

1668

Re re bus  
famica



190



1<sup>o</sup> H  
III  
5.

REALDI COLUMBI  
CREMONENSIS,  
In almo Gymnasio Romano  
Anatomici celeberrimi,  
DE RE ANATOMICA  
LIBRI XV.



VENETIIS, Ex Typographia Nicolai Beuilaquæ, M D LIX.  
CVM PRIVILEGIIS.

PIO IIII. PONT. MAX.  
LAZARVS. E T PHOEBVS COLVMBI  
S. ET F. P. D.



C R I P S E R A T Realduis Columbus Cremonensis pater superioribus annis de re Anatomica libros xv. distincte sane atque accuratè : quos cum à doctissimis viris probari , atque expeti intelligere propediem auditurus erat. Iamq; aenei characteribus Venetij describebantur, cum illum nobis pre propera morte inuidit. Quamobrem nos qui hacenus in luetu ac moerore ob tanti viri obitum uerabamur; felicissimo atque exoptatissimo Pontificatus tui nomine audito, cepimus aliquantulum respireare, atque eosdem patris labores adere, tibiq; P. e IIII. Pont. Max. nuncupare statuimus . cui enim quofo, & Pontifice uiuens pater suus nuncupasset uigilias, nisi tua Sanctitati, à qua se amari, & diligiri, & magnificeri certò sciebat? à qua facile euchi , atque ad alia cudenta poterat impelli. Neque id mirum : tu enim non modo patri magno Anatomico semper fauisti, sed cum omnibus preclaris disciplinis iam inde à puer referatissimus sis : doctos viros omnes qui ad te acceperunt confilio , & autoritate fousisti , & tuis semper amplissimis opibus aluifisti . Ut igitur Beatisime Pater Realdi demortui memoria te Pontificere uulnificat, innata tua benignitate hos de Anatomie libros hilari fronte suscipe, eiusquem liberis, qui tuis sanctissimis pedibus prouoluti pietatem tuam implorant, ser open, ut auxilio liberalitatis adiuti, tanti patris uestigia perfequi posint, ac in bonarum literarum studiis dies non esque toto pectori incumbere. Deus ac dominus noster qui te in Petri fedem conuentibus omnium patrum suffragijs collocavit, quam diutissime incolunem scilicemque conseruet.



REALDV S COLVMBVS CREMONENSIS  
CANDIDO LECTORI.



**V**M mhi in mente tenit poësi diuini, & pene infinitis, quo in fecan-  
di hominum caducieribus laecep labores, de uniuersitate Anatome primum de-  
lineauero de anatomica administratione, que obseruari, & cum re natura  
conferente experimento didicis, ferrebo: putatis non defuturos, qui meos  
hosce conatus tanquam inutiles & supereruaneos affectaverunt, quippe qui  
nous de rebus anatomice in lucem edentibus suum Ascentiam, principem  
omnium, ut ipsi affectur, disciplinarum, Mundum, Carpum, proceres in Anatome viros  
magno cum fatu obijcunt, quorum scriptis in hoc argumento nihil quicquam adiici posse vi-  
deatur. Alios non modo quos ita, sed Galenum, Vefallumq[ue] in medium affere, post quod  
scripta de humana corporibus fecundis traditare, superbis, ambitiosisque scriptoribus officiis  
arbitrari, ut ex his nemo me a circendo detergere potuit, cum eorum fruulis  
feliciter obiectiobus facilius, & refondi possit, quod enim ad tres illos authores attinet,  
quos primo objectebam, carmen illud tritum illi exultimo conuenire.

Sunt bona, fuit quedam mediocria, fuit malia plura.

De Galeno autem non negariorum illum non modo in Anatome mihi, ceteris, sed in reliquis  
medicina partibus ducim fuisse, infinitumque esse tantum tanto viro medicis omnes post  
Hippocratis debeat: tamen cum fumis, cinocephalosis pro humanis corporibus illi fe-  
uerunt, erroribus compluribus Galeni libri de re anatomica non facere non possunt. De Vefalio  
vero hoc primum fablaro, me illum honoris gratia domini, foris: semper nominasse,  
illiusq[ue] scripta non esse è doctoreum manibus illo praetexta existenda, quippe qui diuinis  
de rebus anatomia Galeni labores de re anatomica multa fuso Marte addidit, multa pri-  
mera etras deprehendenter, correxerintque, ea est tam haec nobilissima, prauitatis, adeo adeo  
neccesarie facilius anatomicae difficultas, vt omnia peritura non posint: ita & ne  
geno quidem, atque iniquo Vefalij volumen de fabrica humana corporis illis erroribus ca-  
reat. Quamobrem nihil tibi in medicina debet esse q[uod]dum si non potest excellens  
fumorum scripta de rebus humanis, & non solum de rebus corporis, nam cum etiam  
disciplinæ per additionem, & per politerationem pertinacient, sicut huius dubius & post multis bovis se-  
gumentis diligenter noscere Anatomes quoque cognitio perfecta denique cuder, ne  
negrosta in istum rebus indubitate supereruca iudicari meritè possit. Indicium ute harum  
terris obsecro te ne prius nunc quicunq[ue] perfegeris. Vale candide lector, atque omnia  
boni confide, qui tu placuisse intellexero, maiora videbis fati fecio. Date ROMAE  
Calen. Iunij. M D LIX.

EXEMPLVM PRIVILEGI S. R. ECCLESIAE.

G. Alcanus Sforza Sancti Marci in via lata Diaconus Cardinalis de Santa Flora  
S. R. E. Camerarius.



**N**EVERE, & singulis bibliopolis, imprestitoribus, librariorib[us], & alijs id genus utri-  
cum tam alia. Vbi quis alienum quoniamque Sanctora Romana Ecclesiæ me-  
diate vel immediate fuisse eorum proximorum, cunctum, oppidorum & locorum  
fatuem in Domino & obedientiam. Quandoquidem, sicut nobis fide dignorum  
testimonio innoverit, Dominus Realdo Columbus Cremonensis nouissimi libros  
de re Anatomica à 4 cōpia, & Veteris & Novi imperii, partim proxime  
procedentes, & partim ex eis editos, Ne vobis quicunq[ue] per eis prepondere,  
ne eisdem Domino Realdo qualiacunque inde presentur, & incursum & lans a eis  
impeditur, sed ut industris, & liberae futorum ipsi, & non quibus alius præmia ferat. De mandato Sanctissimi  
Domini nostri Papæ viuæ vocis oraculo nobis facto, & Autoritate nostri Camerarii offici,  
Vobis omnibus, & singulis supradicisis sub excommunicatis latæ fœnitæ, & quinquerūta duocordi  
aut Camera Apostolica inferendari ac liborum signis cōtra huius nostræ inhibitionis formam  
primi contingat, amissionis, alijsq[ue] nostri arbitrii penitus stricte inhibemus, ne durante decennio proxi-  
me.

¶ futuro diebus prefati Domini Realdo libello, vñquam in urbe aut Provinciis, Cittatibus, oppidis,  
locis predictis fuit dicti Domini Realdo contentu seu licentia imprimerere, vel imprestito vendere au-  
tem per postulatum. Aliquoq[ue] Sec. Coimbra, & Archidiocesis quicunque, Datum Rome in Ca-  
& Domini nostri Domini Pauli diuina prouidentia Papæ IIII. Año Quinto.

Locus Sigilli

G. Alcanus Cardinalis Camerarius,

Hie. de Tarano.

EXEMPLVM PRIVILEGI CAE SAREI.

**E**RDINANDVS. Divina fætua clementia electus Romanorum Imperator feni-  
par Augustus, Rex Germanie, Hungarie, Bohemie, Dalmatiae, Croacie, Scia-  
cia, Toscana, Italie, Triplitanie, Archidux Austriae, Dux Burgundie & Mer-  
ciae Moraviae & Cœli Propheta, & Procurator Venerabilis vniuersitatis quod cu[n] no-  
b[us] denoncavit in honorablem doctum nostrum & Imperiale, fidem dilectum  
Realum Columbum Cremonensem Medicina Doctorem multo latius, & amplius  
vigilis opus Anatomicum omnibus Medicis studiosis app[ro]vante concinna-  
vit, quod in hunc modum, & invenit, dñe fato favore nostro ac præstigio firmissime cōsiderem  
rum frades & dolositi fuit, interea typographi, & libellarii, & nationes, aut finitimi artis debito  
fructu, & entulimento fraudare, mutari, & interficere. & hinc intelligimus, ut etiam in reum An-  
atomicalium cogitio omnibus Medicina candidatis ac Professoribus Regis, tam praecipue in reum  
Reali consuetu[n]t, non solum clementer approbauerunt, verum etiam authoritate nostra Caesaræ promov-  
erunt, & effe duxerunt. Quod pro præfectis literis scientiæ, atque animo bene deliberato, & ex Caesaræ  
authoritate, non solum, ac fideliter, sed & honeste, & ex veritas, & inveritas & singulis Typographis & bibliop-  
olitatis alijs quicunque qui in Sacro Romano Imperio & Regis Dominis nisi hereditate  
vel imprivilegiis vel rendendis liberis, eis encyclops aida ratiōne, & ratione libera negotiacione exerci-  
cent, ne quis eorum præmaturum opus euanescat, & postquam eadē Realis, & Caesaræ  
cum prodicent, per totum decennium ad editionis abdolita die numerandis, intra Sacri Imperii & em-  
periorum Regnum, & Provincias nostrarum fices ac pomaria eodem ad alio caractere recedunt, que  
viciose & regnante, & dñe fato favore, & abdolita, vñquam in rebus, & libellis, & foliis, & clavigis  
libris imprivis priuatis, quos nimur præfatis Realibus vel eius hanc, & eis mandamus, fuisse ab  
eo aurilio magnificis eius loci, aut fia quoque autoritate apprehendere, & sibi vendicare potest,  
veniente, & super decem mazchis auti puri nono Imperiali fido fratribus vindici, & dicto Realo  
caerulei librocum ex sequentiis & numeratis multatari. Ita ramen vi predictis Realibus hinc ex-  
planari librocum ex Imperialib[us] & Imperiali Cancelleriarib[us] latiane primo quoque tempore mitte  
re, & preinde mazchias vñcibus & felicibus, & ac fideliter Imperii Regni conditions, & conditiones  
ledit, tam ecclesiasticis quam secularibus, cuiuscunque & gradus, & officiis, & conditionib[us] & conditiones  
extiterint, præterim utroq[ue] si qui in magistratu constituti sunt, & vel superius, & nonnullorum  
non nobis, & iuriis & officiis, & administratione exercent, ne quemquam hoc præludium, fia interdi-  
citur, & quicunque rebus, & libellis, & foliis, & clavigis libris imprivis, quatenus & ipsi gra-  
uitatis indignatio, & nolam ac eisdem multatam incertitudinem possident, Quod, & hoc ratiōne  
mīne hinc lites nostris redditum eis volumen, quas dedimus manus nostra subsciptis, & & scilicet  
nodi & preffessione roboratis in nostra, & Imperi ciuitate Augusta Vindelicorum die febr. Aprilis,  
Anno Domini millesimo, Quinquaginta, Quinquaginta uno, Regnum nostrorum Romani Vi-  
gilio Nono, aliorum vero Tricelmo tertio.

Locus Sigilli

Ferdinandus

Ad mandatum Sacré  
Caesaræ Maiestatis proprium

V. Seld.

M. Singmose.

EXEMPLVM PRIVILEGII GAL-  
LARVM REGIS.

Eu x r par la grace de Dieu Roy de France a nosmees, & feaux les gens de nos  
Cour de peermens,el grand Conseil; Bailliez,Senem, & au Roi, & l'Inq, & ouz  
leur Lieutenants,el tous nos autres agents & officiers qui apparaissent devant  
les & d'lections. Scavoir fait que Quidam invenit libellamente alla supplicatione  
au Roi assin que fitte nous ha estre de la part de Realdo Colombo de Cremona  
au Roi assin que moy de fe recompenser aulcunement de despeçez qu'il ha  
estre durant le temps quil ha estre employe a compofer certain bean liure de noz  
ha mis en lumiere depuis peu de tems. A icelluy pour ces caus, & beaux a ce nos  
monstra. Aus a icelluy Realdo Colombo permessons, & ordonne que de prefeñez  
ne permetons, accordes, et entendentons, le faire bon luy bomberla. Il paille & luy laise faire Imprimer son  
dict descriptif, le deuyement, le fratz & depeçez. Quant par tel des Imprimeurs iurez de  
ces necessairies pour faire l'impreſſion d'icelluy. Nous auons de nos gracie speciale, plante et mire  
et auſſi auſſi Royal donne & dommons par ces prefeñez, Comme, pur le temps que icelluy eſſay  
d'Imprimer ledie liure dudit Colombo en telle maniere, de ne faire aulres nrae de foys, & entel non  
bre qui uoualdra icelluy mettre & exposer au public en deffense, ni faire bon luy bomberla. Pourques  
que en icelluy ne feue auſſi chose contrarie, ell au preinude de notre nrae foy, & Religion  
Celiue, de faire auſſi chose, ne exprefſer meſt par ces prefeñez, a nos libraria, Imprimeurs, & aultres  
de queel que cileat quide, & condition quelle foient de ne Imprimer, ou faire Imprimer la dicta liure, &  
de uoualdr la uenire, debitier, ne distribuir, ne auoir, ne auoir en son possession, ne excrez, A commencer du  
dict Imprimatur, ledie liure, ne auoir, ne excrez, a l'auant au delà de la dicta vingtaine de diez  
jouz que ledie liure seraacheue d'Imprimer. Sur pycne qu'il aultres libraires Imprimeurs, & aultres  
qui conterrouentont auditez foyez, & fe troueront fata dudel liure Imprime en toutz notre Royaume  
ou par autre que ley, & fon auense, de conification d'icelluy liure, & d'auoir auant au delà de la dicta vingtaine  
a appliquer. Si usi mandons, commandons, & enjoingnons auauoir de la dicta foy, & fe cou  
me a luy appartenire, Que nos prefeñez grace, & permission resuiller, & crez, & de tout le  
contenu de la dicta liure, ne auoir, ne excrez, ne auoir en son possession, ne excrez, a Maeftro Realdo Colombo, & celluy des  
dict Imprimeurs iurez. Auelut il aura baillie a Imprimer fondit liure ioyr, ell uer plaineſt & pā  
ſſiblement, Celiſſas & faſſas ceſſer tous troubles & empêchemens au contraire. Car ell nelſt plaiſi  
ſu non elſant quelconques ordonnances, reſtrictions, maudeſt, ou defences & lettres imp  
eriel. Dant auauoir de la dicta liure, ne auoir, ne excrez, ne auoir en son possession, ne excrez, a  
trenous a impreſſes à ce contrarie. Donne a Viliers Coſſez le quatriſme iour de Mars. Lan  
treſou au auant au delà de la dicta vingtaine de diez. De notre Regne le douzième.  
Par le Roy  
Duthier.  
Le lieu de Seaux

EXEMPLVM PRIVILEGII ILLVSTRISS.  
SENATVS VENETI.

AVVENTIVS Prioris Dei gratia Due Venetianum, Rec. Viceretur, & singulis  
tam magistris humanae & Veterinarie quiam Receptaculi Indicibus,  
& ministeris nostris quodcumque significamus Comez illi, & del nro prefere hab  
biamus, deinde nos & Senato nostro à Maeftro Realdo Colombo Cremonese me  
cum, che primo alio che lui, & che hauerá caufa di lui, poffa flampar, & ne faraſſar  
in quella nostra Citta di Venezia, ne in alcun luogo di Venezia, ne in alio luogo de  
l'empaſſo in quelli vender l'opere di anatomia per lor copolla, per fato d'An  
ni X. proſim, lotto pena di perduſio, & amerciamēnto per cadauna operā ciascaduna uolta che  
congrafarà da ell per durrare a l'Admōne, & un tempo al magistris che farà l'efectione, & vn  
terro al ditz applicente, ellendo però fio ſupplicare tempo di ueroffer tutto quello che è diſpeſo  
in maſterio di ſu. Pero con l'autorita del dexto Senato cometteſmo a tutti, & cadam di uoi che  
in maſterio di ſu. Però con l'autorita del dexto Senato cometteſmo a tutti, & cadam di uoi que  
iſſaſſi, & fer farer debitate la confeſſion nobra ſopraditta. Dant in nostro Ducali palatio die  
xxvij Octob. Indictione ii. M D LVIII.

Q u o d superscriptis iuffum est Privilegii, hoc idem Philippo Regis Hispaniarum, Duci Florentie,  
Duci item Ferrariz decreſit cauſum, iſtanciuſe eſt, quecum omnium exemplaria apud me ſunt.  
Atq; hac de te rum bibliopolas, tum etiam typographos omnes admontos eſſe voluimus.

INDEX CARITVM TOTIVS OPERIS.

	bile ſinibus	102
L I B . I .	De Cartilaginebus inxta brachiale	109
Primum regna	De Cartilaginebus inter pubis offa	109
De capitis ligamentis	De Articularum cartilaginebus	109
ſib; Oſſis	De angulis	104
De compositione oſſis	De ligamentis	104
Tabula compositionis oſſis	De capitis ligamentis	105
De aliis ſinibus	De ligamentis capitū cum duabus primis verte bris	105
De capitis ſinibus, fine culanaria	De ligamentis brachiale	107
De ſinibus	De ligamentis femoris tritubati	107
De oſſiculis organi auditorij	De ligamentis inter femur & coxendice	108
De maxilla ſuperiore	De ligamentis transversis in osse	109
De inferiori maxilla	De ligamentis radiogramm et articularibus	109
De dentibus	De ligamentis Cervico, Tibia, ac pubi appofitus	109
De capitis foraminibus	De ligamentis Hepatis	109
De offa hyoidis	De vertebris thoracis	111
De dorso in vñerisum	De vertebris cervicis, & capitis motibus	112
De vertebris cervicis	De sceleto	110
De vertebris thoracis	De faccio & coeциis offe	112
De lamborum vertebris	De thorace	112
De oſſe pectoris	De Musculis	117
De ſepulchro	Quid sit myſculis ac de myſculorum differentiis	117
De clauſolis	De faciei myſculis	119
De humero	De myſculis fronti	119
De fore	De duobus myſculis noſi	120
De brachio	De myſculis lati in collo poſiti	121
De pollo brachiali	De 4 myſculis labiorum	121
De digitis	De myſculis ſuperci iuuenientibus	122
De ilium offe	De palpobrachiorum myſculis	122
De fore ore	De oculorum myſculis	123
De tibia	De myſculis aurorum	124
De patella	De myſculis oris velle inferioris	125
De pedi oſſibus, ac priuum de tale	De myſculis offi hyoidis	126
De pedo	De linguis myſculis	127
De digiti	De myſculis levigati	128
De ſejunis	De myſculis capiſſis mouentibus	128
	De myſculis buccorum mouentibus	129
L I B . II .	De myſculis capitis	129
De cartilaginebus	De myſculis cervicis	131
De palpebrarum cartilaginebus	De myſculis dorsi	132
De aurum cartilaginebus	De myſculis thoracem mouentibus	137
De naſi cartilaginebus	De fepto transverſo	140
De maxilla inferioris cartilaginebus	De myſculis abdominali	143
De ſcapula arteria cartilaginebus	De myſculis teficulorum	144
De ſcapula dorsi cartilaginebus	De myſculis peniſ	144
De cartilaginebus in media pectori	De myſculis verei	145
De coluberum cartilaginebus	De rectice myſculis	145
De ſcutiformi cartilaginebus	De myſculis ari	146
De Cartilaginebus in ſcapula, Coxendice, ac ti paci	De myſculis femur mouentibus	146

<i>De musculis tibialis momentibus</i>	148	<i>musum, palatum, os, oesophagum, ventriculum,</i>
<i>De musculis in tibia extremo pedi deformatibus</i>	151	<i>intestina, &amp; afferent arterias</i>
<i>De musculis in extremo pede</i>	154	<i>De Palmine</i>
<i>De musculis qui cubito deformentur</i>	155	<i>De pleura, &amp; mediastino</i>
<i>De musculis quemam membra momentibus</i>	156	<i>De Oesophago, &amp; ventriculo</i>
<i>De musculis extensis, qui manus famulantur</i>	159	<i>De intestinis</i>
<i>De musculis in extrema manu</i>	161	<i>De Mestenterio &amp; omento</i>
LIB. VI.		<i>De lente</i>
<i>De iecore &amp; venis</i>	162	<i>De recticula bilis</i>
LIB. VII.		<i>De Renibus</i>
<i>De corde &amp; arterijs</i>	175	<i>De vesica</i>
LIB. VIII.		<i>De peritoneo</i>
<i>De cerebro</i>	187	<i>De Abdome</i>
<i>De cerebro, et in quo membranis: De spinali medie-</i>	188	<i>De Vesica feminaria</i>
<i>latis: Item de nervis</i>	187	<i>De testibus</i>
<i>De organis odoratibus, &amp; nervis</i>	193	<i>De pene</i>
<i>De nervis in vescicam</i>	194	<i>De Vtero</i>
<i>De nervis in vescicam post calcariam</i>	195	<i>De Umbilico</i>
<i>De nervis manus</i>	197	LIB. XII.
<i>De nervis thoracis</i>	206	<i>De Formatione Fetus, ac de situ infantis in utero</i>
<i>De nervis lamborum</i>	208	LIB. XIII.
<i>De nervis ossis sacri, &amp; pedis</i>	210	<i>De Tegmentibus fabricam humani corporis</i>
LIB. IX.		<i>De Cuticula, teste, pinguedine, membrana car-</i>
<i>De glandulis</i>	212	<i>nosa</i>
LIB. X.		<i>De Tarsi</i>
<i>De oculis</i>	215	<i>De Testiculis</i>
LIB. XI.		LIB. XIV.
<i>De Visceribus</i>	216	<i>De Vena sezione</i>
<i>De rure, tonsiliisque, nec non de tunica restringente</i>	219	LIB. XV.
		<i>De ijs que raro in Anatomie conspicuntur</i>



REALDI COLUMBI  
Cremonensis  
DE OSSIBVS  
LIBER PRIMVS.



IO



VMANI Corporis fabricam descripturi, pri-  
mum ab ossibus incipiamus: ab ea nimur  
parte, ad cuius imaginem ceteras omnes effi-  
gier merito conuenit. quandoquidem ossium  
structura eandem in corpore rationem obtinet,  
quam in edificijs columnas, trabes, ac funda-  
menta, vt enim rusticis humiles fibi casas adfi-  
catur, iniuicem primum ligna compacta intertexere solent, que de-  
inde ramis, camentisq; opplenit, atque oblinunt, lutoq; demum, ac  
20 palea incrassant, & obtengunt, quo fe à cali, feram, atque homi-  
num iniuris aliquis pačo tuncantur: Sic propemodum fe ossium  
futes habere videbitur, si carnem ab ossibus eximias, & denudata  
ossa eo modo componas, & colligas, quem nos infra edocutri su-  
mus, vbi de compendiis sceleti ratione ex profeso agemus. Ena-  
scientis etiam natus exordium fi intuebis, carinam inquam, & co-  
fas, exemplum habebis hinc eidem rei accommodatissimum.  
Offa igitur fundamenta corporis optimo iure dixerimus, que ful-  
ciant, stabilitantq; partes alias: neutrum enim per se confiterent,  
firmarię posent, nullamq; aut certe imperficiam functionem ob-  
tincent, nisi solidis hinc partibus adnacententur, atque adhaere-  
rent. Quamobrem de ossibus agere primum expediet, vt cum aliis  
anatomicos, tum Galenum ipsum ita tibentem sequamur. His ad-  
demus tractationem illam, que est de Cartilaginibus: tertio vero  
loco de ligamentis differemus, particulis admodum necessarijs ad  
ossa vienenda, compagemq; ipsam ossium continentiam, vt ne à sua  
fede dimoueantur, aut hoc vel illuc dilabi temere posint. Ethac  
fame similia sunt vinculis, aut clavis, quibus trabes connēctuntur tu-  
gurij, aut carinis exadficandis. Postremo tractatum hunc con-  
cluet ea pars, in qua sceleti faciendo artem quandam haud ini-  
tem commonstrarimus.

Cor ossium Ana-  
tome precedat.

Gal. 2. de Anato.  
admin. cap. 2.

Ossa in tractanda  
Anatome.  
Ossium Anatomi-  
e corporis cartila-  
ginum fecito.

Poss Cartilaginea  
ligamenta.

De sceleti struc-  
ta post ligamenta.

## CAP V T I.

*Cur ab oſis nomi-  
ne nō exordiuit.*



B oſibus itaq; cum fit exordiendum, ordo ipſe rerum tractandarum à veteribus nobis per manus traditus exigere videbatur, vt primo explicaremus quid oſis nomine intelligi velimus, niſi omnibus ea res eſet quā notiſima. Præterea dum oſium ſubſtantiam enarrabimus, id ipſius omnino docere videbimur. Nominis igitur oſium diſquifitione prætermiſa, quod non ita in promptu fit cuius oſium natura, ſe ſubſtantia, nomina, differentia, figura, & viſus; operat puerit fuerit de his accurate, quoad eius fieri potest, agere. Oſium igitur ſubſtantia terrea quidem eſt maxime: ſcire etenim licet corpora omnia aut eſe ſimplicia, qualia ſunt prima quatuor elementa, aut ex ijs compoſita: Compoſitorum autem diuerſam naturam eſe pro uaria quam fumunt ab elementis portione; ea liquide corpora ignea diueniunt, in quibus ignei plus elementi uiget, aërea uero, aut aqua, in quibus aër, uel aqua dominatur, puerit magis nuncupamus eandem ob caſum. Cum igitur plus terra, quam reliquo elementorum in oſium natura deprehendatur, non ab re terrena illa, cum medicis omnes, tum philoſophi appellaerent, ac preterea diuiniſima, frigidissima, aridissima; partium omnium corporis, qualis eft ipſa terra; qua limitatione Galeno occurrunt, qui prius oſibus ſicciores dicit, ac etiam frigidiores in fine primi temeramentorum, quoniam pili excrementa ſunt, non partes corporis, ſi proprie loquarum, ſunt etiam oſia immobilia ſuante natura graui, alba, & fenuſi omnis expertia, quanquam non ea ratione dicendum mihi videetur oſia minime ſentire, quod plurimo abundant elemen-  
to terro, ſed quoniam per ipſorum ſubſtantiam nulla neruorum portio diſeminetur, quorum beneficio cetera omnia, quibus ſenſis in-

20

*Oſia ſubſtantia  
terrea corpora diuiniſa.*

*Oſia ex terra.*

*Gale, in calore pri-  
mi de tempera-  
tura.*

*Contra Gal.*

*Cur oſia non ſen-  
tiant.*

*Natura eiſ Dei vo-  
luntas.*

*Oſium muſos.*

*Si oſia ſentient  
qua incommuni-  
ſia frequentiſſia.*

*Contra credentes  
oſia ſentient.*

## DE OSSIBVS LIBER I.

3

curiuntur, ſequiſimis cruciabitus argos angerent, quod tamen per raro accidit, tuncq; dolor ab oſibus minime proficitur, fed à membrana illa, que oſibus obducitur, atq; ideo à Gracis vocatur *perioſia*. Quod autem oſia perioſij munere, non ſponte ſentiant, hinc patet; Hac enim abraſa non modo ſim dolore, verum etiā ſine vilo propris ſenſi oſia fecabili, combures, & quo luberit modo trahabis. Quare cum Galeno, & alijs recte ſentientibus concludamus oſia omni propris carere ſenſi, dentes tamen excipo, quos ſentire omnium conſenſu, magiſtraque experientia comprobatum eſt. Cuſus rei ratione, ne omnia ubique concilcentur, in ſuum locum reiſcimus. Atque haec prima ſit oſium differentia ita obiter dicta, quae non ſolum nominibus diſcrepan, cum ſingula ſuſi bi nomē vendicent ſue proprium, ſue tralatum, ſed diſſerunt etiam magnitudine, cum alia parua ſint, magna alia; quin & forma, ſiquidem alia oblonga ſint, alia brevia, alia triangulum, alia quadrangulum referentia, et alii figura, haec leui, illa aſpera, alia proceſſibus munita, alia appendices habentia, alia commiſſuris diſtincta, alia non item. Vi quoque diſtinguuntur, cum ad unam tantum functionem, aut opus communia omnia non fint deſtinata, quod etiam tam multiplex formarum diuerſitas atteſſatur: uidere enim eft nomilla plane concava, & ex hiſ quædam cauitat amplam habent, quædam anguſtam, neq; id pro magnitudine contingit oſium, quando aliqua ſunt grandia, nec tamen ma-  
nifestam cauitatem habent, ut ſunt oſia, que cum facio committunt, & ipſius oſacrum, ſcapulæq; & alia, de quibus ſuo loco dicemus. Parua item ſunt aliqua, & inſigniter concava, ſicut ſunt oſia digitorum, quicquid de haec per Galenus ſenſerit pri-  
mo de partium vi. Oſia omnino ſolida non ego numerauerim oſia nati, neq; ſefamina, neque oſicula organum auditus coſtituentia, milii enim propris non ſunt ſolida, quanquam Veſſalius alter ſentiat; nam ſi quis fracta haec, vel recentia, neque dum exiccatæ diligenter inſpi-  
ciat, in ijs appetit ſpongiosa quædam ſubſtantia pumici deno-  
perimilis, finis quoſdam per exiguos praſe ferens: ad haec oſia ipſa extrinſicus foraminibus referta ſunt, fed alia magis, alia minus, licet omnino ſolida videantur eſſe. Huiusmodi foramina nō agno-  
ſiſ. Veſſalius in brachiali, dentibus, ac permulci digitorum oſibus, qui tamē in hac parte parum oculatus fuit, vt inſra offendimus. haec autem foramina ne inutilia duxeris, nam ideo à ſapien-  
tissimo rerum opifice Deo facta ſunt, vt per ea adiutus patetrum venis ad ſanguinem craſiſculum pro nutrimento deferendum,

10

20

30

*Quid oſia perio-  
ſia gratia ſentiant.*

*Potes oſium diſ-  
ferentia.  
Oſia nō ſentiant.  
Dentes ſentiant.*

*2. oſium diſſer-  
ta & magnitudine*

*3. oſium diſſer-  
ta ab via.*

*Oſia que cum ſa-  
miente diuerſitate  
foramen & ſe-  
pula inſigniter  
cauitate carent.*

*Contra Gal. 1. de  
partum vi.  
Oſia quædiſe fine  
inſigniter concava.*

*Oſia nati, ſefamina,  
& andrea in-  
ſtrumenti nō ſolida.*

*Contra Veſſaliū.*

*Brachiale, dentes  
& multa digito-  
rum oſia ſunt pro-  
ta conera Veſſ.*

*Cur foramina in  
oſibus.*

A 2 tum

tum etiam arterijs ad viacem calorem commoderandum, at illa, quæ nullis foraminibus donata sunt, cum neque venas, neque arterias admisura essent, ab adjacentibus partibus & fonsurant, atque haec in vniuersum, & quasi per transnam de oſiūm diſtēnſiōm diēta nunc ſint. Reliquum eſet, vt iam ad finiſum enarrationem ueniremus, ubi planus omnia dignoſcen-  
tur.

## CAPVT II.

*Cur finis fingeret  
la oſia non exi-  
cit.*

**S**ED quoniam in ſingulorū oſiūm enarratione nonnulla occurrunt nomina, quibus in toto hoc traſatu de oſiibus vtendū erit, que niſi prius cognita forent, dubio procul difficultatem aliquam, obſcuritatemq; parerent, iſcīco de his anteā diſterendum mihi eſet videtur, que, qualiaq; hec ſint, quoū significati accipi debent; in hoc etenim praecipuos anatomicos imitari ſtatui, qui & ipſi exiſtūmarunt horum nominum traſationem plurimum conſerre ad ea perciplia que de oſiūm natura, deq; ipſorum conſiſtutione ſunt dicenda.

*ſi invicem appen-  
dix quid sit.*

Primum itaque videamus quid sit appendix, quam Græci *taupe-*  
*„ vocant. ea nihil aliud eſt quam oſia os adnatum, coagmen-  
ta-  
tumq; quædam modum linea quædam oſiūm capita circumſcri-  
bens aperte indicat: ſcito autem hanc in iunioribus animalibus fa-  
cillime apprehendi, in grandioribus vero, ac ætate prouectis vix diſcerni poſſe, nam si hædi, aut agni, vel alterius animalis nuper natuſiūcēdē dixeris, in eorum extremitatibus partes quadam diuellit, ac concide re confiſcias, ſive id ſponde, ſive de induſtria pereſtit, & haec particula ſuperius, inferiusq; apoteſite adnexeq; appé-  
dices dicuntur, quarum utilitatem neque Galenus foliſtūrūm alioqui nature inueſtigator recte defcripit, vt Vefſalius optimē repreheſdit: fed neque ipſe, quod magis miraberis, nouiſe vide-  
tur, veli nouit, ſcribere neglexit, quippe qui arderet cupiditate incredibili in Galenū inuehendi & eius errores adnotādi, vt ad Galenū redeamus, is ix. de partium vſu alſerit, naturam appendiſibus oſia donaſe, vt operculi vicem gererent, ne ſe medulla ſinibus contenta efflueret: quam rationem ſatis inſirmam eſe, ne inſuſam dicam, ex eo patet (inquit Vefſalius) quoniam oſia huiusmodi ſinibus carentia, tamen appendiſibus ſunt propter ea deſtituta, quin & ſcapula, & vertebræ, & oſia nonnulla parua, quan-  
tus minime ſint medulloſa, ſtas tamen appendices habent. Haec-  
nus ille; et ſi pluriſbus cum verbis, tum etiam exemplis Galenū  
opugnet,*

*Vefſalius quid sit  
erat nimis illa-  
rio reprehendit  
di Galenū.*

*Galenī ratio de ap-  
pendiſibus g. de  
Vſa Part.*

*Vefſalius ratio con-  
tra Gal. de ap-  
pendiſibus.*

## DE OSSIBVS LIBER I.

opugnet, quo loco animaduertere oportet oſia minime medulloſa Vefſaliū intellexifile, nō quæ prorūſus medulla careant, ſed que cauitates, aut finis inſignes non habent, at ſolum cauermulas quafdam perexigua, fungofabuſtantiam referentes, in quibus medulla delicit, & propter ea medulloſa eſe non videntur, ſi cum ijs conſeruantur, in quibus ampli ſunt finis, & manifeſti, multa op̄pleti medulla. Illud etiam nullo pačo omittendum eſt, quod Galenus eodem in loco addidit. Appendices ſe multo eſſe diuiores oſiūm, quod quoniam concedi poſit, nō equidem video: nam **I** appendices ab oſiibus auiſas ſapienti vnuſquisq; noſtrum dentibus compreſſit, atq; attriuit, vt dulcem inde ſuccum, & non iniucundum exprimeremus. quare tantum abſit, vt appendices oſiibus diuiores ſint, vt contra in hiſ ſpongioſum corpus, & molle ex-  
periamur; niſi forteſe de parte illa ſenſiſe Galenū opinemur, qua committuntur appendices cum ipſis oſiibus, ſed neque hac li-  
mitatione tueri Galenū poſsumus: etenim quid appendices fre-  
quenti, aſſiduoq; motu articulorum non attenerant, non eſt vni  
appendici acceptum ferendum, quid durifimmaſit, ſed illud con-  
tingit propter ea quid inueniatur cartilaginea denſa, ac molli, que **20**  
ſua duritie, atq; (vt ita dicam) vnuſuſitate articulationem ipſam conſeruat, ne dum lubricam magis, & ad motum promptioreſem facit, id quod perſpicuum magis tibi fieri, ſi conſidereris, non omnia oſia, que per articulum committuntur appendiſibus eſe muñita, tamen crutam hanc cartilagineam praſe ferre, quippe que necceſſariuſum preſidium afferat, ne longo attritu oſia diſfrumentar. Sed, hiſ omniſiū, iam appendicuſ vſum dicamus nemini adhuc, quod ſciam, cognitioni, leet res ſit cum ſeſti digna, tum vero perneſſearia. Ego cum ſcirem nihil uifra à natura factū, neq; adeo nullius pretij in corpore particulan dari, que alicui vſu **30**  
**30** non eſſet addicta, perueſtigare non deſtitui, que nam foret appendiſicum uilitas: & cum Galenū ſententia mihi non probaretur, de-  
mum coperi appendices oſiibus adnexas eſſe, vt ex ea coniu-  
ctione ligamenta prodire poſſent, quæ in articulis compositionem ipſam roborant, iſtabiliuntq;: qualis eſt femoris ſuperne cum oſie coxendicis, inferne autem cum tibia, qualis etiam humeri cum ſcapula, & cum vlna, atque radio, qualis denique aliorum articulo-  
rum, quibus cum etiam illos numerari velim, qui, vt paulo ſupra diſimus, appendiſibus non ſunt donati, quibus quoniam praet̄ ſint ligamenta, per que vinci tenentur, infra proprio ligamen-  
tis capite traſtabimus. Neque vero id vnum tantum ligamenta  
preſtant,

Quid intelligat  
Vefſ. per oſia nō  
medulloſa.

Appendices non  
eſſe diuiores oſi-  
bus contra Gal.

Gal. deſenſio.

Defenſionis Gal.  
opugnat.

Cur appendices nō  
attenerant ex af-  
ſiduo moſe atti-  
ciorum.

Appendicuſ vſus  
veru à nemine  
aduice expellit.

Quando articu-  
larum ſe appé-  
ndicibus deponen-  
tur à ligamenta  
dicuntur in traſ-  
tu de ligamentis.

Ligamenta ob-  
tus etiam ex ap-  
pendicibus vbi nō  
est articulus.

Ex ligamentis  
cartilaginis membra-  
naceis ex parte orien-  
tur.

Ligamenta osse-  
ria tenuia, ligati-  
ona dentata, defini-  
nunt in Tēdēs.

Ligamenta orien-  
tata ex appendicibus.

Luxatione causa.

Luxatio manu-  
facta.

Luxationes fre-  
cates que difficil-  
lere curatur, &  
cur.

Atraffaria i. pro-  
cessus quid sit.

Processus & appen-  
dices differentia  
prima.

Differentia 2.

Differentia 3.

Processus Trochā-  
tes valentes ap-  
pendicibus.

presentant, cum ex his etiam appendicibus exoriantur, vbi nulla sit coarticulatio, vt in osibus illi, vt in scapulis, ac nonnullis verte- brarum processibus: Inde enim fluit ligamenta, quod ad muscu- lorum constitutionem necessario concurrunt, sicuti proprio capite offendemus. Quo fit, vt musculi inde plurimum ortum ducant: unde excut huiusmodi cartilaginea ligamentalia, sic enim appelle- lare nunc liber, que quidem per muscle diffringunt vim, ac robur illa subministrantes, ac deum in tendines ipsos defi- nunt. que duo ligamentorum munera, cum tantopere fint necesse fari- cefariam quoq; fuisse appendicium generationem quis non videt? 10 cum ea sublata vix reperias, vnde commode prodire posint ligamen- ta. Quid autem ea sint, que articulationem ipsum colligent, atque ita contineant, vt ne huc, vel illuc dilabatur, praterquam quod per deflectionem constare liquido posit, animaduertere etiā licet in luxationibus, cum ob nimiam mollescit, & humiditatem lenta fiant ligamenta, & protractantur, aut aliquid glutinis calli cu- iufidam instar interfideat, quo longius quam necesse sit, ligamen- tum redditur, aut tenela puerorum ossa validius imperiti medici manu fuerint attrectata, quandoquidem eosq; extunduntur, vt fe- cum vni appendices diuellant. quam luxationem nunquam, aut 20 summa difficultate cum difficultate curari posse crediderim, propter sinuum, ac tuberculorum multitudinem, quibus utræ pars, tam appendicis, quam osis cui adnascentur abundat, & corundem mutuum ingressum possulat, sequitur a Graci dicta: quam Latinus interpres dierius vocibus reddunt, nos autem vbiq; pro- cefsum dicemus. Is autem est, cum os in aliqua parte prominet, quasi ramum, vel radicem iuxta trunci arboris ritum emisifurum. Cum itaque pars aliqua gibbi aut tuberculati instar ex offe procedit rectissime processus nuncupatur, qui ab appendice differt, quo- niām is vera pars est eius osis, vnde prominet, appendix vero of- sis, cui adnascentur nullo modo. Item appendices plerunque pro- cessus habent, vt in vlna cernimus, & tibie parte inferiore, atque etiam in alijs quibusdam osibus, de quibus infra. Rursus nonnulli processibus herent appendices; nam interior scapule processus anchora imagine, & scapula spina, que itidem scapula processus est, appendices habent. Illud tamen adnotandum femoris pro- cessus, qui trochanteres, sive rotatores vocantur, appendices ve- riū esse, quamquid appendicibus muniti dici debeant: tota enim pars illa, que protuberat, & circa processus dicitur, appendicis locum tenet, vt ibi idem sit processus, qui & appédx, licet Veffa- lius

lius discrimen posuisse videatur. Nam si rotatores in nuper editis animantibus auellantur, vt ea ratione appendices abeant, nihil lo- ci processibus relinquuntur. Cum itaq; ablati appendicibus, proce- fuis vñā auerantur, merito partem vnam, atq; eandem proce- sum, & appendicem eo in loco iudicabimus. Sed hac parui sunt momenti. Præterea differunt processus, & appendix, quoniam pauca sunt admodum ossa, quibus aliquis non adsit processus, cum fieri vix posit, quin aliqua ex parte emineat, at multa tamen sunt ossa appendicea delititia, vt ossa capitis, maxilla superioris, bra- chialis, & quedam alia. Diferuntq; processus inter se, cum di- uerse figuræ fortiantur, alij enim tenues sunt, & acuti flyli formæ referentes, propterea Styloides a Gracis vocati, alij acuti quidem sed non ita tenues, quales in ceruī concipiuntur & in arcus cor- nu, vbi neruus absidet. Huiusmodi processus in inferiori maxilla repertas, & hi sunt, quos coronas Galenus appellavit, quafi proce- fuis in acutum tendentes, alij anchora similitudinem pra se ferunt, vt interiores scapularium processus ancyroides, alij in caput definunt, idē bifurcariam, nam quidam illud depresso habent, vt postbrachialis, vbi cum brachiali junctur, & pedij ossa vbi cum 20 osibus tarfi, & fibulae cum supraem parte tibiae; quidam vero ob- longum, & promiens, ut femoris caput superius, quo articula- tur cum osse coxendicis, in aliisq; etiam caput rotundum est, quale est humeri cum scapula, & osium postbrachialis, cum pri- mis articulis digitorum: longi capitū processus ceruicem quoque habere dicuntur. Ceruicis autem nominis eam partem intelligi- mus, que in ipso processu tenuior est, & ab offe ulci; ad ipsum caput pertinet, quod spatium collo quam simillimum appetit, sicuti peripicum est in superiori femoris parte, quo in coxendicem in- greditur. Et quoniam capitū facta mentio est, que ideo effecta sunt, ut aliorum sinus articulationis gratia sivebant, sciendum est pro capitulo varietate sinus quoque varios esse, siquidem illis ipsi proportione respondent. Nam si oblongum fuerit caput, oblon- gum aque esse sinus oportet, in quem infatur: fin autem de- pressum, humilem etiam, ac modicam cavitatem requirit. Sinus amplius profundum, & valde perpicuum Latini acetabulum, Graci uero *acetabulum sine acetabulo* dicunt, planum autem, & obscurum *zōdium*, qui sinus adeo leviter, superficieq; tenus cauatus est, ut uix primo aspectu comprehendendi queat. At eorum sinusum, qui ampli- ter cauiunt, profunditate augere solent processus quidam circu- lares, quos in superficie positos labra, sive supercilia uocamus. augment

Veffalius male di-  
tinguit in rota-  
tores processus  
ab appendicibus.

Differ. 4.

Ques ossa appendi-  
cibus carantur.

Syloides proce-  
sus qui.

Cornute proce-  
sus qui.

Anchiroides pro-  
cessus qui.

Processus capite  
prioris.

Processus oblongi  
& promiens.

Processus capite  
rotundato.

Cepus in osibus  
quid rotuant.

Cupit in proce-  
fus cur factum  
est.

Sunt proportion-  
ne respondente ca-  
pibus processu-

*zōdium vel koty-  
zōdium*. acceba-  
lū.

Factum in fibulae  
ossum quid sit.

Sunt ossa quique  
a processu & cir-  
cumspicula ampli-  
cauntur.

## 8 REALDI COLUMBI CREMON.

Quid femoris ins-  
tationem diffi-  
cilem reddat.  
Proceſſus diffe-  
runt numero.  
  
Proceſſuum via  
triplex.  
  
agent etiam huiusmodi cavitates, cartilagine, qua in aliquibus  
inueniuntur, quemadmodum in ſcapula, ubi coheret cum hume-  
ro, & in coxendis articulatione cum femore: & hac luxatione  
difficiliorem faciunt. Proceſſus non figura modo, fed etiam nu-  
mero diſtant, quedam enim oſſa pluribus, quedam uero paucio-  
ribus fuit donata, quemadmodum ex uniuersitate; oſſis decriptio-  
ne patebit. Proceſſuum uero utilitas non una eft duxtraxat. Nam  
facti sunt ab opifice Deo, tum ut commodam oſſium articulatio-  
nem, compositionemq; prebeant, tum ut inde quafi ex rupibus,  
aut collibus quibuidam mulci prodeant, uel in eos ipſos implan-  
tentur: tum demum ut propugnaculi munere fungantur, quales  
funt ſcapularum, uertebrarumq; proceſſus. Quid uertebra fit,  
notum tibi fieri tractat de uertebris, quid uero articulus, ſequen-  
ti tabula intelliges.

### CAP. III.

**Q**UEC VNU QVE superiorē capite complexi ſumus, dedimus  
operam, ut quam breuiſime perfringremus; quando ea-  
dem repeteſt contigit, & fuluſ fortaſe alibi pertraſtare, fed  
nullo modo prætermittenda erant, præſertim ut oſſium ſtruſture  
diuino facilius intellegatur: que nūquam aptius, quam hic locari  
poterat; & ob declaratas iam uoces, & quia uniuersit uice histio-  
rie luminis multum afferet. Cum itaque conſet ſicuti initio di-  
quum eft, totam oſſium molem eſſe ueluti fundamento animi  
corporis, cuius proprium eft, ut ſentiat, & moueat; iutilis ea  
conſtructio fuſſet, que continua eſſet, ac ſolda, quid enim illius  
fabrica à lapide uel enea ſtatua diſterret? fed oſſa, eti natura per  
ſe immobila habentur, moueri tamen eadem apprime neceſſa-  
rium fuit; ut ad ipſorum motum animalis motu conſequeretur; ac  
præſertim homini animantium omnium perficiſimi: cui ob in-  
finitas propemodum artes, quas ipſe traxat, innumerabilesq;  
aſtiones, quas edidit, infinita pene motuum genera debebantur.  
Talem igitur compositionem oſſa poſtularunt, ut neque omnino  
diſtincta, ac diſſoluta, neq; prorūſ continua eſſent modo uenari,  
ut male Arifotetis putauit 3<sup>o</sup> de Natura Animalium Cap. vii.  
Ergo conſigua oſſa, coniunctaq; eſſe oportuit, ut ſuper aliquo  
quickeſt moueri poſſent, tameti oſſium uio, qua ob motum  
principiū facta eft, ob transpirationem etiam, tranſitumq; corpori-  
um facta fuerit, ut futuræ in caluaria, quam & tutela catuſ ex plu-  
ribus oſſibus efformataſt eſſe ſuo loco audies, ac demum ob par-  
tium

Car tabula de oſſi-  
um diſtinctio  
hic poſſit fieri.

Car homo nō co-  
ſtat ex oſſe vno  
continuo & foli-  
do.

Oſſium componi-  
tum eſſe de-  
buit in homine  
præſertim & cur-

Contra Arifotet.;  
de natura Animali.  
Cap. vii.

Sutura capitis ob-  
trahipacionem  
facta iunt.

## DE OSSIBVS LIBER I.

ſtum diuerſitatem, vbi dura molibus committuntur. Cum autem  
in componendis oſſibus sapiens natura non vnam rationem feru-  
uerit, vt facile quiq; intelligat, quā varie ſint inuicem compoſi-  
ta, ſequentem tabulam ſubiecimus.

### Tabula Compoſitionis Oſſium.

### OS SA HVMANI CORPORIS INVICEM COMPOVNVTVR.

Ter articulam, qui eſt oſſium compoſitum cum moſtu huic dies ſunt diſtincta.	Per Symphysis, que eſt oſſia inter fe coniunctio, fine vno fine noua. Hanc nobis reiā ſunt diſtincta in
Diarthroſis, que eſt dearticulatio ad mo- tum maniſtificum diſtincta autem in	Synarthroſis, que eſt coarticulatio cum mo- tus obſcuro in eſſentiā au- tem ſpeciei diſtincta, in quaſ Diarthroſis, dia- ja eſt videlicet in
Eutarthroſis Artrodiam	Eutarthroſis Artrodiam
Ginglymos	Ginglymos
Eutarthroſis, ſit, vbi rotundata aut oblonga caput in ca- num aliiquid inferior: ne eſt articulatio femoris cū coxa.	Eo vero inter ſe tantum diſ- tinet, quod haec obſcurum et maniſtificum habet mo- tum.
Humeri cum ſcapula prime acti digitorum cum oſſi- bus polii brachialis.	Nec mirandum eſt eſſe ſimiles diuerſionem confederatas polii ſub diuerſis in coden predicatione generibus collocari, nam id quoddam in diuerſis predicationis contingit. Exempla in hoc genere ſunt.
Artrodiam eſt, que leniter eauom, & in ſuperficie, & capitulum etiam de- preſſum habet, & pri- mo in ſuperiori vertebra cum fo- canda, & radix cum ca- bito.	Eutarthroſis. Tali ſunt cum oſſi- ſe cymba referentes, et ter- tium oſſis brachialis, cū pri- mo & ſecondo cymba.
Ginglymos eſt, in qua- oſſi ſe inueniuntur ingredi- tis, & tunc ſupcipitum, tum ſupcipitum, vt vī- ni, fine cubitus cum hu- mero, femur cum tibia, ſcutum, & tercia de- partum atque.	Artrodia. Tali ſunt inter ſe, cyboides cum calce, et quadam oſſis brachialis tum ſe.
Ginglymos. Tali ſunt cum calce, & nomilla item brachiali- tis oſſia inter ſe.	

B Omnia

Craniū ratamen-  
ti gratia ſadum.  
Oſſium compo-  
ſitione varia eſt.

Omnia hac inuicem committuntur.

*Synchondrosis,*  
qua oī ossium nō per cartilaginem facta, ut videat in oī pubis, pectoris & iei, quā facio contractur.  
*Syphysis,*  
qua eī ossium coniunctio aperte, carnis refūctus, ut inter dentes maxillarum & cernit, atq; etiā in articulis spinae moxandi circumdat.  
*Pilaris segmenti capite virilius;* generis exempla adducamus, ubi explicanda nobis est huiusmodi nostrā divisionis ratio, quantum illa pīsum occurrit in unterscīpsione ossium trānslatione.

## CAPVT IIII.

10

Non forte quipiam admiretur, quod in superiore diuisione nec Galenū, neque Vessallū in omnibus sequuti sumus, ratio redenda est, quamobrem ab illis differimus. Nam licet Galenū tanquam numen veneremur, Vessalioq; in diſectionis arte plurimum tribuamus, ubi cum rei natura contentum: tamen cum aliquando videamus rem alter multo se habere, ac ipsi descripſerint; veritas eadem, cui magis addicti sumus nos cogit ab illis interdum recedere. A Galeno itaq; nunc discedo, quoniam definies Synarthroſim, coarticulationem eſe dixit ad motum quāmum obſcurum, cuius deinde veluti species enumerat. Suturam, gomphosim, & harmoniam, quae omni prorū motu carent. Pratera Symphyſi tantum adscribit coniunctiones illas, quae media cartilagine, aut ligamento, aut carne ſunt. Cum tamen articuli quoque omnes ligamentorum pīsum vñantur, quos ad Symphyſim referre non decet, quando ille hanc ſibi inuicem opponit, per articulum, ac per Symphyſim. Postremo cum afferat fungofa, ac mollia oī ſia nullius rei interueniāt conēcti; & aperte videamus oī ſia pectoris præcipue & facrum ſoū constituentia fungofa, & mollia per cartilagineum vniuersitatem. Addo quod in introductorio, ſue medico, maxilla superioris vñionem ſub Symphyſi ponit, quam in libello de ſibis ad harmoniam retulit. Dicendum itaq; aut harmoniam ſpeciem eſe non Synarthroſeos, ſed Symphyſeos, ſicut nos fecimus, aut artem illum in hoc confudisse. Sed haētēne de Galeno: ad Vessallū trāfico, qui symphyſim cum gomphosi, futura, atq; harmonia connumerat quatuor efficiens differentias eius ſtructuræ, vnde nullus omnino motu proueniē ſoler. At reūt poterat Symphyſeos nomine genus intelligere innominatum, quod tres illas ſub ſe differentias comprehendenter. Quod si diligenter ſtructuram iporum ſiū ſum consideremus, alia profecto videbimus ita coaleſcere, ut connata prorū videantur, alia coniuncta, & colligata reūt appell-

Cur in oī ſum diuisione negl. Galenū in ſum, neque Vessallū ſequitur.

Galenī error vel contradic̄to p̄tua.

Galenī error alijs.

Galenī error teritorij.

Galenī error quartas, vel contra dictio potius.

Vessalij error.

Ex ſibis alia cōſiderant, alia coniuncta videntur.

## DE OSSIBVS LIBER I.

11

lari. Que connata ſunt, ea ſub Symphyſim ponenda videntur, ſicut etiam ipsius uis vocabuli praē fert. Vbi autem ſum compoſitio ad aliquem motum facta eft, ad articulum non referri non potest. Cum igitur que per gomphosim, harmoniam, futuramq; vñuntur, cuiusmodi ſunt, cuiusmodi Symphyſim eſe diximus, quid obſtar cur ſub Symphyſi, veluti ſub natura quadā communis non reducantur? Iam vero cum Vefſaliuſ ita diſtribuit ſum compoſituras, vt alteram fieri dicat aliquis partis ope, alteram nullius (pace tanti viri dixerim) falſa, & rationi minime conſentanea procul. Nam fi ſi quid ego in cadaverum diſectionibus diligenter obſeruauit, id vnum præcipue fuīt, atquando certo ſcīrem, an vñquā reperiſſet oī ſum vno, fīce compoſitio nullius mediij beneficio: quod equidem (vt ingenuo fatear) nufquā inuenire potui. fed mihi vel caro, vel ligamentum, vel chartilago ſemper occurrerat. Exemplum vero quod de appendicibus attulit, absurdum mihi, ne dicam perridiculum, videat. Etenim vt appendices in natu grandioribus adeo coaleſcant, vt diſcernere nequeas, an partes fint iporum ſum, quibus adnatae ſunt; non ex eo tamen ſequi debet nullus partis oī ſum coniuncta, cum per charilaginem vñitate fuerint: quanquā et temporis progreſſu tandem excutere, atque aboleatur. Quocirca aliam diuisionis formam excoigimauimus hoc pačo. Primum diuisionis genus. Humani ſ. corporis diuisionem in articulum, ac Symphyſim, quid eſet Symphyſis, ex superioribus patuit. Articulus gracis ab ſum compoſitio alium motu definata, (quanquā in Hippocrates articulus articulū nomen accepit, pro ea compoſitura, in qua pars aliqua oī ſis rotunda, caput inquā, in proximum ſum alterius ſum committitur) nos articulum naturalem ſum compoſitionem omnem vocimus voluntarij motus gratia faciāt, ſue motus euidentis fuerit, ut femoris ad os coxendicis, & capitū ſuper collum, ſue obſcuris, ut poſtibrachialis ſum ad oī ſia brachialis: & calcis cum talo, atque aliorum id genus, de quibus albi dicetur. Ergo pro dupli ci motu duas articulationes differentias conſtituimus, alteram, in qua neminem motu latere potest, Diarthroſim, alteram in qua difficulter exploratur motus, Synarthroſim vocantes. Rurſus utrāq; ſpeciem tubiduſim tres differentias unicuique tribuentes, nomine eadē, illa tamen ratione diſtinctas, qua diſtinent iporum genera, licet enim enarthroſim tam ſub diarthroſi, quam ſub Synarthroſi collo cœmus, non eft tamen utrobiq; eadem: nam diarthroſis motu perſpicuum includet, que uero incerti, obſcuri, &

Os quadrupēdū eā  
alio viator mea  
dā carne vel li-  
gamento vel car-  
tilagine.

Vefſaliuſ male pa-  
trum appendicis  
nella re media ſi  
flua vinit.

Cartilaginis ap-  
peditum tandem  
aboleantur.  
Proprietatis diu-  
ſum compoſitio  
ſum, caſam  
reddi. I. articu-  
lus quid. articu-  
lus nominis  
autem intelligent  
Hippocratis.

Motus præcipui  
exempla.

Motus obſcuri eadē  
pla.

Diarthroſis quid.  
Synarthroſis quid.

No ſi eadē Enar-  
throſis ſub diar-  
throſi que ſub  
Synarthroſi.

motus fuerit, ea sub Synarthroſi ponetur. Id quod in careris duabus feruandum erit. Enarthroſia itaque esse dicimus, cum finis altus, atq; profundus, quem acetabulum ſupra vocauimus, caput osis longum, ac rotundum ex cipit, que articulationis ſpecies facile appetit in coxendice, & femore, in humero cum ſcapula, & poſtbrachialis, ac pedij cum primis digitorum oſibus. Atq; hac exempla illam enarthrofim explicant, qui diarthrofeos ſpecies eſt: ſiquidem in his non modo maniſteti motus, fed omnes etiam motum differentiae deprehenduntur: in talibus enim articulis planifime cerminus extenſionis, ac contracionis motum ad latera, nec non etiam in circulum, multe in ſuperalia dantur huiusmodi articulations, de quibus cum uſu uenerit, ſeparatim agemus. Verum ut facilius intelligatur, quid interſit inter enarthrofim per Diarthroſi poſitam, & eam, que ad Synarthroſim pertinet, intueamini articulationem tali oſiſ cum offi cymbam referente, & ſepſimi oſiſ brachialis, cum primo, & fecundo ciuſdēm: Hę namq; articulationes, quamvis eo modo fiant, quem Enarthrofeos definitio praefcribit, non ad Diarthrofim tamen, fed ad Synarthrofim referendas iudicabitur: motus enim obſcurifimus eſt, & nifi multa diligenter adhibeat, vix animaduerti potest. Arthrodia ea eſt oſiſ ſium coniunctio, quorum alterum capite fit depreſſo, alterum ſium habeat lencem, ac planum, quem glenam appellant, alterius, quod fulcipendium erat, capiti respondentem, in quo difficile eſt dignocere caput ab ipso ſinu, contra quām accidit in enarthroſi: quod fit, vt non ita evidens fit motus in Arthrodia, qualis in enarthroſi. Verum in ipſa Arthrodia motus datur alio euidentior, quām quam omen parum pnt fin euidentes, vñq; adeo, vt qui minus euident fit, obſcurus penitus effe videatur, ſi cum euidentiori comparaueris. Maniſteti motus Arthrodia, ſpecies erit Diarthrofeos, obſcurior autem Synarthrofeos. Prioris exempla fuit in ea coniunctione, que fit coſtarum cum vertebris, & carundin proceſibus. Senſu etenim patet coſtas coſtrigiri, ac dilatari, qui motus quem admodum & quorū fit, non huic eft loci explicare. Sed Arthrodia paulo maniſtetiore animaduertetur in articulatione prima vertebræ cum ſecunda, ac etiam radij cum cubito: obſcurioris autem Arthrodia exempla fuit oſa poſtbrachialis cum brachiali, in quibus tamen motus quoquo modo obſcurari poterit: nam ſi ad pollicem minimum digitum lenſim adduxeris manum ipſam infleſſando, plane conſpicies poſtbrachialis oſa, que aliqui manu correcta, atq; in planum extenſa, planam, ac rectam figuram obtinebant,

*Enarthroſis ſub  
Synarthroſi cal-  
pla.*

*Arthrodia quid.*

*In Arthrodia dif-  
ferentia a mo-  
tu per magis &  
minus obſcurat.*

*Arthrodia ſub  
diarthroſi excep-  
tione & dilatatione.*

*Cofte coſtrigiri  
tue & dilatantur.*

*Arthrodia ſub Sy-  
narthroſi excep-  
tione & planum.*

*Qui moſt fit pro-  
prio oſiſ poſt-  
brachialis.*

tinebant, circumduci, atq; obliquari: qui motus proprius eft ipſorum poſtbrachialis oſium, at multo aptius obſcurant arthrodiam, exprimit tria oſa tarſi, que cum naūiformi committuntur: & cyboides cum calce, ac etiam nonnulla alia, in quibus eft motus aliquis omnino fit, eft tamen obſcuratu valde difficultis. Ginglymos terciā articuli ſpecies eft, vbi mutuus fit oſium congregellus, ita quōd in alteru ro extant partes prominentes, que alterius ſinum expofcant, partesq; illę gibbae, ac protuberantes vniuersi oſis in alterius ſinu immittuntur, & huius caue partes illius gibbas excipiunt. Itaque fit vtriusq; parts mutuus ingressus. Hę articulatio in motu maniſteti, & obſcuero inuenitur: maniſteti, & euideſtinglymos erit femur cum tibia, cubitus cum humero, & alia, obſcurus vero tali cum calce connexus, & oſium brachialis: in quibus, ſi reſte animaduertteris, articulations formam offendit. Atq; haec haſtentis de articuli partibus, ac differentijs. Nunc ſymphyſis persequarum, que oſium ſtructura omni penitus motu, cum obſcuero, tum etiam maniſteti caret. Huius tres differentias diximus. Suturam, Gomphofim, & Harmoniam: in eum enim moſtum motum deprehenderit, quanquam non defuerunt, qui auſi ſunt affirmare cranii oſa, que per Suturā committuntur, moſtū motu, (ſi Dis placet) maniſteti, inani ſpecie meo iudicio defluſi. Cum enim cernerent frontis, capitis, & cutis, que crania eſt, & muſculola, alte, atq; inſigniter in aliquibus moſtū, motum ilium ex oſium dimotone proficiſi exiſtūmarunt: quemadmodum ſiqui nati oſa, que per harmoniam vniuentur, motum edere, cum narium pinnas moſtū viderit, arbitraretur. Neque enim creditum est futuras capitis lixari, atque ita moſtū oſibus anſam præbtere, que aliqui adeo compaſte inuenient inherent, vt nulla vi laxari poſint, nifi quis falcepollo diuellere, aut frangere tentauerit, adeo vt in nulla Simphyſeo ſpecie motum inelle plana perſpiciat. Sed ad singulari ipsius ſpecies deueniamus. Sutura, que Gracis ſed dicitur, confuturum rerum ſimilitudinem preſerferet, vel conterarij ferrarum occurſus, quo mutuum ingressum faciunt, quādo dentate vniuersi partes, alterius ſinibus occurrant, quidam etiam vnguium commifſurarum exemplum addunt, non quod mutuo feſe recipiante, ſed interſtitia illa occupent, ac ſlipent, que inter digitorum vngues reſident. At propius ad rei naturam accedere videtur, qui ferrarum, quām qui vnguium ſimilitudinem in mediū affuerint, quandoquidem illa rara admodum eft, hac autem frequentiſima: cuiuimodi treſ ſunt in capite. Sutura, que in ſenioribus

*Ginglymos ſub diar-  
throſi exempla.*

*Ginglymos ſub Sy-  
narthroſi excep-  
tione.*

*Simphyſis quid.*

*Simphyſos diu-  
ſio.*

*Cauſa certioris exi-  
flentiam oſa  
caue moſtū.*

*Ad motum pina-  
rum natuſis oſa  
non moſtū.*

*Calantria Sutura  
vix falcepollo di-  
uellantur.*

*ſepi. i. Sutura va-  
de dicta.*

*Sutura vix epi-  
tela in valde feſti-  
bus vix tantuſi  
ſpecifica.*

Sutura *reparatoria*  
qua.  
Sutura *angustior*  
et *lata*  
Sutura *obliterata*  
qua.

Olla *quadrangularis* et  
terram *Satura* nō  
est profunda.  
Olla *quadrangularis* vnde  
tur p. *harmonia*  
quam per *Satura*.  
Harmonia quid fe-

Sutura nomine ve-  
tere quadrangularis  
harmoniam com-  
prehendereunt.

Cui *fracta*, *splintis*  
in forma quadra-  
harmonia. & *su-*  
*tura* *particula*.

Harmonie exem-  
pla.

Gomphosis ex-  
emplum.

Alueoli dentium

Maxilla quadrang-  
ularis indi-  
cet *callus*, ita si-  
dentia munere  
funguntur.

Synchondrosis qd  
ligamentum.  
Synchondrosis quid.  
Nervi nomine li-  
gamenta obpre-  
hendentes verte-  
brae.  
Syndesmos quid.

ribus appendicum more coalescent, vt vix vestigia apparet: in iunioribus autem maxime sunt conspicue. Vna quidem in fini-  
pice *synostosis dicta*, altera vero in occidente dicta *synostosis*, tertia me-  
dio vertice recta, *oblonga*, quasi fagitalis, de quibus vno loco latius  
agetur. Non me late apud aliquos plures tribus futuras dari, qui  
voluerunt squamofa temporum ossa per futuram copulari. Equi-  
dem non negarem in quibusdam calvarij talia ossa dentatim esse  
refecta, ut facile coniugere possit instar ferrarum esse coniuncta, sed  
id in paucissimis, ac in superficie tatum ipsorum osium obseruerat.

Quamobrem tenui talum osium unio, ut in pluribus ad Harmoniam 10  
potius, quam ad futuram referenda videatur. est autem harmonia  
osium structura per simplicem lineam, vbi f. neque adsum finis,  
neque tubera, & nonnunquam ne aperitates quidem reperuntur:  
quod tamen non tollit, quin veteres futuram voce harmoniam  
quandoque intelleixerint: cum videlicet ossa rupta sibi mutuo per  
harmoniam occurruerint: quamquam hic occursus non adamusimus  
per simplicem si lineam: Adiutum enim aperitates quedam fese  
mutuo ingredientes: ideo mixta potius est vniuersa forma harmo-  
nia, futuræ, particeps. Verum id obiter sit dictum, quando fer-  
mo institutus est, de naturalibus osium compositionibus, non de 20  
ijs, que calvo vel arte, licet natura prævia fuit. Simplici ergo li-  
nea, atq; harmonica viuuntur nati ossa, & illa, que palatum con-  
stituunt, ac secundum totam ipsius longitudinem feruntur. Hu-  
iunctu modi etiam sunt reliqua omnes maxillæ superioris commissure,  
cuius ossa sola linea distinguntur. Porro Gomphosis in foli denti-  
bus locum haberet, ita enim illos infixos in maxillas videmus, quem-  
admodum clavi lignæ tabulis, quibus resulatis iniania foramina  
conspicuntur: sic dentes suos habent alueolos, ex quibus extrahi  
solent, cum usu uenit. In uiuo capite non ita apparent, siquidem  
carne obducuntur, aut gingiva contracta repletum, que subinde 30  
callosa fit, atq; ita induricit, vt dentum munere plerisque fun-  
gatur. At inde mortui calvaria nuda, atq; exiccatæ conspicui sunt  
in maxillis alueoli, è quibus leui opera dentes educuntur. Iam ue-  
ro cum ossa omnia aliuaria rei beneficio companionantur, licet alijs  
alter uideatur, ruris affirmamus ossa inter se tribus medijs iungi:  
Aut enim intercedit cartilago, quâ unionem graci Synchondrofin  
appellant, aut nerui, ligamentum ope conjuguntur, Synneuro-  
fisq; dicitur (nerui enim nomine ligamenta quoq; veteres intel-  
lexerunt) sed tamen differunt, ac rectius dixeris ligamentum, quod  
Grecis Syndesmos est, & propterea Syndesmos: aut carnis ap-  
positione

positione vno ipso sit, & Greco nomine Syssarcos nuncupatur,  
Synchondrofi copulantur pubis, ac pectoris ossa, vertebrae ipsæ,  
& partes facrum os constituentes, & que cum sacro committuntur,  
ac demum appendices suis osibus per cartilagineum, iunguntur.  
Synneurofi componuntur omnia illa ossa, in quibus cernere  
est ligamenta, que per eam partem prodeunt, qua solent appen-  
dices suis osibus adhaerefcere. Talibus enim ligamentis inuestiuntur  
ossa ad articulos colligandos. Prominentem quoq; atque enalci-  
quodam modo validam ligamenta in medijs quorundam os 10  
suum capitibus, per quae suis finibus vincuntur, vt tenacius inhe-  
rent, qualia extant in articulatione femoris cum coxendice, atq;  
etiam inter femur, & tibiam, necq; alibi reperire licebit: nisi addi-  
deris ligamentum, quo dens secundum ceruicis vertebrae occipi-  
tetur. Came autem veluti glutine quadam firmantur dentes in  
suis alveolos, idq; per Syssarcin fieri dicuntur, femoræq; carne necq;  
cohærente, necq; stare vlo modo possint. Aristoteles existimat  
articulos quoque per carnem vni, vbi scilicet ascidant musculi  
circundantes, & valli instans illo munientes: cuius sententia, si cui  
forte arrideat, non multum labore. Sed hac de diuini one com-  
20 positionis osium sat fusto, ad singula descrebenda accedamus.

### De Capitis osibus, sive Calvaria. Cap. V.

**A**CAPITIS Osibus exordiemur, quoniam caput in corpo-  
re principem locum tenet, quid in eo refidet cerebrum, cui  
principatus iure optimo debetur: quamquam Aris. multo alter  
fenserit: & quod hinc humana fabrica describenda initium recte  
sum posfit, vt à nomine ipse capit, quasi principij cuiusdam  
admonemur. A capite igitur exorsi, illud primum pro virili difcu-  
30 tiamus, quod diu præclaræ ingenia fatigavit, oculorumque, an cere-  
bri cauæ caput natura confrinxerit? Oculorum gratia factum  
senfit Galenus, postquam scarabeorum, cancerorum, ac quorundam  
aliorum id genus animalium oculos est contemplatus, quibus  
cum nullum adfescit caput, in quo tanquam in arce summa oculi  
collocarentur, vnde longius proficerent, processus quoq;dam na-  
tura largita est, qui capitis vicem gererent. Veruntamen capit  
figuram recte confiderantes fecis iudicabant, licet enim Galeno  
concedat necessarium fuisse in supra parte corporis, cœn in  
altissima specula oculos constitutre; atq; illos ideo, capitis fedem  
sibi tanquam propriam aificere, in cuius finibus manerent vnde;  
tecti,

Cum offissum anato-  
men a capite ossi  
fibus inscipiat.  
Cerebrum est prin-  
cipium anatomicum  
totius corporis  
contra Aris.

Quodlibet verum ca-  
pus sic oculi oculi  
lorum vel cerebri.

Gal. opinio sequ-  
torum gratia co-  
ditum caput.

Galen impugna-  
tio.

Sypharcofis quid.  
Synchondrofis ex-  
empla.

Synneurofis cas-  
pla.

Ligamenta ex of-  
ficio capitib. exca-  
fentis exempla.

Sypharcofis exca-  
plum.  
Aristoteles opini-  
onem de huma-  
na fabrica  
per Seicricon  
necq; ludat, necq;  
vituperat.

tecti, ac muniti: ne ab externis iniurijis lacerentur; non propterea tamē fatendum fuerit ad hos tantum vius caput ipsum ea magnitudine, ea figura, totque oſibus fuisse conſtrūtum, quam formam quis non videt cerebri etiam gratia fuisse conditam? Immo vero cerebri potius quam oculorum: quid enim obſtabat cur ſummus opifex caput in dūntaxa prominentes proceſſus diſuiceret, in quibus oculi tanquam ſpectatores inſiderent, atque hos ipſos quemadmodum in canceris dūiores efficeret? velfi molioreſ omniſ futuri erant, quales humani, alia prefidia, ac munimenta pararet, per queſtūfimi ab externis incommodis redderentur.

Cancerorum oculi  
quiſ.

Cur cerebri gracia  
conditā caput.

Ratio eſi virtutis  
omnium regina.

Cerebrū eſi oſi-  
go aeruorum.

Cerebrū dignus  
fenſibus.

Cerebro cranium  
inueniunt.

Capitis oſa qua-  
lia.

Capitis oſa eu-  
non fungoſe.

Capitis oſa cu-  
līa, illa non  
fuit facta.

Capitis oſa o-  
perculum compa-  
xatio.

Cerebrus futu-  
ris diſtincta ſit.

Historia iuuenis  
morbi ob do-  
lorem capitis, in

tecti, ac muniti: ne ab externis iniurijis lacerentur; non propterea tamē fatendum fuerit ad hos tantum vius caput ipsum ea magnitudine, ea figura, totque oſibus fuisse conſtrūtum, quam formam quis non videt cerebri etiam gratia fuisse conditam? Immo vero cerebri potius quam oculorum: quid enim obſtabat cur ſummus opifex caput in dūntaxa prominentes proceſſus diſuiceret, in quibus oculi tanquam ſpectatores inſiderent, atque hos ipſos quemadmodum in canceris dūiores efficeret? velfi molioreſ omniſ futuri erant, quales humani, alia prefidia, ac munimenta pararet, per queſtūfimi ab externis incommodis redderentur.

Mihili igitur nūquam fieri veriſimile oculorum cauſa caput fuisse cōditum. ad cerebrum potius talem formam ſpectare cedererint, nempe ad illud, quod futurum erat domicilium rationis, qua ratio homo diuinum propemodum animal iudicatur. eſt enim virtutum omnium, animaliumque facultatum regina, cui ut p̄tio eſe poſſent fenſi omnes veluti ſatellites, ac miniſtri: in ipſo capite, ſuas ſinguli ſedes obtinuerunt, quod quam apposite factum fuerit, ſuo loco explicabitur. Cumq; ſentientiis vi per neruos deferatur; quorum fontem, atq; originem eſt cerebrum cum Galeno opinamur; qui non videt maiorem incife cerebro quam fenſibus dignitatem, cum a cerebro fenſis dependant, non a fenſibus cerebrum?

Cerebro vero calorū formam inſeruere ex eo maxime patet, quod pro eius figura diuerſitate cerebri conſtitutionem phylī peripe-  
tām, atque exploratam habent. Sed ad alia vitiora properamus. Capitis oſa neque proſtris ſunt ſolidā, neq; omni ex parte fungoſa, rara, ac pumici ſimilitudine; ex hoc enim fragilem naturam, & leuiſimè cuique; iniurie obnoxiam fortita eſſet: ex illo vero onere ſatis moleſto prementur. Præterea huiusmodi ſubſtantia minime tranſpirabilis eſſet, ſicuti expediebat. caput nanque futurum erat veluti operculum quoddam ebulienti vali ſuperpoſitum, non ſecus atq; calida domus tectum. Multis itaq; vaporibus, atque excrembris continenter ad cerebrum ascendentibus, niſi exitus patet, vt reliqua omittantur incommoda, nemo diuturnam ſibi vitam polliceri poſset. Icērco prouida natura perforatam eſt voluit caluarium, varijsq; futuris diſtinctam; vt purgando a recrementis cerebro nūquam occatio deſſeret. Quod autem futura hunc vium inter catera p̄ſtent, præter authorum probatissimum, ac p̄cipue Galeni testimonium, nos etiam ipſa experientia docuit, vt mox au-  
diets. Patauij superioribus annis iuuenem quandam propinquorum voluntate ad me delatum domi in magna amicorum corona fecui,

10

20

30

30

fecum

qui diutino capitis dolore vexatus nullis remedij ſanari potuerat: in cuius caluaria via futurarum veſtigia apparebant adeo com-  
pačta, vt in unum coačta capitis oſa viderentur. Quamobrem pro  
comperio omnes, qui tum aderant habuerunt, non altiude ingen-  
tem ac fere continuum capitis dolorem proeſtū eſt, quām ex ar-  
ditiſima illa oſiūm compositione, ex qua nullus exitus patebat fumi-  
dis illis, cratiſq; vaporibus, qui & perpetuo doloris cauſa fuerant,  
& tandem mortem intulerant. Sed neq; femel id mihi contingit expe-  
rii: complures etenim ſecui, qui dum viuerent, in frequente car-  
pitis dolore ſicidere ſolebant; in quorum caluarijs exigua futuras,  
& eas coagimentata inueniuius; neq; in viris modo; ſed etiam in mu-  
hiere: quod mirum fuit, vt vir credibile. nudatum enim, ac decoctū  
illius caput fere ſim futuris offendimus. et hec pariter multo, ma-  
gnog; capitis dolore quamclitissime affecta, atq; afflicta, poſtreſ  
phrenesi laborauit, & mortua eſt. Certissimum ergo argumentum  
nobis erit capitis futuras non modo conſerre ad falutem corporis  
tuendam, verum eti plus conſerre, quo maiores, laixoresq; fuerint.  
Quare Cornelij Celii ſentientiam ego nunquam approbare potui af-  
ferentis capite ſine futuris non modo validissima eſt, ac firmitissima:  
20 fed etiam ab omni penitus dolore immunita; et aq; reperi in calidis,  
& ſuſtufis regionibus. Nam ille extrinſicas tantum cauſas caput  
lacerentes admiraducit. Quod si Celii uera eſt ſententia, imbecilli-  
ora eſſent capita, & ad patiendum promptiora, qua infinges futu-  
ras haberent, quam quae aut exiguis eſſent prædicta, aut eſdem pro-  
ſus carerent. Cum uero contra res habeat, maiusq; impendat dannum  
ipſi cerebro ab internis fuliginofis recrementis, quam ab exter-  
nis noxiis, concludendum eſt a dolore longe tutiora eſt capitis ſu-  
turis amplioribus, quam ijs ipſis deſtituta, aut exilibus admodum,  
arctiſimisq; interfeccā. Præterea cum craniū ſit velut galea que-  
dam, ac propugnaculum cerebro, primi illud confiderat carne, ac  
cute quam parum munitione fuſſerit, niſi obduco etiam oſe, quod  
durissimum, ac deniſimum eſſet. Deinde cum caput aliquo oſe-  
um graui aliquo iētu percuſſum labefactari, frangiq; poſset, ideo  
multiplex feri oportuit, ut ſi quando pars aliqua frangeretur, aliae  
partes integra feruarentur; cum iētu ille longius protendi nequeat,  
quam quod hinc percuſſe parti pertinet; quod fecus euenire, ſi ex  
vino oſe caluaria conſararet, id quod exempli facili perciuimus  
fieri, ſi lapide, aut ligno fictile vas, vitreumne feriatur: ſape enim  
contingit, vt una parte contuſa, fiſſura ad alteram vlg; permeat; vt  
pene totum ipſum vas abrumptatur. Oſa igitur capitis futuris non  
fecim

In viris & mulie-  
ribus capite mi-  
tore dolentibus fu-  
turas augmenta-  
tias inueni.

Capitis ſu-  
turas quo maiores co-  
meleſ.

Cornelij Celii  
opiniatio de bonis-  
tate capitis abſit  
futuras reproba-  
tur.

Caper amplioris,  
ſuſtufi eſt dolo-  
ri minus obno-  
xiuum.

Cer craniū of-  
ficiū.

Car et capitis  
muſeiplex.

Cer futuras ha-  
beat caput.

C inuria

Prima ritua.

3

Suturae giganteae  
membranae.Anatomia opinio-  
cam calvariae  
ab aliis futura re-  
felliuntur.In Perfide calu-  
riam futuri care-  
re fallimur eis.Appendices in val-  
le facilius ab offi-  
cione profundi. Re-  
parantur in valle fe-  
tis aliquando deponitum.  
Officium parvum ali-  
quando per se ob-  
molliuntur carni.  
Ligatus videtur.  
Caput quid ligat.  
Caput vultus.  
Capitis figura.Calvariae substan-  
tia cur non sit a-  
spersa.Cur media pars  
officium calvariae  
fungo sit.Cur offa capitis  
fuit crebris forta-  
mibus prædicta

in iuriis distinguita fuit, ut illud iuriis minus pataret: Sutura autem non illud solum praestat, ut per ipsas trahuntur posint fumida recrementa, sed etiam ut prohibeant, ne vniuerso iœtu nisi illud grauissimum sit: petita calvariae vndiq; confringatur. Ad has vitillates accedit tertia, ut scilicet inde pendeat interna membrana, quae durior est: ac rursum per caldem futuras effusa, membranam alteram ex se gignat, que conuexam calvariae partem circundat, & ideo, à Græcis *inclusio* dicitur. Sed de hac posterius. Illud interim non omitendum.

Aristotelem fallo tradidisse canum capita continua, ac fine futuris existere, cum vel lippi ipsi cernant in canum calvarijs insigniores, <sup>10</sup> at eleganter futuras, quam in humanis apparere. Confimile illud eft, quod quidam litterarum monumentis tradidere, homines illud eft, quod quidam litterarum monumentis tradidere, homines

calvarijs continua, nullisq; futuri distincis in Perfide reperiri. At non eandem in eadem specie naturam semper esse existimamus; neq; magni astimamus, si in aliquibus induvidus aliquid euariet. Etenim quamvis conspicibimus eorum, qui diutius uixerunt, appen- dices, atq; illas in officiis, quibus adnatæ fuerant, portionem abjisse plane perficiamus, adeo vt neq; separari, neq; dignosciri queant: futuras itidem in fenum capitibus plerisque abolitas, ac derperatas: tu-

men negandum nullo pacto eft appendices dari, vel fine futuri cal-  
varias esse: quemadmodum in infantibus partes aliquæ tenerimur mæ-  
cartilaginis naturam sapient, neque dum ofice, nisi aliquot post mæ-  
fibas fuit. Ecquis autem dicere audeat partes eadem, non offa  
verum cartilagineas esse? Sed ad rem redeamus. Caput cum dici-  
mus: partem supremam nostri corporis intelligentiam oculorum, ce-  
rebris; gratia faciem, cuius figura naturalis rotunda, oblonga; esse  
debet, nempe ad oblonga sphera utriq; depresso similitudinem;  
eam ab utriq; maxilla distinguiuntur, & modo calvariam, modo cra-  
nium appellamus ex pluribus officiis, ut supra attigimus, merito  
construetum, atq; ex ijs, que interius, atq; exterius dentam, & le-  
nem superficiem habent, cum medullatum fungofum sit, ac pu-  
nici per simile. Nam si substantiam vndiq; alperant, addepta esent,  
nihil impedimento futurum erat, quo minus adherentes membra-  
nas laderent, atque eroderent: cauernæ vero inter utræque squa-  
man offa capitis existerunt: non modo vt leuiora forent, sed etiam  
vt medullam contineire posint, sicut ipsorum pabulum, ac nutrime-  
tum. Perforata uero sunt crebris foraminibus exiguis illis, nullumq;  
tum. Perforata uero sunt crebris foraminibus exiguis illis, nullumq;

fa fuit

## DE OSSIBVS LIBER I.

19

fa fuit, vt non nulli dixerint ex duabus parietibus calvariam conditi-  
tam esse, quas tabulas vocant, duas illas crufas, seu squamas intel-  
ligentes, que dura fuit, & aliquantulum crassæ, atq; vndiq; spion-  
gofam, ac medullosum illam substantiam claudunt. Offa vero ipsa  
fuit vndique seiuincta sum terminis, quos fere omnes late vocabulo  
Suturas nominarunt, de quibus hic nobis agendum eft, cum pluri-  
mum conferant ad capitum offa explicanda. Suturarum alia sunt le-  
gitime, alia no[n]e, que cum potius commissuræ quedam sunt, ad  
harmoniam magis, quam ad futuræ referendas videntur. Octo itaq;  
omnes sunt, quinque spuriæ, proprie, ac vere futurae tres, ex quib-  
us una eft, quæ in occipito, & in eius basi, qua vergit ad utræque  
autem, diuiliut, lateq; distincta in ipso alcencu seniñ angustior  
redditur, atq; in cuneum coit græca litera A formam constitue[n]t,  
itaq; lamboldiis nomen adhuc retinet: dirimit offa sincipitis, & tem-  
porum ab offe occipitis. Altera in fincipite pofta, è regione lab-  
doidis, anteriori supra frontem circulæ speciem ambigit; & quia vel  
similis eft corolle, vel quia coronæ ibi potissimum locari solent:  
Ideo coronalem omnes vocant, & Stephanus à Græcis nominatur  
dirimere omnes offas vocant, & Stephanus à Græcis nominatur  
dirimere omnes offas sincipitis ab offe frontis. Tertia per verticem recta  
incedit, & quadammodo partem calvariae dextram à sinistra seiuin-  
git. Hanc *offas* Græci, nos sagittalem, & reedam appellamus,  
*pedunculus* quoque vocant, cum virga similitudinem referat. Et ea eft  
quam Galenus in libello de ossibus feruari semper affirmat: vbi ex  
professo agit de varijs capitum figuris. Reliquas vero duas testatur  
debet, aliquando ambas, aliquando alterutram tantum. Ego vero  
(pace tanti uiri dixerim) utræque falum esse affirmare autem, sex-  
centi milia capitum inspicere manibusq; atrectare multi per uitium  
licet multis in locis, & praefertim Florentie in Diue Marie Noue  
amplissimo Xenodochio, ubi per innumeræ propemodum secula  
demortuorum offas in elegantissimas stucæ digefta feruuntur: necno  
Romæ in communis gentium omnium cœmetorio, quem Campum  
Sanctum nominant; & tamen ne vnum quidem cranium cerneré potu-  
it, quod figura non naturali conformat, aut cui Sutura illa desierit.  
Sciendum autem, ut supra attigimus, caput cum figuram à natura  
obtinere: ut spharam utriq; leuiter comprehendat: ita ut in  
longum aliquo paeto protuberet. Ab hac autem forma nonnullas  
cavariæ comperties, ut modo utræque fini acutio, ac magis fa-  
giato, modo fronte prominentiore, modo pressius contracta, quod  
pari etiam ratione de occipito dici potest. Lateribus item conflat  
modo magis, modo minus compræcis, que tamen forme omnes

Deo calvariae pa-  
rietis.  
Tabula officium ca-  
pitis.  
Offa crufa & squa-  
ma calvariae que  
Sutura que dicuntur

Suturarum cogni-  
tio in officium ca-  
pitis referenda  
Suturarum offa.  
Sutura no[n] legiti-  
me sunt harmo-  
niae.

Suturarum nume-  
ris.

Lamboldiis Sutura  
descripcio & v-  
sio.

Coronalis Suta-  
ra descripcio &  
vicio.

Sagittalis Sutura  
nomina, descrip-  
tio & vicio.

Galen, lib. de offi-  
cione capitis  
in officium in cuius  
capitis figura.

Gallopini de ce-  
stis diversitate  
in futuri expe-  
riencia ducere pro  
positum.

Sancte Marie No-  
bre hospitali flo-  
rente.

Campus Sanctus  
Romæ.

Capitis figura na-  
turalis que.

Capitis figura va-  
riæ latitudine no-  
vata numerus.

naturales sunt, neq; adeo differunt, ut haec naturales, illas non naturales appellerent, ferariq; in his semper cognoscet futuras omnes, licet haec quoq; non nihil discrepant. Atq; ut prætermittamus, quod in aliquibus grandiores, ac laxiores apparent, in aliquibus exiles, & compacè magis: quemadmodum supra diximus: illud est tamen adnotandum, in quibusdam calvarij tum mitorum, tum mulierum quicquid alii dixerint, sagittalem ipsam per medium frontem, tunc ad hanc summum defecere: sed hoc raro aedmodum accidit. Quam obrem uix fatis mirari possum Aristoteles diligentiam, qui differunt in uris, & mulieribus quo ad futuras, que nulla est, obseruat. 10 Sequuntur duas futuras in declivi capitis longitudine sitae, & sagittali æqua distantes, que ab extremitate descendentes coronalis circulari quodam ductu lupa aures feruntur, & in quibusdam humilium labiodis fedem pertingunt, in nonnullis uero os mammilla re non transeunt, à qua non magni refert, si aliis anatomicos sequentes principium sumamus harum futurorum. Sat enim esse debet, si cum re ueritate descriptio conseruat. Haec due futura utriusq; scilicet una, cum squamosa ossa constituant, atq; conglutinent, squamosa & ipse dicuntur, ossa uero haec squamosa merito nuncupantur, quoniam in futuram componuntur. Quod enim exterius ab ure ascendit, paulatim attenuatur; quod uero subeft, descendendo fit tenuis, ut alterius pars tenuior parti alterius crassiori incumbat, & æquale proportione hinc inde agglutinetur. Hac forma tibi facile occurret: Si plicum squamas, aut ferreas lorice laminas alijs alias incumbentes & inherentes inueberis. Verum prius quam ab his ossibus discedas, illud adnotabis, quod extrinsecus affidet, illo durius esse multo, quod est suppositum, cum illi natura hoc ipsum tanquam propugnaculum constituerit. Quinq; futura iam explicabit ipsius capituli proprie: Sexta futura illa crit, que ab extremitate labiodis deducitur per medium lapidoformum osium fertur tendens ad capitis basim, ubi caput prima cum uertebra iungitur, quam partem Galenus additamenta labiodis futura nuncupat. Inde itaq; incipiens sexta futura sursum utriusq; repetit ad caua temporum, utq; ad fines coronalis, ac reflexa deorum ad extremos dentes, atq; ad palatum: & ibi capiti, ac maxilla superiori communis est, uniuersitatemq; os cuneale in se comprehendit. Septima propria est, quod octauum numerabitur: ab offe frontis distinguit, ab os capituli, quod octauum numerabitur: ab offe frontis distinguit, ab omni parte illud separans. Octaua, & ultima futura nobis fuerit, que a causis temporum ortum habet, ubi sexta, que reficitur: recta incipit descendere, ac per medianum minoris canthi regionem, diam:

diamq; oculi orbitam serpit: & ad summum nasum transuersim delata maxillam superiorem à fronte diuidit: at in interna calvaria iuxta basim os cuneale ab offe frontis distinguit. Et hac de futura breuiter disca dist, in quo vnum illud animaduertendum est: futuras omnes extrinsecus magis apparentes esse. Intrinsecus enim futurorum imaginem non referunt, sed in harmonia potius degenerant. Reliquam est, ut tandem capituli ossa explicemus. Osium calvarianum constituentium numerus non est idem ubiq; apud Galenum. Nam in libro de ossibus sex enumeratur, & hoc ei cum Aristotele conuenit;

- 10 at in xi. de Partium utilitatibus septem esse dixit. Ego uero octo unum cum Veffalio numero auai. Duo fincipitis sue bregmati, bregma enim dictum pars superiori crani juxta futuram coronalem, que infantibus, ac nuper natis tenuiter est, paulatim autem durebit, ita ut temporis progresu officiabit. Aristoteles obseruavit, pueros non prius uocem dearticulare posse, quam uniuersa calvaria in os concreverit. In bregmate, cum adhuc molle est: Siftolum, ac Diaftolem plane percipimus: Id quod nobis optimè confirmat perpetuam confitacionem, ac dilatationem motu cerebrini donari. Præterea sciendum est vulnera in bregmate accepta lethalia esse folere: of 20 fa autem haec illa sunt, que inter labiodem, coronalemq; futuram clauduntur, que sagittalis dimittit, atq; interfecat; itaq; utriusq; alterum constitutum, amba uero descendunt in unionem quatuorosum osium, & quadrilateram ferme formam habent, atq; hoc modo circumferuntur, superiore parte per rectam peninsulam à sagittali, anteriore à coronali, posteriore à labiodi, inferiore autem à squamosis conglutinationibus. Tertiū os, quod occupat uocamus, à futura labiali fines habet, praterquam quod in basi per sextam futuram transuersim incidentem ab offe sphenoide distinguitur. Hoc os paribus constat inequalibus, alijs quidem crassioribus, alijs uero tenuioribus: in media enim basi crassissimum est, nec non etiam ab eo foramine, per quod in spinalem medullam cerebrum deriuatur, influrgit prominentia quadam, quae surlim ad summum uelq; ascendet: ut ibi os ualidius heret. Ergo si quando in supinum quis labetur, minus ex eo caufo patetur ossis huius robore munitus. Semper enim natura conseruādi operis sui studiōa ubi manus periculum impender, ibi quoq; maiora fructu praefidia. Cum itaq; ieius occipitis neq; propulari possent, neq; oculis præcaventi, ossis crassis item munimenti inlar elle uolunt: Ut uideatis quam longe erret Aristot. qui primo de Animalium Hist. infirmissimum, tenuissimumq; osium omnium occupat esse dixit. reliqua partes ab eo, quod diximus, tuberculo

Suturæ extra conspicuæ fonte, intra vix apparent.  
De osium capitis numero.

Gal. lib. de ossibus sex enumeratur, & hoc ei cum Aristotele conuenit:  
Articul. de Part. Anat. de Part. Galen. x. de Via Partium.  
Veſſalio. de numero ossium capitis laudatur.  
Bregma quid sit.  
Artiborius opinio de bregmate.

In Bregmate pueri  
fi diatoleos & ſi-  
tulas conspicua  
eis. Cervrum mo-  
tus mouit  
dilatatio & con-  
trictionis.  
Bregmati vul-  
garis.  
Bregmati osium  
descriptio.

Occipitis circun-  
fere.

Car. in occipite  
prominentia lit.  
Car. occipitis or-  
bitallium.

Arib. opinio 3. de  
hill. Animal. qd  
occipit in regard  
finis reprobus.

tuberculo tenuissimæ quidem sunt : sed admodum dense, ac solidae, neq; excarnes, liquide à musculis teguntur posteriore colli fedé occupantibus. In hoc ipso offe cerebellum refidet, neq; vlo paço est name: scuti fallo afferunt Aristoteles. Vessalius Galenum inquit in calcie libelli de osibus temere scripsisse in cerebro quadam os dari, idq; esse processum illum in canibus conspicuū, qui inter cerebellum, ac cerebrum iacet. Sed fallo Galenum citat hoc loco Vessalius, nūquam enim, quod ego videbam, huius osis mentionem Galenus fecit. Occipitum iam à nobis descriptum non tribus lateribus, vt Galeno placuit, sed quinq; mihi confare videtur: & quorum 10

Aristoteles fallo occiput est, maria Vessalius fallo Ga-  
len. citat in lib.  
de osibus.

Occiput 'confar-  
quinq; laceribus  
nō tribus v. Gal.  
Occiput laterum  
decipio.

Occiput in infan-  
tibus rite quinq; of-  
fusus confare vi-  
deatur.

Occiput multi-  
di in parvis vi-  
lis.

Gal. XII. de Vfa

Part. cap. 1. cernit  
verba, & feruntur  
verbora, antea  
latentes efficiuntur.

Tubera duo in oc-  
cipite, qualia &  
Tubera duo occi-  
pitis non sunt ve-  
luti, quae idea facta sunt ut immittantur in finis primæ vertebre ad

capitis articulationem constituantur. Quartum est os frontis,

quod simplex atq; vnicum est, exceptis calvariaris quibus recta futura, sive fagitalis visque ad summum nasi pertinet, quod tamen raro inueniri diximus.

Quibus in frontis  
os frontis est.

Offa frontis cir-  
cumscriptio.

complectitur, & secundum contra calvariam, & frontem, & vertex, & arcus latentes efficiuntur. Tubera duo in occipite, qualia & tubera duo occipitis non sunt veluti, quae idea facta sunt ut immittantur in finis primæ vertebre ad capitum articulationem constituantur. Quartum est os frontis, quod simplex atq; vnicum est, exceptis calvariaris quibus recta futura, sive fagitalis visque ad summum nasi pertinet, quod tamen raro inueniri diximus. Proinde vnicum os frontis, quale in omnibus ferre comprehendit, circumscribemus. Illud quidem primum coronali futura à fincipiis osibus disiungitur, à cuneali autem diuidet ea futura, quam sextam fecimus, præcipe que per temporum causa subunguis transiens, & coronalis finibus accedens ad interna penetrat, vbi perficium est, quod ponimus discriminem. Tertio fe- iungitur per septimam futuram ab offa octauo. Ultimo à cu- neali, ac etiam à maxilla superiore, cuius intercruent futura, que à causis

causis temporum orta per medias oculorum sedes perpetrat vsp, ad summum nasum peruenit, ubi supercilia definita, os frontis craefum est, sed non æq; ac ipsum offitum, tenuius tamen se ipso redditur, vt in oculorum regione, atq; vbi cum octauo offe committitur, ac tandem supra supercilia, vbi veluti duas in partes diducitur: vt finum amplum ibi conficiat ad aerem continēdum; qui finus sere semper duplex reperiatur, tam ad dextram quam ad sinistram vergens: quod ita est in publicis, priuatisq; disiectio nibus obseruati. hanc cautatem Galenus ignorauit. Frontis offa figura rotunda est, qualis sp̄b re comprescere portio esse debet, os illud qua committitur cum verticis osibus, & sagittali futura occurrit, tenuius est, & infirmius, neq; mirum est, cum in nuper natis illa membranea sit, qualiter paulo supra dimidius esse finicipitis portionem coronali futura finitima. Sequuntur offa temporum, que superiore parte, quam sagittalem specant. Squamoī agglutinatioībus circundibuntur. Pofterior autem ab additamentis futura labdoidis, & à sexta futura, que infinitam quoq; corundem osium partem à Sphenoide, anteriori vero à maxilla superiori disiungit: offa haec ad triangularem figuram Galenus renouauit: Sed ego cum Vessilio potius circularia dicere: cum talia maxime videantur superiore illa parte, nisi hanc formam multi processus obscurarent, & primum mammillaris, de quo etiam supra minimus, rupis similitudinem referens: Mammillaris ideo nuncipatus, quod vaccini vberis formam imitetur: gracis *procerus* vocatur, qui processus non solum muscularum infectione defuerit, de quibus postea dicetur, sed etiam vt intus excavatus amplus fedem reliquiat auditus organis apprime necessariam. Ideo vacuum illud intus reperias, ac diueris veluti speluncis excavatum. Deinde non proculhinc erumpit processus alter in eiusdem osis basim implantatus, pertenens, longus, ac durus, qui diueris nominibus donatus est pro diueriarum figurarum ratione, quibus comparatur. Ab ipsis enim imagine *basanoides*, à styllo scriptorij similitudine *grypos* vel *crassus* ac demum à galli calcaris specie *calcar* appellatur, nos vbiique styloidem dicemus, cuius nomine, quidam perperam intellexit totam eam partem per quam meatus auditorius in cerebrum dicitur, & hunc Galeni testimoniō *basanoides* seu *grypos* nuncupari asserit. Adeo quidem processus alius iuxta hunc ipsum in longum protuberans interior calvariae parte, in quo effingitur labyrinthus, reflectendis aeris iectibus quam appositissimus, auditorium finum excipiens: sed non is est, quem acui, aut styllo similem esse diximus. Ad hos processus accedit quartus, qui portio est iugalis

10

Offa frontis sub-  
stantia qualis.

Situs amplas in ot  
fe frontis iugata  
supericilia.

Gal. ignorante ca  
uitate in offe  
frontis.

Os frontis vbi te  
nus & cur.

Offa temporum.

Temporalium of  
fis figura.

Mammillaris pro-  
cessus etymolo-  
gia.

Mammillaris p-  
cessus vies.

Idem est Basanoides  
processus.  
*grypos*  
*crassus*  
*calcar*  
Error cuiuslibet de  
processus styllo-

Processus tertius  
offa temporalis  
deinceps.

Processus quartus

*Offia temporalia  
descriptio.*

galis osis, de quo sequenti capite agemus: & ab auris meatus incipit, in primumq; maxilla superioris definit, quo cum per obliquam futuram coniungitur, & pontis quodammodo formam constituit supererantem cava temporum. Ab ortu eiusdem processus iuxta meatum auditorium finus est alter cartilagineous incrustatus, non oscitantem omnitudinem, in quem inferi, atq; articulari solet processus alter maxilla interioris, qui longior est: quem finum non recte Galenus descripsit libro de ossibus, ponitur namque inter aurem, & processum constitutem iugalem. Iam vero temporum offia infra ad baculum anfractuosa sunt, & alpina rupes seu lapides imitantia, unde graci *adhesio* quasi petrofa, vel lapidosa vocarunt, sive autem levigata, & quamvis tenuissima sint, ac praeceps vbi absident musculi, durissima tamen existunt mirabiliter nature prouidentia, cum vix frangere certa vita dispendio possint, locus admoneo ne silentio preteream, quod felicissime cesit prudentissimo, ac doctissimo artatis nostrae chirurgo Ioanni Antonio Plato cognomento Lonio, quo praecoprecepto septuennium vsu fum, adeo ut quantum in hac medendi arte profecerim: me nunquam poenitere possum. His Patauii puerum in Diu Antonij collegio, qui ex alto cadens temporis os ocularis formae magnitudinem fregerat: miro ingenio, atq; arte sanavit, quamvis certa mortis signa omnia adestent. Eundem ego fortunatus curiositasq; exitum in Romano pueri sum affectus. Os capitum februm varias formas praeferset, propterea greci *adspersio* id vocare, quod etiam *apertus* alio nomine dicunt, hoc est velut cuneiforme, quandoquidem inter offia capitis, superiorisq; maxilla cuneus coidam immittitur, barbaros bafilare vocat, quod non fecus ac baculis quedam cerebro subfornatur: nam in media capituli basi fideliter circumscripturn vndique, a sexta futura, quam diximus totum hoc in se comprehendere: preter quinque in anteriori parte, vbi terminum ab octaua etiam futura caput. In ipsa bafili crastum est, atq; intus antrum habet, quod continuum est cum canitate offis frontis, in qua diximus aereni sursum per nares attractum feruari, vñquequo in hoc ipsum antrum delabatur. Ex quo fortasse materia cerebro suppeditatur ad animales spiritus gignendos, quidquid alii de hac re fenserint, vt infra offendentes. Huiusmodi antrum in omnibus fere amplius est, & vacuum, in aliquibus tamen spongeos cuiusdam substantiae plenum. Squama itidem tecum est dura, & denita, nec ullis foraminibus perire, quamquam Galenus foraminibus refertur esse uolunt cribri speciem referentibus, per que cerebri pituita percolaretur. In interna calvaria medio hoc os sinum quandam habet

*Gallerus.*

*Offia lateralia in qua-*  
*Natura prouiden-*  
*tia in offibus pe-*  
*trofis.*

*Lonigeni prae-*  
*prior meus.*

*Hibilia pueri cui*  
*os petrilius fra-*  
*ctum erat.*

*Historia alia simi-*  
*lis.*

*Territorum ex ob-*  
*jecto & spe-*  
*ciis.*

*Os centrale.*

*Os bafilare.*

*Sphenoidis offis*  
*descriptio.*

*Sphenoidis antri*

*Nostra opinio de*  
*spiritibus anima-*  
*libus.*

*Galenii error.*

10

20

30

perle-

*Sella in Sphenoi-*  
*des*  
*Glandula sincipiti-*  
*pituita.*

perelegantem, equi sella simillimum, in quo sita esse solet glandula quedam pituita sincipiens, unde postea defluit in palatum, ac narres per meatus ad palatum ea in regione utrinq; tendentes, de quibus agemus tractatu proprio de capitis foraminibus. Ad latera, quae temporum cava recipiunt, ducunt partes intrinsecus concavae, extrinsecus uero conuexe. Item ea parte, quae coheret cum extrema maxilla superiori, ubi molares infra sunt ad calvaria bafim geminos utring; processus inuenies alarum uespertilionum effigiem exprimentes, propterea à Grecis dicti *vespertilioi*. In horum processuum medio finus est profundus, unde exoruntur musculi in ore dentificato, ut illud claudant. Octauum os capitum in media frontis bafli positum à sphenoide per septimum futuram, interna calvaria sedē ficiungitur, extra uero ad secundum, tertiumq; os maxilla superioris terminatur. Tenuissimum id est, crebrisq; foraminulis distinctum, quomobrem Graeci *disponit* dicunt, quod imaginem cribri referat, per que foramina patere solet acentius odoribus cerebrum pertinetibus: cuius rei argumentum inde sumimus, quòd corixa, vel grau defillatione laborantes odorando facultatem interim amittunt. Oppulent enim foraminula hac pituita spirituum grauitate detenta, atq; olfactiū organa ita impeditunt, ut ne illum quidem odorem sentire queant, aut sensili uitriūt suggestere. Media huius offis regione prominet alut, subtilisq; processus fedem utranq; intersecas, quia olfactus instrumentum fuit ita, qui etiam in nares defencendas nasi septum constituit. Hoc nos Galenus missum fecit in libello de ossibus, de quo tamen ix. de Partium Vſu meminit.

### De Offe Jugali. Cap. VI.

*Sphenoidis pro-*  
*cessus vires exter-*  
*oris.*  
*Offia offis capi-*  
*tis delineatio.*

*Oppositus erit os cur-*  
*ta discutere.*

*Car laborans co-*  
*rrita oratione non*  
*percipiat.*

*Gal. non meminit*  
*de sphenoide ia-*  
*libo de ossibus.*

*Cypria.*

*Ungue.*  
*Ungue est portio*  
*offici capitis &*  
*maxilla superio-*  
*ris.*  
*Jugalis pri-*  
*mus.*

*Iugale instar pon-*  
*Vest Jugalis pri-*  
*mus.*

**O**S Ingale grecis *cypræ* describi solet separatum ab offibus capitis, ac maxilla superioris, quamvis utriusq; portio exilit: nam ex duobus processibus constitutum est, quorum alter à maxilla superiore sub parvo oculi angulo enatetur, alter vero ab ea parte offis temporum, quae auditorio forami superposita est. Hi duo processus committuntur per futuram, quam in medio obliquam habent, atque ita os vnum efformant, quod iugo simile est: ac etiam pontis cuiusdam instar esse videtur, quod sit propotius temporis musculo, ceu propugnaculum quoddam à natura paratum, propterea foris gibbum est, intus autem cauum, & vt extrinsecus occurrentibus pertinacius resiftat, durissimum est ac pene solidum. Non enim omni prorsus cauitate desiftitur, aut omnino expers est medulla

D quemad-

Iugale non est  
modula contra  
Vefallum.  
Scedula vefillis la-  
gialis.

quemadmodum Vefallus exiftimauit. Id namque effractum cauer-  
nofum protinus apparet, ac intus nutritmentum conciens. Factū  
præterea fuit iugale os, vt ab eo manforius mufculis principium du-  
ceret, ficuti offendetur vbi de mufculis agemus.

De oſciculis organi Auditorij. Cap. VII.

Gal. ignoravit oſ-  
cicula organi au-  
diuti.

Vefallij lans.

Carpus ante Vef-  
ſicula organi au-  
diuti.

Invenit tertii of-  
ſicula.

Nemini præclu-  
ſus philoſophan-  
di via.

Oſcicula organi  
auditi mofra-  
nis involvuntur.  
Quomodo in-  
veniunt oſcicula  
har.  
Figura primi oſ-  
cicula.

Cur primum oſ-  
ciculum dicat mal-  
leum.  
Cur secundus oſ-  
cicula dicatur in-  
clusus.

Inclusis oſciculi  
deſcriptio.

**A**NTEA QVAM maxille superioris offa pertraçto: operarepre-  
num mentio nulquam fiat: coniçendum eft veteribus anatomis 10  
ignota fuifile, atq; a recentioribus tandem inuenta. quis tamen inuen-  
tor fuerit, me plane latet. Equidem Vefallum horum inuen-  
tum libenter agnoscere, cum Anatomie artis studiosissimus fit,  
& de illa optime meritus: niſi Carpus de his ante illum suis scriptis  
meminiferet. Auditus organi conſtructionem ingreduntur, de quo  
hic non eſcribenduſ locuſ, ſed inſra cum reliquoſ ſenſu inſtra-  
mentis. Ex hiſ oſciculis reſentiores duo dunatax noverunt, quæ  
etiam deſcriperunt. At ego cum haec accurate perueſtigarem, ter-  
tium præterea inueni, quod deſcribam poſt aliorum duorum defri-  
ptionem: **V**t vides nemini præcluſum eſſe philoſophandi viam.  
Inter offa temporum, ut ſupra attigi, adeo proceſſus ad cerebri ba-  
ſim, qui in iugū modum extenditur, in acutum defiens, cauerñq;  
intus habet inſtar labyrinthi, in cuius prope media regione adiftant  
oſcicula ſuis membranis adnexa. Ideo per auditorium meatum iter  
eft ad horum oſciculorum inuenientem, quorum primum propin-  
quiſ eſt foramini interiori, longiſculum, ac femoris figura quā  
fimiliſum, à quo tamen aliquantulum eſt: ſiquidem parte in-  
feriore non depreſſus eſt capitibus, vt femur, ſed muroſum ritu in-  
ferum tendit: parte vero altera capite eſt oblongo, rotundoq;. 30  
Praterea diuobus proceſſibus donatur ſimilis ijs, quos rotatores  
in femore vocabimus. Parte fui acuta, ac tenui in membranulam  
inferitur, qua intenditur ipſi, ac illi, quod ſuccedit, ad quam par-  
ter extenditur, & adheret veluti ad eam ſtratum: parte altera, que  
craſiſor eſt, & capite inſignita, illam ipſam membranam tympani  
modo quati. Iccirco ab iuvi magis, quam à forma malleum hunc di-  
xerunt: quemadmodum alterum, quod immediate ſequitur, inedi-  
ſimile eſt voluerunt, quod inuidis vices gerat, excipiens quodam-  
modo iuctu permot, ac percutientis malleoli iam deſcripti. Id ſecun-  
dum oſciculum, quod inuidis nomine donarunt, parte ſuperiore  
craſiſiculum eſt, qua planā inuidis partem refert: & in duos temes,  
acutosq;

acutosq; proceſſus tanquam crura definit: quorum alterum immi-  
titur in tertium oſciculum, de quo mox dicam & in membranula ibi  
aſſidente detinetur, ac ftabitur. Oſciculum hoc me iudice molari  
denti aptius comparaueris, qui duas radices habeat, alteram lon-  
giorem, ac tenuorem, altera vero craſiſorem, ac breuitem. Ca-  
terum viſus gratia, vt dicebam, inuidis nomine diuīum eſt. Naturā  
non temere duo haec oſcicula ita conſtruxit, vt craſiſore parte mu-  
tuſe reficerent, ac pene contingenter. Nam cum ex aeris motu  
audioſi fiat: iūtus aeris in meatum ad haec oſcicula defertur; itq; ibi

quādam reperciuſio ad eum ciendum fonitum, qui ſentitur. Hec  
igitur oſcicula cedente membrana moueri, acq; inuidem confiſcari  
neceſſe eſt: ut cum primum oſciculum iſtu percuſſum in alterum im-  
pingat, illudq; feriat, merito malleoli, ſecundum vero inuidis oſ-  
cio pariter, & vocabulo donatum eſt: vbi ita articulata fuit, car-  
tilagine inſtrumentum. His tertium accedit nemini, quod ſicam, ante  
nos cognitum. Iacet hoc, vel latitat potius in cauerula quadam  
firme rotunda intra finum auditorium exculpta, quo fit, vt ad organi  
auditus fabricam non pertinere non poſit: cauum eſt, & perfora-  
tum erigere, ferrei inſtrumenti naturam imitatur, quod ſlapham

20 nouo vocabulo nuncupamus, in quo equorum ſellis inſidentes pe-  
des fitunt. Vna re tamen à ſtapede diſſert, quōd caret oſcicula  
in, quod lora in mittuntur ad ſtapedem ſella vtrinq; alligandam.  
At huius loco capitulo quoddam extat rotundum, quo ad inuidis  
proceſſum accedit. Quocirca cum oſcicula haec inter ſe coniuncta  
ſint, & colligata: ex eo coniectare haud dubie poſſimus auditus or-  
ganis ſimilis omnia deſeruire. Oſcicula haec cum minima ſint; ideo  
Vefallus illa more ſuo folida eſt affirmauit: attamen in ijs caueru-  
lis quamuis exigua reperimus: inutus enim ſpongiosa fuit, & medul-  
lam pro magnitudinis proportione continent: præſertim illa duo,

30 que ab alijs deſcripta fuere. Etenim tertium propter nimiam ſuſi-  
neutatem ſolidum omnino eſt crediderim. Si quis haec oſcicula in-  
uenire cupiat; leuitet, paulatimq; incidat, qua circa mentum audi-  
torium conſiftunt; & ſenſim meatum ſperiat, donec cauitatem illam  
detectam, patenteq; videat: & vbi deuentum fuerit ad medium fe-  
re iſipſis ſinu regionem iuxta membranam, que ibi obducitur, ac  
impler cauerulas in eo ſinu exiſtentes, ſtatim perqueruntur occurrēt  
forma à nobis deſcripta. Que adminiſtratio cum eſt iucunda viſu,  
tum etiam admirabilis, & que nos in ſapientissimi opificis amo-  
rem volentes, nolentesq; trahit, rapit.

Secundū oſcicula  
ſimile eſt denti  
molaris.

Vix datur oſ-  
cicula organi au-  
diuti.

Situs tertij oſcicula.

Syphax comparat  
figura terui oſcicula.

Officiale tria audi-  
torii organo fer-  
untur.

Officiale organi  
auditorii non ſunt  
ſimiles oſcicula Vel-  
terio, tunc eſcet.

Administratio oſ-  
ciculorum.

Oſciculorum orga-  
ni auditi ad op-  
tionem & maximū  
Det amorem in-  
uitat.

## De Maxilla superiore. Cap. VIII.

**Q**UAB nam sit maxilla superior, faciliter quidem vel dito de monstratur: at nihil fortasse difficultius est quam verbis explicare, quemque figuram habeat, quot, quibusq; osibus conficit, quomodo à ceteris capitis partibus distinguatur. Maxilla superior animantibus omnibus motu caret Crocodilo excepto, cui mobilis existit inferiore quiete, & Pitaco, qui vtrang; eodem tempore mouet, separatisq; alterutram; quod ego primus, quod sciam, observavi. Ex penitus naturae arcanis perquirendum est, cur hoc 10 solum animalium genus ab alijs cuariet: fatus tamen interim nobis esse debet effectum nostrum: etiam si causa ignoretur. Verum in hominibus vultu eti, ne dum commode inferioris maxille motu: nam maxillam superiorem hominibus, ex quo ac Crocodilo morieri, quid ridiculum magis, ac deformius humana facie fiat: tamquam fiquid contrahi, rugari, & portore; unde ea vultus forma, atq; indoles corrumperetur, qua nihil intuentibus gratius, nihil iucundius offerri potest. In humana autem fabrica decus, & ornamentum confidari quis admiretur, cum illa Deus Opt. Max. nihil absolutius creaverit, perfectius nihil: Addere quod brevior facta est superior maxilla, vt rotundior, atq; elegantior effici facies, nec promineret quemadmodum in brutis. Ex pluribus etiam osibus confracta fuit, non ob eas cauam tantum, quam Anatomici tradunt, ne si partes illius omnes in vnum coacte vinicum os efficerent, parte vna labore labor in vniuersam maxillam diffundi posset: verum etiam ut ex eis futuris prodiret ligamenta muscularorum constructionem ingredientia, per quae illi firmius principijs nisi inhererent. Neque id obseruat uo est difficile, quando ex ipsa sectione, si musculos ita persequatur, ut eorum ortum inuenias: cum ad principium ventum fuerit, non obscurata tibi erunt ligamentorum propagines ex medijs futuris prodeentes, in muscularum substantiam dispergente, quarum beneficio cum musculari tenacissime ossificae parti, unde ortum eluctunt, alligantur; tum etiam validiores sunt, vt supra dictum est in appendicu 20 vnu. Cum igitur ex pluribus osibus construere maxillam superiorem necesse fuerit; videndum est, quot ea sint, & quibus finita terminis. In varijs Galeni locis varius horum numerus traditur; nam libello de osibus quindecim enumerat: xi. de Partium Vnu nouem: in Introductorio, sive medico Galeno adscripto duodecim; cui numero Vessalius subscriptit: At ego tredecim semper esse obseruau. Nam vlti quinq; in vtrang; parte perfectis vnum sine pari adiunxi, quod vlti mo loco

*Difficilis est expli-  
cario maxilla in-  
superioris.*

*Crocodilis mo-  
vunt maxilla fa-  
cilius per motu.  
Maxilla mouet  
maxilla vtrang;*

*Cur homo maxi-  
llam superiorem  
non mouet.*

*In hominis fabri-  
ca oris maxilla re-  
sidet submentem.  
Cur maxilla supe-  
rior sit inferioris  
brevior.  
Cur maxilla supe-  
rior confert ex  
pluribus osibus.  
Causa secunda.*

*De numero ossium  
maxilla superiore.  
Gal. coll. filii  
in numero ossium  
maxilla superiore.  
Gall. de ossib.  
Galen. xii. de Vnu.  
Part.  
Gal. in Introd.  
Contra Veill.  
Ossa maxilla sup-*

## DE OSSIBVS LIBER I.

mo loco explicabitur. Offa igitur haec tribus futuris à capitis osibus separantur; sexta, que ab extremitate coronalis deosifum fibugial ad dentes extremos delata, ad palatum terminatur: Octaua, que à cauis temporum principium sumens fusum repit transuersum faciem in summo naso intersecans; demum ea futura breui, atque obliqua, per quam duo processus committuntur temporali musculo superpositum os, quod vbiq; iugale dicimus, confluentes. Hac itidem offa priuatum suis terminis ad hum. modum circumscribuntur. Primum, cuius figura varia est, quatuor habet offa contingua, quibus 10 committitur: nam posteriore parte processum emitit alteram iugulis portionem efformantem; atq; ibi cum altera ciuilem portione, hoc est cum tempore processu per obliquam futuram coniungitur; deinde in cauis temporum cuneiformi committitur sexta future beneficio, vbi sefc illa reflexit, vt deosifum ad postremos dentes feratur. Siquidem descriptione nostra sexta futura totum illud os ambit, quod est veluti cuneiformis brachium in vtrunc; latus fibugiali extensum, per quod ipsum cuneiforme temporali musculo in medijs cauis subfudit, ac fere ad coronalem vsc; protenditur. Huius igitur particula ad oculum vergens tantum cum primo maxille superioris offe continetur, quantum futura ipsa recta descendit. Parte autem superiore iuxta supercilij extremitatem idem os cum frontis osse coalescit per octauam futuram, que per medianum oculi cauitatem ducta trahatur sumnum nasum ab ima fronte fecat: inferius à tertio male osse disiungitur quadam futura, que sub temporis cauo à sexta recedens fusum ad faciem repit: ac per medianum ipam dueum sinuofolata in oculi orbitam intrat: per quam ascendit, donec octauum attingat, ibiq; desinat exteriore oculi angulum circumscribit; quem totum os iustit in se comprehendit. Secundum omnium minimum in magno oculi fedis angulo iuxta natum asfides, ac statim ciuilem anguli initio sefc offerit, vbi foramen est in nares perium, cui praefidet caruncula glandula vice pituitam à cerebro manantem ad oeu los excipiens, vt illa ad ipsas nares exprimat. Quam rem vt apertius comprobaret Galenus, addidit medicamenta in oculos immixti per nares effluere solere. Id quod haec enim mihi experiri minime licuit. Et mirum profecto est quomodo membranam, que ibi asfides, ocularia haec medicamenta penetrare possint. Animaduertendum tamen est hoc loco abscelus illos fieri, quos Graci abjurant, nominant: qui si negligantur, in fistulas lachrimales abeunt ad os vsc; penetrantes. Osficum id superiore parte octaua futura terminatur, quia saepe iam dictum est os frontis à superiore maxilla diuidi- re. Idem

*Principum os maxil-  
lae superioris.*

*Prima futura quid  
sit.*

*Scendit offa ma-  
xilla superiore  
descriptio.*

*Gal. opinio de me-  
dicamenta in oca-  
los immixta ad  
noses effluere  
probatio.  
Vbi sunt aglopes.  
Aglopes si negli-  
guntur transeant  
in fistulas.*

**Oculi maxilla est tertiis  
os oculis maxilla  
superioris.**

**Gal. oculi error in of-**  
**fe maxilla.**  
**Gal. dictum vero**  
**est in finibus & ca-**  
**nibus.**  
**Finis oculis maxilla.**

**Sutura transversa**  
**sub palato in pue-**  
**ris.**

**Oculis maxilla subdia-**  
**tia qualis.**

**Sedes oculi ex qui-**  
**bis oculis con-**  
**flat.**

**Oculis error & ceteris**  
**oculis festis.**  
**Oculis maxilla.**

re: Idem quoq; ab illo dividit, & simul etiam à tertio, quibus paratione communissum est. Tertium, quod à Galeno os male dicitur ceteris longe maius, varium est, ac varijs futuris definitur: illud autem est, quod omnes sibi lateris dentes continet; quanquam Galenus incisoris recipiat: cum futuram ponat inter caninum, incisoriosq; dentes; que licet in hominibus nufquam reperta sit, in finiaturum tamen, canumq; maxillarum conficiua est. distinguuntur autem id os tertium à primo maxillæ osse communi future per medianam faciem sub genis in oculi orbitam repente, qua itidem diximus primum os huius ipsi tertio committit; superius per octauam futuram ab eis froni 10 totis terminatur. In interno oculo angulo à secundo distidet linea totum id osficulum ambientem. Quà vero nafum spectat, ab eius osibus per futuram ab octaua descendenter distinguuntur sub palato ab eo osse, quod quintum numerabimur, insigni futura, que transuersum per palatum incedit; vbi quoque linea repertas per palati longitudinem deducantur, fursumq; inter incisoris dentes vñq; ad innum nafum assurgentem, cuius opera tertium os in dextrum, finistrumq; diuiditur. Illud præterea notare liber, aliam sub palato ipso futuram dari transuerlin, & ad vtrumq; caninum dentem terminata, que in pueris conficiua est, in adultis autem sic aboletur, vt nullum sūi 20 vestigium reliquat. Postremo sphenoïdini finitimum est os ifidu, vbi sexta futura, poëta quām direxit primum à temporum osibus; in amplam cauitatem distredit, ibiq; diiperdit, vñque dum extremis dentibus appropinquat. hoc infuper de tertio hoc est adnotate, illud prater quam quod multi partibus perforatum est, ac etiam 30 spongiosum, amplam in fe cauitatem contineat intus, extraq; ab osse veluti ampullofo, attenuatoq; obtecat; quod fortassis à natura levitatis gratia factum fuit. Ex his osibus, que haecnen scripta sunt, omnia colligere potes, que ad oculi edem constituendam nec cellario concurrunt. Nam partem superioriem, atque etiam inter anguli dimidium os frontis; reliquum tertii osis portio, que cum nafis osibus committitur; inferiore, ac simul extermum angulum totum primum os fruct. Quod autem ad inferiore ipsum fedis partem attinet: secundum os ihmoides, & denum cuneiforme usq; operam, materiamq; subministrant, quam oculi sedem, quòd in orbem exculptam cernerent: ideo posteriores orbitam nuncuparunt, easq; ab omnibus in magnum angulum inferiorem nimis, & in paruum, qui exterior est angulus, nec non etiam in superiorum partem, que superciliis subiacet, atq; inferiore duita est, que genas superemet. Verum ad reliqua maxilla superioris osfa, vnde gressa

gressa est oratio, reuertatur. Quartum itaq; sequitur os, quod alterum ex duobus nafis osibus Vefsalio est. Nos vero nostrum ordinem sequentes quartum illud esse dicimus, quod ille pro fexto, atq; ultimo accipit. Idq; repositum est iuxta palati extrellum, cuius non minimam portionem occupat, distinctum ea futura, quoniam dicunt est transuersum palatum fecare, terminatur quā nares in fauces pertinent. Dirimitur præterea sphenoïdini processibus, quos als Vespertilionum comparauimus, sexte futurū beneficio ad intimos dentes occurrentis. Quintum os partem nafis superioriorem, que vere ossea est, geminum exilens constituit. Inferior vero nafis pars cartilaginea est, vt cum icib; casibusq; maxime exposita fore, non ita facile frangi posset; quemadmodum aficidio contingenter, si ossea facta effet. Quod igitur osseum est naf, cum duplex sit, communia futura in dextrum, ac sinistrum distinguuntur, ac frontis osi inter supercilia committitur per octauam futuram, de qua spe memorimus. In defcentu autem ab vtrah; parte cum osse tertio per futuram communem vtriuque coniungit. At in interna parte, vbi ambo hæc osficia communia linea iunguntur; adhaerent lepto illi, quod osis scribi speciem referunt partem esse diximus. & haec dicta sint de 20 maxilla superioris osibus: que cum in vtroque latere quina sint, omnia simili erunt decem. Ceterum his vnum mili addere libet undecimum, quod supra medium, intimumq; palatum, intra nafis fauces positum est: atque ab ea parte, qua caput pertingit à lata rimula secundum totam longitudinem diffecatur; cuius bifurcata basis, que crasior est, in cuneiforme incumbit, extenditurq; per narēs septi partem imam constitutens, quod tamen ab altera parte leui momento diuclitur. huius formam aratæ vomer imitat, quod imaginem cultri ferat, præter quām quod & manubrio caret, & finiuat, atque inæquali exiit acie. Præter undecimum addi potest duodecimum, & tertiumdecimum. Duo scilicet osfa spongiosa in interno nafito, fati inæqualia, vbi mucus retinetur, que osfa gallica lue laborantibus facile eroduntur, vt praxim exercentibus vide- 30 re facile est.

## De Inferiore maxilla. Cap. IX.

PRAECEDENTI capite maxillæ superiori in animantibus omnibus crocodilo excepto immobilem esse dicebamus: addimusq; inferiore in homine solam moueri; in Ptitaco vtranque. Caùla vero, quamobrem hominis, ac brutorum maxilla figura non eadem sint, ea esse potest: quod animalia cetera manibus destituta incli-

Quarii os maxilla  
superiora qd  
fit Vefsalio.

Quid fit quarum  
os maxilla superio-  
rum & eius ter-  
minum.

Sphenoïdis pro-  
cessus similis aliis  
vespertilionum.

Quintum os ma-  
xilla superiori.

Care nafis fiat car  
tilaginea.

Terminus osis  
spina.

Undecimum os  
maxilla.

Venerabilis os  
maxilla.

Venerabilis os  
maxilla.

Venerabilis os  
maxilla.

Venerabilis os  
maxilla.

Ossa spongiosa in  
naf facile ero-  
duntur in mortis  
gallico.

Ossa spongiosa in  
naf facile ero-  
duntur in mortis  
gallico.

Epiglottis precedi-  
tis capituli.

inclinari oportebat ad cibum ab humo capiendum: proinde sapientissimum rerum opifex Deus maxillis oblongis, ac prominentibus illici manuuit, quibus manuum vice vtererunt. Carterum homo cum manus obtineret, quarum opera ori cibum adnovere potest; brennuiorem, ac pene orbiculariter maxillam est adeptus; itaque eleganter, venustiore; cui maxillarum figura, & elegantia similitudine, venustiore; cui maxillarum figura, & elegantia similitudine, proxime accedit, quippe que non multum ab humana facie recedat, cum manibus & ipsa quadam modo vtratur. Verum inferior maxilla ex durissimo osse, magnaque ex parte pena solidio confante debuit, ut validior esset, ac varijs, fortissimisque motibus in maledo, mortendoque sufficeret; & in arcum velut obducta amplum finum reliquit, vt leuior fieret, minusque incommodi mouitibus muculis preberet: In hominibus simplex, atque ex vicino osse construta, quamvis duplice esse Galenus scriperit, eamque in summo mento laxari. Talem sane reperias in canibus, equis, bovis, atque id genus animalibus, quando longo duetu adherere posunt: Hominis vero maxilla bipartitam multaque reperias. At Galenus hoc, ut alia etiam multa, ex simile simulacro in hominem non transtulit. Etenim nullum inuenias discripionem inter humanam, similiique maxillam inferiorem. Verum fane oportet in pueris lineam a summimo mento protendendi, ac medium quadammodo maxillam superficietum perveraude, quia non multo post tempore cum prorius absoluatur: Ideo huic genium esse maxilla os conjici non potest. Hac autem linea futuram rationem interim habet, dum ex ea producuntur, atque excent ligamenta, que musculos ibi existentes ingrediuntur. Inferior maxilla in duos processus vtrinque definit, quorum prior in mucronem tendit, posterior vero capitulum, ceruicemque habet. Acutus processus factus est, vt excipiat temporalis musculi tendinem, qui in illum validissime implantatur. Alter autem, qui oblongo transuersum capite donatur, in finum sibi proportione respodentem inferitur: atque ita cum temporum osse inter iugulis radicem, auditoriorum foramen articulatur. Hunc finum, & capitulum maxille processus cartilago articulatus modo obducit: sed inter finum, ac processus caput intercedit quadam cartilago molli, & mobilis, que non modo ligamenti munere fungitur, ad contindendum in suo finu processum: verum etiam lubricum magis eius articulationis motum reddit, ac simile efficit, ne asiduo motu conficitur ossa vel rumpantur, vel saltu atten-  
tione, hunc finum Galenus posuit sub mammillari processu, cum tamen à mammillari distet. Maxilla inferior parte anteriore apera est, atque inaequalis, vt ibi inserti musculi tenacius hærent: itaque habet

*Cor brevis finis maxilla oblonga.*

*Cor homini fit tunda facies.*

*Similis facies simili humana.*

*Similia manus vestit.*

*Maxilla inferior ex osse duro consistit.*

*Simus maxilla inferiorem cur.*

*Os maxilla inferioris non est duo decimorum contra Galen.*

*Simus maxilla inferior vicino osse constituta.*

*Ex quo efficiuntur maxilla inferiores ex osse bipartita.*

*Linea in mento pectorum visus.*

*Processus duo inferiores maxillæ.*

*Acuti processus visus.*

*Alterius processus maxillæ inferiores descriptio.*

*Cartilagine in finu & processu secundo maxillæ inferioris vita.*

*Gen. error in finu maxillæ inf.*

*Cor maxilla inferior sit alpina sit.*

haber foramina, per qua arteria, vena, ac nervi transmittuntur, de quibus in capite de foraminibus capitis agemus. Prater haec foramina sunt quamplurimi finis tanquam alveoli, in quibus dentes insident: ita in maxilla inferiore in hinc, quemadmodum in superiori, quos aliquando cernimus in seniorum maxillis pene deperditos: cum scilicet eritis, aut delapsi dentibus maxilla ea parte comprimitur, & vixquadeo vt os ipsum vindique coharet, contipetur, ac tandem vniatur. Id quod prater cetera mihi obseruare contigit in Vetus cuiusdam calvaria, in cuius maxillis vix binis, aut terni dentes prodigijs videbantur: adeo enim opptulae alveolorum vestigia, & in vnum solide coierant. Quot autem esse debeant alveoli in vtraque maxilla, sequenti capite de dentibus planum fiet.

## De Dentibus. Cap. X.

**Q**UAMADMODUM reliqua ossa omnia minime sentire, ita dentes ipsos sensus participes esse rerum magistra experientia docuit. Vtriusque autem causam percurrientibus facilmente confare potest, ex nervorum id propagatione eueniere. Etenim molles quotidianam, at tenues nervulos a certa nervorum cerebri conjugatione ad dentes deriuari, ac per ipsorum radices ingredi, liquido appetere, qui cum per interna dentium diffundimenter, ita corum substantiam efficiunt, vt notata dignam sentiendi facultatem inuehant. Verum ad cetera ossa nulla nervorum portio pertingit per corum substantiam transfundenda, quamquam per illa nonnunquam, quemadmodum per capitis, ac vertebrarum ossa nervi transeunt, fed aliorum tamem senum laturi. Quamobrem sensus omnino experientia esse factum est. In quo familiaris meus, ac cuius Io. Baptista Mazzarius, egregius fane iuuenis; moribus ac literis perornatus, vix fatatis mirari poterat illorum amētiam, qui aut ossa cuncta sentire aiebant, aut ne in dentibus quidem sensum inscie oportere; quos aut sensum negantes indigos penitus iudicabant, qui audiarentur: atque ipsi precabat, quid ipse per multos annos summe cum suo malo expertus fuerat, quâdo à leptimo ætatis sua anno ad vigescimum sextum vñque dentium dolore adeo grauiter laborauit, vt cum frustra reliqua medicamenta adhibuisset, ad ignem saepe configere fit coactus: addebatque quod pars illa dentis, qua extra gingivam extaret, nihil pene sentiret: pars vero, qua in alveolis deliteceret, atque à gingivis tegetur: acerrimi esset sensus, cum scilicet nervus, neruusq; virtus ad eam vñque regionem extenderetur, vbi cauitas dentis

*Foraminum visus.**Alveoli dentium.**Quando alveoli dentium in sensu obseruantur.*

Dentes sentiant.  
Cur dentes sentiant.  
Tertia conjugatione nervi ad dentes.

*Cur ossa non sentiant.*

Nervi transcurrentes per calvaria ac vertebrarum ossa alio sensum de ferunt.  
Io. Baptista Mazzarius, Cremonensis opinio q; dentes sentiant experientia confirmata.

Dentes que proprieates possunt non sentire: Sed que facies in alveolus, & cur.

Probatio quid de  
tis pars demula  
ta ginguis non  
fructat.

Gal. dentum do-  
lore laborant.

Dentum dolorem  
pollatrem cum fa-  
lce prostrat.

Per attentionem den-  
tum polunt.  
Dentes semper cre-  
scant, olla non  
semper.

Cur exornatio dñe-  
rit, qui illi à re-  
gione respondet  
alios sui ordinis  
excedit.

Dentum numerus  
variat.

Dentes plurimum  
triginta duo.

Dentum diuiso.

Incisoris dentes q  
& cur ita dicti.

Canini dentes qui  
& coronam viva &  
eytologiæ.

Dentes molares  
quar.

Molarium viss.

intererna dentis, & gingivatum terminus est. Quod autem pars den-  
tis, que nuda cernitur, atque a gingivis prominet, infenibilis exi-  
stet, ex eo probari potest: quod dentes in ea parte fecantur, limis  
atteruntur, equari, decurari, ac leuigari solent: nec nō etiam can-  
dentalibus ferris viri, & tamen vir fenus indicia deprehenduntur: quā-  
quam ab ijs animis abhorre videatur, qui aliquam inde lefio-  
nem non potest prima facie non pertinefcere. Dentum dolore  
Galenus & ipse vexatus diligenter inuestigauit, num dentes dolerent:  
non modo eos ipsos dolere, verum etiam pulsare deprehendit: nec  
mercerile iniuria, quando certum est, sicut ego in publicis diffe-  
ctionibus offendere solitus sum, vna cum neru venam, atque arte-  
riam valde exiguis ad fingulos dentes perferri: quo factum est, vt  
quemadmodum per nervos sentire dentes cognoscimus: ita quoque  
credamus per arteriam pulsare, & per venam nutritri, unde alterum  
inter ossa, & dentes non leue descrimen habetur, quod feliciter den-  
tes perpetuo aluntur, & augentur; ossa vero alia non secus ac aliquo  
corporis partes ad statum viq; annorum numero augentur, ad quem  
vbi deuenut fuerit, protinus confluunt, atq; ab auctioне ipsa cel-  
lant. Quamobrem videoes dentes exemplis oppositos crescere, &  
alijs, qui in eadem sunt serie, prominentiores, exertosq; magis feri,  
exteri nanque oppositorum ē regione mutuo congreßu, atque at-  
tritu, quantum augentur, tantum pariter immuniuunt, id quod le-  
uigandis cibis potissimum evenit. Dentes, & si numero enarrant,  
cum modo plures, modo pauciores reperiuntur: attamen tringita  
duo plurimum sunt, nam hexdecim in vtraque maxilla continentur.  
Atque hi tres in partibus diuini solent, in molares, seu maxillares, ca-  
ninos, atque incisoris; quatuor primi anteriores incisoris dicuntur,  
propterea quōd ea figura prædicti sunt, vt incidenti mundi fungi  
posint: lati enim sunt, & acutam aciem præ se ferunt, vt cibum ob-  
latum cultri modo fecent, quod faciliter praeflant, cum in totidem 32  
fibis aduerteros, & ad eundem vissim fabricatos impinguntur, ac com-  
primuntur. iuxta hos molares verius tendentibus canini occurunt,  
qui vtrinque singuli pares fibi, ac respondentes habent, ampli ea par-  
tes, que gingivis proxima est, in apice vero acuti sunt; vt ad fran-  
gendum quam maximne idonei reddantur. itaque fit, vt cum inciso-  
ris aliquid offertur, quod præ eius duritate ab ijs diuidi nequeat: tunc  
caninis traditur ita dictis, quoniam exercitus canum dentibus quam fi-  
millimi exilunt. Postremo succedunt maxillares quini ab vtroque  
latere tam superioris, quam inferioris maxille, qui & molares nun-  
cupantur, quoniam facti sunt ad terendos, leuigandosq; cibos mo-  
larum

larum exemplo, quibus cereales fruges moluntur. Itaq; ampli du-  
ri, magni, atque alpera conflecti sunt, aliquo communius cibis  
inceptiores futuri. Cur enim alpera esse debent mole ipse fati de-  
monstrant, quia cum diu molendo aperitatem depoſient: rufus  
arte solent exasperari. Iam vero durissimos fore dentes neceſſe fuit:  
vt cibis conficiens sufficerent: neque ab ijs contererentur, ampli  
quoque, & magni facti sunt: vt diutius, & commodius munus suum  
obirent. Dentes in maxilla per Gomphofis veluti clavi infixi in-  
herent, dentiumq; finis in maxillis tanquam alueloi interstitijs suis  
distincti sunt, atque ita præsepiola quadam esse videntur. Ideo  
Graci *œdema* dixerit. Scendum infuper est pon paribus omnes radicibus  
implantari: siquidem aliqui vna tantum, aliqui diutibus, non  
nulli tribus, quidam etiam quatuor radicibus inferuntur. Anterior-  
es dentes vt canini, atq; incisori vna tantum radice donantur, mo-  
lares autem pluribus. Verum ex ijs, qui inferioris maxille finibus  
continentur, binas, qui in superioris ternas radices, posident. Nonnumquam etiam videre est & inferiores, tribus, & superiores  
quatuor radicibus donatae: sed id rarissimum est. Ad hec quan-  
doque inuenias molares duos superiores canino denti proximos ex  
binis radicibus contare: Inferiores autem illi vtiique ipsiſi repon-  
entes funguli. Ex quibus varietatum formis in vniuersum percipi-  
to molares inferiores vna semper radice à superioribus fibi oppo-  
fiti superari; radicessq; ipsas inferioribus breuiores esse: superioribus  
autem longiores, neque id fine confilio. Quādoque pendet,  
cum facilius labi, ac discuti posint, quām que in ino quali foli in-  
fident: icecero illa tenacius, atque altius infigi debent, vt firmius,  
validiusq; hereant. Obseruato quoque dignum est, intimos, atque  
omnium postremos maxillares breuias radices obtinere, tum  
quia minimum ceterorum in leuigandis cibis exerceantur. Ade  
30 etiam quoniam illa maxilla portio profundiorem insertionem non  
admitit. Hos genuinos appellari libuit, qui plerunque in causa  
sunt, cur variis dentium numeris habeant: modo enim vno super  
addito tringita tres confluentur: sicut mihi sepe videre contigit  
in vro quodam nobilissimo; modo duobus detractis, aut uno, nu-  
merum decrescere, in aliquibus etiam viginti octo, quod minimum  
est, inueniuntur. licet ego obseruauerim Nicolaum Ardinghellum  
Cardinalem, quem honoris causa nominio, in ore fex tantum supra  
viginti dentes habere, neque tamen illius desiderabatur. Præterea  
animaduertendum est dentum radices omnes esse perforatas, que  
foramina deducuntur ad ipsorum cauitates, quas intus habent; exi-  
guas

Cur molares aſpe-  
rū.

Cur dentes duris-  
simi.

Cur molares ma-  
ggi.

Dentes articulati  
tum maxillæ per  
Gomphofis.

œdema quod graci  
vovent.

De dentum radi-  
cibus.

Caninis & incisivi  
radiibus.

Maxilla articulata  
maxilla interioris  
habent placas re-  
dices quod supere-  
nuntur.

Dentes superiores  
quatuor radicibus.  
Placidas videte  
raueni.

Cur radices den-  
tum maxillæ fu-  
perioris sunt lon-  
gioris.

Molaribus poſte-  
mis breuissima  
radix & cur.

Molares poſtem  
a pubescere cu-  
pidos.

Molares poſtem  
genitos dicuntur

Dentes quando-  
migrata tres.

Dentes viginti  
odio.

Cardinalis Ardia  
genuis dentes vi-  
ginti sex.

Radices dentum  
perforatae.

Vitis foraminis  
dicas dentum.

Membrana ex  
vitis in radice  
non infundit.

Cordolites vela  
membranis fine  
quandoq; in de-  
tibus.

Dentes in matris  
alio gigni, nec  
non producuntur.

Dentes in vtero  
matris gigni.

Dentes habent ap-  
pendices quod de-  
cidunt.

Molaribus appen-  
dix non decidit  
frequenter.

Radix dentum in  
pueris non eximi-  
da.

Radex dentum ex-  
euia raso emer-  
git denso.

Phelus filum ha-  
bet triplicem or-  
dinem dentum.  
Pherbus puer ras.

guas quidem, verum notatu dignas, ut scilicet leuiores sint, & com-  
modius nutrimentum sumant. Admitunt autem foramina hæc ve-  
niam arteriarum, & neruum, de quibus prædictum est. Quæ tria  
vafa ad cauitatem illam, vñque ad dentis basim penetrant, ibi com-  
plicantur, & ex se membranulum quandam gigant, quæ imibi  
nonnumquam folèt materia à cerebro defluente, vnde pariantur do-  
lores illi ingentissimi, qui perferunt, quouli; humor in membra-  
nula detinetur, vel purgato cerebro fluxionis caufa tollatur. Quod  
autem ad dentium generationem attinet: scito non paucos putare  
eos tunc gigni, cum ex gängiis prodeunt, qui manifeste errant. 10

Nam dentes in ipso matris vtero efformari certo compcri, sicut ego  
per sepe offendit magna altantium admiratione, dum ex demortuo-  
rum infantium in matris alio gigniis ex suis alioculis per exiguis  
dentes eruerem. Idem in nuper natis, quod in extractis ex vtero,  
atque etiam in abortivis se ptem & octo mensum explorare mihi li-  
cuit. Ea autem diligentia rem hanc perquisiui, quod de his pleriq;  
ne verbum quidem; re nondum illis fortasse cognita, aut perquisita.  
Puerorum dentes appendices habent, que temporis processu, quan-  
quam non omnes, laxari, ac vacillare solent: itaque vel sponte deci-  
idunt, vel vnguibus, aut filo non difficil negotio extinxuntur, que  
autem manent, vñ in molaribus frequenter accidit, ita cum dentibus  
committuntur, atque coherent; vt iforum partes esse videantur,  
ne ita facile dem posint. Dempta itaque appendice cum seruata  
sit radix: non mirum est, si non multo post tempore dens denso cre-  
scit, & deperdit appendicis locum occupat. Quamolyrem cauen-  
dum est, ne cum pueris dentes casu, aut aliquo iectu effranguntur,  
qua reliqua fit portio eruantur. Sed accuratisime radix ipsa, quoad  
eius fieri potest, seruari debet. In ea enim veluti in femme quodam,  
ipius dentis regenerandi spes refidet, eaque radicibus euilla dentes  
non amplius vel rarissime renascuntur. Dentes humani ordinem 30  
vnicum seruant, et si aliquando duplex ordo inveniatur, licet raro in  
hominibus, triplex tamen in puer meo Phœbo conspicuus, qui  
rarus est, quemadmodum & ipse rarus est ordo.

### De Capitis Foraminibus. Cap. XI.

Gal. non scripsit  
quod exstet fo-  
raminus capi-  
**D**E foraminibus capitis acturi Galeno duce vti non possimus:  
nam cum in libello de osibus tractationem hanc coniuncto pre-  
termissem: deq; huicmodi foraminibus in libro de neruorum, ac  
reliquorum vaforum dilectione acturum pollicetur: in libello de  
neruorum

### DE OSSIBVS LIBER I.

37

neruorum anatomie, qui Galeni nomine circumfertur, nihil de his  
scriptum repertur. Quamobrem hic foraminum descriptionem  
cum Vefallo instituimus, ut cum hac ipsa fuerint explicata, facili-  
rem nobis viam relinquant ad ea scribenda, que tradere opus fuerit  
de venis scilicet & arterijs, ac neruis per caput ipsum meantibus.  
Cum igitur natura reliquorum corporis partium gratia ossa con-  
truxerit, sicuti primo capite adnotatum fuit: ita illa efformavit, vt non  
modo illis adhaerescere partes aliae, verum etiam per eadem fine la-  
tione transire possent. Ciccirco offa tanquam infimas nostri corpo-  
ris partes alijs cedere necesse fuit, aliquo sua duritate multa incom-  
moda allatura. & quod proposito nostro nuno deferunt, vafis trans-  
mittendis perforata sunt, ac precipue ossa, que vndique foraminibus  
scatent: per que tum neru à cerebro demittuntur, tum vene,  
atque arterie furum feruntur ad cerebrum, partesq; alias in capite  
potitas, ea primum commemorabimus, quæ scipiemur neruorum co-  
nugationibus famulantur: quarum coniugationum cum nobilitissima  
illa sit, que optios confitunt: nō immerito ab eis foraminibus exor-  
diuntur. In interna itaque calvaria fede, que cerebi eft basi,  
vbi exculptum est os cuneale in felle modum iuxta processus ipsi fel-  
le superereminentes: adiunt duo foramina in eodem cuneali, dextrum  
scilicet ac sinistrum, rotunda, & in oculorum fedem tendentia, que  
ad iforum radicem iuxta latus interni anguli penetrant: ibi& oculi  
orbitam introspicient primo occurunt. Per hoc foramen a cere-  
bro neruus insignis emanat, & in medium oculum radicus infar im-  
plantatur opticus, & visorius appellatus: siquidem ad oculum ipsum  
virtutem vñsum defert. Post hec ad fines dictorum sinus est fém-  
ircularis perfectum aliquando orbem efficiens, per quem fertur fe-  
cunda neruorum coniugatio. Atque inde per magnam rimam, que  
max discernitur: in oculos deducitur ad motum iforum muculic  
30 largendum. Rima vero hæc eft, que in ima oculi orbita aperte  
perforicitur: ac versus externi anguli regionem inferne foraminis ro-  
tundi formam imitantur, quod tamen superiori parte effractum in  
longam, amplamq; cauitatem extenditur, vt non solum aditum pre-  
beat secundu neruorum coniugationi, que per oculorum musculos  
dispersetur ad ciendum motum: sed etiam alijs neruorum ramulis,  
qui a tercia proueniunt, & ad faciem per id foramen exunt, quod  
eft in supercilii supra internum oculi angulum. Itemq; rima hac  
muculic oculorum cedit, qui inde ortum ducunt, ac denum admittit & venas, & arterias transmissas ad oculos, oculorumq; musculos  
enutriendos, & fouendos. In hac itidem ampla rima parte inferiore,  
vbiro-

Ex hoc poter al-  
iquis conjiceret de  
neruorum differe-  
ntiis libera nō  
esse Gal.  
Vafis feruntur de fo-  
raminibus capitis.  
Tractatio de for-  
aminibus capitis  
est in libro de  
ossibus libri.  
Offa sunt facta  
grana altaria  
partium.  
Offa sunt partes  
ignobiliores.

Offa cui perfora-  
ta.  
Foraminum offa  
vñsum.

Prima neruorum  
coniugatio sou-  
latis detinuntur.  
De foraminibus  
feruentibus pri-  
me contingatio-  
ni neruorum  
detinuntur in  
felice i biis capi-  
tum excursum.

Foramen neruorum  
optimum.

Opacius neruus  
cum discoloratur.  
De foraminibus  
definitioribus fe-  
cundis coniuga-  
tionis non manu-  
stra. Secunda coniuga-  
tionis neruorum mo-  
tus muculic o-  
culorum.  
Rima magne in  
ima orbita de-  
scriptio & vñsum.

Ramuli a tercia  
coniugatione.

Foramen quod e in  
superficie oculi.  
Oculorum muculic  
videt oculi ducere.

Quoniam pign.  
tac lachrym.

Foramen in sph.  
noidi.

Musculus oris  
vbi.

Ramus oculi  
conjugatio ad  
musculos malleo-  
rum.

Ramus tertie co-  
jugatio ad fa-  
cias per oculos.

Foramen oculi in  
sphenoidi.

Ramus terciae co-  
jugatio ad de-  
tes & nasc. tpe.

Quidam foramen ad  
palati tunicae &  
lippae patens.

Foramen arterie  
neurorum congi-  
pot. om & tigl.

anterioris rano-  
femoris.

Foramen parvum  
quod quaque-  
delectu.

Vide Naturae in-  
dustriam.

Foramen spon-  
tis arteria.

Foramen excum.

vbi rotunda est: verius internū angulum latitat foramen, quod cæco  
quasi ducet ad palatum, naresq; tendit, per idq; à cerebro per glan-  
dem sucepta pituita naturaliter ad ipas nares, atque ad palatum de-  
scendit. Et quotian pituita hec in rimam illam prius decidit, que  
ad oculos pertinet: hinc fortassis via est gignendis lachrymis, cum  
se feliciter fluidis illi humor excretetur in oculos emanans, & ab oculis  
post modum in genas defabatur. sub eadem rimā in declinatore spheno-  
noidis regione modico interruuo differunt foramen, in vtrāq; par-  
te, vbi à sella declinū fit recessus, quod orbicularē est, ac longiusculū,  
idq; in oculi fedem recte tendere videtur: sed tamen flectitur 10  
ad latera, vbi temporalis est musculus, ac masticatoris ortus, quando  
per hoc foramen ramus oœtae neruorum conjugationis ad hos ipsos  
musculos transfit: quem pariter comittat tertie conjugationis ra-  
mus, qui & ad faciem per oculos parte inferiore fertur, & cum mu-  
sculus temporis, atque etiam cum masticatore permiscetur. In ipsos  
met sphenoidi aliud est foramen, quod ad extremitatem alarum ve-  
spertilionis pertinet, pene ouale: per id portio tertii neruorum paris  
ad dentes transmittitur: atque etiam cum temporali musculo mif-  
tur: per idem foramen, vna cum illa portione quarta neruorum con-  
jugatio cum ad palati tunicam, tum etiam ad superiorem lingua par-  
tem gultus gratia demittitur. Iuxta foramen iam commemoratum  
ad radicem temporis osis, quod iugi modo eminere diximus auricularis  
labyrinthis efformandi gratia, aliud resedit maius quidem, sed  
per fractum, atque inaequalē recta deorum tendens, per quod tertie  
neruorum conjugationis portio permeat, quodq; non minus patet  
iugularis venæ ramulo ad partes anteriores repenti. At vbi à lupe-  
riore foramine paululum verius temporis os recesserit, tibi occurret  
foraminulum, quod propter sui patritatem in nonnullis calarijs, vel  
altera faltem parte deficit, perium exigua arteriola, & venule per  
crassiam menygem diffundimandæ. verum vbi obturatum est, ac 30  
profus delectum, arteriola haec, & vena viam fibi struit per foramen  
ampulum, & inaequale, quod paulo ante delcriptum est. Non pro-  
cul ab amplio illo foramine aliud videtur eft interna calariz parte vix  
conspicuum, ac rotunda tamen cuitate, oblongaq; in supra dictum  
foramen definite notatur, & sub interiori styloidis radice insigni-  
ter appetit: obliquum superius anteriora ducunt pra se ferens, qualis  
debet eſſe sponoralis arteriæ progreſſus, cui foramen id natura  
parauerat. In eodem temporis offe, quia occiputum verius decli-  
nat, foramen inefit; quod in superficie oblongum, ac veluti ouale vi-  
fatur cæco ducet in labyrinthum: ac demum ad extrema auris

regionem

regionem finitur, iccirco cæcum appellatum, aditum præstat quin-  
to neruorum pari facultatem sensificam auditus organo suggesterit:  
sub quo foramine inter os temporis, atq; occiputum abrupta fedes  
conficiunt magnū item, & inæquale foramen confluentes, per  
quod deducitur sextum neruorum coniungit, qui ad vicerā ten-  
dunt, atque interim recurrentes cognominatos efficiunt, vnde for-  
mandæ vocis virtus penè omnis deprimitur. hoc itidem foramen  
interna iugulari vena familiaruntur, dum per idem ingrefia ad vniuer-  
sam cerebri molem entricardam colicidunt, simulq; menygi cras-  
si infidit gemino sinu evecta, ac deniq; in partem posteriorem de-  
lubitur, offe illi plurimum cedente, in eo siquid profunda est ca-  
uas in hanc formam 2 curvata verius labidam occipitis futuram.

In occipitis offe prope foramen omnium internum capitū maxi-  
mum vim adcepit, haud amplum oblique ad interiora vergens, per  
quod defertur septima neruorum conjugatio, quorum partem la-  
ryngis, & lingue, parte temporum musculi fibi vindicant. In eodem  
occipitis offe inefit foramen illud, quod paulo ante diximus in-  
terna omnia capitū foramina magnitudine superare, cum tamē ex-  
terna oculorum orbita sit minus capax, quod cum sit fine pari medi-  
20 occipitis regionem occupavit: spinalisq; medulla à cerebro defluen-  
ti definitum fuit. Ex reliquis foraminibus in anterioribus spatiis  
primum illud est, quod cum vnicum parvumq; fit neque admodum  
penetrans, finis tortuſe potiusquam foramen dici debet: inter os  
frontis, ac medium ithmoidis interrallum iacet, quo terminatur, ac  
pertinacius incubit tertius duræ cerebri membrane sinus, de quo  
alias dicetur. In ithmoidi ad vtrumq; dicti interrallum latus iuxta frontis  
os si absent duo longiuscula foramina rimula speciem referant,  
que odoratus organorum terminis opplicantur. Ceterum ithmoides  
quamplurimi foraminis in cribri more effinguntur, quæ odorum  
30 ne, & an aeris, an superfluitatum cauſa facta sint, non est nostri institu-  
ti disputare. sed vbi opus fuerit, non prætermittimus. In offe frontis  
in regione superciliorum duo foramina vtric; vnum, per quod  
tertia portio neruorum conjugationis ad musculos frontis, & palpe-  
brarum diffundatur. Foramina haec tamen semper sunt orbicularia,  
sed aliquando sunt media, ac si quis vngues in ceram immitte-  
ret, detraheretq;. Media fronte supra nali summitem eo nempe  
spatio, vbi spongiosum interstitium gemina calariz tabula disfun-  
git, cuitates reperiuntur, quæ in naris penetrat antiquis (vt opinor)  
profus ignorata, illaq; nunc binæ, nunc ternæ, in quibus cum  
nihil vñquam prætermembranam repererim, licet aliquādo & muc-  
cus re-

Quinta nervorum  
conjunctio for-  
matio aduersa or-  
gano deferrit.

Septima coniuga-  
tio foramen p-  
er vena fundit  
ad vena recurrentes.  
Nervus occipitalis  
foramen vocem.  
Iugularis interna  
vena vasa arteria  
cerebri emittit.  
Vbi condit os cra-  
nealis me-  
nygi.

Septima coniuga-  
tio foramen p-  
er vena fundit  
retrahit.  
Septima coniuga-  
tio foramen vena  
fundit arteria  
Foramen in o-  
cypice max. vidi.

Via foraminis i-  
nter frontis &  
ithmoidis.  
Ithmoidis forami-  
ni.

Ithmoidis figura.

Tertia coniuga-  
tio portio ad  
musculos frontis  
& palpebrarum.

Cuitates in fron-  
te a cibis i-  
gnorata.

In cuitatis me-  
s.

dig. fodiis plurim.  
m. aere folia quæ  
douci mucus repe-  
nunt.  
Foramina offi-  
cialia.

Tertia coniuga-  
tione portio ad  
nasi muſculos  
labii.

Vnde humiditas  
ad nares & oculos  
debet esse  
humidaria excepit  
oculis  
Iurum  
Galleror.

Locus in quo egi-  
lopa nascitur.

Cer oculo labo-  
rante afficiuntur  
muſculos tempo-  
ralia.

Orbita oculorum  
federes.

Nasi foramina.  
Legule inflata pecti-

Temporis muſcu-  
los fedes.  
Palati foramina.  
Quæ deficiuntur  
putta ad humectan-  
dam membranam  
palati.

Quarta coniuga-  
tione portio tu-  
nica palpebricæ  
denuo donat.  
Pteromaxilla

cus reperiatur, aerem tantum per nares attractum detinere existimauit, de cuius viu quid sentianus alibi planum fiet. Os male, quod tertium diximus, sub regione inferiorum palpebrarum, quantum in genas delabitur, foramen habet rotundum, quod ab interna, inferioreq; parte orbite oculorum principium sumit ex rima longa, profundaq; in foramen ipsum desinente e regione primi molaris dentis, per id transmittitur tertie neruorum coniugationis portio, que ad nasi muſculos, & ad eos pariter, qui labrum confluentum defertur. In oculorum angulo maiore parte inferiore, que inter tertium & secundum os maxille superioris intercedit, non modicum inefſ foramen, cui finus facit secundum os, vt illi quodammodo cedere videatur, hinc descendit ad nares humida materia internam oculorum partem obſidens, cui excipiente praetulit eft glandula quedam instar spongea ad ipsum foramen aſidens. Vnde Galenus fallo arbitratuſ eft medicamenta oculis apposita, tum in nares, tum in palatum defluere, vt supra attigitum, vbi de maxilla superioris osibus loqueretur. Hoc loco æglops gigni folet, quam lachrymalem latini vocarunt. Verum in exteriori angulo, qui minor dicitur, parte item inferiore ampla rimata eft, qua pars osis temporum, partem etiam maxilla superioris perforat, cui adfigitur temporaſ muſculos, qui cum maximum cum oculo affinitatem habeat, non mirum eft, ſi labore oculo temporalis ille muſculos ſape afficiatur, quemadmodum crebro experti ſumus, cum ratione experientia coniungentes. Faciei foraminibus ſi oculorum fedes, orbitas diictas annumerare libeat, ſcito illas temporum, frontis, maxillaq; superioris oſe conflatas. Inter eas si defcleris, duo reperies nati foramina ad palati fines, & ad fauces penetrantia. Iugale etiam os ex duobus veluti oſiſum proceſſibus pontis inſtar conſtitutum, magnum foramen, oblongumq; efficit, in quo temporalis ipſe muſculos refidet. In anteriori palati regione inter incisorios dentes 30 medium eft foramen, per quod vena, arteriaq; pertranſit: & defcedit pituita ad humectandam palati membranam, que in eo iplo foramine illigatur, non fecusq; duram cerebri membranam paulo fu- ramine iſthmoidis interſtitium foraminis modico innecti dixerimus. In extremo palato non procul a poſtemis dentibus vtrinque foramen videtur eft in eo quanto oſe, quod quartum maxilla superioris fecimus. Id autem foramen in geminos, acutosq; angulos productetur: admittit cum venulam, atque arteriolam, tum vero quartæ neruorum coniugationis portionem, qua palati tunica guſtandi ſenſu participes redditur. Inferior maxilla binis vtrinque foraminibus donatur

donatur, totidem intus, quo extra: verum interna foramina ma- jora multo ſunt externis, per que vena, arteria, neruus demittuntur ad ſingulis dentum radices nutrimenti, vitam, ſenſumq; illis adferentes, vt ſupra Cap. De Dentibus memorauimus. Nerui tamen ciudem portio extra mentum egreditur, & ad muſculos inferioris labii permeat, cui aditum præbent bina illi foramina exterña iuxta circularia. In capitib; baſi, in ea temporum oſis parte, qua cuneiformi proxima eft, datur geminum foramen, vnde quinque neruorum coniugationis portio ad temporalia muſculos tranſmittitur, ad poſteriorum tyloides proceſſibus radicem, quā os mā- millare refpicit, foramen intueberis, per quod vena, & arteria antrum ingreditur ad auditus organum entriendum. Iuxta proceſſum mammillare parte poſteriori aliud forame eft aditum vene, & anteriole præbens oſa nutriendi gratia. Tam superiori, quam inferiori maxilla inſunt foramina multa, que præfepiolis alias conparamus, in quibus dentes fixi ſunt, que non ſolum dentum numero respondent, verum etiam pro eundem radicum diuerſitate variant. Ideo certus eorum numerus vix aſsignari potest. Ha- bens inſigniora foramina capitis: aliæ vero per qua venula, atque arteriole ad internam oſiſum capacitatem, & ad membranam craniū pertranſeunt: quoniam neque firmane ſedem habent, neque ordinem vulum obſeruant: minime digna nobis vifa ſunt, que deſcriberentur. aliquando nonnulla reperies, que à latero ad latus perforant oſa ſincipitis,

### De Offe Hyoide. Cap. XII.

**S**ATIS conſtare arbitror ob hanc præcipue cauſam genita fuif- ſe oſa, ut ſuper his muſculi confiſtere poſſent. Quamobrem 30 cum in ore lingua natura formafet organum apprime neceſſarium tum voci articulanda, tum alijs quoque functionibus, opus erat os aliquod parare, in quod ea comode inſeretur, nam cum fit corpus molle, facile concideret, niſi ab aliquo duro, ſtabiliq; fuſineretur. Proinde os conditum eft, quod lingua peculiare effet, illiç; vni deferueret, quando non potuit neque in occiput, neq; ad dorſum, neque ad latera vtriusq; maxille implantari, qui aut fau- ces tegeret, impeditoreq; aut certe magnam furarum utilitatem par tem amitteret. Hyoides id Latinum cum Græcis appellant: idq; vo- ce contrahiore, uſuſuſi ſiquidem dicendum eſſet, quid uſuſi litera formam exprimat. à nonnullis quoque vocatum eft uſuſuſi, fed uſuſuſi recitus

Inferioris.  
Ad dexterum radi-  
ter vena, arteria  
& nervus.

Quinq; neruorum  
coniugationis por-  
tio ad muſculos  
temporales.

Alveoli dentium  
reponit nomi-  
natio radicum na-  
mato.

Quæ foramina ne-  
que numeris ſeru-  
untur.

Quidog; forami-  
na os ſincipitis  
perforant.

Oſiſum vifa.  
Lingua voci articu-  
lante præcipue  
vultus.

Hyoides os lin-  
guae peculiare.  
Cuius ſines hyoi-  
des.

Hyoideus & hyp-  
obranchiales & libe-  
ris idem.  
Uſuſuſi recitus

F quo-

dicitur os lingue  
quian omnia vbi conuinētū est, ac sinum facit, non ita acuto angulo  
terminatur, rectius illud + figura quam + simile dicemus, quod  
si quis os iſtud maxilla inferioris imaginis comparare velit, non ma-  
le fortasse fecerit, cum non modo in arcum eiusdem maxillæ more  
curuetur, verum etiam in duos, sicut illa, proceſſus definat: quâ-  
quam hi non omnino eandem cum illis speciem feruent. Hyoides  
os ita haſta figura fuit à natura exsculptum, vt quamvis fauicibus, ac  
laryngi præpositum effet, liberum tamen cum inspiratione, tum  
etiam cibo, potuſi trāſitū relinquenter. Quocirca medium ip-  
ſius oſculū aliud manus anteriori parte, quoſ ſcipit conne-  
xum eft: & in valde obſutum angulum coit: poſteriori autem, que  
interna magis, & ad fauces vergit, concavum, ſuperiore item gib-  
bum, infeſorio vero ſinu, pars anterior, ac ſuperior lingue in-  
fertionem ſuſcipit ex duobus muſculis conſtruētam, quorum di-  
ſcriben exiguum quodam proceſſu terminatur, qui in ſuperiore  
huius oſiſ regione ad flexionis medium eminent: at poſterior infeſ-  
tori, eiusdem oſculū portio caua, & in ſinu adducta fuit, vt ce-  
deret aperienti, ac ſe attollenti lingue, que tanquam clauſerum  
laryngi ſupereminet, atq; ob id Epiglottis græce eft appellata: ad  
laterum finis huius medi oſculū duo alia committuntur in duos  
longiusculos proceſſus diuiduta, qui extreſas appendices habent,  
atque iij cum ſuperioribus laryngi lateribus ſuſ ligamentis inne-  
ctuntur: ab horum proceſſuum appendicibus enaſciunt muſculi  
qui lingue motibus deſeruent, quemadmodum in libro de muſcu-  
li dicitur. Iam vero cum oſiſ infertione habuerit. Ideo natura  
duos alios eidem oſiſ proceſſus addidit: non ita prolixos tamen, vt  
qui iam defcripti fuit: iuxta quos hi pariter exquirunt: at ſuperiori  
parte, qua manus oſculū, quod in medio ſitum eft, hinc inde  
terminatur, nam per hos proceſſus os hyoides proceſſus ſtylum  
referenti, qui temporum oſiſ iſtrinque affigit: inſigni ligamento  
conneſcit, atque ita firmiter vt in medio facile conſultar, ac neu-  
trum in partem diſtributatur, ad hunc itaq; modum ex quinque oſiſ  
bus hyoides conſtruēta habet, quod tamen aliquando priuatum  
inuenies proceſſibus: nunc vero altero tantum, quoniam locum  
tunc ſubiectum ligamenta longius à medijs oſculū finibus ad proceſ-  
ſus flyliformes prætentā, & hac de Hyoide fat ſint, quod in libel-  
lo de oſiſbus miſum fecit Galenus, forte eius deſcriptionem parū  
neceſſariam arbitratus. Nihil igitur mirum eft, ſi quidam de hoc  
ipſo

Epiglottis curia  
dicitur.

Muſculi linguae  
montantes vade  
oriantur.

Cur hyoides ha-  
bent plures pro-  
cessus.

Quoniam oſiſ  
deſt ligetur fly-  
lodi.

Hyoide ex quin-  
que proceſſibus.  
Sagacias Naturæ  
deficitib; pro-  
cessibus hyoidis.

Gal. in libo de oſiſ  
non deficit  
os hyoidis.

figura offiſi hyoi-  
des.

Hyoidis offiſ de-  
ſcriptio.

figura offiſi hyoi-  
des.

Epiglottis curia  
dicitur.

Atque iij cum ſuperioribus laryngi lateribus ſuſ ligamentis inne-  
ctuntur: ab horum proceſſuum appendicibus enaſciunt muſculi  
qui lingue motibus deſeruent, quemadmodum in libro de muſcu-  
li dicitur. Iam vero cum oſiſ infertione habuerit. Ideo natura  
duos alios eidem oſiſ proceſſus addidit: non ita prolixos tamen, vt  
qui iam defcripti fuit: iuxta quos hi pariter exquirunt: at ſuperiori  
parte, qua manus oſculū, quod in medio ſitum eft, hinc inde  
terminatur, nam per hos proceſſus os hyoides proceſſus ſtylum  
referenti, qui temporum oſiſ iſtrinque affigit: inſigni ligamento  
conneſcit, atque ita firmiter vt in medio facile conſultar, ac neu-  
trum in partem diſtributatur, ad hunc itaq; modum ex quinque oſiſ  
bus hyoides conſtruēta habet, quod tamen aliquando priuatum  
inuenies proceſſibus: nunc vero altero tantum, quoniam locum  
tunc ſubiectum ligamenta longius à medijs oſculū finibus ad proceſ-  
ſus flyliformes prætentā, & hac de Hyoide fat ſint, quod in libel-  
lo de oſiſbus miſum fecit Galenus, forte eius deſcriptionem parū  
neceſſariam arbitratus. Nihil igitur mirum eft, ſi quidam de hoc  
ipſo

ipſo nihil meminerit, quem ſicuti certo affirmare aſum cuncta,  
que de Anatomie ſcripit, ex Galeno tranſuſife: ita dubito nun-  
quam humanum corpus ſecuſive, aut aliorum ſectionibus minime  
interfuſive. Galenus tamen de Hyoide lib. xi. de Partium Vſu nō  
nihil meminit, huius dicta excipiens Oribafius ſuo de oſiſbus libel-  
lo in proprium caput rededit.

### De Larynge. Cap. XIII.

**S**cio non paucos admiraturos, quod in hoc libro, vbi de oſiſ-  
bus duntaxat agere infinitum, laryngis explicationem inter-  
feramus: de qua in traſatu de cartilaginea ceteri Anatomiæ me-  
minere, à quibus veluti cartilagineum corpus deſcribit ſoleat. Ego  
vero cum in his anatomicis nomen meum profitcar, qui in nullius  
placitum iurauerunt, licet mihi arbitror, meam, quacunque fuerit,  
ſententiam in medium proferre, ut vobis cum re ipſa licet cō-  
ferre. Cū igitur ex innumeris propemodum ſectionibus obſerua-  
uerim humanam laryngem in proœciōris atētis corporis of-  
ſcam eſſe, non cartilagineam: Quanquam à teneris annis cum no-  
dūm ad ſuam diuritione, ſolidatatemq; redacta eft, ex cartilaginea  
ſubſtantia conſtruēta eſſe videatur; non poſsum non opinari eam  
magis ex oſcia natura, quām ex cartilaginea conſtrare. Hoc igitur  
in cauſa fuit, quām obrem in oſium numero laryngem adiudicanteſ  
de illa in oſium traſatu agamus. Ut igitur alios nunc omit-  
tamus anatomicos, ac de Galeno, & Veſſali tantum dicam, ambo  
ſunt accufandi: Galenus quidem primo: quod negleſto humano  
corpo ſimias diſcedantur curauerit: Deinde quod vel in ſimij  
ipſis laryngis ſubſtantiam oſeum proliſtus non animaduerterit.  
Veſſalus autem, quod in humanorum corporum ſectionem proſi-  
teretur, non humanam laryngem, fed brui fecare ſemper  
folitus eft. idque publicis theatris, quibus ego perſapere interfui.  
Nos igitur laryngem inter oſia connumerantes dicimus eam eſſe  
aspera arteria caput, quod ad os, atq; ad fauces pertingit, in cu-  
iū poſtremam ſuperficiem p̄cedenti capite diximus Hyoides os  
duobus proceſſibus oblongis implantari, atque ita cum larynge  
ipſa committi, organum eft, per quod ſpiritu admittimus, ac cum  
dem reddimus, nec non etiam vocis formanda, quemadmodum  
ex eius deſcriptione patet, quam licet oſeum dixerimus, ad eius  
tamen compositionem concurrunt non oſia tantum, verum etiam  
cartilaginea, ligamenta, muſculi, ac membrane: vt interim miſas,

Gal. x. de Via  
Parotidem de  
Hyoide  
Oribafius caput  
habet de Hyoide.

Cur in Traſatu  
de oſiſbus traſa-  
tur de larynge.  
Anatomie con-  
ſervata deſcribit  
laryngis ſuam  
corpus cartilagi-  
neum.

Larynx hominiſ  
feſia oſcia eſſe.  
Larynx in temella  
extreſis cartilagi-  
neis videtur.

Gal. reprehendit.  
Gal. ſimias eſſe  
non hominem.  
Larynx ſimia, oſ-  
cia eſſe.

Veſſalus fecobis  
laryngem brui  
non hominem.

Larynx deſcribit.  
Larynx oſcia eſſe.  
Larynx eft caput  
tracheæ.

Larynx eſſet.

Quae edocimur aſ  
laryngem co-  
nendum.

Ossa laryngis quae-

Sectalis cartilago  
ab Anatomicis  
dicta quae pars sic  
languit.

Quomodo proce-  
sus hyoidis & la-  
ringia comitantur

Tertium os inno-  
minatum secundum  
fasciati cartila-  
ginae inominatae  
tam appellant.  
Terti os inno-  
minata figura.

Aperitata in off-  
cio per inferiorum  
mucofolorum.

Cut tertii os cir-  
cularis.

Quartus & quintus  
os laryngis appel-  
lantur carni-  
lago ab alijs &  
cic.

Rima qua vox mo-  
dulatur.

faciāt venas, arterias, & neruos. Ceterum ossa, ex quibus larynx præcipue conficitur, quinque sunt, ex quibus duo maxima corpus fere ipsius laryngis constituantur. Parte posteriore late di-  
stincta fuit, anteroire vero teftudinis ritu per acutum angulum vniuntur, cuius imaginem feci, quod fortasse veteres in prælijs geftabant, aſimilantes anatomici ſcutiformem cartilaginem, ſive ſculptalem, ſive peltatam, Græce δεινοῦ vocarunt. Eius posterior pars ſupra, infraḡ proceſſus habet, quos ex ſuis vtrinque lateribus lingulis educti superioribus proceſſibus, qui inferioribus longiores eſſe folent. Primi committuntur hyoidis proceſſus, ac mem-  
branis vinculis inuenientur firmantur. Inferiores autem ſcutiformis proceſſus posterioribus lateribus eius nempe parti, quam reliqui ſecundum cartilaginem innominatam appellant, nos vero tertium os innominatum facimus, cuius forma circularis eft ſimilitudine referens illos Parthorum anulos, quibus pollicem muniunt, vt val-  
dus fugitas eiacerentur, nam parte posteriore gulam, ſeu stomachum ſpectante latius eſt, & in acutum spine modo extenditur. Deinde quo magis ad anteriora pergit, magis extenuatur, donec quam diuimus figuram effingat. Vndeque teres eſt, nec vilam alperitatem praefert, præterquam quod posterius nonnulli eminet: 20 vt duorum ibi exiſtentium mucofolorum infectioni fibberunt, qui ad hoc tertii offe in quartum, ac quintum reeo ducēti feruntur, vt in libro de Mucoſis doceimus. Id autem os perfecte circulare natura fabricauit: vt eſſet bafis, ac firmamentum laryngis, nec no-  
tetiam quoddam alpera arterie propugnaculum, cuius et initium: nam nū interna parte coalesceret, neque ea duritate præditum fo-  
ret, periculum immineret, ne deglutitione re aliqua craſta, vel du-  
ra, arctius respirationis via comprimeretur, vnde fieret suffocatio. Vndiq; igitur continuum os itud factum eſt: vt aperam arteriam validius tueretur. Quartum, quintumq; os laryngis nobis erit, 30 quod alij vnam, ac tertiam cartilagine numerantur: nam ſi par-  
tem hanc membranis, quibus obtegit, liberatam fedulo intuebi-  
ris: & laxari deprehendes, & in duo didicūt cognofces. Quam-  
obrem vifum eſt nobis in duo partem hanc offa diſtinguerre, que ab apice tertij offis intro ſpectanties exurgunt. Huic enim tuber-  
culo inarticulantur, atque inde à ſua bafi duas velutin pinnas emi-  
tunt, qua ad imam ſcutiformis regionem parte anteriore copulan-  
tur, ac rimam conſtituant modulande voce quam maxime accom-  
modatam; ſurum vero in duos proceſſus tendunt, qui mutuo dex-  
ter cum ſinistro vniuntur, & valis cuiusdam imaginem præfeſerunt, quo

quo abluendis manibus aquam affundimus. Iccirco graci partem hanc laryngis dicitur, & dicitur vocatione vocantur. Hæc duo oſciula in-  
equalia fuit, atque iniucit per ligamentum, ac per cartilaginem vniuntur: & ſuperne membranis ibi copioſissima aſidentis bene-  
ficio molliuſcula effe videtur, vbi in duos proceſſus defun-  
tum, quibus ſciliēt natura veluti lingulis quibusdam vti voluit non modo ad claudendum laryngis amplitudinem, & alpera arteria meatum, ne quid, ex vomiti praefertim, quod leadat in internam illius capa-  
citatem decidat, atque ad pulmones deferatur: fed etiā vt rimam illam moderetur variarum vocum efformandarum gratia, non ſe-  
cū atque in fitiſtis, aut tibiſ lingulae quedam imponi ſolent, ex  
duabus arundinum laminis compactæ. Propterca ſtorum proceſſu-  
mum id genus lingularum conſtituentium vno & ſimiliter nuncupatur. Quod autem offa haec ſint, que haecnam expoſuimus, non diu an-  
ceps illi erit, qui eorum ipſorum colorem, duritatemq; conſiderant: ac praeterea medullolam ſubtantiam conſpexerit, qualem ego ſapientiū deprehendi, quo vno potiſſimum cartilagines ab oſciibus diſeruntur. Siquidem cartilago omnis ex omnium fen-  
tentia medula penitus carer. Ad haec ſuccedit cartilago vna, pro-  
prio illa quoq; explicabitur. Hanc ἀντροῦ graci vocat, quod lingula modo enarrata ſuperemeat, atque operculi vicem gerat,  
ne quid cibi, portiſue in laryngem deflatur, nec non etiam vicifim  
clauditur, ac reſeratur ob mituam inspirationis, & expirationis  
operam. Hac modice curati ſcuticuli formam imitatur, ſuperior  
re parte ampla eſt, ac ſenſim arctatur in mucronem definiens, quo  
anteriori, ac ſuperiori ſcutiformis parti, vnde ortum habet, inferi  
videtur. Reliquum eſt, vt deſcriberem, quibus membranis, &  
quomodo larynx intus, forisq; inueniatur: ac praeterea quot, que  
ſunt mucoſi motum hinc oſciibus largientes: verum ne doctrina  
ordo interturbetur, congrue magis albi hac declarabuntur.

De Dorfo in vniuerſum. Cap. XIII.

NHIL in vniuerſi corporis humani fabrica, quo ad offa per-  
tinet, magis quam dorſi contextus admirabilis parentis noſtre  
induſtriam attellatur, in quo vix fati mirari poſſumus quām incre-  
dibili vfa fit artificio, vbi tot vertebrarum ſitum, varietatem, ordi-  
nemq; inueniuntur, quarum compoſitio inſtar carina cuiusdam eſſe  
videtur. Etenim ſi oculos in naſcentis nauis exordium coniceris,  
facillime percipies, cum nauis fundo recte dorſum comparari po-  
ſe, ad

Quid significat  
dicitur vocatione.

Dorſum procellū  
quarti & quinti  
offis laryngis v-  
fit.

Dorſe qd vocat.  
Quoniam offa ef-  
ficiens cartilagi-  
nes. Que laryngem co-  
munit cogua-  
tum.

Differet prece-  
pia offa & car-  
tilagines.

Ergo illa quid ſi  
ſignificat.  
Epiglotidis vna.

Epiglotidis figu-  
ra.

Car de membra-  
nis & mucoſis la-  
ringis nunc non  
doceatur.

Dorſiſtructa ad  
mitrata digna.

Vertebrarum com-  
poſitio inſtar ca-  
rini.

Dorsum dar. robur  
corporis

Dorsif significatio.

Dorsum 34. ver-

tebris.

Vertebra quid.

Dorsum hominis

deteriorum.

Dorsif viss.

Ambulatio est le-

gitimus motus

hominis.

Cervicis con-

der ex planibus

osculibus.

Cur dorsum et  
pancreas offici-  
bus non confitentur.

Dorsif venerabilis  
luxatio quam p-  
timoscenda.

Hippocrates locu-  
lis de Art.

Luxator vna verte-  
bra spinalis me-  
dulla redigunt in

accumbentem.

Spinulis medialis

spina naturam re-  
tinet.

Pinnatis vertebribus

luxato spinalis

medulla redigunt in

femicirculum.

Cordorum cōfata  
ex tot vertebris.

Vertebrae tenuent  
medullam.

Spina illius & cas-  
ta.

Cur spina ita di-  
cita.

sc, ad quod ipsa costae veluti curvate trabes affixa adhaerescant: atque ita corpus efficiant, quo fit, ut dorso corporis ipsius stabilitatem, & robur non immerito tributatur. Dorsum autem tota regione interior nobis significat, que a basi occipitis usq; ad extrellum coccygum pertinet, queque tringuita quatuor vertebribus perficitur. Vertebræ vero siue ipondyli nobis erunt ossa quedam egregia, forma varietate distincta, ex quibus tanquam partibus dorsum confatur, quemadmodum infra plenius demonstrabitur. Dorsi beneficio praeficiuntur humani (hoc enim duntaxat describendum sūcēpīmus) rectitare, rectijs ambulare possimus, qui legitimus est hominis motus, ac præterea ante, retro, ad latera, & in gyrum quoquo modo flectere corpus valimus. Quamobrem ex unico, integrög, osse confitare minime debet: quiamnis enim ita promptius dorsalem medullam ab externis injurijs vindicascat: Homo aliquo diuinum animal quoddam veluti lapideum, ligneum ue animal, neque sepe erigere, inclinare, potuifet, neq; tam varius motus edere, qui ad multos vitæ vius maxime sunt necessarij. Lam vero minus debuit ex paucioribus, vt quatuor, aut quinq; osibus confitare. Nam licet motus idem fierent, difficilis tamen fierent, ac deinde dorso luxando occasio preberetur, id quod circa vitæ periculum vix vnuquam euuenire posset: quod luxationis genit animaduertens diuinus Hippocrates lib. de Articulis inquit. Si plures vertebreas, qua ordine sc consequenter luxari contin-  
gat, graue quadim, fin vero vnam aliquam exilire, & a reliquarum compage dimoueri penitusfum fore. neque id iniuria: nam si una luxetra luxetur, spinalem medullam ita secum diuelliit, vt in acutum pene angulum illam cogat . iecirco vel frangatur ipsa, vel cum minimarne necesse est id quod lethale est; siquidem medulla hæc cerebri natura prædicta est, fin autem plures vertebrae simili luxentur; in angulum obtusum, vel magis in femicirculum diduci eandem oportet, ex qua diffractiōne patitur quidem, verum non adeo, ut mors necessario consequatur, ergo ex pluribus osibus veluti crebris, breuibusque intermedij confructum est dorsum: vt, quoad fieri posset, immune redderetur ab eiūmodi luxatione: necc non etiam ut vertebribus corpora sic affabre facta in quemque motum procliviora forent. Ad hac vertebra spinalem medullam, quam intus habent, mirum in modum tuerintur. hinc non spinam modo tot processibus conspicuum habuere, qui medium dorſi regionem extrinsecus occupant, quod præcipuum est medulla pro-gnaculum, vnde a potissima dorſi parte totum græci *discreta* hoc est

est spinam vocarunt: verum etiam ex lateribus hinc vide processus alios producent propitoris, maiorijsq; tutamenti gratia, quos interim tamen musculorum implantationibus subseruire natura voluit: que aequa sollicita fuit de spinali medulla, ac de cerebro mu-niendo: quoniam huic ex cerebrī substantia producēta, & oblongo tāquām cerebro gignendi erant nerui, in medijs vertebris foramen extat, in quo dorſialis medulla fedet, ipse vertebra quo magis à cer-  
vice recedunt, eo magis augēfunt, & processus longiores, ac ro-  
bustiores habent, sustinent enim superiores. que igitur in ino po-  
sitā sunt: aliarum maxima corpore conſiderunt; & viuenero oneri-  
ferendo sufficiunt. Nam ratione conſentaneum est, vt quod ge-  
rit, re lata maius exiftat. Præterea vertebrarum, processuumq; ma-  
gnitudo conſerue plurimum videtur ad tuendam maxima vasa, venam  
ſicilicet concavam, arteriamq; magnam, que sub ea regione refidet.  
Dorsum quinque in partes diuidit in ceruicem, collum, thor-  
acem, lumbos, sacrum os, & coccygum. Quinque hæc sunt verte-  
bris conſtituentia, quæ in viueneru triginta quatuor numerantur.  
Nam collo septem tribuantur, thoraci duodecim, quinque lumbis,  
sex facro osi, postremæ quatuor coccygi. Caterum ex his viginti  
quatuor iure optimo vertebræ nuncupantur: quippe quarum uniu-  
re corpus in variis partes vertatur; & haec ad sacram terminantur:  
qua autem ad os sacrum cum coccyge attinet: potius à similitude-  
ne, quam cum superioribus aliqua ex parte obtinet, quam quod vertebrarum munere funguntur: vertebræ sunt appellatae: qua pati-  
riter alio articulationis genere à superioribus inuenient componantur, illæ namq; Arthroidea articulantur, ha vero poſtremæ per Sym-  
physis viuuntur. Sed clarus hæc in priuata singulari tractatione ſe-  
quentur quatuor capitibus.

30 De vertebris ceruicis, & capitis motibus. CAP. XV.

**A**C PRIMVM ab illis vertebris supremis dorſi exordientes il-  
lud disputare omitemus, cur omnibus animalibus ceruix non  
conueniat: & an illam pulmoni, vocisq; gratia natura fixerit quan-  
do haec, atque id genus problemata ex Arifotelis, aliorumq; ratio-  
nibus abunde diſculfa sunt. Quod autem ceruix ex vertebris cōſta-  
re debuerit: rei natura nobis apertissime demōstrat: nam cum ema-  
net a cerebro spinalis medulla, in vertebrisq; continetur, capiti  
vertebras contiguas esse oportuit, totū id spatij occupantes, quod  
a capite ad summum Thoracem intererit colli, siue certicis nomine  
donatum.

Cur vertebræ dor-  
ſi habeant proce-  
sus longiores &  
laterales.

Procesus latera-  
les vertebrarum  
musculis etiā fer-  
untur.

Nerua etiā spinali-  
ta de spinali medulla  
dilecta videtur de cere-  
bro.

Spinalis medulla ē  
cerebran proda-  
ctum.

Dorsum diuidit spī-  
nulas.

Cur vertebræ infe-  
riores habent  
corpora maxima

Vertebræ corpora  
producuntur  
gas melius cau-  
tæ etiam magnā.  
Dorsus diuidit.

Collis vertebræ.

Thoracis verte-  
bræ.

Lumbos. ver. 5.

Ossis facri ver. 6.

Coccygis ver. 4.

Vertebræ propriæ  
ver. 8 q̄ 9.

Differuntia verte-  
brarum ab ipsi  
per similitudinem  
etiam dicuntur.

Quæsiōnes quas  
convenit dedica u-  
pere.

Cur ceruix cōfet  
ex vertebris.

*Seruum verbum  
plus a scriptis dif-  
ferit & quomodo  
do.*

*Cervicis viss.*

*Cervicis in ce-  
pitis motibus.*

*Viss. in defor-  
mis capitis moti-  
bus Gal. diligen-  
tior.*

*Cervicis in ce-  
pitis motibus in  
posture excusat.*

*Gal. ibi finalis  
in dorsum & in  
capitum li-  
bero de Vila Parte.*

*de Anatom. Aggr.  
diligentior.*

*Gal. de Vila Parte*

*Dorsum motibus  
capitis.*

*Ypsil. motus ca-  
ptis qui.*

*Quod motus Gal.  
fiant manete cer-  
vices.*

*Ypsil. motus capi-  
tis communis.*

*Quoniam mo-  
ter cervicis proprie-  
tatis caput colo-  
nat.*

*Motus proprius ea  
parte fuit super  
primam & secundam;*

*Prima & secunda  
vertebra cap. alli-*

*Cervicis cap. pue-  
rit ex pluribus osibus*

*Capit. cervicis fi-  
missime iugular.*

*Articulatio occi-  
petis cum primis  
duabus vertebris  
collis qui habent*

donatum. Ceterum haec vertebrae septem numero sunt, non solum  
dā ceteris, verum etiam sā se inueniuntur differentes, prima namq; à fe-  
cunda, & haec rursus à subsequentibus diversae sunt. At quatuor à fe-  
cunda ad septimam vñ; fibi similes in figura concipiuntur. Verum  
septima ab omnibus distincta est, sicuti ex singularium descriptione  
pacet. Ceterum autem non modo hunc vñm praestat, vt caput ful-  
ciat, sed etiam vt eius motibus potissimum conferat. Quoniam obrem  
operpretum est cognoscere, quinam sint capitis motus, quoq;  
ili ipsi modo fiant. Nam quod Galenus de ijs scriptis prius à

veritate alienum existimat quendammodum fummus Anatomicus 10  
Vessillius longe hac in parte Galeno diligentior ex re natura depre-  
hendit. neque vero Galeni error librariorum incuria, aut infici-  
tio adscribitur, cum pluribus in locis idem repeatat. vt in xii. de

Part. Viss. in lib. de ossibus, & iii. de Aggregatis Anatomicis,  
quos mira diligentia se concipiunt proferuntur. Cum itaq; capi-  
tis motibus motibus moueatur: cum illud Galeno teste xii. de Viss.  
Part. nullo motu careat, scire oportet illud partis suos, ac proprios  
motus edere, partim ad alienos motus consequi. Peculiares capi-  
tis motus duos esse non fideliter credem lib. Gal. asserit, vnum, cum

caput ante, retroq; flecit annuendo, renuendoq; alterum cum  
ad latera circumducitur, hosq; fieri manente cervice; cum autem  
caput valde in pronum, ac supinum demittitur, atque etiam ad hu-  
meros vehementer adducitur, tales motus non sunt ipsius capitis

proprii, liquidem cum tota cervice sunt, neque vlo modo ea quie-  
tiente cieri possunt, & cervix moueri necquit, quin simul etiam ca-  
pitum ipsum moueatur, nimisrum qui est proprium cervicis motus, huc  
pariter capitis communem iudicamus. Iam vero proprios motus

super primam, secundamq; vertebram tantum fieri certum est, cum  
haec dum capite potissimum colligentur. Ab occipito enim

multis partibus ligamenta sunt, propterea distinctum est in rimas  
ab initio, adeo ut puerorum occupat ex pluribus ossibus confron-  
tam sit, quae postmodum atatus procelli ita coalefcunt, vt ne illa

quidem divisionis nota apparet, atque ideo vnicum ab omnibus  
cencatur. His ligamentis vndeque annectuntur occipitio prima  
duae vertebrae, ne caput hoc, atque illuc remere delab posset, quo  
sit, vt firmissime cum cervice cohæret. At si motus commo-  
ditus efficeret queat per elegantem artificio cum primis duabus verte-  
bris occupat articulatum fuit, que articulatio ad hunc habet modum.

Ad eam occipiti partem, vbi amplius est foram, per quod in  
dorsum spinalis medulla descendit, anteriora versus duo absident  
promi-

prominentes, & in longum deducunt processus, vtrique videlicet  
vñs, qui prima vertebra finis subeunt, quos in superiore sui par  
te ascendent processum media sede excutios cernimus. Hu-  
ius articulationis ope Galenus fallo putauit caput in gyrum verti  
posse. Nam huic sententiae aduersetur ciusdem articulationis for-  
ma, quandoquidem illa, qua verti, ac circumagi debent, rei vni  
veluti axi innitentes, non autem duabus oppositis partibus infigi.  
Nam si caput moueretur, vt censuit Gal. circumducti non posset,  
nisi alterter processus temper fia fed exiret: vnde luxari caput

perpetuo necesse est, quod nunquam sine vita dispedio acci-  
dit. Ergo solum ex hac articulatione colligere possumus eum motu-  
num, quo caput modo inclinatur, modo reclinatur. Circumducitur  
autem ad latus altera articulatione, que in secunda vertebra cum  
prima compositione miro modo celebratur. Exurgit enim è me-  
dio corpore vertebra secunda processus quadam rotundus, ac longus  
crastinatio mediocri, quem non inueniunt Graci *Uerba & Uerba*  
nuncupantur, quoniam canini hominis dentem quodammodo re-  
ferat. Propterea Hippocrates huius partis gratia totam secundam  
vertebram dentem nominavit, quod perperam intelligens quidam

processum posteriorem huius dedit loco accepit. Huiusmodi itaq;  
dens prima vertebra finis fulcitur, qui eo excutios est loco, qui  
vertebra corpori definitus fusset: nisi eius ipsius finis gratia cor-  
pore priuatum iri portuisset. quo itidem loco teres, ac solidum  
hinc atque hinc ligamentum dicitur, dentem adeo claudens, vtne  
ibi dorfalem medium appositam conuuleret, aut certe compri-  
mat, & tamen laxam articulationem illam relinquit, cuius benefi-  
cio circumagi vertebra superior posset, in quam infixum, ac perfis-  
tens eo quo duximus modo caput simile ad latera circumueratur,  
qua in re Gal. quoque reprehensione non vacat: quippe qui non

animaduertit ciuimodi est hanc articulationem, quemalem in val-  
lum, hofstiorumq; cardinibus intuemur, quibus oftia ipsa, valua-  
tum, suffinuntur, & tamen non sursum, neque deorsum mouentur, sed  
folummodo circumaguntur. Ex his iam tandem constare puto  
qui sint proprii, quae communes capitis motus, & quomodo cum  
hi, tum illi fiant: Quanquam ad hos ciendos necessaria fit verte-  
brarum cum capite coniunctio, ac denum veritatis cultoribus cū  
Galenio errandi occasione suffulimus, num reliquum est, vt  
ad vertebrarum colli descriptionem redeamus. Prima cervicis  
vertebra alijs quidem tenuior, verum densior, ac solidior existit  
corpori: processusq; superiore caret. Etenim sciendum est verte-  
bra

*Gal. error.*

*Quae circuagorum  
axi innitentes.*

*Caput sine vix di-  
ferentia non ha-  
bitat.*

*Caput melius  
& reclinar ope  
secundum vix  
cum prima ver-  
tebra.*

*Caput predomi-  
nante articula-  
tione secundum  
vix cum prima.*

*Quae ligamenta  
solidiora.*

*Capit. Hippocrate.  
vix fecundam ver-  
tebram dentem.*

*Error ciuilius.*

*Describuntur articu-  
latio latini fecunda ver-  
tebra cū prima.*

*Ligamenta pecti-  
fus dentis dicti.*

*Galerros.*

*Vallatum articula-  
tione comparata.*

*Epilogus.*

*Primum vertebral-  
e alijs cōparato.*

*Vertebra diuidit.*

tur in corpus & processus. Corpus in verte-  
bra quid.

Processus in verte-  
bra quid.

Prima vertebræ  
anterioris figura.

Tuberis primæ ver-  
tebræ viss.

Sinus primæ ver-  
tebræ viss. Sinus primæ ver-  
tebræ viss. Sinus primæ ver-  
tebræ viss. Sinus primæ ver-  
tebræ viss.

Ostensorium in os-  
ibus vertebrarum articulacionibus. Vertebræ  
habent processus ascendentes & de-  
scendentes. Cur primæ verte-  
bræ processus sint  
verius exactius.

Prima vertebræ, v-  
erius fuscipius nō  
fuscipius.

Processus latera-  
les primæ verte-  
bræ qualiter.

Foraminis pro cel-  
lum laterale viss.

Processus superioris  
& ascendens id;  
& processus infe-  
rioris descendens.

Vertebræ pene om-  
nes dorsi incise  
funt vbi commi-  
tuntur. Sinus primæ  
& secundam ver-  
tebræ ab alijs dif-  
ferentia. Thoracis vertebræ  
ra viss commi-

bram in corpus, ac processus multiunges diuidi solere. corporis nomine partem magnam, ac veluti corpulentam intelligentius. reliquum vero, quod à corpore superat, partim foramen dorfali medullæ paratum constituit: partim in processus absimitur. Processus autem cum dicimus, eas vertebrae processus intelligentius, que ex ijs qualibet fede protuberant. Parte igitur anteriorie primæ vertebræ, vbi corpus esse debuit, adeo portio quedam pertenuit, que intrinsecus, quā respicit foramen, per quod spinalis medulla transfit, in finum excutatur: extrinsecus vero in oesophagum pertinens tuber quoddam emittit, quo tanto crassior, firmiorq; redditur, quanto ob posteriore dictam cavitatem gracilior, ac imbeccillor facta fuerat. Hoc finu (sicuti paulo supra dictum est) denitem à secunda vertebrae corpore producunt excipit, cui crux modo cartilago innititur, cuius beneficio & lubricia magis in edentem motu fit articulatio, & cauetur ne nimio motu attenuetur ossa: Id quod in omnibus alijs vertebrarum articulationibus obseruatum cernimus. Præterea opere pretium est, ut diligenter adnotes ascendentes, ac descendentes processus, quibus aque omnes vertebræ donata sunt. Nam in alijs altera tantum parte sinus habentur, quæmodomodo fuo loco dicam. In prima vero vtrinque sunt excutati: vt superne quidem admittant occipiti processus, inferne autem superiores secundam vertebræ, vnde colligere potes primam vertebram nulla ex parte fuscipi: fed vtrinque tam superiorum, quam inferiorum oſiūm infertionem fuscipere. Item è lateribus eundem primæ vertebræ versus anteriora erumpunt duo alij processus prælongi, ac perforati, qui & maiores sunt, quam in ceteris vertebræ; & foramen quoq; maius habent, per quod vena, arteriaq; transeunt ad calvariam, & ex se propagines alias ad metatarsi; duralam dorfalem transmittunt. Ad processus superiores & inferiores, quos ascendentes & descendentes nominauimus: versus 30 posteriora, si primam species, sin autem reliquas anteriora versus finis vtrobiisque singuli iacent, quibus effingendis nō modo vertebræ os, quod ambit foramen dorfali medullæ paratum, sed postrem quod processuum portio cesit: Id quod commune est omnibus fere dorfi vertebris, quas incisa esse compertis, vbi inuicem commituntur, ita vt tam superioris, quam inferioris vertebræ substantia participant. Hi sinus in prima, & secunda vertebræ oblonge rimæ speciem ferunt, in reliquis orbiculari sunt figura, præterquam in Thoracis vertebris, vbi in longum excutantur. Per hos sinus effluent neurorum coniugia numero distincta, quemadmodum

modum & ipse vertebræ distinguuntur. Quamobrem è finibus superioribus primæ vertebræ producitur primus neurorum coniugium: ab inferioribus autem, qui nihilominus sunt secunda vertebræ communes, excent secundæ coniugationis neutrū, ex alijs vertebræ paria pro vertebrarum fini, ac numero. Hi vero sinus, quos diximus, non modo neuris, verum etiam venarum, atque arteriarum rami aditum præbent; vnde nutrimentum tam dorfali medullæ, quam vertebrarum oſiūb; suppediteretur. Secunda vertebræ præter cateras dotes, que prima tribuuntur; & corpus, & processus summo corpore dententi illum promittit, de quo fatis supra dictum est, cuius superficiem aperant quoquomodo, acutangulæ natura construxit, vt inde commodius vinculum prodiret, quo occipiti alligaretur ea pars, que ab vtroque occipiti processus memorato aque distat, vbi ad natum est exiguum, aspernuntq; tuberculum, cui tenacius adhaerescat. Processus item posteriori insignita est: vt inde enaci posint musculi duo inocciput infersendi, quibus musculis sursum petentibus ne quicquam posterior prima vertebræ processus occiperet, illum profus natura ademptum voluit: posterior autem secundæ processus in extremitate scinditur, ac vt ita dicam, bifurcat: vt commodiorem multorum nexum efficeret. quam bifurcationem in reliquis etiam colli vertebræ obseruabis. Hanc Galenus ignorauit suis delitius simijs, in quibus integræ sunt: & si poftrema nonnunquam illum integrum, nec bifidum gerat. Præterea secunda vertebræ laterales processus longe breuiores obtinuit, quam prima, in quibus peculiare illud est, quod foramen oblique, non autem recte vt in alijs exceptum est. Dantur item hinc & alij ascendentis, & descendentes processus: fed ascendentes leuite extuberant, ideo in humiles inferiorum prima vertebræ processuum finis immittuntur; ac descendentes exilibus pariter finibus prædicti sunt, vt frequentium processuum infertionem admittant. Iuxta hos processus adstant illi sinus, sive illa foramina, de quibus ante dictum est, qua transmittitur secundum neurorum coniugium à spinali medullæ descendentium. Iam vero scire oportet cervicis vertebrarum corpora, prima tamè excepta, quam corpore definitum esse diximus, in longum aliquo modo extendi, ac partem anterioriem planam exigere: cum illi substratus fit oesophagus in ventriculum definens, ac simili asidet aspera arteria ad pulmones tendens. Harum itaque committendis corporibus altam à catenis rationem natura excoxitavit: nam precedensis pars inferior declive sensim excidit, superior vero

tur sinus quasilis.  
Sinus vertebræ  
transversus.  
Coniugia neu-  
rorum tota sunt que  
in finibus.  
Præterea neu-  
rorum coniugij & verte-  
brarum oris.  
Secunda coniugij  
processus mem-  
brana.  
Vena & arteria  
oris in finibus  
uterum coniugij.  
Secunda vertebræ  
descriptio.  
Dorsum in fe-  
male vertebræ ex  
corpo spinos.  
Dorsi superficies  
carpalis & acutæ  
tas.  
Tuberculi aperti i  
secunda vertebræ.  
Car secunda ver-  
tabel processus  
posterioris.  
Ex prima ver-  
tore secundæ po-  
sterioris.  
Cur pollicis pro-  
cessus secundæ ver-  
tore fit bifidus.  
Processus posterio-  
ris vertebræ om-  
nis bifidus est  
et contra Gal.  
Processus latera-  
les secunda ver-  
tore, secundæ  
foramina obliqua  
Processus ascendens  
est.  
Processus descendens.  
Sinus per quo ex-  
cipit nervi ver-  
tore secundæ finis  
sta processus.  
Corporæ vertebræ  
rum colli qualia  
Cur anteriora cor-  
pora vert. coll. possunt.  
Ostophagus defi-  
nit in ventriculum.  
Altera pars ren-  
dit ad pulmonem.

G 2 sequen-

**C**onmittuntur cor  
poni vertebræ vel colla  
temporibus.  
Prima vertebræ ca  
ter aperte, colla pro  
ter primâ habent  
appendices.  
Cartilaginea lab  
iatis, quæ ex sit in  
ter appendices  
vertebrarum.  
Cui præcedit la  
tissima vertebræ  
colli post fe  
cunda fuit bifida.  
Septima vertebræ  
collis fuit unius.  
Posterior processus  
septimus vertebræ  
nō est tempore bi  
fida.  
Cui plana sit infer  
ior pars postfe  
rioris processus  
septima vertebræ.

sequentis modice quoque declivus est, vt huius portio illius por  
tionem excipiat modo haud absimili à temporum osium commi  
sura. Colli vertebrarum corpora, primatamen excepta, appendix  
cibus vtrinque decorantur: inter quæ locum habent cartilagines  
crasse, ac molles, vt flecenti munere in quamcumq; partem libe  
rius fungantur. Ceterum vertebræ, quæ fecundè succedunt: pro  
prium id habent, quid earum laterales processus bifidi sunt, quod  
ob mulcitorum implantationem factum fuit, vt etiam in posteriori  
re processu supra adnotatum est. Septima vertebræ, cum finiti  
ma fit thoracis vertebræ: nō nihil est carna naturæ participes: itaq;  
à superioribus distinguuntur: Aliquando enim illius posterior pro  
cessus integer est, non bifidus. Præterea inferior eius corporis  
pars, qua speçat primam thoracis vertebram, non oblique, nec  
declive extenditur, sed plana est aliquantulum: quo sequentis cor  
poris parti æqualiter coheraret.

## De Vertebris Thoracis. Cap. XVI.

Thoracis vert. 23.

**T**HORACI deseruientes vertebræ duodecim numero sunt,  
quibus singulis binæ costæ articulantur, ita vt numero sint vi  
gintiquatuor. Tametí quandoq; supererit una, quandoque de  
grediuntur. Varianti hec à cervicali vertebris; si quidem maiore  
sunt corpore, quanquam ab illis denitate, ac foliatae substantiae  
superantur. & profuso manus corporis fortior debebat, quando ma  
iores non esse non poterant superioribus sultitudine addicte. ve  
rum obferubitis ea, quo magis mole augentur, eo rario, ac fun  
gofoire substantia predita esse, ac præterea foraminibus quamli  
bet exiguis referta vororum nutrimentum deferentium excipi  
dorū gratia. At corpora hæc, præterquam quid & rariora, & 30  
fungosora sunt: figura, & situ à cervicali vertebrarum corporibus  
non parum discrepant. Eniem minime lata sunt, nec deprela,  
qualia illa esse dicebamus. Sed in medio protuberant, & in rotun  
dum adducuntur: præter duas primas, quæ ob collis vicinitatem  
quoquomodo corpore fuit depræfato, ac late. Horum itidem cor  
pora supra, infra, plana existunt, & multam cartilaginem interie  
ctam posidunt. In eo præterea ab ijsdem cervicali vertebris diuer  
sa sunt, quoniam posteriores processus nec bifidos, nec rurum la  
tos, atque in extremitate rotundos gerunt: sed oblongos, & acu  
tos quadrangularis pyramidis ritu, ac deorum declives; neque  
transfur

Foram. in corpore  
vert. vivo.  
Figura corporum  
vertebrarum tho  
racis lata.

Planæ.

Processus verte  
brarum thoracis  
lata.

transfusis sunt processibus bifurcatis, sed longis & magnis, nec  
non in rotundum, & crassiſculum caput definientibus, qui primo  
exortu fursum feruntur, inde vero flecentur deorum tendentes,  
parteq; interna excavati costarum tuberibus commodam articula  
tione præbent, que cauitates in tribus primis inferiore regio  
nen, in tribus autem postremis superiorum occupant, adeo vt illa  
deorum, ha vero fursum recipere videantur. at quatuor media  
medio se habent modo. Ceterum transfusi vndecima, ac duo  
decima processus non sunt euifmodi, namq; ijs nothas collas velut  
briuores atque intumeſcentibus infintis plaruntq; cefſuras, tan  
valide alligari minus expediebat. Quamobrem vniqa illa, & me  
diocri articulatione vertebrarum corporibus duntaxat committuntur.  
Reliquæ omnes validissimis ligamentis neſtuntur, atque vi  
firmior fit huiusmodi nexus: ad latera corporum vertebrarum fi  
nus adiunt costarum capitula excipientes, qui tamen non in omni  
bus cundem feruntur. Nam præter primam, vndecimam, ac  
duodecimam finis illi communis sunt, siquidem ad corporum ex  
tremitates, quæ vertebræ mutuo vniuntur, iacent iuxta foramina  
transi intendis neruus parata: sed prima, vndecima, & duodecima  
20 hos finis in iis ipsiis corporibus excutios habent, quos omnes  
cartilaginea crufa oblitos licet animaduertere. Iam vero tho  
racis vertebræ alijs quoque nominibus inuenientur diftinguantur.  
Etenim posteriores processus, qui spinam confitunt, neque ita  
longi, neque acuti in tribus postremis conspicuntur: sed lati quo  
dammodo sunt, & in extremitate in orbem circumfripi, nec ab  
finibus vertebrarum lumborum processibus in eadem ferre confi  
tutis, vbi adnotare oportet, posteroem duodecimam  
processum omnium brevissimum, & minus alijs deorum spectan  
tem. Hic nō est prætermittendum, quidq; quæ nos cur recte sen  
tientibus duodecim tribuum, ea Galenus decima aſcribit: ve  
rum illi canes, & simile imponſtus, in quibus decima est dorſi ve  
tebrarum medium, ac velut punctus & axis quidam: quo omnino,  
quietente cæteri hinc inde moueantur, quod in duodecima homi  
nis verū deprehendes, que parem articulationis speciem ab utraq;  
parte eſt confeccuta; infra namq; supradq; processus media extube  
rantibus habet, vt vtrinque fuscipatur, contra quā primæ cervicali  
vertebræ vſi venit, quam verinque fuscipere capite superiore de  
monstrauimus. Quod si quis huius articulationis varietatis dil  
igentius rationem requirat, animaduertere oportet eandem motus  
rationem in superioribus vertebris ad duodecimam vñique ferari:

Prima vertebræ  
vndecima & 12.  
quæ illis ha  
beant.

Processus poſte  
riores vertebræ  
in thoracis qua  
les.

Decima vertebræ  
in cane & finis  
medio vertebræ  
notabilis in  
homine &c.  
Gal. error.

Duodecima verte  
bræ & figura.

Duodecima verte  
bræ, fuscip.  
Prima vertebræ  
vñique fuscip.  
Car. no. 12. scilicet  
in omnibus tho  
racis vertebris ar  
ticulatio.

Collarum tubera  
articulata ex ea  
processibus  
fusca vertebræ  
thoracis.

Thoracis vertebræ  
prima, deſtum  
tres, posteriores  
fusca vertebræ  
media mediis uno  
do.

Processus transi  
tus & diadæmonis  
vertebræ.Colle notab  
le, quodque  
intibus tam  
tibus.

Quodomno verte  
bræ collis valid  
dine diligatur.

54 inde vero à subfrequentibus nempe lumborum vertebris contraria. Quocirca cōtrarius quoque in illarum superioribus, inferioribusq; processibus articulationis modus reperitur, & forte praecedentium articulatio aptissima est ad dorsum in anteriorē flēctēdū: cum vero illud ipsum ad posteriora toto pene corpore curatur, id muteris tunc lumborum vertebras p̄flecterem. Thoracis vertebra illud postremo commune habent, in quo à superioribus maxime differunt, quidquā appendicibus sunt donatae, binis ad ipsorum corpora supra, infraq; totidem ad transuersos processus, ac dēmum singulis ad extremitatem spine.

10

Dorsum & lumborum  
tertioris levior.  
Quia opp. dorsum  
ad posteriora  
curvatur.

Vertebrae thora-  
cis habent quin-  
que processus &  
qua.

Vertebra lumbi-  
onis 3.

Substantia ven-  
trorum lumborum  
qualis.

Processus superio-  
res & inferiores  
qualis.

Cur vertebrae lumi-  
borum communi-  
tū disterio mo-  
do.

Processus transver-  
sus.

Pisima & quinta  
vertebra.

Transversi proce-  
sus mediae ver-  
tebrarum lumborum  
qualis.

Error Vessali.  
Transversus vni.

Cur hoc pro-  
cessus traver-  
sorum celia non  
sint producta ad  
maiorē longi-  
tudinem.

Productio exfor-  
morum processus  
vertebrarum lumi-  
borum qualis sit.

Processus aliis date.

### De Lumborum Vertebris. Cap. XVII.

**E**x ijs, quæ supra de colli, ac thoracis vertebris dicta sunt, nō paucia eliciuntur, quæ ad vertebrarum lumborum explicatiōnem attinent, quæ repete nullo paēto eī opus. Lumborum igitur vertebræ quinque numero sunt, atq; haꝝ superiorum omnium maxima: verum substantia rarissima, & foraminibus crebris perititia constat. Harum superiores processus sinus speciem referunt. Inferiores autem in hos immittendi paululum eminent, atq; ita sua & ipsi cartilagines tecēti committuntur, contra quam in superiori bus stat, quoniam hac articulatio oppositam motus rationem p̄tēt. Transversi processus longiores multo his, quam thoracis vertebræ, attamen tenuiores, atque inter se dispare. Prima enim & quinta lumborum vertebrarum breviores illos habēt, quam medie: quæ p̄tēt se inicuim præterea disidet, quoniam superiores deorsum, inferiores sursum, viuis vero, que media est transversi processus nec sursum, nec deorsum vergunt: quidquid de his senierit Vessalius. Tales autem processus costularum vicem quadammodo gerunt peculiare maximis vasis propugnaculum allatum. Non enim a loco iusta magnitudinis costas produci potueris: siquidem non conducebat eam intellinorū regionēm osium mole, ac duritate comprimi, quam ad immodicam extensionem nonnunquam deuenire oportet, p̄flectent in feminis, quando vterum gestant. cui rei natura confuluit accuriatius: cum duas postremas costas, & breuissimas efformari, & sensim à pectoris offe abduixerit: fatis fore exstinximus si transversos lumborum vertebrarum processus tantum porrigeret, quantum vena caue, magnæq; arteriae mu- niendis opus foret. Nō procūl ab his processibus duo alijs, vtrq; singuli, exoriuntur exigui admodum iuxta nerū exortum, quos Vessalius

Vessalius in homine nunquam, in canib⁹ vero, ac simijs se animaduertisse affuerat. Cui ego hac in parte subscrībere nullo patēto possum, & verisimili esse sententiam Gal. cogor fateri, cum sepe in cadaveribus publice fecit Patauij, Pifis, Romæ: cius generis ossa animaduertiterim: & pleno theatro attrēfanda propōfierim, quæ haud dubie nuper dictis processibus abundabant. Quid? quid apud me scelotes adhuc perfat, in cuis lumborum vertebris tales processus infiniti apparent. Hi tanen nō in omnibus apparent. Aliquando inuentur vertebræ, in quibus obscurissimis sint. Atque hac prolixius dicta sint, vt omnibus perpicuum sit, me in rebus Anatomaticis non tanti Galenū, & Vessalium, quos plurimi facio, quam veritatem ipsam facere: veritatem appello, vbi cum rei natura oratio maxime concordat. Dantur præterea lumborum vertebris posteriores processus, neque longi, neq; acuti, neque ita deorsum tendentes, quales in superioribus vertebris visuntur: sed validi sunt, crassis, ac lati, & in extremitate circulari linea definiti. Haꝝ tandem vertebræ aliarum more appendicibus exornantur, quæ quanto cæteras magnitudine antecellunt, tanto etiam cartilagine, qui inter ipsarum corpora molissima 20 interfert, maiorem, & crassiorē adeptam sunt, neq; foraminibus illis defluitur ante inferiores, superioresq; processus excutitis, per quæ tam patet ingressus uatis nutrimentum afferentibus, quam exitus nerū ex dorſal mediula progreditibus. Hac autem foramina à superioribus differunt: non enim vere orbiculata sunt, neque magis in viuis, quam alterius vertebræ parte excauantur, sed parei vriūs; portionem exempli portant, quemadmodum videre ei in quibusdam ceruicis vertebris. id quod si minus obseruatū videris, non magni referre putato, si humilior istorum foraminum sedes inferioribus vertebris tributatur. Illud autem omnium vertebrarum dempta ceruicis prima communē fuerit, quid in posteriore corporis parte, quam vtrq; spinalis medulla pars sua anteriore attingit, adfluit foramen patens, ac perium subintrantibus venis, atque etiam arterijs, vt alimentum abunde suggerant. Atq; haec hætēus de ceruicis, thoracis, ac lumborum vertebris: quarum descriptio à Galeno tradita omnino rejicienda est, quando cum brutis potius, quam cum humanis conuincere videtur. In facro item, & coccygis offe Galenū eadem ratione nō sequemur, vt sequēti capite palam erit. Illud infiper adnotab⁹ posteriore processum, quem spinam vocari diximus, deorsum tendere à secunda ceruicis vertebræ vñq; ad ultimā lumborum,

Contra Vell. pro  
Galeno.

Processus est an-  
atomica, Patauij,  
Pifis, Romæ.

Scelotes habet do-  
mi.

Galen & Ves-  
silio in rebus An-  
atomicis veritadē  
preferunt.

Processus poste-  
riores lumborum  
qualis.

Veteres lumbi-  
rus habent ap-  
pendiculas.

Cartilago inter-  
corpora vertebræ  
rum qualis.

Via foraminum  
inter corpora ve-  
terebus.

Differentia for-  
mam vertebrarum  
lumborum ab alijs

Cōmune omnib⁹  
vertebræ præce-  
prium ceruicis.

Gal. erexit in verte-  
brarum facie &  
coccygia defensi-  
zione.

Spina rendit deor-  
fum à feedida ver-  
tebra collis ad vi-  
timā lumborum.

quamvis

56 quamvis secus Gal. fenserit, qui dixit processus sub decima sursum  
vergere.

De Sacro, & Coccygis osse. Cap. XVIII.

**D**OSSI duæ iam postremæ partes restant, quarum alteram fa-  
crum, alteram vero coccygis os nuncupamus, utroq; à Gra-  
cis sumpto vocabulo: siquidem ita hoc *ispi*, illud autem *civis* dixe-  
re, nonnunquam etiam facrum *maro* vocarunt; latum id, amplius  
intelligentes, superaret enim non modica amplitudine reliquias om-  
nes vertebras, quibus veluti basim substratum animaduertimus, 10

*ispi*, i. magnum.

Etymologia faci-  
osis quid ita vo-  
cerat quid ita vo-  
cari possit.

Cur *maro* vocet  
os facrum.

Gal. descripsit os  
facrum belua.

Vesalius fermoni  
prolixitas.

Auctoribus legen-  
dis iudicium ad-  
hibeuntur, neque Pythagoricorum more fatis esse ducere, quod ip-  
se dixit.

Pythagorei fac-  
tus ac *ispi* ipsa.

Gal. quandoq; dor-  
mitat.

Galeni error.

In finis crani &  
leone verum est  
quod scribit Gal.  
de ossi sacro.

Ossum facrum homi-  
ni ex omnibus vel  
ex omnibus.

Ossum facrum in zeta-  
te renella laxa  
& separata.

Vbi feruntur velli  
gili cibosum in  
os sacro.

Dicendum est facrum id ipsum conflatum est: que tametsi  
in atate adhuc tenera laxa, ac separari possunt, neq; tunc multum  
à reliquis vertebris differre videantur; Tamen cum facta sint, ut  
conficitur; ita coalescent, vt nisi interna parte, que anterior est  
commissuram notæ ferarentur, vix quiesquam crederet ex pluri-  
bus illud ossibus confilare. Cæterum osa hæc non secus inuicem  
commis-  
ta sunt, atq; superiores vertebræ, præterquam quod inter-  
stitio cartilagineo carent, quo minime opus erat immobilibus fu-  
turus. Quomodo in vertebrarum numero habentur, non quia  
vertebrarum solum præfent, cum nulla ratione moueri posint, ve-  
rum quia similitudinem quandam refinèt, per quam cum illis con-  
uenire videntur. Nam si à teneræ etatis corpore sumpta hæc ossa  
decixeris, & à le inuicem diuilla confideraueris, & corpus in ijs,  
& processus, ac denum eadem pene figuram obseruabis, quam  
vertebre ipse pte se ferunt. Porro non aliam ob caufam os istud  
à natura paratum fuit, quām vt super eo quiete liquefia offa in-  
feriora, aquæ ac superiora mouerentur, licet enim ad offa partes  
corporis vniuersæ adhaerescant, atque ijs motis eadem simili mo-  
ueantur, ex naturæ tamen lege vnuū præcipuum os eile debuit, ad  
quod reliqua offa itabilirentur. quod profecto commodius alibi,  
quām in medio pene corpore locari non potuit; vt tam superioribus,  
quām inferioribus mouendis aſſideret. At quoniam dorſa-  
lē medullam admittere debebat, transfiniendiſq; ab illa neruus  
vias recludere: iſcicco in eo foramina fuit incisa, per quorum me-  
dium spinalis medulla descendit: que adeo dura, foliacea exiit,  
vt neruus magis, quām medulla natum sapiat. Quapropter in  
neruos plures, ceu in ramulos definiti, qui extra fines facri osis  
parte posteriore progreſsi ad nates, & aliquot vtriusq; femoris mu-  
sculos defuruntur. Ad latera item ante, retroq; perforata sunt offa  
ista, quā faciliter inuicem committuntur: foramina vero rotunda  
funt, & æque superioris, ac inferioris osis portionem occupant,  
vnde neruus fuit. Cum autem sex offa (totidem enim illa ſepen-  
tiero eſſe ſolen) quinque necessario commissuris vniuantur, quinis  
etiam vtrinque foraminibus donari oportet; quorū duo prima  
maxima fuit omnium reliqua vero quo longius à primis abcedunt,  
eo minoria fuit: verum extrinſecis omnia ſi cum intrinſecis confe-  
runtur, minora cernuntur. Quod ſi etiam addas partem illam,  
qua cum poſtrem lumborum vertebræ ſuperiori primi facri osis  
porto coniungitur, cum illic extent duo alia foramina: dicendum  
est facrum ijs pariter foraminibus abundare. Ex quibus omnibus,  
qui nerui transmitti ſoleant, ſuo loco docebimus. Huius osis figu-  
ram non video cui rei conferre poſsim, niſi protuberantis propu-  
gnaculi formam imitetur. Etenim ſuperne planum habet corpus,  
cui incubit quinta neruorum vertebra, & ſe in bina latera proté-  
dit, criffa illa quidem, ac geminis processibus parte posteriore  
muſita, atque ita repondet fecundo; poſtmodum defendens

commiffa ſunt, atq; ſuperiores vertebræ, præterquam quod inter-  
ſtitio cartilagineo carent, quo minime opus erat immobilibus fu-  
turus. Quomodo in vertebrarum numero habentur, non quia  
vertebrarum ſum præfent, cum nulla ratione moueri posint, ve-  
rum quia ſimilitudinem quandam refinèt, per quam cum illis con-  
uenire videntur. Nam ſi à teneræ etatis corpore sumpta hæc ossa  
decixeris, & à le inuicem diuilla confideraueris, & corpus in ijs,  
& processus, ac denum eadem pene figuram obſeruabis, quam  
vertebre ipſe pte ſe ferunt. Porro non aliam ob caufam os istud

10 à natura paratum fuit, quām vt ſuper eo quiete liquefia offa in-  
feriora, aquæ ac ſuperiora mouerentur, licet enim ad offa partes  
corporis vniuersæ adhaerescant, atque ijs motis eadem ſimili mo-  
ueantur, ex naturæ tamen lege vnuū præcipuum os eile debuit,

ad quod reliqua offa itabilirentur. quod profecto commodius alibi,  
quām in medio pene corpore locari non potuit; vt tam superioribus,  
quām inferioribus mouendis aſſideret. At quoniam dorſa-

lē medullam admittere debebat, transfiniendiſq; ab illa neruus  
vias recludere: iſcicco in eo foramina fuit incisa, per quorum me-  
dium spinalis medulla descendit: que adeo dura, foliacea exiit,

20 vt neruus magis, quām medulla natum sapiat. Quapropter in  
neruos plures, ceu in ramulos definiti, qui extra fines facri osis  
parte posteriore progreſsi ad nates, & aliquot vtriusq; femoris mu-  
sculos defuruntur. Ad latera item ante, retroq; perforata sunt offa  
ista, quā faciliter inuicem committuntur: foramina vero rotunda

funt, & æque superioris, ac inferioris osis portionem occupant,  
vnde neruus fuit. Cum autem sex offa (totidem enim illa ſepen-  
tiero eſſe ſolen) quinque necessario commissuris vniuantur, quinis  
etiam vtrinque foraminibus donari oportet; quorū duo prima

30 maxima fuit omnium reliqua vero quo longius à primis abcedunt,  
eo minoria fuit: verum extrinſecis omnia ſi cum intrinſecis confe-  
runtur, minora cernuntur. Quod ſi etiam addas partem illam,  
qua cum poſtrem lumborum vertebræ ſuperiori primi facri osis  
porto coniungitur, cum illic extent duo alia foramina: dicendum

est facrum ijs pariter foraminibus abundare. Ex quibus omnibus,  
qui nerui transmitti ſoleant, ſuo loco docebimus. Huius osis figu-

ram non video cui rei conferre poſsim, niſi protuberantis propu-  
gnaculi formam imitetur. Etenim ſuperne planum habet corpus,  
cui incubit quinta neruorum vertebra, & ſe in bina latera proté-  
dit, criffa illa quidem, ac geminis processibus parte posteriore

muſita, atque ita repondet fecundo; poſtmodum defendens

Quomodo inelli-  
gatur os facrum  
haberi in numer-  
o vertebrarum.

Oſi facri vifia.

Oſi facri vnuū.

Cur in medio ū-  
tum eſt.

Oſi facri vnuū.

Spinalis medulla  
transīens per os  
facrum nūm na-  
tūram ſapiat.

Nemini a facie ūllo  
ad nates & ali-  
quot mūlū femo-  
ris ſolent. Os facrum ad late-  
ra ante & retro ē  
perforata, ſed facie ūllo ſane  
ix foramina v-  
trinque fuit quin-  
que de qualia.

Foramina vtrinque  
in oleo facrum ex-  
tra minoria, & in-  
tro maioria fuit.

Nemorum defen-  
ſionem alio re-  
ſpondeat.

Figura oſi facri.

H ſemper

semper sit angustius, quoque in acutum fere tendat, vbi primum os coccygis coalefcit. Præterea parte anteriore leue est, ac finum ut organis, que subiunt, cedat, neque abeſi vlo paſto poſit. Poſteriorē vero parte gibbum est, vt firmitas hæret, ac eas partes, quas munire debet, validius tucatur; nec minus alperum quoq; est, multoſis finus, ac proceſſus facit, que potius tubercula quedam mihi eſe videtur. Poſteriorē item proceſſus breuiores fūt, nec ſecus atque oſſa, vnde prodeunt, inuicem committuntur, ac vnam veluti ſpinam coniungunt; quod tamē in quatuor, vel tribus primis oſibus obſeruabitur. At que ſequuntur poſteriorē proceſſus in duas quodammodo partes diudicunt: vt exerenti ſe medullæ, ac in plures, vt dictum eſt, propagines diuīſe ſinum parent, qui tamē hinc inde prominentes aliquantum illas tueri videtur. Primus os ſacri hoc habet peculiare, quid superiores emittit proceſſus leuiter cauos, quibus immittuntur inferiores poſtembre lumbarum vertebræ proceſſus modice protuberantes. Denum notandi ſunt tres ſini in extimis trium ſuperiorum oſibum lateribus, quorum medius maior eſt, ac profundior ceteris, in hos tenacius inferrunt prominentes illorum partes, atque ita cum tranſuerſis proceſſibus corundem cartilaginis, ac ligamenti interuenienti coheret, vt vix diuili poſſint, quin etiam videre eſt illorum oſſa adeo facro ipſi connexa, vt connata quandoq; videantur. Nec mirum id cuiquam videri debet, quando hiſce oculis vidi os ſacrum, cui ſinistrum os ilij connatum erat deficiente dextro, ac illud ne ferro quidem conmuli poterat: vnde firmior redditus ſententia, neque oſſa illorum, neque ſacrum moueri vlo paſto poſſe. Quinta, & ultima dorſi portio ex quatuor oſiculis coniuncta ab oſib; ſaci extremitate velutina cauda quedam pendet: Ideo caudam recentiores, ſive cauda dixere. Grece autem coccyx nuncupatur, quoniam cauci auis roſtro perſimilis apparet: rubefit enim os iſtud praefatum in iunioribus, & dœtu de interna obliquis in mucronem tedit. Primum coccygis oſiculum, quod ceteris latius eſt, ac manus, ſuperne ſinum habet, quo imam poſtembre facri oſis partem media cartilagine excipit, atque in eo vertebrarum inter ſe compagem imitatur ad aliquem forte motu, cum tempore poſtulat, edendum. Quocirca vero ſimile admodum videtur, os iſtud a facro laxari, ac verius poſteriora fleci, cum mulieres foetum emitunt: id quod non fine aliquo patiemtum cruciatu contingit. Huic primo oſiculū dantur quatuor proceſſus, duo lateribus, ac totidem poſtiores acuti, & ſuperiora ſpectantes. reliqua vero tria oſicula rotunda

Oſſa cur ante-  
ſinum.

Cur poſterior  
gibbum.

Cur alperum.

Sinus ac proceſſus  
oſis ſacri.

Os primum facti  
quid habeat po-  
culeare.

Tres ſini in exti-  
mis laterib; triū  
oſib; ſuperiori-  
bus ſacri.

Connexio illorū  
cum facio qualis

Oſſa illorum & fa-  
ci eti ſequentes,  
neque moſerū  
moſerū.

De coccy-  
ge.

Coccyx.

Cauda.

Coccyx os eur ia-  
dictum.

Defin. coccyx

Coccyx aliquem  
quandisque mo-  
tum edat.

Parvissim eru-  
ciantur cum coc-  
cyx flectitur.

Primum oſis coc-  
cygis figura triū  
reliquarū oſia  
coccygis.

tunda quodammodo fūt, ac fenſim in acutum tendunt: vt roſtri illius, quod referunt, mucronem conſtituant. Hæc inter ſe adeo arcta compaſta fūt: vt vnicum os eſe videantur, non nullis foraminibus perutia: fungoſa tamen exiſtunt, quiaſi uifia pectoris.

Oſſa coccygis ſit  
fungoſa ve oſia  
pectoris.

De Thorace. Cap. XIX.

A VERTEBRARVM decriptione ad explicandam thoracis natu-

ra, ram aliorum exemplo aggredi decet; quando illi duodecim, 10 quo inter ceruicem, ac lumbum locum habent, ad thoracis conſtitutionem necessario concurunt: etenim coſtae præcipue thoracis partes, cum exactione illius figuram efficiant, maiorem firmitudinem, ac robur à vertebris, quam ab oſſe pectoris fortuntur, quibus omnis gemino fere nexus copulantur. Quamobrem ſi pectoris os thoracis partem cenfum, multo certe magis fatidum eſt vertebræ iam commemoratas ad thoracem pertinere. Nō inmerito igitur ex vertebris, colliſ, ac item ex oſſe pectoris integra thoracis conſtruſio conſtat, quod deſcripti, de coſtis, pectoriſ: oſſe tantum agemus. Nam fatis, ſuperq; de vertebris meminiſimus. Ceterum in thorace cor principis membrum cotineri nemo eſt qui neſciat, cui veluti calidifimo, & aſiduum pene feruore æſtuantem partem aliquam adeſe oportuit eius refrigerandi gratia. Propter ea in thorace geminos pulmones natura fabrefecit, vt hinc inde aſideat eis cor ipſum medium complexuri; quorum perenni motu, atque agitatione tantquam flabello ventiletur, vt ita dicam, & cœlū ille ingē miteſcat. cum vero pulmones per aērem vicissim inspirati, atque expirati continentur moueri neceſſe fuerit; Thorax modo attollit, modo comprimit, prout respiratioſis beneficioſi poſtulabat; quanquam dixerit aliquis, thoracem com- 30 modiſimè huic neceſſitatibus obtemperare potuſſe, ſi muſculi tantum, ac pelle abdominis more tegetur. Verum enim uero ſalutis pariter, ac tutelæ tam nobilis, & principiū membra confiſendum fuit. parandum; etiam, vnde muſculi euimodi motui famulantes exoriri, aut quo inieri quām appofitiſime poſſent. Sapientiſima ergo rerum cunctarum genitrix natura cam conſtruſionem molita eſt coſtiſ tali figura, atq; inarticulatione conſlatiſ, vt leui momento contrahit, ac rurum dilatari poſſent: ne non etiam per commandam pulmonibus, & cordi ſedem fruerent, hinc facile ſibi quig; rationes comparare potest, quo ſatisfaciat ſcīcitatibus cur Thorax non totus oſieſ, aut nulla ex parte oſcieſ; vel denique cur ex

Quæ vertebræ co-  
curant ad conſi-  
tutionem thora-  
ciale.

Thoraci maior à  
vertebris quid  
ad oſſe pectoris  
et in robur.

Thorax ex quibus  
conſtat.

Tractatio de ver-  
tebris preliſa ē.  
Ceruicis & prima  
capit. in theatra.  
Palauonum ſin.,  
& viſas.

Cur thorax modo  
attollatur modo  
comprimatur.  
Occurrit obſeruacio  
ni.

Cur thorax eſt  
totus oſieſ.  
Cur nulla parte  
oſieſ.  
Cur ex coſtis per

internallis distin-  
ctis ex superiori-  
bus patet.

Colta non fuit  
fusca 24.

Colta 11.

Colta 11.

Santia habebat vi-  
ginti quinq; co-  
pia.

Sceletus Bartho-  
lomaei Stratenis.

Tot costae sunt in  
muliheribus quo-  
t in viris.

Cur colta quadra-  
que denticulata vel  
superior numerica-

Collarum numerus  
proportionem re-  
spicit vertebris

Aristoteles princi-  
pium naturae filius

Aristoteles in nu-  
mero collaris erit

Vnde decim costas vi-  
dit Parasus.

Quidam primi Ana-  
tomie publice procella-  
vit.

Ioannes Antonius  
Leonicus praece-  
povit.

Sceletus mifit ad  
Ioannem Bapti-  
stam Frencardum.

Duodecim ut pli-  
ximus sunt costae  
in Thorace venia-  
que.

Quot sint colla-  
ra et vnde dicatur.

costis, ita per interualla distinctis fuerit efformatus. Verum costae vigintiquatuor numerari solent: quando vtrunque latus duodecim admittunt, qui tamen numerus no[n] temper idem reperitur, in aliquibus enim aliquando tredecim, aliquando vndecim costas infinit: multo tamen rarius deesse videoe, quam superesse. Abundantem vna tantum costula mulierem Sanctam nomine à me publico Pisa- rum Theatro dislocam, ac demum ad scelenti formam compositam apud se detinet familiaris meus Bartholomeus Stratenis medicina Pisis publice professor, quem aliquando expositum memini cernen- tis idiotas pene iureuadore affirmare folitos illam ipsam costam esse, qua foemina viros supererunt: cum tamen idem sit numerus costarum in viris pariter & mulieribus. Quod si quandoque aut in his, aut in illis vel deficiunt, vel supererant: id nimis materia copia, vel eiusdem inopia certum est prouenire: quemadmodum contin- git, cum natura aberrans plures in manu, paucioresque quinq; digitis producit. Verum quod de thoracis vertebris superius dictum fuit, idem quoque de costis affirmandum est. Cum enim singula vertebrarum geminas costas excipiant, & illæ, si modo variari numerum contingat, rarius pauciores, quam plures duodecim existant, ita rarius immunitur costarum numerus, qua quidem varietas, aque in mariibus, ac foeminae reprehendisoleat. Quamobrem nō possum fatis mirari Aristotelem aliquo precipuum nature filium scribere autem esse octo costis homines confolare, atque apud ali- quas nationes septem solummodo costis donatos esse. Vnde decim mihi semel tantum dinumerare licuit, cum primum Pataui Anato- micam administrationem publice profiteri coepi. Etenim cum Vesalius abefet, ac diutius in germania detineretur, vt opus suum de Humani corporis fabrica imprimentum curaret: me tum Ve- netijs primario Chirurgo, ac preceptor meo Ioanni Antonio Leo- nico graui morbo laboranti omni officio, ac potius pietate asisti- tem vniueria Schola Patauina dignum iudicauit, quem in Vesaliij locum sufficeret, ac non contemnendo premio accerfuit. In ea 30 iugur dissectione cadauer vnum vndecim costis munitione forte fortuna obtigit, cuius deinde offa decocta, & aneis vinculis compacta ad praestantem medicum Ioannem Baptifanum Picardum Cremonam mifit. Verum enimuero ad ea, qua fere tempore talia sunt, recipientes dicimus duodecim vtrunque costas thoraci con- structuendo adesse oportere, quarum aliae vera sunt, ac legitime no- minatae, aliae vero no[n]the, ac spuriæ. septem superiores vera ideo distictæ sunt, quoniam vere peccoris osfi media cartilagine per Ar- throdiam

throdiam vniuntur. Quinque vero aliae sequentes no[n]the sunt, 3 Vnieri per Antro-  
quidamcum osse peccoris non conjuguntur; nam suis car- diam, dico, pertinet, sed superiorum verarum  
tilaginibus committuntur, ac eo pacto inter se iunctæ vniuntur,  
prater duodecim, que omnino ab vndecima, scicque à ceteris  
abscedit; neque tamen proprio admicculo defituntur; nam cum  
septo transuerter colligatur, id quod interdum vndecim continu-  
gere solet. Costæ cum vertebris etiam dupliciti (vt ante diximus)  
nexus coarticulantur, vt validus ibi inhaererent: tamen si non om-  
nes duplicent hunc articulum obtinent, quando postremne duæ,  
vndecima scilicet ac duodecima vno tantum loco suis vertebris  
committuntur: Definunt omnes posteriore parte in processum  
quandam capitatum, sed acutum potius, quam rotundum, quod  
caput in vertebrarum corpus immittitur, quæ latera sinus quodâ  
habent, sed duero modo celatos: non enim admodum altera exca-  
vati sunt illi finis triunus inferiorum costarum inarticulationi subfer-  
uentis. Habent præterea non longe à capite processum alterum:  
si quidem illæ vbi à capite progreduuntur: non parum excavantur,  
eo præcipue latere, quo protuberare rufus incipiunt, atque alte-  
rum hunc processum emittere, qui cum transuerteris vertebrarum  
processibus validis vinculis alligatur. Quæ nihilominus vniunt  
ratio minime omnibus est communis: nam vndecima, & duode-  
cima hoc secundo articulo priuuntur: id quod etiam in prima costâ  
frequentius obseruat. & quoniam huiusmodi processus, tam qui  
ad extremitates costarum prominent, quam qui transuerteris proces-  
sus vertebrarum inherent appendixis sunt præsumti. Vbi  
etiam cartilago posita est, excipiente erunt, que vnico articulo  
committuntur: singulos enim appendices haec tantum habent, con-  
stant costæ omnes partim offa, partim cartilaginea substantia; nā  
30 totus caruus ductus à vertebris versus anteriora prope os peccoris  
osseus est, quâ vero cum osse peccoris legitimæ, aut cum aliarum  
cartilaginibus no[n]the coniungi debent: cartilaginea multam pro-  
ducunt, vt ne dura cum molioribus immediate compontantur.  
Iam vero substantia illa ossea non vsqueaque est perfiliens, aut  
æqualis: siquidem costarum extremitates quodammodo sunt, ac  
etiam fungofa, media vero ipsarum regio durior est, ac intus me-  
dullosa. Porro ab ea parte, qua vertebris vicinior est, gracilio-  
res existunt, ac veluti teretes; quanto autem magis ad peccus ad-  
ducuntur, tanto quoque latiores sunt. Præterea pars superior  
crassior est inferiore: vnde certam propemodum notam colligito,  
qua

Vnieri per Antro-  
diam, Costa spuria cur  
dicatur.

Costa duodecima  
vbi alligeratur.

Costa xii, quidam  
colligatur cum se-  
pte transferi.

Costa xii verte-  
bris articulatur  
&c.

Vertebrae vnde-  
runtur, & duodeci-  
ma ex vertebris  
articulatio q[ua]-  
rtaria costarum  
posteriorum pars.  
Sunt in farctibus  
costarum.

Processus alter.

Costa vndecima  
& duodecima pe-  
culia.

Processus cum sp-  
endiculus.

Collarum substan-  
tia.

Cartilaginis in co-  
stis cōsūndatio  
ne viles.

Collarum extre-  
ma.

Media.

Costa latiores pe-  
tus viles.

Quo figura dilin-  
guuntur costæ de-

xtra à finistris.

Leonis costis quater.  
les.Offia leonis non  
funt solidis con-  
tra Arisit.Mazzolaris pra-  
efectus academie  
Pifane.  
Florentia alunus  
leones.Florentia adiutor  
sepulchris leoni.Leonis offia maio-  
ra omnino infer-  
gi mediaffloppa  
reptent.Car cartilagine-  
costarum que cū  
offis pectoris cō-  
nugantur fuit du-  
raria.Cartilagine co-  
flares nothari  
quales & cur.Cartilagine co-  
flares verarum in  
vita non possumus re-  
te effere.Cartilagine co-  
flares coprante  
tut inter se.

qua dextras à finistris fecernas. hanc vero tenuitatem, ac latitudinem in omnium fere animalium costis comprehendere licet Leone excepto, cuius quadam costis crassiores, ac prorsus teretes visuntur, que nihilominus insignem cauteiam habent, in qua nisi medulla cōtineatur, inanem omnino eam ipsam fore necesse est, quod eo dictum est, ut obiter animaduertatur operum naturae studioſi, eo quam vere dicat Aristoteles leonum offia penitus esse folida, nec medullam intus continere, ut scilicet incredibile horum animalium robur hoc argumento probaret. Equidem tamen Florentia cum Mazzolario Academie Pifane moderator at visendos leones ad ducti effemus, quos florentissima illa ciuitas suis clauſulis, & publico loco, publico etiam sumptu ali, idq; in signum matorum suorum, ac perpetui cuiusdam hominis ergo; in eum fermonem deuenimus, an verum id est, quod Philofophus de hisce animalibus, ac prefertim de ipsis offis tradidit; cumq; ille me dubium, ac incipitemq; cerneret, quod (inquit) obstat cur id oculis nostris nō exploremus; quando hic demortuorum leonum sepulchra adiunct? itaque custodis praefectus rogauiimus: vt per illum licet ex leonum sepulchris offa tantisper effondere, dum quod maxime cupiebamus intueremur. ille comiter non modo eruendi sed exportandi etiam quotquot voluumus copiam fecit. quonamobrem nostro illa arbitriatu regimur, ac medullosa confusione fumus, quid quod non modo grandiora offia amplis cavitatis praedita, sed minora etiam causa offendimus? Tales ergo leonum sunt costes, quales ante dimisus, cartilagine item in qua costis ipsa pars anterior definiunt; diuerse sunt. Etenim verarum cartilagine non adeo molles cognoscuntur, quales sunt spuriarum: quod non sine confilio factum intelligens, si prius confideraueris illarum cartilaginea duriores fore, que cum diuore substantia, nempe cum offe pectoris coniungenda fuerint: inferiorum vero, que nonthe dicuntur; ideo 30 moliores, quoniam cum cartilagineibus copulari debebant: id quod nobis res confirmat: cum in feno affectis corporibus intuemur superiores illas cartilagineas, que cum pectoris offe coherent; iam pene totas in offis natum abijisse. Ad hanc costarum sexta, se prima, octaua, nonne cartilagineas ceteris sunt longiores: at spuriarum tenuiores, anguliores, & in mucronem tendentes. Postrem tamen cartilago breuisima est, quemadmodum esse solet prima, ac legitima: quamquam in eo differunt, quod acuta illa est, & gracilis, huc vero lata, & ampla; sicuti etiam ipsa reliquias omnes costas latitudine superat: que amplior etiam redditur, quo propius ad os

ad os pectoris accedit; secus autem alijs contingit, nam earum car tilagines initio sunt, quam in progresu ampliores: costis autem tam longe cartilagineas appollite fuerunt, vt ex aspiduo motu minus ledicerentur, ac vel dormientibus fusum attolli, itemq; deprimi pro pulmonum naturali agitatione possent. Quae quidem cartilagineas cum fint veluti vincula, quibus pectoris offi costis alligantur: non immerto costarum interrua conflitunt, que tamen inter se positione, ac situ variant: nam sex superiorum costarum cartilagineas & quis a pectoris spatiis debiunt, atque eo modo aequalia costarū 10 interrua efformant. Sexta autem parte colummodo inferiore: & qua septima recipit, & septima, octaua, ac nonne varius est ductus, & earum cartilagineas sic adhaerent, vt continuae fiant, nec quicquam spatij, quo separantur, relinquant. Praterea costarum verarum cartilagineas in tuberculatum, seu capitulum quoddam terminant, quo pectoris offi vbi sinus est committi, atque inarticuli debuerunt. Costarum figura semicircularis esse videatur, vt duplicit velut medio, hoc est continuo duodecim vertebrarum ductu, ac pectoris offe circularem formam thoraci suggestant, que cum validior est, & constanter, tum ad plura continua accomodatior. primus superiores, ac postrem inferiores, cum breviiores sunt medijs, hanc sphæricam thoraci non minimum adiuvant: in quo illud obseruatu dignum est, quod superiores curvare magis, postrem autem lentiores, ac minus gibbe sunt. Iam vero tam superiores, quam inferiores articolares existunt: media vero longiores, ac latiores: primam tamen excipito: que vtique omnium latissima est, ac breuisima. verum quia costis interna sui regione membrana fuscungitur, que Gracis <sup>et</sup> <sub>et</sub> dicitur; non decebat partem illam asperitatem vilam obtinere, que membranam hanc sensu non modico preditam ledere potuerit. Ea igitur parte leuisimae sunt, quamvis sinus ibi adit, qui ad innam earum regionem secundum longitudinem iacet, ut scilicet venam, arteriam, & neruum illac via repentes, haec autem interna cavae costis omnibus aequaliter hanc inest: eaenim longius protenditur, ac profundior est in medijs costis; in primis vero, ac extremitate parvus inest sinus: quoniam admittere debuit vasa, que minora essent pro costarum parvitate. quamquam iste sinus non ita conficiuntur est in duabus ultimis costis, atq; etiam in prima, cuius locum interdum maior subit costarum tenuitas, vt vasis ipsi cesuisse quodammodo videatur. huiusmodi valorum ductus maxime animaduertendus est propter affectum, quem Graci <sup>et</sup> <sub>et</sub> vocant: in quo si quando

Cur coste habeat  
tam longas car-  
tilagineas.Cartilagineas co-  
flarum ligat co-  
flas offe peccoris  
interula costarūQuo vero coste  
attinuerunt offi  
pectoris.

Figura costarum.

Vnde adiungit eis  
eularis figura elo-  
taci.  
Cur thorax sphæ-  
ricus.Coste superiores  
sunt magis curvæMaior coste quib-  
s sunt latiores &  
longiores.  
Prima costa latissi-  
ma & arcuata est.  
quadriga fuscungit  
costas.Vena arteria net-  
rari quo fini car-  
flas costarum fuscipias.

Nature industria.

per

per musculorum intercostalium incisionem pus exhaustiendum fuerit; seccio administranda est ad supernam costam regionem, non autem sub ima eius parte, vbi residentia vasa ipsa, quae facile incidi possent: nam maximum incommodum consequtetur.

Ceterum costas extrinsecus parte posteriore, qua vertebribus alligantur, alphas esse, ac inaequales necesse fuit, ut inde commodius prodeant ligamenta, quibus vertebrarum corporibus, ac earundem transuerteris processibus alligantur; nec non ibidem tubercula emittunt, que vertebrarum finibus articulationis gratia innuntur, ac postquam à vertebrarum processibus non procul recedunt, tuberculo alio donantur, qui musculo dorsalium longissimo est definitus. eadem item collarum fede, qua distat ab ipsis vertebrarum processibus tripe digitorum intervallo, aperitatem, ac propemodo medium extuberantiam habent, quo ibi aptius inferi posset musculus thoracem mouientem quintus, illud addendum ab ea parte, vbi collarum radix est, atque illa in vertebrarum corpora implantantur, vtque ad transuerterum processuum nuxum costas superiora petere, inde vero deorsum fleeti, ac tendere, atq; ad peitus conserue cartilagini appropinquare, rursum fere atollere, & ita ad medium os pectoris, atque ad anteriora ferri. Sed haec haetenus de costis.

Inferior musculo dorsalium lögifumo  
Inferior costis  
Qua pars costis  
Inferior pars  
aut deservit  
rursum, quia non  
aut assollatur.  
Inferior costis  
equi thoracem  
mouientur.

Quia pars costis  
Inferior pars  
aut deservit  
rursum, quia non  
aut assollatur.  
Inferior costis  
equi thoracem  
mouientur.

De Osse Pectoris. Cap. XX.

*Pectoris i. pectoris.  
v. pectoris regio pectoris.*

**P**ECTORIS OS, quod Gracis *veneris*, & *veneris* nuncupatur, quantum *ad hanc* regio potius intelligitur, quam ipsum os una cum costarum cartilaginibus circumscribit, quam partem proprie pectoris appellamus: in humanis latum est, ac breve, ex paucioribus quam os conformatum, quam Galenus sensit: quando ille putauit tot in eis ossa esse oportere, quot essent legitimae costas, vt fingulis esset, cui adhaerescerent. Septem igitur illa sanguit, cum tamen plurimum sint quatuor, minimum vero tria; quod in simijs, & canibus falso non est, in quibus verum & illud est, quod Aristoteles ait: cor medium omnino pectoris regionem tenere, quasi recta in medio positione habeat. Sed de hoc infra, vbi de corde agemus. Pectoris osis substantia minime solidata est, qualis est reliquorum, verum mollis, & fungola: attamen ipsa ossa inueniuntur cartilaginis operi vniuent per symphysum, cum nullum ne obscurum quidem motum edant: licet costarum elationem, & depressionem sequantur. huic pars superior cum ceteris amplior est, tum etiam crassior; vbi parte interna, qua in medio relinet, sinus excutitus est, vt cederet

cederet aspera Arterie illac descendenti: eiudem partis superioris latera simibus pariter duobus abundare oportuit, extrinsecus tamen celatis, quibus exciperent jugularum capita, que cum ijs articulantur. Pedoris os intus, extraq; leue deprehenditur, præterquam superne, vbi aperitas quedam exiftit, vnde nascitur, deinetur, & musculus longus, & validus tendens ab huic osis summitate ad mammillarem processum, in quem vtrique implantatur. habet præterea alios finis ab vtraque parte descendentes, quos subeunt costarum cartilagine modice quidem illa in superficie protuberant, sicut supra diximus, quod iccirco factum est, vt aptius, ac tenacius inhacerent. Ad imam eius partem extat cartilago quadam longa, & triangularis, nonnunquam bifida, aliquando etiam leviter mucronata, qua ideo plura obtinunt nomina, nam Graci Xiphoides dicta est, à Latinis autem clypealis, gladialis, eniformis, & mucronata nominantur. Alij malum granatum appellant propterea fortasse quod vnuis balutij formam referre videtur. Hanc nonnulli credidere pro ventriculi osis munimento stare, & illud ab extrinsecis tueri, cum tamen os ventriculi ab ea regione multum distet; quod ad dorsum vergit, ad iuxta illud profus situm est.

20 Cum ergo mucronata hac cartilago vnum hinc praestare nequeat, dicere debitorum propugnaculum esse, ac precipue septi transuersi, quod eo loco maxime nerueum est, sive tendinolum; cuius parti latio ad cor ipsum: ibi penes substratum penetrare potestnam; humani cordis incolucrum, quod pericardion Graci vocant, dia phragmati adnexum est, pectoris osis figura gladij, vel pugione imaginem retinet: iccirco non desuere, sicuti Gal.lib.de Osis. te status est, qui totum id os gladiare nuncupauerint.

De Scapulis. Cap. XXI.

*A*NTEQVAM ad scapularum enarrationem aggredieremur, A dicendum nobis effet de cordis osculo. Ceterum quando in humanis id minime reperitur, nihil huius interesse negoti arbitrii fumus, cuius tamen siquies nimium curiosus fuerit, illud in grandioribus animalibus querere poterit, nempe bobus, equis, elephanti, ac fortasse etiam in ceruis senioribus, & si quidam negant, atq; illud quod pro curvini cordis osse venale circumfertur, bubulum dicant, mirari profecto licet Gal. viii. de Administr. Sec. G. lib. & vi. de Part. Vilitatibus, ac demum in fine libelli de osibus mentionem huius osis fecisse, cum nec in simijs quidem, quas

I. crebrius

Sinus cedens aspera arteria.  
Quibus finibus co nglutinatis caput excipiunt.  
Caput apertum sita pectoris.

Sinus excipientes cartilagineos collatum.

Cartilaginea colla in ligamentis pronubent.

Figura cartilaginis nisi que & in immo pectoris.

Nomina cartilagi nos non petuntur.

Car. male granatum appellat car tilago immi pectoris.  
Cir. Xiphoides non est in os recticula.  
Os ventriculi situm est iuxta dorsum, Verus vnuis Xiphoides.

Lefu. pectoris transversi possit penetrare ad cor, resurgere in dorsi regione, et in os ventriculi conseruare.

Pericardion est an necrum, sive lepto transversum, Gal. lib. de offibus

In corde hominis non est.

E numero animalium in quatuor corda est illa.

Os de corde bous pro curvino ventratur.

Gal. error.

Coronarium caput oafe.

Sinus quid habet.

ant in corde loco  
efficacis & vbi.

*Scapula i. scapulae.  
pula.  
Numerus scapula-  
rum.  
Situs.  
Vis.*

*Forma.*

*Circumaeccia intro.*

*Spina scap.*

*Scapula articulata c. ingulis &*

*humero.*

*Nexus scapularis cum alijs partib.*

*Scapularum necessitas.*

*Brachii articulus ab obliquus inf-*

*firmus effet.*

*Scap. figura.*

*Quid sit basi in*

*scapulis.*

*Procerulus scapu-*

*larum.*

*Quomodo natura*

*augest finis ea*

*pum excepido*

*humero dicatus*

*Et omnis capit is*

*scapula.*

*Procerulus anchio-*

*roides finis & ve-*

*stus.*

crebrius secare solitus fuerat, os ictud cernas: cuius loco membranas duas prope cartilagineas offendes, que inter arterias magnas, & venas arteriales radices instar firmamenta iacent, sed de his alibi.

Cordis itaque opere diffimo, ad scapularium explicacionem deueniamus. Scapulae quas *spinae* Græci vocant, gemina sunt, altera extrema, sinistram altera parte obsidet; ambaq; posterius in superiore regione summis costis adhaerent propugnaculi vicem gerentes, non fecus ac si tergum aliquod hinc inde porrigitur ad extra-neos ictus propulsiōnēs. Propterea scapula scutatam formam ob-

tinuerit: ad rotobris maioris gratia interna parte, qua costas respi-

cunt, concavæ sunt, externa vero prominet, & spinam quandam velutum iugum producunt, quod eminet, inq; superiori partem al-

furgit ad eum validitatem augendam, cum iugulis, atque humero aliorum oſiū more articulantur: verum ad thoracis, ceruicis; &

vertebræ, ad os hyoides, ad occiput, ac tandem ad costas muscu-

lorum, de quibus poſtea dicemus, interuenient adnexantur. Ex

quibus omnibus colligitur necessaria scapularum conſtructio, qua

non modo posteriorē partem muniet, sed muſculorum etiā tum

ortum, tum infirmitione fulciperit, ac deniq; quod caput est, bra-

chij articulationem exciperet, que apprime infirma, imbecillis;

future erat, niſi scapularum nexum, compositionemq; habuiffet.

Scapula triangularem figuram præferunt, non tamen aquilat-

ram: pars enim supera longe breuior est duabus hinc inde ad infe-

riora tendentibus, que pariter in angulum obtutum definit: Ita

quod in hac portio tantum spatii occupat, ut ego magis eam pro

bali accipidiā putem, quam latus illud, quod ad spinam ver-

git, tribus proceribus donata sunt, quorum vnuſ breuiſimus

est in caput latum, finiutumq; definens, excipiendo ſummo hume-

ro paratus. propterea cum hic finis longe minor sit, ac depreſor,

quam alium, & rotundum humeri caput requirat; opere pretium

fuit, ne humerus quoconque leui momento exiliret; huiusmodi fi-

nūm adaugeri. Neque enim magis scapula substantia poterat ex-

cauari. Ergo cartilago crasior ad interna finis labiorum partem

obducta, atq; expropreitate magnam, & idoneam profunditatem co-

ſtituit. Id vero finiutum scapula caput sua ceruice non caruit,

quamvis ea modica, & breuis appareat. Ab hoc proceruſ non lon-

ge alter est coruini roſtri, aut anchoræ perfumilis, quem ideo ancy-

roides, aut coracoïdes appellant, per quem brachium à costis di-

dicuntur, ac distat, hic os humeri in sua fede continet, atq; ad eius

partis validitatem confert, in hunc tandem inſerit muſculus, qui

ad an-

## DE OSSIBVS LIBER I.

67

ad anteriora ſcapulam trahit, & qui cubitum flecit. Tertius pro-

ceruſ ille est, quem iugū, seu spina ſpeciem refere dimuimis: longior, ac prominentius; quocirca diutum fuit à Græcis *disponitivo* quasi humeri apex, & ſummitas. Atque ita ab Hippocrate ſuperior hec articuli fides perpetuo nuncupatur, cum hoc proceruſ clauicula coniungi debuit: quamobrem illo ferè omnia animalia carere vide-

ntur, que clauicula priauntur. Inter acromion & clauiculam Galenus voluit quoddam os dari, idq; in foliis hominibus addens acro-

mion à nonnullis & *accrescentiis* vocari, quod mihi adhuc non est com-

perit, nifi ſiquis Galenum Hippocratis autoritatem tueat, qui lib. de Articulis idem ſenſifici videtur. quem tamen forteſe non in-  
tepte dixerimus per tertium illud os apud precepit quandam intellexi-  
fice, que ad Acromion extremitatem aliſidet, & in unioribus facile deprehenditur. Quod & fi detur, neſcire tamen cur Galenus aliter potuerit foliis homines eo ipſo offe abundare: cum nihil minus in timis reperatur. Ceterum acromion ſcapulam validior-

em reddit, & locum clauicule conſtituit, cui commode annexatur; nec minus etiam tutam, atque aptam muſculis inferēdī fedem parat. Scapula non vndeque ſunt aquales, nam toto eo ductus qui ab ancyroide proceruſ verius spinam flecit, ac descendit ad ba-

ſum vique tenuissime ſunt, ac multo etiam in medio tenuiores. At in ipsi proceribus, atque eo latere, quo brachium recipiunt: inſignis crasitudinem offendunt: vbi eorum ſubstantia medullaria, fungofaci, conſpicitur. Neq; etiam defunt foramina venarum, arteriarumq; ingreſſiū definata, que in ipsi ſcapulis nutritiumentum deferant. Interna ſcapularum regio finis tranſuerſim oblique ten-

dentes habet, longo temporiſ progreſſu ad crebrum coſtarorum mo-

tu, quibus adharet, celatos. Extrahit etiā gibba ſunt, ac protuberant, non minimis tamen finis obtinuerunt, quatenus muſcu-

los excipiunt, quanquam ijs ipſis cedere illos omnino oportuit. Vbi animaduertendum eft prudentiſime natura artificium. Etenim ne propter illos finis ſcapule nimis tenues fierent: cernere eft ab altera parte os ſuccreuiſe ad augendas, firmandasq; partes hu-

iuſmodi finibus ē regione ſubiecas. Iam vero in ſcapulis appendi-

ces quinque ſunt. Appendices vero diſcernuntur. Tres enim ad latuſ internum iuxta spinam deducunt, atque ad baſim adhaereſunt, unde muſculorum quorundam origo trahitur, reliqua duæ ligame-

ta ſuggerunt, quibus vinciuntur humerus acetabulo, clauicula acro-

mio; nimis acromion harum duarum appendix alteram fibi vendicat, alteram acetabulum. Præterea in ſummitate, nempe

I 2 inter

*Proceruſ acromi-  
on cur dicatur.*

*Hippocrates quid  
voce Acromion*

*Clauicula longif-  
cum actione.*

*Clauicula certa-  
non habet acro-*

*Opus Galeni de  
offic inter acro-  
mio & ingula.*

*Retraſerunt quid  
Hipp. libo de Arti.  
Galenum excusat.*

*Galenū inexcusa-  
bile reddit.*

*Vitis Acromij.*

*Scapularum in-  
xiquitas in temni-  
tate & cratilitate.*

*Scapula ubi fungo-  
ſe & medullaria.  
Foramina venarū  
& arteriarū.  
Interni finis ſca-  
pulae.*

*Natura artifici-  
um ſcapularum.*

*Appendices quinque  
ſcapularum.*

*Appendix ſcapu-  
laris.*

*Cauitatis inter-  
a-*

cremon & super  
mam scapulae.Foraminis orbicu  
laris vasis.

inter acromion, & supremam scapulae partem concavitas non minima reperitur, facta ut muficulus commode cunctos circumficiens humeri motus efficiat. In ea item regione foramen fere orbiculare vasis celerrimum reperitur.

## De Claviculis. Cap. XXII.

Cae  
re  
tus  
de  
in  
gina  
poli  
es  
pe  
cto  
ri  
s  
ca  
licu  
lisClavicula  
hanc  
superiori  
pectoriAlio  
rum  
ordi  
nem  
trata  
ca  
licu  
lisTugitoru  
descrip.Cardi  
ci  
clavi  
cu  
lis.  
Vitis.Cur furcula  
dicuntur  
claviculae.Iugula cur  
dican  
tum  
lateralis.Substantia clavi  
cularum qualis.

Clavicula figura.

**D**IGNVM profecto nobis videbatur, vt ab eo capite, in quo de offa pectoris egimus, statim illa offa explicemus, que à Græcis *stomachus*, à nostris autem clavicula, sive ingula dicuntur: propter quid illæ ad superiorum pectoris partem adherent, & cum primo eius offa vtrinque coarticulantur: scapulae vero nullum pecu lare minus habent cum pectori, neque nisi mediobrachii claviculis eidem vniuntur: verum quando id parum refert: neq; rei natura hinc ordo tractationis immutat: ab aliorum instituto minime recessimus. Scapularum itaque præmissum descriptionem, quam nunc iugularum enarratio lequeretur. A supremo pectoris offa singula hinc inde offa deducunt flexuosa, & rotunda, que transversum de latâ seni supra summum humeri caput ad scapulae processum afferunt, quem acromion vocari diximus. Hæc offa clavicularem no- 20 min obtineunt: quoniam humerum cum scapula coarticulatum ita claudunt, vt ne ad thoracem, peccus brachium delabi posit, atq; ad eis dehiscat, difteret: vt ad pectus manus admoueri, fuisq; immenses propemodum actiones edere valeat, quod quam vtile, atq; necessarium sit: vniueque confare potest, si vel ab humano pectori claviculam demerit, vel brata clavicula pria uata accurate fuerit contemplatus: quo factum est, vt vulgares furculas appellant ad egestum hoc ipsarum munus alludentes, cum veluti fulcrâ quadâ ab offa pectoris deducendo, sustinendoq; humero parata sint. alterum eidem iugularum nomen Latinis indutum est: qui fortasse iugi, quod boum collis alligatur, similitudinem referant. Vnde iugulari animal tunc dici solet, cum vena, atque arteria difficiantur, que sub his iugulis posita sunt. Clavicularem substantiam intus fistulosa, fungolæq; tenui crux offa obtegitur, maxime reliquorum osium frangibilis est, earum figura non nullum differt a nostro 30 ita delineato, bis enim claviculae curvuantur, bis gibba, bis etiam fima fuit. nam ab eo ductu, qui à pectoris offa incipit, ad medium vñque regionem intrinsecus caue fuit, extrinsecus vero conuexæ tuberis in morem. At à media regione ad Acromion opposto se habent modo; vbi latiores apparent, & capite fuit depresso, quo

quo cum acromij summitate coniunguntur. Verum aleterum caput rotundum quodammodo exsilit, & magis ea parte, qua sterni finu excipitur, ad utrinque caput appendices asident suis obductæ cartilaginibus: adnotareq; oportet alteram superaddi cartilaginem illi capitum tantum, quod in summo pectoris offa refidet: quanquam vterque articulus ad Arthrodiam sit referendus. Cum autem ex claviculis muficuli partim exoriantur, partim ad eas terminentur; 10 icticirco nonnulla in eisdem tuberculâ, nonnullas lineas, atque asperitates cernimus inferiore prefartim parte, qua costas respiciunt; atque hec omnia muficulorum gratia. Quod vero parte anteriore potius, quam posteriore extriorum prominent: summo confilio factum intelliges, si diligenter insperitus ea regione subiecta esse non minimi momenti. Vñfa, nempe arteriam infigiem, ac venas cum axillarem, tum etiâ cephalicam, quas comitantur nervi quinq; ad manum progreferi, quibus omnibus incurvata clavicula pars non incommune cedere, ac simili prognacula vicem præbere videtur, claviculae suis foraminibus non carere; vt illæ penetrarente vñcula nutrimentum transmittentia.

## De Humero. Cap. XXIII.

**M**ANVM Hippocrates totum id appellat, quod à scapula ad extremitatem vñque digitorum porrigitur: quod ex pluribus osibus constitutum inter scapulam, & cubitum refidet, humerum omnes vocant: deinde cubitum confluentia vlna & radius, his succedit pars illa, quam propriæ manum dicimus, que brachialis, postbrachialis osibus, ac summis digitis confringitur. Verum à summo humero ad extremam vñque minus totus ille osium di- 30 ètus humeri scilicet radij, atque vlnæ brachium nuncupatur. His hoc modo distinguitur ab singulari partes explicandas accedamus. Ergo humerus illud os erit, quod parte superiore cum scapula, inferiore cum radio, vlnaq; coniungitur. vnicum est, teres, longum, ac manus osium maximum, non tam omnium, femore excepto maximum: vt Galenus scripsit: quandoquidem neque magnitudine sacrum, neque latitudine iliorum offa, neque longitudine tibialiter perceret, à qua exteris quoq; dimensionibus facile vincitur; & quātus teretem figuram ostendat, tamen sinibus non est expers; quādam planities, ac summitates in longum productæ, & inæqualis est ob muficulorum nexus, vt alijs inde ortum ducant, alijs ibidem implantentur. pars superior in caput magnum, rotundumq; definit, cui

Claviculae applices.

Articuli clavicula  
rum inferiorum ad  
Arthrodiam.Car ante, quia  
retro prominente  
magis venas.Clavicula, sive  
arcuum, venam  
axillarem cepha  
licam, & quinq;  
neros.

Manus qd fit Hip.

Humeri finis.

Cubitalis, os illarum ex  
vlna & radio.  
Brachialis.  
Postbrachialis.  
Summi digitæ.Brachium quid vo  
cetur.Humeri descrip.  
Teres longum.  
Galenii error.Sacrum os illi hu  
merorum manus.  
Offa iliorum for  
tationis humero.  
Tibia est longior  
humeri.  
Sines.Car humerus illi  
inæqualis.

*Humeri appendiculae.*

cui adnata est appendix non exigua ex ea parte maxime cartilaginea  
cruenta obliterata, quae in capitulo acetabulum inferatur, quoniam vero  
caput id alium necessarium profundum finum postulabat, quod in

*Capitulum angens**humum capite ex**epicentrum caput**humeri.**Procubitus.**In appendice pro-**terna humeri.**Caput inferius hu-**meri habet appé-**nditum Gal.**& Veillaij er-**tor.**Proximalis humeri**descriptio.**Trochlearum forma**Vlna & cubitus**quoniam articula-**tur humero.**Vlna & extremitas**inferioris humeri**meri & cur.**Extremis cubiti.**Extremis vlnarum.**Sinus vlnaris.**In magna cubiti**coartatione quo-**perstringat fecun-**dus vlna prece-**fus.**Alius sinus.**Vlna & extremitas**inferioris humeri**meri & cur.**Extremis cubiti.**Extremis vlnarum.**Sinus vlnaris.**In magna cubiti**coartatione quo-**perstringat fecun-**dus vlna prece-**fus.**Articulatio error.**Cubiti flexio-di-*

30 At propria radice cum humero articulatio maxime spectat,  
vt manum obliquam ad latera deducere valeamus. cum vero vna  
cum brachio extenditur, aut flectitur; talis vtique motus ab vlna  
prouenit sequente radio. hanc humeri cum cubito coniunctionem

non bene Arisforites nonne videtur: quando existimatur articulū  
illum, quo cubitus cum humero conneccetur: contra se habere in

quadrupedibus, atq; in humanis habeat. Siquidem affirmant ho-  
mines antroporum, quadrupeda retrorsum cubitum flectere. At no-

recte

recte animaduerit, quem situm haec partes in brutis teneant. non  
enim cubiti, atque humeri illa est articulatio, quam ipse putat; sed  
cubiti, ac brachialis compositio, de qua sequenti capite dicemus.  
Later autem in brutis ipse humerus, quem si recte consideres: non  
aliud tum articulationis, tum motus genus in brutis reperies, quam  
in hominibus: aut statuendum erit eiusmodi animalia humeri deli-  
ta esse. Quod omnino falsum est, haec tria humeri capita sua car-  
tilaginea crux et ritu munita sunt, quorum protuberantius est inter-  
num, ac extermum minus quoddammodo cernitur. prater haec exat-  
10 duo processus at vtrunc; latus, quorum internum longe maior est.  
His haren principia musculorum tendentium ad extremam manū.  
quod autem humeri os tota sit longitudine modo gibbum, modo  
sumum cōspicatur; talem formam varietatem variis musculariū vīas  
postulauit, sicut clarissim ostendunt: vbi musculos manum mouen-  
tes explicabimus. os idem intus canum est, ac medulla refertum,  
quam parunt venæ per foramina in eo sita subeunt.

## De Cubito. Cap. XXIII.

20 **C**UBITO nomine totam illam partem intelligimus, quae inter  
humerum & brachiale ex duobus ossibus constituta est longis  
iliis quidem, sed humero minoribus, appendicibus vtrunc; donan-  
tur: verum parte superiore, qua cum humero articulanter, appendi-  
cibus brevibus coalescit, atque in osium portiones trahuntur:  
tam hic, quam in ima humeri parte Veillaij Galenum sequitur  
perperam putauit appendicem non adnasci. parte autem inferiori  
dutissimum in ambabus appendicibus feruantur. horum os alterum,  
quod est inferius; vlnam, quod etiam cubiti nomine sape numero  
donatur; alterum, quod superius exigit, radium appellamus. haec  
30 cum inter se, tum maxima humero, ac brachiali iunguntur: quan-  
quam vlna parte inferiore radio tantum committitur, sicut mox  
dicemus. Superior ergo pars vlnae crassior in duos processus ob-  
longos triangulares, sed obtuso potius, quam acute angulo, tam  
etii Galenus acutis eis accipiens coronas appellavit, terminantur.  
hi processus ita prominent, atque attolluntur: quoniam secundum est  
id spatij, quod in medio refert, ac in semicirculi specie excavatum,  
qui sinus protuberantibus hinc processibus conclusus. C  
atinum refert, quod non absimile est, c Graco. Propterea Galenus  
Sigmoides nuncupauit. Factus autem fuit iste sinus, vt apertissime  
processus ipsi sinum imi humeri cōplicet, & circa illum verti posint.

Quam-

teria in homine  
& brachio Arisforo.  
Cubiti brachiali  
scapulae est  
qua Arisforites  
eius cubiti &  
humeri.  
Humeros in bru-  
tis lateris.

Trium humeri ex-  
piati in interiori  
hum. desuperio.

Processus duo &  
eorum vias.

Cubitus in longitudine sua  
modo fit gibbum  
modo rotundum.

Foramina cauteles  
in media. Foramina per que  
vtrunc.

Cubitus quid si-  
gnificatur.  
Sinistra cubiti  
qualis.

Cubitus habet ap-  
peditum vtrunc.  
Superior appé-  
dix cubiti brevis  
est officia.

Gal. & Veillaij er-  
tor.

Appé-  
dix inferior  
cubiti & radij di-  
stans.

Vlna dicunt etiā  
cubitus.  
Radius.

Vlna & radius co-  
mittuntur inter  
se, & non alijs.  
Vlna inferius co-  
mittitur radio.

Superior vlna qualis  
Galenus eret i p-  
cessibus vlnae.

Sigmoidis vlns.

Linx in medio  
Sigmoidis stat.

Humerus & vlna  
articulatur Gym-  
nismo.

Sinus excipitio-  
ca pur radij.

Quoniam vlna cu-  
ratio parte superio-  
ris articulatur.

Galeni error.

Styloides proce-  
sus non agit ma-  
num in obliqui-

Vestitus laudare  
in explicatione  
vlna stylidios.

Dicitum Galini fa-  
mam verificatur.  
Cartilaginis cef-  
sis, & mobilis  
vestitis.

Procesus vlnae tri-  
litatis.

Vlna extensis qua-  
lis.

Sinus ex quibus  
musculi.  
De Radio.

greci. i. radius.

Radij finis.

Capsula articularis  
i. inferius i.  
radio separari.

Caput superius cu-  
biti articulat cu-  
humero, inferius  
cum brachiali.

Radius agit manu

Quoniam breui cernere est in medio Sigmoidis lineam prominetem, qua funiculi modo, vt in trochlearis contingit, rimam insiftit, ne huc illucie vlna dilabatur, unde mutuus exoritur vtriusq; partis osium ingerens : ita quod huicmodi articulatio Ginglymo iure tribuit potest, ad priorem proceffum, qui posteriore minor, interna parte, quia radium reficit sinum offendimus, in quem incumbit radij caput: verum cum ab his processibus recesseris, vlna fit acclivis, ac fennum attenuatur: vlnque dum in caput definit, quod ad internam partem magis aliquantulum propendet, ybi leuem radij sinum subiis cum eodem articulatur. Quod autem Galeniferit eiusmodi caput 10 cum brachiali coniungi: id ego nullo vnguam modo affequi potui: cum videam nullam brachialis portionem ad infinitum vlna caput adhaerescere. Praterea cum ex hoc ipso capite extrinsecus producatur proceffulus quidam tenuis, oblongus, & acutus, quem ideo styloidem Anatomici vocarunt. Hunc Gal. iudicauit in extermum brachialis os infigit, atq; ea ratione conferre ad manum in obliquum agendum. Quod a veritate alienum esse omnino experimento comprobatur. Hic enim proceffus tantum abefit, vt vlnum præfiter, vt impedimento fit, ne manus ad eum modum moueri queat: sicuti optime Vestitus probauit, ybi cubiti histioriam recenset. neq; non hic proceffus à quanto brachialis osle multum distat, licet Gal. oculatum innuere videatur, quod in simia veritatem habet; at in homine tertium quoq; brachialis os reficit. Interfidel tamen quadam craffa, mobilisq; cartilago, qua cum spatium id repleat, quod interpositum est, vlnam cum brachiali coniungi innuere videatur; cum tamen minime conjugatur. Verum hic proceffus non nihil roboris ipsi brachiali addit, ne proceffus in eam partem decidat: quod tanto ab ipso vlna capite debefit. Iam vero vlna parte exteriore leuis est, & admodum teres, parte vero qua radio responderet, in tenuem, aperamq; lineam secundum cuius ipsius longitudinem extenditur, & humiles quoddam finis habet. ex quibus locis nascuntur musculi pollici famulantes, nec non mulcus ille, cuius beneficio indicent à pollice abducimus. Alterum sequitur os superius, quod Græcis *metathysos* dicitur, nos radium vocamus, exteriorem fere totam cubiti partem occupat, in capita crasiora definit, sed superius minus est, ac rotundius inferiore: inferius autem & maius est, & latius, quod non temere factum intelligitur, si perpendatur, quomodo superius cum humero, inferius cum brachiali articuletur. Nam cum humerus ibi definit in caput quodammodo rotundum; depreſius, ac finu prædictum radij caput exegit, qui quoniā in pronum

pronum, atque supinum oblique manū agere debuit: rotundum fī capitis finum rotundo humeri capiti inhætere oportuit, quo circum agi commode, munusq; id obire posuit. cui rei non parum deferit finis illi, quem diximus incultum esse ad internam vlnam prioris proceffus regionem, cui aliſedit interna radij capitis portio. Nec minus fit, vt per hanc geminam articulationem leui momento cum sequatur, tum etiam adiuvet cubiti flexionem, & extenſionem. Id caput copioſa obductum est cartilagine ad motionis agilitatem augendam. In cernicem descendit teretem, oblongamq; ad cuius extremitatem, qua vergit in vlnam, tuberculum emittit, quo terminatus musculus primus flectendi cubiti auctor, nec non etiam recipit alterius portionem eodem munere fungentis, qui fere totus in superiorē vlnae partem implantatur. Ceterum inferior pars radij (vt diximus) capite est maiore, depresso, ac lato, appendicis ope non minimum aucto, quod velin grandioribus conspicuum est: in superficie non modo deprimitur; sed etiam in ampli, ac geminum finum excavatur, in quo infident, atque inarticulantur duo suprā brachialis osiac: quibus quoniā reliqua brachialis offa arctissimo seu vinculo vniuentur: merito dicere possimus torum 20 brachiale eius vlnis articulationis opera cum ipso radio copulari: unde manus ipsam modo sursum, modo deorum inuertetur, ficit, eamq; itidem ad latera ducere. cum vero in pronum, ac supinum oblique manū flectimus: id radij merito confequitur; quando is solus quiescente vlna mouetur. At quemadmodum radius cubiti flexioni suppetus latus ab vlna finu, cuius præcipius est cubiti motus, superne fuscipiebat; ita etiam quali mutantur vlnae operam requires in ducentia manu, dum cubiti motum sequitur, eius inferioris capitatis infectioni finum ipsa quoq; paruit. Quoniam breui supra fuscipitur ab vlna, infra vero vlnam fuscipicit, quam tamē comprehendit speciem sub Arthroidea ponendam exitimino. Inferius radij caput parte anteriore planum pene redditum est, atque in declive tendit, vt ita substratum esset, liberumq; aditum præberet musculo-rum tendinibus, qui secundum ac tertium digitorum articulum flectendi partes fibi vindicant, eodem modo posterior pars tendinibus cedit muculorum ad extiores articulos tensionis gratia transiuntibus, propterea plures in ea sinus cōficiuntur. exterior eiusdem capitii portio pollicem spectans mammillarum quandam proceffum promit non aliam ob caufam, quam ut ea parte brachialis luxationem difficultiam redderet. Ad hanc radius extra non fecit atq; vlna teres est, ac leuitatus; intus autem acuta acie, que longo

in pronum & fu-  
pinum oblique.

Sinus ad internam  
regionē prioris  
geminū vlna vlna

Cartilaginis mul-  
te circa radium  
Cernicæ.  
Tuberculum.

Appendix capitis  
terioris radii vel  
in grandioribus  
videtur.

Sinus excipitio-  
dado  
famna osla brach-  
ialis.

Quoniam manu  
fascia & des-  
tricta resurgit.

Quoniam manu i  
pronum & supi-  
num oblique ver  
e.

Quo radius adiu-  
vit flexionem &  
extenſionem cu-  
biti.

Ab vlna eti præci-  
pius mox cubiti.

Quoniam radius fe-  
tum operis vlna in  
ducentia manu.

Radius supra fulci  
pī ab vlna, infra  
etiam in declive.

Capitio vlna &  
radij fibi artro-  
dia.

Capitio caput ra-  
diū cum planū,  
in decū teneat  
anterius.

Cum planū

posteriorē  
parte *inferioris*  
capitis radij  
muculæ mamil-  
lariae & rallo vlna.  
Radius extre-  
ma, qua-

K ductu

Lineam in radio ductu extenditur è regione alterius linea, quam eidem perfimilem in interna vlnae parte descripsimus. Ex harum linearum alterutra fluit membrana quadam in alteram lineam inferndam, qua ambo hæc offa, que laxis à fæ inuicem dehincunt, colligentur, confirmeturq; que membrana simul etiam interstitium quoddam exhibet, quo interiores cubiti musculi ab exterioribus separantur. ambo hæc offa cubitum constitutuunt cava intus sunt, ac medullosa, vt & leuiora sint, ac debito pabulo minus fructrentur.

De Brachiali. Cap. XXV.

10

**S**UMMAM manus alibi tres in partes diuisimus in brachiale, post-brachiale, ac digitos; qui & ipsi suis articulis conflant. A prima igitur parte exordientes dicimus brachiale, quod Græci ~~adversari~~ quid appellant, totam eam osium flumen intelligi, que inter cubitum, & post-brachiale sita est, que octo osibus conflat; & ea duplice ordine iuncta duas veluti aies constituunt, quarum veraque quatuor offa capi, prima osium aies parte superiore radij capitii ita committitur: tertium autem paulum inhaerere videtur: sed quartum nulli alteri osi iungitur; præterquam tertio, cui soli pertinaciter an necit. Secunda item aies parte posteroe cum post-brachiali articulatur, priore autem cum ceteris brachialis osibus, que inter se cartilagineis ligamentis ita connectuntur, vt connata esse videatur. Quia ligamenta cum nonnulli detrahere minime fluiduntur, hac offula non inuicem iuncta, sed connata proflus credidere. offa hæc adeo varia sunt, vt nulla ex parte conueniant, ac singula queque variam formam præferant, vt, quanquam non facile inuenias quibus illa rebus recte compares, non ideo tamen difficile sit differre, & quas qualia sint, diuidicare. cum vero proprijs nominibus singula careant: solo numero, atque ordine dignocuntur: eaq; ratione perdifficitur, quomodo inuicem, ac etiam cum alijs osibus componantur. Is ergo erit ordo istorum osium. Primum brachialis os illud est, quod in priore acie constitutum ab interno laterale versus pollicem nobis occurrit. Secundum, quod illi statim succedit. Tertium, quod cum secundo coheret ad externum latus versus minimum digitum, aut cubitum vergens. Quartum, quod omnium minimum vni tertio annexitur. Quintum, quod in posteriore acie iuxta pollicem primo asidet. Sextum præterea, secundum, atque octauum ita numerantur: vt ordine consequentur. Iam

Iam vero non solum numero, ac figura, sed etiam magnitudine dif ferunt. Maxima omnia sunt primum, ac septimum, quorum vtrum maius sit, vix discernere queas. His minus est secundum, quod tamen ceteris maius est, deinde sequitur octauum. Postea quintum, cui succedunt sextum, ac tertium, quartum minimum est omnium, vt paulo ante diximus. Quod autem ad ipsorum vniuersum attinet, secundum est primum os, præterquam quod cum radio articulatur (superius enim cum in rotundum protuberet, in ilius capitii finum subintrat) inde sensim adhuc secundo, eiusdem finum subinde cauo admodum finu septimi tuber rotundum admittere, ac inferiore parte quinto, sexto; coherere. Ceterum secundum & ipsum superne radij finum ingreditur, parte anteriore cum primo, inferiore autem, quæ cauum est, cum leptimo, posteriore cum tertio connectitur, ac ita tertium secundo iungit; ac præterea inferiore latere octauum attingit; posteriore fed interno versus vlnam quartum, quod quidem quartum alteri osi non committitur. Quintum superiore parte primo, posteriore sexto, ac prominenti secundi post-brachialis (vt interim quinq; eius offa cõlitituanus) processu adhuc. At inferior eiusdem portio primum

**P**ost-brachialis, quod Galenus primum articulum pollicis facit, excipit. Sextum primo, quinto, ac septimo, quæ illa respicit, nititur; inferiore autem tuberc in angularem post-brachialis osium sinum infurter, ac subinde virgit ad tertium ciuilem post-brachialis, cuius primam, & longius producentem portionem sustinet. Septimum omnium ceu medium primum, secundum, sextum, atq; octauum, terminos habet, eiusdemque non pari ratione committitur, cum alijs simis, alijs gibbi lateribus existat. Verum latere inferiore cum tertij, tum quarti, post-brachialis osium portionem fulcit. Demum octauum, quod est altissimum: reliquis lateribus secundo, tertio, ac septimo copulatur, at inferiore parte basim præstat quartu, & quinto post-brachialis osibus, quibus cum idem co-articulatur. Atque hi sunt veluti quidam termini, quibus brachialis offa discernuntur, ac etiā cum inter se, tum vero cum alijs vniuntur. Brachialis offa motu non parent, tametit nullus ijs adest musculus peculiaris eorum motus auctor: & ob id obscurus censetur, ac sensus nostros omnino latet. Totius vero brachialis motus in agendo extremam manum, tum ad latera, tum in pronum, atque supinum recta confunditur. Huic edendo motui præsto sunt musculi, de quibus loco agetur suo. Quamobrem dicimus Brachialis offa cum radio per Diarthrofism fecum inuicem, per Synarthrofism

Capitulum in magna-  
tudine offa  
brachialis fe-De ratione offa  
brachialis.  
Primum.

Secondum.

Tertium.

Quartum.

Quintum.

Quintum.

Galen.

Sextum.

Septimum.

Octauum.

Epilogus.

Brachialis offa  
scire monetur.Brachialis mou-  
mentum ad latera  
in pronum & fa-  
pinum recta.Articulibrachialis  
cum radio feed  
& cum polibrachialis  
quales.

Totius brachialis  
descripicio & vñis

Ligamentum ex  
processo ostaui  
osfis.

Brachialis exteri.  
qualis & cur tale.

Quamvis ligamen.  
tum à brachiali  
parte extrinseca  
vñis.

Olla brachialis  
fusa foliata.

In fūmia verificat.  
quod Gal. dicit  
de fūmia quā ob.  
fuscula.

cum postbrachialis osfibus partim per Synarthrofim, partim vero per diarthrofim esse comuncta. Ceterum brachiale parte interiorē latum, ac profundum sinum habet, quo excipit non paruos musculorum tendines in digitorum articulos inferendos, ibique claudit, ac ne deflant quodammodo continet validum ligamentum, quod ex processu longo ostaui osfis producitur, ac in latiſculum quinti osfis portionem è regione illi positaam inferatur. His autem processus intorſum pendet, vt ad hoc veluti munus paratum fede offendant. At exterior brachialis pars tendinibus quidem sublata est ad digitos extrinſecus adeuntibus, nihilominus gibba est, nec; cauitatem vilani insignem p̄ se fert, quando illi ipsi tendines cum longe minores interioribus exstant, minus quoq; spatij occupare debuerunt, ac praeterea decuit externam regionem in circularem formam diduci, internam vero in planum redigi. Verutamen ab extrinſeca brachialis regione prodeunt quatuor ligamenta, que dictos tendines vincunt, ac in sua fede continent: de quibus alibi dicemus. Scire licet hac oſcialia, quamvis exigua sint, ac dura: non tamen ſolidā prorsus exſtere: cauernulas enim intus habent medullā oppletas, inter que durifissum, ac penile folidum eſt, quod quarto loco numeratum fuit, cui addendum exſitimo, quod Gal. 20 afferuit, immirum oſcialium id ſini quodam effe prædictum, in quem immitteretur proceſſus ille ſtyloides ab vlnæ capite produtus: de quo ſuperiore capite mentionem fecimus. Sed hoc in humanis locis minime habet, in quibus neque oſcialium id vlo ſini donatur, quod prope ſphericum eſt, neque ſtyloides ad illud pertingit. Vtrunque tamen in fūmia perbelles obſeruerat.

### De Postbrachiali. Cap. XXVI.

**P**ARTEM, que cum Brachiali sequitur, & ad digitos termina- 30 tur: nos cum ceteris Anatomicis postbrachiale dicemus, quam Graci *postbrachium* vocant, quanquam nonnullis haec voce libuit manum vniuerſam brachiali excepto intelligere. Postbrachiale autem ex Gal. ac Vefſaliſ tentia, quatuor oſcialibus conſtruitur. quibus tamen ſiqui adnumeret primum pollicis articulum, nō incongruum fuerit: quando & illud os statim brachiali ſuccedit, ac non minus eidem committitur, quam faciant reliqua postbrachialis oſia, licet laxior fit huius, quam ipſorum articulatio. Ex qua item eidem motus editur. Verum quicquid eſt, ſue quinq; oſia haec, ſue quatuor numerentur, nobis placet in horū explicacione trahere quoq;  
de

*postbrachiale eff.*  
*postbrachiale qd*  
*metacarpal qd*  
*Pal. quibꝫ significat*  
*Postbrachialis ex*  
*Gal. ac Vefſaliſ*  
*Primum articulus*  
*pollicis p̄t num-*  
*meritum articulus*  
*postbrachialis.*

Tradit de primo

de prima pollicis articulatione, vt oftendamus illum illum cum quinto brachialis offe per diarthrofes speciem, que arthrodia dicunt, co-articulari; quanquam pro ratione ipſorum oſialium, que pa rua ſint, huiusmodi articulatio ad enarthrofim referri posset. Nam quintum brachialis os ea parte ſinum fatis inſignem habet, atq; in angulum excavatum; in quem caput articuli quoquomodo oblongum, & verlus anteriora protum immittitur. Secundum postbrachialis os, quod Gal. primum eft, in angularem ſinum altum terminatur parte quidem ſuperiore, qua excipit protuberantem ſexti oſcialium brachialis partem; atque interim latus coniungit quinti oſis lateri, cui eo modo adhærefere videtur. Tertiū in ſinum definī, ac parte interna; que ad pollicem ſpectat, in processum veluti oblongum protrudunt: cuius superficies alſidet ſexte brachialis oſi. quod reliquum eft eius ſinuati capitū, cum ſeptemi coniungitur. At quartum capite eft quadrato, quod duobus infidet oſibus, nā cum leptimi, tum etiam ostaui partem occupat: que iuncta planam ſedem quodammodo huic plano capiti efformant: licet intrinſecus id aliquantulum declueat. Ultimum ſimiliter caput quadratum habet; paulum tamen ad exteriora tendit, atq; ad extrema vltimi brachialis oſis portionem adhærefit: atq; ad hunc modum postbrachialis oſia cum brachialis oſibus componuntur. Verum infra cum digitorum articulis vno, ac eodem modo articulantur. In caput enim rotundum omnia definunt, quo leviter excavatum ſubsequentum articulorum ſuperficie laxa articulatione ſubeunt. Oſia hec quatuor primo pollicis excepto a capite priore intus, extraq; attenuantur ad medium vñque regionem: inde vero crafsiora ſint, ac interna praefenti regione angularem lineam constituant, que per medium ſecundum longitudinem ipſorum dicuntur, que facta eft pro muſculorum ibi exſitentium ratione, quibus muſculis parare etiam oportuit commodam ſedem, ne vola nimia mole ad comprehendendum minus idonea redderetur. Icciro oſia haec hinc inde attenuata ſint, & ita interrua non modica muſculis occupanda prebeuerit: quorum muſculorum enarrationem ſuo loco trademus. Ad hac postbrachialis oſia intus ſima ſint, ex tra vero gibba, infra ſupraq; appendicibus munintur:  
ex quibus ligamenta flunt, quorum gratia oſia

hac inter ſe vtrinq; nectantur. Intus quoque cauitatem non parum, & mendilla refertam habent.

pollicis articulo  
hoc casu articulo  
pollicis articulo  
pollicis singulare  
quinto offi brachialis p̄t arthro-  
diam ab diar-  
throfim.  
Quonodo referri  
ad Arthrodiam  
ab diarthrofim  
pollicis articulo  
Secundum os poſt-  
brachialis.

Tertiū os poſt-  
brachialis.

Quartum os poſt-  
brachialis.

Postbrachiale fu-  
rum cum oſibus  
brachialis intra  
cum articulis di-  
gitorum ſingulare.

Definienti puto-  
re offi postbrachialis police ex  
cepto.  
Linea angularis  
vñis.

Care offi poſt-  
brachialis ſint are-  
nata hinc inde  
interna parte.

Figura offi poſt-  
brachialis.

Appendicis offi  
poſtbrachialis v-  
luti.

## De Dgitis. Cap. XXVII.

**S**VPEREST ut de digitis iam dicamus: vt tandem absoluta of-  
ficiis manus fabrica tradatur. Digitorum offa quindecim illi nu-  
merabant, qui primum pollicis articulum à postbrachiali distinguit  
singulis digitis terma internodia tribuentes: qui vero cundem inter  
postbrachialis offa recentes sicuti nos fecimus, duobus tantum  
articulis pollicem donant; atque quatuordecim columnmodo flatu-  
unt digitorum offa, vt interim vngues misi fiant, quos in tractatum  
de cartilaginis coniiciemus: atque etiam femina officula, qui-  
10 bus postremum caput dedicauimus. Offa igitur digitos confi-  
tientia substantia dura sunt: vt innumeris functionibus, quibus manu-  
parata esse debet; prompta & absopta noxa veteretur. Non pror-  
sus tamen folia sunt, quemadmodum Galeno placuit: cum nō mi-  
nus insignem cauitatem habeant, quam diximus ineffe in postbrachia-  
lis offibus: qua cauitate simiarum quoque digitorum offa mi-  
nime defituntur, & quam in leonibus ipsi adnotauimus. Gale-  
nus vero folam iporum paruitatem considerans folida esse certo  
putauit; neque articulum aliquem friget, vt periculum faceret, an  
internus sinus deficeret, in quo medulla feretur. Ex his alia sunt 20  
longiora, alia breuiora: quedam crassiora, quedam etiam tenuio-  
ra conficiuntur, pro digitorum, articulorumq; ratione: nam digi-  
tis crassioribus crassiora quoq; offa merito obtigerunt; atq; etiam  
quo longiores idem, aut breuiores sunt, eo breuioribus, longiori-  
bus offibus dominuntur. Similiter articuli primi maiores sunt fe-  
cundis, secundi vero tertii, tertii autem omnium minimi sunt.  
Praterea offa haec dupli forma sunt predita: in quarum altera arti-  
culi omnes concinnunt; alteram vero, & multum priori disimi-  
lem, fibi tamem communem articuli ultimi obtinent. Etenim horum offa catena sunt depressiora. Cumq; initio latiufula sint, quo 30  
magis progrediuntur, eo magis attenuantur, angustioraq; sunt.  
donec ceruicem superpolito capitulo, in quod definit, preparat.  
Id autem capitulum longum, ac rotundum vna exsift, verum pri-  
mus pollicis articulus, itemq; primus, & secundus aliorum digi-  
torum, initium ac finem crassius habent, quasi duobus extremis ca-  
pitibus conflent, quorum superior maius est inferiore, at in toto  
deducunt, qui à priori ad alterum fit caput: semper tenuiora reddun-  
tur. Iam vero offa exterior curva sunt, ac tereta, sed interna re-  
gione plana, & quodammodo fima: neq; id temere factum, siquidem interna veluti cauitate opus erat, cui superstrati esse debuerit  
tendines

Offa digitorum qui  
sunt quindecim  
fint, & quibusque  
tuodecim.

De vnguis tra-  
duibus libeo de  
cartilaginis.  
De secundis hoc  
ut caput possit  
Digitalis solida-  
ria qualis, & car-  
talis.

Offa digitorum nō  
sunt folida con-  
tra Gal.

Offa digitorum in  
fimis & leonis  
caudis.

Quid Gal. decerp-  
ta in solida offa  
iudicanda.

Differencia offa  
digitorum.

Forma offiam di-  
gitorum.

Offa digitorum defi-  
nit in capitulu.

Cura offia digitorum  
interna regione  
fint plana.

## DE OSSIBVS LIBER I.

tendines non exigui, ac rotundi, qui & magnitudine, & rotunditate sua eiusmodi plantiem implent, atque eo modo teretem digitorum formam faciunt, alioqui nimia moles indidit extaberasse, illosq; minus idoneos ad apprehendendum reddidisset. præterquam quod non aequi commeode suis fedibus, tendines eò porrecti adha-  
sissent, sed in hanc, atque illam partem potius declinarent; siquidem gibba fuisset interna hec digitorum regio, secus autem in ex-  
terna contingit; nam illuc membranæ ritu tendines subtilesimi pro-  
ducuntur, propterea curva, & teres esse debuit, vt digitorum quā  
10 præ se ferunt venustat confiseretur. Interna item regione notabis linea quadam vtrinque per longitudinem ductas, vnde ligamenta orum habent, quia iam commemoratos tendines complectuntur; vt firmius in sua fede maneant. Et hac quo ad offsum digitorum fi-  
guram. Porro sic illa articulantur, vt alia fuscipiant tantum, alia  
tum fuscipient, tum fuscipiantur: vt obliter colligamus veram non  
esse Galeni sententiam, cum voluit prioris offis caput in subfœque-  
tis finum semper inferi. Nam prima digitorum offa superne per  
earthrosim cum postbrachiali iunguntur, etenim iporum capita  
sinuata sunt, & cartilagine incrurata, quibus rotunda postbrachia-  
lis offsum capita succedunt, quo articulationis genere facile prefa-  
tur, vt digiti in omnes partes moueri posint; nec non etiam circu-  
larem motum edere; & quanquam Vefallus minimè concedit, at le-  
ui opera quilibet expriri potest, si digitum circulari linea circum-  
more obducatur. Inferiore parte duo parvula capita vtrinque prominent  
angulari quodam finu illa divinente. Hunc sinu mediaque  
quintus offis capituli portio protuberans sibit; capitula vero in illius  
finu vtrinque excultos inferuntur. Quo fit, vt hac internodia &  
fuscipiantur, & fuscipient, cum priora diu taxat fusciparent. Illum  
ideo articulatum ad earthrosim retulimus, humero ad ginglymum,  
30 quod articulationis genus in alijs partier internodis obseruabis,  
qua cartilagine sua infarcientur. vt quouis momento prom-  
pta, & lubrica magis in edendo motu articulatio reddatur. Adhac  
digitorum offa suis vtrinque appendicibus munita sunt, exceptis  
vltimis, quorum pars inferior cum articulatione non egat, neque  
eguit appendice; cuius tamen superficie vngues ipsi obtorgunt,  
horum offsum, simul etiam digitorum vñus, præterea cur ex tot,  
tamq; varijs articulis confracti fuerint; neque ex pluribus, paucioribꝫ  
aut alijsmodi confitare potuerint: longum effet recensere,  
quæ tamen siquies nosse velit: Galenum legat primo & secundo de  
Part. Vñus adamus sim hoc multa cum admiratione tractantem. Illud  
vero

Cura offia digitorum  
extra tereta  
& plantae  
interna regione.

Cura offia digitorum  
extra curva  
& tereta.

Oris ligamento-  
rum ex linea que  
finc in interna  
regione.

De articulatione  
digitorum.

Gal. errore.

Offsum offia in  
genus cum post  
brachiali & ear-  
throsim.

Articulationis di-  
stinctio ratio.  
Vefallus errore co-  
futatur.

Quæ internodia p  
earthrosim, &  
qua re gingly-  
mum articulat.

Cura Formam  
cartilagine obda-  
cta.

Quæ offa digitorum  
interna regione  
habent, & quæ nō  
& cur.

Vngues qd faciat.

Gal. spina & feo-  
do de Vñs Part.  
dico exacte co-  
structionem & v-  
num digitorum.  
Gal. laus.

vero obiter ficias eiūmodi offa; talem interfēctū strūcturā portionem  
adēpta esē: vt līcerit, alia breviora, alia fīnt longiora: ad rectam ta-  
men lineam, & aqualem digitū omnes perducuntur: cum ad ali-  
quod sphericum apprehendū mutuam operam conferunt.

## De līlūm offe. Cap. XXVIII.

**O**s illud, quod tranfueris facri ofsis proceſſibus committitur:  
offi vnicum in adulis effe videatur, cum id nulla linea interfe-  
cet; perinde tamē censetur, ac si triplici ex offe conſararet. Con-  
flare autem cernitur in pueris, & iuueniis tripli linea cartilagine  
opplerat illa tunc diſtinguita, ea propter tres in partes diuidi folet,  
trianguli diuerſa nomina forti, nam ſuprēma eius pars omnium lati-  
fima, quā cum facro coniungit: ilium ſo, cum omnibus appellat.  
anterior, quae & ipſa lata, minus tamen quām ſuperior, ac vtrinque  
foramen amplius habet: pubis os vocatur, que vero media, & an-  
guſtior quidem, fed crasior, & extreſicus in magnum, ac profun-  
dum ſum exſila: coxēdīc ſos dicuntur. Duo autem ſunt huiusmo-  
di offa, ſingulis ſchīcē vtrinque; que quanquam facro appofita ſunt,  
dorli tamen ſcapula vñi proportionē videtur repondeſſe. Hęc  
enim femur non alter, atque illę humerū, excipiunt, nec non  
etiam variam muſculorum originem, infectionemq;. Verum facro  
iuncta vñuerit ofſum compagi per neceſſariam illam baſim ſugge-  
runt, de qua capite de facro offe loqui ſumus: nam cum hac per-  
petuo maneat, ac nullo vñquam motu ſint prædicta; circa ipſa re-  
liqua omnia moueri iure optimo debetur, id quod facile atteſſari  
poſſūm, cum videamus ſuperiorum partium, ac inferiorum mo-  
tus ſigillatim percurrentes omnes tandem in hac offa velut ad cen-  
trum quoddam terminari. Enimero ilium offa ita ipſi facro com-  
mittuntur, atque adeo pertinaciter inherant: vt connata proprius  
effe videantur. & nos adhuc oftendere facri ofſis compagēm po-  
fūm, quam domi data opera diligenter in ſtudioſum gratiam  
affluemus: cui ſimilium ilium os vñque adeo connatum eff; vt nul-  
la ratione diuellī poſſit. eadem quoq; interfēc parte anteriorē vñiun-  
tur, ac pelvis imaginē elegantiſime conformat, que vtero, ve-  
ſica, ac intefīni tutius contindendis à nature para eff. atque hos  
potiſimum ilium offa preſtant, alijs interim omiſis, quos op-  
portunius albi recenſebimus. Horum ofſiūm figura varia eff, fi-  
quidem parte posteriore lata ſunt, duobusq; latis ſinibus inſignita,  
in quos tamē curvari potius, quām excidi videntur: quādo videre  
eft

Digitū liter in pueris  
& iuueniis tri-  
plex videatur, in  
alijs vñum.

Os ilium quid vo-  
catur.

Os pubis quid vo-  
catur.

Os coxēdīc qd  
Vñs illi, pubis, &  
coxēdīc.

Basis ofſiūm.

Trīa offi que cum  
face coniungit, ut  
neb̄ moſteſſit,  
ſed illa circa ipſa

Ilium ita facro ha-  
ret, vt connata  
videatur.

Offa ilium pehū ſi-  
mis, ilium vñia.

Iliorum figura.

eft partes ab altero latere hīſe finibus oppofitas protuberare, ac  
gibbas fieri, vbi multa aperientes vñfuntur, extrinſicus prefertim

muſculorum nexibus percommode feruientes, huia partis ſupre-  
ma regio femicirculari linea obducitur: que ſecundum totam ſuam  
circumferentiam appendice munitur: cuius fedes quoniam aliquā-  
tum extra prominet: ideo ſpina diæta fuit, ab hac p̄cipue ligamen-  
ta flunt, & corum muſculorum exortus, qui nates conſtituant;

deorūm; in femur, ac tibiam, & etiam ſurfum ad thoracem, ac  
dorſum feruntur, quatenus autem cum offe facro copulantur, na-  
tura mutum ipofum congreſſum excoſitauit; vt ſe validior, ac

pertinacior foret. Quamobrem tranſuerſi facri proceſſibus finibus  
partim ampli, ac profundi, partim etiam leuius excis ſunt, in-  
ter quos exuberant paries. Similiter ilium offa & finis, & tubera  
preferuent. Horum ergo finus facri tubera excipunt; eminentes  
autem paries illus pariter finis ingreduntur, quām viuonem in-

tercedens leuis cartilago glutinī modo continet, que quanquam  
eodem ſiat modo, quo folet, cum offa ginglymo articulantur, cum  
tamen nullus ex ea motor proſificatur, ſympyphisi magis ſubjicie-  
mus. & hac eft pars ſuperioris deſcriptio. que autem ab ea ve-

fus anteriora diſcedit, mediumq; ofſis ſpatium occupat, cui nomen  
os coxēdīc induit eff, craſſifima facta fuit, vt commode ſinus  
ille ampli, ac profundus fingeretur, in quem immittitur longum,

ac rotundum femoris caput: ideo ſinus ille acetabulum nuncupatur,  
qui tamen cum non adeo profundus effe potuerit, vt plene fe-  
moris caput coninetur: cartilaginem eo modo adiçere oportuit,

quo adhilita eft, vbi humerus cum ſcapula coniungendus fuit, ſi-  
nus ille non fulm partem coxēdīc, verum & illi, & pubis occu-  
pat. Nam prater eam cartilaginem, que crufte ritu circumdat  
tam femoris capiti, quām acetabulo: exurgit ex labris ipſius finis

30 craſſa quedam, & circularis cartilago, que acetabulo capacitatē  
auget; atque ita complectitur alut femoris caput, vt ne de ſua fe-  
de egredi, luxarū tam facile poſit. atque vt huiusmodi capitū in-  
ferto firmius in eodem acetabulo refideat; ē medio eius incruſtata  
appendicis teres, ac validum ligamentum naſcitur, quod in medio  
ſinu figitur; ſicq; articulationem hanc alioqui laxam maximopere  
colligat, conineturq;. Pars inferior, que ilium, coxēdīc, os in-  
terfideſſt, ingenti ſinu donatur: qui ad vtrinque latus patēs, & per-  
tius, ac inferne abruptus dehincit, atque hic vtrinque ofſis communi-  
nis effe videtur, quem ideo paratum animaduertimus: quād illa

Patet aditus pluribus, nec exiguis neruorū ſurculis à ſpinali me-  
dulla

Aperientū in ilij  
vñia.

Superioris pars  
iliij deſcriptio.

Spina in ilij quid  
& eius vñia.

Natura inſtruſſa  
in coniunctione  
illorum ſuā laice.

Cartilago gluti-  
nī modo  
Cur ad lymphyſim  
potius quād  
Ginglymos redi-  
git, ut ſe ſubpoſi-  
tio obſeruac  
Coxēdīc deſcri-  
ptio.

Cataglio ſeſſiſimū.  
Vias vñſiſſa  
acetabula.

Cartilago vñliſſa  
acetabulum.

Articulatio femo-  
ris cum coxēdīc  
in ſeſſione  
capitū articula-  
tio humeri cum  
ſcapula.

Acetabulum deſcri-  
ptio.

Cartilago circula-  
ris anguis acetabu-  
lum & cur.

Ligamenta in ace-  
tabulo ilij & vñia.

Sinus inter ilium  
& coxēdīc.

Sinus vñia.

Nervi maximi os-  
tus & ncr.

Procerus acutus

Sinus iuxta ba-  
stum coxendicis vltis

Tendines quatuor  
conventi in suo  
musculo, tanquam  
in crumenis.

Cur cruralis fe-  
cunditatem con-  
ducens?

Cur basi confid-  
et habet appen-  
dix?

De ossibus pubis.  
Foramen pubis.

Quoniam os de-  
cxit pubis cum  
finibus sanguinis

Ossa pubis in par-  
tu deficiente radi-  
culum est dictu-

Ossocrypti i par-  
tu retrofasciatis.

In osse pubis dif-  
funt mares & fo-  
minis.

Quoniam dolo-  
guantur ossa pri-  
mam femur a ma-  
ribus.

Ossa pubis non dis-  
latares.

Cor ossa pubis de-  
orfum diffingunt.  
Qui musculi ex sua  
parte perire posse  
possunt.

dullaper faci osis foramina profluientibus : qui non inde procul in vnum coeunt neruum omnium nostri corporis neruorum maximū, qui per penitusimis femoris musculos delatus ad crus diffemina-  
tur, sicut aliibi ostendemus. Ab hoc sinu cum recesseris verius antea, exurgit procerus quidam acutus : vnde ligamentum prodiit in facrum os inferendum, paratum vt claudat manum, atq; ner-  
vum illum maximum, de quo paulo ante disimus. Prater hunc procerum iuxta coxendicis basim alter adeit sinus, latus quidem, fed humilior, ac rimis quibuidam interfectus, cui inherent tendi-  
nes quatuor in suo iforum musculo tanquam in crumenia recondi-  
ti: qui tandem in vnum coeunt in femur inferendum. Inferior co-  
xendicis portio crassisima est, quam basim propreterea paulo ante nunciupauimus. Hec vna ex omnibus coxendicis osis partibus appendice donatur, vnde tres musculi tibiam flententes enanciuntur. Superest nunc, vt anteriori partem, que os pubis nominatur, abscindamus. Ergo pubis ossa supra, infraq; tempora sunt ceteris. quo autem magis ad medium accedunt, eo magis attenuantur, vñq;  
dum in amplissimum foramen definiunt. superne iunguntur: ac de-  
cixtrum cum finistro multa cartilaginis interuentu coalefecit. quem  
nexus adeo tenacem, ac solidum offendimus; vt difficillimum sit 20  
cultus, aut scalpelio absindere. Propterea rita magis, quam re-  
prehensione dignam illorum sentientiam iudicamus, qui proferre in vulgo non verentur; ossa haec in partu laxari, atq; deficiere, vt  
fusculi exact fatus. Nulla enim ratione dimoueri possunt: tantu-  
m ab eti a latere aperiantur. verum autem id eft de coccygi ossi,  
scuti supra suo loco dictum fuit. Illud enim certum eft retrahi, ac  
eo modo parientibus non parum auxiliari: neq; de haec re ambigere  
coniquum debet, quando vtrunque facil experimento comproba-  
re licet, si tactus adhibetur. porro scuti dignum eft, ossa haec in  
maribus non ita ampliter produci, vt in mulieribus, in quibus la-  
tius haec patent, & capaciora multo sunt; & quam diuinus pelvis 30  
similitudinem tenere. Animaduertendumq; eft hinc facile differen-  
ti poſſe foraminarum ossa à virorum ossibus. Horum enim supra,  
infraq; frictiora, angulitoraq; sunt, illarum vero ampliora: vt faci-  
lius crederat ossa pubis minime dilatari, quando si apertur possint,  
frustra ipsa natura differentiam hanc constitutifet; vt latus haec,  
quam illa patient. Ceterum ab ea, qua fit per cartilaginem con-  
iunctione, quo magis deorūm tendunt, eo etiam magis, ac magis  
diffinguntur: vt vacuam ibi sedem subfidentibus testibus, ac peni-  
relinquant. Ex superiori parte, qua ossa pubis coniunguntur,  
quad

quaq; apera sunt, ac gemino tuberculo abundant: exoriuntur tum  
recti abdominis musculi, tum etiam illi, qui ad femur, tibiamq; de-  
feruntur. Nec illi inferuntur abdominis musculi oblique de-  
scendentis, inferiori vero, que munitur appendice producentur  
musculi penes suffinentes, cuius corpus statim sub ipsa osium v-  
nione affigitur. At foramen illud, quod in medio eft amplissimum:  
leuitatis potius, quam alius rationis gratia factum implent duo mu-  
sculi interni, atque externi, qui deorsum tendunt, & in femur  
implantantur, eius circumtagendi munere fungentes: inter quos  
media eft membrana non leui, & foramen identitem obturans, &  
alterum musculum ab altero distinguis. Per huiusmodi foramen  
Anatomici imperiti putant feminaria vafa ad testes descendere: fed  
falluntur, quando illa musculum abdominis perforat, ac super haec  
ossa feruntur, vbi sinus quidam oblique declivis adeit, per quem  
demittuntur in ilum maius deferentia, quae preparantia vafa, qui fi-  
nius in mulieribus non reperitur; & hac potissimum differentia ossa  
mulierum à virorum diffinguntur. Atque ad hunc modum se ha-  
bent ossa, que cum facro committuntur, quorum substantia non  
multum ab ipso facto diueria eft: fungula enim plurimum sunt, nec  
20 nimis dura, foraminibus crebris referta, per que nutrimentum al-  
latura vafa perducuntur.

De Femore. Cap. XXIX.

**F**EMORIS os tum humanum, tum etiam simiarum reliqua ossa  
omnia magnitudine superat. Cetera vero animantia femur eft  
minus brevius multo quam tibiam habent; in qua fortasse nonnulli  
decepiunt sunt exiftim in brutis femur illud eft, quod extra pri-  
mum articulum confitit; neque considerant id ipsum in anima-  
libus iuxta clunes latitare. Ea vero pars, que primo teste exercit, nō  
femoris eft os, sed tibiae. In quo item errore veratus eft Ariftoteles, qui non contentus cubiti loco humerum ponere, sicuti supra  
etiam capite de Humero diximus: propriam & femoris, & tibiae fe-  
dem ignorasse, palam fassus eft: quando aferere nō dubitauit, que  
femur deſtituta eft: quod omnino falsum eft; siquidem illa fe-  
mur habent, verum id delitescit, quemadmodum in omnibus fere  
quadrupedibus, in quibus brevius effe oportet, cum longius situs,  
in quo refidet, minime patiatur. fecus autem in simia, homineq;  
contingit. Propterea ossa tibiae & his duobus femoris, & ceteris os-  
ibus longe manus exiftit, illud supra cum osse coxēdicis, i.e. pubis;

Pubis inferior pars  
appendicem ha-  
bet.  
Situs & origo mu-  
sculorum in femur.  
Foramen in medio  
ossium pubis cur  
sum.  
Membrana inter  
musculos circum  
agenas femur.

Error anatomicus fla-  
rū de vfa for-  
minibus pubis.  
Iter valvularum femi-  
nariorum.

Situs ossium fe-  
mininorum nō eft  
in ossibus pubis  
mulierum.  
Situatio & forma  
qui conseruant  
cum facro qualis.  
Foramina pro nu-  
trimentis delato-  
ne.

Hab. S. Simia habet  
os femoris ma-  
ius alijs ossibus.  
Femur simiae brevius  
sibi in alijs simi-  
malibus ab homi-  
ne & Simia.  
Femur animalium.  
Situs clunes.

Ali animalibus quod  
vulgo femur cre-  
ditur eft tibia.  
Ariftoteles error,  
qui ponit humer-  
um facio cubiti.  
Ariftoteles error  
quod omnia esse  
cavere femore.  
In aubus vfa fit te-  
mum.

In omnibus, fe-  
re quadrupedi,  
femur eft brevis  
tibia.

Cur homo & Si-  
mia habeant te-  
mum mutatis tibia.

Femur cum quib.  
articulatur.  
Femur figura.

Cervix.  
Caput.

Cur articulus fe-  
moris cum cox-  
dicit eum validissi-  
mus.

Cartilago velutina  
profundis belli confidens.

Ligamentum femo-  
ris cum acetabulo  
loquitur.

Luxatio articuli  
femoris cu acera  
bulo legitima est  
contra quodam.

Cur difficile refi-  
ciatur luxatio ar-  
ticuli femoris.

Processus femori-  
nis in nuper nati vi-  
dens appressio.

Processuum femo-  
ris descriptio.

Tarsus quid.  
Tympanum quid.  
Processus femori-  
visitatis.

Processus femori-  
nis quomodo nungla-  
tus.

Vide femur teres.

Quid efficiat cap-  
illitaria femoris.

intra vero cum tibia articulatur, cuius figura longa est, & teres, at non vñqueaque recta: nam media prope regione curvatur, ante-  
riore quidem gibbum, posteriore autem, ac exteriore simum, fu-  
perne in caput cralfum, rotundum, & cartilagineum incrustatum de-  
fini longiori ceruicem obtinens, qua surlim alte protruduntur  
ad interiora plurimum incumbens. Caput autem huic prepositum  
ceruicis ab orbiculari appendice ferre totum efformatur, & coxen-  
dicias acerabulum subit, qua articulatio validissima esse debuit,  
propter immennum pondus, quod femori sustinendum fuit. Icciso  
ca natura non modo altiori inflectione effixit, & cum profun-  
do acetabulo cartilaginem compofuit; vt ipsum adactum, aliusq[ue]  
redditus femoris caput facilius fulciperet; Verum etiam teretem,  
ac robustam copulam paravit, quam e finu quadam non leu in me-  
dio pene capitis vertice, magis tamen verlus interiori produxit:  
atque id in acetabuli fundum immittendum curauit vinculis, ac firmi-  
menti validioris gratia. Quia cum ita habeat, eos refellere ne-  
rito polfumis, qui huius articuli luxationem minus integrum putat-  
tes, notham illam, mentitamq[ue] vocarunt: cum perfecta, veraq[ue] sit  
in ea lepenumero acciderit folet, vt ligamentum illud laxius, &  
prolixius fiat, vnde refutatio difficilis admodum redditur. Ab ip-  
sa ceruice statim os ifitud in portionem quandam latifundum descen-  
dit, ex qua processus duo veluti nodi educuntur, qui in nuper natis  
appendicem naturam tenent, cum facile diuellantur. Temporis  
autem progressu ita coherent, & cum partibus vnde prominent,  
confunduntur: vt ne signum quidem appendicem ostendant. Itaq[ue]  
femoris processus numerantur, qui ad posteriora magis vergunt:  
alter tamen altero superior est. Superior extrofum spectat, & ma-  
ior exiit: inferior vero longe minor est, ac in interna sede potius.  
maiorum. Tertio. Graci dixerunt: ambo vero *Tympanum*, qui rotato-  
res dixeris; cum videlicet rotando femori facta esse videantur. 30  
Etenim corum muscularorum inflectionem admittunt, quorum ope-  
ra femur tum extrofum flecit, tum circumagit, quanquam  
præterea oœtau musculo tibiam flecenti originem suppeditent.  
parte posteriore linea quedam eminenſis ab externo ad internum  
ducta hos ipsos processus simuſ jungit; hinc femoris os teretem for-  
man sumit: Cumq[ue] medianam regionem transferit, cralfum magis  
efficitur, quo magis defecdit; nec non etiam dilatatur, atque in-  
trofum magis deprimitur, ac tandem in duo magna capita exit,  
alpera illa quidem extrinfecus, at in superficie leua, leui quodam-  
modo crufa perunata, que magna appendicis interuenient con-  
tinuntur.

Gel. de prima in  
femore.

tuuntur. Prima non parus (inquit Galenus) sed ingens quidam, ac profundus finus, & asper, capita ita parte posteriore non exiguo interrullo disingit: parte item anteriori finum leuiter deprefsum communem habent, cui innituntur os quoddam orbicularis, quod Molam nominant, de quo suo loco dicetur. Hæc capita à se pro-  
fus inuicem differunt; nam exterius crasius est, latius, ac depref-  
sum magis, idq[ue] vt ne ambo cum tibia equaliter inarticularentur;  
atque obliquus motus edi posset, cum tibia prefertim ad exteriora  
flexenda veniret; cui motui definitus est musculus sub poplite de-  
litefecis, qui ab externo iam commemorato capite nascitur, extrin-  
secus feliciter verlus posteriora, vbi pars quedam inext aspera, & si-  
nulis quibuidam impresa. Atque hac diligenter inueniatur Lector  
optime; nam huius musculi munus non fatis recte perpendit Velfa-  
lius; cum minime nosse posset, quomodo tibia in obliquum addu-  
ceretur. iam vero femur infra cum tibia per Ginglymum componi-  
tur; superius enim tibia caput duobus limibus referunt est, inter  
quos educitur tuber eminenſis, capito vero infimi femoris tibi fini-  
bus inherent; at eiudem femoris posterior finus medianam portionem  
tibiae eminentiorem excipit, vnde fluit ligamentum validum,  
quo arctissima femur cum tibia colligatur, non fecus ac superiore  
articulo fiebat, vbi per Enarthrosis femur coxendici committitur  
eo, quo supra dimus modo. hoc autem ligamentum teres, quo  
femur supra infrasq[ue] insinquit, articuli definiti gratia, in alijs articulationibus minime reperitur. Idecirco obseruatione dignum  
est: neque enim ob id hunc defunct communia ceteris ligamenta,  
qua extrinsecus obducta partes coherentes inueniunt, & vndique  
colligant; sed de his priuatim agemus. Præterea notanda est linea  
quedam infignis, multumq[ue] alpera, qua in posteriore femoris re-  
gione prominet, nec proculab interno rotatore incipit, ac per lon-  
gitudinem eiudem regionis defertur: deinde vltra medium in duas  
partes scindi, & caput vtrunque petere videtur; sed ad externum  
evidentius terminatur. Huius linea infernit, ac tenaciter adha-  
ret quintus femoris musculus omnium nostri corporis maximus,  
eius乎 reicti fatus. Alio nihilominus ibi adiunt alperates,  
ac nonnullæ etiam impresiones, muscularum tantum occasio-  
na fabrefacie, vt suo loco patebit, vbi musculi tam femur, quam  
tibiam mouentes defecbentur. femur & fistimus, cum recti stamus,  
& queque verius agimus: nullum enim motionis genus illius cum  
coxendice articulatio excludit, quemadmodum in scipo quicunque  
experiiri facile potest. Os id amplissimum finum habet intus, quo  
leuius

Vestigium decipit  
i mero solo flexio-  
nem ad exten-  
sionem.  
Femur componit  
cum tibia infra  
per ginglymum.

Origo ligamenti  
femoris cu tibia  
infra.  
Femur capsulat  
coxendice per e-  
narthrosim.  
Cur ligamentum  
femoris pro-  
longatum est  
q[uod]q[ue] digamus  
annotatione.

De ligamentis pri-  
uatione agere.

Linea curva in  
posteriori femo-  
ris delineatio.

Quintus musculus  
femoris cu omni-  
num maximus.  
Quomodo redi-  
citur.  
Alperantes ab  
inflectione mu-  
scularum.  
Femoris vena.

*Cur evanescit femur  
tibi magna  
vena.*

leuis sit, & medullam multam pro nutrimento feruet, hic felicet pertinet venae per summam, in ambo præfertim ipsius osis partem plurimus locis perforatam. De femore fatis: nunc de tibia, fibulaq[ue] plura.

De Tibia. Cap. XXX.

*Tibia & fibula p-  
partim repon-  
dent cubito & ra-  
dio.  
Tibia idem quod  
crus.  
Cervix non maius ti-  
bia, quoniam deci-  
pere possunt  
fibulas cruris.  
Idem fura & fibula  
proportiones.  
Tibia non maior hu-  
mero.  
Humero non est  
maioris cor-  
tex. Galba  
Femur relata of-  
fa magnitudine  
excedit.  
Tibia non poterit app-  
dicari virtutibus.  
Situs.  
Tuberculum.  
Suturae vena-  
riae.  
Cartilaginea luna-  
ta figura & visus.*

*Cartilago lunata  
ligamentum secum  
ligatur in tibia.  
Quomodo articu-  
lo tibia cu[m] feno-  
re rotar detur.*

*Tibia deoſumver  
fus triangulare i-  
nitior.  
Cur tibia & tibul  
præcipue partis  
interventus.*

**Q**UEMADMODVM inter humerum, ac summam manum of-  
fa duo descriptimus, qua iuncta cubitum constituebant; ita à  
femoris osse ad extreum pedem regio duplii osse confracta per-  
tinet, qua modo tibia, modo cruris nomine donatur. Alterum 10  
os, quod maius est, totius nomine tibiam nuncupamus; alterum ve-  
ro longe gracilis quandoq[ue] suram, quandoq[ue] fibulam vocamus.  
Tibiam Greci *styrax*, fibulam vero *styrax* appellant. Tibia ea ma-  
gnitudine praedita est, vt vel humerum superet, quem tamen Gale-  
nus omnium osium maximum, excepto femore creditit. Hac in-  
fra, supraq[ue] appendicem habet, superior ipius pars latior est, &  
crasior: duos finis leuiteq[ue] superficie fortita est, inter nos cur-  
rit tuberculum quoddam prominens atque asperum. Hisce finibus  
excipiuntur ima femoris capita, in quibus ne incommodius insidie-  
rent, cum præfertim depreſiores sint, quam capitulū alitudini  
conueniat; Natura preter cartilagineam crustam vtrique finiu[m] af-  
fixam, alteram appofuit mobilem: cuius figura lumen imitatur, &  
nolitrum. C similitudinē refert, initio ac circa finuum oras crasior,  
quo vero introſum magis ad centrum recipitur, eo tenuior semper  
fit, prius quidem deflnens, quam centrum attingat, ita finum  
profunditatem maiorem relinquit: ad quam augēdam potissimum  
facta esse videtur: quanquam quid lubrica est, leuis, mollis, &  
vnuſtu[m] humiditas plena, ligamentū vico fungit, & articuli mo-  
bilitatem plurimum adiuvat. Accedit etiam non minimum firmā-  
tia huius articuli adiumentum; nam id tuber, quod ē media tibia 30  
superficie emergere, & alterum finum ab altero dirimere confici-  
mus: in amplum finum immittitur, qui partem poſteriorē vtriusq[ue]  
femoris capitis intercept, ibique valido ligamento vincitur, quod  
ligamentum ex tuberis apice prodit, & in medio fini impeneſe ad-  
modum infingitur, atque ita articulus omni ex parte probe munitus  
in sua fede continetur. A superiore hac parte deoſum procedens  
tibia finem attenuat longioribus lineis, ac finibus varijs distin-  
cta, ita vt triangulare formam imitetur; at oblique tendit, ac tri-  
bus præcipue partibus incurvatur, perſpicue cedens mūculis illac-  
descendentibus. Ibidem extrinſicus versus posteriora iacet finus  
quidam

quidam leuis, & cartilagine obductus, cui adiacet interna fibula  
capitis portio, itaque superne fibula tibiae agglutinatur. Educiunt  
præterea media poſterioris parti summitate finis declivis, qua  
tranſuent vena, arteria, & nervus, ac deoſum feruntur; verum  
antroporum non procūl à summa appèdīcīs fine extat emiūta qua-  
dam horrida mūculorum in primis infiōtione admittens tibiam  
extendentium. Inde vero produc̄ linea in media regione acuta  
prominet, veluti cultri aciem effingens, propter quibulfam spi-  
na vocata eft. Hinc tibia latus internum excarne deprehenditur;  
hiccirco regio hac crea dīcta fuit contraria ſenſu, cum locus ille omni-  
proflus carne fit denudatus, alia autem tibia latera, maximeq[ue]  
poſteriori multa carne opplenunt. Secunda item linea, que fibula  
fibelt, illuc ē regione repondet; id eſta eft, vt ex ea ligamen-  
tum produc̄tur, quo fibula cum tibia connectitur; ac interm-  
aniore mūculū poſterioribus ſeunguntur. Inferior tibia pars  
rurum crasfecit, & in caput definit, quod ſuperiore minus eft, ve-  
rum in superficie vino, amploq[ue] finu excisum, qui ſua cartilagine  
obducitur, & tali infiōtione fulcitur. Huius capitū pars interna  
produciunt, ac in proceſsum crasfūculū eadūt, qui ſinu iam  
commemorant prominet, ac talum ſinu inherētū claudit: qui  
cum alteram in partem protrudi, & ē ſua ſede dimoueri poſſet; al-  
terum proceſsum poſtulauit, quem tamen externa tibia regio ca-  
pere non potuit: quando in ea celari debebat finus oblongus ſen-  
ſim latefcens, & in duo ſupericia defiens, quem ſubiret, cuiq[ue] in-  
cumberet extrema fibule portio. Quod digitur tibia preſtare non  
potuit, fibulam eam ſedem occupantem preſtare oportuit: quam-  
obrem eius caput in acutum tendens, tanto declivius tibia osse de-  
ſcendit, quantum tibia caput ſuperius fibulam excedit. Vnde infe-  
rius fibula caput non aliter, quam proceſsum quidam, alterum ta-  
liatus comprimit. Hac autem duo tubercula malleoli dicuntur,  
quorum qui à tibia promittit, internum: qui vero à fibula proce-  
nit, externus vocatur. Amba hinc inde talum tibia inarticulatum  
obſidunt, vt neutrā in partem delabī poſsit, adeo vt fi quando  
huiusmodi luxatio contingat, ad internum magis, quam externum  
malleolum talus inclinet necesse fit: quoniā extermis longius quam  
internus produc̄tur. tibia proceſsus, quem modo internum mal-  
leolum vocari diſimus, parte poſteriorē ſinum habet, ynde lig-  
amentum eductur, quo tali os tibia alligatur; cui etiam firmitas ne-  
cēdo nō minimum adiumentum prebet finis ille oblongus, aper,  
& tranſuerſim duetus, quem exigit anterior inferioris tibia appen-  
dīcīs

*Quonodo fibula  
tibia agglutinat.  
Simus vala exci-  
piens.*

*Muculorum tibig  
poſteriorum in-  
ſertio.  
Spina tibiae quid.*

*Vbi tibia multa  
carne velletur.  
Secunda linea in  
tibia vena.*

*Inferior tibia de-  
ſcribitur.*

*Vide natura  
acum miram.*

*Malleoli duo qui  
internus qui  
externus.*

*Cir in laterione  
mūculū mali-  
leoli magis ad in-  
termum malleo-  
li, quam extermū  
lateri malleoli  
figura & ſit.*

Tali cernit tibia  
secundum.  
De fibula.  
Fibula non attingit  
femur superius.

Artrodiua sub fe-  
nestratis.

Alperitum pro-  
cellosum fibula v-  
tus.

Vbi dehisca fibu-  
la a tibia & cur.

Viam tibiae ac fi-  
bulae posset qui-  
ritus in eis expe-  
rire.

Cutibula in pro-  
rum & fibulam  
vibes & tibia ha-  
bent medullam in  
caute, habent  
& foramina.

Patella vif com-  
muni et femori  
& tibia.

Cur trahatur de  
patella separatio-  
nem a capite de fe-  
mo & tibia.

Patella nominum  
explicatio.

Tarcius nus est car-  
tilaginosus & reque  
folia.

Substantia patellae  
qualsivis vere sit.

Vbi imosus car-  
tilagine lubrica  
patella.

dicis fedes: Etenim hinc ligamentum nascitur tali ceruicem osi ti-  
biae necens. Ceterum fibula tibiae non fecus inheret, ac radium  
cubito adiungi diximus; pars tamen superiore femur nequam at-  
tingit, verum sub tibiae capite eo, quo supra diximus, modo con-  
nectitur: infra vero longum tibiae finum subit, vtriusq[ue] tamen pars  
structura per Arthrodiam fit, quae sub Synarthrofi ponitur. Ambo  
fibulae capita in processum acutum excent, que nonnullis alperita-  
bus prædicta sunt, horum superius, quod est rotundius, musculo-  
rum tibiani momentum infectioni defertur: inferius autem, quod  
depressius est, ac extrinsecus gibbum magis: musculos emitit ex 10  
tremo pedi familiantes. Verum quatenus bina hec capita finibus  
excipiunt, cartilagine obtunduntur. fibula, eti recta est, aut fal-  
tem modice curva plurimum tam ab ipsa tibia deficit, parte pre-  
sertim superiore, quoniam ibi tibia in finum fleuit, in eum autem  
intercallo ligamentum cernes, de quo supra meminimus, fibulam,  
tibiamq[ue] medio spatio complectens, ac præterea ligamentum id mu-  
sculos distinguit, per quos spatium illud hinc inde repletur, quoru[m]  
infectioni, ac nexui maxime inferiuntur inaequalitates fibulae finibus  
ac lineis comparatae. huius muneris ergo hinc pariter fit, vt fibula  
20  
aque ac tibia angularem propemodum figuram adipiscatur, vnum  
horum osium in eis omnes, si experiri non pteat, perdiscre  
possunt. Fibula vera in pronum, ac lupinum non mouetur, quod  
musculis huius obeyundo muneri dicatis caret. Sed tam fibula, quam  
tibia intus cauteatum habet medullam alteruantem, nec foramini-  
bus deficit.

### De Patella. Cap. XXXI.

O s quoddam genu præponitur, quod à femore, tibiaq[ue] sepa-  
ratum, vtrique tamen communem veluti operam præstat, si-  
cūt mox dicemus. Ideo separatum de hoc ipso esse agendum fuit 30  
post femoris ac tibiae descriptionem; quando neque cum hoc, neq[ue]  
cum illo commisceri, neque etiam ante hoc, vel illud tractari com-  
mode potuit, id autem est, quod Græci ἐργασία seu ἐργασία voca-  
runt, Latini autem patellam, genu molam, vel scutum, vel scutum, vel scutu[m]  
forme os, vel genu rotulam nominarunt. os est, non cartilagino-  
sum, sicut nonnullis vifum est, neque rufus adeo durum, vt foli-  
dum exstinxit debat, vt alii exstinxerint; at substantia est, qualis  
duro cuiusdam appendicis, que tamen prona fit, vt nutrimentum  
per omnes sui partes sufficiat. Verum intro cartilagine lubrica in-  
voluitur, idq[ue] magis parte, qua femur, ac tibia respicit, cum altera  
parte

parte musculorum tendinibus inuestiatur. Patella hec facta fuit,  
vt tegeter femoris, & tibia articulum, aliqui nimis patentem, ac  
proniores, vt antrosum procumberes facilissimo luxationis gene-  
re, præstat item, vt in rectum angulum gena fleeti possit. mobile  
præterea, nec pertinaciter adhaerens esse debuit, vt ne difficilem  
articuli huius motum redderet; aut longum in genu decubitum pre-  
pediret. Sunt tamen ligamenta cum femoribus, tunc etiam tibia  
necentur, quicquid alij dixerint, fibi persuadentes solis musculorum  
tendinibus contineri; nam ex appendicibus femoris, & tibiae lig-  
menta nascuntur, quibus manefite molam vtrinque vinciri plane  
perspicimus, at cum femore solum articulatur eo modo, quem fibi  
Ginglymos vindicavit. Etenim anterior imi femoris pars in duo,  
vti diximus, capita defens in medio finum habet, in quem media  
protuberanter patella portio immittitur, quem vt magis impletat,  
commodiusq[ue] inharet, hinc inde & ipsa sinus natura dedit protu-  
berantibus femoris capitibus respondentes, quamobrem femur  
patellam excipit, & ab eadem pariter excipitur. Formam pene or-  
bicularem nausta est: verum in acutum quodammodo definit, qua-  
tenus tibiae asidet: propterea scuti nomine donatur, in extremi-  
taibus tenuior: quo magis ad medium tendit, eo crasior efficitur;  
vbi proftis eminet, vmbonemq[ue] imitatut.

### De Pedis osibus, ac primum de Talo. Cap. XXXII.

SUPEREST nunc vt extremi pedis osa describamus; quæ sex  
Supra viginti sunt: Vnde pes vno minus constat, quam summa  
manus. Ceterum in pede tres ordines similiter, ac in manu con-  
stituere placet. id: clarioris doctrina gratia; vt prima pars, que  
30 statim tibia, fibulaq[ue] succedit, quamq[ue] tarfum nominamus, bra-  
chiali respondeat: secunda vero, quam pedion cum ceteris appelle-  
bimus, poltibrachialis osibus: Terti fit digitorum articulis de-  
finata, cum interim tamen eo solo inter se differant, quod septem  
nobis erunt Tarfi osa, brachialis autem octo. quo fit, vt vno eo  
osse, quo brachiale tarfum superat, manus pariter extremitam ex-  
tremo pedi præstat dicere possumus. Quinque vero pedij osa,  
quot etiam poltibrachialis numerabuntur, quæ item supererunt v-  
trobiqui, in digitorum articulos quatuordecim distinguntur. Neq[ue]  
video cur a tarfi osibus tria illa priora seungi debeat, sicuti ab alijs  
Anatomicis factum fuit fatentibus quatuor posteriora, que sola  
parte

Patella vultas  
prima.

Cup patella fit mo-  
bilis.

Patella habet pro  
pria ligamenta  
membrana.  
Quos proprios  
ligamenta pa-  
tria videntur.

Patella anteriel  
femori per Gya-  
glimon.

Patella figura qua-  
lis.

Vbi patella est si-  
gnata vboni.

Off. pedis 16.  
Manus osium nu-  
meratur.

Tres osium pla-  
langens in pede.  
Cohesione utr  
tarfi osium in  
pede cū tibias or  
dinib[us] diffi-  
cilius videtur.

Tarfi & brachialis  
conformitas.

Pedj & poltbra-  
chialis conformi-  
tas.

Tarfi osa septem  
tibialis osa  
octo.

Pedj osa quinque.  
Poltibrachialis  
5 quinque.

Os talus est  
manus cum pedis  
quatuordecim.

Tarfilis alijs ana-  
tomiunt & quo-

tari appellatione dignantur; ad brachiale tantum referri oportere, tribus primis ab<sup>q</sup>; relatione designatis. Per me itaq; semper licet cum hac tria, tum etiam quatuor frequentia tari vocabulo complecti: ut cum tib; tibi; suraq; recesserint; descendentes protinus ad viam osium compagem, veluti clafsem deueniamus, quam brachiali comparemus, quod quidem post cubitum, vlnam; nobis occurrit, verum hec tari off; singula peculia nominis non sunt donata; nam prima tria ali<sup>j</sup> a taro fecerunt, & vnum ex quatuor frequentibus proprium nomen obtinueru. at postrem tria adhuc fuit nomine. Primum igitur omnium talus, secundum calx, <sup>10</sup> tertium scaphoides, quartum cyboides nominabitur, quia superfunt tria, quanquam innominata sunt, attamen numeri, situs, ac forma ratione distinguuntur. Primum ergo talus erit, quem Gr̄ci *τριπόδης*, & *τετράς* vocant: Tibiam, fibulamq; illico subit, quippe cui illarum appendices incumbunt; quanquam tibiae foli substratus esse videtur. Id os homini cum ceteris communie est animalibus, quia multitudi, seu in digito scfido pede incedunt: quicquid dixerit Arifot. atque illum sequenti. à quorum tentativa rei veritas omnino abhorret. Tali forma ea fuit, vt supra emineat, vt orbiculariter, ceu rotulae partim imitemur, qua in medio leuem finum posset lateribus hinc inde prominentioribus, quā scilicet cum tib; off; copulatur: fī enim tibiae offis appendicem, quemadmodum caput de tibia; suraq; offis dictum fuit, natura inculpsit, vt excipiendo talo percommadam sedem praeberet, tuiorem nimis articularis speciem constitueret, que ginglymos dicitur. subseruit autem hic articuli modus pedi flexendo, ac refleundo, qui motus ab ingrediente animali continentem fieri solet. qui motus ut faci vor foret, minusq; membrum ex laborest; aut ne offa attritu multo tandem deficerent, nature folertia pars vtrraq; cum tarsi, tum tali appēdīcis vberiore crux leuigauit. Tali latera vtrq; que fuit declivia, ac figura veluti plana, vt illi internus tibiae proceſsus ac fibulae appendix malleolos ambos constitutives adhaereſerent. at externum latus longius defecidit, magisq; est excavatum, quo inferius procedentem fibulae appendicem excipiatur, ad externum malleolum conſtruendum, qui propter decorum magis quā internus protēdit, inferior tali pars firma est, ac sua cartilagine obducta: tota calcis offi inheret, ita tamē, vt anterior eius portio femoralicem finum habeat, cui inferius media loco offens calcis regio. at posterior quodammodo prominet, qua scilicet ab interna, atq; posterior calcis portione fulcipitur. nos anteriorem

Prima classis regi offiū Tarī in pede repromon brachiali.

Singula Tarī offi  
non habet nomē.

Talus.

Calx.

Cyphoides.

Cyphoides.

Quomodo disti-

guantur talis

namē.

Ident. eis depon-

tes depon & Ta-

lus.

Tali finis.

Talib; habent ho-

mo & animalia

pede multilobis.

Articulus reci-

plicatus talis.

Tali figura.

Cur appendix ti-  
bus talii excipi-

Talis articulat-

ibus per gyngly-

Ginglymi vissi in

tali & tibia.

Cur os talii cari-  
lagine inservit.

Cur calx laeca fin-

decusa & plana.

Quid confitatur  
malleolos.

Cur malleolus ex-  
ternus diffractab;

internus.

Tali pars inferior  
qualis.

Per anteriorē par-

<sup>20</sup> que fuit declivia, ac figura veluti plana, vt illi internus tibiae proceſsus ac fibulae appendix malleolos ambos constitutives adhaereſerent. at externum latus longius defecidit, magisq; est excavatum, quo inferius procedentem fibulae appendicem excipiatur, ad externum malleolum conſtruendum, qui propter decorum magis quā internus protēdit, inferior tali pars firma est, ac sua cartilagine obducta: tota calcis offi inheret, ita tamē, vt anterior eius portio femoralicem finum habeat, cui inferius media loco offens calcis regio. at posterior quodammodo prominet, qua scilicet ab interna, atq; posterior calcis portione fulcipitur, nos anteriorem

partem semper intelligimus, que a capite defendantibus primo se offert; posteroirem vero, que sequitur, remotorū est; fed inter illa duo spatia canticas admodum profunda iacet, quam etiam augere videatur calcis sinus in ea parte canticas huic ē regione respondens. Hanc ipsam non aliorum factare fuisse coniicio, quātū vt mucosam quandam substantiam, ac pinguedinem simili contineat humectans inungendisq; hisce osibus paratam, ne scilicet crebro mortuificarentur: atq; ita fū munere fructarentur; præterquā quōd ligamenta ibi preto fuit, calcem, ac talum arctissime colligantia.

<sup>10</sup> Anterior eiudem pars in ceruicis formam producit, qua in caput rotundum, & sua crux obtecum definit, quod ab off; scaphoide in amplum, rotundumq; finum calato excipitur. Is articulus prestat, vt pedem obscuro quanlibet motu interorū, extorūq; mouatur, nec non etiam aliquo modo circumducatur. Demum parte priore talus decumbit, & in geminum quasi processulum supra calcem extendit, quā scilicet ad internam regionem vergit, atque in hunc modum fe habet talis: os quod tandem adeo sinuatū conficiptur, vt non modo ligamentorum inflectionem, ortimue ad mittat, sed tendimū mucleorum digitos mouēcium deductuū ce-

dat, huius substantiam solidam non inuenies: vt aliquis opinatus est, verum intus spongiae est, ac multis foraminibus percutia. secundum, quod sequitur calx, siue calcis os dicunt, alijs calcaneum, vel pedis calcar appellat, Gr̄ci *τριπόδης* vocatur: magnitudine ideo omnibus summi pedis osibus antecellit, non multum à tali substantia disidens, quanquam fungosus effe videatur: neque adeo duro corcite vndiq; munitum, superne tali offi ad eum, quem paulo supra diximus, modus committitur, cum scilicet media versus anteriora regio partim rotundo tubere turgat, partim vero ingentem finum habeat, vt talum excipiat, & ab eodem per Ginglymon exci-

<sup>30</sup> piatur, ac quā prior est, in tergum tamen vergit; oblonga, rotundaq; est, quodammodo caput in superficie habet, & in ea regione appendice munitur, ac tota portione à tibial rectitudine excedit: quod ideo factum fuisse existimo, ne pes cum tibia posteriora versus delaberatur, minusq; sic illa pedi, pes vero humi hareret, inferiore calcis partem, qua progettatur, latiusculam effe oportet: vt tutius ibi percosſeret: eandem præterea aliperam, & transuerso processu abundantem, vt inde oritur musculus flexendo quatuor digitorum articulo defuerint: vbi præterea ortum habet materia illa mucleola, vnde emergunt quatuor mucleli, qui longo tendine in internā quatuor digitorū regionem implantantur,

M 2 & pro-

tem quid intel-  
ligendam.  
Quid per postero-

Canticas canticas  
tem magnam in  
tali fixauerit.

Vbi sine ligamen-  
ta calcis & tali.

Anteriori pars  
plicata tali.

Qdo per obcuru-  
mota mouescatur.

Desperat pars  
prioris tali.

Cur tali & fe si-  
militat.

Tali osis substan-  
tia qualis.

Error osis illi ex-  
istimat: os tali  
est officia tali.

Calx antecellit  
in summo pede.

Calx substantia  
qualis.

Calx substantia  
qualis.

Calx substantia  
qualis.

Cur calcis à tibie  
rectitudine exci-  
dat.

Cur inferior pars  
calcis antecellit.

Materia mucle-  
laris qua quatuor  
excute muclela.

*Cur inter processus  
est eminētes sit  
cautia.*

*Apertis in capi-  
tis calcis cur-*

*Articulatio for-  
mis fib Gingy-  
ano ad Sennariorum  
fim referenda.*

*Processus vlat.*

*Cur internum la-  
tum calcis sit infi-  
nitus excavatus.*

*Ost. Tarsi vel Nau-  
iforme.*

*Situs nauiformis.*

*Articulatio nau-  
iformis cum ralo  
ad Enarthrofim.  
posterioris cymbae  
descriptio.*

*Externi lateris  
cymbae descript.*

& propterea eminētes hinc inde processus cauitatem quandam re-  
linquunt, & commodius in ea tam musculus, quam musculosa illa  
substantia locum habeat: ne, dum pes humi validius incumbit, ciui-  
modi musculorum capita nimis compresione lardantur. Iam vero  
calx ea pars, quam in caput evadere dictum est, impresione  
quandam habet leui, ac paululum elata apertitate donatam, quo  
melius in eam tendo omnium maximus, ac robustissimus inferere-  
tur: qui a tribus musculis pedem mouentibus in unum tandem co-  
euntibus conficitur, parte qua minimum digitum respicit, cum cy-  
boidi coniungitur: Ita quidem, vt superne, vbi leuiter effertur,  
plano propemodū ciboidis fini aptetur: Inferno autem obliquo  
ceu fini, atque ad interna vergente equali duco procedente ciboi-  
dium portionem excipiat. Quamobrem sub Ginglymo ad Sy-  
narthrofim remalem articuli formam rectius poluerit: quia  
vero maximum digitum spectat, (quam tamen regionem ad internum  
calcis latus concinnus referas) processum non modicum emit-  
tit, quo finum in interno latere celatum adeuagat, ac propterea  
propugnaculo sit cum musculorum tendinibus, tum etiam venas,  
arterias, ac nervo iliac transuenientibus. Non enim ob alios vlys latus  
id tam infiniter excavatum est, quam ut hinc vasis, tendinibus;

cederet, quibus omnibus tam confert processus iste, quam etiam  
præstat, vt talus ibi aptius cum calce cohereat. Externum denique  
calcis latus deprehensum est, aperum, & inæquale: cui prope partem  
posteriorem parvus adest finus sub exiguo processu conditus, vbi  
cartilaginean cruxfani offendit, quam minirum petit musculus septi-  
mi tendo, pedi extēndit subseruentis. Tertium tarso si à Gre-  
cis *expansus*, à nostris autem nauiforme, sive nauiculare, sive cym-  
bam referens nuncupatur: quoniam scapham, aut phælum imite-  
tur. Id in interna parte posse fitum est; anteriori sui sede finu-  
est profundus, in quem oblongum, rotundumq; tali caput inferiorum,

qui articulus ad Enarthrofim nihilominus obscurum referri debet;  
quando ab eo non nisi obscurus motus prouent, posterior pars  
priori quinti, sexi, ac sc̄pimi osiū nomine parentium sedi com-  
mittitur ita quidem, vt non facile sit iudicare, ab illis ne osibus  
excipiat, an illa ipsa excipiat. Etenim haec sedes non prorsus com-  
mota frant, finusne, an tubercula fint; tamet leuiter demum protu-  
berare videtur. Externum eiusdem latus amplius, rotundum, fi-  
natumq; est, qua præsertim cum quinto osse coniungitur. Vnde  
simil atque diceditur, sensim in angustum redigitur, & in internum  
processum finitur; veluti nauis rostrum referens. Ita internum latus  
promi-

prominet, vt in igne tuber constituat, cuius ope dextrum à sinistro  
leui momento fecerimus: inferioreq; finum, cui eminet, maiori-  
rem effici, quātūdō texti musculi pedem mouentis percommode  
reflectitur, multis aperitibus cum superiore, tum etiam inferiore  
parte scatet, vt idoneam ligamentis fedem præbeat, quibus ossa  
hic inueniuntur conneuantur. Quartum os, quod catcri primū  
tarſi faciunt: *subnotis* Græce, Latine autem cubiforme, seu cubum,  
teferamus imitans dicitur. & licet quadratum esse videatur, ita  
quidē tessera figuram referat, multiplici tamen forma infigitur:

ideo *multicollis* quasi multiforme nuncupatum est. Arabes grandi-  
nos vocantur. Id quidem ad extimum pedis latus iacet, & cum  
calce parte anterieore eo articuli genere iungitur, vt non magis suscipere, quam fulciri videatur; sicut anteas asseruimus, vbi de cal-  
ce loquebamur. In posteriore autem illius parte duos similes sinus  
cernere est, quibus fulciri extrema duo pedis ossa, quibus fulcien-  
dis velut basis paratum esse videtur. At internum latus cum exter-  
no sc̄pimi osis coheret, vbi non secus atque alijs paribus, qua  
cum catcri ossibus copulantur, leui cartilagine incrufatū am-  
muertuas: cum tamen alibi nulla cartilagine obducatur, foli siqu-  
dem iuncturis tali adest cartilago, ne nimis impacta sint ossa: ac  
motui quārum obscurō resistunt, extrema sedes bifida est, ac duos  
processus exire fini medio illos dimittit, qui ad inferiora obli-  
quo duco tendit, vt obsequatur tendini sc̄pimi musculi pedem mo-  
uentis, cui subfractus est, ac viam præbeat. Superior pars planior  
est, sed extrorsum accluens fit, quando talis reliqua pedis forma futura  
est, vt scilicet in medio elati, in vtrunque latus, ac maxime in  
externum sensim declinet. Propretera videre est pedis ossa, præ-  
sertim postrema Tarſi quatuor in orbicularem formam diducta, vt  
parte superiori cōcava sint: inferne autem concava formice imi-  
tetur. Validior nempe construktur hac futura erat, ac roboris plus  
habitu, que sufficeret tum figendo pedi, tum demum corpore  
moli sustinende. Ad hanc prominere huiusmodi ossa necesse fuit,  
vt inferna cauitati relinquerent idoneam fedem, tum ut exhibi-  
tur tendinibus ac musculis sub inferiore regione positis. Verum  
hac obiter dixisse sufficiat, vt patere posset; quare in superficie pro-  
tuberantem pedis formam, ac in ima parte simili, cauamue, non  
planum natura confluxerit. Ceterum ad tarſi ossa reveramus, è  
quibus reliqua iam sunt tria, que adhuc nomine destitutuimus, ho-  
rum quintum è regione pollicis situm est, cuius figura talis esse vi-  
detur. *O* ante similiā cōspicitur, & cum posteriore nauicularis  
portione

*Reflexio gradulis  
sc̄pimi ossis  
pedem mouentis.  
Ciboides os  
quar.*

*Ciboides non est  
quadratum.  
Car ciboides di-  
ctum non est  
Os grandis.  
Situs ciboidis.*

*Car. iunctus adic  
cartilago.*

*Situs vī præbus  
tendit sc̄pimi  
ossiū pedis.*

*Car. tarſi ossa po-  
steriora preferim  
unt formice illar*

*Pedis forma in su-  
perficie protru-  
bit in ima parte  
tina est.*

portione prominente coniungitur; retro vero primi pedij ofsis, quod pollicem sustinet, fides efficitur, quam partem si per se species, difficile iudicatur sit, si suauitate sit, an promineat: quod quantu*m* hisce tarfi ofsis commune est, quatenus inuicem, aut cum pedij ofsis vniuentur. obscuri enim adeo in ijs sumi finis, ut planis seu superficiebus in modum genes committi re*est* dici possint.

Attamen si confidere partem illam pedij ofsis, que huic quinto ofsi incumbit, ubi can videtur duplicum cuitatem pra*re* se ferre, procul dubio iudicab*e* necelsum esse, ut altera pars in duo quamlibet exilia tuberculata turgat; n*isi* geminas hinc inde suauatas partes committi fateamur; quod mea quidem sententia perridiculum fore, quando vbiq*ue* tum natura, tum etiam artis natura profus seruile ordo postulat, vt vel plana planis, vel fina protuberantibus, nusquam vero causa caus*is* committantur, superior pars modica est, & ad intimum scdem, que latissima vifatur, descendit. hac autem quoquomodo gibba est pro eius cuitati ratione, que in externa regione cernitur; qu*a* ad inferiora pertinet, cum interior latus id parte superiore internum sexti ofsis latus modico sinu contingat.

Verum inferior crasior exiit, quo firmius terrena inhaeret. Sextum os quadrilaterum appetat, si superiore eius faciem intucamur: 20 qua vtiq*ue* plana est, & quadratis lateribus respondet. At si partem inferiorem, cum illa angustissima fit, & in aciem abeat: hoc ipsum os cuncti tantum imaginem referre dicemus, quale item esse dixeris septimum, quod illi proximum est os, de quo mox dicemus, ac me hercule ambo hec ofsa sic inter alia, que circumstant, posita sunt, vt cuncor*is* more ad ea veluti confitpanda immissa fuille videantur.

Verum sexti huicofsa os pars anterior cum scaphoide, posterior leuite prominens cu*m* secundo Pedij offe, intima cum extimo quinti tarfi ofsis latera, ac demum extrema cum intima septimi ciuidem fede copulatur. Quibus partibus sua n*on* deest cartilaginea crux. 30 Septimum medium est inter sextum, ac quartum, quod cyboides nuncupauimus. quadrangulare id quoq*ue* videtur: sed longiusculum est, anteriori sui parte ad nauiforme declinat, eiusq*ue* tuberculum exiguo admodum sinu excipit, itaque illi committitur: parte vero posteriore tertium pedij os admittit; at sui lateribus latera terti*m* exti, tum quarti ofsis attingit. atque hec de tarfi ofsis: quorum subflanta dura quidem est, non omnino tan*g* solida, nec a foraminibus vacua recipienda alimenti gratia constitutis.

Per Glenem con-

Planis planis, vel  
planis protuberantibus  
tibis communis  
non causa causa.

Cur quinque os  
intervallata in-  
fera sit crassius.  
Sexti os tarfi in  
nomini defici-  
p*to* figura.

Sexti & septimi  
os tarfi videntur.

Septimi os in-  
minata sinus.

Ottimum tarfi fab-  
raria qualis.

De Pe-

De Pedio. Cap. XXXIII.

**S E C U N D A** Pedis pars, quam Graci *medicis* appellant: latinis motu do planta, modo peccen, modo pedis vestigium: ea est, quam poftbrachiali responderet diximus, quinque ofsis conflans, articulos digitorum imitantibus oblongis, ac teretibus, quorum extrema capita medi*m* regione subtiliorē reliquunt. Etenim initio craf*foria*, ac sinuata quā cum quatuor ofstremis tarfi ofsisbus eo quo di-

ctūm est modo componuntur; inde vero quā cum primis digitorū articulis iunguntur; in rotundum caput nō secus atq*ue* poftbrachialis offa, eminent. Ex his ofsis primum maximum est, verū alijs longitudine cedit; siquidem omnium breuisimum est, cuius pars

inferior, sed sub capite est anteriore, in tuberculum prominet, quo duo felamina ofsicula ibi absidentia disiungit. At secundum os, quod sustinēdo indici est efformatum: omnium longissimum, quātum illud quoq*ue* effe videntur, quod minimo subest: eius enim longitudinem adaugat prominētor in extēnum pedis latus producitur, in quem o*c*taui musculi pedem mouentes tendo indutur. Ceterum omnia parte anteriore tarfi ofsis vniuntur, atq*ue* etiam fibro inuicem

inherent, leni*m* deinde dehincunt, & ea mutuo abſcedunt, tenuiora sunt, vt in medio intercula conſtituant, in quibus musculi sunt primos digitorum articulos flecentes. Tam anteriore, quam poftiori parte appendicem obtinere cartilaginea crux obtēcam, verum appendix poftiori parti adhata rotundum illud, de quo diximus, caput effingit, quod in sumum primorum articulorum profundum, atq*ue* orbicularē immittitur. caua intus sunt, ac medullosa, & habent foramina, per quae cum venule, tum arteriola ad ea nutriti*m*, foondaq*ue* subiuntur.

30 De Digitis. Cap. XXXIV.

**T E R T I A M** pedis partem explet*m* digitorum articuli pedion. subequentes. Hec offa quatuordecim numero sunt: nam singulis digitis terni sunt articuli, pr̄ter pollicem, cui duo tantum obiungere: id quod in manu quoque, obseruauimus, qui enim maxim*m* digitus primus articulus esse debet; vt robiq*ue* pari paffu incide videatur, in poftbrachiali videlicet ac pedis ofsisbus: adeo vt merito in corum numero collocetur, licet in manu id genus os à ceteris poftbrachialis ofsis differre facile deprehendatur; cum in eo motus quodammodo manifestus fiat, in pede autem os iftud nō

Idem est *ofsis*,  
planta, p<sup>r</sup>etē,  
vestigium, pedis  
Planta refponda  
poftbrachialis.  
Offa planarē quot.  
Omnis plantarē B.  
garia.

Primum os planta  
describitur.

Tubercula in pri-  
mū offe planarē  
Secundū ofsis planarē  
te descripc*to* &  
vias.

Tendons o*c*taui  
musculi pedis in-  
feriori.

Sunt mafculorum  
qui flecent pri-  
mū articulorum  
digitorū.  
Offa planarē habet  
appendicem.

Offa planarē forte  
carbofasciula.

Digit*m* sunt tercia  
pars pedis.  
Omnis articulū  
numeris.

Polle & habet duos  
articulos in ma-  
tria pedicis.

*Collatio ossium digitorum pedis & colubris digitorum manus.*

Vt ossa digitorum pedis anterius per articulos plantarum & tenuis articulos digitorum. Manu articulata ossium pedis & colubris digitorum per ginglymum. Tendines flexorius tendit & tenus articulus digitorum. Appendix. Cervicis in articulatione vertebrales. Cur nuntius digitorum exiret appendice & cartilagine. Ossium digitorum caudae medullaria habet.

De Sefamini. Cap. XXXV.

20

*Sefam. ossium figura & situ.*

*Ossium sefamini viss primae.*

*Sefam. viss fluorescens.*

*Sefam. in geno viss.*

*Sefam. viss ventus.*

*Sefam. viss quartus.*

*Cur sefamini fuit dicta.*

*Differencia duorum ab alijs.*

*Sefam. ossium fabritia qualis.*  
*Medullolus siccus continuatur in sefamini.*

**D**ANTVR ossicula quedam orbicularia, depressoq; sub infimis digitorum modo pedis, verum etiam manus articulis inter ipsa internodia iacentia, quae quanquam non aliorum à natura fabricata esse videantur, quā vii infirmitate vacuū illud, quod ijdē articulis reliquias est: ato tamen vissus longe maiores praestant; quippe que non focus propugnaculo sint articulis, quā soleat genu mola eam partem munire, qua cum femore tibia articulatur: & apprehendens rebus firmitate non modicam, & in pede humi æqualiter aptando commodum maximum afferant. Præterea facta sunt, vt articuli in ipsa flexione in acutum angulum non dirigantur. Hec ossicula, quōd parua admodum sunt: non formæ tantum ratione veteres sefamini compararunt; unde Græcis *enarrat*, Latinis vero sefamina ossicula, vel sefami figuram præ se ferentia dīcta sunt. Excipi ab alijs iure possunt gemina illa, quæ sub interiore primi pedij ossis parte, qua cum primo articulo pollicis articulatur, reperiuntur, siquidem maiora sunt, & cartilagine quadam incrufata, quatenus videlicet articulo inherēt, cum cetera multo maiora sint. omnia substatia sunt pene solidiora, quæ tamen intus fungosa est, ac porris scatet, vbi fuccus quidam medullosus pro nutritio-

mento seruat.

mento seruat. Numerus ossiculorum incertus est, in nonnullis viginti, in alijs quindecim, in quibusdam decem, in alijs plus minusve. Hic obiter dictum illud velim, horum ossiculorum causa nonnunquam cuenire, vt luxati præferunt primi digitorum articuli minus commode reponantur. Nisi enim quis difficultatem rationem optime nouerit, nufquam plenam restaurationem molieret. Atque hoc de ossibus: quibus explicandi tum breuitati, tum etiā perspicuitati studiūmus; vt quod cius fieri potuit: difcentium vitiati consuleremus; candem operam in ceteris, que sequuntur, præstaturi.

Nec tertius numerus ossiculorum definitus.  
Cur luxatio in pedestalis quandoque articulata est illa.  
Brenner & perspicuitate bladei.

## REALDI COLVMBI CREMONENSIS D E R E A N A T O M I C A

L I B E R II.

## D E C A R T I L A G I N I B V S.



E Q U E N S hic Liber Cartilaginum naturam explicabit, ligamentorumq; fabricam, ac postrem scoleti compendiū rationem. A Cartilaginis igitur, quod ea primo nobis propria fuit, descriptiōne exordiamur. Cartilago substantia quedam est media inter ossa, & ligamenta: Nam ossibus tanto mollior exigit, quanto ligamentis durior: albedine tamē cum vtrifq; maximopere conuenit: ac sensus penitus est expers. Etenim neros sentiendi autores nullibi cognoscit; quod summa cum ratione factum esse fatebitur, qui Cartilaginum utilitatem callebit. Nam Cartilagines sentire minime decuit, sive operiendi, ac sustinendi munere fungantur; sive propugnaculorum vices gerant: sive praestent, vt ne ossa inuicem atterrant; sive efficiant, vt eadem simul annexa firmius coherent: sive sinus augeant; sive articulorum motus faciliores reddant. Iam vero eadē sic natura compofuit, vt nullo vñquam modo frangit possint vñque sua molitie cedentes: neque adeo refiunt sicuti ossa, nec impetu aliquo decidunt, aut extundunt at-

Cartilaginis de-  
scriptiōne.  
Cartilaginis de-  
scriptiōne.

Cur cartilagini sese  
tenuis non fuit.  
Cartilaginis viss  
multplex.

Natura cartilag.  
compositione ad  
mirabilis.

N tracte,

98 REALDI COLVMBI CREMON.  
tractæ, vt ligamenta plerūq; faciunt; verum in fœse redent semper, neque fedem suam, vel formam facile commutant.

De Palpebrarum Cartilaginibus. Cap. I.

Quibus animalib.  
cartilagineas  
superiores palpe-  
brarum maiores  
quibus minores  
sunt.



Carpe dilatatur &  
eius ingens tamen  
palpebrum car-  
tilagineus.

Palorum in cari-  
laginibus palpe-  
brarum vultus.

RIMVM locum inter Cartilaginiæ illa sibi vendicat, quæ oculorum palpebris contigere: Bina quidem vtrinque supra, intraq; at superiores maiores longe sunt homini, atque ijs animantibus, quibus palpebre superiores mouentur inferioribus immotis. Quibus vero contra, vt aubus pene omnibus, inferiores superioribus maiores existunt. Ceterum has Cartilaginiæ inueniunt intus membranula, foris autem cutis, licet in palpebrarum extremitatibus tatum sita sint, quas validiores efficiunt, vt arcuës conniveant, ita propugnaculi vicem oculis præbent. cui rei nō minimum adserunt adiumentum pili in vtraque cartilagine non fecus, ac in duriori folio infixi, vt ne mollius iaceant, aut languidius pendeant, sed stent erexit ad ipsam oculorum aciem dirigendam.

De Aurium Cartilaginibus. Cap. II.

20

Vñst.  
Curae crafisores fu-  
sternæ.

vbi duriores, &  
cav.  
Os seporis vbi fit  
alperum, & cur.

Figura cartilagi-  
nium qualia &  
cur talis.

Cur aures offere  
non sunt.

Cur aures sunt car-  
tilagineæ.

HIS proximæ geminæ illæ sunt, quæ vtrang; aurem constituunt, Hædutis foraminis sic apposita, vt ipsi aurum ope, atque opera longius id extendi, ac latius quodammodo patere videatur ad sonos promptius percipientios. Crafisores superne cartilaginiæ hæ facta fuerunt, ac præterim iuxta foramen, vnde ortum habent, vbi duriores quoque sentiuntur ob temporis osis, vnde producent, vicinitatem. Nimirum id os ad meatus auditorij circumferentiam alperum redditur, vt cartilaginiæ educat, ea ratione accommodatius; vbi etiam ita affixa sunt, vt nullo momento, neque deorsum labi, neque sursum propelli posint. Intus, extraq; partibus constant tum limis, tum etiam gibbis, vt prominentes partes externæ internæ cauitatibus respondeant. Supra rotundæ sunt, infra vero in pinnam definitæ: quæ licet ab ipsiæ cartilaginum finibus dependent, cartilaginiæ tamen omnino est expers, cum neutiquam eius ipsius indigetur. In promptu nemini esse nō potest, cur non ossæ aures natura efformauerit, quoniam si subtilitatem reflexisset ex osse illas fabricatura, fracta facilis, & paulo momento defecturas nouerat: At si crassæ, & solidas, quales eis debuerant, nimis profecto capiti onerosas, rectissime ergo ex cartilaginea substatia leuit, atque

DE CARTILAGINIBVS LIB. II. 99

ataque ob sui mollietiam ab externis iætibus minus lèdenda construxit. Quibus præterea non tam munimenti, quam decoris gratia pertinacem cutim adoluuit.

Car surium cutis  
sunt pertinax.

De Nasi Cartilaginibus. Cap. III.

EXTREMA nasi portio Cartilaginea facta est magna natura E prouidentia, vt facilime claudi, malorum odorum aescensus prohiberi, ac rurum apertis dilatari possit aeris attrahendi causa.

Car extremæ na-  
sis est cartilagi-  
neus.

Præterea hæ narium substantia ratio, vt de auribus dicebamus, confert, vt vix ledatur ab extrinsecis, quibus saepè oscurrat: præsta enim cedit frangit omnino neficia. Quæ utilitates adeo necessestia sublate forent, si narium fabrica vñtria ex osse conficeret. Quam obrem optime huic parti, sicuti ceteris sapientissimus rerum opifex confidit, dum imas nasi partes cartilaginea condit superioribus osseis annexæt, ut inferioribus superioris veluti balis, ac firmamentum forent, quando haec ab illis pendere debebant. In

Cor totus natus  
non est ollus.

tres nasi extre-  
mæ cartilagineæ.

20 Tres nasi extre-  
mæ cartilagineæ.

Cur solæ pinnæ in  
naso mouentur.

Vñstilij error.

Quomodo pinnæ  
narium claudentur.

De Maxille inferioris Cartilaginibus. Cap. IIII.

PRIORE libro, vbi de Maxilla inferiore loquuti sumus, duarum cartilaginum obiter meminimus, quas inter superiores eiusdem maxilla processus, ac temporum ossa hanc dubius reperies. mobiles quidem illæ sunt, nec aliæ de cauâ fabricatæ, quam vt frequentem maxilla motum tanquam in lubrico ponent, vix enim verisimile sit articulum illum quamlibet laxum sufficere posse: quin etiâ inter edendum, loquendum, atq; oficitudinum ossa hec attererentur, aut saltæ labore nimio fatigata ab ipso tandem motu desiderent: nisi cartilaginiæ istæ mobiles adessent, quarum beneficio, quondam opus foret, maxilla promptius moueretur nullum fere quietis, aut cœlestionis tempus requiriens.

Sicut.

Vñst.

N 2 De

## De Aperfa Arteria Cartilaginibus. Cap. V.

Trachea & laringe  
antiquis ex cartili-  
ciliis constata.

In bronchis fibulatis  
laryngis cartilagi-  
nica est.

Hominis in con-  
sternatione larynx ex  
osibus collitus car-  
Epiglottis qualiter.

Car Epiglottis ex  
cartilaginea.

Car de laringe  
partibus plerique  
loquuntur in libro  
de osibus.

Amdorū trachea  
substantia qualita-

Amolorum figura  
deteriora membra  
na qualita.

In Amdorū quodam  
fecilli membrana  
innocentia amolorum trachea.  
Aperfa arteria d-  
grediens.

## De Spina dorfi Cartilaginibus. Cap. VI.

DORSI spina vertebrarum ferie producitur, quarum corpora  
infra, infraq[ue] cartilaginibus crasis committuntur. primam  
tamen

T R A C H E A M Arteriam, atque eius caput laryngem ex cartilaginibus, non ex osibus confructam esse cum veteres, tum recentiores Anatomici exsuffmaverunt, quorum authoritati subscribere non grauerat, nisi rei natura multo alter haberet. Neq[ue] mirum videri debet, tot celebres viros hallucinatos esse in substantia laryngis, facilis enim est error, si brutorum, ut bouis, & huiusmodi aliorum laryngem intuare, quem Vellius publice semper scire, aye oftentare confundit. Verum si humanam inspexeris, 10 prefertim in cōfertime atate, procul dubio osicula omnia, exquisitos conficitur, agnosces epiglottide excepta, quae fistulam tegit. Ea vero linguis forman referes lingula nuncupari latine foli, gravam vocem magis amantibus Epiglottis dicitur. Quam cartilagineam esse oportuit, vt sine vila noxa cōtinuum mortum admitteret, qui expirando, inspirandoq[ue] continenter editur, praterquam quod moueri quoque illam necesse est, dum aliiquid deglutimus, dumq[ue] loquimur, vbi modo atlollitur, modo deprimitur, ac præterea in vomitu ad contraria reuelatur: quos motus faciliter confequitur cartilagine in quamlibet partem cedente. At reliquias laryngis par 20 tes, quoniam osseam naturalum, vt ante diximus, sapiunt; nos inter osa connumeramus propriis de illis capite. Quod autem laryngeum sequitur, aperfa arteria traetu finitur, idque totum cartilagineum est, & crebris anulis distinguitur, qui tamen anulo non ex continua cartilagine constant: siquidem pars posteriore vertebrae verius, vbi oesophagus, sive gula canalis iuxta extenditur, intersecuti sunt, membranula tamen eos illi copulante. Non enim abrupti esse poterant: at nihilominus ipsi oesophago cedere illos operpretium erat, ne deglutiendi cibis, cartilaginis compresione patetur. Hanc membranulam si detrahas, protinus anuli diuult appa- 30 rebunt, ac formam C nostrí elementi pra se ferent. Iam vero simili lunguntur vellente membrana, quam in acutissimo Angina affectu praefindere fortasse non ab re foret. Hic aperfa arteria ductus sub ingulis definit, vbi duos in ramos scinditur, qui rufus in alios duos, itemq[ue] i in alios, ac denum omnes per Pulmonum substantiam disperguntur aerem inspiratum, ac exspiratum deferentes:

## De Spina dorfi Cartilaginibus. Cap. VI.

## DE CARTILAGINIBVS LIB. II. 101

tamen vertebram excipio, que corpore caret, nec vila cartilagine donatur. Præstant autem huiusmodi cartilaginiæ, vt laxior quodammodo fit corpori vertebrarum inuicem facta articulatio, quo facilius antrorum, retrorum, & in vtrum latus flecti possint. Haec vertebrarum corporibus latitudine respondent illorum superficie æquantes. Ideo quemadmodum illa in defensu magis augentur, ita quoq[ue] cartilaginiæ maiores, crassioresq[ue] sunt, vt graviore osiū mole depressa non deficerent. Sub osse sacro, vbi Coccyx affigitur, cartilago similiter asidet: ac præterea inter pri- 10 um, ac secundum eiusdem os interposita est, multa quidem illa, & precipua in mulieribus: quoniam dum parium, cauda ipsa versus posteriora trahitur; cum tamen in viris nunquā à sua fede dimo- ueatur.

De Cartilagine qua in superiore pectoris parte  
posita est. Cap. VII.

S Y M M V M sternum vtrinq[ue] cartilagineum habet, quatenus iugularum annexum admittit, que mobilis est vñus eoldem praefannis, quales in maxilla inferiore non absimilem cartilagineum prestatte di- 20 ximus; quanquam non tam prompte, nec tam crebri sint hic, quam illic motus: in magnis tamen vociferacionibus, nec non in deglu-tiendis cibis plurimum inspirationi, atque expirationi conductac, dum pectus modo contrahitur, modo affligit: ac denum totius brachij motum expeditiorem efficit.

## De Cartilagine medio pectoris posita. Cap. VIII.

I N T E R primum, & secundum os pectoris cartilago quedam si- 30 ta est, que mollis exsistit, ac ligamenti vicem tenet, & idoneam motui magis superiore partem reddit.

## De Costarum Cartilaginibus. Cap. IX.

C O S T I S quoque adnascentur cartilaginiæ veluti appendices quædam, quatenus solum partem anteriorem respicunt, tam veris, que pectoris osi committuntur, quam non his costis donare. In quibus illud animaduertere est, quod brevioribus costis breuiores quoque cartilaginiæ contigere; longioribus autem longiores. Huc addit quod superioribus rotundæ cartilaginiæ, inferioribus vero non acuta prominent: Idque, vt costa facilius pulmonis motu subfe-

Prima venebria  
dorsi cartilagine  
cervicis.  
Cartilaginem ver-  
tebr. vñis.  
Cartilagi. vertebr.  
figura.

Cartilago sub fa-  
ciliis.  
Cartilago inter os  
la coccygia.  
Car cartilago tre-  
pum & secundum os  
coccygia illa in  
literis multipli-

Situs.

Vñs cartilag. mo-  
bilis in summa-  
tate literis multi-  
plex.

Car medij pecto-  
ris cartilago mol-  
lis.

Costæ non ver-  
tum spicis carti-  
laginiæ habent.  
Collis, bresciolæ,  
breuiores sunt  
cartilaginiæ &  
concurva.

Cur varia sit figura  
cartilaginum costarum.

*Cartilaginem in subsequantur. Nam thorax semper attollitur, ac deprimitur, qui motus est naturalis est, non adeo tamē liber est, si vniuersa costarum substantia ossa fuisset: nec præterea voluntarios Thoracis motus, quales in emitenda voce contingunt, diu natura sufficerent, nisi cartilagine opera haud laboriosam peccoris dilatationem subministraret.* Costa autem nothæ amplius præstant, quod turgescit ex replectione ventriculo cedunt, quod minus haud est exiguum, cum ipsa compresio noxa plurimum affere posset.

## De Scutiformi Cartilagine.

Cap. X.

10

*Ini Pectoris casti laginis figura.*

*Ini pectoris casti laginis numerus clavus.*

*Vitis mucronata cartilagineis vulgo.*

*Vitis verae cartilagineis mucronata.*

*Cor vultus accipitris in cartilagineis mucronata fit lethale.*

*Carriago mucronata non decidit ut mulericulæ figuram.*

**P**ECTORIS OS, quod alio nomine sternon appellare cum alijs folenum, in ima sui parte cartilagineum habet trianguli forma: licet quandoq; quadrangularis, nonnunquam bifida conficiatur. Hanc nonnulli gladiolum, alij Scutiformem, seu scutalem cartilagineum, alijs mucronatum vocant, Arabas sequentes malum granatum dixerunt. Græci *γύρων* appellarunt. Haec non ideo facta est, sicuti vulgo creditur, vt ventriculos veluti propaginaculum tueatur: cum in finitimo latere ab hac cartilagine longe abfir. Ceterum cordi præficit, & septum transversum munit, quippe cui eius tendo subnæctitur. Quocirca lethale vulnus est, quod hinc parti infligitur: quoniā natura cartilagineum hanc, tanquā scutum aliquod oppofuit. Ea vero ita connata est ino pectori, vt non nisi summa vi diuelli posfit. Quamobrem deridendi fuit, qui putat hanc nonnunquam decideri folere.

## De Cartilagine Scapulari, Coxendicis, ac Tibiæ finibus apposita.

Cap. XI.

*Cartilaginis mobilis in fini capitis scapulari vestitæ plures.*

*Numerus raro laxatur.*

*Humeris luxato difficile remittuntur.*

*Carriago in acetabulo coxendicis non est mobilis.*

*Vitis cartilagineis in fini coxendicis*

**I**N Scapula capite sinus est, cui cartilago mobilis obducitur illius augendi gratia, siquidem tanta esse non poterat in ea parte scapule moles, neque adeo profundo fuit, qui alto humeri capiti excipiendum sufficeret. Natura ergo hanc incrementi rationem excogitauit, vt altior profunditas illa fieret: ac miro artificio confuluit, vt ex cartilagineis mobilitate agilior est articulatio: atque etiam ex finis altitude difficilio humeri luxatio redderetur. Quæ licet raro accidat, tamen non sine magno labore reparatur. Talem cartilagineum offendens in coxendicis cavitate, cui oblongum, rotundumq; femoris caput inferitur. Ea vero nusquam mobilis est: sed eam ob causam tatum parata, vt dicti sinus supercilia altius produceret; itaq; profunditas illa maior fieret: quando non tam allec-

xendi-

xendicis os ibi excavari poterat, quantum femoris capitinis longitudine postulabat. Iam vero ab inferioribus femoris capitibus ad summam tibiae regionem binæ cartilaginiæ inueniuntur, altera interior, exterior altera, semicirculares, & intorsum perfræcta ad tuberculum illud definientes, quod è media tibiae superficie assurgit, vbi pariter annexatur, facie fuit, vt sinus in summa tibia hinc inde excuplitos adaugerent, quo aptius ini femoris capita illis infererentur, nec tamen articuli motus impeditur.

*Cartilaginiæ due in inferioribus capitibus femoris.*

*Vitis carum.*

## De Cartilagine iuxta brachiale posita.

Cap. XII.

**V**ERRVM ad Brachiale veniamus, de quo post omoplatae cartilagineum statim dicendum fuerat. Iuxta stylum, qui ab extremitate cubiti capite progignitur, quemq; fallo Gal. voluit cum quarto Brachialis ossa coarticulari, sicuti capite suo probatius apposita est cartilago, que locum illum, aliquo vacuum implet, tum vero cauet, ne manus extrema, dum ad latus deducitur, in acutum illum processum impingat, atque eo modo non minimum laceratur.

*Situs.  
Galeni error.*

*Vitis.*

## De Cartilagine sita inter pubis ossa.

Cap. XIII.

**I**NTER pubis ossa tibi occurrit cartilago insignis pertinaciter inhaerens, que parte superiori lata, & crassa in defensu paulatim immunitur, ac demum in acutum definit ibi enata, vt ossa hac non focus, ac tenacissimum glutinum committeret, atq; adeo connexa inuicem redderet, vt connata rectius, quam coniuncta exitimenter. Vnde superiori libro illorum opinione reprobauimus, quos assertere minime puduit in emittingendo fœtu ossa hac referari: quandoquidem dimoueri nullo modo posse nouimus: cum saepè non

*Cartilaginis inter ossa pubis sita, & figura.*

*Olla pubis aperte  
I partu fallitur.*

## De Articulorum Cartilaginibus.

Cap. XIV.

**D**ANTVR præterea articulis quibusque cartilagine, siue motus ex ijs obscuris prodeat, seu manifestus. Cartilaginibus autem incurvata ossa ibi esse debegunt leuisibus, ac lubricis, vt faciliore motu cierentur; neque tamen ex mutua confrictione attererentur, propterera videtur esse mucus superadditum, quo veluti pinguedine quadam articuli ipsi inunguentur, quemadmodum locis muluis est superiore libro repetitum.

*Cur ossa in articulis cartilagineis in crastinum.*

*Cur in articulorum cartilaginib; adhuc mucus quidam.*

De

Vnguum natura  
qualis.

Vnguī color di-  
uersus a colore  
carnis. Cetera  
Cerat. Cor de vngibus  
agat pōrū catti-  
laginis. Vnguum vñs.

Vnguum origo.

Cer sub vngibus  
sit tenuis exque-  
llitus.

**Q**UANQVAM medium quandam naturn inter ossa, & car-tilagines vngibus inefic nonnulli vere iudicarunt, quia neq; ea duritie sunt, qualiter in osibus experimur, neque molles ita, vt cartilagine, q; quibus prterea colore plurimum disident: nihilominus hos cartilaginum tractationi adiunxit; cum ad ipsorum na-turam propriis accedere videantur. Earum enim ritu mollissimam digitorum superficiem tuerunt, ne ab extrinsecis occurfantibus ledantur: ac ideo firmamentum non modicum ob fui duritie pre-bent, apprehendendisq; durioribus rebus vñi sunt pernecellari, cum interim fleeti, & ceder parati fin, vt ne frangatur. Vngues cum à cute, tum à tendib; musculos digitorum extendentibus originē trahunt, quāquā tendines sub vngibus vñq; ad digitorum extremitates deferantur. hic enim postmodum dilatantur. Quam obrem perficiunt est, cur sub vngibus tam exquisitus sensus de-litescat, quod ego primus obseruau, & Excellentissimo medico Alexandre de Ciuitate rei anatomica studiosissimo lubes ostendi.

## REALDI COLVMBI CREMONENSIS DE RE ANATOMICA LIBER III.

### DE LIGAMENTIS.



**L**IGAMENTVM (vt à nominibus interpretatione exordiamur) à Gracis *σύνθετοι*, i. vincu-lum appellatur. Substantia constat, dura qui-dem, sed que tačti cedit, & albicit, quā du-rities minor etiam in eo est, quā in cartilagi-ne, ab ossē incipit, & in os definit, prater quādam, vt priuatum magis suo loco explicabitur.

Factum est igitur ligamentum, vt membra nostra colliget, propterea qd nomen fortitum est. Dissoluti nanque ablique eo secessus, neq; moueremur. Sed vt ad ligamenti substantiam redeamus, licet nerua videatur esse, est tamen sensus omnis expers, instar osis & cartila-

Nomen.

Substantia.

Sens invniuersum

Vñs.

Nominis interpre-tatio.

cartilaginis, qua in re miris laudibus extollenda est nature prouidentia: nam si prediti essent sensu Syndemfi, cum ossa moueretur, non possemus nō laborare. Praterea genita sunt etiam ob muscu-lorum productionem ligamenta, quemadmodum, adnotauimus, cum de appendicu vñi tractabamus. Nutriuntur autem tenui me-dulla: prterea inter ossa & appendicem natura collocauit ligamen-ta, vt ilium ita ad fessi commodius attraherent alimentum. Sed quamvis idem pene sit ligamentorum omnium situs, vt dixi in alijs, tamē plurimum inter se differunt: nam ex ijs alia crassa sunt, alia te-nua, alia magna, nonnulla parua, alia lata, angusta alia, quedam teretia, quedam vero minime, & alia differentias diueras fortita sunt, sicuti tunc expressis dicetur, cum particularis eorum fiet distinc̄io. Quod ut ordine fiat, à capitis ligamentis initio faciemus. Eit enim pars princeps caput, quidquid hac de re sentiant philo-phi.

De Capitis Ligamentis. Cap. I.

**A**CAPITIS igitur ossibus, maxillæq; superioris inter futuras, 20 atque harmonias ligamenta exoriri videbis, tenuia quidem, sed lata; que praterquam quòd hac ossa vna valido nexu vinciunt, ob eorum etiam musculorum originem facta sunt, que ab hinc par-tibus ortu ducunt, vt musculi tum faciei, tum inferioris maxillæ & oculares, quos omnes à futuris, aut harmonijs exoriri videbis.

De ligamentis caput cum duabus primis vertebris  
neccentibus. Cap. II.

**C**VM articulatio capitis cum vertebris nobilior, magis excellēs 30 majorisq; momenti existat, quā reliqua sint articulationes, quid mirum si natura humano generi mater diuino spiritu afflata ma-iorem curam, diligētiamq; in hac vna quām in reliquis adhibuerit? Nam cum tanta moles, quanta caput effe cernitis, tam exquis ver-tebrarum ossibus conneccenda foret, prater processus atq; in osibus cauitates ligamenta meditata est, eaq; validiora quām cetera omnia nostri corporis. Cum enim articulatio hec luxationem nullo pacto patiatur, est namq; capitis luxatio lethalis, curavit eiusmodi effe ligamenta que partes haec adeo arcte fideliterq; contineret, vt difficultissima horum sit luxatio. Licer vulgo existimare in ijs qui lu-spenduntur, longamq; literam fulpensi efficiunt, caput luxari. quā sentientiam ego profecto inanem esse falsamq; deprehendi, neque

O femel

Cur ligamenta feu-  
la carcina.

Vñs alias ligamen-torum.

Ligamentorum nu-  
trimentum.

Ligamentorum dif-  
ferentia.

Caper ell pars re-  
liqua principis  
quidquid dicitur  
philosophandi.

Situs.

Vñs.

Articulatio expi-  
ta cum vertebra  
nobilissima ell.

Cur ligamenta ca-  
pitis carceratores  
primis validissi-  
mae, fe.

Capitis laxatio le-  
thalis et.

In sufficiens laqueo  
caput non luxat.

femel duntraxat, sed s̄epius Patauij Pifis Romæq;. Tantum etenim esse huius ligamenti robur animaduertit, vt frangi facilius quam luxari secunda vertebra posit, neq; secunda folum, sed prima quoq;. quam rem Ioannes Franciscus Manfredinus excellens medicus anatomicus studiosus & familiaris meus non potest fatis mirari. A bafi itaque occipitis ligamentum exoritur, quod vt melius aleretur, stabilitate existeret, natura occiputum in pueris multitudinē genuit, vt huius fibillumentum esse manus, orbiculare est hoc vinculum, & deorsum descendens inter primam, secundamq; vertebram; non fitigatur vt nonnulli sunt opinati, sed vtriq; circumquaque validissime 10 adhæret ita ut vel in mortuis ipsiis difficilime diuelli queat, adhæret autem dictis osibus ante retroq; & ad latera. Præter descriptum à nobis hæcenus ligamentum, adeit aliud quoq; validum fatis, quod denti secunda vertebra valide adnæctitur, præter hoc adeit, & tertium quod ab interiori prima vertebra parte exortū secunda dentem continet ( dictum est autem in tractatu de osibus de hō dēte ) est teres fed admirabili arte latera ipsius cōstructa sunt ne dens cum caput nimis inclinandum est spinalem medullam lederet, que illac transit. Atque hoc fe habent pæsto ea ligamenta, quæ capitis motibus deferunt. Et quoniam nimis prolixī effemus, si de singulis 20 vniuersitatis articuli ligamentis priuatum tractādū prouinciam fusciperamus, propterea omnia capite vno comprehendemus, eaq; præterit que in re alia non discrepant inter se, nisi quid hæc maiora sint, illa minor. idcirco maximili inferiori sentio præterit, de cuius ligamentis post capitum ligamenta tractādū foret. De alijs igitur agam quo aliquo pæsto differunt. Et quoniam scribit Galenus libro de osibus, vertebrae medio proprio ligamento non coniungi, sed a tercia duntraxat tunica, quæ spinalem medullam inuenit ( quam tunicam medianam inquit inter vertebraes ferri, easq; connectere ) scito dictum hoc profecto tanto scriptore indignum est, 30 fe. quo enim pæsto illi verisimile videri poterat, vertebrae ossa nō parua tam exigua membranula, que est in vertebrarum foramine, quæ spinalis medulla trahit, contineri posse? vñus autem verus mem branula illius est, ne spinalis medulla osibus immediate occurreret, à quibus ledi facile potuit, ex qua re maximum incommodum non sequi poterat. Scendum itaque est vertebraes omnes ( primas duas excipio ) infra supraq; appendicibus præditas esse, quemadmodum suo loco dictum est, e quibus valida exorintur ligamenta vertebraes inter se colligantia, cartilagineisq; inter vertebraes medianam detinēt. Valida vero fuere fatis, propterea quod onus ingēs vertebris

**Secunda vertebra**  
actione frangitur  
quam luxari.  
Io. Frânciscus Ma-  
fredinus  
**Origo ligamenti**  
Cervicis opiniati sit  
in pueris multi-  
dum.  
**Figura.**  
Cervicis opiniati  
de situ.  
Locus verus ligamen-  
ti huius.

**Ligamentum den-**  
**tis secunda ver-**  
**tebrae.**  
**Ligamentum terciū**  
Vñus tenue ligamen-  
ti.

**Cor de singulis li-**  
**gamentis nō agit.**

Galen error.

Vñus vera mem-  
branula que est  
in vertebrarum  
foramine.

Omnes vertebræ  
habent appendi-  
cibus supraq;  
ex appendicibus  
vertebrarū oris  
est ligamentum ver-  
tebrarū sint va-  
lida.

vertebris gestandum fuerat, & magnis validisq; motibus resistendum, horum autem ligamentorum hic est deducitus, ab inferiore scilicet secunda vertebra parte ad coccygis vñque extremum, circa cuius corpus sunt sita, ab eius transfluit processibus alijs insuper producent ob musculorum & coartarum compagm, à posteriori quoque alia emergunt, cum vt vertebræ neçtāt, vñā, tum ob non-nullorum musculorum exortum.

*Deductus ligamen-*  
*torum vertebrarū.*

*Vñus ligamentorum*  
*à transfluita pro-*  
*cessibus.*

### De hyoidis ac lingue ligamentis. Cap. III.

**I**NTE R ossa hyoides constitutia ligamenta transeunt ob lingue confricationem, à duobusq; processibus maioribus duo proficiuntur, quibus summe lingue articulatur. Duo præterea alijs à flyloidibus exunt, in duosq; minores hyoidis processus immittuntur, idq; infar duarum catenarum suspensus detinent, quemadmodū malummetti arcum ferream à magnetis vi attractam in aere aitum suspēdi. Adeit insuper sub lingue ligamentum, quod multis adhæret locis ad dentes vñq; anteriores, hoc linguum atollit non finit, non finit labra exire, impeditoq; est ne loqui posimus, hoc est deariculatus voces effere: propterea hoc fecamus, vt haec impediementa tollantur.

### De Ligamento brachialis. Cap. IV.

**Q**UONIAM brachiale ligamentum ab alijs articulis diuersum obtinet, propterea de hoc separatum agemus. Ligamentum igitur brachiali deferuntur oritur ab appendice inferiore cubiti radij, cuius minus esse videatur, infar aliorum articulorum processus postbrachiale, sed quia octo brachialis ossa in duos distincta sunt ordines, illi inter ea ingrediebunt fuit, ne in motu ē situ suo 30 elaberentur, prudens igitur natura ligamentum parauit validum fatis, quod haec osicula subit, itaq; colligat, vt propriis motibus edendis idonea esset posſit, fed in appendicem ossis postbrachialis tandem implantatur, deferuntq; brachialis articulationi. In hac eadem regione alia adhuc ligamenta articulandis osibus minime deferuentia, sed illis duntraxat tendinibus continebunt, qui cum digitis tum extreme manus fanulantur: idq; ne dum mouentur hac arque illac temere ferrentur, in interno itaque brachiali ligamentū validum cernes, idq; tranferunt, quod tendines continent quarti, quinti, sextiq; musculorum digitos flexentium. In externa vero sex ligamenta cernere est, tendines item extendentium musculorum

*Duo ligamenta sum*  
*ante lingue.*

*Duo ligamenta os*  
*hyoidis suspen-*  
*suum detinentur.*

*Ligamentum arcu-*  
*tae.*

*Ligamentum sub*  
*lingua.*

*Cur in pueris lig-*  
*amenta sub lingua*  
*secutur ad obte-*  
*nientia.*

*Oritus.*

*Inferens.*

*Ligamenta tendi-*  
*nium digitorū &*  
*extremæ manus.*

*Ligamenta tendi-*  
*nium musculorum*  
*extendantia vñs*

videntur sed fusc  
fex.

De ligamentis cox  
tinendis tendi  
bus per longitu  
dinem digitorum.

Galenus errant li  
bro de Vitis Part.  
sed errant agn  
scit libro ad  
ministranda Sec.

continentia. Illud; maxime animaduertendum est, hac qua dixi ligamenta primo occurru vnuu videri. Verum si tendines perfeci qui accurate non grauaberis occurrent tibi lex ligamenta tranfuerfa à dictis duabus appendicibus ortum dentia. Sed poteaquam ad hunc locum deuenimus, operae primum facturus video, si de ijs ligamentis traçauero, que tendines continent per longitudinem digitorum. Animaduertendum itaq; est ab internis oibüs digitorum à lateribus iuxta eorum longitudinem adesse ligamenta ad extremitatem tendonum vque pertinentia, que hoc in loco prudenter natura collocauit ne in flexione tendines extra ipsorum fedem 10 attollerentur. propterea Galenus libro de vnu Partium aiebat ope tendonum quinti musculi tertium internum flecentium primum quoq; flecti, at rei veritatem lib. de administrand. Sec. agnouit.

### De Ligamentis femoris, tibiae. Cap. V.

**I**n articulo femoris cum osse coxendicis ilei, ac pubis, præter membranum quidem vnculum, sed craufum, quod oibis omnibus commune est, ligamentum videbis teres ac longiculum, quod cum a profundo acetabulo ortum ducat, in superius femoris 20 caput infertum depreditur, idq; robors ergo; quod dum haec pars laxata sepenunero diffunditur: & quamvis os in locum primitu redcat, luxatus tamen semper claudicat: hoc enim ligamentum impedimento est quoniam ossa illa coheredant. Inter capitum item inferioris femoris, summanq; tibiam in interiore parte gena adest ligamentum craufum, quod & ab eorum appendicibus exoritur, & ea definit. confructum est autem ut has partes contineat, cum enim his duobus articulis nullus in corpore maior exstet, quid mirum si natura prudens hoc loco eiusmodi apposuit ligamenta, qualia nusquam apposuerat, præterquam inter caput & duas primas 30 vertebraes, cum ab hoc ter: io ligamento difcesseris adest aliud, quod genu articulationem fere circuit, sed hinc atque hinc genu rotulam ambit, à qua duntaxat detinetur. Imperit complures opinantur id genus ligamenti teretis inter caput humeri, fcipulamq; reperiri, sed mire falluntur, quemadmodum qui senui pollet experiri facile poterit.

De ligamento quod inter sacrum os & coxendicis  
fatum est. Cap. VI.

Ligamentum am  
biens rotulam genu.  
Inter caput hume  
ri & fcipulam mul  
tum adest teres li  
gamentum.

Onse.

**Q**uanta nates cernis, inter os sacrum, & coxendicis ligamentum  
adest, quod tantum non est teres, id autem oritur ab extremo  
osse

osse facri, tranfuersumq; definit in acutam coxendicis partem, colligat haec osfa, proptereaq; factum est vt colligata detineat, licet alterius vnu adduci posfit, vt scilicet maiori neruo qui in homine reperitur aditus pateat.

### De ligamentis transuersis in pede. Cap. VII.

**I**n extremitate articulo inter ipsum tibiamq; & fibulam, præter id vinculum, quod junctur omnibus communis est, & fax alia cōspicuntur, qualia in exteriore brachiali cernebas. vnu horum est, vt eos tendines contineat, qui extremito inferiure pedi, digitisq; qui nisi hic tendines addeſent, a fuo fitu nullo negotio dimoueretur, subfundit quoq; pedis digitis ligamenta, quemadmodum digitis manus. Cōstruxit autem ipfa natura, vt in officio cōtinerent tendines illos, qui digitos flecent, secundū inquā, tertiumq; internodium.

Vnu.

Sec ligamenta ex  
tremito pedis pro  
portione respon  
santem ligamentis  
brachialis exte  
nioris.  
Vnu.  
Vnu ligamentorum  
qua pedis digitis  
fusione.

### De ligamento reliquorum articulorum. Cap. VIII.

**A**RTICVLIS omnibus ligamentum commune est: id vero ab 20 A osfe uno ortum ducit, ab appendice nimurum, & in aliam definiit. haec vero in orbem amplectuntur, nec defunt alia laxiora, angustiora alia, iuxta osium magnitudinem paruitatemq;. Ideo hoc loci de omnibus ligamentis actum exstimator, quecumq; thoracem vincunt, fcipulas, iugulag;, necnon inferiorem maxillam, humerum, cubitum, digitos, fibulam, tarsum, ossa pedij. quod si de ligamentis ilij pubis interrogas, hac ab alijs præterquam in motu non differre, respondebo.

Quid communis sit  
omnibus ligamentis

Eminentia par  
tium cōplicans  
pedis praedita fuit.

De ligamentis cubito, tibiae, ac pubi appositis.  
Cap. VIII.

**I**NTER cubitum, radiumq; inter tibiam, ac fibulam iuxta eorum longitudinem membranofum ligamentum cernere est, quod inter horum osium interula situm est, cuius utilitas est non modo vt vnuat, ac vinciat, sed vt interiores musculos ab exterioribus distinguat, eodem se habent pacto vincula, que sunt in pubis foramine nonum muculum à decimo diuidentia.

Ligamentum mem  
branofum.  
Vnu.

Ligamentum pubis  
utilitas.

### De ligamento hepatis. Cap. X.

**H**E PARS duobus præcipuis ligamentis continetur, quorum alter dexteram, alter leuam partem respicit. Ex quibus sinistrum dextero

Dominum ligamenta  
et in membris, finis  
Metatarsorum, per  
cardium, pleura,  
peritoneum, fuit  
membra, posse  
quid ligamenta  
Iecoris ligamenta  
non sunt prolixus  
finita delictuus.

dexterο crasius admodum est. hac septo transfuerο hepar adne-  
stunt, ne deorum sua mole ac pondere procumberet. Horum igitur  
ligamentorum dexterο fulpñorium vocitant, at sinistrum  
nullo peculiari nomine insignitur.

Locus admoneret ut de mediastino, pericardio, pleura, necnon  
peritoneo, verba facerem: nam hac quoque sunt ligamenta: fed  
de his in tractatu de membranis sermonem reicimus: quoniam si  
res ad viuum feceretur membrana sunt potius, quam ligamenta,  
cum hac fenu aliquo sint praedita, quo vera ligamenta omnino ca-  
rent, cum aecoris ligamentis discesserit. hac enim sola inter ligamen-  
ta non sunt prolixus sensus expertia.

## REALDI COLVMBI CREMONENSIS DE RE ANATOMICA LIBER IIII.

### DE SCELETO.

20

Sceletos.

Sceleti descriptio.



AMPRIMVM omnium quid Sceleti nomine si-  
gnificetur, explicandum est. Sceletos igitur  
Gracis hominibus nihil aliud significat, quam  
osfium excicatorum cadauer, cuius infiectio  
non modo noſtris, sed priscis etiam temporis  
bus in vſu extitit, quemadmodum ex Gal. pri-  
mo de administrandis Sectionibus colligere  
possimus, vbi historiam recitat, qua paſto ipſe difendic cupiditate 30  
inflammatus ſe in Alexandriam conuulſit, quo loco medici aderant,  
qui hanc corporis osfium compagem ad docere profiteba-  
tur, atque ibi duos sceletos ſu oculis vidit, quorum alter fulpen-  
ſus pendebat autibus expoſitus, que carnem, quibus oſia vſiuentur,  
vniuerſam deuorauerant osfibus relictis, que ſuis initie  
ligamentis definiebantur: alter vero in ſepulchro iacebat; qui à Nili  
flueibus vehebatur, tandemq; ad ripam fluminis appulit, vbi con-  
ſtitit; erantq; illius ligamenta exiccata. Sed protec̄to (pace Gale-  
ni dixerim) neuter horum osfium diſciplina accommodari poterat:  
Nam in his duobus sceletis articuli omnes osfium ligamentorum  
vclami-

velamine deliteſcere cogebantur; at abſque articulationum osfium  
exacta cognitione imperfecta eft scletri cognitio, & historia. qui  
enim ſciās, nunquid vlla adit cauitas, tuber vllum; atq; hec omnia  
alius ne, an in ſuperficie ſita, ſufcipiant ne an ſufcipiantur; atq; alia  
id genus complura, que in osfium explicacione maximum docenti,  
difcentiū afferunt adiumentum: quemadmodum ingenio fatus eft  
excellens Francicus Frigimelica, cui ars medica multum debet.

Is Patauij hominis sceletum ſuis cum ligamentis calcē detinebat,  
idq; in illius florentissimae Academie gratiam, cui ſemper prodefe  
ſtuduit. Sed in sceleto proprijs ligamentis iuncto non poſſe omnia  
diſci, doceri; optimus vir cognovit. Sceletos itaq; conſtarde debet  
ex osfibus, que prius coquere, hoc eft elixare maxima cura de  
beſ, quinque sceletos domi parare ſhdes. cura inq; magna in  
osfibus elixandis adhibenda eft; ne proceſſus, cartilagineſq; in ea  
rum extremitatibus incrustante aliquo in parte laedantur. Cadauer  
autem, ex cuius osfibus sceletos conſtruendus eft; cib⁹ iuuenis non  
obſeſus, ſtatura puilla potius, quam procerus; nam viſa pulchrior  
euadet. hoc cadauer, quale defcripſimus, excoriandum primo eft,  
deinde caro adimenda omnis, quod eius fieri poterit, viſeratq; om-  
nia interna abſcienda. Illud autem obſeruandum eft, ut dum fa-  
bričam humani corporis expolias, aures diligenter adimas,  
feruesq; item naſi diſmidium; extreum illud ſcilect narium, quod  
cartilagineſum exiftit: item palpebras, os hyoides diſtū, laryngeum  
vnā cum fructulo apera arteria. Poſquam hec omnia accurate ef-  
ficeris, cranium ſecundum eft, ſuperclia verſus, idq; proprieſea  
quid cauitas in fronte latitans huicmodi ſectione detegetur. Ce-  
rebrum poſtmundū vna cum membranis à cranie ita ſeparandum  
eſt; vt interna calvaria pars munda proſsus, atque ſordium expers  
relinquatur. Deinde ſecundam vertebram à tertia omni industria  
ſeparato. Deinde maxillam inferiorem adimeto, ea tamen lege, ne  
cartilagine illam mobilem, que inter caput, maxillamq; inferior-  
em fita eft, vel tantum labefacta, hanc chartis feruato. Deinde  
coſtarum cartilagineſum ſenſim à coſtis ipſis ſeuungito. Sinito tamen  
diſcas cartilagineſum pectoris adherentes, neque vlo paſto diuel  
lito. Extremas item coſtas, cum cartilagine non iungantur ſterno;  
alijs adimes quoque cartilagineſum ſuas, ac in papyro itidem pones.  
Summa quoq; diligenter adhibenda eft, ne dum has vna cum ſter-  
no exims, diſtas mobiles cartilagineſum laedas, que inter jugula, ſter-  
numq; ſunt ſite, quemadmodum de mobili cartilagine, inter caput,  
maxillamq; inferiore paulo ante dicebamus. Illud autem de ſter-  
no cum

Quomodo scele-  
tos parati debent

Ex qua flanta pa-  
randus sceletos.

Obſeruatio in ex-  
poliido sceleto.

Cranii feſtio.

Cartilagineſum pe-  
ctoris ſuas relin-  
quenda.

*Cartilagine non  
fuit coquenda.*

no cum cartilaginibus meminisse oportet, hec in cacabum non immitti: non enim coquuntur, sed foli expolita exiccatur, itaq; servantur. larynx item, & hyoides os, & aures, & nares, & palpebre eodem modo feraunt sibi separatum; neque enim vnum ex his coquitur. Postquam hec omnia absoluuntur, costas à corpore vertebrarum paulatim diuelle, necnon ab eorum transuersis processibus, quod si in osium scientia parum versatus fuerit; finifras costas vnā vincies, atque à dextris fémouebis: Dextras item à finitris separatas colligabis, ne miscentur, idq; ordin facies, vt primo primam, secundam deinde, & tertiam successive. Ablatis costis, incipe cas 10 cartilagine amouere, qua inter vertebrā, & vertebram sunt; idq; gladio facio, cuius aries tenus fit, & dictum, ac factūm incidat. Incisio vero ad corpus vertebrarum perrepet. Caus tamen, ne ad illud ita accedas; vt appendices ladas, que nō admodum dura existunt: itaque progredere vñque ad osium facri summum; eaq; cartilagine chartis impone, idq; ordine facio, vel eas acu perforatas filo excipias, idem dictum puto de cartilagine, qua inter sacrum & coccygum sita est, & inter ossa pilis. Quo vero ad dorsum pertinet, viuuerum in tres partes diuidito, & separatum colligito; vt in lebete melius aptentur. His peractis, diligenter infipere poteris, nunquid in acromio tertium illud os adit, quod Galenus in hominibus duxat inueniri aſſuerat, & ſcapulam ab humero separabis. Præterea circa ſcapulæ concauam, ubi cum humero articulatur, cartilagineum illam tolles, qua ibi à natura de induſtria appofita fuit; vt finis ille profundior euaderet. Postmodum separabis humerum à cubito, rufus à cubito extrema manum. quod dum agis, animaduideris, obſeruo, an ſtyloides proceſſus quartum os brachialis ingrediatur: quemadmodum Galenus ſcriptum reliquit; nec ne ſufpice quoque ſupra ſtyloidem; nam mobilem ibi quoque cartilagine inuenies, quam chartis recludes, vt ſupra. De alijs id genus 20 lepibus admonuius. Deinde femur à coxendice diuelles; & hoc etiam loco circa acetabulum mobilis tibi occurret cartilago inſtar illius, quam circa ſcapulam obſeruaeras, ſeuimus etiam à tibia femur. neque hic defunt due cartilagine, eaq; mobiles à natura efficiuntur, atque efformatae in eundem vnum, vt ciliicet tibie cuitates amplificarent, atque attollerent, à quibus capita inferiora femoris ſuſcipienda erant. illud quoq; meminisse oportet, patellam adhaerentem relinquentem eſſe; ne finifra, dextraq; confundantur. Post deinde extremum pedem à tibia diſtinguit; & cartilagine vel chartis recludito, vel filo, vt lubet, excipio. Idem agendum est, vt

*Appendices non  
ladebant.*

*Cartilagine Rio  
excipido vel in  
chartis feruanda.*

*An quarid os bra-  
chialis vñat cā  
styloide.*

illud ita accedas; vt appendices ladas, que nō admodum dura existunt: itaque progredere vñque ad osium facri summum; eaq; cartilagine chartis impone, idq; ordine facio, vel eas acu perforatas filo excipias, idem dictum puto de cartilagine, qua inter sacrum & coccygum sita est, & inter ossa pilis. Quo vero ad dorsum pertinet, viuuerum in tres partes diuidito, & separatum colligito; vt in lebete melius aptentur. His peractis, diligenter infipere poteris, nunquid in acromio tertium illud os adit, quod Galenus in hominibus duxat inueniri aſſuerat, & ſcapulam ab humero separabis. Præterea circa ſcapulæ concauam, ubi cum humero articulatur, cartilagineum illam tolles, qua ibi à natura de induſtria appofita fuit; vt finis ille profundior euaderet. Postmodum separabis humerum à cubito, rufus à cubito extrema manum. quod dum agis, animaduideris, obſeruo, an ſtyloides proceſſus quartum os brachialis ingrediatur: quemadmodum Galenus ſcriptum reliquit; nec ne ſufpice quoque ſupra ſtyloidem; nam mobilem ibi quoque cartilagine inuenies, quam chartis recludes, vt ſupra. De alijs id genus 30 lepibus admonuius. Deinde femur à coxendice diuelles; & hoc etiam loco circa acetabulum mobilis tibi occurret cartilago inſtar illius, quam circa ſcapulam obſeruaeras, ſeuimus etiam à tibia femur. neque hic defunt due cartilagine, eaq; mobiles à natura efficiuntur, atque efformatae in eundem vnum, vt ciliicet tibie cuitates amplificarent, atque attollerent, à quibus capita inferiora femoris ſuſcipienda erant. illud quoq; meminisse oportet, patellam adhaerentem relinquentem eſſe; ne finifra, dextraq; confundantur. Post deinde extremum pedem à tibia diſtinguit; & cartilagine vel chartis recludito, vel filo, vt lubet, excipio. Idem agendum est, vt

et, vt ſupra attigi, de auribus, naribus, palpebris, hyoide, larynge, & cartilagineibus omnibus, quae ademeris, & de ſtero, quod nullo pačeo aqua ablendum eſt. Reliqua in cacabum indes; ibique aliquandiu finito, vt molliora reddantur; & quod reliquum eft carnis adhaerens maceretur. bene ablato bis, tercijs, & tunc terebello paruo perforabis caput ſuperius, inferiusq; tum humeri, tum cubiti, tum radij, tum femoris, tum tibiae, tum fibulae: ferrumq; huic rei aptum per foramina dicta in horum osium cuitatem immittes; idq; vt medulla viuuerfa exeat, querentia ossa denigrat, deformioraq; reddit; quod bonus Veſſalio non animaduerit; neque enim omnia animaduertere magnus potuit anatomicus. idem effictio in osibus poſthbrachialis, digitorumq;: idem in osibus pedij, & iugularum ſternon perire, alio minori terebello hac osia terebrans in capite altero duntaxat; idq; vt ex albiſ osibus ſceletos cõſtet; neq; hinc foraminibus per exiguis ſceleto turpitudinem acceſſuram eſte verendum eſt; præ tamen exiguitate conficiua non ſunt. quod ſi conſpiciantur osibus omnibus ſumil iunctis alba cera, aut glutine ex caſo confecho, quo fabri lignari vntuntur; dicta foramina diligenter obturato. Poſtquam ossa haec, vt dixi, iterum laueris; in prom- 20 ptu habeas vas amplum arenum, quale pro familiis lineis pannis eſt ſordibus abſtergendi domi habent matronæ. ſit vero aqua feruenti plenum, in quam ossa (vt diriximus) demudata, & diſtincta immerges. Hoc etenim pačo candiōris euadunt. Illud præterea diligens ſceleti faber obſeruare nullo negotio poterit; vt manus, pedesq; linteis prius inuolutos in aquam immergat; ne articuli extremitati, aut ſemina ossa perirent, confundantur. tandem vero buliant, donec ab osibus caro ſponte decidat. nolim tamen carnem ab osibus tam facile abſcedere, vt appetiſces relaxentur; nam magnum tibi negocium crearet, appendices ita diffolutas ſuis osibus denuo apponere, quoq; facilius eueneret. Si adolescenti cadauer ſupradicto modo coquas. Separantur enim in hinc facilius ab osibus appendices. Poſt hanc osium elationem partem calvariae ſuperiorem primo eximes; ne future relaxentur; itaq; curam adhibe ne ſquamolæ futuræ ſeparantur; neve pars ſuperior temporalium osium deperdat. cum ab aqua eximenda ducis; lineos pannos paratos habeas crasiori filo textos, eosq; rudes adhuc, neq; attritos vetuſtis, quibus ossa praedita abſtergas. deinde caput, costas exime, ingulaq; poſte brachia, & crura, item manus, pedes, inferioremq; maximam, poſtremo dorsum cum osibus ilium. qua ossa ſingula tibi per manus tradita tela exiccas. Illud præterea ne 30 P obliui-

Oſſa à mediella re-  
tentia denigrantur.

Veſſalii iuicitia.

Q[uo]d oſſa candiō  
ra hanſ.

Oſſa elixanda ve  
cane deuidentur.

Pinguo ferula  
ne ossibus relin-  
quenda.

Ossa forteant.

Gluten.

Ossa ex calce, aut  
cineri denudata  
nigrescant.

obliuicaris, queſo, vt dum oſſa coquiſt, ſubinde ſpumam, & pin-  
guineum incitantem tollas; queſa tamen non ſunt abſciende, ſed  
in vase condenda, vbi vero coagulatam videris pinguineum, queſ  
ſpume ſubeft; exime ab aqua, & ferua, eft enim pluriſbus in rebus  
haec pinguo perutilis. Exempta oſſa ab olla, enca magna ſumma  
diligentia mundanda ſunt, cultra fabrefacto parvulo, cuius fit acies  
accrima. Caueandum eft (vt ſupra etiam atringimus) ne in car-  
tilagine articulis incrustatas offendas; nam fi has attigeris, hoc eft,  
incideris: mox articuli fatiguntur, & diſſoluuntur, hoc paſto, ne fo-  
teant oſſa. Poteſter autem, fi aliquid carnium oſſibus adhærens  
tranliqueretur, in quibus denudandis accuratus admodum ſis opor-  
ter. In ſeparatione capitis à vertebris, quod non ita facile exifti-  
mato, ob valida ligamenta; propterea ſenſim, atque oculate pro-  
greditor; ne tranluerum ligamentum in prima vertebra poſitum  
laſtas; quod ligamentum dentem ſecundum vertebræ contineat. ver-  
tebras ea, qua dimixtus, diligenter nudatas ordine ponito; ſuneq;  
excipio, & in tabella vento, folijs expoſita tandem detinetu; donec  
excentur; id vero biduo fieri, plus minus, ſed caue ne imbribus  
aspergantur. Brachiale cum exofſas, id est oſſa eius ſepare, &  
cartilaginibus exueri in animo habes; priuus confidera, quam diſ-  
ſiliſ ſit tot oſſium tam diueria ſpecie reponit. Quare ſi diſſidiſ,  
ſatiuſ eft, minusq; absurdum, fi reliquo ligamento, quo brachialis  
oſſa continentur; illa in ſuperficie detegas; vt ex pluriſbus oſſibus  
confare liquido conſeret; led pedeterrim hoc agito, ne hic oſſium  
nexus, cuius colligatiōne reformatas, fi nimis penetras, corruat.  
Eadem, vel paulo minor diligentia in taro adhibeantur eft; dum hec  
oſſa ſole, ventoq; exiſcantur: quoniam tempora iacturae maximis  
ab optimo quoque facienda eft. poteris interim gladio, qui no-  
uaculari fecando immiter: aures, narēs, palpebraſq; excoriare,  
hyoidis os, laryngem, ſternon, atque alias cartilaginiſ à membra-  
nis liberare, & ligamentis: idq; praferint, vt ſceleti fetoſ inhibe-  
atur. Caueo etiam, ne dentes omnes decident; immo vero da ope-  
ram, ne vel vnuſ quidem decidat. quod ſi excederint; da operam  
vt in ſuum quique alveolum redeat, in promptuq; habetas gluten  
ex recenti caſeo, ex ovi albumine, gypſoq; recenti cōfectum; itaq;  
ſtruit, ne amplius labane, idem efficeris poteris, fi appendix aliqua  
eis ſuis oſſibus diuulſa concidifet. Non defum, qui in oſſibus cadaveris  
excoquendis pro ſceleti fabrica calcem, cincrem, adhibeāt,  
vt candiōra fiant; quod mibi non valde probatur: Vidi enim oſſa  
nigrefcere potius, quam albefieri huiusmodi rebus. Neque illud  
asper-

aspernandum eft, oſſa dum coquuntur: niſi aqua continenter ſub-  
merſa detineantur; fumo infici ſolere. Dum hec aguntur, ferrum  
corporis mole altius palmi dimidio (vt nunc Roma loquuntur) fie-  
ri curabis, quodq; deorum tres in partes diuifum fit, & eas perfora-  
tas: ascendatq; craſiſculum ad oſſis facri inferiora. quod reli-  
quum eft ferri, tenuis eſſe debet, quo fleſti poſit, vt tibi ex viu-  
erit, huius ferri baſis erit tabella tetragona, in cuius centro alia ſit  
eminenter figura orbiculari, colore atra; ita enim elegantior eſſe  
videbitur ſceleti ſitus, qui hinc tabulis clavis affixus deſinetur.  
10 cuio ſceleti oſſa vt elegatiſ conneccas; tria encl fili genera adiſt,  
quaꝝ per tenuis, & craſiſ ſit inter ſe diſſerant. quod eneum filum  
coquendum eft; vt flexibiliſ reddatur; neque in conneccendis oſſi-  
bus tam facile diſfrumpatur. forices quoque binas parandas ſunt,  
quarun vna fit teres, vt filum illud aeneum foraminibus immi-  
ſum torquas; alia vera incidat quod reliquum eft. Auctis item va-  
rie ex optimo ferro parande ſunt ligneo manubrio excepta, quaꝝ  
& periorare, & ſecare poſint: hinc oſſa, vt lubebit, perforato.  
Praterea animaduertendum eft, ſi digitos rectos eſſe volueris;  
perforando eſſe recta, vt à latere ad latus foram penetret.  
20 quod si obliqui illorum ſitus tibi magis arideat; oblique perfo-  
rato, ita vt inſra magis difterat ab oſſis capite, quā supra. Item  
qua forma voles, digitorum ſitum immutabis. A pedibus igitur  
initio ſumptu quoatior feramina apponito, illis crura ſuperpone;  
deinde femora. animaduertendum tamen eft, inter tibias, femurq;  
poſteriorum perforandum eſſe inter duo capita inferiora femoris; nec  
non eminentiore parte capitis tibiae, vbi aderat ligamentum. Item  
ibi baculum appones; vt hoc fulero prater eneum filum ſolidior ſit  
conneccus. Deinde os ſacrum, coccygēm, & lata oſſa conneccio,  
cartilaginesq; apponito in genu circa acetabulum coxendicis inter  
30 oſſa pubis, inter os ſacrum, & coccygēm. Antea vero quā femur  
ſuo loco loco: impoſendum ferrum eft in os ſacrum, ſuaq; oſſa  
coniuuncta. quod ſi facilis efficeris volueris, oſſis facri tertium,  
quartūm poſteriorum perforato: ſit vero foramen adeo patens, vt  
ferro excipiendo fat eſſe poſit, quod poſtmodo foramen illud in-  
greditur, per quod ſpinalis medulla descendebat. Siſtendum eft  
autem, fulciendumq; ne infra crurium altitudinem flecatur: nam  
crura flecerentur, quod turpe eſſet viuſi. Poſquam ſtat ferrum,  
vt decet; crura, & pedes ſige vario ſitu, ne ſuo loco labantur, atq;  
exant. fies autem voti compos; ſi ſub calce, & pollicem perfora-  
tur; & paruo clauo, aeneoq; filo has partes lignæ, quam ſupra  
asper-

Inſtrumentū ſi oſſis  
preparatio com-  
modum.

Quibus oſſa con-  
neccenda.

diximus, tabella affixeris. his optime dispositis patellam genu apponito. Deinde quinque lumborum vertebrae cum suis cartilagibus facro ossi confitentur; tres extremitas thoracis vertebrae, quibus suas costas necesse, hoc est earam corpori: quamquam decima ad transuersum processum accedit. deinde reliqua nouem transversa vertebrarum processibus prius perforatis, vt costae facilius aptentur, illisq; elegantius admoueantur; quas prius anteriore in parte perforato, vbi cum cartilagibus vniuntur. Posterior autem non perforato anteas, quam metataris, quam singulariter perforata sint. sed prius vertebras harum costarum in ferrum indito, vt dictis tebris superpositis sint: & ex his à prima initio sumpto aeneo, quod diximus filum bis, ter ue circa eas, transuersosq; processus vertito. Cae tamen ne hunc nexum artes priusquam sternon suo loco impoferis. Illud equidem nolim obliuiscaris, scleto elegantiam, & venustatem in thoraci concinna figura, fitam esse; quam sphaericā esse oportet. Id ut fiat facilius, inter sternon, ac vertebrarum corpus lignum impone, quo retrocedere, atque introrsum inclinare prohibeat. Præterea animaduertendum est, nonnunquam cartilagine nimis excicatas esse: propterea minus cedere, quam sit opus artifici scleto componenti, quod si fiat, illas in tepidam aquā paulisper finito; tunc enim cedent, deinde collum, caputq; impone. sint vero ossa capitis, quod transuersi secundum fuerat; vt que in ipso continebantur, auterri possent; vinculis excepta, ne corrunt, in vertice, in futura recta, & labdalem versus, in principio autem foramen adit, è quo exire ferrum poscit, thorace, vt poterit, excicato, adde iugula, scapulas, brachia, manusq;: ita erit Dei ope scelos absolutus; sed stude, vt iugulis, scapulae, maxillaq; interiori sua cartilaginea apponantur: item stylloid inter ipsum, & brachiale. Pulchrior etiam videbitur scleto si ex brachiali alter extēdatur; fleatur alter: quod si manus, scipionem manu gerat; vt lubet effici, quem tabule clavis affigito. scleto collo hæc suspendo, vt per thoracem pendeant, torquis instar, laryngā, os hyoides, aures, narēs, vngues, quas optime perpolies, palpebras, ossa felamina dicta, ossa, que sunt in naribus spongiosa, que dum internam nasi partem emundias, facile incident. Tu vero caue, ne illa imprudēs tanquam nullius pretij projicias; vt Vesalius contigisse opinor, qui illa propterea nō cognovit. Illud propterea memoria tenetas, dum calcariam curas, qua aures sunt sitæ; id tanta industria, & diligentia effictio; vt ne oscula auditus organo deferuentia ledas: que pulcherrima vīsu sunt, & scitu digna. Ex his duo prima nullo negocio

117 DE SCELETO LIB. IIII.  
gocio eximes, tertium vero non sine negocio: propterea calcaria Iepius manu cōscutienda est, vt eximi facilius posint, hac vñ cum alijs, que paulo ante memorauimus, scleto collo suspedes, ne quid defit eorum, que scire operæ pretium est. quid si pueri scleton parare cupias; caue diutius ossa coquas: nam ossium appendices facillime relaxantur. Idem de simis iuuenibus admouit puta, si scleton non modo non fortore cupis, sed bene olere; prūquam calcaria sceris ligulis vincias: cura, vt illa vincula mulcum, & ambram optimè redoleant, aut re huiusmodi bene olente, vt magis liberit. filo æneo crasiori humerum scapulae admouebis, cunctum humero, radio extremitate manum, femur acetabulo, tibiam femori, tibia extremitate pedem. Costas autem, vertebrasq; mediocri aeneo filo, vt digitos, & postbrachiale tenuiori. Deo vero Optimo Maximo sit honor, & gloria.

## REALDI COLVMBI CREMONENSIS DE RE ANATOMICA LIBER V. DE MUSCVLIS.

Quid sit Musculus, ac de Musculorum differētijs. Cap. I.



MUSCVLVS Instrumentum est voluntarij motus, abfclq; quo nihil in nobis est, quod voluntarie moueri posit. conformatus autem est ex fibrofa carne, neruis, ligamentis, venis, arterijsq;, & membrana: carne quidem, vt qua corpus ipsius conficit, & moles; neruo, vt is virtutem motuum deferret, que à cerebro emanat; ligamento, vt sit validus, neque in mouendo imbecillus; vena, vt ali positis; arteria, ne vitali calore destitueretur. membrana vero minus hoc est, vt omnia hac complectens detineat: musculumq; à musculo distinguit. Musculum sunt qui à Mure dictum putent, quid musculi quidam muris figuram præ se ferant; nam illic caput tenuis existit, venter latus, cauda oblonga, angulataq; non defunt

Musculi descripti.

Quæ musculi &  
hincant & quæ  
vīum ei quidq;  
horum præterit.

Musculi vnde di-  
cuntur secundum  
aliquotum opini-  
onisem.

*Variae musculorum  
formae.*

*Musculos in ten-  
dines definere,  
sed non omnes.*

*Musculorum orsus  
& terminatio.*

*Quid sit tendo.*

defunt, qui musculum lacertum vocent; quoniam lacerto ipsis simili figura videatur. Alij pli similem magis musculum autumant; propterea plicatum vocat. Sed profecto has formas in omnibus musculis non compertes: nam aliqui lati admodum sunt, ali j trilateri, ali quadrilateri, ali orbiculares, sunt aliqui crassi, ali vero tenues, atque exiles, breves ali, ali prolixii, ali vsrum duntatax si-  
brarum genus contigit, alijs duo, tria alijs, & nonnulli musculi o-  
mnibus fibrarum generibus mixtis predicti sunt, quibus videntur  
intertexti. Musculi in tendines, hoc est chordas definit; sed non  
omnes; multos naneq; tendine carentes videbis: contra quibusdam  
musculis tendo adest in exortu, quibusdam in medio, quamvis Gal-  
enus de quanto duntatax maxillam inferiorem aperiente mentionem  
faciat; vbi illius tendinis occasione capta miris laudibus natu-  
ram ipsam effert, sed meministi poterat bonus Galenus quarti quo-  
que musculi, à quo hyoides deorum trahitur, qui tendinem in me-  
dia sui parte à natura benigne suscipit; neque illi, quem tantopere  
Galenus extollit, ob hoc quicquam inuidet. Sed priusquam a mu-  
sculorum tendinibus discedamus; nonnulli sunt, quibus vnicus in-  
est tendo, aliquibus duo, tres ue, aut quatuor, quibusdam complu-  
res, vt longissimus dorfi musculus, nec non thoracis quintus; qui-  
dam longum, teretem tendinem obtinet, alijs teretem quadrem, 20  
sed breuem; alijs tendo adest tum oblongus, tum latus, alijs latus,  
& decurtatus. Ita ut facile perspicias figuram musculorum, tendi-  
numq; ipsorum non vnicam est, sed multipliciter & variam, quem-  
admodum in vniuersitate musculi peculiai historia facilius quoq;  
& apertius difces. Ortu dicunt ab osibus musculi, atque in offa  
defunt, sed non omnes; nam aliquos cernere est non ab osibus,  
sed à cartilaginibus exortentes. Alij à membranis exortuntur, &  
in membranis quoq; finem habent. alijs post exortum descendunt;  
ascendunt alijs, quorundam situs transuerterunt, et quorundam vero  
obliquus. At exortus musculorum neque in omnibus codem se ha-  
bent pacto; nam aliquorum oblongus, aliquorum autem brevis, his  
crassis, illis pertenuis, nonnulli carneus, alijs tendineus, licet nō  
defint, quibus ex carne tendini mixta videatur origo. Ex musculo-  
rum tendinibus nonnulli perforati sunt, alijs minime, alijs vno for-  
mine, alijs pluribus donantur. Sed locus admonet, vt antequam ab  
hoc sermone difcedo, docē quid tendinem, seu tendinem dicunt,  
chordam ue, vt Arabes Anatomici. Tendo igitur in musculo pars  
alba est, dura, densa, & pellucida; que cum primum detecta est,  
vsi pulcherrima est, ac spectatores in sui admirationem trahit.  
30  
A neruo

Differentia inter  
tendinem, & tendu-

A neruo autem distat tendo, et si magno quoq; senfu praeditum esse  
tendinem experientia facile pateat: cum ipso teso faua accidentia  
consequantur. Si tendinem feces corpus solidum attrectabis, ner-  
uo vero caeo contra te res habet; nam licet albicez neruos, tamen  
neq; adeo duros est, quemadmodum tendo, & rotundior est, neq;  
adeo perlucet; quod si incidatur, corpus multis funiculis intertex-  
tum, villoq; circumdatum videre videberis. Adnotandum insuper  
est musculos organa esse motus voluntarij, qui neruorum ope illis  
demandatur. Hac etenim vis neruus à cerebro demandatur, eti  
10 Aristotele fecus videatur esse. Iccirco musculo cuiq; quamvis mi-  
nime neruus obtigit; immo & nerui quondam; . cum ad musculum  
neruum ferri dico, non ita intelligo prope musculos neruos ferri;  
aut per ilorum medium recta præterire; sed per musculorum sub-  
stantiam aio neruos diffiniri; quamvis Vefalius parum in hoc  
Anatomicus senfui, rationiq; adueretur, inquiens musculos com-  
plexus careneruo, & inter reliquos quadratum musculorum prope  
brachiale, qui radium in pronum ducit. Ego vero huic quoq; mu-  
sculo insce neruum affectuo adeo percipiam, vt quiuis alter; neq;  
difficilis est inventu, idem de eo musculo dictum puta, qui latum  
20 tendinem efficit, deq; alijs, quos Vefalius excipiit; quod dum effi-  
cit, naturam irridere maluit, quam suam in hoc non obscuram ne-  
gligentiam patetfacere,

De facie musculis. Cap. II.

FACIEM cum dicimus, eam corporis partem intelligimus, que Cap. II.  
capillos, mentumq; interiacet, moueturq; voluntario motu ma-  
xilla inferiore immota, neq; enim superioremaxillam moueri nisi  
crocodilinam, telle Aristotele inuenies; licet ego pfitac vtranque  
maxillam motu præditum esse primus obseruauerim, quin facies ip-  
30 sa hominis mouetur quidem ad inferioris maxilla motum, sed non  
primario, verum secundario motu.

De Musculis frontis. Cap. III.

MUSCVLI igitur (vt ad rem redeamus) qui huic deseruent Musculi frontis.  
parti complures sunt; primi duo sunt, atque hi in fronte siti.  
exortus horum in superiore parte existit; in inferiore vero parte ter-  
minantur in communisutura, qua dirimit ossa capitis ab osibus  
maxillæ superiores; quamvis nerui huic parti subiiciantur. Horum  
musculorum fibræ recte neutiquam sunt, quemadmodum Vefalius  
afferit;

Musculos esse in-  
fluentes motu  
voluntarij.  
Musculos à neruis  
suscipere motum

Neruus in mu-  
sculorum substantiā  
definiri.

Vefalius error de  
neruorum in mu-  
sculos distribu-  
tione.

Primum animal-  
terie superiore  
musculos maxillam  
motu.

Vefalius error.

Vellali  
musculum  
datio, & ciudam  
infectio.

Duos esse frontis  
musculos & non  
tameus venum.

affterit; sed oblique à summo scilicet nafō tempora verius: eorumq; motus est, vt supercilia attollantur: quanvis neque Galenus ille de re medica tantopere meritus, neque Vefalios nostris temporibus magni vir nominis in disfectione corporum, neque alius ex his qui ante me scripferē agnoverint. Quod si maiorem diligenter adhibuissent, inuenire facile poterant. Hi duo musculi & vniuerfam frontem, & temporalium musculorum tantam partem occupant, quantum ipsi oblique ascendunt, praterquam media fronte, vbi nos cutim contrahimus, corrugamusq; quoties vehemēter commouemur, aut admiramur; adeo vt in multis sepe supercilia mutuo contingant. Quae cutis frontis contracōtio; si vnu hic effet duntaxat musculus; fieri nullo modo posset. hac res, vt viros alios omittant minus notos: in fronte amplissimi Cardinalis Ardingelij, quem honoris causa nomino: perspicue videri poterat, cui cum sinistro musculo ex his cōsūlūs effet ob vulnus: dimidiam frontem mouebat: reliqua motus expers relīcta erat, sed mitto hoc, sensum ipsum si tu quoque confuses, hoc hād dubie nullo negotio compreveris; nam si vniuerfam frontis cutem detraxeris; in media fronte nullum videbis musculum, nisi in summo nafō: vbi dexter musculus cum sinistro ita coniungitur, vt vnu hoc loco musculus effe videatur; & vbi carnores, quam vñquam inueniuntur, et quo magis ascendunt hi musculi, eo tenuiores euadunt. superciliaq; furlum trahuntur non ab his duntaxat, sed etiam diuorum musculorum prefidio, quod deinceps describemus haētēnus (ut opinor) anatomici ignotos.

## De duobus Musculis Nasi. Cap. IIII.

Nasi musculi inue-

Vellali error.

Nasi musculum  
extremus, progres-  
sus, forma, &  
terminatio.

Prost huius occurruunt nafum dilatantes adhuc à nemine con-

gniti: nam eti Galenus, alijsq; de duobus musculis nafum dilata-

tibus meminerint; eos tamen cum labij superioris musculis con-

fudere. Præter hos Vefalios duos descripsit nafum claudentes,

quos interiore in parte effe vult, imaginationeq; duntaxat intuitus est, quo enim pæcto oculis cernas, quod nufquam est: latas itaque nares redientes musculi illi duo, à supra diæta oriuntur futura, etq; exortus corum acutus, carnosusq; cum musculorum frontis fine permittus: deorsumq; tendentes latiores redduntur, & supra nafū ossa deferuntur: inq; eius pinnis terminatum habet; triangulusq; penne efficitur, cuius duo sint latera oblonga, breue tertium, has pinas sursum trahunt, fibrasq; rectas habent; itaq; dilatant: illi vero, quos alij anatomici descripsisse, portio sunt corum musculorum,

qui in

qui in superiore labro positi sunt; vt mox dicam. Clauditur nafus à musculis dicto labio opem ferentibus, non autem à proprijs. Nam quoties aliquid nobis per nares attrahendum est, superius labium confingente cogimur.

Quibus musculis  
nares claudatur.

## De Musculis latis in collo positis. Cap. V.

Musculi lati in  
collo duos.

Duo præterea alij sequuntur pene quadrati musculi in collo fi-  
ti, quos Gal. lib. de Vif Part. deq; Anatomi. Secē, si inueni-

10 exultat: qui labij ancillantur, ea decorum obliqui trahentes. horum substantia membrana carnosa est, à jugularum regione, poste-  
rioreq; colli parti initium sumit; eorumq; fibris obliqui ascendunt, atque eo tandem pertingunt, vbi cum superiore labro inferiori iun-  
guntur. Quare cum hi lati musculi facie deferrant: eti in collo col-  
locentur: tamen inter facie musculos connumerantur sunt, qui cum  
mento plurimum coherent: atque in hoc oris apertione videntur  
auxiliū ferre.

## De quatuor musculis laboriorum. Cap. VI.

Quatuor laboriorū  
musculi.

**Q**uartu labris famulantur musculi, quatuor numero sunt duo in superiore, totidem in inferiore. Superioribus quadruplex origo est: nam ab extrema futura osis iugalis exoriuntur, & ab ea, que primum os maxilla superioris separat à tertio: reliqui duo ab oīs male proficisciunt: omnesq; obliqui versus labrum incedunt, quos inter vnu est, qui narium pinnæ adhæret. Et propterea hunc musculum illum effe dicebant, qui nafum dilataret. Ego vero prædictorum labri musculorum portionem vco. Tamen ne pertinax effe videar, quod semper abhorriu, si cui separare huma libeat, & peculiaris musculi loco effe dicere: id fibi per me licet, quo 30 concessio quatuor erunt nasi musculi, qui omnes ipsum dilatabunt. Reliqui duo labrum inferius confluentes ab eam menti parte oriuntur, vbi quedam est in osse asperitas conspicua, horum autem quatuor musculorum fibræ variz sunt, atque inter se commiscantur, & implicantur, iccircō variis motus edunt: vt recte Gal. adnotauit, & plerunque cum eute ipsa confunduntur. Tamen si tibi musculo-  
sum corpus neque pingue secundum obtigerit, atq; diligenter ex-  
cories, & eleganter, & perspicue fatis compisci poterunt: Accedit  
dictis musculis alij duo buccarum, quos quidam oblitus est descri-  
bere in magno quadam volumine, de humani corporis disfectione.  
inter vtrāq; maxillam siti sunt, à gingivisq; naescuntur, & in gin-

Musculus ab ali-  
bus impre-  
nati appellatur.  
Quatuor nafū mu-  
sculi.

Ex varietate fibra-  
rum varicā mo-  
tus.

Musculi buccarum  
duo.

guas

Musculorum buccarum exortus, &  
finis confundens.

Musculorum buccarum multiplex  
vix.

giuas desinunt. Q[uod]are vnde lubuerit initium summas licet, vel su-  
pra, vel infra, nihil enim intercessit. Satis tenues, & circuli in mo-  
dum sunt, fibris varijs interfecti, varijsq[ue] obid muniperibus fungun-  
tur. Sunt enim manu inflatae, que cibum nunc huc, nunc illuc pro-  
pellant: neque sunt inter loquendum inutiles, cum exsufflare, vel  
infilar buccas volumus, hisq[ue] musculus tibicini, tubeq[ue] canenti no-  
mediocris est utilitas.

### De Musculis superciliis trahentibus. Cap. VII.

Musculi superciliis  
trahentes à nullo  
adhuc cogniti.

**B**INI adhuc in lucem reuocandi sunt musculi ab alijs negligen-  
tia prateriti, quos in capitu posteriori parte licet animaduer-  
tere; qui à labido futura supra mammillas processus oriuntur.  
triangularis sunt, & in carnosam membranam definitur, qua frontis etiam musculos excipit, corumq[ue] utilitas non contemenda hac est, vt frontem, citemq[ue] capitū posteriorū verius abducant, vt ego millics non sine voluptate contemplatus sum in capite praecellentis  
viri preceptoris mei Ioannis Antonii Plat[er], quem Longum nunc vocant, is enim cutem capitis viuferam valde mouer. Sed quid ego in alijs exempla perlequar, cum dometta, vel interno potius  
exempla non defin. Ego quoque is sum, in quo cutim capitis ma-  
nifeste moueri nullo negocio cernere posse, quippe qui calus ad-  
modum sim, absque vili cutis ariditate, sed molitic adeo laxa, vt  
nuper nati infantis cutem praeferat.

### De Palpebrarum Musculis. Cap. VIII.

Musculi palpebra-  
rum qui numero  
sunt sex.

Anatomicorum er-  
ror in palpebra-  
rum musculo.

**N**ON dubito, quin nostra de Musculis palpebrarum historia  
data omnibus futura sit; cum illa, quæ haecenus ab alijs tra-  
data sunt, parum sint cum re ipsa contentanea. Ego vero dedi  
operam, quantum in me fuit; vt quam verisimile describerentur.  
Musculi igitur palpebrarum sex numero sunt, tres nempe viri, &  
quorum duo extra orbitam oculorum, reliqui intro iuxta musculos  
oculorum sunt siti, & propterea omnes, qui ante me scripsero, ana-  
tomici deinceps sunt arbitrantes hos non palpebra, sed oculis infer-  
ire. Primi igitur orbiculares, fibras habentes circulares quoque  
naturam in magno cantho, in futura communis capiti, & maxilla  
superiori, acuto principio, & sursum versus frontem dilatantur, quo  
loco cum musculo frontis commiscetur. Postea versus aurem ten-  
dentes, quo magis prope minimum canthum accidunt, eo magis  
amplifi-

amplificantur, & deorsum circa orbitam reflecuntur, vt tandem  
acuto fini iuxta initium terminentur. facti sunt, vt palpebras clau-  
dant, & valide alfringant; vtq[ue] oculos ab extensis iniuriis taceantur.  
hos Vefallius dicit in quatuor, sed vbi ipse carnem detraxit, carno-  
fiores sunt, quam in reliquo deducuntur. Secundi erunt duo musculi  
recti, lati, carnosi in superiori regione oculorum, in interna orbita  
exorti ex nervo visorio, vt reliqui oculorum musculi, hi musculi la-  
titudine fine in supremam palpebram terminantur. facti sunt, vt tra-  
hant palpebram sursum, & oculum aperiant. Terti musculi sunt  
tereti figura, & tenues, ex eodem loco natu, qui oblique versus ma-  
gnum canthum in palpebra tereti fere tendine finiuntur. in nonnullis  
quandoque portio huius tendinis in cornem inferiorum, in his ad-  
iuuare videtur motum oculi sursum, attamen geniti sunt ob hunc  
volum praecipue, vt palpebram trahant, & oculos aperiat, qui vius,  
& fitus cum in brutis quoque idem sit; non possum non mirari, quo  
paclio Galenus, Vefallius, & ceteri anatomici hos quatuor muscu-  
los palpebra deseruientes inter musculos oculorum numerant,  
decepti forte, quod in orbita corum sit sunt.

10  
10 tereti figura, & tenues, ex eodem loco natu, qui oblique versus ma-  
gnum canthum in palpebra tereti fere tendine finiuntur. in nonnullis  
quandoque portio huius tendinis in cornem inferiorum, in his ad-  
iuuare videtur motum oculi sursum, attamen geniti sunt ob hunc  
volum praecipue, vt palpebram trahant, & oculos aperiat, qui vius,  
& fitus cum in brutis quoque idem sit; non possum non mirari, quo  
paclio Galenus, Vefallius, & ceteri anatomici hos quatuor muscu-  
los palpebra deseruientes inter musculos oculorum numerant,  
decepti forte, quod in orbita corum sit sunt.

### De Oculorum Musculis. Cap. IX.

**E**GO hic diligenter lectorum postulo: nam de parte nostri cor-  
poris nobilissima agendum est: cuius cognitio & necessaria no-  
bis est, & perieutia. Oculi igitur arbitrio motu clemente nunc  
sursum, nunc deorum, nunc dextrosum, nunc sinistrorum, nunc  
in orbem. Gal. Vefallius, & Anatomici alij, qui omnes bculum  
oculum descripsero: oculorum musculos quatuordecim descrip-  
re, vt septem in unoquoque oculo collocarent. Ego vero decem  
musculos in oculis pono, quinq[ue] felicit in vtroque: quatuor enim  
30 illi eodem in loco positi musculi, qui aprienda palpebra condu-  
cunt, nequaquam fint inter oculi musculos adnumerandi. Quatuor  
habes deinde oblongos musculos, qui verius radicem visori nerui  
emergunt, rectasq[ue] habet fibras: & in nervos tenuitates definit:  
& membrana cornea in orbem adnectuntur aliam membranam  
confitentes, quæ ad iridem non pertingit. Positi furentur qua-  
tuor angulorum, quorum duo supra sunt, alijs infra, hi vel sursum,  
vel deorum, vel à dextris, vel à sinistris trahunt, cum felicit quilibet  
ex his seorsum operatur, vel duo simul, at si omnes vna subsig-  
uenti motu operentur: motus efficitur circularis, quod nouum di-  
ctum vobis nullo pacto videri debet; cum idem fiat à quatuor mu-  
sculis

Musculi oculis  
claudentes.

Vefallij error.

Musculi oculis a-  
periendentes.

Musculi palpebra-  
trahentes.

Gal. Vef. exter-  
rumq[ue] anatomici  
corum cales.

Oculorum Musculi.

Oculorum motus  
arbitrarij.

Qui proprie oculi  
lum musculo &  
numerandi.

Q[uod]o p[ro]sternit  
musculo fe-  
habet ad motus.

Qui circularis mo-  
tus sit.

Quintus musculus  
oculi nunc primū  
inveniatur.

Quinti musculi  
morus conieci-  
talis cognitio.

Gal. & Veil. belui-  
ni, non humani  
oculi anatomie  
aliquotis effe.

sculis brachiali feruentibus. Præterea facti etiam sunt, vt fistant oculum, quādō scilicet vno, & eodem tempore operantur. Quintus oculi musculus, quem ego primus inueni, atq; ē rei natura describam, ita habet. fatus est sub alijs quatuor oculi musculis, & inter hunc, atque illos pinguedo intercedit; situ transuerso locatur, & oculi medietatem complectitur. oritur à cornua membrana, atque in eandem definit; adeo vt qui finis eius sit, quīue exortus, non ita facile inuenias. Hunc ego musculum admirabilem iudico; nam ab oculo incipit, atq; in eundem definit, propterea difficile dictu est, quis sit hucus quinti musculi proprius motus. si à nervis musculorum 10 initia proficerentur; dicere auderem eius originem vere in medio effe: ibi enim ramus à secundo neruorum cerebi coniugio ingreditur insignis, crassusq; fatus, si cum musculo conseruat: quem neruum fateor me quandoque sufficiatum fusile huius musculi tenuidem esse. Hunc neruum si attrahas, oculis sursum vertitur, & circumagitur; quanvis musculus subit. forte hic fuit vlus huius musculi admirabilis, vt eius auxilio cœlum, diuinazq; maieftatis fabri- cam intucremus; ad quod natu sumus: ad quod peragendum nō paruo est hic neruus adiumento. hic idem musculus, quem describimus, à latere (fed fue latus, füe finem, füe initium dicas: nihil 20 nunc refert) tendine latiuculo prædictu est, quo adhaerescit cornea. Equidem magnum aliquem natura arcanorum percutatorem mihi nunc dari exoptarem, à quo huiusc pulcherrimi musculi utilitatem edocerer: mihi nunc far erit musculum inuenientius, & descripsiſſe, de humano nuno loquor. Vefſalus enim & Gal. oculi musculos beluinos, non humanos decrifiſſe, ſcire poterit, qui- cunq; corum historiam cum re ipſa conſerre non grauabitur. Inter hos, & alios quatuor pinguedinem licet cernere, quemadmo- dum inter hunc, & viñiorum neruum: fed illum musculum in homini oculo nullo modo repertas, quem Gal. Vefſalus, atque alij de- 30 ſcripſiſſe, de humano nuno loquor. Vefſalus enim & Gal. oculi musculos beluinos, non humanos decrifiſſe, ſcire poterit, qui- cunq; corum historiam cum re ipſa conſerre non grauabitur. Inter hos, & alios quatuor pinguedinem licet cernere, quemadmo- dum inter hunc, & viñiorum neruum: fed illum musculum in homini oculo nullo modo repertas, quem Gal. Vefſalus, atque alij de- ſcripſiſſe, de humano nuno loquor. Vefſalus enim & Gal. oculi musculos beluinos, non humanos decrifiſſe, ſcire poterit, qui- cunq; corum historiam cum re ipſa conſerre non grauabitur. Inter hos, & alios quatuor pinguedinem licet cernere, quemadmo- dum inter hunc, & viñiorum neruum: fed illum musculum in homini oculo nullo modo repertas, quem Gal. Vefſalus, atque alij de- ſcripſiſſe, de humano nuno loquor. Vefſalus enim & Gal. oculi musculos beluinos, non humanos decrifiſſe, ſcire poterit, qui- cunq; corum historiam cum re ipſa conſerre non grauabitur.

## De Musculis Aurium. Cap. X.

Aurium Musculi.  
Ego musculos aures mouentes non describo, nam raro, imo  
quam rarissime inueniuntur: in quodam tamen ego musculum  
offendi,

offendi, qui à buccis nascitur, & in auris pinnam definit, eamq; mo- uer voluntarie versus anteriora. quandoq; etiam alium vidi muscu- lum in posteriore parte à mamillari procello proficentem; sed hi duo vltimi, in brutis semper conspiciuntur, in homine perraro.

Auris musculi in  
homine raro dati

## De Musculis Maxillae inferioris. Cap. XI.

**I**NFERIOR maxilla hominis ob faciei rotunditatem breuifima facta est; cui tres voluntarii motus contigere. aperitur enim clau 10 ditur, & in circulum agitur. Musculi ipsius quatuor verring; sunt. Prior ex his temporalis musculus nuncupatur, validus, robustus, nobilisq; admodum, propterea quōd cerebro proximus est: & va- rios habet nervos infernos: atq; iccirco diuinus Hippocrates in lib. de Vulnibus Cap. dextro tempore, inquit, vulnerato finistrum conculserit, quare natura non iniuria tanta vla est in hoc musculo diligentia. Oritur igitur à primo maxilla superioris osse à cuneali, à fronte, à sincipite, & ab osse temporis lapidoide dicto: partemq; capitis lateralem occupat vñq; ad posteriorem auris partem, & su- periorem etiam, per tres digit apices. Initium eius latum est, & 20 lemicularē; & licet initium, vt dixi, latum sit; tamen in acutum definit, in validumq; tendinem, qui in acutum illum maxille infe- rioris proceſſum immittitur, quem coronon appellant; qui tendo articulicule fatus, & intrinsecus incipit. Alius etiam est membranofus tendo, qui musculum partem exteriore liuidum reddit; deferturq; sub osse ingali, huius officium vnum duntaxat est, claudere feliciter maxillam inferiorem; nequar triplex est, vt somniant quidam, qui Galenū (pace illius dixerim) hinc in locis parum intellexit. Fi- braz eius euſu modi licet à circūferentia ad centrum progredientes, que chirurgis accurate sunt animaduertendz, dum vulnera dilata- 30 & abcefſus han partem infelantes fecant; ne fibras tranſuerſum incidat; nam si ita fieret, vlus ipsarum caſſaret: quo amoto vita de- ficeret. & quoniam claudendi motus, resq; duras effringēdī robo- re egit: natura ſagax preter temporalē, alium effinxit musculum in ore latitante, (ita enim Gal. appellat, & reſte) qui validus est fatus, & ab ea cauitate exoritur, que poſta fata in alis cunealis ofſis, & terminus habet in interiori maxille inferiori parte; ybi aper- 40 itur. eius fibra reſta fuit, tendinemq; fatus validum habet, qui eodem officio fungitur, quo temporalis, & crassus, breuisq; exiftit. Tertiū musculus est, quem mafſeterem, füe manforiū nomi- nant, qui maxillam inferiorem in circulum agit, nascitur à ingali, & à primo

Maxilla inferioris  
musculi.

Tres motus volun-  
tariorum infe-  
riorum  
maxille.

Temporalis mu-  
sculus.

Coronon proceſſus.

Cautio in tempo-  
rari chirurgia.

Musculus in ore la-  
titante.

Musculus mafſete-  
rus & manforiū  
diſtus.

Galeni error.

Musculus quartus  
os aperient.

à primo maxilla superioris ossc, non autem à quarta, & tertia vertebra colli, quemadmodum voluit, originem habet tendinosa, carnosamq; : terminum vero in inferiori maxilla pene triangulare. adhaeret in super acuto ipsius processu, vbi cum temporali coniunctus videtur esse. Quamobrem excutari non potest magnus Gal. qui in nonnullis locis scriptum reliquit temporalem musculum tendinem habere in medio lui vtrinque partem carneam. fibras habet diversas, atque ob id maxillam mouet ante, retro, in latera, & in orbem, crafusq; est fati. Quartus musculus os, & maximam appetit, & est admodum elegans, cum duos carnosos vtrices fortius sit, initium ad medium, & finem; nam media eius pars tendinosa est. ortum ducit carnorum à thyloide processu; defertur sub maxilla, & sub auro; rotundate, oblongaeq; simili figura participes exigit, neq; est admodum crassus; carne subtilitate in medium mentum definit, vbi alperitas quadam interior cernitur. hunc natura adeo crassum non constituit, vt illos, quibus claudendi partes delegantur. Maxilla enim cum suape natura pene grauis sit, duobus illis musculis, quos superius vtrinque fitos dixi, relaxatis deorum inclinat; propterea exiguo musculo cōtentā fuit, at medium partem tendinis infar effinxit; vt ne maius spatium occuparet, locus enim angustus admodum erat, in quo multa erant organa collocanda.

De Musculis oſſis Hyoidis, cuius oſſis, & eius muſcu-  
lorum deſcripſio in nonnullis, qui ſcripferunt,  
defendatur. Cap. XII.

Muſculi oſſis hyoi-  
dis.Primus hyoidis mu-  
ſculus.Secundus Muſcu-  
lus hyoidis.Tertius hyoidis  
muſculus.Quartus hyoidis  
muſculus.

O s hyoides ab octo muſculis mouetur, à quatuor ſciliēt vtrinque; qui primus occurrit, carnosus est, tenuis rectus: qui ab interna fummitate oſſis, quod sternon dicitur, exoritur. Iter eius est ſuper aperiam arteriam, & laryngem, & in inferiore parte dicti oſſis 30 abſq; tendine terminatur; fibras rectas habet, & deorum recta trahit. Secundus in ordine à mento exit, atque in hyoidis partem fu- periorem finit, expers eſt tendini, fed carnosus totus fibris rectis recta furfum dicit; motumq; oppofitum facit illi, quem proxime memorauit. Tertius muſculus ſubtilis eſt, & parvus, qui à thyloide processu oritur, & in laterales partes hyoidis definit, ſitū eſt obliquus, partes huic demandatae ſunt furfum attrahendi. Quartus ve- ro muſculus à parte ſuperiore ſcapula ortum dicit, & oblique ſub- feptimo capitis muſculo furfum aliquid eſt; ſubtilis quidem eſt, & longus; tamen neque prolixior eſt, neque gracilior muſculis alijs, vt Leonardo

Leonardo Fuchio viſum eſt. Terminatur in partibus hyoidis lateralibus, tendo illi in medio obtigit, quemadmodum quartuſ inferio- ris maxille muſculo: licet Gal. in x, de Viſ Part. aſſerat illum tendinem in medio habuisse, præterea neminem; atque hanc ob rem naturam adeo admirabatur, & extollebat, qua in eo muſculo rarum quiddam efficerit, quod alijs denegari. Hoc equidem non negaverim, huius, quem nunc deſcribimus, muſculi tendinem adeo longum non eſſe. Viſus eius eſt, vt hyoidem deorsum oblique trahat mox oppofito illi, quem tertius edebat muſculus, Gal. lib. de muſculis, hunc voluit ſcapulam attollerare: cum parum animaduertifet fieri non poſſe, vt tam tenuis muſculus ab hyoide exortus, vt ipſe voluit, quod os mobile eſt, ingens illud ſcapulae pondus attraheret, atque attolleret.

Galeni error.

## De Lingue Muſculis. Cap. XIII.

Muſculi lingua-

Lingua viſus.

L INGVA organum eſt, quod multas nobis prebet utilitates: Nam & edendo, & bibendo, & loquendo nobis praefto eſt lin- gua, guttandisq; ſaporiſbus oportuna. huīus ſitum neminem arbitror ignorare; eius figura oblonga eſt, lata magis, quam profunda, 20 in radice, quam in fine crassis, quod à natura longe proficiente icirco factum eſt: quoniam velociter vndic; mouenda erat, quo- circa nouem muſculis prædicta fuit, prater ſubtantiam ipsius peculiariet, qua cum molis fit, rara ſpongione inſtar, confusaq; carne, inter muſculos adnumeranda non videtur; etiſ alia ratione, quod voluntate iubente moueat, non videatur à muſculorum numero ſeiungenda. Quod ſi hiat, duo muſculi nouem prædictis addendi ſunt: nam videtur eſſe duos muſculi, cum lingua candidam lineam in medio habeat, que dextram partem à ſinistra diſtinguit, ſub qua ligamentum eſt, quod infantibus ſape incidentum eſt; eo quod lo- 30 cutioni impedimento fit. Igitur duo prædicti muſculi à basi oſſis hyoidis emergunt: atque in ſummam lingua defiuntur. Omne fi- brarum genus habent adeo intertextum, vt aliud ab alio ſeiungi ne- queat: veluti in alijs muſculis ſeiungitur, ambit lingua tunica que- dam, in quam quartum per nerorum cerebri inferiut, quos natu- ra guttū præcipue delinquit; eorumq; pars ad palati tunicam ten- dit, vt ſuo loco dicemus; quæ tunica tum huic, tum oſophago, tum laryngi communis eſt. Tertiū vero, & quartum lingua muſcu- lum ceteri anatomici non cognouere; tu vero, ſi diligenter ſecue- ris horum exortum medio in mento confipaceris; vbi deinde adſinu- alperitas, qua recta ad lingue radicem proficifuntur. fibre ip- forum

Muſculi lingua-  
nouem, vel ut  
aliqua volunta-  
deem.Ligamentum lin-  
guæ in infantibus  
incidentum.Duo muſculi lin-  
guæ attributi.Tunica lin-  
guæ  
Vnde lingua habe-  
at guttū ſeiuni-Tertiū & quartus  
lingua muſcu-  
lum agnoſti.

forum recta sunt, ipsi muculi teretes: ad hos muculos spectat lingua quam extra dentes, & labia exercere. neque enim naturae miraculo nullius ope musculari lingua exeritur, vt nonnulli credidere. Quintus autem, & sextus cum a thyloide oriantur processu graciebus sunt; in lingua radicem & ipsi desinunt; sed in ipsis lateribus, horum vixi queris, hic est, vt cum veteris operatur linguam verius seipso ducant; cum vero alter tantum mouet, sursum in latus trahat. Septimus, & octauus egrediuntur e processibus osis hyoidis, & in lingua lateribus inferuntur eam deorum trahentes. At nonus, decimusque nascuntur a maxilla, & in latera definit. minus horum est, 19 nunc hue, nunc illuc impellere, cum mandibus, aut deglutim. Postremus muscularis carnis, pinguedinis, glandulae, confusam miscelam rectius dicemus, quam vere musculari, positus est in radice lingue: cuius statuus admodum est, ductusque ipsius est ab hyoide ossi. Nihilo feci, postquam ceteri, qui ante nos de hac materia scripere, inter muscularos descripsero; nos quoque muscularum appellemus; ne confusio locus relinquatur: quod esset, si candem partem, quam alij muscularum vocant, nos muscularum esse indicaremur. Equidem, ingenue fateor, cum haec particula in humano corpore perirexisset, & nullius fere pretij; huius ne meminisssem quidem, 20 cum ad alia magis necessaria nostra felicitate oratio: vt huic perutile historiam finem aliquando imponamus. Itaq; prater muscularis undecim, quos supra memorau, & prater nervos, & ligamenta, & membranam, adhuc restant venae, arteriae, duoq; alii nervi, quos septima coniugio gignit, qui huic parti motus gratia addicti sunt; cumq; eorum situs in inferiore parte collocetur, summopere caendum ne vna cum ligamento, quoties excindendum est, hi quoque ab imperitis incidentur.

Lingua confitentia.

In ligamento, lingua abscindendo quid causandum.

### De Muculis laryngis. Cap. XIII.

30

**L**ARYNX caput est aspera arterie; estque instrumentum, in quo primo vox effingitur; quod rerum omnium opifex Deus admirabilis arte composuit. hac in faucibus sub lingua, & hyoide ossi collocatur; cuius ossa, & cartilagines cum superius suo loco descripserimus; reliquo est, vt nunc de eiusdem muscularis agamus. nosque humani laryngis muscularis, non belunii describemus, vt Galenus, & post illum Vessalius descripserunt: ne erres. De quo Vessalio ego profecto non possum non satis mirari: Quo pacto, cum is Galenquam non lacessat, reprehendatque, quod simius, & bruta, non homines

Gal. & Ves. belunii, non humani laryngis scripta.

homines fecerunt: ipse tam in hoc ridiculus reprehensibilis larynx, non hominis depinxerit, neque admonuerit. Quid igit forte effect, propterea quod larynx bestiarum, cum multo maior sit, quam humanus commodius sectio fieri potuit: quod non modo in larynx, fed in oculis etiam bonus Vessalus, vt magis admirare, fed ad rem redeamus. Profecto humanus larynx exiguis fatis est, & ob hoc fecit difficultis. Quamobrem ne miraris, si cum ceteri de beluno larynge, ego vero de humano loquar, ab alijs non parum diffenserio, neq; enim vt optimis aliquo viros oppugnem; sed vt errors veritate duce, quoad eius fieri poterit, tollam, ab eorum opinione in hoc praefertim argumento cogor abscedere. Laryngis itaq; muscularis alij viginti statuant, octo scilicet communes, propriis duodecim. Ego vero quatuordecim esse affirmo, quorum quinque communes sunt, proprii reliqui. Priors duo communes (ita dicti, quod aliunde cum oriantur, huc tamen definit) à summo pectori ensécurantur, unde primi hyoidis musculari ortu dicuntur; carnosii vbiq; sunt tēdini expertes, principio acuto prædicti; incensus ipsorum est super arteriam aperam, inferunturq; in inferiore partem duorum osium scuti imaginem referentium deorum trahendo; apprime vtilis sunt, quod dum agunt, infra quidem atrigunt, supradicta vero laryngem dilatant. Secundi à lateribus hyoidis proficiuntur, ipsi quoque carnosii; terminus ipsorum prope priores accedit, fibra his recte similiter contigere: ab his inferior pars dilatatur, constringitur superior; contrario prioribus motu laryngem sursum atlollunt. Ex his, quos communes dixi, ultimus muscularis oesophagum complectit, openq; cibi, & potus deglutionis præstat. Oritur ab osium scutiformium lateribus, & transtuerfas fibras semicirculum imitantes est nactus, quibus partem lateralem laryngis coarctat. Hic muscularis me iudice, vnu est duxatax, non duo, vt Galenus, & cum Galeno Vessalius existimauerit: qui cum hoc diligenter considerauerint, arbitrii sunt hoc exoriri à parte posteriori oesophagi, qui membranofus, mollosq; est; volumq; vt laryngem, rem duram, ac grauem attrahat. Quare nihil est in hoc, quod eos excusat, cum absurdum maximum consequatur, si eos muscularis illuc proficiat dixerimus. Quod si vel fibras ipsas diligenter intueberis, perpetias illas, non diuinas inuenies. Vessalius binos alios muscularis communes describit, quos inquit enati a parte hyoidis interna, atque in Epiglottidem inferi, quos in boue, bulbulo, & ciuifido animantibus haud dubie inuenient poteris; sed in homine nequaquam, quanvis perdidilgens, & accuratus in secando R. fueris,

Vessalius ridiculus.  
Gal. reprehensibilis.

Quare ab alijs dif-  
fentia de larynx.

Muscularis laryngis  
non viginti, vni-  
versi, sed  
quatuordecim.  
Vere esse.  
Primi duo laryn-  
gis musculari.

Musculari secundi  
laryngis.

Muscularis oesophaga  
gum complectit.

Opinio dixerat ab  
opinione Gal. &  
Vesalio.

muscularis laryngis  
non diuinas in  
venient poteris.  
Muscularis binos  
laryngis à Vessa-  
lio descripsit in  
homine nō dā.

Musculi nouem la-  
ryngis, qui spissi  
proprie dicuntur.

Gloris quid, &  
vbi sit.  
Ex novem au-  
tem laryngis vnde  
duo primi ex-  
trahuntur.  
Os anulare.

Vesalius error de-  
diuersi primi la-  
ryngis musculis.

Musculi verius suo  
rum exortis ope-  
ratur.

Voces graves cu-  
m us merito emi-  
tuntur.  
Terti laryngis  
musculi.

Glorensis ante-  
ra alargantur,  
posteriora dilat-  
antes musculi.

Arythnoidea con-  
stitutio.

Musculos extre-  
mum laryngis omni-  
bus.

fueris; & ita si octo communibus, quos appellant, tres detraxeris; quinque erunt reliqui. Proprii nouem sunt, ita dicti quid à larynge proficiscuntur, & in eandem defuntrunt, & huic vni feriunt. facti sunt haec vna de caufa, vt glottidem apertant, claudant. Est autem glottis rima oblonga in media larynge posita, de qua Galenus inquit, similem substantiam in animali non inueniri. Ex his nouem musculis duo primi ab eo offere prodeunt, quod ego amulare appello; reliqui à cartilagine innominata, exigui sunt, fibrisq; habent obliquas, & in osium fuciformium inferiore parte finem habent. Vtius 10 iporum est, partem inferiorem recte constringere, superiori dilatando, neque hoc motus contrarij loco confundens est; nam ossa dura sunt, quod si infra constringas, supra dilatari cōsequitur. idem in brutis faciunt fuciformes cartilagines. Ex his autem musculis alterum dextrum, unum alterum compieras, licet Vesalius quadratorum loco proprios musculos describat, quorum primos à fucatali cartilagine oriri arbitratur, & in innominata definire. Quam obrem neque fati mirari, quoniam innominata motu caret; sic circa hi duo musculi, si adfessent, ex ipsis sententia illam omnino mouerent, musculi nang verius suum exortum operantur. Hi quatuor 20 musculi teste eodem intercostalibus similes sunt, inquit ipse, quod ita falsum est, vt neque in homine, sed ne in brutis quidem inueniri posse. Secundi vero illi musculi in posteriore parte oesophagum verius collocati prolixius sunt, & perspicuitatem necio quam praefserunt; oriuntur carnosa derivatione à posteriore, lateraliq; parte anularis osium, rectâ in quartum, & quantum os per tendinem finiunt, hoc est inferiori in parte, vbi cum tertio coarticulatur. In hunc viuum creati sunt, vt rectâ trahant; nam rectis fibris constant: & glottidem verius lateralem partem dilatant, quia horum duorum musculorum auxilio crebro referuntur. Quare horum beneficio gratus voces emituntur. Terti fere ab anteriore parte osium anularis 30 emergunt, cumq; obliqui sint, in quartum, quintumq; os terminū habent, prope eam partem, vbi duo secundi defuntrunt, non autem in fucatalem, vt Vesalius ipse voluit. hi glottidis anteriora adstringere, posterioraq; dilatare possunt. At quarti ortum habent ab anteriore parte scutatum osium, quibus cum articulantur: & oblique incedunt, donec in dicta ossa ingrediantur, que arythnoideum cōstruant, hoc est in lateralibus partibus. hi quoq; cum anteriora arcant, posteriora amplificant. Extremus musculus laryngis adeo parvus est, vt minorem in vniuerso corpore inuenire nequeas, potius est transuersum in radice eorum duorum osium, de quibus proxime

proxime meminimus; & fibræ illius transuersae sunt, haud dissimiles fibris vteini musculi ex communibus, qui oesophagum complectuntur. ab hoc autem posterior pars constringitur, vnaq; anterior dilatatur. Voluit quidem Vesalius hunc muculum musculos esse duos, qui ab arythnoide excent, atque in eandem redeant. Ego vero vnum duxtaxat eis muculum hunc constanter affirmo, & fibras illius esse continuas.

De Musculis scapulas mouentibus. Cap. XV.

- E**tsi de Musculis, qui caput mouent, prius loquendum videatur: tamen cum eorum magna pars sub scapulis musculis continetur, de his mihi ante, deq; humeri musculis loquendum videtur, quām de musculis capitis verba faciam. Galenus lib. de Musculis, scapulas asserit à septem musculis vtrinque moueri. At ego in homine quatuor duxtaxat vtrinque reperio. Quatuor fit scapularum motus, sursum caput verius, deorsum, ante, retroq;. Prioris musculi figura perelegans est; nam is cum suo pari simul consideraverit monachorum cucullæ percommode comparari potest, aut panno, quem viduit nostræ Cremonæ super humeros gestant. 20 ideo cucullaris musculus nō absurde dici poterit. egrediturq; tum ab occipite, tum ab apice spinarum vertebrarum omnium collis, atq; thoracis, ad octauum vñq; habet vero in occipito lineam transversam, spatiumq; occupat, quod occupat, auremq; interiacet. Eius exortus exsili est, & procudadmodum ab occipito vñq; ad octauum thoracis vertebram: terminum in Acromio ponit iuxta totum maiori scapula processum, & clavicula partem; & cum varijs sit constructus fibris, motus etiam edit varios. Superioris partis ope fibris obliquis scapula sursum oblique trahit: medius autem verius dorsum adducit: inferiorius autem fibris deorsum trahit, cuius vero figura 30 ra huiusmodi est. Galenus hunc cucullarem musculum in duos diuidit, superioreme partem trapeziam vocat, qui licet in homine vñs sit, in simis tamē duo sunt. Nam à maiore processu acromio dicto vñque ad occipitum vñs est; ab hoc ad octauum vertebram musculus aliis est. Cucullaris hinc musculis in homine à Vesaliо pro secundo describitur, qui scapula deseruit. Secundus musculus scapula dicatus primo humeri musculo subiacens à secunda, tertia, quarta, & quinta, raro autem à sexa costis: vbi in cartilaginem degenerat, & sursum oblique ascendens in angulum cogitur, & in aencyroideum minorem scilicet scapula processum, tum carnosus, tum tendinosus terminatur. In hunc vñm à natura genus fuit, Secundi scapula.

Musculi scapulas  
mouentes.

Musculi scapulas  
mouentes  
non separari, ve  
Gal. voluit, etc.

Musculi scapulas  
mouentes  
non separari, ve  
Gal. voluit, etc.

Musculi cucullari  
varii motus.

Cucullarem mu-  
sculum in homi-  
ne vñcum esse,  
non duos ve in  
cervicem vñcund  
Gal. distinx.  
Musculus secundus  
scapulae.

*Musculi vias cōtra Galenum.*

*Tertius scapulae musculus.*

*Terzi musculi be-  
nicio scapulae atollatur.*

*Quartus scapulae  
musculus.*

vt scapulam ad anteriora versus sternon adducat. Galenus autem extinxit hunc musculum humero familiari, cum tamen nullo pa-  
cto famulatur. Musculus hic, quem nos secundum dicimus, à Ves-  
talo primo loco describitur. Tertius prodit à transuerso processu  
secunda, tercia, quarta, quintaq; cerucis vertebrae; & cum car-  
nosus descendat, crassifcit, validus sit, & in superiorem, atq; interio-  
rem scapule partem infernit. Fibra illi recte sunt fere omnes;  
finit enim aliquæ etiam obliquæ. Vtitur hoc natura ad scapulam at-  
tollendam, priori auxilium ferendum: nam scapulae os fatis graue  
exilit. Quartus latus est musculus, tenuis, quadrangularis; pro-  
greditur à spina quintæ, sextæ, septimæq; vertebrae collis, & à tribus  
primis, superioribus thoraci; carnosus incipit, & partim tendi-  
nous, fibris obliquis; terminus ipsius est iuxta vniuersem scapulae  
longitudinem, quam dorso adducit, hoc est retro trahit.

De Musculis humeri mouentibus. Cap. XVI.

**H**UMERVS voluntario omni motus genere mouetur: sursum  
scilicet, deorsum, ante, retro, & circulari motu: eius musculi  
septem sunt, nō undecim, vt Gal. placet lib. de Musc. Primus ma-  
gnus est, carnosusq; qui anterior thoraci partem occupat; à  
media clavicula veritus sternon progradientur, & longitudinem totius  
fere osis pectoris sequitur: & à cartilaginibus septimæ, & octauæ  
cotyle, cum māmilla innititur. Principium huius amplius est, & ma-  
gnus; semper tamē minuitur: fit acutus, tandemq; in tendinem  
breuem quidem, sed latum definit, qui in interioro humeri par-  
tem sub ipsius ceruice infernit. habet musculus hic fibras varias,  
humerali; multifariora ad pectus adducit: supra scilicet, in medio,  
& infra, habet infiper hic musculus quinq; latera. Illud obiter ad-  
notato, in inferiori huius musculi parte nonnumquam in quibusdā  
hominibus reperi rit portionē quandam in acutum tendente: ita vt  
musculus alius esse videatur; cum tamen non sit. Gal. lib. de Musc.  
ex vno hoc musculo temnos, si Dis placet, efficit: huicq; absurdio  
aliud abfirdens addit. Nam in animu induxit suum brachium  
oblique huius ope moueri; quod in simia quidem inuenire potest,  
at in homine nullo prorsus pao. Secundus humeri musculus tri-  
angularis est, crassis, fibris varijs intertextus, ab Anatomicis epomis  
dictus, & deltois, & humeralis: è media clavicula, ab acromio,  
totoq; maiori scapule processu enascitur. initium ipsius latum est,  
tendinoseq; definit tamen in acutum. supra humeri caput fertur:  
& me-

*Galeni inconveniens.*

*Secundus humeri  
musculus epomis  
deltios & humer-  
alis.*

& medio in humero in validum, transuersumq; tendinem definir.  
qui tendo medianum humeri crastitem amplectitur; multiplicibus fi-  
bris conflat, quibus brachium attollit, & supra, & ante, & in me-  
dio, retroq; Tertium vero musculū humeri carnofum, teretemq;  
conficiens, qui ab inferiore parte scapule egreditur carne origine;

fibris à principio ad finem vlg; rectis, fiteq; obliquo est, super gib-  
ban, anterioresq; scapule partem progreditur, & in tendinem va-  
lidum latum exit, qui in posteriore humeri parte implantatur. par-  
tes huius musculi sunt, vt brachium dorsum versus posteriora  
hat. At quartus musculus ingens est, & latissimus: oritur ab apice

spinae sextae vertebrae thoracis, descenditq; iuxta apicem omnium  
vertebrarum inferiorum vñque ad os facri dimidium. hoc adeo  
prolixum principium nerofum est vindique, sed gracile: deinde  
sursum aſcedit, in angustum redigitur, & in validum tendinem bre-  
uem, latumq; definit; sub humeri caput prope eum locum, cui mu-  
sculum primum peccus brachio adducentem adharrere diximus, in-  
ter quos Axillæ cauitas relinquitur. Varia hic musculus habet fi-  
bras, propterea brachium vario modo deorum trahit, idq; tamen  
obliquis potius, quām aliis positionis genere. Tribus angulis in-

æqualibus prædictis est: nam ex his vñus brevis est, duo vero pro-  
longi, origo ipsorum ita habet. brevis est à sexta vertebra, vlg; ad ipsius finem, ex longis, alter ab hac vertebra vñque ad os facri  
dimidium, alter ab hoc loco ad ipsius terminum pertingit. Quintus  
musculus cum omnem cauitatem occupat, quæ inter humerum scapu-  
lam, & maiorem ipsius processum posita est; & à posteriore par-  
te ipsius enascitur: carnosus est, in validumq; tendinem definitus:

cum sub eo ligamento defatur, quod humerum cum scapula an-  
neatur, in caput humeri superioris finit, multumq; scapula ipsi ad-  
heret. Sextus musculus ambit vniuersem scapule partem gibbam:  
emanat autē à parte posteriore iuxta ipsius longitudinem, carneus  
est, scapula admodum inherens, definitq; in tendinem crastum qui-  
dem, sed latum; in caput humeri infernit versus posteriora. Septi-  
mo interna cauitas scapulae vniuerse dicatur, ubi colitis inheret; na-  
scitur à tota posteriore scapula parte. Situs ipsius est inter

coftas, scapulamq; & tuis vero tendo est latis latus,  
& in interiorum humerum infernit. Vñs horum  
trium musculorum, quos ultimo loco me-  
morauit: est brachij circumactio.

*Tertius humeri  
musculus.*

*Quartus humeri  
musculus.*

*Quintus humeri  
musculus.*

*Sextus humeri  
musculus.*

*Septimus humeri  
musculus.*

*Brachium à opini-  
to, testo, & lepi-  
mo humeri mu-  
sculus circu agi-*

## De Musculis Capitis. Cap. XVII.

Musculi capitales.  
Caput primo, &  
secundario motu  
mouetur.  
Capita motu  
proprio.

Gal. caput.

Musculi proprios  
rum motu capi-  
tis sepe vitio-  
que latere.  
Primum caput mo-  
tus unicus muscu-  
latus.

Secundi musculi  
caput mouentes.

Tertiij musculi ca-  
put mouentes.

Quarti musculi ca-  
put mouentes.

Quinti caput mo-  
tus musculata.

**C**APUT TUM PRIMO, TUM SECUNDARIO MOUETUR. PRIMARIO CUM DICIMUS, INTELLIGIMUS DE MOTU CUM PRIMA, SECUNDA, & TERTIA VERTEBRA; SECUNDARIO AUTEM CUM TOTO COLLO. MOTUS IPSIUS PROPRIJ TRES MIHI VIDENTUR ESSERE, VNUM ANTE, RETRO; ALTER AD LATERA, TERTIUS CUM ID CIRCUMAGUNT: LICET AD DUOS REDUCI HAUD INCOMMODO POSINT, AD RECTU SCILICET, & OBLIQUEM, RECTUS SUPER PRIMA FIT VERTEBRA, SUB SECUNDA OBLIQUEM, QUICQUID GAL. IN HOC AFERAT, QUI LONGA ERAVIT VIA, ADOE VT NEQUE MATHEMATICEN, NEQUE ANATOMIEN IN HOC CALLUUS VIDERI POSIT. MUSCULI VERO PROPRIIS MOTIBUS DEFERUENTES SEPTEM VTRINQ FUNDI, PRIMI ORIUNTUR A PINUS QUINQUE SUPERIORUM VERTEBRARUM THORACIS, SURFUNDI, A COLLI VERTEBRAIS AD TERTIAM VNICAM ADESCENTES; POSTMODUM SEINGUNTUR, & OBLIQUE VERFUS OCCIPITUM INCEDUNT; VBI DEFINUNT INTER POSTERIORUM PARTEM, & AURES, HIBRA VERO IAM IN DE AB ORIGINE FUA, DONEC DUDIANTUR, RECTA FUNDI; DEINDE FURSUM SPE ETANTES OBLIQUEM FUNDI. PRATICI MUSCULI SUNT FATIS CARNOSI. VFUS ILLORUM ET, VTP CAPUT AD POSTERIORUM PARTEM TUNE ATTRAHENT, CUM AMBO VNAM OPERANTUR, AT CUM ALTER DUXTAX AGIT, CAPUT IN LATIS CIRCULARITER VERTUNT, HIS MUSCULIS TRIA FUNDI LATERA, VNUM AB INITIO VTP, QO A CONIUGE DIUDUITUR, ALIUD HABENDUM AD OCCIPUT, TERTIUM AB OCCIPITIS AD EXORTU VTP. SECUNDI MUSCULI VARII ADMODUM, QUI MULTAS FIGURAS, & IMPRESIONES VARIAS HABENT, PARTIBUSQ; MULTIS TENDONIBUS, CARNOSIS ETIAM COMPLIRIBUS CONSTANT; ITA VTP PLURES QUAM QUINQUE MUSCULI VIDEANTUR ESSERE. TAMEN PAR VNUM DUXTAX EFT, DEXTRUM INQUAM, & FINISTRUM. INITIO ACUTO A TRANSFERUO PROCESIUM QUARTA, QUINTA, & THORACIS VERTEBRAE EXORIUNTUR; CUMQ; FURSUM ALCE DANT, TANDEM MEDIO IN OCPICTIO FIGUNTUR, RECTUS ET IPFORUM SITUS, MINUS VERO CAPUT AD POSTERIORUM PARTEM RECTA ATTRAHENDI. TERTIJ MUSCULI FUNDI GRACILES, QUI ORIUNTUR A SPINA SECUNDÆ VERTEBRAE CERUCIS, DEMUMQ; DEFINUNT IN OCCIPUT; FED ALQUANTULUM DIFUNCTI INCEDUNT, FIBRIS RECIS CONSTANT, CAPUTQ; POSTERIUS RECITA DUCUNT. AT QUARTI SUB TERTIJS OCCULTANTUR, CARNOSIS OMNES FUNDI, QUEMADMODUM TERTIJ, FED BREUES, A POSTERIOREQ; PARTE PRIMA VERTEBRAE ORIUNTUR, VBI ILLI VERTEBRAE IN SPI NAM DEFINENDUM FUERAT, QUA CAUIT, NE TERTIOS MUSCULOS LÄDERET, MEDIO IN OCPICTIO FINIS IPFORUM EFT, & IPSI QUOQUE RECITA CAPUT RETRAHUNT; NEQUE CIUQUAM MIRUM VIDERI DEBER NATURAM TOT MUSCULOS COLLOCASSE, QUI CAPUT RETRAHERENT: NAM ITA NECESITATUM FUIT, PROPTERA QUOD ANTERIOR PARS GRANIS ADMODUM ERAT, QUIPPE CUI FACES, MAXILLA, & INFERIOR CONIUNCTA EFT. QUINTO PARI MUSCULORUM CAPITIS OBLIQUEM

## DE MUSCVLIS LIB. V.

OBLIQUEM CONTIGIT SITUS, ATQUE HI A SECUNDA VERTEBRAE SPINA EXORIUNTUR, & IN PRIMA TRANSFERUO PROCESIUM TERMINANTUR; CAPUT IN ORBEM VNAM CUM PRIMA VERTEBRA TRAHUNT, CARNOSIS OMNES FUNDI, LICET GRACILES. SEXTI ITEM OBLIQUE, FED CONTRARIJ FUNDI, TRIANGULUMQ; EFICIENT, E MEDIO OCPICTIO DEFUNCTI, EMERGUNTQ; EX PRIMA VERTEBRA PROCESIUM, & VERFUS ANTERIORA TRAHUNT. ITAQ; HI DUO ANTE DICITI, QUIN TUS INQUAM, & SEXUS PROPRJ MUSCULI FUNDI, QUI CAPUT IN ORBEM CÉT A PRIMIS TAMEN, ATQ; AB EXTREMIS, QOS MOX DESCRIBEMUS, ADIUTI. SEPTIMI LOCO MUSCULI OCCURRUNT LONGI, TERETES, VALIDI, QUIQ; VEL NONDUM EXORIANTUR CADAUERE APPARENT, IMO VEL IN VIENUTIBUS CONSPICUNTUR: QUOS MAiores NOLTRI IN NUMISMATIBUS TANTO DILIGENTIA OBSERVAVERUERE; OBLIQUE FUNDI FUTI; CORUM AUTEM FIBRE Z SUMMO PECHORE, ATQUE A CLAVICULA ORIUNTUR, DO HABENT PRINCIPIA, INTER QUA CAVITAS ADELT; NERVI Sunt, IN EXORTU LATI; CARNOSI FUNDI, & IN PROCESIUM MAMILLAREM IMPLANTANTUR, QUEN & AMPLEXANTUR, CUM VTERO; OPERATUR, CAPUT ANTERIOR INCLINAT: VERUM QUOTIES VNUS EX HIS MOUETUR, CAPUT IN LATIS AGITUR. VALIDI ADMODUM FUNDI, ATQUE HI SATIS IDONEI FUERE, VT CAPUT IN PRONUM FLECIENT. ILLUD EFT INFUPER OBSERVANDUM, HOS MUSCULOS VNA CUM QUARTO HYOIDIS MUSCULO MAGNA CRUCEM IN COLLO EFFICERE.

## De Musculis Ceruicis. Cap. XVIII.

**L**OCUTUS EST IJS LOQUEMUR, A QUBUS SECUNDARIO MOUETUR: QUI QUIDAM CERUCI DEFERUENT, QUI MOTA, CAPUT ETIAM IPsum NON MOUERI NON POTEST: CUM CERUCI CAPITIS ARTICULATA, ATQUE ANNEXA SIT. CERUCI IGTUR TUM ANTE, TUM RETRO, TUM AD LATERA MOUETUR; & EIUS MUSCULI OCHO, QUATUOR SCILICET VTP. PRIMI IN ANTERIORI PARTE POSITI FUNDI RECIT: A CORPORE QUINTAE THORACIS VERTEBRAE PRODUCENT, PROPE LOCUM ILLUM, IN QO CUM COSTA CONNECITUR, ADESCENTESQ; VNIUERSIS VERTEBRAE CORPONIBUS ANNEXENTUR. SED MEDIANAM PARTEM, QUA CEOPHAGO IFT PREBETUR, DETECTAM RELINQUUNT. FUNDI HI MUSCULI, QOS SUB CEOPHAGO LATITANTES APPELLANT: TENDINE ACUTO IN ANTERIORI PRIMA VERTEBRA PROCESIUM FUNDI, VBI ILLI IN CORPUS (VT VOCANT) DEFINENDUM EFT. EORUM VFUS SI PETAS, EGO DICAM TIBI; FLECIUNT CERUCIUM VERFUS ANTERIORA. VERUM ILLUD EFT OBSERVANDUM MUSCULOS, QOS PROXIME MEMORAVI, OCCIPITO ETIAM QUANDOQUE, FED RARO ANNEXIT, VBI FORAMEN EFT, PER QUOD SPINALIS MEDULLA DESCENDIT. SECUNDI A PRIMA COSTA CARNOSI, AMPLEXI NAFCUNTUR; ADESCENTES ITA ARCTANTUR, VT TRIAN-

Secundi caput mou-  
tes musculi.

Quinti, & sexti  
musculi proprie-  
tates musculetur.

Septimi caput mo-  
utes musculi.

Musculi ceruicis.  
Secundarij capitil  
motus.

Cerucis musculi  
ocho.

Primi cerucis ma-  
trici.

Muscoli sub ce-  
phago latitantes

Secundi cerucis  
musculi.

*Tertii ceteris  
musculis.*

vt triangulum tantum non efforment. fulcuntur à transuersis processibus vertebrarum colli à parte anteriori. Tertijs origo est à radice transuerter proceſſus sexta vertebræ thoracis, & ſuſum aſcendendo à ceteris quoque tranuerter proceſſus vertebrarum thoracis; tandemq; à fingulis proceſſibus vertebrarum colli posteriore in parte conneſtuntur. horum utilitas, & corum, quos fecundos nominauimus, eſt: vt collum recta ad ſcapulas flecent, id est ad latuſ; cum vterq; eodem agit tempore. Sed cum alter tantum agit, tunc oblique mouetur. Inter binos hos muſculos nerui, qui à spinis mediale producent, inter vertebræ colli excent. At quartus exortus eſt, à ſeptima vertebræ thoracis, ſupra omnes thoracis, colligis spinas; deſinuntq; tandem in ſpinam ſecunda vertebræ colli, minus autem ipſorum eſt collum ad poſteriora attrahendi.

De Muſculis Dorsi. Cap. XIX.

Dorsi muſculi.

VARIIS motibus dorsum mouetur, in anteriorem partem, pto. terioreq; item ad latera, & in orbem neſcio quo paſto. quos motus pereleganter in falatioribus quibusdam uideas. Octo prædictum eſt muſculis dorsum ipſum: quatuor enim vtrinq; habet. 20

Muſculi dorſo. Primi dorſi muſcuſ. Ilii.

Primi orиuntur a cauitate ſuperiore, poſteriorēq; oſis iliij, & à ſuperiore quidem, fed in interiori parte oſis ſacri, origo eorum lata, carnoſaq; exiftit; & in parte abdominis interiori aſcendunt, & adhaerent tranuerter proceſſibus vertebrarum lumborum, & in fine coſtae, carniſi fuit toti, & figura quadrilatera. hunc autem in vſum conſirmata fuere, ut dorfum in anteriora flecerent, cum ſcilicet vterq; ſimil operatur, quod si ſciuntur moueat, tunc ad latuſ traſhunt. Secundi longiores ſunt muſculis omnibus noſtri corporis; nam ab imo oſo facio ad caput vſq; extenduntur. exorunt autem ab extremo oſe facro, principio neruoſo, validoq; deinde in carnem degenerant: haerentq; tranuerter proceſſibus vertebrarum lumborum vefiſus poſteriorē partem, poſtmodo omnibus trāfuerter proceſſibus vertebrarum thoracis ad primam vſque thoracis vertebram, & ad vnuqm̄emq; ex tranuerter proceſſibus tendinem mitit, ſive neruoſam anſulam: quo loco Vefſalius opinatur ipſum muſculum definere, à proceſſibus diſcedens, & aſcendens in temporale os, ſupra mamillarem proceſſum definiri, & hanc, quam defribimis partem Vefſalius cum muſculis capitis coſtulit. Neq; inuitiles ſunt ſupra à nobis poſiti muſculi; nam illis munus deman- 30

datum eſt, vt vniuerſum dorſum, & caput etiam ad partem poſte- riorē  
Vefſaliſ neglige-  
tia.

riorem flecent, & vt mole corporis ſemicirculi figurā imitari poſſi- mus. Tertijs naſcuntur à poſteriori parte oſis ſacri, initio in ac- tum tendente; anneſtuntur spinis vertebrarum lumborum, & in spinam duodecima vertebræ thoracis acute terminantur: & non nunquam in vndecimam. anfulis præterea neruoſis prædicti fuit, vt ſuperius meminimus: lumbos flecent, ne vſum queras. Quarti à spinis duodecima vertebræ thoracis oriuntur principio & iſpi acu- to, & spinis omnibus vertebrarum thoracis colligantur; & in primā fine etiam acuto finiunt. in medio lati fiunt circa ſextam vertebram.

10 corum vſus eſt thoracem erigere, & cum tres ſupradicti vnaoperā- tur, dorsum vniuerſum reſum detinent. Quod si quatuor agant ſimil, vt vnuſ ſciliſer alterum ſubsequatur, in orbem mouent, agé- tibus autem muſculis, qui ex altera duntaxat ſunt parte, corpus in latuſ volvuntur. Tres priores ſunt muſculi lumbales, quos Graci pfoas vocant, tres vltimi amnxi admodum ſunt, hic fit, vt nifi opimus, diligensq; fit Anatomicus; haud facile inueniantur, & diſtinguantur. Ego tum in his, tum in ceteris muſculis defribendis à Galeno reprehēdendo volens abſtinui (licet hoſe male Galenus de- ſcripſerit) ne studio contradicendi potius, quām quōd ne ipſa ita 20 inuenirem, hac ſcripſiſe cuiptiam videri poſsim. ſed si noſtrum ho- rum muſculorum defribitionem, cum Galeno contulerit facile in- ueniet quantum interiferit.

De Muſculis thoracem mouētibus. Cap. XX.

*Tertijs dorſi mu-  
culis.*

*Quarti dorſi mu-  
culis.*

*Quatorum dorſi  
muſculorū viu-  
ſus.*

*Tres muſculi lom-  
bales, Grecia  
pia dicti.*

*Galeni error in vſi-  
tatis dorſi muſcu-  
los defribendis*

*Muſculi thoracē  
mouētibus.  
Thoracē defribi-  
prio.*

*Thoracē & na-  
turaliter, & in-  
tuitu, in vſi-  
tatis mo-  
tus, aduerſus Ga-  
lēi ſententiam.*

*Thoracē muſcu-  
lis proprii, &  
proprietate mo-  
tū dilatantur.  
Thoracē proprie-  
tatiſ ſunt 8.  
& 8. noſ proprie-*

THORAX pars eſt intus concava ouuum referens, in quo ea ſita ſunt instrumenta, qua vitæ ancillantur, & per conſequens re- ſpiratione, inspiratione, ſin quibus ne vita quidem ipſa ſtarū ullo modo potest. hic tum elecione, tum natura mouetur; licet Gal. 30 ſecondo de motu Muſculiū elecione ſolum moueri cœuerit. ego vero alero nos cum ſomnum capimus, tum naturaliter thoracem moueri non voluntate; ad quam prudētissima reſpiciens natura inter costas, sternonēq; cartilagines poſuit, que pulmonis motu facile cedunt; qui pulmo vigilante, dormienteq; pariter homine mouetur, præterquam ſermocinatibus nobis, ac vociferatibus. Tunc enim paulo amplius mouetur: quoniam muſculi thoracem magis dilatant. Ex hiſ moebus, qui voluntarii eſt, à muſculis profici- ſiunt, alter ob pulmonis dilatationem, ac conſtrictionem. Igitur qui hoc præſtāt muſculi ſunt proprii quidem vnuſ ſupra octoginta, & octo communes in abdomen poſti: qui quanuis illi famulenter:

S tamen

tamen thoraci quoque famulantur. sunt ergo omnes octoginta nonum. Animaducentum est autem hoc, quod est pulcherrimum. Quum inspiramus, inferiores thoracis partes dilatari, superioresque comprimi. Contra cū expiramus, constringi inferiora, superiora dilatari. Primi, qui occurunt, bini sunt, vtrinque; unus, ab inferiore clavicula prodeentes, initio, fineque; item oblongo sunt & in partem primę costarum superiorum inferuntur, quam dilatant. Secundus musculus magnus est, latus, carnosus totus, qui à basi scapulae emergit, incisus eius est inter ipsam, & costas; inferunturque in primam, secundam, tertiam, quartam, quintam, sextam, septimam, & octauam costam, & quandoque; in nonam, proxime vero eā partem, qua in cartilaginem definit fines ipsius sunt digitorum inflata, factus est octo costas dilatandi gratia. Sed tertius exilis est, & parvus; à spinis trium vertebrarum colli, que extrema sunt, & à prima thoracis enaescitur: principium latum, membranofumque est, terminant hunc prima thoracis costa, & interdum in quarte posteriore partem definit; hoc vñū à natura conformatum fuit, vt hafce costas dilataret. Quartus musculus & ipse exilis, & quadrangularis, prodit à spinis extremarum vertebrarum duarum extremarum thoracis, & nonnumquam à prima lumborum, principiū eius latum est, nervosum, membranofumque; deinde carnosum efficitur, & in tres infinitas costas terminatum habet; finis vero est in digitorum more: & eas costas dilatat. Quintus carneus prodit à parte posteriore, superioreque; osis facri, & ab interno offcili. adeo pertinaciter secundo dorfi musculo adhaeret, ut illius portio non iniuria efficeretur. Nihilofuscus, quem primum ad costas percurrentem est; plane patet hunc à musculo dorfi diuersum esse. Quo magis ascendit, eo tenuius euadit; deum neruofarum anſularum adminiculò inferitur omnibus costis posteriori in parte, non procul admodum à transversis processibus vertebrarum, vbi costa aperitatem eminem habent. constringunt partes posteriores thoracis. Sextus positus est interna in cavaute thoracis secundum sternon, & cartilaginea septem verarum costarum; oblongus est, carnosus totus, sed exilis, hunc in vñū natus est, vt anteriora thoracis coarctet. Sequuntur deinde intercostales musculi ita dicti, propriae quoddam costarum occupant intervalla: qui vtrinque sunt triginta quatuor; nam vndecim sunt interwalla, verarum costarum sex, quinque; autem notharum; in his duo sunt in qualibet intervallo, in illis quatuor. hanc differentiam efficit, quoddam cartilaginea verus peccus vertatur. in his enim fibram deducunt volvitur. hi sunt exteriores, interiore

resq;

In inspiratione in  
feriores thoracis  
partes dilatari,  
superioresque  
comprimi  
expiratio  
co  
rte habeat.  
Primi thoracis  
musculi.  
Secundus thoracis  
musculus.

Tertius thoracis  
musculus & eius  
vñus.

Secundi thoracis  
musculi vñus.

Quartus thoracis  
musculus.

Quintus thoracis  
musculus.

Sextus thoracis  
musculus.

Musculi interco  
stales sunt vñ  
que trinquantu  
torum.

resq; fibris obliquis, sed contrarijs, adeo vt exteriores cum interiores x literam efficiant. exteriorum ortus est ab inferiori parte costarum; ac definiri in superiora subsequentum, verus dorsum cum incipiunt; in os pedoris demum infunduntur. Inferiores vero initium sumunt à parte superiori costarum: & in inferiorum supra positi terminantur. Fibrae exteriorum à dorso oblique verus peccus ita procedunt; vt à supernis ad inferna ita descendere videantur. Inferiorum vero fibrae contrario se habent modo, adeo vt in crucis more coniungantur; subtiles quidem sunt, sed longi, non altiore loco siti: quod enim intercessit spatij inter costas, perbreue est.

Illiud ne effugiat, moneo candide lector, anatomicos omnes in horum muscularum vñ deceptos fuisse. Veffalius inter reliquos, qui Gal. reprehendit, reprehensione non vacat; nam ipse certo affectuerat interiores non fucus, ex exterioris genitos esse, vt costas constringant solum; neque sensit motum illum dilatare, quem ipse opinatus est adstringere; costam enim à costa seius fuisse, atq; hinc in modō agit exterior musculus. motum hunc dilatationis tunc edunt, cum sol operantur: hoc est vel interiores, vel exteriores secundum cum vero omnes vñ mouent, coarctant valide. Exteriores enim sursum trahunt, interiores deorum, atque ita trahunt costas similes, valideque; constringunt. nam vis constringendi in thorace valida esse debet, eo quod foras expiramus, & vociferamur. & hunc motu ego sappius in viui canis sectionibus obseruauit, sectionibus, inquit, quae domi sunt, non que palam: ibi enim omnia, vt in priuatis sectionibus, exquisite considerari nequeunt ob auditorum, spectato rumque; frequentiam. sepe enim tercentis, & amplius auditoribus in Academia Patauina, & Pifana, & Roma denique, vbi iam decem annos profiteor, me circundatum vidi. Causa quamobrem Veffalius in hoc allucinatus fuerit, haec sunt; quod existimauerit in hoc motu primam costam immotam permanenter. Verum altera re se habet. erigit enim à primo musculo thoracis, qui à ingulo emergit; que cū attollitur, costas ordine trahit: quibus sui intercostales musculi opere ferunt: atq; ita sursum verus extenduntur, exterioribus auxiliantibus; cōtra vero deorum inferiorum adminiculō. quoniam ultima costa deorum trahitur à musculo abdominis obliquè ascendeat: atq; hoc, quo duximus ordinē, dilatantur. Quum vero simili

utriusque operantur, tunc vniuersa thoracis constringio sequitur, vt iam explicauimus.

Musculi interco  
stales exteriores.  
Musculi interco  
stales intérieures.

Anatomicos om  
nium in interco  
stales fuisse  
via error.

Veffalius error est  
in intercostalibus  
muscularum vñ.  
Primam costam  
moueri.

Quoniam ultima  
costa mouenter.

## De septo transuerso. Cap. XXL

Diaphragma.

Falsa opin. Arith.

Plerores.

Partes septum rā  
fornicatum ingredi-  
tis.Septum thoraci  
etie musculi in-  
spiratori, expi-  
atori, levato-

**D**IAPHRAGMA. musculus est membra vitalia à vitalibus diuidēs; ut inquit Diuidius Plato, qui animata irascibiliter à concupiscentiis diuidebat. Arisofites diuifonem hanc à natura genitam exiftimauit, ne qui vapores à cibo atolluntur, cor laderet; in quo duas praedictas virtutes, atque alias etiam pleraque collocauit. Quod falfum esse, suo loco dicimus. fed, quanvis hoc non adscet septū, aio hos vapores cor non offensuros fore; nam per oesophagum progreduntur. Quod si hoc fuisset, quemadmodum ipse in animum induxit sūmū; quo pacto se volatilium corda habent, cum septo careant? hic musculus à reliquis omnibus differt situ, figura, nobilitate. Situs enim est in vltimo thorace: & corpori nostrō tranfuerſus manet. Figura ipius oculularis est: in medio neruorum tendinem habet; partibus tamen carnosis circumdat, fibris à centro ad circumferentias tenditibus, re contemplati pulcherima. Nobilitas vero eiūmodi est, vt veteres medici phrenes illud, quafi mē tem dixeris; appellauerint, hoc etenim laeo, raro eadiimus. Sed prater neruolum, quem diximus, tendinem, qui multū sénus est participes, vena adiunt, arterięq; nō parue, amplius multis quo que neruis refertum est septum, qui quidem à spinali medulla emanantes inter coliforū intervallo ad diaphragma properant. Inter quos nerui, duo sunt, qui inter quartam, quintamq; cerucis vertebrae incedentes inferius supra pericardium inferuntur; vbi carnosus pars septi in tendinem degenerat: feni manū vbi in carnosam naturam definit tendo, & hanc fane ob caufam Gal. de exortu ipsius varius admodum fuit, fibrisq; difidēs: nunc enim hunc inquit à cofarū notarum cartilagine, nuna à pīna exoriri. Septum hoc, de quo loquimur, thoracis est musculus, qui expirationi, inspirationi, ministrat, cum enim suo munere fungitur; retrahit sene verterebas; aſcedensq; extrema thoracis ad te trahit, inferiorēq; partem vniuerſam conſtrigit; atq; haec, cum expiramus, ac cum inspiramus relaxatur; descendensq; permittit inferioria thoracis dilatari. Atque haec est septi tranfuerſi utilitas, quae in via ſectione ſpectare licet. Hic musculus tum supra, tum infra, quaſi veſte tegitur, ſupra quidem à pleura, infra vero à peritoneo. à vertebris exoritur. Alij principium ipius partem neruolum eſſe exiftimant. Ego vero diu eius partes eſſe dicem longiusculas illas, quae Vefſalus ligamenta nuncupauit; quae corpulea prodeunt ē latere cor poris vertebræ duodecimæ thoracis, & à superioribus lumborum: atque

aque inde poſtea pars ipsius neruosa initium fumit, qua cartilagine, quam gladialem vocant, coniungit, gladialis vero cartilago, Gladialis cartila-  
vt ſuo loco latius explicatum fuit, iccirco genita eſt, vt ſepi praedicti propugnaculum foret, non oris ventriculi, vt vulgus medicorum arbitratur; & huic etiā parti cor innotit, fit carnoſum vtrinque; septum, & in cartilagineſ coſtarum, quas mendosas dicunt, demum implantatur vltimam colitam amplectens. Sed hoc idem leptum, licet noble admodum fuit, vt diximus: nihilominus necesse fuit, vt alii nostri corporis partibus cederet, accommodaretur. Iccirco duobus praediti eſt foraminis, quorū in dextra vnu, alterum in finiſtraria ſitu eſt. Per dextrum vena caua aſcendit, qua in thoracem progreditur; per ſinistrum oesophagus defecdit, cuius terminus in ventriculū eſt, cum oesophago autem incedunt nerui binū, quos ſextum per neruorum cerebrī conſtituit. Atque hac propria ſunt ſepi tranfuerſi foramina. Vefſalus præter hanc, tertium ponit propter diaphragmati foramen; per quod arteria ahori dicitur sternitur. At ego hoc foramen eſſe nego; nam ipſa arteria ahori tranſit corporibus vertebrarum adhaerens. Itaq; ſepsum dum vertebras amplectitur, arteria quoq; amplectitur; non tamen propter

20 ea perforat. Non negauerim equidem Hippocratem diuinum hominem, nec non Gal. poſt ipsum ſcripturn reliquissime per idem foramē, quo aditus oesophago patet, magna etiā arteria iter præberi, ſed profecto pace tantorū viorum ſenſus aliter eſſe aperte ostēdit.

## De Muſculis Abdominis. Cap. XXII.

**A**BDOMEN ea pars eſt humani corporis, quam nos ventrem inferiorem dicimus; Graci epigastrium, Arabes mirach appellauerunt, in quo tum nutritionis, tum generationis membra cōtinentur; in cuiusq; medio ſitus eſt umbilicus. Muſculi octo praediti eſt abdomen, qui ipius ministerio addicēti ſunt: licet thoraci opem quoq; ferant; nam illud dilatant: quod si comprimant, ſecum vrinæ, & foetus expulſioni auxiliant prefertim à lepto tranfuerſo adiuti. Quid? quod hi muſculi detinendi omnibus ijs, quæ à natura in hac regione ſita fuere, magno ſunt vñi? Sed vt ad ipſorum deſcriptionem deſcendamus, ſunt vtrinque quatuor. Primi duo muſculi obliqui deſcendentis ob id nuncupantur; quod eſt ſuperioribus originem ducentes in inferioribus deſinunt partibus. fibras habent obliquas, & propreterea obliquorum nomē illis inditum fuit, lai admodum ſunt, poſitiq; in lateralibus partibus. Emergent à

Muſculi abdo-  
minis.  
Abdomen.  
Epigastrium.  
Mirach.  
Muſculi abdo-  
minis occipitales  
vernis quatuor.

Primi duo abdo-  
minis muſculi de-  
ſcendentis diu-

Dico ſepi tranſuerſe  
ſi propria for-  
mina.

Tertium foramen  
in dextra coaua  
ſeptali opinio-  
nem non dari.

Hippocr. & Gal.  
etror.

Fuchii falsa opinio.

Vellalij error.

Secondi abdominis musculi ascendentis vocati.

sexta, septima, octaua, nona, costa, ante aquam in cartilaginem definere incipiunt, deincepsq; à subequentibus costis, & cap apice transuerorum processuum vertebrarum lumborum, & à dimidia osis illj appendice. latissimum habent principium, & carnosum, digitorum vt plurimum infar, qui inter eos fines secundi musculi thoracis ingreduntur, qui octo costas dilatant. Postea vero quām non parum progreſſi sunt, in latum tendinem, neruolum, membra noſumq; degenerant; qui tendo reliqua parti appendicis oſis illj, de qua dicebanus, & pubis adhæret: non autem coxendici, vt malo Leonardus Fuchius opinabatur; in medio ventre finiunt, 10 ut mucronata scilicet cartilagine, recta vñq; ad os pubis; quo loco candam lineam cernere est, vbi horum muscularorum tendines vna cum obliquis ascendentes, & transuerſali coniunguntur. Hec autē pars ideo albicit, quod illi caro non subiacet. Igitur candida linea terminus est predictorum muscularorum; non in os pubis, quemadmodum Vellalij voluit. Nam os pubis non mouetur: quocirca munere suo qui fungi potuissent obliqui descendentes abdominis musculari, si in os pubis inferti fuissent, & religati: qui præterquam quod & intellinta, & que diximus, alia premunt: inferior thoracis etiam confringunt, & septo auxiliū ferunt: scitq; eam esse illorum tēdini vniōnem, vt musculus vñs duntaxat esse videatur; cui dux carnoſa partes contigere. Verum si quis terminum fibrarum diligenter animaduertierit, duos esse muscularos plane cōperiet, qui in medio vniuntur; & alios sex vētris inferioris muscularos supereminent. Secundi tunc obliqui ascendentes, quorum fibra opposito modo se habent, ac primorum fibra; nam illa deorsum, ha vero fursum oblique spēciant; & quemadmodum intercostalium muscularorum fibra, crucianit, vt dicunt, id est crucis, vel x litera figuram imitantur. Oriuntur igitur hi carnoſi ab appendice oſis illj, & transuerorum processuum vertebrarum lumborum initio membranam 30 imitant; fursum quidem carnoſi nectuntur inferioribus costis: dedinde in latum, neruolum, membranofunq; tendinem desinunt, qui vbi ascendit, rectisq; musculari occurrit, in duos scindunt; quorum alter supra rectum muscularum, alter sub ipso incedit. Quia in re nō poteris studioſe lector natura faciatatem, atq; admirabilem sapientiam fatis obſtupescere: nam recti musculari hoc complexu robustiores efficiuntur, & in medio trium confiuentur. Etenim tendo ite ſcissus fuisset, recti musculari in medio colloquari nullo modo poterat. fed vniuntur denuo hi tendines, vbi lineam candidam sitam esse diximus; atq; hic, eo modo, quo descendentes, finiunt, & quibusdā neruofus

neruofus rectorum muscularorum partibus adhærefūt. Vñs eorum est, vt intellinta comprimant, & costas deorū trahant; quo thorax dilatetur. Tertiū musculari abdominis sunt recti; ita dicti, quod secundum corporis rectitudinem sibi fuerint, rectisq; fibris costent. Incipiunt ab os pubis, quanvis Galeno sexto Metho, in quinto de Vñs part. & in quanto de Aggregs. Anat. aliter videatur. Arbitrabatur enim ipse illos à peccore, si Dis placet, emergere; cum in illud potius supra mucronatam cartilaginem definant. Duo principia vt plurimum habent, neruofum alterum, alterum carneum, à superiori parte oſis pubis; quandoque tamen vnum folium habent carnofum initium, terminantur in ferno, vt dixi, & in cartilaginiest vltimorum costarum verarum, idq; late fine; tendinis expertes sunt; tribus tamen tendinosis, neruofisq; interfectionibus non caruerit, quibus musculari obliqui ascendentēs adhærent. Tuq; adnotato Galenū, quas diuītiones supra memorauit, nullo modo adnotasse; licet vel in similijs ipse reperiantur. At quorū habet interfectiones, inquis, horum muscularorum roboris gratia effēcta fuere, néue admodum in profundum abdomen contraherentur, vt vēter magis sphēricus relinqueretur. Sunt in exortu proximi, sed quo 20 magis ascendunt, eo magis leuantur. Craſi sunt fatis, validiq; hac utilitate à natura facti, vt anteriora abdominis comprimant. Sed euidenter corundem vñs est, thoracem deorū trahendi, vt supra dilatari posset. Ultimi sunt transuerſales; hoc nomen fortis sunt, quoniam transuerſim in corpore collocantur, à transuerſis processibus vertebrarum lumborum neruofi prodeunt, deinde carnoſi euadunt, & oſi ilei, costisq; inferioribus coherent; fibras quoque transuerſas habent, finis vero illorum tendo est latus, neruolum, membranofusq; in linea cādida, & oſi pubis haerentes sunt, quem admodum obliqui ascendentēs, & descendentes, licet non ita aderent. herent etiam peritoneo, partes eorum sunt abdomen comp̄imere, & hypochondriū confringere. Animaduertendum insuper est, tendines muscularorum obliquorum descendēnt, ascēdentium, & transuerſalium perforatos esse. Primo vbi vmbilicus positus est: secundo prope os pubis; & per ea foramina descendunt vafa femen teſtibus praparantia, ascendentq; deferentia, que in glandulas paraftatas tandem inferuntur. atq; hac foramina sunt per que herniae sunt, sunt etiam in mulieribus perforata, quamquā Vellalij hoc nunquam animaduertierit, quemadmodum dicimus vbi de matrice verba faciemus. Inuenies etiam alios atatis mea Anatomicos, qui & ipſi aliquid inueniſſe videri volunt, decemq; muſcu-

Aſcēdēntium, &  
descendēnti muſcu-  
lū vñs.  
Tertiū abdominalis  
muſculi recti ap-  
pellat.  
Galenū error de  
recta muſculis.

Muſculorum reſtro-  
rum interfeccio-  
nes à Gal. defini-  
paz.

Muſculi transuerſa-  
les.

Transuerſalis muſ-  
culorum vñs.

Tendines obliquop-  
rū, ascēdēnt, decē-  
& transuerſalium  
perforatos esse.

Vafa femen prapa-  
ranta.  
Vafa deferentia fe-  
men.

Error poſterioris  
anatomie ceru-  
cianae.

musculos in abdomen constituantur. Sed hi meherele falluntur; nā carnosum rectorum muscularorum principium musculum esse diffinētū volunt; quod nullo pacto est; neq; enim musculi definitio illis accommodari potest. Quod si musculi essent, vt illis placet, aliquo munere fibi fungendum esset; vt quod Priapo ad illum erigenitus praefō sint, quod agere nequeunt, eo quod illi nō adhescant, sed oīsi pubis superioris artifix sint. Quod si penis illis fūsum trahendus esset, fūsum quoque esset ab iūdēm vulva trahenda. Nam in foemella non fecus, atq; in mare deprehenduntur; que vulva volatris non mouetur. fibi in animis induxerunt prædictos ab ipsi vocatos muscularis rectis opem ferre. quod verum esse neutiquam potest. Nam adeo validi sunt recti abdominis muscularis, vt auxilio nō egeant. fin autem velint fūs muscularis vesicam comprimere: tantum est, nam ab omnibus oīto comprimitur, quod verum duntaxat ex his officijs fungendum esset fibi: quoniam nihil superest agendum preter haec, absurdum aliud non minus sequitur, quod haec noīs origines, quas diffinētos muscularis isti vocant: in omnibus nō inueniuntur: quos sequeuntur his utilitatibus carcere, ob quas geniti sunt dicti muscularis. Quare vanum hoc dicū est: & haec de cœm muscularis abdominis sententia defendi nullo modo potest.

20

## De Musculis Testiculorum. Cap. XXIII.

Musculi testiculorum.  
Dartos mēdiorū.

**B**INI sunt, tenues, oblongi; musculari, qui testibus deseruuntur. Sunt in Darto membrana; eorumq; origo est supra os pubis, vbi foramen videre est, per quod feminaria vasa fūscēdunt eadem membrana inuoluta. Profecto, sive rūmater liceat ingenue, veri musculari formam vix pte se ferunt. Sunt enim fibre quedam carnose, recteq; in hac Darto positæ. hos muscularis antiqui crenatæ, quasi fulpenfres dixeris, appellauerunt. Hanc enim ob causam effeciā à natura violentur, vt testes suspenderent: ne temere dilabentur. Alijs placet hos non modo testes detinere, ne prolabantur; verum etiam testes ab hīce attrahi, idq; voluntarie, dextrū à dextro, atque sinistrum à sinistro.

30

## De Musculis Penis. Cap. XXIIII.

Penis descriptio.  
Quatuor penis musculi.  
Sphincter.

**P**ENIS præter eius substantiam, quæ rara est, porisq; referta spongia inflata, & crassata, qua circumvoluitur, membranam, quatuor infūper muscularis habet. quorum primi à sphinctere ortum ducunt,

Vulsum motu vo-  
luntario nō mo-  
vuntur.

Improbatur op-  
timo de decem mu-  
sculis abdominis

musculos in abdomen constituantur. Sed hi meherele falluntur; nā carnosum rectorum muscularorum principium musculum esse diffinētū volunt; quod nullo pacto est; neq; enim musculi definitio illis accommodari potest. Quod si musculi essent, vt illis placet, aliquo munere fibi fungendum esset; vt quod Priapo ad illum erigenitus praefō sint, quod agere nequeunt, eo quod illi nō adhescant, sed oīsi pubis superioris artifix sint.

10

ducunt, orbiculari feliciter musculari, qui extremo recto intellexo adiacet; longiusculi sunt, subitus incedunt; & media ipsius parte plus minus in meatum virinarium implantantur; qui meatus femini quoq; communis existit; hunc amplectuntur; subtilies sunt, in hunc vim producunt, vt cum lotum noscēt vel femen emitendū est, & hunc meatum dilatent. reliqui duo musculari à coxendicis appédice oruntur, sub ipsius penis exortu, qui ab inferiori parte oīsis pubis initū sumit; sunt hi quidem breues, at prædictis crastiores, in ipsumq; pe nis corpus defununt, in meendi munere ipsi quoq; magnam opem ferentes, maiorem vero in coeundo afferunt; nam penem sustinent, erectumq; detinent, donec opus abfolutorum.

Primi duo penis  
musculi.

Primum duoru-  
musculari  
vta.

Duo posteriores  
penis musculari.

Posteriorum du-  
rum penis mu-  
sculari vta.

## De Musculis Vteri. Cap. XXV.

**A**NIMADVERTENDVM est in lateralibus vteri partibus, vbi Aduſtū feminaria vasa, duas etiam adesse membranas durarū alarum inſtar, que diutinum ab hīce vasa factam continent. Quibus in membranis non in omnibus quidem, sed in quibusdam duntaxat mulieribus certa fūt carneis fibra, velut in virorum darto, has carnes fibras Veſſalus ita defribit, quasi musculari sint, qui vterum fūsum feminū attollant. Ego vero, si quis paucas hafce fibras, que neque etiam in omnibus feminis reperientur, voluerit pro vteri musculari accipere, non mutum morarer. parui enim refert, has ne muscularis voces, an muscularis esse deneges.

Musculi vteri.  
Membrana in vte-  
ri laterali alarū  
inſtar posticata.

## De Vesicæ Musculis. Cap. XXVI.

**I**N hominis Vesica, cum in collum quadit, natura duas glandulas paraftatas diatas, collocauit, que quidem feminine cōtingenter referte sunt, nī vel puer sit, velfenex, vel macie consumptus. In harum glandularum fine natura prudens muscularum tenuem posuit orbicularem, circularibus fibris, qui vesicam collum confringit, ne virina nobis iniutis exeat. Etenim nisi hic adficit muscularis: in horas singulas lotum exire cerneris, quemadmodum in quibusdam cōpīcimis, quibus hic muscularis relaxatus est: & vt ijs euent, quibus mulieri empirici quidam, qui lapides suellere profiterentur; transfuerunt dicitur muscularum incidere: qui, cum huius futurū prorsus ignorent, hunc nolentes fecant, & pro morbo morbum inducent. nam quibus hic muscularis præcūs est, semper virina exit, nunquam colligitor; quamobrem femoralia virina alpresa, fortentiaq; habent error contingens  
impeditus in lati-  
de & vesica extra-  
horibus.

Vesica.  
Parastata glandu-  
lae femine conti-  
nentes.

Musculi vesica col-  
lam cōpīcimis.

T semper

semper, quo nihil quicquam feedius dici, excogitari potest. Ad eo ut plane videoas ab hoc musculo detineri vrinam, qui, cum meiere volumus, relaxatur; atq; ita lotum exit. hic musculus & in mulieribus etia reperitur quanu sistentes glandulas non habeant.

Mulieribus certe gla  
dula parvulus.  
cum tamē muscu  
lum ibi existent  
habeant.

## De Musculis Ani. Cap. XXVII.

Anus.

Ani tres musculi.  
Musculus orbicu  
laris recti interi  
ori sphaeris est.

Duo reliqui recti  
interiori musculi  
coronae vni.

**A**nō tres musculi contigere, ex quibus vnu orbicularis est, qui sphaeris appellatur in extremo recti interlini positus, hic latus potius, quam crassus dici meretur; fibris transfluit, & cum cete admodum vnitur, à coccygi ligamentis mutuo acceptis. Eodem munere fungitur, quo fungi vesicae muculum diximus, facies scilicet hic deinceps, ne nobis iniunctis exeat, vt ille vrinam. Reliqui duo lati quidem sunt, sed subtiles: cumq; ab ovis faci ligamento, atque ab ileo initium sumperferint, in partem sphaericis superiore terminantur. hoc vnu à natura producuntur, vt rectum internum fursum trahant, si forte quibuidam conatibus, vt quandog; fit, in excrimento exierit.

## De Musculis femur mouentibus. Cap. XXVIII. 20

Musculi femoris.

Femoris motus.

Musculi femur mo  
tus decem fuit

Primum musculus  
femur motus na  
turae continuit.

Secundus femoris  
musculus.

Tertius femoris  
musculus.

**C**VM Gal. in lib. de Vsi Part. diffusè fatis loquatur, quo pacto frat deambulatio, ego ab huius rei tractatione nunc vefra pace labens abstinebo. Dico itaq; femur & fleci, & extendi, & in orbem agi, intro, forasq; ferri; & vt breui omnia complectar, femur vndequeque verti. Decem vero sunt musculi, à quibus mouetur: iijq; magni fatis; propterea quidem cum membrum tum crassum, tum oblongum mouendum est, validis musculis opus erat, à quibus hoc efficeretur. Ex his primus illi est musculus, qui nates confituit, fatis crassus, carnosus: exoritur à dimidia ovis ilium appendice, ab ovis sacro, coccygeo. Principium huic latum est, & semicircularē, sed ita semper arcatur, vt tandem in acutum definat. Definit autem in maius trochanterium, & adhuc inferius in femur, per latum autem tendinem coxendicis articulum supereminent. Secundi musculi maior pars sub primo latet, iacetq; oritur à tota illi appendice carnofa, semicirculari origine. eundem articulum superequitat, & in tendinem latum, & validum finit summo magno trochanterio adhaerens, quod & amplectitur. Tertius vero totus sub secundo latitat, luidus & ipse, carnosus, & semicirculari initio, vt de secundo dictum proxime est. exit ab osse illi, & quem-

quemadmodum de duobus alijs diximus, in progressu immittitur in tendinem defensin, quo magno trochanterio adhaeretur, sed in summitate illius interiore, vbi non nihil inveritur. Vnu horum trium muculorum est, vt femur extendant, sursum attrahant, & ad exteriora dicunt. Quartus est obliquu fitu; oritur autem a tribus inferioribus ovisbus faci dicti ovis, principio carnoso, quod & teres videtur; finis ipsius est in tendinem teretem, quo in apicem majoris trochanterij, posteriora versus definit, femurq; ad lefe trahit, & eius circumactio auxilio est. Quintus musculus lumbalis est in abdomen situs, teres quidem, sed carnosus, & crassus, & validus; fitus eius aliquantulum obliquus est; totus iacet. Initium vero sumit ab undecima, duodecimaq; thoracis vertebra a tribus superioribus lumborum, quā corpus vertebrarum est, descendit supra pubis os, & in teretem tendinem finem habet, quā minus trochātūrum inferitur. At sextus ovis illi concavam internam partem vniuersam occupat; oritur à tota illius appendice: positus est in abdomen principio femicirculari, descendit supra pubis; totus carneus est; itaq; fere ad eius extrellum progreditur, vbi in tendinem degenerat, qui in minus trochanteria implantatur. Vnu tum quintus, 20 tum huius, quem nunc memorauimus, est, vt femur flectant.

Septimus exib at osse pubis iuxta ipsum cartilaginem lata origine, situq; obliquo; delimit tandem in interius femur sub minori trochātūre, exiguo tendine. eius utilitas est, vt femur vnu versus aliud trahat, & femur femori superimponat, si quis recte confideret; nō autem flectendi causa, quemadmodum in hoc deceptus voluit Vefalus. Octauo muculo femoris, qui Gal. Vefalioq; est quintus: nullus in humano corpore maior est, tanta fibrarum varietate refertus, vt si decipere cupiat, non docere, tres, quatuorūcū musculos pro hoc ostendere facile posse. Oritur ab osse pubis par te nimurū eius interna, & à coxendice minorem trochanteria amplectitur; deorsumq; tendit, femori adhaerens sua illa oblonga, apera q; linea. posteriora carnafa. Tandem tendinem efficit, qui quidem in caput femoris interius inferitur. Dicti musculi vnu est femur erigendi; neque haec utilitas paruipendenda est; huius enim munere femur erigimus: femoris autem rectitudine à brutis animalibus differimus; nam nos erecti incedere possumus: illa vero in terram prona perambulamus. Ad hanc utilitatem illud insuper accedit, quod octauo huius musculi beneficio septimo auxilium praestetur: vt femur femori, cum volumus, superimponamus. Nonus totum illud foramen occupat, quod in osse pubis, & coxendice positum

Quartus femoris  
muculus.

Quintus femoris  
muculus.

Sextus femoris  
muculus.

Septimus femoris  
muculus.

Octauo femoris  
muculus omnium  
muculorum ma  
ximus.

est exteriori in parte. Principium eius latum, carnosumq; est; extre-  
riorem partem verius incedit. transfuerit manet, & semper arcta-  
tur; adeo vt in satis validū tendinem tandem tendat, qui tendo de-  
finit in cauitatem quandam in maiori trochanterio positam. . . .  
Decimus, & ultimus femoris musculus interior in parte est, dictumq;  
foramen ipse quoque occupat. Musculus hic non modo aspernans  
dorsum est, sed est summopere animaduertens; admirabilis enim  
est, & in quo summī opificis prouidentiam cōtemplari licet. Nam  
carnosus oritur, latusq; vt supra de Nono memorau, quiq; ab in-  
tus ad extra feratur supra coxendicem, ubi cauitas ad trochlearē  
maginē formata, his musculis, cū fibi incensus flectendus est: tres  
sepe tendines efficit, quandoq; quatuor, & quinque: qui postre-  
mo viuentur, vnumq; tendinem duntaxat nerueum, per pulchrum  
confituntur, cuius terminus in posteriore maiori trochanteri par-  
te sūltur. Sed hoc, queſo, priuquam ab hoc musculo discedimus,  
animaduerte, quod est pulcheriniū. Quum primū tendineſcit,  
tendinisq; subtantiam sapere videtur; natura statim prudētissima  
carneum marſupium parauit de industria, in quo tendinem hunc  
collocat, vt tutus incedat, neq; ab oſis duritate vlo pacto ledatur:  
quod oſ ab hoc musculo amplectūtur. Non defunt, qui carneum  
marſupium, quod diximus ad decimi musculi, cum tendineſcit,  
propugnaculum paratum; musculum peculiarem à dicto ſeūtūm  
effe contendunt: Quod mihi nullo pacto probatur, cum decimi  
musculi portionem effe plane perficiam.

## De Musculis Tibiam mouentibus. Cap. XXIX.

Tibia.  
Musculi tibiae.Tibia motus à de-  
cem musculis.Primus tibiae mu-  
sculus.

**TIBIA** flectitur, extenditurq; secundum rectitudinem, quem-  
admodum palam cernitur: mouetur etiā oblique verius exter-  
iora, licet obscurus sit motus iste. Quamobrem Velsalus dece-  
pit, qui motu hunc obliquum pernegat. Hi motus, quos dixi, à  
decem musculis perficiuntur, quorum quinq; flecent, quatuor ex-  
tendunt, vnu vero duntaxat sub poplite latitans oblique mouer.  
Ex his primus tum nervosus, tum carnosus ab interiori appendice  
oſis iei exoritur. Idem tamen deinceps carneus eaudit, & faciā  
praeſe fert; oblique incedit per femoris interiora delatus: cum au-  
tem ad internum caput femoris peruenit, procedit, & in neruofum  
finit tendinem, fed qui vere non est teres (vt Velsalus utarum)  
fed latior: finit vero in anteriorem tibiam. Hunc musculum voluit  
Gal. tibiam ſupra tibiam deferre: vt pueri ludentes, facere conſue-  
verunt,

uerum, quod falsum est, ſi de homine intellexit; quanquam in ſimia  
verum effe deprehendatur. nam hic musculus enatetur ab anteriori par-  
tis oſis pubis prope cartilaginem; initiumq; illius latum est, iuxta  
longitudinem communis oſis pubis. carnosus descendit, rectis  
fibris, fit teres apud internum femoris caput; & in nerueum tendi-  
nem definit, qui pene est teres; tamen deinde dilatatur, & terminus  
eius est in anteriore tibiae parte, quam *drusus Gal.* vocavit, pe-  
nes primo loco dictum musculum. Tertius vero ab infima coxē  
dicit appendice nerueo principio oritur, longo, & tereti: Deinde  
circa medium femur carnosus efficit; fed multiplicibus fibris de-  
fertur per posterius femur; quum primum autem ad genu peruen-  
it, tendinem nerueum efficit, quo in posteriore fed intiorem  
tibiam implantatur. Quartus ab eodem loco oritur prope tertii;  
verum eius origo tum carnea, tum neruea est, deorumq; tantum  
non teres exilit. Inceſsus vero est per posterius femur, fibris cō-  
stat rectis, prope genu in nerueum tendinem exit, qui priuquam  
finiatur, dilatatur: finiteq; tandem parte tibiae anteriore inter pri-  
mum, ac ſecundum. Quinti origo est ex appendice coxendicis  
prope exortu tertii, quarti, etiā aut prima, deinde fit crasior,  
& progreditur per posterius quidem, fed exterius femur; quum ve-  
ro medium illius attingit, notatu dignam carnis molem fibi aſcicit  
à media femore enatentem, quam forte aliquis musculum vnum  
conferat; fed profecto non est ea caro diſtinctus musculus à quinto  
quem defcribimus. Tamē ſi cui poſt hac libuerit dictam carneam  
quinti musculi partem pro nouo musculo numerare, quem alij non  
animaduertierit; vt aliquid adnotasse, videri poſtit: id per me fibi  
licet, mihi ſit fit, quid ingenii ſentiam, admonuiſſe. hoc eodem  
in loco extrinſicus incipit in tendinem degenerare, qui cum ea car  
ne, quan dixi, vna in finem vique descendit, in termino ipsius in  
capite fibule collocato. Si vero petas cauam, quamobrem natura  
illam carnis portionem hunc musculo affixerit: ego dicam: propte-  
rea factum eſe, vt musculus validior efficetur, voluit, vt è medio  
femore exiliret, vt illi magis proxima eſet. nam in extrinſica parte  
vnu hinc duntaxat adeſt musculus; cum interius quatuor adiſit.  
Vnu horum quinque musculorum eſt, vt tibiam flecent. Illud au-  
tem ſic operpretum eſt, hunc musculum, quem nos, vt ordine  
cuncta diſtinguamus, quintum effe diximus; a Gal. & Velsalio pro  
quarto tibiae musculo connumerari. hic ille eſt musculus, quem Gal.  
at iuſſisse, vt curſori cūdā adimeretur, quo adempto curſor nihilō  
minus

Secundus tibiae mu-  
sculus.Tertius tibiae mu-  
sculus.Quartus tibiae mu-  
sculus.Quintus tibiae mu-  
sculus.

Quintus primus  
musculorum ti-  
biae vnu.  
Quintus in ordi-  
ne connumeratur  
in pre quarto à  
Velsalio enumi-  
ratur.

Sextus tibiae mu-  
sculus.

Tendo fexti tibiae  
musculos omnium  
tendinum maxi-  
mum.

Septimus tibiae  
musculus.

Octauus tibiae mu-  
sculus.

Nonus tibiae mu-  
sculus.

minus velocius currere poterat. Quae res profecto Gal. medice artis principe (Hippocratem semper excipo) indigna non esse non potest. Nati hunc musculum, quem exterior solum esse diximus, demas est cruce; flexionem rectam efficere nullo pacto poteris; at in curvu rectam fieri flexionem Gal. adiunxit secundo de Administrat. Anat. Immo vero oppolitum re ipsa coperi: saucios felicit in hoc musculo, quem nos quintum, Gal. quartum vocauit; neque magno vulnere, qui licet in fanaticam redacti essent, non sine labore tibiam flecebat. Quod si Gal. de vno ex intrinsecis quatuor intellexisset ego ne verbum quidem de hac re fecisset; quippe qui maxime omnium à contradicendo principiis in arte viris abhorrebat. Vos obfro, qui nostra hec qualia quinq; legitis: huius musculi magnitudinem considerate: vnum illius animaduertite; & Gal. in hoc longe decipi facile iudicabitis. Flexionis musculus absolutus, reliquum est, ad musculos tibiae extendentes deueniamus, qui quatuor numeri sunt. Sextus igitur tibiae musculus (iam enim quinque: absoluimus) dignus est, quem diligenter consideres, & admireris. Oritur è media appendice ilium ossis, principium illius tum nervum est, tum carneum, breuis quidem est musculus, sed tamè crassifilus, & majori trochanterio coniungitur, ibi cuius caro definit. sed tendo latius, membranosis, neruofusq; sequitur, quo tendina maiorem in vniuerso corpore nullum videbis, amplectitur omnes fere musculos, qui circè femur polti sunt, recte sunt illius fibrae; tendo, quæ dixi, maxime est nobilitatis; propterea chirurgi animaduertant, ne illum transtueretur: rotulum genu complectitur, & in anteriores partem tibiae, fibulaeq; tandem inferatur. Septimus exit è magno trochanterio principio nervo: & totum trochanteria circumdat: femori adhæret superius, & exterius, crassis admodum est hic musculus, totusq; liuidus, ad patellam vñque carnosus recte fibris progreditur, decinde in latum, membranofumq; tendinem definit, qui patellam complectitur. Octauus, neruofus emergit è ceruice femoris, & à magno trochanterio, quasi duabus cōfēt originibus: sed immediate fit carnosus; femori adhæret; progressus illius est anterior, & interior, carnosus vt dixi ad patellam vñq; progreditur, varijs fibris; finis eius est tendo, qui genu & ipse complectitur. Nonus vero ortum habet ab anteriore parte ossis ilium supra articulum coxendicis, egressus huius musculi acutus, nerueusq; primo est; deinde fit carnosus, & teres, figura est huius musculi, qua musculum esse decet; rectus enim incedit supra anterior femur inter septimum, octauumq; musculum proutquā ad genu perueniat, tendinem

tendinem gignit neruū, validum, qui ex angulo fit latior; coitq; cum septimi, & octauii tendinibus, vnaq; patellam amplexantur, ac in anteriores tibiam suis finibus inferuntur. Quatuor hi musculi, quos proxime memorauimus, tibiam per rectâ lineam extendunt; veluti ab alijs quinq; recte quoq; linea flecebantur, qui quid Gal. de horum vñs dixerit tertio de Vñ part. qui ita in hoc deceptus est, quemadmodum in ea tentient, qua à coxendice quatuor musculos exoriri opinabatur: cum re ipsa (id de homine loquamus) tres duntaxat exant à coxendice. Decimus sub poplite latians, origine 10 neruæ, teretiq; emanat ab externo femoris capite, extra sub ligamento delatus; postea vero carnem natum induit, situ est obliquus, fibris obliquis; & carnosus in posteriore, interioreq; tibiam implantatur. His musculus tibiam oblique mouet verius exteriora, licet hoc Velutina inficietur, qui hunc musculum in genu articulatione minus quam recte perpedit; laxa etenim est, & quantum velit ipse articulationes illas per ginglymmum rectâ duntaxat flecre, & extenderet: agere præterea nihil; ego tamè affirmo ab hoc occultato musculo, quem verbis descripsi, tibiam oblique moueri.

20 De Musculis extremo pedi deferuentibus, qui  
in tibia siti sunt. Cap. XXX.

**E**XTR EMVS pes flecitur, exteditur, moueturq; ad latera suo diuidetur; sunt vero numero duodecim, vel summum tridecem. Primum emergit ab interno capite femoris supra genu retro. carnosus quidem incipit, & angustus; verum progredivis dilatatur, & circa medium tibiam plus minus in tendinem celsat latum, ac neruem, qui postmodum semper angustus efficitur, & in posteriore, 30 superioreq; calcem definit. Secundus prior similis est, nā esti exeat ab externo femoris capite, in reliquis tamen eadem agit, qua prior; adeo vtinus duntaxat musculus esse videatur duobus principijs; nam corpus vnum est, tendo vñs. Quod si illud me euitare posse confiderem; ne hoc lectorum mentes perplexas haberet: equidem hos duos musculos vnum solum musculum esse profiterer. Hi dui musculi, quos in vnum cogere merito possemus; ventrem tibie posteriori confringunt, quam suram appellamus. Tertio occurrit musculus exiguis, ipse quoq; exortans ab externo capite femoris prope articulum, sibi exitus initio acutus est, deinde in

ventrem prominet; brevis est: sed in tendinem teretem, atq; neruum

Musculi tibie re-  
cta extende[n]tes.  
Galenorum.

Decimus tibi-  
Musculus.

Pes extre[m]us.

Musculi extre[m]i  
pedis 12. seu 13.  
Primum pedis ex-  
trema musculus.

Secundus pedis mu-  
sculus.

Musculi suram co-  
fringentes.  
Tertius tibiae mu-  
sculus.

Tendo longissimum  
humani corporis

uum definit, quo tendine inter teretes longiorum in humano corpore non inuenies. latet hic musculus sub duobus, quos ante diximus. Situm habet obliquum, obliquas quoque fibras. A parte extera internam versus progrederit, tendine superadherens adhaerens: tandemq; interno calcem implantatur. eius vult eft pedem in interiora evertendi. hic musculus in summis latum tendinem producit, ut Galeno placuit; at in nobis in calcem cefat. Quartus major eft tibiae musculus, iuxtaq; nascitur sub appendice fibulae à posteriore parte, principio nerico, & valido. Postea carnosus evadit, & fibula adhaeret, tibiaeq; latitudine ossa excedit. Quum vero medianam tibiam attigerit, tum in angustum tendit, & versus calcem in tendinem terminatur, quo nullus omnino robustio in homine inuenitur: qui tendo cum priori tendine vnit, & in posteriore calcem definiri. Munus primi, secundi, & quarti est pedem extendendi, in terramq; fregendi; cui rei tam quatuor alii musculi auxiliares copias subministrant. Cum Hector raptaretur: hoc tendit vincitus fuisse dicatur neceſſe eſt: nuncq; in dics videmus lanius integra brata hoc tendere fufpenſa in macello proponere: que res huius tendinis robur maximum teſtatur. Quintus a tibia, & à fibula origine dicitur; ligamentoq; illi adhaerescit, quod tibiam, & fibulanam interacet, anteriores musculos à posterioribus ſcindens. Carnosum confipieſe feret ad extrema tibiam, prope internum malleolum definiſt in robustum, neruatum, & teretem tendinem: incedit tum sub interno malleolo, tum sub nauculari dicto oſe: demum ſub planta pedis in taro moritur. hoc vñ natura hunc muſculum genuit, vt pedem versus interiora trahat; neque ligamenti expers exiftit.

Quartus tibiae muſcuſus.

Tendo quarti tibiae muſcuſus et  
muculi pedem ex  
tendentes.

Quintus tibiae muſcuſus.

Sextus tibiae muſcuſus.

Pedis perforati  
dintes.

Tendines quatuor  
digitorum pedis fle-  
ctores.

Primus muſculus  
anterioris pedis.

um definiri. Situm habet obliquum, obliquas quoque fibras. A parte extera internam versus progrederit, tendine superadherens adhaerens: tandemq; interno calcem implantatur. eius vult eft pedem in interiora evertendi. hic musculus in summis latum tendinem producit, ut Galeno placuit; at in nobis in calcem cefat. Quartus major eft tibiae musculus, iuxtaq; nascitur sub appendice fibulae à posteriore parte, principio nerico, & valido. Postea carnosus evadit, & fibula adhaeret, tibiaeq; latitudine ossa excedit. Quum vero medianam tibiam attigerit, tum in angustum tendit, & versus calcem in tendinem terminatur, quo nullus omnino robustio in homine inuenitur: qui tendo cum priori tendine vnit, & in posteriore calcem definiri. Munus primi, secundi, & quarti est pedem extendendi, in terramq; fregendi; cui rei tam quatuor alii musculi auxiliares copias subministrant. Cum Hector raptaretur: hoc tendit vincitus fuisse dicatur neceſſe eſt: nuncq; in dics videmus lanius integra brata hoc tendere fufpenſa in macello proponere: que res huius tendinis robur maximum teſtatur. Quintus a tibia, & à fibula origine dicitur; ligamentoq; illi adhaerescit, quod tibiam, & fibulanam interacet, anteriores musculos à posterioribus ſcindens. Carnosum confipieſe feret ad extrema tibiam, prope internum malleolum definiſt in robustum, neruatum, & teretem tendinem: incedit tum sub interno malleolo, tum sub nauculari dicto oſe: demum ſub planta pedis in taro moritur. hoc vñ natura hunc muſculum genuit, vt pedem versus interiora trahat; neque ligamenti expers exiftit.

Sextus a posteriore tibia effluit longo exortu, & carnosus, eti postmodum in tendinem teretem degeneret, incedit ſub interno malleolo; & ſub calce ligamento prædictum eft ab appendice tibie exorto. Diuiditur dictus ſub planta in quatuor tendines teretes, perforatos, qui procedunt, donec in tertium articulum quatuor digitorum, pollicem excepto, infernatur. Vilitas non mediocris eft; nam quatuor digitos flecent, eſdemq; valide adstringunt. Septimus vero longus, carnosusq; inchoat à fibula emerget ſub appendice ſpatio trium digitorum, vt nunc loquuntur; carnosus eft, donec ad calcem perueniat, vbi in tendinem teretem commutatur, qui ſub ligamento, ſub malleolo, ſub planta præterhabitur, & in os pollicis inferitur, quod flecit. Hactenus de posterioribus muſculis extremitatis verba fecimus; nunc de anterioribus loquamur.

Ex his primus à tibia egreditur, id eft ab appendice penes fibulan-

ipſiq;

ipſiq; admodum adhaeret. fariq; cratus eft, & hinc anterioribus maior exiftit. Vbi medium tibi longitudinem præterit, angustus redditur; deficitq; in tendinem teretem, neruatum, & validum, cuius inceſsus eft per ſuperiorē tarsum, detinetur à ligamento, quod emanat ab appendice inferiore tibiae, fibulaeq;. hic ille eft tendo, qui adeo atollitur, itaq; euidentis eft ſub pelle. finis eius eft in offa pedij pollici præposito. Vifus eft extreum pedem flecenti.

Secundus exit acuto initio ab appendice tibie, adhaeretq; ligamento, quod tibiam, fibulanq; interiacere diximus; deinde fibula ipſi ad finem ipſius fore. carnosus quidem eft huiusque muſculi radix: Verutamen in quatuor teretes tendines definiſt, qui detinentur ſub eo ligamento, quod à tibia, & fibula appendice exoritur. Quatuor hi tendines ampliantur, poſtrimoq; in omnium digitorum superiorum partem infernuntur. pollicem hic quoque excipio; vifus eft, vt digitos illos extendat. Tertius à media fibula carnosus exilit prope ligamentum; deinde in tendinem teretem degenerat, qui ſub transuerso itidem ligamento defertur: & vltimum pollicis articulum inferior, quem & extendit. hic tendo in duos diuiditur, quoru alter finem habet, vt dixi; alter vero inferiorem in os pedij, pedioſ flecentio auxilium praefat. Secundus hic tendo à muſculo quoq; oritur, que portio in quibusdam, raris tamē hominum corporibus, aliis muſculis videtur eſſe. Ego tamen vnum ſolum muſculum dicere: licet non magnopere agreterim, ſi cui hunc duorum muſculorum loco habere videatur: tunc diuadem, quos diximus, tertius decimus addetur; itaq; vt initio huius capitis attigimus, tredecim erunt numero secundum quoq; muſculi extremo pedi deferentes. Quartus nascitur ab appendice superiori fibulae versus exteriora; eti quis omnia adiuvium refecrat; muſculus hic, neque posterioribus, neque anterioribus adnumerandus eſſe videtur.

Sed vt ne lectionibus obscuritatis tenebras effundamus; inter anteriores adnumerabitur. Exortu carneo, neruosoq; conſitit; fit carnosus deinde; poſtrimo exit in teretem tendinem, & ſub plāta ſuī ſinibus in pedi offa immittitur. hic muſculus pedem ad exteriora evertit, & ligamento conſtat tranuerſali. Quintus & ipſe à fibula prorumpit exortu oblongo; exterioris carnosus eft, quemadmodum de quarto diximus: itemq; ſub externo malleolo incedit, vbi vna cum quarto in tendinem teretem finit, qui in os pedij inferiut, quod minimū digito præponitur. pes exteriora verbu ab hoc muſculo trahitur. Illud eft inſuper animaduertendum, licet ex his muſculis omnibus dixerimus pedem vel extendi, vel fleci, vel intro,

V vel

Tendo in pede fibula  
apparuit.  
Tendo extremitatis  
pedem flexores.  
Secundus muſcuſus  
feuſus anterioris  
pedis.

Tendines superio-  
res quatuor digi-  
tum pedis.

Tertiis muſculis  
anterioris pedis.

Muſculis pedis q  
tertius decimus  
anumeratur.

Quatuor anteriori-  
bus pedis muſcu-  
lis.

Muſculis ad extre-  
mam pede euer-  
tentes.

Quatuor anteriori-  
bus pedis muſcu-  
lis.

Qo pacto humi  
vel foras, ferri; nihilominus, si omnes vna conueniant, atq; in vna  
actione concurrant, tunc idem ab hisce omnibus humi affigetur.

## De Musculis in extremo pede positis. Cap. XXXI.

Musculi extremitatis  
pedis summa pars.  
Musculi digiti per  
articulum tendit, &  
fons viginti duo.  
Primum musculus  
pedis digiti in  
terveniens.

Quatuor perfora-  
ti sedentes, & co-  
rpora via.

Latus tendo pedis  
acutissimi, levior  
plantam non esse  
deplicet, sed tenuis  
lata causa.

Sect. secundus mu-  
sculus digiti in-  
ferioris pollicem  
ab alijs digitis  
decedunt.

Tertius musculus  
digiti pedis in-  
terveniens.

Tendo abducens  
minimum pedis  
digiti ab alijs.

Quatuor musculi  
pedis digiti in-  
ferioris.

Musculus pectoris.

**M**YSCVL LI positi in extremo pede sunt decem & octo, qui  
pedis digiti deferuntur; quamvis quatuor alios supra delcri-  
perimus, quorum alios flectere, alios extendere monuimus. Ita  
vides quo pacto musculi, qui pedem digitis famulantur, sint viginti  
duo. Primum igitur ex his decem & octo propositis, sub media plā-  
ta iacet; initio sumpto à parte calcis inferiore, id est ab ipsis appen-  
dice, superlati huic tendo latus, quem (vt supra admonui) Gal.  
exitimauit oriri à tercio musculo, qui à nobis inter posteriores ti-  
biae tertius, à Gal. quartus numeratur lib. de diffr. musculari, huic prīmū  
cipium neruofum, carneumq; contigit, sib pedij offe diuiditur, &  
in quatuor tendines teretes, perforatosq; evadit, qui in secundum  
articulum quatuor digitorum inferuntur, mirabile dictu, visu vero  
admirabilis. Quis enim obsecro, incredibilē opificis nostri pro-  
videntiam non admiretur, atque supficiat, cum in uno musculo tot,  
tantaque contemplari posit? Vt elli flecenti secundum articulum  
illorum digitorum, quos dixi, latus, qui huic musculo superstat,  
tendo senus est acerrimi; tanto vero fenu dedita opera à natura  
donatus est, vt quam citoſime externas iniurias perferint. Aliud  
quidam plantam propterea depilem esse: quod ego falsum credi-  
derim: cum lepori non defit hic tendo, cuius planta nihilo feci-  
pili referta est. Secundus & ipse à calce prode penes primum,  
sed interiore ipsius parte; teres fere exiit; osi pedij quod pollici  
præfert, colligantur; tendinemq; producit, quo in pollicem im-  
plantatur. hoc vix fabrefactu est, vt pollicem ab alijs digestis abdu-  
cat. Tertiū quoque ab eodem calce exoritur prope primum. iter  
ipsius est exteriorē partē verius; & osi pedij minimo digito pre-  
posito affigitur; vbi procerum illius videre est. dcide finit tandem  
tendinosa subtantia in eundem minimum digitum; abducitq;  
illum à reliquis. Cum ab his tribus diffreris, lequuntur alij qua-  
tor, qui sub pedi plantae tibi occurrunt sub oſibus pedij, quorum  
exortus emanat à tendinibus musculi perforantis, qui in tertio arti-  
culo quatuor digitorum cessat, sed hi musculi cum parui, teretesq;  
sunt: carnis portionem sibi admojet, quā à calce mutuo accipiunt.  
De his musculis Gal. & Vesalius scribit, vñ horū est, vt quatuor  
digitos à pollice diuellant; quoniam definitur in quatuor tendines  
teretes,

teretes, ac nereos, qui procedunt per extermam partem quatuor  
digitorum, & alligantur tendini superiori, quem extendere dixi-  
mus. progredientur autem vñque ad extremos digitos: neq; defi-  
nunt in primo articulo, quemadmodum hoc in loco voluit Vesal.  
qui in hoc parum diligens fuit; cum his musculis obliquum dunata-  
xat motum concedat. Sed scitote lectors cädidissimi, meum esse  
inuentum hoc; neque quenquam ex his, qui de Anatome ante nos  
scripsisse, hunc vñum agnouisse. Non enim mouet hi musculi obli-  
quo motu, sed quatuor digitos vere extendunt; atq; ita extendunt,  
10 vt ab his magis extendatur, quam ab alijs tendinibus; vt fenu ocu-  
lorum à quouis in secando perito deprehendi facile potest. Post  
hos decem sequuntur musculi in plantis oſibus: nam singulis digi-  
tis bini musculi indici sunt, qui ab initio pedij proficiscuntur; finēq;  
habent in primo articulo omnium quinq; digitorum, carnosi sunt,  
itaque à natura efformati, vt flexionis promptius obtemerant;  
quod agunt, quando bini vñ mouent eodem tempore, cum vero  
alter ex his duxat agit, digitos oblique trahunt intro, & extra.  
Postremus musculus extremo in pede positus, id est decimus octau-  
sus politus supra tarsum, & pedion, ortum ducit à ligamento, quod  
20 tibiam, & fibulanum cum pede connectit. Est musculus latus, & sub-  
tilis definens in quinque tendines, nonnunquam in quatuor. Infe-  
ritur in omnes digitos externa in parte; digitos mouet oblique ip-  
sos extendens.

De Musculis, qui cubito deferuntur. Cap. XXXII.

**C**VBITVS flectitur, & extenditur recte, quidquid Galeno vi-  
deatur de motu obliquo, quem nunquam in homine inuenies: neque ego haec de re longo sermone cōtra Gal. disputatione; cum feni-  
sui pateat cubitus recta extendi, flecti, & obliqui motus prorsus  
30 expertem esse. quod cum mihi in mentem vent, non possum fati-  
mir, quo pacto Gal. vir aliqui diligentissimus rem adeat ablu-  
dam, atque à veritate abhorrentem affirmauerit, cum in se ipso pe-  
riculi facere nullo negotio potuisse. Musculi flecentes duo sunt,  
totidemq; extenderentes. Primus musculus est validus, qui sub cu-  
te conficitur: & vulgo ab Italis dicitur Il pefetto. situs est in par-  
te humeri interiori; exoritur à scapula duobus inteijs distantibus,  
quorum alterum nerueum est, ac teres, quod originem ducit à par-  
te supremā supercilij acetabuli, quod in scapula cernitur. Incedit  
supra caput humeri, & per illam rimam præterlabitur, que sita est  
in hac parte superiori, quam rimam natura huius tendinis gratia

Quatuor musculo-  
rum extensorum pe-  
ditum digitorum in-  
dendentur via in  
alii cognitis.

Decimus muscu-  
lus digiti pri-  
marii bini inter-  
veniens.

Decimus oſa pe-  
dis musculi vñs.

Musculus cubito fer-  
iuntur.  
Cubitus.

Musculi cubiti de-  
cidentes, & totidem  
flecentes.  
Primus musculus  
cubiti flecentis.

fixit. Alterum vero huius musculi initium egreditur ab ancyroide processu, qui partim nerveus est, partim carnosus; carnaea vero pars humero adhaerescit, videturque communiuentibus distinctus musculis, & separatis, qui humero opem praefert, illum versus pectus trahens. Deinde haec duas origines dicti musculi sub capite humeri vniuntur, & musculum crastum efformant propemodum teretem, validum, fibris rectis constanter, qui apud cubiti articulum in tendinem nerveum effat: qui dum fini proximus est, dilatatur, radiosq; annectitur, ubi in tuberculum internum habet ob insertionem huius musculi fabractum. Secundus exit ab offe humeri carnosus totus, fibrisq; rectis; sub priore latissim, carnosus defert supra cubiti articulum, & in cubitum, ac radium infigitur. Horum duorum musculorum utilitas est, vt cubitum recte flecent. Tertius ex capula prodit parumper sub illius certice: per humeri posteriora defertur, tendineq; conflat supra lato; carnosus suo cum tendine in olecranon tendit: atque illud etiam præterit, fibra eius fuit recta. Quartus duobus initiis exit a ceruice humeri, cui multum adhaeret, & cum tertio admodum vnitur, adeo ut tertius cum quarto unus solet musculos videat multiplices origine conflans. Tamen duo resurunt. Demum hic quartus musculus ab initio, vt tertium definere diximus; fibras rectas habet. Munus amborum tertij inquam, & quarti est cubitum recte flecenti.

Musculi manus  
mouentes.

De Musculis summa manum mouentibus.  
Cap. XXXIII.

Manus.

Quae in eadem de  
extreme manus  
musculis desita  
opera tractantur.

**M**ANVS (vt Aristo, & Gal. inquit) organum est organoru: Meiusq; struatur admirabilis est summum artificium præferebant. Hanc Deus opt. Max. homini concepsit: vt huius ope omnes artes exercere, sed ab externis iniurijs tueri posset. de qua cū Gal. vir eloquentissimus tam longo proceſſu primo de Vſu part. loquutus fuerit; hoc argumentum lubens præteribo. Ego de summa manu mouentibus musculis postremo loco verba factura sum hanc vnam ob causam, quod, cum illorum compago miraculi inflat esse videatur; in calce de his loquendum existimau. vt memorie magis inhaerent, quæ in libri calce leguntur. Cum autem Gal. qui & ipse misram hanc compaginem vidit, & animaduertit: statim in initio rem hanc traſducit, non iniuria quipiam huius mei ordinis caufam queret. Ne existimetis me in fine hanc materiam reieciſſe, quod illius ob litus fuerim, vt Gal. contigit libro de musculis  
femoris

Secundus cubitus  
flecentis musculus.

Tertius cubiti  
musculus.

Quartus cubiti  
musculus.

Tertii, & quarti  
musculi cubiti  
vias.

emoris, quos obliuione præterit; sed vt superius artig; dedita opera haçētus distulit, vt res pulcherrimas, & maxime viles lectorum mentibus magis hererent: Immo vero confulo, vt dum publice in scholis fecant corpora, hic ordo seruetur: nam hi musculi diutius incorrupti perseuerant, tum quod, dum viuimus, hos musculos magis exerceamus, tum quod minus pinguedinis contineant. Hos musculos Gal. more in internos, & externos diuidit, vt eos, qui pedem mouent supra diuīfi. Interni oeo sunt, de quibus prius agemus: nouem externi. Interiorum summa manus musculorum primus perelegans est: exoritur ab apice interni tuberculi, quod est in humero, exortu acuto, neruosoq; deinde caput parvum est, venter latus, cauda (vt ita dicam) longa & angulta vlique ad brachiale. hic musculus parvum oblique verius manum incedit; defertur per medium cubitum retro magis, quam sit longitudinis cubiti medietas, definit autem in tendinem teretem, atque oblongum, qui supra ligamentum brachialis internum ambulat; quo prætergresso tendo latus efficitur, qui per volam extenditur, relicta tamē duobus montibus maioribus detectus; postremo in quatuor digitos inferitur.

20 Verus vñus musculi est digitis flecentis auxiliari, & vt acuto sit sensu. Ergo si quid nocturni nobis manum constringebitis occurrat: id dictum, ac factum abjicimus, priusquam latro procedat; non autem est vñus, vt vla depilis fiat, quemadmodum aliqui volueret. obseruau in quibusdam furibus, ac latronibus magni nominis ob præclaris pilorum facinora, eos hoc musculo caruisse; licet tendo adfessus, qui exortum ducit à ligamento brachialis interno. Hoc primum Patruj obseruau in illiū fure Cotola dicto, dum Anatomen publice proferre. Idem Pifis animaduertit in Tympanita Cortalensis, si recte memini: & superioribus annis Rome idem vidi, & spectatores admonuit in presbytero Lucensi, qui furū Regis merito dicebatur; & propterea auro torque, diadema geffas aureum suspensus est; vt flavi præclarissimorum virtutum premia cerneret, antequam ex hac vita migraret: exemplique suo alios ad furta aliceret, qui furum regem viderner in tantum honorem. Secundus egreditur ab interno tuberculo humeri, principio in acutum tendente, tum neruoso, tum carneo, cubito adhaeret, & per eius longitudinem prograditur vlique ad radicem brachialis: pulvinaris infar cubito præsto est: quem primum ab brachiale peruenit, in tendinem degenerat; & in quartum os brachialis implantatur carneo, & neruoso fine. Tertio origo est ab eodem loco, & incessus obliquus

Musculi extre  
mas in inter  
no, & exterio,  
Musculi manu in  
terni sunt oeo.  
Primus musculus  
manus interior.

Primi musculi in  
terioris manus  
vias.

Lateris cari ve  
latis oblongis  
interioris muscu  
li manus.

Secondus muscu  
lus interior ma  
nus.

Tertius interio  
ris manus muscu  
lus.

obliquus iuxta radij longitudinem, cum vero ad brachiale aduetat, in tendinem teretem, & validum exit, qui inferiur in os illud post-brachialis, quod indicem fulcit. Vtis duo musculi, cū vterg; agit, brachiali flectendo dicuntur, id est extreme manui; cum vero alter tantum agit, oblique mouet num sursum, nunc deorsum, duobus tamen musculis opem ferens, qui in exteriori parte siti sunt.

*Quartus manus interius musculus.*

Quartus musculus exortum habet admirabilem: neruus etenim, acutusq; nascitur ab interno humeri tuberculo, carnosus postmodum fit: & iuxta cubiti, radijq; longitudinem defertur, vbi medium cubitum prateriit, in angulum tendit, terminaturq; in quatuor tendines teretes, neruosi, ac perforatos: qui sub ligamento brachialis deferuntur, sub quo tamen tres primi musculi non deferuntur. terminus habent hi tendines in secundo articulo quatuor digitorum,

*Tendines manus perforatus.*

quos flecent. & quoniam tendinibus quinti musculi ad tertium articulum quatuor digitorum penetrantur erat: propterea natura hos perforauit, qui neruei sunt, pulchri, pellucidi, resq; est & specieflanda, & admiranda. hoc autem natura sagax fecerit, vt digiti ordine quodam sece conqueferentur. Quintus musculus quanto multo validior est, neq; mirum: quoniam huic maior etiam motus futurus erat, maioriq; moneti; etenim quatuor digitos flecit, nō quinq; 20

*Quintus manus interius musculus.*

vt Gal.lib. de Vfū Part. primoq; de Anatom.adm. & lib. de mufe. voluit, quos & optime constringit nascitur prope quartum, sed maiori parte à superiori, interioreq; cubito, latet sub quo, arctatur pedentem, & cubito adhæret, antequam ad brachiale perueniat. ex demum in quatuor teretes, neruosiq; tendines, & perforantes, qui deniq; inferuntur in tertium articulum quatuor digitorum, pollice excepto. tametq; Gal.primo de Administ. Anat. vnum ex hisuis musculi tendinus ab pollicem tendere dixerit. Quod ta men verum est in finis deprehenditur, in hominibus nequaquam. Nam hominis pollex à proprio musculo flectitur, quem mox describerimus. Quintus hic musculus (vt ad illum redeamus) heret ligamento, quod dividit musculos anteriores à posterioribus, quem admodum in tibia. Sextus oritur à radio; ligamentoq; illi adhæret, quod interiores ab exterioribus musculis separat: per radij longitudinem habet; prope brachiale definit in tendinem teretem, & neruem, qui transit sub copula carpi, vna cum quarti, & quinti musculi tendinibus: deinde in ultimum pollicis articulum inferiorem, quem flecit. Septimus carnosus emergit ab interno tuberculo humeri, & à superiori, interioreq; cubito; obliquus repit, & in media longitudine radij terminum eius videbis partim carnem, par-

*Quintus manus exterius perforatus.*

*Sextus manus interius musculus.*

*Sextus manus interius musculus.*

*Septimus manus interius musculus.*

tim

tum neruem; fibris obliquis conflat. Octauus musculus quadratus est, positus prope brachiale, carnosus exoritur à cubito; & carnosus item in radium definit; fibras transflueras habet, fitumq; transfluerum. Munus duorum musculorum, quos supra memorauit, se- ptimi inquam, & octauii, est radium in pronum vertendi.

*Octauus manus exterius musculus.*

*Musculi radii in pronu vertentes.*

De Musculis externis, qui manui famulantur.  
Cap. XXXIIII.

*Musculi manus exterius musculus.*

10 Ex his, qui primo occurrit carnosus, & neruus; prodit ab extero humeri tuberculo; deinde carnem induit, & crassescit; inter cubitum, & radium incedit, donec ad brachiale accedat; nunc in quatuor, nunc in tres tendines teretes, & neruosi tendit, qui per simum pertransiunt, qui est in appendice radij; colligant vero ab uno ex ijs ligamentis, qui à dicta appendice oriuntur. Hi tendines, quos dixi, procedendo lati evadunt; & finiuntur à primo visque ad tertium articulum quatuor digitorum, id est in indice, medio, anulari, atq; auriculari. Quo vero tribus tantum tendinibus praediti sunt est, auricularem digitum tendinum expertem demittit. sed fre-

20 quentius quatuor tendinibus munitum inuenies hunc musculum, quām tribus: qui tendines vñq; ad extremitas digitos sub vnguis progradientur; neque tamen coram radicibus inferuntur. atq; hec illa cauſa est, quam obrem tantus dolor excitetur, si quid carnem, & vngues intercedat, vt vetus est verbum; sed dolor carnem, & vngues non intereat, sed inter tendines, carnemq;. Idem fit ab alijs tendinibus extendentibus. Atq; hoc à nobis primo scito fuisse animaduerimus. Vt huius musculi est, vt quatuor digitos extēdat. Secundus ab eodem tuberculo emergit prope primum principio acto, & neruōq; defertur inter primum, & cubitum iuxta eius longi-

30 tudinem, & versus brachiale. Terminatur autem in tendinem teretem, neruēm, qui nonnunquam bifidus est; defertur supra brachiale inter radium, & cubitum; inseritur in minimum digitum vñq; ad extremitum eius. hic musculus est admodum teres: eius vñs est minimum digitum à reliquo abducendi, nobisq; vñs est non mediocri ad palmam gigendant. Tertius carnosus prodit medio cubito plus minus, quo loco cubito inest linea oblonga, & aspera, facta ut tribus musculis exortum daret. situs huius musculi tertij obliquus est: terminus eius est tēdo teres, qui in indicem inseritur, vt indicet, id est indicem oblique extendat. at tendo, quem dixi, à radij appendice ligamentum fortitur; atque hic tendo bifidus est in nonnullis

*Primum manus exterius musculus.*

*Primum manus exterius musculus.*

*Cauda doloris in genito in solutione continui inter carnem, & vngues atq; igitur ipsis igitur.*

*Secondus manus exterius musculus.*

*Musculus minimus manus digitorum in certa deductio-*  
*cem.*  
*Tertius manus ex-*  
*terior musculus.*

*Tendo manus bi-*  
*fida.*

*Quartus manus exterior musculus.*

*Quintus manus exterior musculus.*

*Musculus pollicis extensus.*

*Sexus manus exterus musculus.*

*Stylois processus.*

*Septimus manus exterior musculus.*

*Tendo bifidus, & bicornis ducus.*

*Musculi extrema manum extensorates.*

*Motus manus sursum, & deorsum.*

*Motus manus in orbem.*

*Octauus manus exterior musculus longissimus mucopatens.*

nonnullis. Quartus principio carneo à cubito egreditur penes tertium, qui & ipse est obliquus; desertur supra radij appendicem, definit in teretem tendinem, nerueum: inferior in tertium articulū pollicis, quem extendit, atque ab alijs multum abducit; hoc enim viu construetus fuit. Quintus profilit ab eadem cubiti linea prope quartum longo, carneoī principio, cuius progressus obliquus est pollicem versus, hic musculus varias habet inscriptions, & in variis tendines definit. Quamobrem, si quis ex multiplici musculo lorum numero voluptatem perciperet, (vt complures hoc ingenio sunt) posset ex hoc vno musculo tres, & quatuor efficeret. sed profectō, vt libere dicam quod sentio; vnicus mihi musculus videtur esse, qui supra muculū bicornem desertur: dehinc it vero in quatuor, & quandoq; in quinq; tendines, quorum vnuus ad tertium pollicis articulum procedit, aliis ad secundum, aliis ad primū, quartus ad os brachialis, quo pollex fulcitur; & nonnunquam hoc loco prater pradios tendines alij duo inueniuntur. Vnus est extēdēt di pollicem. Sextus ortum ducit à radice externi tuberculi humerii: cubito connectitur, quem & amplexatur, & per eius longitudinem perpetrat; quum vero ad carpum peruenit, degenerat in tendinem teretem, nerueum, & validum, qui desertur supra cubiti appendicem in finum quandam iuxta styloidem (est autem stylois cubiti processus,) ab hac finum ligamentū fulcitur, quod transuersum est; & inferitur deinde in os illud polibrachialis, quod minimum digitorum sustinet, & non multo procul à brachiali. Septimus, quem bicornem appellat, carnosus longa linea ab inferiori humero supra articulum oritur: & supra radius reptit; circa medium radij definit in tendinem validum, crassum, bifidumq; cui propterea bicornis nomen impositum fuit; qui postquam supra brachiale iter fecit, inferitur in os illa polibrachialis, à quibus index, & medius fulciuntur. Hi dui musculi, quos proxime dixi, extream manum extendunt, vel ita dicamus, brachiale tunc extendunt, cum vtero operatur. Cum vero septimus vna cum secundo ex internis agunt, alijs duob; cedentibus, manum oblique deorsum ferunt. at sexto vna cū tertio ex interioribus mouent, tunc manus sursum oblique fertur, atque hic primarius est eius vñus: secundarius autem extream manum, vel carpum circumuerunt: quem motum edunt, quando ita conueniunt, vt vnuus alius immediate in agendo subsequatur. quanvis hic vñus ab alijs prætermisssis fuerit: propterea quod illis ignotus extierit. Octauus musculus, cui nomen longissimus, qui proficitur ab humero, origine carnea, supra exterius tuberculum: incedit

incedit supra radius oblique; membraneq; tendine in radij appèdicem inferitur. Nonus prodit à copula, qua cubitum humero conneicit, & è superiori parte cubiti, quam olecranon vocat obliquus progreditur; totus carneus est; immittitur in medium radiū. Hi duo musculi manum supinā reddunt: mouentq; radij exterius.

*Nonus manus exterior musculus.*

*Musculi minoris pectoris radientes ex radiis exterius.*

De Musculis in extrema manu positis. Cap. XXXV.

*M*VS C V L I extrema manus sunt vnuus, & viginti, neque plus. Res vnuquam; pauciores tamen aliquando sunt, decem scilicet, & nouem, quorum septem (in vniuersi effent viginti, & vnuus) pollici deferauntur: si nouem & decem, quinque duntaxat: minimo digito quatuor famulantur, reliquorum vero vnicuiusq; tres open ferunt, vnuusq; latè tendimus. Primus est musculus parvus, transversus, supra Veneris montem positus, à membrana carnosa exoriens fibris canalis refertus est; & inferitur in tendinem latum, quem vt dilatet, constructus fuit. hunc musculum animaduertas; nam neq; ex veteribus quisquam, neque Vefalius hunc musculum nouit.

Quatuor alij sequuntur longitudoq;, graciles, teretes, qui egreduntur à tendinus quinti musculi interioris, qui flecit tertium articulum quatuor digitorum. Hi positi sunt in vola, penes primū quatuor digitorum articulum. Definit autem in teretem & nerueum tendinem, & per internos digitos delati iuxta corum longitudinem, adhaerescunt tendibus primi musculi exterioris, à quibus quatuor digiti extendebantur, & in tertium articulum suis finibus immittuntur, non autem in primum, quemadmodū Gal. & Vefalius volvere, qui musculos quidem cognoverunt; sed illorum infertionem, & vnum ignorarunt; nam inquietu adduci ab his quatuor digitos, pollicem versus. Ego vero assero ab his ipsis, licet in interiore parte positis, nihil feciis quatuor digitos extendi, melius quam à priore exteriorum, vel tantundem, quemadmodum in sectione deprehenditur. Interius autem situ fuere, eo quod natura periculum immittens corum viderit, qui exterius sunt. Vnde saepe eueniunt, vt exteriorius digitorum tendibus incisi digiti adhuc extendantur. Quod cum accidit medicis quibusdam Anatomica artis ignaris, vñusq; priuatim horum quatuor muculorum; se mire efferunt, quippe quibus miraculi instar illius vulneris curatio successisse videatur.

*Sextus manus extrema.*

*Musculi quatuor manus digitorum extenderentes.*

*Gale. & Vefalius infertia.*

*Sextus manus extrema.*

*Musculi quatuor manus digitorum extenderentes.*

*X auricula.*

Musculus surcavus  
lateralis, & ab alijs abducens  
Septimus extre-  
ma manus mu-  
sculus.  
Ostium extre-  
ma manus musculus,  
Nonus extre-  
ma manus musculus.

aureicularis digiti implantatur. Vt vñsus est, vt paucis abfoliam, hum dñgitum ab alijs abducendi. Septimus oritur ab brachiali, positus est in superiori parte, musculus est carnosus totus, & in secundum os pollicis definiri. Octauus prope septimum emergit carno fuis & ipse; volam versus positus est, tendine perexiguo inferitur in secundum os pollicis. Nonus sub septimo oritur ab eodem carpi ligamento, totus carneus est, & in primū articulum pollicis finem habet. Hi tres musculi eam carnolam pollicis partē constituant, quam Chiroämiam profientes montem Martis appellat; trahunt pollicem versus iporum originem. Tres alij sequuntur, qui prodeunt ab osibus postbrachialis indicem medium, & anularum fulcientibus: situ obliquo sunt, vel transverso potius, siti sub linea vitali dicta. Hie definit in secundum pollicis articulum, principium vero illorum femicirculare est. De his tribus dico ego, posse quēpian eos vnum duntaxat musculum dicere, quod lato effet principio, fine acuto; fibrisq; varijus effe intertextus. Sed ne data operis toties a Vesaliō diffinire videar: ego quoque trēs esse aio; liceat tamen cuique per me hos tres vnum dicere, horum, vel huius vñsus est pollicem flecedi volam versus; aliorum vero trium, quos antea memorauimus, munus est cuncte extendēdi, & procub alij effendi. Septimus pollicis musculus scaturit ab osse metacarpī, cui osī index inititur, ipsiū illud occupat, quod est inter pollicē, indicemq; transversum situm obtinetur, & in os pollicis inferitur. partes huius musculi sunt haec, vt pollicem versus indicem trahat, atque indici superponat. Octo insuper alii musculi præter dictos inueniuntur ab osibus postbrachialis exorti, illisq; adherentes, qui in primos articulos quatuor digitorum denum inflectionem habent. Ex hisce musculis duo vnicuiq; digito contigere, præter pollicem, in quem nemo ex his oīo inferitur. Vñsus coram est, cum duo ex his agunt, simul, vt primum articulum, in quo inferuntur, recte flecent. Sed cum vñus duntaxat agit: motu obliquum efficiunt flecent. Hos musculos fatetur

Galenus ingenue primo de Anat. administ.  
se diu ignorasse, & tandem in corum cognitionem deuenisse.

Musculi Maris  
monstrum dictum  
constituentes.

Musculi pollicis  
flecentes, exten-  
dentes, & ab alijs  
effendentes.

Septimus pollicis  
musculus.

Musculi pollicis  
versus indicem  
trahentes, illijs fu-  
turos, & alijs su-  
perponentes.  
Ostium alijs musculi  
manus digitis in  
seruitates, quorū  
nulla datur polli-  
culi.

Musculi manus di-  
gitos & recta, &  
obliqui flecentes

# REALDI COLVMBI CREMONENSIS

DE RE ANATOMICA  
LIBER VI.

DE IECORE, ET VENIS.



E C V R , siue Hepar inter principes nostri corporis partes adnumerari nemo sanar ments ambigit. Sed illud scitur dignum est, iccur prium esse membrum, quod in nobis signatur. Cum primum enim nata est umbilicis uena, illi tunc primum hepar adhaerescit. Situm est aut in dextro abdominis latere sub mendosis costis, quo loco duobus ligamentis adnecit, quorum alterum circa cauam est venam, alterum suspensorium dicitur, à quadam ortu diuisione, in qua uena umbilicalis inferitur. Hec itaque septo trahit seculo affigunt iccur, quod quanquam in dextro sit laterè (vt iam dictum est) nihil feciùs magnā quoq; sinistrā partē occupat, ubi validi ligamēti ope diaphragmati connechtant. Si hepatis figurā quaris, tantum non expte sphera est, & in homine integrum existit, non in lobos diuisionis, vt Galeno placuit, ictus illiusmodi in quadrupedibus repertus. Causa vero quoniam in nobis integrum, in illis diuisionis sit hepar, est, quod cum recta figura à Deo opt. Max. donatus simus, causa fui parte ventriculū immediate tegit: nam à dextro in sinistram tegens vniuersam anteriorem regionem occupauit: effectique ne ventriculus alget. Quocirca qui cartilagini mucronatae calida aduentum unguenta exiftimantes oris ventriculi intemperiem frigidam hisce prædictis sublatam iri, viderint, quām prudenter id agant, ictoris præcalidi membris xiphoidi subfratribus feruorem adaugentes. Sed ad rem redeamus. Secundum fuit iccur quadrupedum in lobos complures, vt illorum ventriculū infar digitorum manus amplexarentur: quod, si integrum esset, illis prōnis incidentibus effici nullu pædo posset. In aribus autem, quippe que recte potius stant, quam in terram fint pronæ, in duas duntaxat partes fecutur. In homine igitur nusquam dividitur iccur, nisi anteriore in parte, atque in extremo ictore: idq; necesse fuit ut veniam umbilicalem tantisper diuidi, vt illi adiutum præberet. sub hac,

Iecur, seu hepar.

Iecur primum omniū membrorum sanguinis genitarii.  
Iecoris fructus.

Iecoris ligamenta duo.

Hominis iecur nō  
dividit in lobos.  
Galenus error.

Quare nostrum  
iectur non dividit.

Tepica remedia  
cartilaginei ma-  
cronarū temere  
adhiberi.

Quare quadrupedibus  
animalibus diuisionis  
caudam sit.

Audi iecur in duas  
partes diuidi  
recte.

Vnica diuisa he-

30  
35  
40  
45  
50  
55  
60  
65  
70  
75  
80  
85  
90  
95  
X 2 vbi

paris humani  
quare facit sit.  
Eminentia dura  
sunt causa venae.

Membrana iecur  
inueniens, cuius  
merito iecur sen-  
tit.  
Quo se iecoris fio  
flanta.

Concupisibilis  
venae.  
Naturales iecur  
in iecore non  
gignit.  
Sanguinem in-  
cavum, &  
non in corde co-  
tra Arilli, festinat  
decem, iecur  
font.  
Vena porta origo  
falla Vefalius op-  
nitio.

Pons vene ab  
Hip. appellata.  
Primi' vene port  
ramus qui ad  
inferior ventri-  
culum defertur.

Cornalina vene.  
Secondus vene  
porta ramus qui ad  
inferior ventri-  
culum defertur.

Ventriculum non  
fasciat chylo sed  
fasciat sanguinem.  
Locum tantum  
excrementis ali-  
alam vero par-  
tem habet.

Tertius vene por-  
ta ramus, ad or-  
mentum.

Quartus vene por-  
ta ramus, ad iec-  
rem.

Vena à liene à  
vetricula humo-  
rem acidum ad

vbi vena porta exit, bina, exigue; adiunt eminentias, ne vena à vertebrarū corporibus comprimeretur, perneccissarie, has autem eminentias neque lobos, neque fibras, neq; pinnas dixeris. habet hepar partes duas exteriorem scilicet, & interiorem: gibba exterior est, & lenis, interior caua, & alpera instar rupis: idq; quoniam ei gibbus subeft ventriculus, tenuissima peritonaei membrana, in qua extet neruorum cerebri conningationis ramulus inferitur, circunda- tur hepar. Propterea superficietenus non est sensus expers. Sub- stantia eius nihil aliud est, quam concretus sanguis venis compluribus, quibusdamq; arterijs intertextus. membrum est permagnum, 20 & veluti in abdomen rex, in hoc concupisibilis virtus refidet. ali- qui credidere ibi generari spiritus naturales, quam tamen sentientia non approbo: membrum est; et languiificatione dicatum: neq; enim fangs albii gignitur: quicquid de corde scriperit Peripateticorum principes Aritot. Est igitur iecur omnium venarum caput, fons, origo, & radix, huius caua parte vena oritur *fraxine* à Gracis, quam portam Latinum dicunt: que cum vena umbilicali continuatur est, licet Vesalius fecus videatur esse. Porta itaq; vena radices caua in parte iecoris per illius substantiam vario differuntur, que crasse sunt fas, & præstent quo ad tunicam attinet, & in vicinam duntaxat ve- 20 nam tandem coeunt, atq; crassum truncum costituunt: que postea quam inter peregrinas illas eminentias integra exigit: quas magnus Hippocrates portas appellavit, in multis ranos sub ventriculo diuidit; quorum primum ad superiore mittit ventriculum, cuius rami pars eius longitudinem perpetrat, alius vero orificium eius superius ampliorum corong in morem; Iccirco coronalis hæc vena dicta est. Secundus porta ramus inferiore ventriculum petit, ibid; per eius longitudinem fecatur. Huc vero misi sum hi venarū rami, ut illorum sanguine ventriculus nutritur, neque enim nutriri chylo posset vnuquam vetriculus, quod crassus nimium exilit, 30 omneq; excrementum genus in fe continet. excrements autem ali nulla pars corporis potest: lienem tantum excipio, qui atrabilatio humore altior. Tertius porta ramus ad omentum alendum pergit, ibid; varie scinditur. Quartus ad liensem se confert, vt sanguinem melancholicum ab hepate ad ipsum defert, etq; ramus fatigatus, & sub vetriculo fluit, quo loco natura multas illi glandulas subflabrat, easq; vna, ne corpora vertebrarum attingeret: ne uite comprimeretur, sursum attollitur, splenisq; longitudinem fecat, canumq; ingreditur. Ab hac autem vena alia exoritur exiguia in aliis, in alijs maior, atque adhuc in alijs maior, hac superius vetriculi

triculi orificium versus scandit, atque hic finem habet. Illud scie- dum hanc quandoque adeo in altum non ascendere. Vtius eius est, vt humore acidum sucticiat, qui in liene gignitur, dum nutritur, atque huc demandatur, vt in nobis fumem excite, quo cibum capiamus, cuius multis sapce, magnisq; negotijs præpediti obliuice- remur. Quocirca quibus vena hac exigua est, hi facilius inediun ferunt: quibus vera major, minus ferunt. Immo nonnullos inueni- nias, qui si edendi tempus, quanvis minimo interruuo præ- reant, in syncopim incident. Quintus porta ramus ad intellinum 10 colon demittitur. Sextus, qui omnium est maximus, ad intestinum gracilia. Septimus ad rectum intellinum; atque hi præcipui sunt vena porte rami. Ex quibus tres illi, quos ad intestinum ferri dixi mus, cum in mesenterion peruenire, in mesentericas dictas venas innumeratas, ac pene infinitas scinduntur: que intellinu no modo am- pleantur, sed etiam ad internam vsque cavitatem perforant: quo loco natura faxag extreme vniuersitatem harum membranam appositum, qualem in vetrica cavitate extremitatis veteris appoluit: qua lotio ad vesicam descendenti aditum præbent, prohibentque ne ad superiora amplius reverterent. Idem in extremitate harum mesenteriacarum, 20 quas innumeras diximus, efficit natura. Quod à nemine, quod sciam, adhuc animaduersum est: licet omnes uno ore dicant factas suffic mesentericas, vt chyli ab intellinis exgredient: in eo tamen parum diligenter fuere, quid finem carnis perlequi neglexerint: vt magna natura industriam facile perspiccerent: quanta felicitate efficerent, vt hæc vena chyli fasciپere possent, ne autem egreditur, membranule ille prohibent. Eft autem chyli cōser- fio cibi, potus, in materiam laceti perfumilem, qui posteaquam vetriculum prætergressus est, per intellinorum anfractus traditus de- scendit, donec exquagnt quidlibet eti succipiemus, & quoniā huic muneri neque quatuor, neque decem vena fat erant, eas natura in- numerabilis genuit, atque ha in superioribus intellinis multo am- pliores, ac frequenter exsunt, descendentes autem fenni rati- nes, minoresq; euadunt. neq; enim tanta erat in vetricis intellinis necfles, quoniam chyli in facies, (hoc est in durum excremen- tum) iam redactus erat. Adhuc describendus est ramus alius, qui tamen inter vena portæ ramos connumeratur; at ab eo originem ducit, qui lienem teuia per mesenterion defendens extremum rectum intellinum peti, venaq; gignit hemorrhoidales, quibus duntaxat potest à melancholico humore vindicari. Atque hæc de vena portæ origine, atque descriptione fat sunt. Vtius ve-

rum excitau-  
dum defensus.

Quamobrem ali-  
qui facilius ali-  
qui difficultius  
ferunt.

Qui prædictum  
in syncopim incidunt.  
Quamvis vena por-  
te rami sunt mag-  
norum colorum.  
Sexus ramus omni-  
us maximus ad  
intellinum.

Septimus ad rectū  
intellinum vena  
causam inter-  
floriorum ingredi-  
tis rami, fessiles  
bonitatem, quæ sit prædis-  
ta in extremitatib.  
Quod nemo ad-  
huc cogavisse.

Quo se chyli.  
Quo pacto chyli  
diffit latere sit.

Quare vena in fe-  
cione, in in-  
cessu ploris, ac  
moxioris conflitu-  
te finit.

Hæmorrhoidales ve-  
nes.

30

reto tum

Ven pectoralis,  
ramus sub cilium ad seco-  
ris causi defens.

Bilis veniaque ge-  
neratio, & separa-  
tio.

Venarum duplex  
vitis.

Quae vena sangu-  
inis ad virtutem ca-  
rnis.

Gal. errot.

Omne alterans in  
sui colorum alte-  
randa alterata.

Omnis cibaria à  
venieribus alba  
reddi.

Tellus sanguinem  
in album  
fornit.

Mammillas com-  
mutare sanguine  
in lac.

Vena concava chy-  
lis, & magna di-  
cta.

Quid sit vena

Omnes corporis  
partes sanguine  
ali.

ro tum vena porta, tum ramorum eius est, vt chylum ad iecoris cō-  
caum deferat, ac per eius substantiam disperga, vt ab ea coqua-  
tur, & in rubrum languinem, qualis ipsa est, concurtaur. qua in  
coitione duo gignunt excrements, bilis inquam tum citrina, tū  
atra. Ex quibus flaua bilis, cum fit igni similis, à vesicala, quam in  
jecoris concoao natura locauit, suscepta est. sed melancholicus suc-  
cus per quartum ramum demissus est ad lenem, vt nutritur. Et  
quamus ob chylum deferendum haec vena genita fuit, tamen fuit  
alius insuper vitus non minus necessarius, vt sanguinem scilicet de-  
ferrent, qui mesenterio, ventriculo, intestini, omentoq; alien-  
atis est. Sed illud adnotes velim hinc vena funguicida virtutem  
nequam adesse, vt Galeno placuit quarto de Viu Part. meæ au-  
tem tentativa est facile subscriberet, qui tenuem venarum tunicam,  
albamq; substantiam diligenter animaduertitur. Quo enim pa-  
tua ipsiarum tenuitate, atque albedine chylum album, craflumq; in  
rubrum, tenuemq; sanguinem vertenter? Cum praefatum illud na-  
tura comparatur sit, vt vnumquodq; corporis nostri membrum,  
quoniam aliquid conuerterit in sui ipsius colorum transmutetur. Icciro  
ventriculus, tinct alba, rubra, flaua, viridiq; & aliorum colorum  
dapes esterimus, nihilo minus in colorenum vnum; cumq; cädidisimū  
omnia conuertit; idq; propterea quod est substantia sue color.  
Ita in testibus cōpicebaris, qui rubrum sanguinem, quod albifint,  
in album colorum conuertunt, ita & mammille sanguinem rubrum  
in album lac transmutant. In parte vero iecoris gibba, vbi maiore-  
rem, crafisoriemque substantiam eius videre est, vena enasificatur,  
qua concoaua dicitur, chylis, magna que. est enim aliarum omnium  
nostri corporis venarum mater, hinc variae sunt radices crafie, &  
magna que, hiis in substantiam à summo ad imum infunduntur, que  
amplam, quam diximus, venam tandem constituant: supra caput  
versus, infra ad pedes extenditur, & vt ita dicam, ramificatur.  
Huc eidem vena fluminis quoque similitudo accommodatur: quem  
admodum enim è flumine riuulos manantes sepe videmus, ita  
complures riuuli ab hac vena deriuantur, seu varij ab hoc trunco  
rami, qui quidem per vniuersum corpus panduntur, vt sanguinem  
iam à iecore paratum, atq; elaboratum defertur. Nam vena nihil  
aliud fuit, quam vafa concoaua ex tenui quadam substantia conflata,  
vt sanguinem ad singula membra deferant, fabrefacta: nam langu-  
ne alitur omnis pars nostri corporis. Sed ad rem redeamus. Haec  
vena concoaua dum supra iecor caput versus ascendit, transversum  
septum perforat, quo loco distat à corporibus vertebrarum, cogi-  
loco

loco duas emitit venas, que in ramos scilicet per ipsum diaphragma  
distribuuntur. quod postquam effecit, vena caua immediate fere  
dextræ cordis auriculis occurrentis panditur, cum hac conneccetur  
dextri cordis ventriculi orificio superfcientem vndiq; complexa:  
neque in illum intro fertur. Quo loco venam parit, que cor cir-  
cundat, ramificatur, atque illud corona instar amplexatur. Pro-  
pterea vena coronalis appellatur. Causa vena ascendens versus ca-  
put supra pulmonem scilicet fertur, ibi q; à vertebris distat, & supra  
cor non exigit intercallo (non prope cor, vt Galeno vitum est fe-  
cundo de ratione viet, in acutis), <sup>et</sup> vena sine pari, ac cōtige  
nuncupata parit, quæ quanum in dextro fit latere, tamen è media  
parte, siue ex centro concava venæ initium sumit, que reflecitur  
iuxta corpora vertebrarum, & vñq; ad extreum thoracem desce-  
dit; sed per intercalia costarum dextra, leuaq; suos mittit ramos ca-  
rum partium nutriendarum gratia. & licet in dextro fit latere trun-  
cus, tamen sub pulmone, cœphago, magna arteria ramos ab eo  
trunko exortos ad sinistram partem alendam dimittit. Ab eodem  
dextro trunko, dum reflecti incipiunt: ramus aliis exit, qui sursum  
ascendens ramos mittit superioribus intercaliis supremarum colla-  
rum aliis dicatos; neque solum in dextris, sed in finistris quoque;  
aliquis tamen excipio, sed per paucos, quibus finistra parte ramu-  
lus adeit ab axilla ortum ducens, qui nunc ad duo, nunc ad tria co-  
storum intercalia, & quandoque ad unum vntaxat defertur. Ex  
hinc vena omnibus intercalia nutrientibus alie oriuntur vena, que  
inter vertebram, & vertebram ingreduntur; vbi adiunt foramina  
ob nerorum exortum, alunt autem he vena spinalis medullam,  
& vertebras: deinde foramen ingreduntur, quod post vertebrarū  
corpus situm est. Ab his, ante aquæ spinalis ingrediatur medul-  
lam, vt eam nutriant, ad dorsalia musculos, & ad cutim vena mit-  
tuntur. Supra venam sine pari ascendit caua super asperam arteria  
vñque ad iugulum recta: atque ibi duas magnas emittit venas axil-  
lares dictas, quod sub axillam transeant, que thoracis cavitatem in-  
ter iugulum, & primam costam pretereunt. Deinde ex se venam  
promit humeralis, vel cephalicus, & capitalem dictam, que tamen  
summum humerum non ascendiit: sed potius ad internâ regionem  
defertur, inter primumq; & secundum humeri musculum tran-  
siens ad externa redit, ibi superficiari efficitur: nam vbi membra  
nam carnofam præterit, inter hanc, & cutim ad cubitum vergit,  
delata extorionis prope primum musculum, qui cubitum flectit;  
apud cuius flexuram in duos ramos fecatur, quorum alter internum  
cubitum

Coronalis vena  
cordisVena fine pari  
excavata.Vene intercalia-  
les.Vena à vena fine  
ascendit ad finitum  
latissimū deinde  
mitte.Vene vertebræ,  
ac spinalis met-  
tuntur.

Axillares vene.

Vena capillaric,  
humeralis dicta  
origo.

**Quo oeo cephalii  
ca cum balistica  
vintatis**  
**Vena communis  
vena confluens.**

**Error Arabum, de  
vena falculata  
fectione in lycis  
affectionibus.**

**Venam fœminis  
mamillas nutri-  
tivas exor-  
tu.**

**Vena basiliaca, ie-  
coratica, hepaticæ,  
diæta, in-  
terna ad Hip. ap-  
pellatur.**

**Vena communis  
quæ dicta.**  
**Mediana vena.**

**Prope humerariâ  
vena minimæ, ve-  
num prope ba-  
silicam eile nenu.**

**Vena in capitis af-  
ficiens fecari fo-  
lita.**

**Ductum magno-  
rensum ductus.**

cubitum petet, & vbi à flexura eius difcēsit, cum alio id genus baf-  
licæ ramo vnitur. ex quibus duabus sit vera communis vena, alter  
vero ramus humerariæ in externo cubito superioris & exterius ramus  
los quidem multos propagat: sed tandem præcipuum ramus supra  
brachiale, extremitatē manū inter minimum digitum, & anularem  
tendit, atque hic diuilius ab vtriusq; digitum fertur ad summum vñq;  
ipforum. Hanc venam tum Arabes, tum qui praxim exercent fe-  
re omnes salutatellam nuncupant, cuius sectionem in affectibus lie-  
nis mire aiunt prodeſſe. Sed quantum misio sanguinis è salutella  
in plenis morbis auxiliari posuit, ego fanz mentis lectori iudicandū  
relinquo. Posteaquam axillaris vena è cuitate thoracis emerit,  
& quam dixi, venam genuit, sub ingulo apud Anchiroidem ſcapula  
præcoſium profunde immergitur: quo loco ramos complures  
profert, qui primum brachij muſculum entrant, neque hunc hunc  
folum, ſed ſcapulam ſecundum, ſecundū quoq; thoracis, quartūq; &  
ſeptimum humeri, & ſcapulam ipsam, & vñq; ad abdomen. Præ-  
ter hos in fœminis alij rami ad mammillam alendam fe conferunt.  
Hac axillaris vena ad humerum delata ſub primo muſculo cubitum  
fleſſente, tres in venas, atque illas inſignes diuidit, quarum vñ  
baſilicam dicunt iecoriarum, hepaticam ve. Hippocrates cubiti in-  
ternā vocat, haec, quam altius penetrare diximus, fit ſenſim ſuper-  
ficiaria, & extremo humero accedit: ac vbi cubitus fleſſetur, hu-  
merariae inſtar in duos diuiditur ramos, quorum vñs interno cubito  
to cum humeraria ramo vnitur: quo loco efficitur cōmuniſ vena.  
communem autem dicunt, quod vtriusq; vena fit particeps, qui-  
llam conſtitutum rami mediane appellatur, quos ſemper fere vulgo  
ſecant. Sed hic animaduertendum eft, prope humeraria, atque  
eius medianam, neruum aedafe nullum, quemadmodum prope ba-  
ſilicam. Alius ramus & ipſe per exteriorem partem diuifidunt,  
varieq; coniunguntur: nunc enim cum humeraria ramo: nunc cum  
communi anatomicum efficiens: tandem vero ſupra brachiale, poſt-  
brachialeq; ramos mittit, tum ad medium, tum ad indicem. Alii  
ſuperficiaria vena, que communis appellatur medio, & interno cu-  
bito oblique ſupra radius fertur, varie ſcindit, ramumq; inter  
indicem, & pollicem, atque inter indicem & medium mittit, ac in  
ipforum finibus ceſſat. Hunc ramum in capitis affectibus fecare  
conſeuverunt. Aliarum verum duarum magnarum venarum axil-  
larium, altera profunde fatis, quinque neros ſubit: parumq; abeft,  
quoniam os humeri attingat; & ramulos emittit, qui duos muſculos cu-  
bitum fleſſentes alant, deinde deorfum fleſſunt inter primum, ac  
ſecundum

ſecundum muſculum: & ſupra flexuram cum tranſiſt, in tres ſecatur  
ramos: atque hinc ad internos cubiti muſculos ramulos mandat:  
dein altius penetrans ad brachiale inclinatur, hi ſub ligamento vbi  
ad manus volant peruenere, furculos promunt ijs muſculos alendis  
dicatos, qui in extrema funt manū, deinde ſingulis digiti venulas  
binas diſtribuunt, que à lateribus ad eorum extremitatem feruntur,  
alius autem ramus apud flexuram id ligamentum preterit, quod  
inter cubitum, ac radium poſitum eft, & ad exterioreſ muſculos  
diſtribuitur. Alia axillaris medio humero plus minus refectitur ad

poſteriorē partem, ad duos muſculos cubitum extendētes ramos  
relegans. Poſtomodum deorfum magis tendit ad muſculum longi-  
ſum, ad bicornem, nec non ad muſculos, qui ab externo humer-  
i tuberculo, ortum ducunt, atq; inter hos muſculos diſperdiunt.  
Eadem in regione ſub ingulo, vbi eft ortus axillarium, quatuor te-  
nues venas exoriri videbīs, casq; deſcedentes, quarum duæ deſce-  
dunt ſub oſſe pectoris, à partibus lateribus penes coſtarum carti-  
laginem, haec deorfum vngunt: Thoracemq; præterentes per re-  
ctos abdominis muſculos deſcent, qua in nonnullis fœminis  
cum alia vena coniunguntur, que ex intérieur loco ad diotos mu-  
ſculos ſeſtant. Haec inter quartam, ac quintam coſtan, nunc ali-  
us, nunc deſcedentes exteriorem in partem fe conferunt,  
in viris anteriores muſculos nutritives, in fœminis autem non mo-  
do ob hoc, fed ob latitudine, que latitudine generationem cum in mammis di-  
ſpergantur. Relique duæ deorfum late ſupra concavum pulmonis  
iulta mediastinum ſupræ pericardii feruntur vñl cum nerau duobus,  
qui ad tendinem diaphragmatis feruntur. Altius aliquantulum  
emergunt quatuor iugulares vena: ex quibus binæ internæ  
ſunt, externe reliqua. Externa ſupra iugulum immediate pullu-  
lant vena ad muſculum epomidia deſtata, & poſt ſcapulam truncus

30 per colli latera oblique alſurgens ramulos mittit ad muſculos capitii  
inferiorum, ac poſt occipitum fursum ad capitum eutem apud eam  
partem ingularis externe, que reliqua erat: ſupra inferiorē maxilla-  
rum ſe effert ante maſeterem, & oblique per medianum faciem fertur  
ad maiorem oculi angulum: quoſdam etenim ramulos ad faciem mu-  
ſculos diſtribuit, in angulum vero venam ſupra orbicam mittit, idq;  
per muſculum palpebram conſtrigentem; & quod reliqua eft,  
inter ſuperficieſ per frontem ad cutim capitii aſcendit. Illud adno-  
taxis dextram venam in quibidam inter ſuperficieſ cum ſiniſtra iun-  
gi, deinde rufus ſciungi. Alia iugularis vena eft fatis inſignis, que  
furſum attollit versus caluaria batim p anteriora proceſſum trā-  
uerſorum

**Quatuor vena ab  
axillarium retin-  
nunt exorit ad ab-  
dominis muſcu-  
los tendunt.**

**Vena que in viris  
anteriores abmo-  
niſi muſculos  
alii fœminis ve-  
natum lac ge-  
nerantur.**

**Vena capitis me-  
diæ infeſſores  
ac in reliqua ca-  
pitis, ac facie  
partes fe diſ-  
minantur.**

**Vena ſcapulæ  
tum in diſtincto  
dextram cum fi-  
nitur jungi, ac  
in ſcapulam ſciungi.**

Venigularis ver  
bi causare ba  
sic processus.

Vena muculos  
glandulosis la  
ryngis nutritiva.  
Vena que in angu  
la dextram venit.  
Vena que ad dura  
matem inferatur.

Vena cerebri sub  
stantiam aliena.

Lirion, seu tecu  
lar.

Vena mirabilis  
fauca cōstituta.

Venarum in dura  
te tenue mem  
branarum cerebri  
ramificata, & in  
cerebellum, & ali  
eum angulis.  
Venas, scilicet ar  
terias cerebri sub  
stantiam re  
muni fuscum  
cognitione.

uerorum vertebrarum colli penes alpera arteria. Hec, quam diximus, vena sub laryngi ramum profert notatu dignum, cuius ramulis glandule muculiculi, laryngis aluntur. Eadem vena sub inferio re maxilla varie diuiditur, tamen minor est diuina huius cum accedit ad glandulas, quae sunt sub aure, ad musculos hyoidis seruentes & ad linguam ipsam: idq; inferius. Medicis subent hanc fecari in angina, reliquum vene tum ad Pharyngam distribuitur, tum ad eam tunicam, quae os inuestit. Maior dicta vena truncus calcarium ingreditur per inaequale foramen, per quod sextum par nervorum cerebrorum descendit. Vbi vero ingressus est, ad posteriora conuertitur, atque in duram matrem immittitur. Verum siam secum tunicam portat: & per occipitum ad summum pene labdalis futura ascensit: quo loco dextra cum sinistra iungitur: & quia dura mater duplex efficitur a posteriori parte ad frontem ducitur parte suprema cerebri, in orbiculariis forame inseritur inter fronte & ictioides situum parte capituli posteriore, ubi in vnum vena coibant, in duram matrem quadruplicacionem admittitur. Indeq; due venae per vires superiorum ventriculorum longitudinem progradientur. huicse ramuli cerebri alunt substantiam. Quadruplicatio autem dura meningis, quam supra memoravi: & lirion, & torcular appellatur, iacetq; inter cerebrum, ac cerebellum. Vena vero per superiores cerebri longitudinem vergens admirabilem finum constituit nam supra semicirculum praefert, infra vero tres angulos habet, qui hoc in loco nunc paulo ampliores, nunc arctiores sunt. variis modo diffundit, eiusq; rami postquam duram membranam perforarunt, per tenuem lati nunc sursum, nunc deorum varijs modis per illam totam ramificantur. at vbi tenuem pratergressi sunt ipsam substantiam cerebri ingreduntur, quod dictum non dubito quin vobis nouum esse videatur, cum nemo usque ipsam ante obserueretur. Ego enim primus (abit verbo inuidia) obseruai venaes atque arterias cerebri substantiam introire, sub hac substantia cerebri angularis interna antequam cranium ingreditur, venulas per laterales partes ad musculos mittit temporales, in craneo vero ipso ad duram matrem latera iuxta iugulum. Hac vena, venam aliam parvulam parit dum ascendit per transfueros processus vertebrarum ceruicis, ac ramulos emittit, qui ceruicis musculos alant: ea in aliquibus ad axillari exoritur. Vbi vero inter ceruicis vertebraes extunt nervi, hac vena ad spinalem medullam ac vertebrales nutrientias properat: primam vertebram eadem superequitat occipitum versus, vbi foramen cernere est, quod ad auditus organum penetrat, eodq;

eoque ingreditur, vt hoc organum omne nutrit. Ab haec singulari interna omnia olla capitis, maxillaq; tum superior, tum inferior dentesq; omnes nutritur. Quare nihil est quod alium vena perculiare ramum describendum expetes, qui dentes ipsos alat.

Caua vena, postquam sub diaphragmate ab hepate tanquam a proprio exitu fonte, corpori vertebrarum dexterarum partis adhaeret, que post exitum paulo infra hepatic venula ex se procreat, quae partes ibi adiacentes alit, & varie scinditur. Postmodum truncus deorsum inclinans duas venas, quas emulgentes dicunt, parit; quae in

renes terminantur. haec folias semper esse causas exsuffies; in tres enim, quatuor etiam, & quinque nonnunquam diuinas esse complices, licet haec de scriptoribus nullus adhuc meminerit. Sunt autem emulgentes tam in dextris, quam in sinistris. Galenus longo vertebrorum apparatu caufas reddit, quibus natura dextram sinistram altiorum voluerit esse. Sed cum fenius contrarium profus attestetur, omnes illius rationes protinus corrunt, neceps est: cum ingenioq; potius, quam vera existat. Equidem in brutis animalibus situm emulgentium venarum homini contrarium deprehendi; ita ut de brutis locutus suffice Galenus tam perficuum sit, quam quod maius xime.

Nos igitur hominis emulgentes venas deferentes ita dicimus. A sinistra igitur pars causa vena sub ventriculo scaturit vena amplafatis, & longa, emulgens dicta; que supra vertebrarum corpus, arteriamq; aorti fertur, per mediumq; sinistrum renem fluit (est autem in homine non parum dexter superior, & hoc ob licens proportionatem) que illi non obstat, cum iceri magnitudo plus loci occupans dextrum renem cogat esse inferiorem. postea vero quia ad renem peruenit eo, quo dictum est, pacto, eius corpus ingreditur. ibi amplificatur, atque in ramos fecatur, qui per renis substantiam distribuuntur. Noli tamen existimare confici ex his cribrum illud magni nominis, de quo Galenus tam multa: per quod lotium percolari exiftimbat: hoc vero dilatato fanguinem mingi. Hic natura membranas apponere poterat, quemadmodum mēfaracis, atque veterum finibus: sed, quoniam hoc illi commodius visum est; ex ipsa metu renis substantia quadam eminentias procreavit, quae in dictis ramos ingressus, obstant, quoniam fanguis, qui ad renes vna cum serofa parte deducitur, naturaliter delabetur. Hoc tamen obseruato, quod est pulcherrimum: cum natura lapillus aliquis doofum trudens est, id plerunque tanta vi fieri, vt magnam vim fanguinis cum virina demittat, vifus harum venarum est, vt fanguinis feru, & pro renibus nutrimentum deferant. Ab hiis venae concavio vas

Vena capitis olla,  
virginea maxilla,  
descendit nutrimenti  
descripicio.

Cave vena da  
gas.

Venae emul  
gentes in placis ra  
mos secundu  
m sicut a nomine ani  
maleserum.

Galenum fructu i  
ratiōnēs inveni  
mentis de cōstū  
tūtiōne, & le  
bōrāta quantum  
ad corpū humā  
num spectat.

Emulgentium ve  
nas adscriptio.  
Renum fucus.

Cribrum ab alijs  
fūctūm in renū  
non dari.  
Galeni error.

Qui lapillus ē re  
nibus ad vescim  
non possit.  
Emulgentium re  
narum vīs.

Y 2 oritur,

Venarium vas ve-  
ter appellatur.

Ven feminalis or-  
tu.

Falsa opinio ali-  
quonum de ratio-  
ne ortus feminis-  
tus vena.

Quamobrem non  
à causa vena, sed  
à dilatatione in-  
te feminalis fisi-  
tiva ortatur.

Dextra feminale  
à causa natalis.

Differentia venas-  
tum feminulum  
inter virum, &  
mulierem.

Venae cauae 1 qua-  
ta lumborum ver-  
tebra i duas scia-  
dura partes.

Distributio veri-  
usque rami caue-  
rum ad inferior-  
es partes.

oritur, rever id est virinarius dictus; vt proprio loco fufus dicetur. oritur inquam in ipsis renis corpore: hi virinam fuficet, & ad ve-  
ficas fert. In dextra parte eadem emulgēs sita est finistra inferior,  
& brevior multo; nam inter cauam venam, & dextrum renem pa-  
rum quid intereft: inferitur autem eo pacto, quo in finistra dictum est. Oritur à finistra emulgente vena feminalis nuncupata, que oblique sub peritoneo defendens supra os pubis deducta in tefti-  
culum inditur: quemadmodum apertius explicabitur, vbi de parti-  
bus genitalibus agemus. fed interim diligenter adnota ortum semi-  
naria vene ab emulgente non effe, vt humor ferofus ad finistrum 10  
tefticulum deferetur, quo maiorem in coito voluptem pareret,  
sic ut pleriq; anatomici in hoc parum prudentes credidere: fed re-  
ra cauā est ipsa vena exiguita, qua si ex vena caue corpore emer-  
fisset, vt dextra, quoniam illi supra arteriam transfundentem erat, pe-  
recitabatur, ne in magnis dilatationibus, ita vt fit, diffundiperetur.  
Quocirca prudens natura non à corpore vena caue, sed à finistra  
gentilie finistra feminalis originem trahi voluit. At sub dextra  
emulgente apice diuorum digitorum intervallo ab ipso vena caue  
fonte effluit vena feminalis dextera, que primo oblique defecit:  
deinde sub peritoneo fertur: deinde super os pubis: poftrimo in  
tefticulum definit: quod in viris intelligens oportet: fucus enim con-  
tingit in mulieribus, licet enim origo sit eadem, & finis, tamē longitu-  
dine non est tanta, neque sumnum osis facri præterfluit: & in  
abdomine cefat. Illud vero magis miraberis sub feminali dextera  
ad quartam vifq; lumborum vertebram nullam venam mitti ad supe-  
riora, sed ad inferiora dunxat, à iecore namq; illa vifq; locū,  
inter vertebras, vbi exuent nerii, vena caua venas profert, que  
tum spinalem medullam, tum vertebrarum corpus nutrunt. Quum  
primum autem ad quartam vertebram lumborum caua peruenit, in  
duos infinges ramos diuiditur, qui oblique super os illi, pubisq; de-  
lati ad dextrum, ac finistrum crus iter habent. A qua diuifione pri-  
mo venae fatis magna orientur, que deorsum late, primo versus  
anum fe conferunt: vbi namq; illa adhaefit os facro, ramos per ip-  
sus foramen tranmittit ad spinalem medullam, ad ipsum os facru  
& ad musculos in lumbis fitos, qui ab hoc facro originem ducunt.  
mittit infuper ramos ad natum musculos, qui femori deferrunt.  
Ab ijsdem ramis vena illa proficitur, que in extrellum rectū  
intestinum implantantur. Ab hac eadem vena prodeunt illa vena,  
que ad veficas latera proficitur, vt ipsam, musculosq; recto in-  
testino deferruentes entrantr; idq; in viris; nam in feminis pertinet  
ceruicis

ceruicis vteri principium. ex quo loco menstruæ illis effluunt pur-  
gations, vt latius capite de vtero explicabitur. Idem ramus, qui

vesicam; vteri ceruicem alit. & ipsa nonnunquam principialis diui-  
fio venam signit, que decedit, deorsumq; late eo foramine exci-  
pitur, quod in offe pubis, coxendicisq; collocatum est: & ad nonum  
decimumq; musculum femur circumagentes se recipit: vt eos nu-  
triat, deinde ad se pimum, deorlumq; per internum femur spargi-  
tur, & terminum habet. Animaduertendum tamen est vala semi-  
naria in mulieribus non finiri in testum capite, sed deorsum effun-  
di, vt matrix subsistantiam alant. Ab his venis ortum duci vmbi-  
licalis vena, cui noſtra generationis exordia accepta ferenda fuit.

Eadem vena caue diuino duas partur venas dextram inquam, &  
sinistram, que fursum caput vertus reflectuntur. Progressus earum  
est inter peritonei diuisionem, supraq; id sub rectis musculis ad fe-  
cundam vifq; ipsorum interfectionem in ramos, ac ramos degene-  
rantes distribuuntur dictis musculis peritoneoq; alimentum ferentes.  
Hæ fuit illa vena, quaram ope (vt magnus Hippocrates, &  
poft eum Gal. scriptum reliquere) tantus est vteri cum mammis  
confensus in mulieribus: quas quandoq; inuenies cum illis dubius

20 venis vnri, que deorsum descendentes sub sternum colloccantur in  
rectorum mulcerulorum fine, in quibusdam parte vna dunxat, aut  
duabus ramulo pererguo coniunguntur. Illud vero reticere nul-  
lo pacto poſsum, me in nonnullis mulierum cadaveribus quacunq;  
diligentia adhibita, nonnunquam tamen harum venarum unionem in-  
uenire potuisse. Hoc infuper affero, has non proficiat vtero,  
sed ab ea diuino, vbi eius venæ oriuntur, que nō ad vteri subitan-  
ti alenda dicata sunt, sed ceruicem illius nutriti. Per eas men-  
strua expurgantur: quemadmodum saepenumero vidi hifce oculis  
in aliquibus mulieribus, que violenta morte periere, dum adhuc  
illius mensis flue rent. neque in his modis etiam in alijs quibusdam  
quibus infabant, & mox fluxuri erant, idq; præferim Pifis accidit,  
dum mulierem eiusmodi in publico Theatro facarem. aderat disci-  
plorum, & doctorum magnus numerus. mulieri, cuius anatomē  
proficiebar, Sanctæ nomen erat, quæ cum ante menſem geminos pe-  
rififeret, cosq; miseros vix in lucem proditos luce priaueſet, ac suffo-  
casset: cū iuſti iudices suffocandā uiferunt. nam vt inquit poeta ille,

Non est lex iutior villa,

Quam necis artificem arte perire sua.

In hac igitur muliere Sancta nomine, reuera autem demoniaca po-  
tius, & venefica, huiusmodi venæ, que in alijs non admidū magne  
effe

Ex quo loco men-  
struæ egreditur.

Vala feminaria in  
mulieribus quo-  
modo constituta  
fuit.

Vena vmbilicalis  
uteri.

Vena dux per ito-  
neum alentes.

Vene per quas cō-  
pacte vicias cu-  
mammulis.

Per quas venas  
menstruæ purga-  
tur.

esse solent: insignes erant, & nigerimæ, & propterea fatis perspicax. Quamobrem licuit speculatoribus per Sanæ cædauerat in animum inducere per suas venas fluunt menstrua, ea non transire per uterum. Sed si quis ita obtinere oppofitum fenerit, vt neq; si oculis cernat, quod dixi, illi funderi veritas posſit; ego nihil moror; ipse viderit. Ramus hic crassis diuifionis arboris vene caue cum supra os pubis peruenient extra abdomen, fertur in inguina: & hic ramulos complures gignit, qui glandulas ibi poſtas nutrit: in quibus glandulis sunt bubones. Ab eodem loco vene emerunt, qua per nem ambulant inter pelle, & carneam membranam vñq; ad extreum præputium. eius rami etiam nefcio qui per scrotum diffeminentur. Ex eodem loco, vnde venas hæc omnes exoriri dicebamus, vena exit fatis apparent, qua oblique ascendit ad ilium os: & sub pelle graditius verius extrema coiffas, supraq; abdomen diuersos in ramos ſcinditur, quas venas bonus Vefalius preterit. Ramus hic infignis, quem paulo ante memorauit, poſtequam inguen superauerit, trimembri euadit: quorum vnu intra pelle & membranam carneam oblique interorium, verius genu defecidit, supraq; ipsum interne per crus defencendens, ſuprainternum malleolum progreditur ac ſupra pedem digitorum verius, pollicem praefert: ibiq; varie 20 finditur. Hæc vena illa est perulgata fatis, quam saphenam dicunt, è qua in vteri affectibus fangus mitti confeuit; in cuius defencia ramuli complures hinc inde mittuntur, cum vt cutem alant, tum vt pinguedo gignatur. Reliqui duo crassi rami à muficulis tecti feruntur; oblique tamen per femoris interna defecidunt, tranfuentq; inter duo inferioria femoris capita: sub genu deferuntur, prius tamen ramulos multos promittunt pro corum muficorum nutritio: neq; femur ambient, quia femur flebitur. A maiori autem, quem diximus, ramo vena affurgit, que fab cutæ prime, deinde per posteriora tibiae ad pedem vñq; excurrit. sub eadem genu flexura alia vena pullulat, que anteriora muficulos tibiae, aliumq; etiam profundiore nutrit, deorum fertur, ligamentoq; adharet, quod eft inter tibiam, fibulamq;: vbi ligamentum perforat, & ad anteriora tibiae ſerpit, ac defecdens ſupra pedem cum pedis ligamento adharet. Ramus maior adeo ima petit, vt ſub planta pedis excurrit per internum malleolum; & in tibiae regione, nec non ſub planta varijs modis ramos edit. Alius ramus notatus dignus diuiditur & ipſe per muficulos, & venam mitit ſub duobus primis muficulis poſt tibiam fit: vbi tendo eius initium ſumit. Hæc affurgit, & anteriora verus ſub cutim fluit, & ad extermum pedis malleolum tranſmittitur, hæc

Vefaliuſ negligē-  
tia.

Vena ſaphena.

Glandula in qui-  
bus bubones ſunt.

hæc illa eft vena illultris, quam ſcia ſue iſchij & coxendicis vocat, & in eius affectibus fecant. Ramus ille, qui ſub genu fertur, poplitis vena nuncupatur: cuius apud antiquos frequens fit mentio. A quibus venis, quemadmodum ab alijs ſuperius deſcriptis, plures alii ramuli exorintur, qui à nobis de induſtria preteriti funt, qua venæ & quod exiles admodum ſunt, neq; euandem in omnibus curſum tenent, deſcribi nullo profis pacto à nobis debebant. Igitur qua de venarum hiftoria breuerit à nobis haecen exarata ſunt fa- 10 tis elle poterunt candido, benignoq; lectori: fi tamen illud addide- rimus, hanc eft venarum utilitatem, vt ad omnes corporis partes ſanguinem pro nutrimento deferant, etenim membra omniſi ſolo ſanguine aluntur, propter ea cauſa natura procreavit venas dedita opera: vt inſtar riuiorū per corpus excurrent. Substantia ve- 20 narum tenuis admodum eft, neruosaq; conflat membrana: idque non temere: Nihil enim Deus Opt. Max. temere agit; ſed ne ita fa- cile diſfrumpatur.

Vena ſcie, iſchij  
& coxendicis vo-  
caſt. Vena poplitis.Cuncta metua fo-  
lo ſanguine me-  
tuntur. Quare cauſa fa-  
tis. Venarum ſubstan-  
tia tenuis & ne-  
ruola membrana  
perduſta.

## REALDI COLUMBI CREMONENSIS

DE RE ANATOMICA  
LIBER VII.

DE CORDE ET ARTERIIS.



O R. licet inter principes partes non numerari non poſit; princeps tamen nō eft: vt Ariftoteles cenſuit, qui actiones omnes in corde collocavit. quod profecto viralis caloris fons exift, vitalesq; ſpiritus perfectiores reddit, poſteaq; in pulmonibus elaborati ſunt: quemadmodum planitis audies, quando de pulmoni- bus, eiusq; actionibus mentio fieri: eftq; arteriarum omnium radix, fons, & origo, & quantus in thorace a fagacissima natura cor ſitum fuerit, dimidiatum tamen thoracem neutraq; occupavit: neq; in me- dius corporis ſitum fut, vt Ariftotelei placuit; nam centrū corporis occupavit umbilicus, quemadmodum tunc dicemus, cum de ſe- tu agemus. Illud vero nullo tibi pacto in mentem veniat cor ner- uorum,

Cor et inter prin-  
cipes corporis  
partes, non ta-  
men princeps pars.Cor ſpiritus vita-  
lis in pulmo-  
nibus elaborato  
perficit.Cor arteriarum  
omnium radix.Cor ſpiritus con-  
tra Arif. ſentia-Corporis centrū  
umbilicus occu-  
pavit.

*Membrana cordis inuolucrum appellatur.*

*Diapholes & syloles cordis motus pericardium. Humor aquosus in pericardio.*

*Curtius Papensis hispanicus.*

*Cordis alia a pericardio propria tunica.*

*Cordis pinguedo.*

*Gal. & Arift. falsa opinio.*

*Pontius Neapolitanus Ariftoteli defendens experientiam vitium.*

*Pinguendinum sive pinguedo ibi valde necessaria; itaque pinguedinem in compluribus corporis nostrorum partibus cernimus, praesertim circa oculos, temporalesque musculos, ne partes excentur. Humanum cordis figura pyramidem prostris non preceps est, quemadmodum in bruis; sed de profundi est potius cor in homine, eius substantia dura admodum, denudans et ciuium modum; facta est, vt ne in validis motibus disrumpatur. Tribus generibus fibrarum cor praeeditum est, hoc est rectis, obliquis, & transversis, vt & traheret, & contineret, & expelleret, nullo autem paecte potest cor inter musculos connumerari: quamvis di-*

uorum, aut venarum principiū esse, fitus cordis in homine est in thoracis cauitate: isq; obliquus, & si in bruis rectus existat; in homine supra septum transuerterunt iacet; & illud tangit: fed in bruis non parum distat, bafis eius est tantum non in dextro latere; at cupis finis thoracis. membrana inuoluitur satis crastis, nerueaque, quam cordis inuolucrum appellant: cuius vīsus est, vt cor contineat, colligetur, ne decidat, neus os peccoris, collasq; dum mouetur attingat. Appellant autem cordis motus, tum diafolem, tum sylolem, quod felicit & dilatetur, & constringatur. Pericardiu igitur hoc, quod diximus, à corde aliquantulum distat, quo loco aqueum quandam humorem natura collocavit: vt eo cor humectaretur; periculum enim imminebat, ne abfq; hoc prefidio ob frequētes, non perpetuos dicam, ipsius motus, qui etiam nobis hunc initius, cor excaretur. quem humorem non modo in uiuentibus, sed in mortuis quoq; deprehendes: licet de hoc Curtius Papensis dubitauerit; at ego hoc ita esse, non femei, sed fepiu in publicis, priuatisq; viui canis fectionibus aptere ostendi ita, vt nullus amplius dubitationis locus relinqueretur. Hoc inuolucrum, indumentum in homine septi transuerter tendini valide coheret. Scito præterea cor præter inuolucrum, quod dixi, propria tunica prædictum esse, que ipsius substantiam immediate contingit. fed inter cor, & pericardium non parua oritur pinguedo, que manifeste conspicitur, & cordi adhæret: quae Ariftoteli, & Galenus assertant, neque circa cor, neque circa aliam quamvis calidā particulam pinguedinem vilam nasci. Dicebat autem Pontius Neapolitanus Phylicus, qui in Ariftotelis verba nimis iauraverat: hanc, quam diximus, pinguedinem circa cor pinguedinem nullo paecte est: huius rei testimonium locupletissimum est, quod ipsa non eliquatur. Ego vero in theatro, dum Pisis publice profliter, nihil respondens pinguedinem eandem candele, que præstebat, eliquavi. quo viro cum mutare amplius non auderet, tacitus abiit, ac pene explosus. Erat autem ob continentem motu pinguedo ibi valde necessaria; itaque pinguedinem in compluribus corporis nostris partibus cernimus, praesertim circa oculos, temporalesque musculos, ne partes excentur. Humanum cordis figura pyramidem prostris non preceps est, quemadmodum in bruis; sed de profundi est potius cor in homine, eius substantia dura admodum, denudans et ciuium modum; facta est, vt ne in validis motibus disrumpatur. Tribus generibus fibrarum cor praeeditum est, hoc est rectis, obliquis, & transversis, vt & traheret, & contineret, & expelleret, nullo autem paecte potest cor inter musculos connumerari: quamvis di-

uis diuinus Hippocrates in libro de corde ipsum musculum esse dicere non erubuerit. Vindicta vena coronali circundatur, vt eius sanguine alatur: cui arteria coronalis quoque dicta se feci prebet, & nonnumquam bafis: idq; vt eius ope substantia vitalis caloris viuificetur, quare dubitate aliquo posset, atque ex dictis argumentum elicere fatis validum, non in corde, sed in pulmonibus vitales spiritus gigni. Ego vero magnis philosophis huiusmodi difficultates diftinctandas relinquio: mihi etenim fatis foro puto, si partes corporis quomodo se habent, earumq; vīsum, quantum in me erit, vere descripſio, fed, vt ad cordis historiam redeamus: Due infunt cordi cauitates, hoc est ventriculi duo, non tres, vt Ariftoteli vīsum est. ex his alter à dextris est, à sinistris alter: dexter sinistro multo est maior, in dextero sanguis adeit naturalis, at vitalis in sinistro. illud autem obseruator per pulchrum est, substantiam cordis dextrum ventriculum ambientem tenuum fatis esse, sinistrum vero crastam: & hoc tum equilibri causa factum est, tum ne sanguis vitalis, qui tenuissimus est, extra refudaret. Inter hos ventriculos septum adest, per quod fere omnes existimant sanguini à dextro ventriculo ad sinistrum aditum patetefi. id vt facilius, in transitu ob vitium spirituum

20 generationem tenuem reddi, fed longa errant via; nam sanguis per arterios venam ad pulmonem fertur, ibiq; attenuatur; deinde cum aere vna per arteriam venalem ad finitimum cordis ventriculū deferut: quod nemo haecen aut animaduertit, aut scriptum reliquit; licet maxime sit ab omnibus animaduertendum. Præter hac omnia, qua haecen dicta sunt, additum quoque circa cor due aliae particule, quas auriculas vocant, que tamen auditus sensu nullo pacto sunt dictata. Sunt igitur eminentia binæ, membranose, anfractuoseque, ex quibus altera dextra est, sinistra altera; & rursus altera maior est, altera minor; rursusq; harum altera ad cauam vénā, altera ad arteriam venalem apponita est. harum igitur auricularum in cordis motibus non parvus est vīsus, ne scilicet dum cor mouetur, vena caua, venalisq; arteria, que ipsa quoq; venarū inflat, disrumpetur, costruetur est: nimis enim quādōg; sanguine oppletur. Circa cordis batim, que lata admodū est, quatuor vasa conspicua sunt: duo ad ventriculum dextrum, duo item ad sinistrum: in dextero est vena caua, venasq; arteria; at in sinistro adest arteria ahorta, & arteria venalis. Neque tamen existimes id, quod multi sunt opinati; venam cauam hinc exoriri, vt iam dictum est in tractatu de venis. illa enim cor non ingreditur, vt fallo arbitrantur; sed cum scifa sit eo loco, lataq; dextri ventriculi orificio duntaxat adhærescit. Ve-

*Coronalis arteria. Vena sanguinis arteria. Coronalis arteria.*

*Corde ventriculus duus ad eum finit. Index corporis ventriculo fastigio naturalis, in finitimo vitalis substantia verius que cordis ventri cui.*

*Venarum. Vena ipsius genitario nemini adiutio animaduertit.*

*Cordis auricula.*

*Auricularum sordis vīsus.*

*Quætor in cordis bafis vafa. Vena caua. Vena arteria. Arteria ahorta. Arteria venalis.*

*Vena cauam non ingreditur.*

Vena arteriosa  
secore nō cor  
de oritur.

Quare vena arte  
riola dicatur.

Arteria alonii ar  
teriarum omnium  
mater.

Arteria venosa  
quare dicatur.

Anatomicorum op  
tio erutorum.

Dicunt à caro  
anatomicorum de ar  
teria venali fer  
temnia.

ha item arteriosam à corde oriuntur, sed à ecore, quod verum esse facile perficies, si animaduertieris. nam, dum in utero matris foetus latitat, sī eius intropicamus, comprehiemus cauam venam cum vena arteriosa continua esse. Igitur quatenus vena, ab hepate or tum ducit: at quatenus arteriola, ex corde; est enim cor arteriarū omnium principium. Hac ad pulmonem incedit, vt ad illum sanguinem ferat, quo nutritur, quemque pro corde alteret. Vena arteriosa hac, quam diximus, magna est fatis; immo vero multo maior quam necesse fuerit: si sanguis ad pulmones supra cor exiguo intercallo deferendus duntaxat erat. Dividitur duos in truncos tū ad dextrum, tum ad sinistrum pulmonem; deinde varios in ramos, quemadmodum tunc dicemus, cum de pulmone agenus. Verum enim uena illa, quam diximus, seu membrana euanevit post infinitis egestibus ab utero: idq; propterea quid incipit cor sūmū officium præfere. Arteria ahorti, qua est aliarum omnium arteriarum mater, à finistro oritur cordis ventriculo, sursumq; affluit. Sed antea quām huius arterie iter perficquamur, de arteria venosa dicendum videtur, qua sinistro vetriculo apponita est. Dicitur autem arteria quoniam spiritus, arteriofūs sanguini deferunt; at uenā etiam appellatur eo, quod uena corpus, hoc est substantiam habet, vas est fatis insigne, quod per pulmones instar uene arteriofūe difficietur. Scribunt Anatomici in hoc (pace eorum dixerim) parum prudentes harum viū esse, vt acerum alteratum ad pulmones ferant, qui flabili instar ventulum cordi faciunt, idq; refrigerant, non cerebrum, vt Aristoteles viū est: existimantes ijdēas tunc fūmos nefcio quos capinofos (ita enim ipsi vocat lingua uirginū ignoratione) expicere à finistro ventriculo profectos. quod commentū non dici poslet, quām ipsi placeat; quippe qui certo existimat in corde a fieri, quām in caminis absolent; quasi in corde virida ligna existant, que dum cremenuntur, fūnum edant, atq; haētēus de har  
rum viū iuxta aliorum Anatomicorum sententiam. Ego vero op  
positum proflus sentio: hanc scilicet arteriam venalem factam esse,  
vt sanguinem cum aere à pulmonibus mixtum afferant ad finistrum  
cordis ventriculum. Quod tam verum est, quam quod verisimilis;  
nam non modo si caduera infispici, sed si viua etiam animalia, hāc arteriam in omnibus sanguine referant inuenies, quod nullo pa  
cto evenire, si ob aerenem duntaxat, & vapores confluēta fore.  
Quocirca ego illos Anatomicos non possum fati mirari, qui rem  
tam præclarā, tantiq; momenti non animaduertenter: quanvis præ  
cellentes haberit velint: immo vero à compluribus sui timilibus ha  
beantur.

20

30

beantur.

beantur. Sed illis hoc satis est Gal. dixisse quasi Pythagore dif  
ficiulis. Quid? quid aliqui nostro tempore in Galeni Placita de ana  
tomia iuarentur; vt hoc audeant affirmare, Galenum Euangelistē  
more sūcipiensdom effe, nihilq; in eius scriptis effe non verum, mi  
rumq; dictū est hoc dictō quantopere feffere, ac Anatomiū starū  
principes popello iacent, quod quām sit reprehendēdū nemo nō  
videt, etenim quis est qui nunquā offendat? fed de his fatis superq;.  
Obereturum est itaque orificio quatuor vasorum, quae sunt ad cor  
dis basim, vnde membra altare, quae trifūce, vel tricūpides  
appellantur: tres inquam ad cauam venam, tres item ad venam  
arteriosam, tres ad arteriam ahorti dictam, duasq; ad arteriam ve  
nalem: quarum figura non est eadem: nam quae ad venā cauam, &  
arteriam venalem posita sunt: diuerla sunt forma à membranis ma  
gnæ arterie, & vene arterialis; hæc namq; instar trium literarum,  
qua C à Latinis dicuntur; aliae vero sunt instar sagittarum. ad  
mirabilis autem harum viū est; & ipse sunt: quarum ope mula disci  
mus ex his, quae ad cordis, & pulmonum viū cognitione speciat.  
ficto etiā quemadmodum harum figura varia est, ita utilitatem di  
uersam effe. Oftola itaq; caue venæ, necnon arteria venosa ab  
interiore sita foretur, vt sanguinis emisione feruiant: alio  
rum vero duorum vasorum oftola cōtra ab exteriore intro vt ad in  
clusum sanguinem continentum facta esse videantur. Illud inf  
fer per adnotato ea oftola, quæ intus foras panduntur, quibūdūm fil  
amentis referta esse hac, illacq; per uentriculos dispersis: quae pro  
pterea facta sunt, ut ipsas contineant, firmentq;: quibus foris de  
ceptus est magnus Aristoteles, qui filamenta hac, quæ dixi, neroū  
effe opinatus est; hincq; factum est, ut Aristoteles cor neruorum  
principium esse scriptum reliquerit, & per consequētē sensus, mo  
tusq;, sed, ut ad supradictā quatuor uāla redeamus: duo ex his cō  
flectra sunt, ut intro ad cor deférant; hoc autem eueneit dum cor di  
latatur; duo uero alia, ut, dum cor constringitur, foras deferant,  
iccirco quando dilatatur, sanguinem à cauā uena in dextrum ven  
triculum suscipit, necnon ab arteria uenosa sanguinem paratum, ut  
diximus, una cum aere in finistrum - propterea membrana illę de  
mittuntur, ingrediuntur; cedunt: nam dum cor coarctatur, hæc clau  
duntur: ne quod fulcere, per easdem vias retrocedat: eodemq;  
tempore membrana tunc magna arterie, tum uena arteriose re  
cluduntur; adiutumq; præbent spiritali sanguini exenti, qui per  
uniuersum corpus funditur, sanguiniq; naturali ad pulmones dela  
to: res itaq; semper habet, cum dilatatur, quas prius memorauimus.

10

20

30

Fieri possit ut  
est in Galeno  
etiam de con  
tra nostra.

Membra trifū  
ce, & tricūpides  
appellat in  
orientis quatuor  
vasorum  
vnde.

Vnde membra  
natūra viū.

Cordis filamenta,  
pro stenū ab  
spiritu habent.  
Quocirca Arist  
oteles cor pri  
cipium neruū  
flauerit.

Quantus valorem  
viū.

Simpliciter in dext.  
trum cordis ventr.  
iculum ingref-  
sion non retro-  
dere in eum ve-  
nam.

Nervus membra-  
num cor impo-  
tem ingredie-  
tur.

In homini corde  
os non reperi-  
tum, venenum in  
bentonum inue-  
nitur.

Galen. error.  
Quod in homini  
cor non reperi-  
tum, ut in por-  
cio quadam car-  
tilaginis.

A corde arteria,  
irecere vng. cere-  
bro nenu natus  
Aborsi arteria c.  
xortex.

Arteria non per  
se fed à spiritu  
mouetur.

Coronaria cordis  
arteria origo.

Coronaria cordis  
arteria aliquippe  
genita.

Dividitur arteria  
aliquippe in duas  
partes.

Affidatur, tunc  
distributio.  
Axillaris finitira  
arteria.

Trunci axillaris ar-  
teria distributio.

recludunt clauduntur reliquæ. itaq; compieris fanguinem, qui in dextrum ventriculum ingrefius est, non posse in cauam unam retrocedere. ex hac doctrina collige cor nullo paço id membrum esse, in quo sanguis gignatur; quemadmodum fenit Ariffoles; cum a tenua caua sanguis distributatur. estq; hoc admirabile, maxi-  
maq; arte fabrefactum, ad membranam autem cordis substantiam inuoluentem peruenit neruulus à sinistro recurrente neruo profectus. Hoc infuper velim certo ficias nullum os in hominis corde inueniri: quamus in bobus, bubulis, equis, atque id genus magnis animalibus oleum necio quid ostendatur; quod in nobis nequit. 10 est. sed substantia dumtaxat radicis magna arterie tenua arteriosam uerat, quæ cartilaginea uidetur: licet os nullo paço appelleret que, at, quicquid Galenus dicat, qui ridendum in hoc est, dum ueteres rideat, qui os cordis non descripserent: quod iudicium ipsi maxime faciendū erat. Hoc uero axioma in anatomie exilitimato arterias omnes à corde proficiunt, quemadmodum ab hepate uenas, necnon à cerebro neros. A limistro itaq; cordis ventriculo exoritur arteria illa, quam ahortum vocant, alitarum omnium arteriarum mater, que fas magna est. substantia uero tum crassa, tum alba; crassa quidē primo ne fanguis spiritu referunt facile cuaneferent, deinde ne suis in motibus dilatatur; mouetur enim arteria continuo nō per se, sed propter spiritus. poftquam albori cor ipsum pretergressa est, paruum arteriam coronalem diæta, eo quod cor ipsum circundet, immediate parit, que eius substantiam uiuidam reddit, in qua varie disseminat, illud infuper scito coronalem hanc arteriam in nonnullis non esse vnicam, sed duas: deinde ascendens altius duos in truncos scinditur, quorum alter maior, minor alter exsift: maior descendit, ascendit minor; maior autem factus est ille truncus, quem descendere siebam: quoniam maior corporis pars illi viuificanda erat. truncus ascendens à sinistris arteriæ emittit, quam axillarem linitram vocant, que oblique uerius axillam tendit, & ad superiores costas arteriolas mitit, & egrediens ad brachium iter tenet per internam partem, & cum bicipitis interna jungit se faciam, ramumq; sursum mitit, ramulos autem alios ad omnes eos musculos, qui sunt circa humerum, scapulam, eius cauitatem, necnon ad anterioria thoracis, & ad eas glandulas, que sunt sub ala. Truncus vero axillaris recte per internam regionem humeri descendit vñque ad cubiti flexoram; & ante aquam regionem hanc perfratet, arteriolam mitit faciam quartuero brachij ad musculos cubiti extendentes distributam: cum autem flexurā cubiti præterjet, in duas, fepte in

spæc in tres arterias fecatur. sed prius arteriolas ad eos musculos re-  
legat, qui sunt in humero, & cubito; & ramus vñus penes id ligamen-  
tum incedit, quod inter cubitum, & radius positum est: & e-  
greflus foras ad extemos musculos gradit, quod reliquum est, cubiti longitudinem sequitur: poftea uero quām sub interno tran-  
uerso brachialis ligamento præterfluxit, in palma ipsa varijs fecatur  
modis, & ad extremos vñq; digitos extenditur: at alter ramus ten-  
dit radius verius iuxta eius deductum: & vbi medium cubitum pre-  
terjet, affligit inter musculos: & ad cutim subit per internam par-  
tem radij. atq; hic ille est ramus, cuius motum digitis perficitur

10 medicis folent: cum manum in carpo apprehendunt, vt pulsum consu-  
lant. Illud præterea ficias velim, ramum, quem dixi, in aliquibus vario situ locatum esse, vt dubites an is sit, quem haecens memo-  
raui, eo quod foras verius feratur. quod si quis medicus rei ana-  
tomica ignorans huius pulsum, dum agrotas preferunt, loco con-  
sueto dumtaxat querat, neque inueniat, ne hinc morti proximum  
esse fallo iudicabit, & predictet falso. Non equidem negauerim  
perraro arteriam huiusmodi situm obtinere; nam partem internam plurimum occupat, hac vbi a brachiali difcēsit per partem exter-  
nam, vñque ad digitorum extremitatem procedit, alter ramus iuxta

ligamentum fertur. Truncus iste ascensio poftquam arteria axillare  
perpetit, in arterias binas difcatur carotidas, hoc est sopora-  
rias appellatas, que per partes colli laterales recte feruntur vñq; ad  
calvaria basim, aperte adhaerentes arterie, venisq; iugularibus in-  
ternis affixæ, quam calvariam prouiam ingrediuntur, duas arterias  
ad faciem mittunt, & sub maxilla inferiori subducentur ramulos  
mittunt ad musculos tui colli, tum capitis, tum laryngis, tum hyoi-  
dis, tum lingue. fed duo ramuli, iñq; maiores ad linguam ducti per  
eius longitudinem ad extremum vñque feruntur: quo peracto itine-  
re ascendunt sub aurem, & tum ante, tum post ipsam sursum attol-  
luntur ad temporales musculos, ad frontemq;, necnon ad capitis

30 cutem: & ad faciem, hoc est, ad eius musculos distribuuntur. alter eius ramus, quem retro ferri diximus, disseminatur ad duos illos  
musculos, quos nos primi, pace aliorum dixerim, inuenimus: qui  
positi sunt in parte capitis posteriore. fertur etiam ad cutem, & ad  
musculos capitis. Ab eodem loco, & aliquantulum altius etiā arterie  
duo ortum dicunt maxillam inferiorem ingredientes sub au-  
re in foram ibi dedita opera fitum, iuxta maxilla longitudinem,  
quibus cum arterijs & vena, & neruus quoq; adiunguntur; disper-  
guntur ast ad omnes radices dentium inferiorum: pars vero egre-  
ditur

arteria tangentia-  
bus medior. bra-  
chii se offerit.

Cerotida arterie  
sufficiens sopora-  
ria dicta, earum  
distributio.

Duo musculi po-  
sterioris capitis  
nunc primum co-  
gniti.

Arteria dentium  
radices ingredi-  
entes.

ditur per foramen ad mentum positum, & per labrum incidit. Huius arteria Vessalius oblitus est prorsus, ita ut illius non meminiret quidem. Sed anteaquam illas arterias describo, quae in calvaria continentur, aliquae aliae prius describenda sunt, quarum pars à cal varia quoque sifcipitur. Animaduertendum igitur est, dexteram arteriam axillarem è loco minus humili exoriri, quam sinistram, præterea obliquè nō incedit, vt illa, est autem origo eius à carotide dextera in iuguli regione; & recta incedit per axillam sub iugulo ad brachium dexterum: vbi diuiditur, & progreditur in infar sinistra, at vnde he carotides arteriae, & axillaris arteria ortum ducunt, ab anteriori parte duæ arteria nascuntur deorum tendentes, ramos ad superiore partem arteria, & axillaris arteria ortum ducunt, ramos ad superiore arteria interularia, & ad vertebras mittunt, quas Vessalius ignorauit: aliae item duæ exorintur arterie parvae, quae sub sternio concurruntur, descendentes, duabus illis venis comitatis, que ad mammillas tendebant, & ad fines rectorum musculorum. itaq; diuiduntur in illorum morem. In eadem pene regione retro tamè versus corpora vertebrarum duas alias adnotabitis, que per transuersos processus vertebrarum colli delatae (ob hoc enim illos natura perforauit) necnon per ea foramina, è quibus nervi egrediuntur, rami los mittunt ad spinalem medullam, vertebrasq; , & ad musculos cer

10

ticem in latus flecentes: fed in quibusdam haec arteria non à so porarijs, vt in plerisque, sed frequenter ab axillaribus originem ducunt, haec quas nunc oculis ponimus arterias, inter primam vertebram, & caput partem calvarie posteriorem ingrediuntur: inter ipsam nimirum, & spinalem medullam; prius tamen duas arterias auris antro subministrat, quae in ingressu milcentur, dextra nāq; finit̄ ex vnitate adeo, vt longitudine semidigitū vna fiat; in duas postea diuiditur, deinde in alias complures; tenduntq; primum ad du ram, tenuemq; meningem, deinde ad cerebellum. & profecto si hę due arterie non sufficiunt à natura genita, posteriora calvariae arterij caruissent, ab hinc cerebellum viuificatur, & cerebri quoque pars, & medulla spinalis origo. Haec duæ arteria, que per trâstueris processus vertebrarum inter primam vertebram, atq; os occipitij sursum asfurgunt, internam calvariae regionem ingrediuntur inter ipsam, inq; spinalemq; medullam. potea vero quam calvariae ca uitatem ad dimidij digitum longitudinem sunt ingressa, vniuntur, atq; ex binis vnicā fit arteria; tamen diuiduntur denuo in geminas, dexteram scilicet & sinistram, à quibus arteria ad duas cerebri membranas mittuntur, atq; ad cerebellum. deinde per horum substantiam parte superiori ad dimidiam vñq; calvariam maxima sit harum arteriarum

30

Dexterarū arteriarū inter se diuer-  
tatas.

Vessalius lapidus.  
Arteria ad supere-  
riorem thoracis co-  
klam interclusa.  
Dux arteria sub  
femoros.

Arteria per tran-  
sitionē collī pro-  
cessus.

Membrana vñtricis  
cerebellique ar-  
teria.

Posterior capitū  
parvō vacat ar-  
teria.

riarum distributio, quod reliquum est cranei, à duarum carotidum ramificatione viuificatur: vt paulo post dicam, quae proutquam cranum penetrerent, arterolas auris labyrintho mutuo dant. vbi vero hic arteria truncus calvariam ingressus est, vt supra dicebam, ad spinalem medullam, ad duram, tenuemq; membranam, ad cerebellum cerebrumq; arterias mittit suas. Neq; quemq; inuenies, cui

vera harum duarum arteriarum distributio cognita fuerit; neq; Vessalius ipse ilam olfecit, qui dum in arteriarum per transuersos vertebrarum processus ascendentium descriptione veretur, inquit in-

10 gredientes calvariam per finū illum duræ matris tendere, quem jugulares ingrediuntur venæ. fed hoc potius ita effe animo concepit Vessalius, quam oculis viderit. Quo circa nihil mirum est, si res rete mirabile à priscis anatomistis tantopere decantatum necio quo patet irridet; nam ab hinc, quas ignorauit, arterijs potius quam à carotidibus rete mirabile efformatur; quanvis neq; Galeno hec arteria cognite fuerint: nam venas, inquit, per posteriores capitū ferri, per anteriora vero arterias. Tu vero hoc loco admirabile & arte inenarrabile confructum opus ab opifice summo diligenter ad notabis, cuius de sapientia, prouidentiaq; silens fatius tuco, quam

20 paucā dicere. etenim duæ, quas descripimus, arterie sub spinali medulla sursum attolluntur, & præter multitudinos illos ramos, quos per tenuem membranam spargit, eo loco, quem conarium, vel pinealem glandulam appellamus ingrediuntur substantiam cerebri in extremitate superiorum ventriculorum, atq; ibi grandem, atq; insignem plexum perficiunt; qui plexus mca quidem sentientia plexus mirabilis ob admirabile artificium appellari merito potest: qui posteriore parte ad torcular affiguntur, in hunc cundem admiratione dignum plexum duæ quoq; arterias carotides immittuntur, vt suo loco audies. itaq; ex quatuor arterijs confructum effe rete mirabile obseruare poteris: quod ante me à nemine haecens obseruatum fuille comprei, ita vt & rei nouitatem, & dignitatem delectari, & doce ri posſit rei anatomica studiſus. arteria carotides vbi ad calvaria basim peruenere, id foramen ingredi videtur è quo sextum neruorum pars egreditur: & quod venas jugulares internas sifcipit; non asfurgunt tamen, neq; hic duas arterias parunt, vt Vessalius cogitatione potius, quam vñi deprehendit: quas vna cum jugularibus in dura membrana finis ingredi voluit. fed quid, inquietus, he agit arterie sub calvaria basi? Ad anteriorē partē concurruntur, peròq; id foramen transeunt, quod in osse temporali latitat prope illud, in quod sexta descendit neruorum coniugatio, & jugulares internos ingrediuntur,

Auris arteria.<sup>3</sup>

Distributio arte-  
riarum Vessalio  
incognita.

Retæ mirabiles da-  
tae cōtra Vessalio.

Conarium locu .

Torcular.

Retæ mirabiles ex  
quatuor confructu  
arteriarum à nullo  
admodum oblitera-  
tus.

Arteria carotis  
posterioris.

Arteria carotis  
posterioris.

30

31

ingreduntur, quæ prius quam à calariæ parte interna sufficiantur duas promunt arterias, quarum varij sunt rami, ad palatum nimiri, ad internum nafum, ad superiores dentes; alij calariam subintrat per ea foraminula, que ibi sunt fata; & arboris infar per duræ membranae latera explicantur vna cum ijs venis, quæ in membrana conspicuas sunt, propterea quod sincipit ibi excavatus videbis. Postquam autem ha arteria ad palatum, dentesq; eos ramos diffundunt, vt supra diximus, affligunt in crancum ipsum per id foramen, quod inter sphenoïdem, & os temporis sitū est: quo loco pars terij neruorum paris descendit; quanvis Vesalius hic Galenum acriter morebat; idq; mehercule iniuria. vbi vero sellam, quæ dicunt sphenoïdis supergebras sunt; binas arterias ad oculos mittunt post rierius opticos appellatos, vt vitam oculis prebeat: neque oculus solum vitam subministrant, sed etiam oculorum muscūlūs, ijsq;, à quibus maxilla referatur: maxilla inquam superior: propterea magnas multas harum seſtiones obferuare poteris. quod reliquum est harum arteriarū carotidum, supra dictā sellam adcedit tenui membrana coherens, & post callosum corpus posteriora verius, varijsq; modis per tenuum meningen dispersigunt supra, intrāq; necnon ad latera, nonnulli etiam sunt earum rami à tenui ad durum meningen deducit, alij à tenui ad cerebri substantiam. Post tot distributiones saporiferarum arteriarum supra sellam cuneatis, illæ ventriculos cerebri superiores subeunt, cum primum tenuem membranam perforant: qui ventriculi anfractuosi sunt; & cum primo due esse videtur, in exiguis, casq; innumeras scinduntur. itaque per pulchrum rete ex arterijs contextum conspicaberis: quæ omnes iuxta deductum eorum ventricularum, quos supra memorau, eō vñque progrediuntur, donec veniam cum polfremis, vti diximus. Ha arterie focias habent venas: & in earum sinibus adeſt glandula pinealis, has Galenus descripsit pro conformi plexi, quasi secundam præ ſe ferat. Ego vero, ſi rete mirabile vñquā eft, hoc eile affirmare audeo. nusq; enim tam admirandum arteriarum minimarū, innumerabiliumq; plexum, perplexumq; & intertextum videre poteris. Sed Galenus ſuum rete mirabile ſupra sphenoïdem defribebat: vbi glandula illa adeſt omne id excrementum ſufciens, quod in cerebro gignitur, huic enim numeri fuit à natura dicata. Sed non ne impium quid pījs hominibus videti potuifit, graueriq; acculan da fuifet natura; ſi natura, que prudens, & oculatissima in hominis fabrica effe foler, ac debet, tam nobilem plexum, tam infigem, tamq; admirabilem in loco non modo humili, ſed tot excrementorū

10

30

fentina,

*Gal. iniuria à Vel  
falso reprehendi-  
tur.*

*Sphenoidis sella.  
Arteria ad ocu-  
los.*

*Pinealis glandu-  
la.*

*Diversa opinio  
de rebus mirabili-  
bus.*

*Glandula excre-  
mentaria a cerebro  
ſufciens.*

fentina, ne cloacam dicam, colloquifit? Quamobrem nequeo ſatis mirari, qui fieri potuerit, vt Galenus vir diligens ſupra quam dici poſit, rerumq; naturalium accurimus peculator, in tam graues errores incident: veriç retiformis plexi ſitum ignorauerit, perperam deficerit. quod ſi cuijam diligenter inueſtigare libeat reticularem plexum, vbi illuſ Galenus defcribit: nar is sine ſuo fruſtrabitur. Nihil enim ibi cōp̄ies niſi quadam arteriolas illi patribus, sphenoïdīq; oſi vitam minifratres. Eadem arterie, ex quibus rete conficitur, quod mirabile appellatur, per cerebri ſubstantiam arteriolas mittant: quod nemo ex anatomis ante me, quod ſciā, haec tenus ſcriptum reliquit. Atque hic finis eft defcriptionis trunci superioris: niſi illas arterias defribendas duceres, quæ ad dexteris coſtas ſuperiores demandant. Hic pulchrum eft adnotatu, nullam arteriam ad pulmonem tendere, que vitales ſpiritus à corde ſufcipiat, quod ad pulmonem deferat, propterea verum hoc eft axioma in re anatomica, cum à pulmone difceſſeris, reliquas humani corporis partes pulſatilibus arterijs praditas eſſe. Qua ratio ne probare acutus aliquis, atq; acer in diſputādo poſet, ne in corde quidem ipso vitales ſpiritus gigni. Sed de hoc alias. Arteria magna, cum ahori ſe nominauiimus, truncus maior, qui deorsum tendit, diriſtrosum flecitur, vertebrarumq; corpori adhaeredit, quod in superiori trunco non contingit; nam ille nō fecus atq; vena caua, à vertebris diſta, truncus igitur hic inferior dum defcedit eſt partē ſuoi posteriore arterias proferit coſtarum intercalis dicatas; atque he ruris alias mittant tum ad ſpinalem medullam, tum ad vertebras, tum ad muſculos, qui in posteriore thoraci parte ſunt ſiti, at vbi ad ſeptrum tranſuſum defcedunt duas pares arterias dexteram inquam, & ſinistras, proferens, quæ ad ſeptrum ipsum diſtribuntur, ſub ipſo tranſit quidem, ſed nullo pacto perforat, penetratq;: fed vertebrarum corpori adhaerēs progreditur ad penitinem vñque lumborum vertebram. Sed quum primum ſeptrum, ut dixi, præteriit, arteriam proferat, que ad hoc par ſecatur, ingrediaturq; vnde venam portam exire ſuo loco diximus; ibiſq; distribuitur. alia proferat ad bilis veſiculam, alia ad lienem, alia ad ventriculum, omentumq; ramuli alij ad pancreas, alij vero ad colon intellimum, ſub hac alia emerget, cuius plurimæ, maximæq; diuſuſes ſunt tum per mesenterium, tum ad intestina tenuia. multisq; mefaracis venis ſe focias præbēt, deinde paulo inferius duas gignit arterias, casq; adnotatu dignas, quas emulgentes appellant, que renes ingreduntur. ſub emulgentibus venis paulo etiam declivius

10

20

30

*Galenis error de  
mirabilis reis  
ſode.*

*Cerebri arteriæ  
alii adhuc igno-  
re.*

*Nella arteria ad  
Pulmonem tedit.*

*Maioris arteria a-  
bhorti arteria di-  
ſtributio.*

*Maioris trunci a-  
bhorti arteria di-  
ſtributio.*

*Arteria emulgen-  
tes.*

a gemi-

## Seminales arteriae

geminis producit arterias feminas, que à corpore magna arteria ortum habent, non autem à sinistra emulgentur, vt Galeno vifum est, per paucos tamen excipio: haec descendentes implicantur cum venis seminarijs tunc in mare, tum in foemella ad testes visque, & in foemini visque ad uteri corpus, & ad internam partem matris: & ab his arteriis vmbilicales fetus originem trahunt, sub hinc semina rius arterijs medio trunco alia emergit arteria, qua ad recti intestini mesenterium deferatur, & ad partem eius intefini, quod colon appellamus: qua per finistrum ileon deorsum fertur. At recti intestini arteria vna cum mesenterio defertur, quare sunt tunc venae, tum arteriae hemorrhoidales, posteriore in parte ab hac eadem arteria sub tranfuerit, & sepe arteria egredientur ad vertebrales, ad spinalem medullam, necnon ad dorsales musculos, atque ad abdominis musculos delatę. Cum vero ad penultimam vertebram lumborum prouentum est, & in nonnullis ad ultimam vñq;: primum in duos ramos, eosq; insignes dividitur, qui dextrum, finistrumq; eius audeant, superant autem ea ut venam in os sacri regione. Hi duo rami subdividuntur, descendentesq; amplius ramificantur, & ad vesicę latera, & ad vteri cervicem, & ad musculos in cōcavitate abdominis residentes: duas vero alia transirent per foramina sita in os pubis, coxendicisq; è quibus, quam primum abdomē ipsum egressæ sunt arteria mitrata ad duo corpora penis, que à summo ad imum feruntur, in ijsq; in ramos abeunt: atque haec illa, illa inquam sunt arterie, quibus crebro mentule accepta ferendae sunt: quam rem nemo, quod scia, nostris temporibus, neq; ex antiquis cognovit, aut scripsit. Quod reliquum erat harum arteriarum, per eos musculos dispergitur, qui in interiori femore positi sunt; neque tamen genu prætererunt. ab illis arteriis quis vesica excipit, alia quoq; proficiscuntur arteriae, que ad internam os sacri partem delatę, per quae eius foramina tum ad ipsum tendunt, tum ad spinalem medullam, extra vero ad musculos femori deferentes: quemadmodum à magna quoq; arteria diuisione arteria excent, que musculos femoris, qui sunt in abdomine, vitali sanguini nutritur. ex illis autem arterijs, que iuxta facrum os, coccygeumq; descendunt, nonnulli ad ~~spinae~~ musculum perueniunt vna cum quibusdam caua venae venis, que & ipsæ hemorrhoides dici possunt. Ex magna magna arteria diuisione duas infierunt arterie, que sursum reflectuntur, & peritoneum prætereunt, sub rectoq; musculos ascendunt supra vmbilicū visque: & in ramos plures finiuntur per abdominalis musculos.

10  
10  
20

## Arteria penis, per rectum, qui vñs huc usq; fuit ipso tuis.

## Vesica arteria.

30

tum ad ipsum tendunt, tum ad spinalem medullam, extra vero ad musculos femori deferentes: quemadmodum à magna quoq; arteria diuisione arteria excent, que musculos femoris, qui sunt in abdomine, vitali sanguini nutritur. ex illis autem arterijs, que iuxta facrum os, coccygeumq; descendunt, nonnulli ad ~~spinae~~ musculum perueniunt vna cum quibusdam caua venae venis, que & ipsæ hemorrhoides dici possunt. Ex magna magna arteria diuisione duas infierunt arterie, que sursum reflectuntur, & peritoneum prætereunt, sub rectoq; musculos ascendunt supra vmbilicū visque: & in ramos plures finiuntur per abdominalis musculos.

diuisione due arterie implantantur, quas vmbilicales appellamus, que primæ sunt, que a foetu ipso gignantur. Etenim haec vmbilico postquam emergerint: progrediuntur per peritoneum quā duplex est ad vesicę latera, hasq; arterias gignunt, de quibus paulo antea dicebamus: post vmbilicalum autem arteriarum ortum cor ipsum gignitur, quemadmodum tunc latius, & apertius explicabimus, cum de foetu dedita opera agemus. sed ad vmbilicales arterias rediemus. haec postquam in lucem proditi fumus exiccantur, duorūq; ligamentorum munere funguntur. Duo autem magni trunci rami, qui ad crura deferuntur, trahunt supra quintum muscleum lumbalem femur flexentem, & supra os pubis ile versus abdomen excent, & hoc loci cum venis internis focias iunguntur, quae inter musculos incedunt: & quemadmodum vena ille dividuntur: ita haec arterias diuidi complices ad omnes scilicet musculos tibie, pedis, digitorumq; ad corū enim extremitatem perueniunt. Mittunt infier arteriosas tum ad inguinalis glandulas, tum ad scrotum, tum ad pene mūbus cutē. Illud infier adnotabiles offa suis non carere arterijs, vt & ipsa calore vitali non deficitur. Atque haec de arterijs dicta sunt fatis: nolo enim inutilibus verborum phaleris, & circuitione lectorum fallere, & diutius sine fructu detinere.

Post vmbilicalem arteriam generatam cor ipsius.

Diuisio magna arteria ad crura.

Os arterijs non carere.

REALDI COLUMBI  
CREMONENSIS

DE RE ANATOMICA  
LIBER VIII.

De Cerebro, eiusq; membranis: De Spinali  
Medulla: item de Neruis. Cap. I.



Cerebrum primas tenet cerebellum.  
Ex EBRVM inter humani Corporis partes principem locum obtinere nemini dubium esse debet, quidquid cum Aristotele philosophi sentiant: quod ita esse quinq; rationibus probare facil possum. Primo mihi fitus cerebri nobilitatem, atq; illius in cetera membra principatum apte ostendit; quod illud in altissima corporis parte Deus opifex collocavit, quasi in munitione arce, vt minus eset iniurijs obnoxium. Secundo inducor à fi-

Secunda ratio.  
Prima ratio principia cerebri.

a 2 gura

Tertia ratio.

Cerebri qui fin  
propugnacul.  
Arifitoleis error  
de cune capitis.

Facilius lèdendum  
cor quām cere-  
brum.

Quarta ratio.

Quinta ratio.

Arifitoleis error.

Cerebri vius non  
est calorē cordis  
attemporatio.

Crafia & tenuis  
menix circa cere-  
brum.

gura ipsius, quæ rotunda, oblonga est: rotunda magis, oblonga minus; quam figuram nunquā temere effingit natura prudens rerū omnium architectonica. Tertio me mouet ratio munimentorum, & ingens apparatus, quibus cerebrum vndique stipitatum est; nam priuatum ad cerebrum ipsum pertingas, qualis ad principis alicuius maximi penetratia, bone Deus, quod atria, porticus, thalamis, pertransfundi sunt. Iam primum adiunt capilli, deinde cutis crassisima (liceat hanc Arifitoleis fallo tenuissimam esse scribere non reveratur) deinde pinguedo, deinde carnea membrana, pericranion; & periostion, & calvaria duplex, sub qua adhuc binæ meninges à 10 scipulis distantes pro cerebri tutamento confracte sunt. Ut vero capitis, vt proprio capite dictum est, ita ante composita sunt, vt diuelli, atque abstrahi nisi magna ui posint; neque cerebrum nisi ab ingenio violentia ledorat. De corde autem quid attinet dicere, quām facile per interualla coftarum ad ipsum lèdendum vel minimi quoquis instrumento perueniatur? vt video natum adeo accutate cor ipsum non valleat, vt cerebrum. Quarta ratio qua adductor, vt credam membrorum principatum cerebro deberi, est cerebri vius mirificus, quod felicitate tum sensus, tum motus principium exigit: abiq; viu enim cerebri homo efficit instar flatus cuiusdam, 20 motus, sensus, expers. Præterea fides est anima ratione prædictæ. A cerebro vius, auditus, gustus, odoratusq; & locutio proficiuntur: his enim actionibus quantum cerebrum utilitatem afferat, vel idiota ipsi norunt. Quintam demum rationem ex huius ipsius artis quam tractamus partibus, & confiderationibus sum: quibus Anatonicarum rerum infructuosissimos minime refragari posse con-fido: ea vero talis est. In hominis generatione ictus gigantur medio, & ope venæ vmbilicalis (vt in tractatione de foetu latius explicabimus) cor vero medio vmbilicalis arteria, atq; hæc tum venæ, tum arteria vmbilicalis à vasis uteri oriuntur: at neri, quos sensus, mo-tusq; instrumēta effe nemo dubitat, à foetus cerebro oriuntur. Iu-re igitur cerebrum nobilissimum est membris omnibus, & vt ita dicam, principum Rex. Quamobrem magna illud arte natura condidit: quam si Arifitoleis nouisset, nunquā cordi hanc nobilitatem afri-pisset: que cerebro propria est: neque à corde tot actions prodi-re existimat: neq; cerebrum ob cordis refrigerationem factum est, vt felicitate cordis calorē ingentem attemperaret. Sed dimisso Arifitole, cuius in hoc explosta tentia est, ad institutu redeamus. Natura circa cerebri substantiam duas apposuit membranas, crafia inquam, & tenuem, que vniuersam illius substantiam circumdant.

Ex quibus

Ex quibus crassa meninx, quam & duram matrem vocant, à cerebro ipso diffat, quemadmodum à pericardio cor. huius autē difflantia cauā est, vt cerebri diafole sytrole; locum habeat. Ut enim vidimus, non modo cordi perpetua adest diafole, ac sytrole, sed cerebro quoq; quod licet paradoxo videatur, tamē si diligenter anatomicus, & recentia capitis vulnera complura obseruabis, tam verum esse deprehendes, quām quod verisimilium, iecirco dura haec membrana calvariae cōnēctitur futuraram ope: calvariamq; egrefia pericranion creat; ita dictum quid exteriore crani partē circundet. cuis interior partē dura, quam diximus, membrana va lidissime nexus colligatur. Neq; vnicā etiā membrana, veluti qui ante me de Anatomicis rebus scripere, omnes vno ore predicant: fed duplex: vel, ut apertius dicam, dura sunt membrane dura meninx; quarum vnam internam voco, que cerebrum spectat, alteram exteram calvariam verius, que minori sensu merito prædicta fuit: quippe cui osis durities attingenda erat. Altera vero, quam interna dixi, magno sensu pollet. Hā itaq; membrana in capitib; vertice sub recta futura reduplicetur descendunt cerebri dexteram partē à finitā feungentes: non tamen ad imum vñq;, sed ad dimidium 20 cerebri quasi ad sphæra centrum dixeris: vbi corpus adest callosum dictum. Hæc membranam duplicitio, quam supra memorauit, posteriore sibi parte versus cerebrum latiore est, quam in anteriore fronte versus. Figura eius est falsis in modum, at posteriore cepitis parte haec membrana quadruplicatur: hoc est quadruplex hoc loco dura membrana cernitur, neque iniuria: nam cerebrum à ce rebello feungit. Inter has, quatuor finis, seu cauitates potius ad finum fanguinis referit, in quas tamen venæ ingulares interne ingrediuntur (quem ingressum Vefsalio in hoc parum accurato ignoravit sūisse eius scripta legens facile perspicies) & ad extremum vñq; pro-grediuntur: propterea non adest hoc loco fanguis extra propria va- 30 lā. Quod si effent, quemadmodum Vefsalii senfit, dura mater ve-narum, principium esse diceretur, quo quid absurdius dici, aut cogitari posfit nō equidem video. Sed ad prædictos finis reuertarum. Ex his duo primi ad basim siti sunt, vbi aditus patet venis ingularibus internis, quarum incepsus est iuxta occipitum, sursumq; ad apicem futore labiodis affurgunt, atq; hic dextra cum sinistra coniungit, tertiumq; finum efficiunt, qui iuxta vniuerſam capitis longitudinem progreditur, & in id foramen definit, quod in nati summate inter frontem, atq; os iehmoides possum est. Non elliq; ter-tius finus orbicularis infraham latera illius trianguli specie sunt pars superior

Dura meninx di-  
ffat à cerebro ve-  
pericardia atque.

Diallole, & syto-  
les in cerebro.

Dura mater futu-  
ra adhuc.  
Pericardia un-  
de utrū.

Dura mater du-  
plex est.

Cer exterior to-  
nata dura mater  
interno minus  
finitas.  
Vbi reduplicetur.

Figura falsis vbi.  
Vbi dura mīrena  
fit quadruplicē  
sc. cur.

Quatuor cauitates  
longiora plena,  
quadriplicatæ  
tate dura materis.  
Ingularis vena-  
rum ingressus.  
Vefsalij error.

Ductus Vefsalij  
ad inconuenientia.

Duo primi finis  
inter meninges  
duram quadru-  
plicem vñ.

Ter-tius finus vñ.

Tertiū finus figura-  
tionalis.

*Ortus venarum erga  
per tenem os-  
branum differ-  
guntur.*

*Cerebrum à qui-  
bus aliis venis.  
Olla capitae qui-  
bus venis nutrita  
est.*

*Quatuor sinus du-  
rae matris dupli-  
catae.*

*Linson seu torcu-  
lar quid.*

*Venarum a recu-  
lari deducuntur.*

*Descrip. pia  
matris.  
Pia mater con-  
tione immediata  
re tangit.*

*Chorion.  
Cerebri substan-  
tia qualis.*

*Figura cerebri de  
pta piamare.*

*Cur tot circum-  
volutiones in ce-  
rebro causa dup-  
licita cauli.*

*Reprobatur tertia  
caula.*

*Situs substantiae  
cerebri.*

*Aristotelis error.*

*Cerebri pars po-  
sterior non est  
inanis.*

*Duo ventriculi ce-  
rebel.*

superior semicirculum imitatur, cui rotundatati atque eminentie finitum cedit, illa etenim cavaitas sub recta facie futura. Ab hoc sinu, vel potius à vena, quam in fine posita esse dicitur, vena alia complures tum à lateribus, tum infra exoriente, que per tenem membranam diffusa vagatur: cuius membrana tenuis descriptio nem mox habebis, haec quas diximus, vena innumeris efficiuntur: à quibus cerebrum alterum vniuersum, supra hunc sinum venula quoque exoriente, que ut offa nutrient, per futuras transeunt. Quartus sinus quadruplicatus durae matris inter cerebrum, cerebellumque positione est; quem locum linon, torcularum appellat anatomici; a quo 10 vene ortum ducunt per substantiam cerebri delatae, per quam tenuem membranam, à qua cerebellum inuoluitur: reticulari plexui se focias prebeat. Sub dura matre, quam accurate, quantum in nobis fuit, descripsimus, ad eft pia mater tenuis meninx dicta, à qua cerebrum, & cerebellum induitur. horū enim substantia immediate tangit, dicitur etiam chorion id est secundina, tenuis, plena venarum, atque arteriarum, sub tenui dicta meninge cerebri substantia latitat alba, mollisque, & medullaris quoque nuncupata, licet à substantia medullaris, que in osium cauacitibus reperitur, non parum discrepet. Figura totius cerebri substantiae, demptu pia matre, tenuum interfiorum spiris, dempto omento, non abfimilis est, harum circumvolutionum caula querenda est. Ego tum ob levitatem, tum ut cerebrum in diaftole, sylosteque facilius moueretur, hos giros factos fuile opinor.

Nō defant scriptores, qui aliam caulam tot cerebri circumvolutiones inuenient, vt scilicet cerebrum intelligerent. At si haec circumvolutiones in cerebro intellectiois caula exiftunt; alii quoque, ceteraque bruta animalia, quorum cerebrum hisce gyris prædictum est: non intelligere non possent. Quod quam ridiculum sit, nemo non videt. Igitur caula, quam ego attuli, leuitatis cerebri, & motus promptioris veriore puto. 30 Animaduertendum interim est, quemadmodum hæ profundiores sum magis, minusve, ita piam matrem illas inuestire: substantia cerebri totam caluaria internam cauitatem occupat ante, retro, atque à lateribus: licet Aristoteles, qui in rebus anatomieis plerumque labitur, partem capitis posteriorem cerebro carcere fallo affirmaverit. Sed posterior capitis pars, ut vnicuique patet, non est inanis; nam non modo cerebrum adest, sed cerebellum quoque. Ad huius substantiae medietatem plus minus, due occurunt cauitates, hoc est ventriculi duo, dexter inquam, & sinistri, oblongi, anfractuousque, ab anteriori parte ad posteriora tendentes. Hos ventriculos sunt,

funt, qui anteriores vocantur: ego vero superiores potius appellarem: nam alios omnes supereminent. Hi ergo fatis ampli sunt, tenuique membrana induuntur: quamuis id Vellalius pernegerit, qui si sensu in hoc aduerteret profiteretur: ego nihil moror, ipse videbit. Perhos superiores cerebri ventriculos feruntur plexus coriformes, quos reticulares appellauimus. Vtius autem horum est animalium spirituum generatio. Atque hoc quod nunc dicam, quoniam meum inuentum est: oblecro, diligenter attende. Horum ventricularum origo est supra os sphenoideis iethmoides versus: aer aut per narres attractus 10 in frontis, cuncialisque cauitate aliquandiu conferatur: alteratus deinde ad hos binos ventriculos, quos ego superiores appellauim perforamina iethmoidis ascendit, at in his ventriculis ob alfiduum tum cerebri, tum huius reticularis plexus motum miscet cum vitalibus spiritibus aëris: itaq; spiritus animalis evadunt ex aere eo, quo diximus modis preparato, & ex vitalibus dictis spiritibus, que res à nemine ante me obseruata fuit, de his loquor qui fuos de Anatomicis rebus conceptus in vulgus edidere. Animalium vero spirituum vitalitas, nō vñica est: fed ad omnes sensus extenditur: in dictis nāq; ventribus, & cauitatibus geniti ad basin cerebri descendunt: vbi

20 tertius adest ventriculus, cauitas, flangicula, rectangulis ab anteriori ad posteriore tendens cerebri partem. Non procul aut ab hoc ventriculo neru spinalis medulla oritur, propterea facile est hisce animalibus spiritibus nervos adire & penetrare, aut certe per eos ad organa sensuum deferri atque illis operi ferre iuxta vñiculusque actiones, quemadmodum per nervos opticos in oculos delatii his actiones videndi subministrant. idem de Auditu, de Gustu, dictum puta, & de quaus actione, quæ à cerebre proficiscatur. Præter hanc tertiam nuper descriptam in cerebro cauitatem, quartā quoque, obseruare licet inter cerebellum, spinalemque medullam: quo loco exiguum adest foramen, à tertia ad quartam, quam dixi, cauitatem permeans, ne exiles tamen adeo exiguum effe hoc foramen, quin percuti non sit: animalibus spiritibus, qui peridit tertio ad quartum ventriculū facile admodum transeunt. Atque hic est locus, in quo memoriam contineri aut, quartus ventriculus non est admodum capax; atque à tenui membrana contineatur. ibi spinalis medulla, vt fuo loco dicam, cauitate predita est infor calami scriptorij, quasi foramen effet, per quod contentos spiritus ad spinalem medullam facile peruenire posse non dubito. supra tertium ventriculum cerebri portionem illi supereminentem videbis fatis candida, quæ callosum corpus appellatur. huic subest alia cerebri portio formix,

*Qui anteriores vñ-  
cautate inveni-  
tantes redi-  
cti. Vellalius eror.*

*Plexus cori-  
formis.*

*Via.*

*Inventum Realdi  
vñ & quoniam  
generant spiri-  
tus animales.*

*Via animalium  
spirituum.*

*Tertius ventri-  
culus cerebri.  
Nervosum spina-  
lis medullæ ac-  
cessus.*

*Quartus ventri-  
culus cerebri val.*

*Iste spiritus ad  
animalium ad  
quartum ven-  
triculum.  
Locus memori-*

*Canalis in spinali  
medullæ initia ca-  
lami scriptorij.*

*Callosum corpo-  
rum.*

Fornix, & pialloides  
dies.

Vitus corporis ex-  
silio, & fornicis.

Speculum vbi sit i-  
cerbulo curia dicitur.

Speculum quid sit  
in cerebro.  
Pax maris dupli-  
cata viva.

Tetes in cerebro.

Clunes.  
Foramen anno fini-  
le.

Valve mulieris  
imago i cerebro.

Glandula pine-  
alis.

Glandula pinealis  
vista.  
Error anatomico-  
rii in vnu conari.

Pelvis & infundi-  
bulum vbi sit &  
vista eius.

Vesicali error.

fornix, & pialloides dicta semicirculi figura, vel pontis potius, qui posteriore parte duobus cruribus, anteriorie vero vnico duntaxat innitatur, necq; inutiliter callosum corpus, forniciemq; natura efformatur; sed ne tertiam hanc cavitatem cerebri moles obviret, atq; repleret, inter has autem particulas cerebri, callosum inquam corpus, & cameratum continetur speculum, ita vero dicitur, quod diaphanum sit, etz autem diaphanum, quoniam nihil aliud est, quam te-

nus cerebri membrana hoc loco duplex, haec duplicatione, vt ita dicamus, tenuis membrana ventriculus superiores circumdantur, qui hinc deorsum redeunt, quod nisi hoc speculum praesto esset, quo pa-

cto dextrum, & sinistrum ventriculum diceres: non equidem video; nam huius in vnu membrana ope dividuntur. Post fornicem in extre-  
mo cerebro cerebellum versus, atq; in finibus superioris partis

tertiij ventriculi quadam partes eminentes natura finxit, quae supe-  
riori sui parte teflum imaginem referunt: & tefles ab Anatomicis  
vocabi sunt: prope quos duas aliae particule paulo maiores cernuntur  
ob eam figuram clunes appellant: inter eas foramē illud iacet,  
quod a tertio ventriculo ad quartum progreedi duximus, & anno

sumi videri potest. In anteriore præterea teflum parte ad tertium  
ventriculū tendenti pars alia cerebri tibi occurrit, quae mulieris  
pubis, vulvaeq; specimen non inconcinnum, immo vero perleganter  
exprimit. Apud hoc corpus glandula vifit durioricula colore à ce-  
rebri substantia diuerso, hoc est aliquantulum luteo, tenui quadam  
membrana obducta, hac glandula conarium, pinealisq; dicitur;

tentori afigitur, & penis figuram perbelly reddit: Ita in cere-  
bro teflum, clunium, ani, vulva, penis figura non deficit. Vtus hu-  
iusec glandula mea quidem sententia fuit ob vaforum divisionem,

quamvis quibusdam Anatomicis fecus videatur; quod scilicet facili-  
ter conari, vt spiritus quarti ventriculi clauderet, quod mihi  
nullo pacto verisimile videtur. In anteriore parte tertij ventriculi  
cautitatem profundiorem cerne, qua supra sphenoïdis sellam tan-  
dem euadit, hac cauitas pelvis, & infundibulum appellatur; facta  
vt extrema in hinc ventriculis genita excipiat, & ad glandulam

in sphenoïdis sella posita transmittat, quae glandula craffa est facta  
extra duras membranas posita, ad cerebri extrema fuscipenda  
à Diuino opifice fabricata: atque hic est locus ille, vbi tenuis affur-  
git membrana, vt hos ventriculos induat. Quamobrem valde miror  
admirabilem Vesicalium, qui quamvis optime nouerit pelvum,

quam dixi, nihil aliud esse quam tenuem membranam; ignorauerit  
tamen hanc aſcendentem ventriculos cerebri inuestire. Sed illa  
tantopere

tantopere exoptabat Galeno contradicere, vt nil mirum fit, si is ab illa in credibili rerum nouarum, & populi gloriola captata raptus nonnunquam longa errat via. Sed antequam ab humano cerebro  
describendo discedo, hoc adnotes velim, in vniuerso cerebro o qua-  
tuor duntaxat enumeratas cavitates reperiiri, præterea nullas, licet  
aliqui sex esse aſſerent, qui faciunt ne intelligendo, vt nihil intel-  
ligant. Causa erroris horum est, quod anfractuosum deductum duo  
rū primorum ventriculorum non sunt ad finem vsq; persequuntur, atq; ita eo deductu imprudenter præterito existimarent binos alios

10 ventriculos anteriores in parte reliquo esse: qui profecto nihil aliud  
funt, quam portio primorum. Sed postea quoniam cerebri historian  
abfoluumus; conſequens videtur, vt de cerebello loquamur. Hoc in  
posteriori caluari aībus duris membranis collocatur, a quibus, & à  
teni quoque vndique circundatur. eius tamen circumvolutions  
diſimiles admodum apparent his, quas in cerebro ſupra adnotauimus  
substantia cerebelli (quidquid Galenus dicat) minime dura  
exift, suisq; gyris tandem deorsum definit in processus binos,  
rum figura similis est albis, brevibusq; vermisbus ijs, qui in lignis  
cariolis ſepe cernuntur. quorum vnu tui vt prohiberent, ne quar-

20 tus ventriculus à cerebello pondere preflus illius substantia obſtru-  
retur. Sed hoc quod dicam de cerebello admirabilis videbitur: cū  
tamen verisimilis esse non femel, ſed ſapius magna cum voluptate  
in frequenti doctorum corona publice obſeruauerim. Nullum ner-  
uorum par à cerebello exoritur, ſed à cerebro ſolum, quidquid Ga-  
lenus opinetur, a quo non fune omnia accipienda, tanquam ab ora-  
culo. Ipſe rationem reddit cur cerebellum durius, quam cerebrum  
natura efformauerit, vt felicet nerui duri, spinalisq; medulla inde  
exorirunt. Sed cerebelli substantia durior nullo pacto eft; neque  
nerius vnu à cerebello originem ducit. itaque ratio Galeni ſenſu  
aduerſatur, qui in rebus Anatomicis rationibus verisimilibus eft  
preferendus.

De Organis, odoratus, & Nervis. Cap. II.

In anteriore cerebro circa ipsius basim exortus duorum organo-  
rum cernitur, quae olfactilia gracis, alijs processus māmillares ap-  
pellantur: oblongi, tenuesq; fūnt, & ex ipamet cerebri substantia  
conſtant, tenui duntaxat membrana inuoluti. Inter cerebrum, os  
sphenoïdis, atq; os frontis hæc organa deferuntur: ſupra hac dure  
membrana occurruunt intuenti, de quibus ſupra abunde memini-  
mus. Definunt odoratus organa in duas craſiūculas partes, atq;  
b hæc in

Quatuor dunta-  
xarunt ventrica-  
li cerebri.  
Cui quidam Ana-  
tomistis fixa putau-  
erunt utrūcunq;  
lo cernebat.

De cerebello.  
Situs.

Indumentum.  
Circumvolutio-  
nes.

Substantia.

Vermes in cerebel-  
lo.

Nullum par ner-  
uum originem ab  
cerebello contra  
Gal.

Substantia cerebel-  
li non ceditane  
fubstantia cere-  
beli.

Processus  
māmillares.

Progenitus.

Finiſ.

hae in os isthmoides ad latus processus cuiusdam sui eminentioris. ad hinc organa odores per nares attracti ascendunt: itaque distinguimus, que bene, que male oleant; propterea odoratus instrumenta merito appellari possunt.

## De Neruis. Cap. III.

Cerebrū ell primū  
cippū neroū  
& spinalis medū

*Le.*  
Cur post cerebrū  
agat de nerois.

Nerui descriptio.

Figura nerui.

Substantia neroi  
qualis.

Cerebrū neroi  
dura & venis  
membrana cere-

bri.  
Dura.

Origo nerois.  
Neruo septi  
parta.

Primum per nec-  
vorum cerebrū.

Substantia.

Exortus.

Involucrum.

Aethiologia no-  
minis.

In nero optico  
nulus porus ma-  
nifestus.

Galenī error.  
Nerui vñst in lo-  
tu non sunt per-  
fornata.

SED quoniam de cerebro proxime locuti sumus, quod tum neroi, tum spinalis medulle principium existit, vt sensus contra Aristotelis dogma vociferari; consentaneum est, vt neroi anatomen, quo paēo se habeat, subiiciamus. Sed prius quid sit neroi describamus. Neroi itaq; organum est, per quod sensus motus; ad vienius corpus defertur: que nāq; neroi parent, sensu quoq; definituuntur. Figura nerui oblonga, spharicā; est: substantia molis, poros nāq; fieri neroi oportuit, vt animalibus spiritibus adiutus pataret. Tenui, & crassa membrana induit substantia neroi, vt tutior sit. Deducta eorum per corpus varius est, atque instar riuiorū per tellurem. Neroi origo est à cerebri basi prope tertium ventriculum. ex his dexter destror sum, sinistrū, finitiorum feruntur, omnes qui de neroi cerebri scripsi, illos per paria descripsere: atq; omnes vno ore septem aut neroi coniugia: quo ordine nos quoq; de ipsi agemus. Primum ergo neroi par, sive coniugium, sive neroi bini crassi fatis, mollesq; quorum exortus ab anteriori cerebri basi nonnulli distat: & supra sphenoïdē sellam vniuersit quidem, sed non in cricis more, quemadmodum multi fallo opinatio sunt, qui quid in aribus forte fortuna viderāt hos nerois incruicari; in hominibus quoque reperi exilimantur. Vbi ij, quos diximus, neroi aliquandiu coniuncti permantere, separantur denuo, & ad dextrum oculum dexter, ad sinistrum sinistri defertur neroi. Sed de horum inuocatur: lucris pulchris et scitu, illos ab origine, quam dixi, ad foramen in oculi orbita situm, per quod præterirent, tenui duntaxat membrana inuolutoris esse: Inde tamen ad oculum vñst, in quem terminātur, retinamq; diçtam membranam efficiunt; tum hac, tum dura membrana inuoluitur. Hi neroi optici hoc est vñst, seu vñfori nuncupatur; quoniam virtutem vñfum ad oculos ferunt. Substantia consistit cerebri spongiosa quidem, sed nullus in illa porus manifeste cernitur; quanquam id Galenus alseueret; immo vero non modo in homine meatus nullus est in nero optico perficetus, sed neque in bus ipsiis, aut quibusc grandioribus animalibus. Non est tamē

vñlo

## DE CEREBRO ET NERVIS LIB. VIII. 195

illo paēo negandum, cum substantia horum rara sit, mollesq; quin spirib⁹ transitus patet, præterim purioribus. atq; hæc de primo neroi pari. Nunc de secundo verba faciamus. Secundum neroi parum per primo proximum fertur per propriam foramina, nec non per rimam orbitæ ad quinque musculos oculo familiantes, & ad duos palpebra recidentes; & in quibusdam huius secundi paris ramuli præter dictum iter in muculam temporalem inferuntur, propterea eam penumero obseruare poteris mirum confusum oculi, temporalisq; muculi; vt leſo temporali muculo oculus quoq; ledatur; & e conetur. Tertium neroi par ortum ducit rurum magis versus lateralem partem: duo habet principia, quorum alterum maius est, alterum minus: calcariam penetrat deorsum defens per id foramen, quod tum huic, tum quarto neroi coniugio communis est; in variis surculis scinditur, variaq; est illius propterea distributio. Alter namq; ramus ad muculum temporale repeat, alter ad orbitam oculi, per superciliū ad frontem, muculumq; palpebram confringentem, & ad muculum, qui naſum dilatat; deinde ad naſum quoq; infinitosq; propemodum ramulos procreat. Alius ramus tertii neroi coniugij, per eandem qui de orbitam iter habet, sed inferius; trans fit autem per tertium os maxille superioris, per id foramen, quod circa faciem medietatem positum diximus in tractatu nostro. De Osibus; quo poſtquā venum est, in multis in ſuperioribus nerois dividitur, qui per labrum superius dissemintur, necnon per muculum mafitera dictum, perq; musculos buccæ: & ipſorum neroi portio naſi quoq; cauitatem ingreditur. Alius ramus ad superiorum dentium radicem tendit, aliis ad inferiorum defecit maxillam, atq; huius ramis portio ad inferiorum quoq; dentium radicem diribuitur, quod reliquum est, per mentum præterabatur, vt labrum inferius fientia.

Quartum neroi par adeo proxime accedit tertio neroi pari, vt quarti origo, tertij portio effe videatur. Tertio minus est, cū quo decendit vñrus os, & in quatuor ramulos fecatur, qui per foramina quinti ossis maxillæ superioris transiunt; & per palati tunica anteriora vñrus progrediuntur. Duo alii ramuli præterea apud peristhmia, styloidē; processus defēdunt ad lingue radicem, perq; illius superiorē tunicam diribuntur. Vñs quarti neroi paris, hic fuit: vt gultus organum est. Tu vero interim adnota Galenū, Vefaliū, in neroi distributione deceptos, quippe qui quarti coniugij munus, quod diximus, tertio aſcriperint. Erroris vero caufam tertii, quarti; paris viciniam fuisse opinor; nam

Spiritus pari po-  
tius per  
labrū thanatū redi-  
nerois optimis  
convenit.  
De secundo pari  
nerois.  
Situs  
Vñst, & iter.

Lato muculo tem-  
porali ledit  
a  
lato & contra.  
Tertii pari neroi  
temporalis oras.  
Progenit.

Tertii pari diui-  
sio in ramos &  
vñst.

Faciat.

Quarti pari neroi  
paris fuit.

Difilio.

Vñst.

Galenī & Vefaliū  
error.

Caufa erroris.

Quinti pars ner-  
uorum suis.

Vitis.

Progrellus.

Ex tribus osculis  
aditum feruntur  
in Corde pro-  
rum Realdis pri-  
mum inuenire.

Sexti pars ner-  
uorum suis.

Distributio.

Dexter nervi secur-  
erius historia.

Glottis quid.

Sinistri nerui re-  
currentis histo-  
ria.

nisi oculatusimus Anatomicus illorum ductus diligentissime per-  
fatur; facile decipi poterit. Quintum vero neruorum par &  
ipsum ad batim cerebri, & a laterali parte exoritur circa medietati-  
tem; foramenq; cecum ingreditur, labyrinthumq; in offe tempo-  
rali fiti, qui labyrinthus in aures ipsas definit. Sed de hoc labyrintho  
quo se habeant paeto, in traclatu de osibus latus explicauimus.  
huius quinti neruorum paris administrculo audimus. Sed illius hifto-  
riam perfecquamur. Cum ad labyrinthi dimidium peruenit, crasi-  
us redditur, & tantum non membranam confituit. hic illa est cau-  
tas, quam nos diligenter descripsimus, in qua illa tria oscula 10  
admirabilia auditu deferventia continentur: ex quibus duo Car-  
pus primus inuenit, tertium meum inuentum est, vt in libro de of-  
fibus legere est. In acutum proceffum illius osculii, quod femoris  
mititudinem refert; pererus definit ab hoc quinto pari deriuat:  
a quo item nerulus tortuosus in hunc labyrinthum inferitur: exit  
autem per id foramen temporalis obis, quod ad radices styloides  
positum est. hic nerulus versus anteriori partem flecit, & fer-  
pentis instar temporalem musculum ingreditur. Caufam huic  
rei Galenus assignat, vt scilicet neruus duxerit, & magis  
reficeret. hoc eodem loco nerulus aliis inuenitur, qui & ipse tor-  
tuosus incedit. Sextum autem par neruorum ad posteriora ba-  
sis cerebri, retroq; magis conspicitur varijs surculis, radicibusque:  
& per illud foramen descendit, quod inter occipitum, atq; os tem-  
porale situm est: vbi inquam vena jugularis interna ad calvariam a-  
ficit. haec sexta neruorum coniugatio vario modo distribuitur: ad  
omnia namq; Thoracis, abdominisq; vifera sensum defert. Postea  
quam igitur dexter nerius sexti paris a loco, quem supra diximus,  
egressus est; quodam ramulos ad musculos hyoidis, & ad nonnullos  
laryngis musculos mittit: postmodum descendit inter venam iu-  
gularem, atq; arteria carotida penes asperam arteriam ad jugulum 30  
vique in cunis regione nerulus mittitur sub arteria axillari dextra,  
qui versus caput reflectitur, & Trachea lateribus adharet, in laryn-  
gisq; cavitatem felce infundat, & in glottida (est autem glottis for-  
mandae vocis organum) implantatur tandem: atq; hec est dexter  
recurrentis, seu recurrenti nerui brevis, fidelisq; descriptio: sub iu-  
guli regione nerulum a se emittit, tum ad pleuram, tum ad radi-  
ces coltarum: alium rufus nerulum mittit ad pulmonem dexterum;  
quod superest, descendit oesophago affixum vique ad superius ventri-  
culi orificium. sinistri autem recurrentis nerui historia prolixior erit  
aliquatulum. Sinister nerius recurrentis, quem primum a suo fonte  
scaturit

scaturit, ramulos promit ad eodem musculos, ad quos dexter; de-  
scendit quoq; eodem itinere: in sinistrisq; iuguli regione ramulos  
mittit ad pleuram, ad costarum radices, & ad pulmonem sinistrum;  
deinde descendit adhuc, donec bronchum maiorem arterie aorti  
pene attingat: quo loco mittit nerum, qui sub hac arteria reflecti-  
tur, & sursum denuo vertitur versus originem suam, aspera adher-  
ens arteria: atq; item ingreditur inter os innominatum, & scuta-  
lia dicta in parte laryngis interna; & in glottidem ingreditur. Atq;  
circo hi sunt nerui celebres, quos tanti facit maximus Galen. per  
10 quos virus efformande vocis defertur; propterea vocales etiam  
vocantur. Hunc vnum in via canis sectione plane perspicere uni-  
cuicq; licet. Si quis enim alteru ex his preficindat, femoralis redi-  
ditur; sive ambo, profus obmutuere cogitur. Gal.vii.lib. de Vfo  
Part. causam inquirit, quamobrem natura sinistrum recurrentem  
neruum ad arteriam axillare finitram non conuerterit; cumq; in  
huiusc rei excellenti inuenio fibi omnino non satisfacere: nō hoc  
argumento dimisso glothochm organi descriptionem aggreditur.  
Nō est tamen villo paio a Gracis hominibus Galeno detrahendū,  
preferunt in hac materia de recurrentibus neruis. Quamvis enim  
20 veram caulfam supradicta rei non attigerit; sua tamen diligentia, &  
incredibili cupiditate iuvandi postris, primus neruus recurrentis  
ostendit: in qua inuenientur, vt Gracis hominibus mos est, se fab-  
inde effert. Ab hoc finitrum recurrente aliis oritur nerulus, qui  
sequitur radices magna arteria, & per cordis tunicam distribuitur;  
sed ob sui exigitatem ad illius substantiam minime penetrat: & hec  
vera caulfam est, cur natura sinistrum recurrentem nerum sub magna  
arteria reflexerit, non autem sub axillari; ne scilicet neruus iste adeo  
tenuis, atque exilis in cordis motibus, qui perennes sunt; dum animal-  
spiritus diffundetur. Quod superest huius recurrentis neruus,  
30 descendit oesophago adherens vique ad superius ventriculi orificium.  
Quamprimum autem tum dexter, tum sinistri recurrentis neruus ad  
hoc, quod dixi, orificium ventriculi superius peruenit: in multis  
nerulosis quasi retis in morem diuiduntur, & hoc orificium ample-  
xantur; & hanc ob causam tam exacto sensu praeditum est, vt in oris  
ventriculi doloribus cor ipsum dolere videatur: hinc cardiacus do-  
lor dicatur, quod cardian. Graci veteres os ventriculi appellau-  
rint: quoniam ipso levo eadem pene symptomata, eadem animi de-  
liquia confequantur, que ad cordis latronem confequi conveuerit.  
Dexter itaq; ex hoc loco ad membranam iecur involuentem tendit;  
& hic nerulum parit, alium quoque praeferunt hunc ad bilis vesiculā  
designatum,

Vitis neruum re-  
versorum in vi-  
ua canis sectione  
causa cur finit-  
rum recurrentes  
non conuerterit  
ad arteriam axilla-  
re finitram fibi  
non fastigie fibi .

Galen primus i-  
nuit neruus re-  
currentes.

Alia distributio.

Vera causa cur  
finitrum recurrentes  
nebulae fab  
arteria axillari .

Alia distributio.

Cur os ventriculi  
fit sensu adeo e-  
xacto .

Cur os ventriculi  
appellat cardia .

Alia distributio.

Alia distributio.

Septimi paris ner  
rum latus.  
A cerebello a  
spinali extur  
septima nero  
rum conjugatio.  
Galeni error.

Duo nervi prae  
septimi paris.

Vellus exca  
tus.

Descriptio oculi  
paris neronum  
cerebri.

Noni paris nero  
rum deponit  
Nervus per nero  
rum cerebri.

Galeni error.

designatum, alium inferius ad finitimum renem, & præterea ad su  
periorem omenti partem, mittit insuper ramulos ad mesenterium.  
Eodem pacto à finitu recurrente mittit nervus ad lumen, ad in  
feriorum omenti partem, ad renem in finitum, & ad vesicam; atque  
hic est finis neruorum recurrentium in mariibus; i.e. feminis autem  
præter dicta loca ad uterum quoq; delegantur. Septima neruorum  
conjugatio verius occiput magis originem habet sicut: fed à cere  
bro & ipsa, non à cerebello, vt Galenus voluit: varijs radicibus,  
per exiguis referta est; illi proprium foramen dicatum est obliquum  
in occipite: vbi vero calvariam egressa est, verius anteriora primū 10  
repit, deinde inclinatur in neruolis complures ad musculos lingua  
lyoidis & laryngis delatos: quorum maior sub maxilla inferiori  
discurrit, nec non sub lingua vñq; ad eius extremum, vt ilam sensus  
in vñtrum, motusq; participem reddit. Quartum vero par, vt  
diximus, gustandi sensum illi priuatum defert: lingue enim munus  
inter reliqua est saporum discretio. Atq; he sunt breui descripte  
septem neruorum conjugationes, de quibus tunc veteres, tum re  
centiores meminere. Tamen duo alijs neroni adhuc restant in cal  
varia, & ipsi descripti, ex quibus alterum olfictus nero  
niter, alterius (quod ēiam) nemo ante me quicquam meminit. 20

Inquit itaq; Vellus neronum hunc esse quinti paris radicem; forte  
ne ab aliorum Anatomicon placitis facile abscedere velle videre  
tur, aut neruorum histionum confundere. Mihil vero octauum par  
neruorum cerebri videtur esse, quod vñus Vellus vidit quidem:  
sed inter quinta conjugationis radices adnumeravit. Sub bafi ce  
rebri verius anteriora incedit; & per proprium foramen in sphenoide  
de collocatum transit ad musculum temporale, latitatemq;, &  
Massetera: & a quanto neruorum conjugio illius distat origo. No  
num par neruorum, cuius neq; Vellus ipse verbum fecit, quodq;  
ego primus inueni: est neruorum exilium par ortum ducens à binis  
iliis cerebri processibus, qui nates appellantur penes testes; tenues  
fatis sunt, & exiles, vt dixi: facient verius accedunt, transeuntq;  
apud tertium, & secundum par, atque in tertium palpebra muscu  
lum inferuntur. ramulus tamen huius noni paris ad quintum muscu  
lum oculi defertur. Sed si quis rei nouitatem commotus, hac duo pa  
ria neruorum non admittat, sed aliorum radices esse contendat, ni  
hil moror. Mihil est locum admonuisse, digitoq; fortem ostend  
isse: ne aliquis in cerebro nerus prætermisus negligenter nostra  
videatur. Animaduertendum præterea est Galenum velle neros  
sensum deferentes ab anteriori cerebri parte exoriri, motuq;  
dictos

## DE CEREBRO ET NERVIS LIB. VIII. 199

dictos à posteriore. Sed pace Galeni dixerim (quem tamen semper  
maximi feci) sensus dictat, motuq; duroq; quoq; ab anteriore  
parte originem ducere, vt secundum, tertiumq; coniugium. Ad  
de neros omnes, cum à visorij, & sensum deferentibus disce  
ris, non modo sensum, sed motum etiam deferre. Sed cum hista  
rian neruorum cerebri, breui, & diluice aboluerimus; tempus  
est, vt de spinali medulla pertractemus, que elongatum cerebrum  
videtur esse.

Nervi moduli ori  
ginis quoque ab  
anteriori cere  
bre parti.

Omnes nenui pre  
ferunt sensum &  
motuum.

## 10 De Nervis medullæ spinalis post caluariam. Cap. IIII.

C v m Cerebrum haec tenus descripsimus, & à cerebro exorta  
C nouem coniugia neruorum quanta potius breuitate, ac mi  
noru qui fieri potuit, vel nullo potius contradicendi studio, iam illi  
sunt nobis nunc neri describendi, qui à spinali medulla post calu  
ariam exoriuntur: fed anteac dicamus quid ipsa sit medulla spinalis.  
hæc nihil aliud est, quæm cerebri oblongum illud quidem per ver  
tebras & sacrum os deducunt, est autem eadem cù cerebro subitan  
ta, quare nihil mirum est, si quemadmodum cerebrum ipsum abq;  
20 vila anatomicorum controvertia frigidum est, ita frigida ipsa quo  
que sit, quidquid dicat Peripateticorum princeps Arisoteles, qui  
cum frigidissimum esse cerebrum asseruerat, calidissimum esse inquit  
spinalem medullam, quæ sententia ita absurdâ est, vt tanto philoso  
pho indigna non esse possit. Sed ad rem redeamus. licet spina  
lem medullam perpetuo dicamus eadem à summo ad imum nomen  
clatura ventes, scita tamen substantiam eius in homini ipso non esse  
quemadmodum in bratis ad extreum vñq; medullarem, fed in ho  
mine ad lumborum initium vñq; dunatax medullam referat. Differt  
spinalis medulla à cerebro in duobus: nam primo cerebrum diastro  
lem & fistolem habet infar cordis vt suo loco explicauimus, at spi  
nalis medulla motu caret: secundo per ossa quæ mouentur deferri  
medullam hanc conficaberis: stabilia autem sunt cerebrum ambi  
tia crani et ipsius ossa. duplex igitur est spinalis medulla: principium,  
ex quibus hoc maius, illud minus exigit, maius à cerebro emanat, à  
cerebello minus. quod à cerebro deductum vnicum est, quod autē  
à cerebello bifidum, itaq; tum in dextrum, tum in sinistrum dividitur.  
fed ad maiorem spinalis medulla originem revertamur. ita à  
basi cerebri proficitur, ut ipsa cerebri basi videatur esse. si enim  
originem illius vt circumscriptibit vere consideretur, à neruorum  
opticorum origine parum distare compertetur. Oritur igitur, vt  
apertius

Cōtinuatio huius  
tractatus cum se  
pore.

Medulla spinalis  
quid.

Spinalis medalla  
Frigida est.  
Arisoteles error.

Substantia medi  
lla spinalis qualis  
est. hinc habet.  
Difficitia cerebri,  
& spinalis arc  
uallis.

Spinalis mediella  
principium da  
plex.

Principium spina  
lis mediella ma  
ples.

Oculus spinalis me  
dulla vnde.

Error non nullum sum.

Spinalis medulla  
vbi crasifor.

Galeni & Veillaji  
error.

Insolucione spina  
lis medullae.

Galeni error.

Spinalis medulla  
cum progrederis  
fit neruca.

Cur lesio in infe  
riore parte spina  
lis med. sic maior.

Galeni error.

Spinalis medulla  
viii.

apertius dicamus, spinalis medulla ab anteriore cerebri parte. hic enim hic candide lector eius origo sumenda est, non aut, vt nonnullis placet, cum vertebras ingreditur: quo loco nulla donatur circum scriptio. Cum itaq; tam excelo in loco cuius origo confitenda sit, ita enim vere exoritur, adnotandum est cogi nos fati, tertium, quartum, quintum, sextum, septimum atq; octauum neruorum par non à cerebro, sed à spinali medulla exoriri. Dum haec per forame occipitiū egredi, vertebrarum foramen primum ingreditur, in hoc primo defensivo crasifor est aliquantulum, quam in reliquo itinere.

Cum vero ad summum thoracem peruenit vñq; ad summitem of si sacri equali crasiforis cernitur, licet Galenus & post ipsum Vesalius in hoc mire decipiunt exiftim spinalis medulla substantia neriū gignendis absumi: est enim ratio ipsorum voluntaria potius veritatis, quam vera, cum fenu oppositum pateat, quod scilicet in sacro duntaxat ofice tenuior exiftit. Calvariam egrediens medulla spinalis tum pia, tum dura matre circundat, itaq; neruos quos ex se promit circundat, cumq; illi per offa que mouentur transfundit effet, quod cerebro minime vñ venit, natura aliam membranam tenuum superinduit, ne ab offis duritate laderetur. In qua membrana tota errat via Galenus nostrus in hoc parum anatomicus, nam hanc, quam tunc timiculam libro de oibis appellat, ligamentum effe existimat, quo vertebræ vñ connecterentur, que sententiā falsa admodum est: nam vertebræ proprijs ligamentis nul lo sum paço defitutæ, quemadmodum in nostro tractatu de ligamentis suis explicauimus, quis enim non vide tuniculam hanc tenem colligandis oibis, que tantopere mouentur (sepe nanq; multusq; mouent vertebræ ipse) idoneam nullo paço fuissit? Spinalis igitur medulla ad extremum vñq; thoracem duntaxat medullam est, sed cū progrederit neruosa cuadit, hoc efft funicularum infar, cuiusmodi iipius neruos cernes, hoc autem ob iipius diuisionem factum puta.

Ex hac historia causam facile venabitis, quid sit quanobrem materia per spinalem medullam descendente laeti major inferiore parte preffentiat. In promptu causa est, quoniam hoc loco neruca est spinalis medulla, cum in alijs partibus medullam præ se ferat. Medullos autem vocem huc substantiae impropicie (nifallor) adscrivimus, cum illi medulle qua offa ali dicuntur, nihil certe simile habeat, sed cerebri potius substantię affinis effe videatur, praterea salfum illud quoq; effe palam proficies quod Galenus secundo de temperamenti libro scriptum reliquit; spinalem scilicet medullam ea medulla qua offa nutritur molliorem esse. Creauit illam altissimum rerum

rerum omnium opifex, humanęq; fabrice admirabilis architectus vt ab ea neru exorirentur, qui tum fensum tum motum ad reliquias corporis partes deferent, que omnia, motum inquam & fensum cerebrum supeditat. Igitur posteaquam ē caluaria exiit hoc neronum coniugium inter occipitum, primamq; ceruicis vertebrarum primum neruorum par adeo clanculum emitit, vt mirabiliter videatur effe speculatoribus, aque adeo nature miracula speculanibus & intropicienibus, quo paço exeat ne in motibus capitis laderetur. Exit itaq; hoc primum neruorum par (cur enim hoc quod est pulcherriimus non repeteatur?) à posteriore capitis parte inter occipitum primamq; vertebrarum. quod vt fieret facilius cauitatem quandam parum obseruato à natura factam tum in occipitum tum in prime vertebræ parte illa, quam in spinam definire oportebat. Post exitum hęc neruorum coniugatio in neruulos spargitur ramulosq; perexiguos, neque id mirum, est enim ipsa quoq; exigua, ad illum musculorum chorum distribuuntur, quos parulos effe, capitiq; deferunt suo loco diximus, orebantur autem à prima vertebræ atque ad occipitum deferebantur, rursus ab occipito ad vertebrā secundā, sed ad primum neruorum par redeamus. prius quam ex-

20 eat supra spinalē medullam reflectitur, que res sp̄cata pulcherrima est, & iucundissima. At secundum neruorum coniugium seu par, cū per vertebrarum latera egredi nequeat binis, principijs infinitur. Ex quibus modis exiit per posteriora emergens fertur hinc atque hinc per latera spina secunda vertebræ, vbi ex egriflum efft furculos complures dividuntur, qui fursum reflectuntur & ad capitum cicut, ad aures & ad nonnullos musculos tendit, alterum eius principiū, quod est minus, per anteriora egreditur inter primam secundamq; vertebram à dentis lateribus (icis autem nomine dentis quid fit audiendum cum de secunda vertebrā ceruicis fit mentio). Distributio vero huius est ad quantum musculum larynge atq; oesophago communem. Tertium per neruorum spinalis medulle exit per foramen secundū & tertiu vertebræ commune ab earū lateribus, vt de alijs auditis, deinde in quatuor furculos primo dividitur, postmodum in alios complures, adeo pulcherriam fia huius tertii neruorum coniugij distributio tum in nonnullos capitis musculos tum in oblongum illum quadrangularēm à carnea membrana protectum, qui labrū oblique deorum trahit. distribuitur etiam ad longum illum musculum capulam furfum trahentem. Et ad cutem colli disseminatur. Quartū par inter quartā tertiaq; vertebram exire videbis per foramen vtricisq; commune, quod de sub-

De primo pari ne  
ruris spinalis  
spinalis.  
Mira natura pro  
uidentia.

Primum par ner  
uorum spinalis me  
dialis.

De secundo pari  
neruorum spinalis  
medialis.

De tertio pari ne  
ruris spinalis me  
dialis.

De quarto pari spi  
nalis medialis.

sequentibus quoque omnibus intelligentum est, quod memoriz manda nolo enim hoc idem de exitu nervorum per foramen duabus vertebris communis amplius in hoc tractatu repeterem. Vbi exiit securatur in furcolumsotus, ex quibus aliqui ascendunt, defecundant; alii per posteriore partem reflectuntur. Hac summa est magna esse huius quarti nervorum pars distributionem, neruuli infuper ab hoc mituntur ad muculos cervici deferuentes, necnon ad muculum cuelare dictum. Ex anterioribus autem nonnulli in muculos fromach subtostatos inferuntur, & unus ex his tenuis admidum vnitur cum ramo quinti paris, & quintus cum sexto, ex quibus tribus principijs nervi illi constituntur, qui ad septum transfluer proficiuntur descendentes iuxta mediafinum, ac supra pericardium.

*De quinto pati ipsi  
natis medialis.  
Ductio & distribu  
tio.*

*Septum transfluer  
tum.*

*Vellatio excusat.*

Quinti pars exiit est inter quartam & quintam vertebram. hoc in multis nervos dividitur, tum anteriores, tum posteriores. ramus anterior qui magis est conspicuus vnitur cum ramo quarti paris, & in quibundam ramulum à subsequentibus suscipit. hic nervus nunc à tribus conformatu defecundat ad latum oesophagi per anterioria vertebrarum colli, defecundatq; semper ad nerucum vsg; septi transversi partem, in qua parte huius nervi terminus adest. Sed in nonnullis (vt iam supra attigi) exoritur à quarti pari. Sed hoc raro videtur, nam sapius oritur à quinto. Qum primum autem ad thoracis cauitatem peruenit, natura prudens, ne ob aspidum pulmonum motum difumperetur, membranis illum colligatur supra infraq;, & vt dixi trahit supra pericardium. Huius nervo vena seu comitem prebet. At iniques cur summus serum opifex Deus tanta arte hunc nerum munivit. ego vero respondebo illud ob septum transfluer nobilitatem factum fuisse: est enim musculus rarus ac nobilis, immo vero muscularum omnium corporis nobilissimus existimat. Quod reliquum est huiusce quinti nervorum pars varie distribuitur, ramum namq; vena atque arteria comitate per medium illud mitit foramen, quod in posteriore scapula situm est, ibi ad muculos disseminatur è scapula exortus, quidq; humero dicantur. Alius ramus defecundat per colli latera, ut ad epomida & ad cuelarem muculos distribuantur. Alij rami tendunt ad humerum, aliij ad quadratum musculum labra oblique deorsum trahentes, item ad quartum musculum hyoidis. aliij rami cauitati scapula mandantur, vbi ad musculum in eius cauitate latitatem diffeminatur, & ad secundum thoracis musculum, nec non ad cutem ibi possum. Et quoniam quinta haec nervorum coniugatio ad muculos humero deferuentes diffeminatur, placuit Vellatio illam inter brachij nervos communerare.

Ego

Ego vero quoniam non transit vna cum quinque nervis manus, ille iam inter manus nervos nullo paço adnumerabo, qui manus nervi quoniam eorum Anatome fidelis & perficiua exoptata admodum est, atq; expedita, quippe que scitu digna sit, ego de illis mox priuatum agam capite peculari, ut omnia faciliora reddantur, & perspicuum magis.

*Opus proprium.  
Cure de nervis manus particulariter agat.*

De Nervis manus. Cap. V.

**M**ANVS, ut diuinu Aristotelis recte appellatur, organum est organo, atq; organum ante organa, que eo quo cernitis articulo fabrefacta est, ut liberis minimeq; impeditis organis praedita sit, & ut sensu tactu accerimo polleter, quinque nervorum paria natura ad manum ipsam relegata, tria nimurum ad extremitas digitos, duo ad extremitam vngue manum, que quinque me morata paria nervorum à spinali medulla ortum ducum egressa per communia foramina vertebrarum colli subsequentiū & à prima thoracis, vniuntur hec adeo postquam egressa sunt, vt hoc ab illi nervorum coniugium distinguere difficultum sit vel illi qui magno progressu in anatome fecerit, separantur tamen deinde, videnturq; rete quodam constitutere, vel quid simile cordula illis & inflatusq; in Cardinalium galeria Rome cernuntur. Hac quinque paria nervorum eodem itinere sub clavula incedunt, nec non ad scapulæ processum internum, quo loco focis quoq; transiente vena bifurca, & axillaris arteria, propterea ne mireris si Anatomes peritus medicus vulnera hac in parte accepta formidola esse & timoris plena asfisientibus predicter. Sed de fungulis separant agamus. Primum igitur par nervorum manus quod inter quintam ac sextam verteboram fertur, vbi ventum est ad cauitatem sub alius nervum emititur ad primum thoracis musculum, alium ad secundum scapulæ, ramum quoq; alium ad primum & secundum cubiti musculum, à quibus flebitur, & transit deinde (si eius progressum persequare) sub primo musculo bicipiti per internam humeri partem, sed post cubiti flexuram vena communis se focum praebet, atque vna secum ad extremitam manum deducitur, inter enim varijs in locis ramulos ad cutem ipsam mādat. Secundi pars transit per eundem est locum de quo in primi paris itinere verba fecimus, tres nervos ad muculos humero familiantes mittit, ex quibus vnum per illud scapula foramen exit, quod sub alia latitat, vbi primo dilatuitur, deinde recta fertur ad flexuram vsg; parte humeri anteriore, inter cubitum ac radium prateriens, in flexura vero ramulos mittit ad quartum musculum, quintum ac sextum, à quibus

*Manus est organum  
organorum.  
Manus est organum  
ante organa.  
Cur recte organum  
in manus.  
Cur latissima arte cō  
tineatur manus.  
Cur quinque pa  
ria nervorum in  
manu.  
Oratio quinque pa  
ria nervorum.  
Vitae manus.*

*Vitae separantur.*

*Car. vulnera ad  
secundum processum  
manus interna int  
lethalia.*

*De primopari ne  
vorum manus.*

*Possit cubiti flex  
rana nervos cum  
vena communis.  
De secundo pari.*

c 2 vniuersi

vniuersi quinq; digitii flectuntur. at vbi radij medium prætergressum est, nerulus emititur satis apparens, profundus, qui incedit adha-  
rens ligamento illi, quod inter cubitum radiumq; situm est, tandem  
in muculm quadratum implatur, qui, vt nrofro de muculis tra-  
ctatus explicavimus, penes brachiale situm manum agit in pronum,  
quamuis Vefalio nostro fecus esse videatur. Maior huicse nerui  
truncus cum magis descendit atq; inferiora petti, transit sub ligamen-  
to brachialis interno, quo loco ramulos parvus muculsi pollicis  
dicatos, & alios ad portionem eorum musculorum quos oblongos  
esse diximus, & à quinti muculi tendinus exorit: alios infuper 10  
ramulos mittit ad partem illorum musculorum, qui à polibrachiali  
exorti, primos articulos digitorum flectunt. hoc itinere peracto in  
ipso manus vola in quinq; neros, quod plurimum est, fed quidamq;  
in septem fecutur, horum quinq; duo per latera pollicis ad illius extre-  
mum vñq; pergunt: interim ad cutim surculi ex illis pulsulant; duo  
ali ad indicem vel potius ad indicis extremitatem vñq;mittuntur,  
cum inter proligibus subeunt, quintus vero per internam  
digiti illius partem graditur, qui medius appellatur, sed in quibus  
septenario numero donatur (donatur enim in nonnullis) sexus per  
externam regionem mediij digitij, septimum per internam auricula-  
ris iter habet. Tertium par neroorum qui manu addicti sunt per  
eundem locum iuxta internum humerum & inferiorem cubitum fer-  
tur, deinde supra articulum inter olecranon atq; internum humeri  
tuberculum, vbi surculos profert, qui per primum muculm à quo  
fit latus tendo difeminantur, item ad secundum tertiumq; brachiali-  
lis muculm, deinde progradientur iuxta longitudinem cubiti inter-  
nam, cuius dimidiū, & amplius vbi præterit in duos ramos inæqua-  
les fndunt; alter naris major est, alter vero minor, & eorumdem al-  
ter intromittit extrorsum alter. Interior transit sub ligamento  
brachialis interno ibiq; ramulos producit ad primum illum mu- 30

In vola manus  
nec quinque ter-  
minus septem.

De tertio pari.

Muculm à quo  
latus tendo dife-  
minans primus in-  
venit.

sculum, quem ego primum obseruauit latum tendinem dilatantem,  
deinde ad fextum à quo minimus digitus ab alijs deducitur, surcu-  
los item profert alijs muculsi dicatos qui digitos extendunt, quos  
à tendinibus quinti muculi tertium digitorum articulum flectentis  
oriri suo loco diximus. mittit præterea ramulos alios ad reliquos  
muculos primum internodium flectentes, quidq; osibus polibrachi-  
ialis adhaerent, hoc peracto in tres neros dislocatur, & nonnun-  
quam in quinque, qui in extremos digitos terminant, per  
latera auricularis, & anularis delati, licet in quibuidam in medio di-  
giti medijs sifst. mittit infuper ramulos ad cutem, atq; ad volam  
ipsum.

ipsum. quamobrem pars interna manus adeo acuto atq; exquisito  
senfu taetis prædicta est, minor ramus per exteriora illius transit, &  
supra brachiale reflecitur, in tresq; ramos dividitur; & nonnunquam  
in quinq; per superiora polibrachialis, & per latera auricularis atq;  
anularis, nec non per medij dicti digitii medietatem, ad quorum ex-  
trenum vñq; deferuntur, quemadmodum de internis diximus. In  
hoc tamen differunt, quod interni externis multo maiores exsunt:  
fuitq; hoc prudenter natura optimum consilium, quippe qua non  
ignorabat externa internis facilius ledi posse. atq; haec tenus de ter-  
cio pari neroorum manus: nunc de quarto.

*Quartus nerus, seu*  
quartum coniugium, omnibus nerois qui in manu cernuntur maius  
exsunt, eodem cum alijs exitu atq; itinere, sed cum ad humeri dimi-  
diis plus minus deuentum est, ad exteriora illius ac superiora refe-  
ditur, atq; ex hoc loco parvuli neroi emanant ad binos muculos  
cubitum flectentes, deinde ad alios muculos exteriores, & ad hu-  
meri, cubitij, cutis, delitescere quoque complices inter alios mu-  
culos quartum hunc quem nunc describimus neraum, & per cubi-  
tum ac radium tenuiter ramulos ad illos etiam muculos emittenteem  
qui à medio cubito exorti pollici suam operam praeflat. Sed cum ad

20  
brachiale proueni illico quis trucus in quinq; ramos scinditur, ex  
quibus binis ad pollicem relegantur ad indicem binis, quintus autem  
ad medij digitii extrellum vñq; instar aliorum. Ex illis autem quos  
ad pollicem proficiuntur dicemus surculi parvuli exiliunt ad mucu-  
lum qui inter pollicem & indicem locum habet; illud etiam præter  
haec tenus obseruato, magni effe huius quarti nerui ad extero-  
res cubiti muculos distributionem. At quintus tenus admodum  
est & cutaneus, cuius ramuli humeri, cubitij, cutem senfu prædicta  
reddunt; mitit quoq; ramos sub ala. quod reliquum est venam ba-  
silicam comitat, propterea huius nerui idem est cum basilica de-  
ducens, è quo surculi varie per cutim ipsum distribuuntur, & tandem

ad extremam manum definit. ab hoc eodem nero quinto sub iugulo mitiuntur neroi ad septimum capitis muculm, ad primum &  
quartum hyoidis, ad primum & secundum thoracis, ad septimum  
humeri, nec non ad binos muculos ceruicem latus trahentes.  
atq; hic est locus è quo neroi ad membranam carneam demadantur,  
deinde ad collum cutem. Itaq; se habet neroorum manus distri-  
butio cuius historiam breui proscuti sumus. sed antequam ab hoc  
argumento dicendamus ficio surculos & propagines exiguis nero-  
rum manus eodem paecto in omnibus hominibus non distribui, licet  
in truncis ipsi raro admodum varietas notata digna reperiatur. si  
enim

*Cur interna ma-  
nus adeo fusa.*

*De quarto pari  
neroorum manus.*

*De quinto pari  
neroorum manus.*

*De distributione  
nervorum manus.*

enim in hoc per medium muculum tenderet in illo prope latera, nihil est quod in re Anatomica veratos in admirationem trahat, & quoniam in illis qui vulnerantur quandoq; sensus amittitur, licet motus integer maneat, in aliis contra motu amissio sensum permanere complures existimant duas neruorum differentias vbiq; reperi, vel ut apertus dicamus vbi nervos adesse oportuit, duplex adesse nervorum genus, alterum motum afferre, ab altero sensum afferri, sed haec opinio in illis mea quidem sententia locum habuit, qui veram neruorum distributionem ignorabant, tu vero scito neruos ad cutim definies, quoniam cutis mota caret, sensum duntaxat afferre, eos vero qui muculam addicti sunt sensum motumq; illis impari. Quocirca si nervi cutis fauiciatur, aut si illos noxa materia lacifit & detinet atq; preoccupat? quid mirum si cutis ibi non sentiet: & quoniam nos dum cutim tangimus cuius nobis duntaxat sensus occurrit, neque enim fuit in superficie muculi, si illi nervi ledentur, qui in muculis inferuntur, illis illeris qui feruntur ad cutim amitterit quidem motus, sed perfrabit sensus: quod si vtrique noxa illata fuerit, & sensus & motus peribunt, haec autem noxa intelligit illata nervo priusquam muculum in loco qui retrahi posuit & contrahit, quo factio vniuersi & coalescere nullo pacto posuit. si enim 20 nervi lefio contingat in ea parte que iam muculum ingressus erat, vniuersi potest, neque sensus motus ut amissio perfeuerat, quemadmodum ego sapienter expertus sum in multis agris, qui mihi in dies innumerabili multiplicidine curandi proponuntur, quod etiam Ludouico Philippino viro docto familiariter in anatomes studiois lubens ostendit.

*De nervis thoracis. Cap. VI.*

*Lat. nemo quia  
do nō amittatur  
neque sensus ne-  
que motus.*

*Cur nervi thor-  
aci non possunt  
nervi manus.  
Nervi thoraci  
sunt paria vnde-  
cim.  
Error Vellalij.*

*Onus.*

*T*HORACI nervi multo minores contigere, quam manus, neq; 30 enim tantos esse necessarium fuit, fuit autem vniuersi paria vndecim, non duodecim ut Vellalio placuit, quem miror non animaduero, cum tamen oculatus simus fuerit, vertebrae licet duodecim numero sint, tamen foramina vndecim habere, non plura, totidemq; esse costarum intertalia. Oriuntur hi quoq; à spinali medulla, ex eis vero est foraminibus vertebris thoracis communibus: neq; tamen ab his vt à nervis manus rete constitutur, & ne longam adeo prolixamq; de nervis thoraci historiam texamus (quo enim patet posse multis prolixitate effugere, si vnumquemq; sigillatum & seorsum describeremus) de omnibus simul haec auditio. Post eorum egredie- è for-

*Cur de nervi tho-  
racis agit in vni-  
uersem.  
Dissic & distribu-  
tio.*

*207*

è foraminibus vertebrarum bipartitos cernes, nō tamen æqualiter, etenim ex his alter maior, alter minor exsift, & alterum anteriora verius, alterum verius posteriora reflecit secando facile cernes. anteriores igitur sub costis progrediuntur per partem inferiorem, vbi sinus illi per costarum longitudinem cernuntur, de quo in libro de Osibus proprio capite loquuti sumus, atque hoc comitantur rami venae fine pari, nec non rami arterie magna, que tria vasa, nervus inquam, vena, atque arteria, per eundem locum transeunt, nimirum sub fuccingente membrana à vertebris ad sternon vsque, iuxta 10 longitudinem costarum atque earum cartilaginum, tanquam linea parallela & aquilatibus prope musculos intercostales incedunt: in quos externos inquam, atque internos ramulos mittunt, qui musculi numero fuit sexaginta octo, ut in nostro tractatu de musculo latius explicavimus, præter hanc quam haecens descripsimus neruorum thoracis distributionem, alij sexto thoracis muculo sensum afferunt in parte eius interna collocato, quiq; anteriora ipsius constringit. A superioribus autem nervi fluunt per primum humeri muculum, nec non per secundum scapulae deinde ramuli alij proficiscunt ad mammillas & ad mammilarum papillas deduci ex his 20 nervis, qui ordine consequuntur, deinde deorum magis à nervis qui in media thoracis regione collocatur pullulant nervi qui ad musculos abdominis obliquos descendentes demittuntur, in quo magnorum fuit distributio. A postrem autem thoracis nervis alij deciduntur, quibus gauder septi trânsversi pars carnea. Quod restat horum anteriorum nervosum tum ad cutem thoracis, tum ad partem cutis abdominis distributur. Nervus item mittunt ad musculos œsophago subfratribus, & ad radices costarum. cum his autem nervis sexta neruorum cerebri coniugatio implicatur. Altera horum thoracis neruorum diuiso ad posteriora ipsius reflectur, & à superiорibus enixa nervi sensum deferunt primis, secundisq; capitis muculis, ad musculos ceruicis ad quintum fextumq; humerum circum agentem, ad primum & quartum scapulae, ad thoracis tertium, & ad scapulae cutem, alij proficiscuntur ad musculos dorales, & ad quartum thoracis ad cutem doris distributur. illud tamen animaduertendum est, hanc cutaneam neruorum distributionem non esse in omnibus æqua, propterea neq; hic, neque alibi in alijs corporis partibus superficialijs certo ordine atque examini im describi ab Anatomo quantumus accurato potest aut debet: nam neq; certū ordinem, neq; numerum certum obseruare possimus, quoniam nunc in plures ramos, nunc in pauciores sece trunci exerunt atq; explicat, & nunc

*Cerucae distribu-  
to nervorum nō  
est in omnibus  
eadem.*

& nunc altius, nunc declivius eorum sit distributio atque iter.

De Nervis lumborum. Cap. VII.

*Cur post nervos thoracis agas de nervis lumborum.*

*Nervi lumborum maiores nervi thoracis.*

*Cur first quinque pars nervorum lumborum licet quatuor tamen sint foramina in vertebrae lumborum.*

*De primo pari nervorum lumborum.*

*De secundo pari nervorum lumborum.*

*Error nonnullorum*

*Quid sit crema-*  
*tritis.*

**Q**VONIAM Lumborum regio, vt in libro de Ofiibus dicebatur, thoracem immediate sequitur, post historiam de nervis illius, lumborum nervos describere operae premitum duxi. Sunt lumborum nervi thoracis nervi maiores. & quantum ratione superius adducta, dum de numero neruorum thoracis loqueremur, cum in quinq[ue] vertebris lumborum quatuor duntaxat foramina reperiatur, 10 quatuor neruorum paria solum, non quinq[ue] esse debent, sunt tandem coniugia neruorum huius partis quinq[ue] numero, quoniam inter extremas thoracis vertebras & primam lumborum incedit primus nervorum par, quod cum ab ultima costa recedat inter lumborum nervos portus quam thoracis adnumerandum est. adde quod ventri in inferiori defertur non thoraci. Hec itaq[ue] prima coniugatio neruorum, qui lumbi additici sunt, egreditur per foramen illud commune, quod est inter duodecim thoracis vertebram, & lumborum primam, tenuis est fatigatus & sub peritoneo progrederit. post egressum funditur in ramos binos, quorum alter alterius major exsistit. 20 qui maior est ad anteriora quadem fertur, sed prius ramulos patit in principia septem trascueri: quod septum a corporibus vertebrarum lumborum exoriri suo loco dividit, alios insuper ramulos mitit ad principia quinti femoris musculi cognomento lumbalis, & alios ramos ad musculos abdominis. qui vero est minor nervus ex hac prima coniugatione ad posteriora reflexus in musculos dorfi terminatur. Secunda coniugatio exire inter primam secundamq[ue] lumborum vertebram, sub peritoneo graditur, & sub quinto femoris musculo, quem ab hoc quoque coniugio ramuli innimiturunt. affligit deinde, sub peritoneo tamen, & a summo ofsis iij ramus deciditur, 30 qui abdomen exiliens primis femoris musculis & tibie sexto senum motumq[ue] afferunt, at ramus aliis mittitur ad extum musculum femoris & ad tibie primum, superataq[ue] parte superiore ofsis iij ad femoris cutem, ab hoc eodem secundo pari exoritur nervus tenuissimus, & oblongus, qui vafa feminaria comittatur, & tandem in teficulū definit, quem neruulum nonnulli cremainstas appellant, qui mire decipiuntur: neq[ue] enim nervulus hic quem nunc describimus, neq[ue] vafa feminaria cremainstas dixeris, sed fibras illes carneas in darto collocatas: ille fibræ carneæ, carneæ inquit ille fibræ darti, cremainstas vere sunt, non vafa feminaria aut nervulus in testem immisus.

Exit

DE CEREBRO ET NERVIS LIB. VIII. 209

Exit tercia nervorum lumborum coniugatio inter secundam tertiamq[ue] vertebram, sub peritoneo defertur, necnon sub quinto femoris musculo. Primus ramus qui ab hoc coniugio deciditur, transit sub os pubis proprie lumen os, atque hic bifurcatur (cur enim voce in scholis nostris trita non vtratur?) atque eius pars altera per superiora fertur curte tenui in genu ipsum definens, altera comittatur venâ saphe- nam nuncupatam, reliquam portionem huius nervi post dorsales musculos cutemq[ue] reflecti videbis. Quarta coniugatio est tercia quartaq[ue] vertebræ emergit (est autem lumbalium nervorum maxima)

10 fertur sub quinto musculo femoris, & sub pubis os, comiterq[ue] co- mitatur venam atque arteriam in ipsum inguen: quo loco nervulos profert qui tun peni, tum scroto deferunt, sed curante sunt, neq[ue] profundiora petunt. in hac eadem inguinis regione in septem postmodum ramos fecatur, qui ad omnes anteriores musculos diltribuuntur, qui partim tibiae, partim femori famulantur. Ex his ramis nonnullos ad genu vifque defendere obseruantur. Quinti paris egressus est inter vertebras quartam ac quintam, deinde in duas partes infar aliorum diuiditur. iter maioriis nervi est sub peritoneo versus anterior transiens per foramen situm inter os coxendicis pu- 20 bis, atque ilij, atque hinc nervuli deciduntur ob nonnum decimum musculum femoris, quod in giryum mouet. nec non alios ad septimum & octauum femoris ciuilem, & alios ad penis musculos, item ramos alios ad vesicam mittit, & in mulieribus non modo ad vesicam, sed ad uterum quoq[ue] cui præter fextum par neruorum cerebri ab hac etiam quinta lumborum coniugatione nervuli obtigeret, atque haec pars de prima parte. Secunda vero reflecitur post musculos dorfa- les, & ad cutem, quod a quarto quoque coniugio fieri dicebamus. Atque hic fuit quam brevissime descripta quinque paria nervorum lumbalium, à quibus prius quan discedo adnota illi postea quam 30 exilere, primum par cum secundo connecti, secundum cum tertio, tertium quartu, quarto quintum eodem proflus patet: que impli- catio similis est brachii nervorum implicationi. Notandum in- super est licet hæc quinq[ue] nervorum coniugationes defri- périmus, non inueniri tamen in omnibus hominibus totidem, cum quandoque quatuor duntaxat inven- niantur: propterea cum quartu & quintum par in nonnullis vniuant, ex hinc duo bus vnum duntaxat par reful- tat, & efficitur.

*De tertio pari ner- vorum lumborum.*

*De quarto pari neruorum lumborum.*

*De quinto pari neruorum lumborum.*

*Quonodo hæc pa- tria nervorum lumborum con- ceditur.*

*Lumborum nervi non sunt tempore quinque paria.*

## De Nervis ossis sacri, &amp; Pedis. Cap. VIII.

Oras.

Nervus ossis corporis maximus.

Musculus iliacus.

Vtius iamenti in  
er tibiam &  
fibulam.

**C**VM hi nerui particulatum & accurate describi consueuerint, nos eisdem ordinem sequentes, de his distincte quantu in nobis crit agere conabimur: qui nerui, pedis etiam nerui non iniuria dici possunt, sciendum itaque hocce exire inter vlimas lumborum vertebras & ossis sacri summitatem, item à primo, secundo, tertioq; ipsi ossis sacri summittate, at quum primum haec quatuor neruorum principia exiure vinuntur, maximum nostri corporis neruum constituentes, qui sub peritoneo ab interna abdominis parte ad externam repit verius clunes, transq; inter coxædemic & cocigem supra quartum musculum illum, à quo femur circumagit, vbi exiit prope maiorem trochanteria nonnullos mittit neruulos ad tres musculos à coxendice exortos tibiam flententes, alios quoque ad ostantum liuidum dictum musculum, qui & ipse oritur à maiori trochanteria, deinde recta pergit, per posteriora femoris inter quartum, quintumq; tibiae musculum, pene ad flexuram ipsam genu: quo loco in duos infiges ramos diuiditur, ex quibus alter maior, alter minor cernitur. maior posteriorem, minor anterioriem tibiae partem occupat: maior rufus sub flexura genu neruulos mittit ad primos musculos extremiti pedis. A minori autem trunco neruulum exortum cōspicies, qui in musculum sub poplite latitante inferiorem, & aliud in tertium musculum ab exteriori femoris capite exortum. Sed postquam maior truncks flexuram genu præterit, in alios neruos subdividitur, quorum ramus vnuus tendit sub duobus primis musculis pedis, quorum parte carnea præterergressa sub cutem repit, in qua per posteriore tibiae properat ad extremum vñque pedem. ab altero ramo emanant surculi ad quartum musculum, qui inter posteriores tibiae musculos maior exilit, deinde per posteriore interioraq; tibiae delatus iter habet sub interno malleolo, tendens sub pedis plantam, neruos ad cutem emittens primo ad primum, secundum, & tertium pedis extremum musculum, deinde ad omnes illos musculos parvulos in ipsa planeta delitescentes, deinde diuiditur adhuc in neruos decem, ex quibus duo per vnumquemq; digitum ad eius extremum vñq; deferuntur, ramuscules interim ad cutim illorum spargentes. Alter vero ramus profundiora penetrat, & permeat inter tibiam fibulamq; ligamento illi adhaerens, quod inter tibiam ac fibulam sitū est proprio tractatu auditus (quo ligamento posteriores musculi ab anterioribus diuiduntur.) mittit quoque neruulos ad quintum, sextum

## DE CEREBRO ET NERVIS LIB. VIII. 211

sexturn septimumq; pedis musculum. Alter truncks minor sub fibule appendice præterlabitur, ad anteriorem partem delatus, quo loco neruulos profert, qui musculis tum à tibia, tum à fibula exortis dicanter: truncks vero deorsum descendit per ipsius fibulæ anteriora. Quamobrem hic maximopere animaduertas velim lector candidissime, hoc enim scitu est tam necessarium quam quod maxime, si cauterium fieri oporteat, vrne ad fibulam accedit, sed ad tibiam duxat, neque hoc fat est scire quo loco sit faciendum sed addito dum sit cauſticum, primum musculum præterea cautio est; nō si magis penetrat hic neruus quam nuper diximus laderetur, quo lazo gravis symptomata conseqüi solent, vel fatem cauterij locus nunquam pene dolore aliquo destitutus. Reliqua portio neruus huius deorum fertur fuli ligamento, parteq; pedis anteriorie transit sub externo malleolo per extremiti pedis superiori: & ex hac fede surculi mandantur decimoctauo pedis musculo, quod superest in decem nervos separatur, qui in extremito digitorum inferuntur, & desinunt. ab hoc codem trunco neruulos aliis cutaneis proficiunt, qui ad extremum pedem vñque progredit. Post tria foramina ossis faci, sequitur quartum, & quintum in quibulam, que diuerterat a vario ossium facrum constitutum originem ducit: neque enim in omnibus idem est, nam in aliquibus quinq; ossibus conflat os facrum, in alijs sex, leet nunquam inuenire possis os facrum ex tribus tantum ossibus constructum, vt Galenus fallo existimat si hominem descripit, sed simius non hominem descripit. In cadauere igitur cuius facrum os quinque ossibus cōfert quatuor aderum foramina, quod numero cōfert quinq; foramina videbis, que sita sunt inter os & os, vt abunde suo loco dictum à nobis est. Igitur ex duobus foraminibus subsequenteribus egrediuntur duo alia neruorum coningia, quae post egressum ipsa quoq; vniuersit neruum gigantia, qui reflectitur & ad musculos narrati distribuitur, necnon ad cutem illarum: in internam quoque abdominis partem mittit neruulos ad musculos recti inteflini, & in non nullis non modo ad hos, sed ad vesicæ quoq; musculos, immo in nonnullis foemini ad uterum quoq; aquæ ad vteri ceruicem, item ad earum vesicæ musculos. ali quoque surculi ad perineum atque ad scrotum deferuntur. E posteriore vero parte ossis sacri per ea foramina neruuli profiliunt parvi admodum breuesq; qui ad musculos dorsalia ad nates ad posteriorem cutem delegantur. Et quoniam Galenus aliq; Anatomici de neruo quodam loquuntur, quem inconjugatum vocant, secundum ipsorum sententiam, si vera est, in extrema spina

Cauterium in crura  
rebus facientibus,  
& quantum prou-  
fundum.Os facrum non cō-  
flat in omnibus  
totidem ossibus.Nervi posterioris  
partis ossis faci.Nervus inconjugata  
tus secundum Galen-  
sum vbi est.

d 2 nalis

*Nervus inconspicuus non datur.*

nalis medulla parte deprehenderetur. Ego vt ingenue fateor huc celebrem nерuum inconspicuum hoc loci nunquam compere possum, liceat accurate secuerm huius vniuersitatis gratia se numero, sed in omnibus quo haec tenus feci penes innumerabiles, compere extremam spinalem medium in furculos complures dextros ac sinistros distribui, qui deinde per quartum femoris muscolum disperguntur, & per cutem que inter nates & ad anum vlg: procedit. De illis autem nерiorum conjugationibus sibi coccige prætereuntibus, quas Ga-  
tem fominauit nihil attinet dicere, propterera quod nufquani in ho-  
mine reperi possunt, cum non adint. fed priuilegium à nерiorum 10  
historia dictedamus illud adnotes rogo, in quois humani corporis  
musculo quamus minimo suum nерuum adesse, quod minimu est.  
nam in aliquibus nervos duos, in alijs tres, quatuor, ac nonnunquam  
quinq: videre poteris, neq: iniuria. si enim nervi carerent, muscu-  
li nequitquam essent, quamus oppositum Vesalius nostro videatur.  
cuius opinio in hoc imaginaria potius quā vera exigit, forte es alio-  
qui indecessus in nерiorum distributione, qua mihi admirabilis esse  
videtur, cum secundo defessus est scriptum reliquit musculos ali-  
quos abq: nervi reperi. Quoniam vero nos in nostra historia  
de fabrica Humani Corporis cerebrum ipsum nерuum originem 20  
diximus, vt reuera exilit, co: autem arteriarum originem, & ve-  
narum iecur, non defuturi exilimo qui huic nostrae opinioni aduer-  
tent probantes nervos arterias venasq: spermaticas feminariasq:  
nostrorum corporis partes neque à cerebro, neque à corde, neque à ie-  
core exoriiri posse, fed à femine duntraxat. Sed nos, qui solidam  
Anatomam profiteremur, sensuq: vegeti vti in humanorum cor-  
porum dissectione conamur, has futilles & apparentes  
ratunculas cum rei veritate nequaquam confen-  
tientes, & medico futuro inutiles, tanquam  
nullius pretij, bona lectorum 30  
venia recimus.

Galeni error.  
Conjugationes ner-  
vorum sibi cooc-  
ge in brevis non  
inveniuntur.  
In omni musculo  
adsum nерuum  
vel plures.

Vesalius eror.  
Vesalius excusa-  
tur.

Negligenda fer-  
tilia quadam argu-  
menta, & arguio  
la medico viro.

# REALDI COLVMBI CREMONENSIS

DE RE ANATOMICA  
LIBER IX.

## DE GLANDVLIS.

LANDVLIA nihil aliud est ( vt ad eius descrip-  
tionem immediate deueniamus ) quam corpus rotundum, oblongumq:, quod plurimum  
est rarum, & poris retortum, ductus in locis  
varias ob caulis posita fuerit adenes, sive gla-  
ndule. est enim eorum multiplex visus, aliae ve-  
nis, & arteriis instar lectuli sternuntur, vt illas  
detineant, aliae vt fædes vacuas repleant; non enim  
datur in natura vacuum; aliae vt humiditates súcipient, & contine-  
ant; ne ob motum loca exsiccarentur; aliae vt excremantia súcipient.  
20 atque id genus glandulas, sive adenes in varijs corporis nostri par-  
tibus repertas. Prima in calcaria hoc pæsto, vna in cerebro, hoc  
est inter cerebrum, cerebellumq:, quam comarii pineale appellat,  
de qua in tractatu de cerebro verba fecimus; hec sphærica est, ob-  
longa tamen: alia in fella sphenoïdis extra cræfam membranâ iacet,  
in quam peluis, sive infundibulum definir. Quid autem sit fella cu-  
realis, dictum à nobis est in lib. de Ossibus. & hac illa est glandula  
cerebi excremantia súcipient, que polmodum ad nafim, pal-  
atumq: transmittit. In oculi vero orbita quatuor adstant glandule,  
duæ tincillæ singulæ orbitæ, dextra, finitraq:, due inquam supra,  
infra reliqua. quo loco posita sunt à natura, vt humiditatem super-  
vacuum ad oculos tendentem súcipient, illosq: humectaret, atq;  
irrigaret; ne eorum motu adeo frequenti nimis exsiccarentur; itaq;  
moueri deinceps desinenter, ha: illæ sunt, qua mærore, aliae cau-  
fa constricta lachrimas exsunt, atq; effundunt. Binæ alias glan-  
dulas habet pharynx parihinc dictæ cerebri humiditatem súcipientes,  
partesq: illas humectantes, qua humectatione maxime in-  
digent, cum continenter laborent nobis nunc loquenteribus, nunc  
edenteribus, aut inspirantibus, aut exspirantibus. Alias insuper sub  
radice lingue compertes, que in nobis paruæ sunt, quarum ea-  
dem est cum prædictis utilitas. duæ aliae hærent laryngi, atferæq;  
arteriæ



*Substantia glandula-  
ria qualis.*

*Visa glandularum  
multiplex.*

*In natura non da-  
tar vacuum.*

*Prima in calcaria.*

*Glandula in fella  
sphenoïdis súcien-  
tia cerebri.*

*Glandula circa o-  
culos viva du-  
plex.*

*Lachrimæ unde flu-  
ant. Parihinc lpha-  
rynge cur polita  
bit.*

*Glandula sub lin-  
guæ.*

*Cur larynx videtur  
promovere mictio-  
nis in viris quia in  
feminae.*

*Thymus sive la-  
ctes sive ingulis.*

*Glandula circa os  
phragmam cur-  
rit tot glandulae  
per mesenterium.*

*Affectionis & pa-  
creas maior por-  
tio inter ventri-  
culum & spinam.*

*Parafolias & af-  
flictiones.*

*Telos multorum  
& marium inter-  
adens postulat  
communicari.*

*Cur sunt post au-  
tes glandulae.*

*Parotides unde fi-  
ant.*

*Emunctoriorum cor-  
dis.*

*Iccoris emun-  
ctorium.*

*Glands penis mini-  
ma consummata  
de inter glandulas.  
Salivaria glandula  
lata equalis.  
Oncus quod trans-  
mutatur in cor-  
pus in culmine ma-  
tatur.*

arterie, qua' femini sunt, quam viris crassiores; hinc laryngis pars prominentia in paucis mulieribus conspicua est: nam ab harum glandularum crassitate occupatur, & sub ea latitat. sub ingulis item, vbi vena cava in axillarem, & iugularem fecatur, aliae adiunt, in nobis tenues, crassae vero in bruis, que lactes dicuntur, & thymus. Rursum in Thoracis cauitate due aliae conspicuntur medio oesophago adinxia, vt ab eo continenter oesophagus humectaretur. ita enim cibus faciliter pertransit, delabaturq; at in abdominis concauo, non die sed pptermodi innumerabiles reperiuntur per mesenterium dispersae, ob diuisionem tum venarum, tum arteriarum. inter quis insignis 20 quidam est sub ventriculo, tum ob vena porta diuisionem, tum ut ventriculi propanulum foret, ne is spinam contingens ledere tur. his nomen est pancreas, hoc est affluius. Ad radicem penis, vesiculae; extremum, hoc est ad vesicam collum binarum adiunt glandulae crassifusculae, que parafolias, hoc est absidentes vocantur. he semen suscipiunt, & continent: si quicquam est, cui testes tum marium, tum feminarium inter glandulas communare libeat; huic per me adiuvaret licet; nam substantia testium a glandularum subfascia parum differt. Nunc, poitequam internarum glandularum historiam expediimus: operae prestitum videatur de externis quoque meminisse: 25 deci illis primis, que post aures sita sunt. Scendum itaque est penes aures, nec non sub maxilla inferiore multas adesse glandulas, que tum venarum, tum arteriarum diuisioni, tum quibuidam cerebri superfluitatis fulsiciendis deferuntur: propterea emunctoria cerebri appellantur, haec sunt fatus insignes, & crassae fatus: in quibus frequenter fit illud genus abcēsus, quod a loco parotidas Graeci vocant. Præterea sub axilla non paucæ adiunt easdem ob causas genita, quas supra memorauimus; qui locus cordis emunctoriorum appetellatur. In ingue etiam inter abdomen scilicet, & femur mulieris glandulas obseruare poteris iijdem rationibus, atque visibus 30 brefactas; & hanc regionem iccoris emunctoriorum vocant. Nec defunct glandulae in flexura tum cubiti, tum genu, fed parvae, ob vagorum diuisionem factæ: atque has glandulas in omnibus pasim congeries; fed in quibuidam prater has in collo, brachii, cruribusq;. Sed quoniam hoc raro evenit; harum historiam prætermittendam duxi. Pena autem extremitas licet glands nomen obtineat; tamē glandula substantiam nequaquam obtinet. Sed manūlārum substantia tota glandulosa est, ac pinguis, prater papillam, quas glandulas natura candidas esse voluit, vt languinem rubrum in album lac vertere facilissime possent. etenim in humano corpore quodcumq; transf-

transmutatur: in colorem transmutantis transmutatur. Posita autem sunt mammæ glandulose, vt diximus, in anteroiore thoracis parte tū ob venustatem, cuius ratio habenda erat, tum vt lac commodius infanti præberetur: & inter cutem, membranamq; carne posite sunt. Atque hæc haec tenus de glandulis humani corporis.

*Cur mammilla  
in thorace.*

## REALDI COLUMBI CREMONENSIS

### DE RE ANATOMICA LIBER X.

#### D E O C V L I S.



20

*Oculi nobilitati-  
mi.*

*Oculi organa vi-  
sionis.*

CVLI in homine magna sunt, atque adeo in-  
gentis nobilitatis, cum insignis, & dilectæ ab  
omnibus visuæ virtutis organa exstant, ma-  
ximo propterartificio à Dei optimi maxi-  
mi maiestate, ac sapientia creati sunt, & in se-  
de fatis tuta sit, eaq; nostræ corporis eminenti-  
tore, vt instar boni custodis effent, & tanquam

speculatores, quos videmus dum ciuitates atq; oppida custodiunt,  
aliora loca ascendere, vt longius propiciant. Penes cerebrum ve-  
ro locatos sive oculi quid mirum? cum à cerebro ortum ducant.

Animauertendum itaque est natum binas ciuitates in capite, ma-  
xillaq; superior exculpsificare, vt tuto in loco collocarentur, multisq;

30 illas propugnaculis circumscriptisse: supra namq; os frontis, super  
ciliaq; collocavit, infra os primum superioris maxilla, nec non os  
maxilla, hinc nares, & ingulis, os, præterea palpebras cartilagineas,  
musculos ipsas constringentes, ciliaq; vt ipsi visui dirigendo defer-  
irentur. oculorum forma in homine vere sphærica est, idq; diligenter  
obseruato, nihil enim in homine, cum ab oculo discesseris, vere sphæ-  
ricum est. At aliorum animalium oculi non sunt vndiq; orbiculares,

sed vel obliqui, vel depressi: neque id mirum est, cum hominis figura  
raro interruo, ut reliquis distet animalibus. Scito præterea ne-  
minem ante me hominis oculum descripsisse, sed omnes beluinium

oculum descripere, magno & turpi errore, in quem ipse quoq; Vef-  
falus

*Quæ & quæ sine o-  
culorum propa-  
gundula.*

*Cilia visum diri-  
gunt.  
Oculus hominis  
vere sphæricus.*

*Alij Anatomici  
brutorum oculos  
descripere.*

fallus incidit, in eius vniuersa pene formatione cum alijs Anatomis deceptus, quod verum esse facile perficiens, si Galeni, Vesaliij, aliorumq; Anatomicorum historiam de oculo cum nostra contuleris, & profecto non leuter hi homines accusandi sunt, Galenus præfertim, & post ipsum Vesalius, qui tantam rem, tam illuftram, tam optatam, tam negligenter scribendam putarent, beluimus oculum pro humano dissecantes, quo loco oculi siti fuerint & cuius visus gra tia, visionis scilicet, nemo est qui ambigat: quomodo autem visio facta, non est facile explicatu, & adhuc sub iudice lis est; alij namq; videtur visionem fieri per emissionem, alij vero per innisionem 10 excludantur: quod argumentum nunc non est difputandu locus. Illud praefactum tractationem scire est, oculos videndi causa factos, que res ita est homini necessaria, vt qui illa vel natura, vel casu, vel agitudine orbatis sunt, se infelices appellant. Huiusdem autem facultas a cerebro proficiscitur a visuis spiritibus per opticis nervos ad ipsos delata, quos neruos crajos esse, molles, porosos raraq; textura esse diximus, necnon a membranis tum dura, tum teni intuleros, qui ab interiore cerebro ad basim exquiruntur, & sphenoïdes os per sua pilorum foramina orbicularia penetrantes, in internâ oculorum cauitatem defuntrunt, ibiq; membranam amphiblitoïdram 20 nunc upatam constitutunt. Oculi itaq; ex multis partibus constat. Ex quinque musculis minirum, membranis sex, tribus humoribus, ex neruis, venis, arteriis, glandulis multaq; pinguedine circumquaq;. Ex musculo oculo defrumentibus, quos in nostro tractatu de muscu lis quinque esse diximus, quatuor ita dispositi sunt, vt in quatuor angulos distributi videatur, supra, infra, & dextris & sinistris, quorū exortus a sphenoïde, durat, matre oblongi sunt, fibrisq; rectis cōstant, & substantia pilorum in finibus explicates, tendineam membranam constitutum, que in corneam post iridem definit, quorum 30 vnuiqui, cum forclum & abz; reliquorum ope sum officium facit, oculum trahunt, vel sursum, vel deorsum, vel dextorum, vel leviorum: at si eodem tempore in agenda coeant, tunc oculum si- fluunt: cum vero non vna agunt tempore eodem, sed successi ab ijjidem, quos diximus musculis quatuor, oculus in girus vertitur, quoniam motuum dispari tempore diuerterit in illis quoq; quatuor musculis obseruabis, qui brachiali mouendo addicti sunt. Itaq; ab ijjidem motoribus diverso modo se habentibus variis edi motus nullo pacto absurdum esse videri debet. Quintus vero oculi musculus, quem ego primus inueni, oculi dimidium & amplius amplectit, tranferi posse, qui tamen nullo pacto despiciendus erat, cum nobis oculi Realdis primis inueni.

lifissimæ

lifissime actionis gratia sit a diuina prouidentia constitutus: nam, vt inquit Poeta ille,

Pronatū cum spēctent animalia cetera terram,  
Os homini publīme dedit, cōsumq; videre

Iufit, & credos ad sydera tollere vultus, at huius musculi beneficio celsi ac beatas celerū intuemur, opificemq; uniuersi pure fandeq; uenereumur; cuus nutu machina tanq; operis capta perfec-  
taq; est, cuiusq; bonitate mouetur, seruatq;: neque solum atloli oculos ab hoc quinto musculo potest, sed etia fulti, & in girum ver

10 ti, & in fua sedē immotus contineri, ne huc atq; illuc temere flecat-  
tur. Illud præterea meministi oportet, secundum neruorum coniugium in his musculis distributis, quos inter, & oculum neruūmq; opticum magna pinguedinis portio collocaretur, ne asiduo & per petuo fere motu oculi exiccatetur, atq; tabesceret. Adiunct etiam binz glandule, quarum altera supra est, infra altera, per quas la-  
chrimes misericordia ducti effunduntur, vel callidi mullerulari oculos exterendo exprimitur, ut ab amatoribus aurum extorqueant. hq; glandula ut oculum ipse quoq; irrogent facte fuere. Ex fex oculi membranis plurimi extra extor, plurius nominibus infinita: nam 20 adnata, alba, adhaerens, & coniunctiva appellatur, haec tenuis est & candida à pericranio ortum ducens, & in maiorem iridis circulum definit: est autē iris in oculo circulus ille uarij coloribus refertus, que colorum varietas (quicquid haec de Aristotelis uidetur) uece membranae, non humoribus (ut ille uoluit) accepta ferenda est: que ueca non est in omnibus hominibus concolor, nam in hoc nigror est, in illo magis albicat, in alio carnea, aut auria cernitur. Iridis uero nomen in oculo, à celestis iridis similitudine translatum fuit, at quod in oculi centro uides in puncti perimigrum, pupilla nuncupatur, cuius ope videmus. Licit autem pupilla nigra admodū appareat tamen neq; ipsa, neq; quicquam, quod eidem subfit, atru est, sed pellucens atq; perpicuum. Secunda oculi membrana nomi ne caret; neq; id mirum est, cum haec nomen incognita fuerit. haec à nerueis musculorum oculi tenuitatibus giginitur, & sub adnata termi natura prope iriden. Membrana tercetta ceratois, id est cornea, durat, dicitur. dura etenim crassat, exigit, cum à dura matre exoriatur. ab hac membrana ceratoide forma oculi constitutur: vnaq; est sui exortus ratione. Arabes autem Anatomici vnicā fidelia duos paries dealbantes partem anteriorem corneam, quod infar cornu per linceat, posteriorem sclerotica durius appellant, sed una dunctat, dicitur, non due, & à dura membrana ut dicebam proficiscitur.

Scendunt par nec  
in oculorum musculis in  
serice. vñas  
oculii fabrica.  
Glandula in  
oculi fabrica  
est.  
Intra oculi unde re-  
primuntur.  
Glandula oculi  
in levitatis visu.  
Ductus glandularis o-  
calorum.  
Prima oculi mem-  
brana nonna.  
Coniunctiva oculi  
ab iride depre-  
rito. Iris in oculo quid  
est.  
Aristotelis error  
de Iride oculi.  
Vira nō est in om-  
nibus concolor.  
Tenuis oculi etho-  
mologus.  
Pupilla quid sit.  
Pupilla nō est sita  
De fœcida mem-  
brana oculi.  
Secunda membra-  
na incognita alios  
nam.  
Oculi & inferio-  
ris.  
De membrana ter-  
cia.  
Onus.

Ceratois confi-  
tus formans ou-  
li.  
Arabicus error in  
sorites.  
Cornea vñica est.  
Cornea qualis sit.

e Ceratois

Vitis quinti mu-  
leculi oculorum.

**Cornes membran-**  
gen visitantes.  
In cornae quid cō  
tinente.  
Do maria mem-  
brana oculi.  
Nomina.  
Originis effici-  
entia.  
**Interior.**  
Quanta membra-  
na non ambit to-  
tum oculum.  
  
Vbi quanta mem-  
brana sit duplex.  
  
Cur vaea dicuntur  
quanta membrana.  
Colores in vaea  
varijs in homine.  
  
In bove colores  
vuae plurimæ  
in homine.  
Vitis membrana  
in pupilla.  
  
Cur deficiuntur  
oculis claudam-  
nas.  
De quinta mem-  
brana oculi.  
Retina origo &  
distantia qua-  
lis.  
Situa.  
  
Situs retinæ ratio  
reditus.  
De fracta membra-  
na oculi.  
Nodus ethimô.  
Orus.  
Substantia.  
Qualiter compar-  
atur ad araneam.  
Vitis aranea.  
Vessalus in ar-  
anea membrana  
obscures.  
  
Galeni error in ar-  
anea membrana  
Idolam visionis  
Galeo quid.  
Mêvam aranea  
vnica eft.  
  
Membrana instar  
ciliorum de qua  
Vessalus non eft  
quid diffidunt  
a membrana del  
criptis hademus.

Ceratois anteriori in parte diaphana eft; perpicua, & instar cornu luctuosa, & fabtilis, quo loco iris necno pupilla sita eft; hæc oculum fiftit, neruum opticum insuetum, & oculum: intus concava eft, & in ea tres humores, tresq; alia membrane continentur. Quarta oculi membrana vaea dicitur: dicitur & corion, hoc eft secundina & coriformis: à tenui meninge ortum ducit, primumq; neruum opticum insuetum, deinde sub cornea dilatatur & ad anteriora vij; porrigitur, verum oculum vniuersum non ambit quemadmodum cornæ facere diximus. postea vero quām ad pupille locum peruenit, quæ vaea forma, atq; effingit, versus polteriorum partem re- 10 flectitur, & ad iridis principium progreditur, ibiq; duplex efficiuntur atque à cornæ toto illo intervallo, quod diaphanum eft, abscedit, licet in alijs partibus non parum illi connectatur. Vaea nomen fortia eft, co quād vaea granum videatur esse, cui capulus ademptus fuerit, in hac, vt dicebam, magna colorum varietas spectatur. in hominis namq; vaea nigrum colorum cernes, punicum, ceruleum, rubrum: at in bove, præter hos virideum & cianœum, ex qua colorum varietate deficiuntur oculi recreantur: propterea oculos claudimus ut spiritus vifui ab hofce multiplices colores conuerſi recurrentur. Quinta oculi membrana amphibylifroides, hoc eft retina dicta, ex 20 ipsam visorij nerui substantia elicitor, fed si proprie magis loqui volumus, retina hæc nō eft membrana, sed res mollis, & alba, quā si colligatis, atq; vnâ politam speciem cerebri substantiam iudicabis. hæc intro magis quam vaea facit, paulo vterius progreditur, oculi dimidium penes vitreum humorum natura vaea collocavit, vt alienum ad ipsum deferret. Sexta membrana arachnois græca latiane aranea dicitur, nam aranei telam præ se ferre videatur. Oriuntur & ipsa à tenui meninge: tenuissima splendensq; eft, illis pelliculis immillima que in caparum interuum cernitur, vrias eius eft vt humores vitreum, & crystallinum complectentur. Vessalus alioquin 30 magnus Anatomicus in hac araneiformi membrane describenda perplexus eft, & nullo paço perpicuous: nam & ipsam temere diuidit, deinde ignorare videtur ab hac vitreum humorum circundari. In eadē membrana ipse quoq; Galenus dormitauit; nam ab ea partem illam separavit, quæ ante crystallinum sita eft, quam idolum & simulacrum visionis appellat. Ego vero vnicam eft afero, licet ea parte, quæ ante crystallinum locatur, paulo crasior fit; quam in reliquis partibus. Atq; hæc sole sunt urez oculi membrane, quare ne exspecteatis dum ego de illa loqua membrana instar ciliorum, quam Vessalus somniauit: nam linea illæ, quæ humorum crystallinum circumstant

circumstant, in hac quam paulo ante descriptimus aranea collocantur. Humores in oculo tres sunt, aqueus, crystallinus & vitreus. Aqueum, qui & albagineus quoq; dicitur, natura anteriore in parte locauit inter membranam vicanam, ubi duplex & intera redditur corneumq; qui humor paucus admodum eft, & in eo suffusiones sunt, quas cataractas recentiores appellant. Hoc quod dicam obsecro lector ne excidat, me certa conjectura deprehendit, humores hunc instar exrementi eft: nam ego bis hinc oculis uidi totum prorsus effutum esse ob vulnera, tamen spatio temporis renatus, ita vt eodem oculo cernerem deinceps poterit. Secundus humor oculi crystalloides crystallinum ue nuncipatur, eo quod ita spideat, vt lumine, & perspicuitate crystallinum referat: suis quoque eius eft anteriora vitreus, pene in centro oculi, cumq; humor vitreus posteriori in parte amplectus, neq; illa inter ipsos membranam interieret, ante tamē ab aranea obteguntur. Figura crystallinum humoris sphærica quadrata, fed depresso anteriorius: quia humorum aqueum reficit, lentis formam refert. Huius substantia duriscula eft, quam si fia sede dimoueris, & ad scriptos caracteres accedatis, maiores effidentur, & facilius conspicuuntur, supicorij hinc speciilorum intentionem originem duxisse, vñ crystallini humoris permixtum est, atque extollendum, nam præcipuum eft, ac pene princeps videndi instrumentum, propterea idolum simulacrum, visionis nō diuinaria appellatur. Hanc partem libenter contemplant auditores in theatro, nam oculos atque animum delectat, pulchra res est frictu digna. Tertium hialoida hoc eft vitreum vocant Anatomici, eo quod vitru filum specie se præ ferat, posteriore in parte collocatur: neq; ibi solum sed anterioris quoq; non exiguum portionem, ita vt ex quatuor oculi partibus tres occupet hialoides, partem autem cum dico concavam intelligo. hic humor concavus in medio factus eft, quoniam fibi crystallino cedendum erat, ipse quoque splendidissimum eft, spicatissimi incundus. hunc vñ cum crystallino inuoluit aranea membrana, penes quem retina iacet, à qui ut treus humor alitur, at vitreus vicissim alit crystallinum, itaq; nil in ritrum eft vitreus humor pellect, cum alimentum immediatum futurum sit crystallini præludent, & in nutritione gignatur humor illus, qui aqueus appellatur. Hi sunt tres humores in oculo uisionis existentes: nam horū opes, nisi quid obliter, medio proportionato existentes, nūlibetq; in interuum decéter locato facile, & recte cernimus.

Præter musculos quinque oculo deferuentes, præter fem-  
branas, tres humores, glandulas binas, neruum opticum, secundum

De humoribus oculi.  
Apud humoris sita.

Humer aquos eff-  
eientur.

Humor aquos  
poterit renaci.  
Cur fecundus hu-  
mor oculi dicas  
crystallinus.  
Situs crystalloidis

Crystallini figura.  
Substantia crystalli-  
lii qualis.

Specimen inus-  
tum unde initium  
Crystallini hu-  
moris vñ.

De tertio humore  
ali nomine  
Chymologia.  
Situs humoris vi-  
tri.  
Cur vitrus hu-  
mor sic cœcaus.

Aranea membra-  
na proposita se-  
parat crystalli-  
num & vitreum.  
Retina autem humo-  
rem vitreum hu-  
moristicum ali  
substantialium.

Epligoni parium  
oculi, oculorum  
defensionis.

nerorum coniugium, pinguedinemq; venae adfunt, & arteria per muſculos pinguedinemq; diſperſe, necnon per mebranas, in quas multæ ipſarum diſtribuantur, item per corneam atque vuenam.

Pteroratio.

Vefalius errat in  
ſeculi hiftoria.

Et haec eft vera germanaq; fabrica humani oculi explicatio. quia ſi cum re ipſa contuleris, tu quoq; huic hiftoria ſubscribes, quam ego pure ſcriphi abfq; verborum circumſcriptionibus, & fine fuso. Erratoꝝ Vefalij in hiftoria de oculo nullo negocio deprehēdes: quem mirum eft in membris adeo nobilis deſcriptione tantopere lapſum eſſe: nam non modo in muſculis & membranis, ſed in humoribus quoque decipitur, & tota errat via, exiftimans cristallinum humor in centro oculi exquifite ſitum eſſe; item tantum humoris aquae, quantum vietū reperiſſe.

# REALDI COLVMBI CREMONENSIS DE RE ANATOMICA LIBER XI.

20

## DE VISCRIBVS.

De Vuela, Tonfillisq; nec non de tunica veftiente Nasum, Palatum, os eophagum, ventriculum, inteffina & aspera arteriam. Cap. I.

Cur hic non apte  
de rectore, corde,  
& cerebro.

VANQVAM Iecur, & Cor, & Cerebrum viscerata ſunt, deq; his in traſatu de Visceribus agendum videtur: tamen de his hoc loco non inſtar trium fontium, à quibus varijs proficſcuntur riuii, qui vniuerſam hominis fabricam irigant; abſque his ceu lapideam, atq; inutilem

30

Cur vena genitrix.

futuram. Propterea, vt alinetum per ſingulas corporis partes flueret; vena genitrix ſunt, que naturale languorem in hepate, tanquam in proprio fonte elaboratum deferent, qui ad ſuperiora non fecus atque ad inferiora labitur. Quamobrem natura vna cum fanguine lotij partem deferrit voluit, tum ut vehiculū fanguinis lotium foret, tum ut ne fanguis alicubi ſifteret, & inſtar gelu rigeret. at eius

ope

Cur lotum vna  
cum fanguine de-  
feratur.

## DE VISCRIBVS LIBER XI.

221

ope fanguis à magnis venis ad mediocreſ, atque ab his ad minimas viq; properat. Item à corde vitalis fanguis vna cum calore ad omnes corporis partes per arterias communicatur. Eodem paſto cerebrum per neros, ſpinalemq; medullam ſenſum, motumque ad vniuerſum corpus tranſmittit: etenim abfq; nerorum distribuſio- ne, neque ſentire, neque moueri vlo paſto poſſes. Dimiſo igitur cerebro à ſuperioribus inchoantes conſentancum eft, vt de illa tunica dicamus, qua os ambi, lingua, laryngam, & eophagū; de gargareone, & parithmiaj; ne quicquam intacum prætermittamus. deinde loquemur de thorace, poſtremo de ab domine. Scien dum itaq; eft tunicam illam, à qua nares intus, palatum, lingua, circundatur; me iudice: duræ matris portionem eſſe que poſtquam caluariam exteriorem precipue egrella eft; amplificatur, cratior, & pene carnea redditur: à qua cum vniuerſum palatum interne, & os ipſum inuolatur, ad palati extremitatem duplex euadit; elongata; aliquantulum partem dignit rotundam, oblongam, cratiſculam, pendulam, varijs nominibus inſignitum: etenim vua dicatur, vula, columella, gargareon. Vifa eius eft, vt humiditatè à cerebro precipitante detinetur: idq; non temere, ſed vt detēta partes illas, quarum motus pene perpetuus eft, humectaret. Voci etiā, & pronunciacioni non parum conſert: vt illorum exemplo eleganter, facileq; diſcre poſtumis, qui ſeu gallico morbo diu laborant, quibus cù dira morbi lues columellam exedit, ruci admodum ſunt; & crociare potius, quām humano more loqui videntur. Ter tia eft inſipere gargareonis utilitas, ne ſelicit puluis, qui iam nobis iniuitus quandoque os ingrefiatus erat, ad aperā arteriam praecip progrederetur. Vtrinq; duæ adfunt glandulae, quarum altera à deo tris eft gargareonis, à finiſtris altera; parithmia dicuntur, tonifie, amygdala, faucesq; carum ſubflanta glandulosa eft, facta ha quoque fuerunt, vt cerebi humiditatē ſupciendo eſſent, idq; propriea quòd regionem hāc, quā graci pharyngā, latini fauces appellant, humectando eſſent, hiut autem finibus continetur pharynx. Basili capitis, palatiq; nec non corpora anteriora vertebrarum colli; ꝑ loco complures organa cerneſ laryngā nimirum, os hyoides, eiusq; muſculos, lingue radicem, eiusq; muſculos, ſextum neruorū par, iugulares venas internas, carotides arterias, columellā, maxilla infeſoriem, eiusq; muſculorum portionem, ſtyloidis, proceſſus, & eophagorum, propriea cum glandula, quas dixi, tam angusto in loco verſentur, parithmia veteres appellauerent. Teguntur autem ab eadem membrana, à qua os, & palatum inuoluſ dimiſus: que descendens

Anterioria velli-  
tas.

Neruorum vla.

Proponit agenda.

De tunica nares,  
palatum, & lin-  
guae circumſtitute  
go, & deductus.Substantia vula.  
Nomina vula ve-  
ra.

Vifa vula prima.

Secundus.

Raucoeduo mor-  
bi gallico ex  
ea vula.  
Tertius.Parithmia, sibi  
ſunt, quid fin.Vifa parithmia-  
rum.

Pharynx.

Complura erga-  
nia.Carditis ſint pa-  
rithmia.  
Involucrum pa-  
rithmia.

descendens oesophago occurrit: eiusq; interiorem tunicam constituit: item ventriculi; & intestinorum tunicam internam, & deorsum magis lata post lingua epiglottida ambit, laryngemq; & aperiam arteriam, ad extremos vif; illius ramos per pulmones delatos. Extrema autem trachea regio vestitur a succingente membrana. huc igitur pars fatis accurate perspeta, reliquum est, vt de pulmone verba faciamus.

## De Pulmone. Cap. II.

10

**P**ULM<sup>O</sup> in thorace ipso situs est, cuius cavitatis maiorem partem occupat, corporibus vertebrarum, cordi, asperae, arteriae adnexus. Divisus est pulmo in duas partes dextram nempe, & sinistram, propter nonnulli sunt, qui binos esse ait pulmones. Eis figura extra sphærica est, intro vero cau: itaq; faustum operatur, quod fibi tum cordi, tū pericardio cedendum erat. Prater eam, quam diximus pulmonis divisionem, in quatuor lobos, pinnasue, aur fibras, (nihil enim nunc interest, qua ex his voces appelles) pulmo dividitur, vt agilis moveri posset, & cor ipsius fascia amplexari. Scribit Galenus pulmonem quinque lobis praeditum esse, ex quibus tres in dextro latere esse autem, quod verum esse in brutorum quidem animalibus conperies: at in homine nequam. Causa diuersitatis illa esse potest, quod hepar à corde plurimum distat. quomobrem cum verum cau: a vertebribus differt, frato opus erat, quo fulciretur. Natura igitur prudens lobo uno voluit hominis pulmonem à Brutis superari, quem lobum venae cau: in illis sublitrabit. Concauus autem est, vt Galenus optimè dixit, quia cedit venae caue rotunditate: at quoniam in hominibus inter cor, & hepar septu transuersum duxata interierat, quanto lobo nihil opus fuit. Quam obvium est, quoniam Galenus hoc tâpote in veteres Anatomicos inueheretur. Verum ex hoc, vt ex alijs compluribus locis, aperte conuinxit Galenum nunquam in homine anatomem exercuisse. Pulmonis substantia rara est, leuis, porosq; spongiae instans, colore rubello, quod genus substantiae parenchyma, hoc est, affusio à vertebribus appellatur. Involuitur a membrana pleura, quam describemus, tenui fatis, atq; admodum porosa. Per substantiam pulmonis haec diffinimatur, Arteria aspera, Arteria venalis, Venae arteriales. Aspera quidem arteria per collis longitudinem anteriori in parte sub larynx fertur, que ex anulis confitat, at non perficit ommino, vt suo loco diximus, ex cartilagine quæ in dextrum, ac si nistrum

nistrum diuiditur; deinde pedentem magis, magisq; diuiditur, atque attenuatur ad pulmonis extrellum vld;. Vfus eius est, vt a rem intro, forasq; ferat: atq; haec è supermis in inferiora procedit. ex infermis autem pene furiū fertur venalis arteria, que ipse quoque in dextram, sinistramq; partem duifa est; deinde variis modis ramificatur, ad asperae ramos accedens, idemq; facit vena arterialis. hac vero tria vafa à substantia rara, porosa, leui: amplectuntur, itaq; pulm<sup>o</sup> gignitur: cuius vflus est, vt reū Anatomici scribunt, ob cordis refrigerationem; quod efficit, aeren ad illud frigidum deferens. factus præterea fuit pulmo ad inspirationem, atq; expirationem, & vt voci defuerit. Atq; hos omnes pulmonis vfls nouerunt, qui ante me scripserunt, præter quos ego alio addo modum momenti, de quo ne per translatum quidem meminere. Est autem præparatio, & pene generatio vitalium spirituum, qui post modum in corde magis perficiuntur. Aeren namq; per nares, & os inspiratum suscipit; nam aspera arteria vehiculo per vniuersum pulmonem fertur, pulmo vero aeren illius vna cum eo fanguine misceat, qui à dextro cordis ventriculo profectus per arteriam venam deducitur. Vena enim hec arterias præterquam quod fanguinem

20 pro sui velamento defecit; adeo ampla est, vt aliis vfls gratia deferre possit. Sanguis huiusmodi ob afsiduum pulmonum motum agitatur, tenuis redditur, & vna cum aere miscetur, qui & ipse in hac col litione, refractione, & præparatur; vt simili mixti sanguis, & aer per arteria venalis ramos suscipiantur: tandemq; per ipsius truncum ad sinistrum cordis ventriculum defecuntur; defecuntur vero, tā belle mixti, atq; attenuati, vt cordi exiguae præterea labor superfit: postquam exiguum elaborationem, quasi extrema impotita manu vitalibus hinc spiritibus, reliquum est, vt illis ope arterie aborti per omnes corporis partes distribuantur. Non vero quin nouis hic pulmonum vfls, quem nemo Anatomicorum haecen sanniauit, incredulus, atque Aristotelicus paradoxon videri debet, quos oro, rogoq; , vt pulmonis magnitudinem contemplentur, que abq; vitali fanguine permanere non poterat; cum nulla sit tam minima corporis particula, quæ illo deficiatur. Quod si vitalis hic fanguis in pulmonibus non gignitur: à qua parte transmittit poterat, præterquam ab aborti arteria: at ab aborti arteria ramus nullus, neq; magnus, neque parvulus ad pulmones mittitur. Nam quo paço per venam, aut per arteriam venalem deferi sanguis vitalis ad pulmonem potest, cum neutra pulsat? hec igitur candide lector, quam dixi, arterialis vena construēta fuit, vt fanguinem eo, quo diximus,

Nous vfls pul monium genera tione faciliter anima lium spirituum.

Quomodo gene re ut spiritus ani malis.

Ex vena arterialis amplitudine vfls insufflagatur.

Vitale spiritus in corde perficit & ab omnes partes corporis feci tur. puto quid sp̄tus vfls vitales in pul monibus gignatur.

Arterialis vena via sanguinis.

paço

paço elaboratum intro afferret ad cor ipsum; nō vt à corde elicat & extraferat. Ad hanc, quæ diximus, illa etiam accedit ratio, Me-

Quando modo sanguinem ferri est pulmonis...<sub>a</sub>

dicos tunc è pulmonibus manantem sanguinem coniecatare, atque adeo certo scire, longo rerum vrl edictos, non modo quod cum fulti eliciatur, sed etiam quia floridus est, tenuis, & pulcher, vt de sanguine arteriarum quoque dicere conseuerunt. Quas rationes qui sincero animo considerare voluerit, acquiesceret, sat fio, veritatis locum dari patietur. At Galenus magnus philosphus, me-

Galen & Hippocratis liceat ob veritatem contra dicere.

dicorumq; princeps, cum ab Hippocrate discessimus; hunc pulmonis vnum ignoramus verisimile nō videtur. Esto, magnus est philosphus, maximusq; medicus; neq; hæc, aliaq; multa hominum laudabile est. Verum, est quoddam hominum genus adeo vecors, & rude, vt neque intinere ipsi noui quicquam velint, aut posint: propterea quidquid magni nominis medicus scripsit, illi statim subscrubunt, neque ab eius dogmatibus, vel tantillum discedunt. Tu vero candide lector doctorum hominum studiose, veritatis autem studiofissime, experire, obsecro, in brutis animalibus, qua vita vt feces, monco, atque horrors, experire inquam, an id, quod dixi, cum re ipsa contentiat: nam in illis arteriam venalem illiusmodi sanguinem plenam inuenies, non aere plenam, aut fumis, vt vocant, si Deo placet, capinoſis, illi duntaxat pulsus deest. Nam hi à corde proficiuntur: quemadmodum peropertum maximus Galenus probat eo libello, An sanguis in arterijs contineatur contra Erisistratum. Pulmonis tunicam parui neruli attingunt, vt diximus, qui intus non penetrant; propterea pulmo exiguus fenestratus est; tamen membrum est maxime vtile, atq; adeo necessarium, sed hæc pulmonis tunica, cum porosa sit, nihil mirū est, si in Pleuritide & peripneumonia sanguinem suscipe valeat.

Pellitum hominum genus.

Aceris venalis longissima plena est non acre.

Neruli pulmonis tunicam attin- gent non pen- trant. Cur pulmo par- fuscatur. Cur pulmonis tu- nica.

## De Pleura, &amp; Mediaſtino.

## Cap. III.

30

Quid in thorace continetur.

In thoraci cavitate præter cor, pericardion, arteriam ahorti di- ctem, cauam venam, venamq; tum arteriosam, tum sine pari, præter arteriam venosam, venas, arteriasq; axillares, item eas, à quibus aluntur coartarum interwalla, præter illas, quæ sub sterno discurrunt, ac præter illas iuxta mediaſtinum deorū tendentes, præter neruos, oſophagum, arteriam aſperam, pulmones, glandulasq; membranæ quoque adſunt; pleura ſcilicet ſuccingens appellata, me diaſtinumq;. Est autem pleura membrana ſimilari, tenuis, neruea, quicquid in thoraci concavo continentur complexa. hac vertebrarum

Pleura quid sit. Vitis & deductus.

vertebrarum corpori admodum hæret, & ſub coſtis labitur; ſep̄ tranſuerſum ſuperne inueniſt. Membrana hac pleura nequaquam ſimplex eſt; licet Vefſalus ſimplicem eſt ſcriptum reliquerit, qui in hoc Galenū inuria acculat, cum ipſe, vt parum diligens, non acculari non poſit. quòd ilī adeo diligens in hac re ſuit, vt in alijs pleriq;, conperiferet pleuram duplcatam eſt. Cum duplcam hā ſuccingentem membranam dico, ne exiftimes me dextram illam tantum, & ſinistram appellare, ſed ubiq; duplcam eſt pleuram aio, duas ſcilicet eſt membranas, quarum altera interna eſt, externa altera, quæ venæ, arterie, neruiq; præteralbuntur: que omnia inter coſtarum interwalla dicuntur. atq; hic ſepe fit Pleuritis. Si cauam queris, quare duplcam hanc membranam natura genuerit, ob oſium duritatem opinor, ne interna pleura, quæ adeo lentit, vt nihil ſupra; ob pulmonis continentem motū laderetur. Hæc membra na vel potius ha membrane, iuxta latera sterni deorū repr, spinam verius, atq; inter fe dextra a finiture difat: illeq; spinæ affiguntur, vt thoracem in duis cavitatibus, pulmonemq; duas in par tes fecerant. neq; id temere factum putes: ſed mira naturæ diligētia, vt laſa altera parte, ita ut fit, illæſa ſaltē altera, immuniq; re linqueretur, hæc vero pleura reduplicatio, vt ita dicam, hoc loco mediaſtinum appellatur; quoniam thoracem mediat, & ſummo thorace ad imum ducit. Inter mediaſtinum, id est hanc duplcam pleuram thoracem in duo ſecantem, materia aliqua colligi potest, que perforato ſterno tuto fatis extrahi potest à diligenti chirurgo, reiq; anatomice peritissimo. Præter has membranas coſta, perioſio quoq; præditæ ſunt, in ſuperiore thoraci parte ſub inguis, vbi tum vena, tum arteria, diuiduntur, glandofam partem adlefſe coſpicias, quam thymum vocat. Elſq; thymus in vitulis, & id genn animalibus eſt ſuauius. Ad medium oſophagum binre adſunt paruu

30 la glandulae, illius humectandi gratia à natura eo loco collocates. Quid autem fit oſophagus mox audies.

## De oſophago, &amp; ventriculo. Cap. IIII.

Oſophagi nomina. Quod fit in vniuersi- tum origo & ſu- Oſophagi descri- pto. Iter oſophagi.

OSOPHAGVS, fromachus, gula, uel meri, vt Arabes vocant: eſt via potius, cibisq;. origo eius eſt in ima pharyngis cavitate, poſt larynx, cui adnexitur; neq; illi ſolum, ſed etiam anteriori corpori vertebrarum colli. Eſt oſophagus membrana pars, neruosaq; & exanguis, cuius terminus eſt superioris ventriculi orificium. Iter oſophagi eſt inter vertebrarum corpora, arteriamq; aſperam,

Pleura non effluxi- plex.

Vefſalus error.

Galeus non erat reprehendens.

Pleura eſt duplex vniuersit.

Venæ arterie & nervi ferment in peripheriā inter- nā & exteriā. Vitis ſepe fit pleu- ritis.

Cupula pleura di- placa.

Contra pleura eſt ſemina exadiu- lenti.

Progeſſus pleuræ.

Dextra pleura à dextera ſequitur.

Cupula pleura op- thoracis in dext. Partes diuidatur.

De mediastino ſed fit.

In mediastino ma- teria colligi po- tent & extirpi.

Cofla habent pe- riotionem.

Thymus glandula vi.

Thymus in vitili- bus ſunt.

Vitis & glandularum ad medium oſo- phagum.

Oſophagi nomi- na.

Quod fit in vniuersi- tum origo & ſu-

Oſophagi descri- pto.

Iter oſophagi.

*Car ad lausum re-  
lectiorum osp-*

*Terminus oso-  
phagi.  
Tunica osopha-  
gi.  
Fibra tunica in-  
terioris quales, &  
cur.*

*Tunica externe  
osophagi quales  
Oesophagus est  
continuus ventri  
culo.*

*Ventriculus est & co-  
tinuus intelli-  
nitis.*

*De ventriculo.*

*Nomina.*

*Maior pars ventri-  
culi occupans pre-  
cordium inimicul.*

*Cur maior pars  
ventriculi sit in  
finistro-hypo-  
stole.*

*Figura ventriculi  
quales.*

*Reddit ratio figurae  
ventriculi.*

*Ventriculus confusa  
Vita ventriculi, ori-  
ficij.*

*Cur orificia vena-  
tis crassiora sunt  
Fibra orificiorum  
quales & cur.*

*Error de fini venteriorum  
de fini inferiorum  
orificij.*

*Situs verus orificij  
inferioris.*

*Galleror de gla-  
dioriorum orifi-  
ciorum.*

*Tunica ventriculi  
quales & cur.*

*Fibra prima & se-  
cunda & cur.  
Fibra secunda qua-  
les & cur.*

recta, quousq[ue] cordi accedit; nam ibi, vt cordi cederet, vt par erat, dextrorum tendit: deinde prope transuerterum septum ad laevum de-  
nuo reuertitur, neq[ue] enim illi per iecur progrexi recto itinere lice-  
bat, ob iecur itaq[ue], quod obflat cogitur oesophagus supra spinam,  
sub vena quidem concava, at supra aborter arteriam defcentem  
præterire; septumq[ue] transuerterum penetrat, perforatq[ue] & in superius  
ventriculi orificio, vt dixi, implantatur. Duabus proprijs tuni-  
cis præditus est oesophagus, externa, interna. Est autem interna  
caesiior multo, quam externa. Interiori fibra sunt recte, que ma-  
nuum vice funguntur in cibi attractione, quem ab ore suscepimus 10  
ad ventriculum deferant: propterea à summo ad inum feruntur.  
externa vero gula tunica transuerteris fibris predita est: vt cibus, po-  
tusq[ue] facilius deorsum trudatur. Est autem oesophagus non modo  
ventriculo contiguus, sed continuus: quemadmodum ventriculus  
intestini, que ad podicem desinunt. Ventriculus, qui & venter  
dicuntur à Latinis, à Græcis γαστή, & κοιλία: situs est in abdomine im-  
mediate sub transuerteri septo; adeo desinens, vt pene ad vmbilicū  
perueniat, propterea medie pene corpore inter utrūq[ue] hypochondri-  
cum transuerterum collocatur: maior tamen eius pars in utrūq[ue] praæ-  
cordium occupat; licet Galenus fecit sentiat; idq[ue] sapienter factum 20  
est; quoniam ob iecoris magnitudinem, lienisq[ue] paruitate, spati-  
tum maius in finistro latere, quam in dextro relinquebat. Eius  
figura cucurbitæ oblonga, rotundæ & eleganter respondeat. Spha-  
ricus etenim est ventriculus, licet oblongus, hac autem figura membra  
tunica magis capacia sunt, tum ad perpetuendum minus idonea.  
Duobus orificioq[ue] infigurant, dextro, finistroq[ue], seu manus superiori,  
atque inferiore, finistro potum, cibumq[ue] suscepimus: dextro vero iter  
præter cibo, quem ipse confererat, & in chylum conuenterat. Bi-  
na haec, que nunc describimus, ventriculi orificia, ne cibus vel in-  
coetus elaberetur, vel retrocederet, crassiora facta sunt, fibrisq[ue] or-  
bicularibus, à quibus recte detinetur, natura vero subente dilatantur,  
permittentes cibos tum ingredi, tum egredi. Illud interim ad-  
notes velim, inferioris orificio ventriculi in decliviori regione sitū  
neutriquam esse, quemadmodum aliqui pinxerunt; sed superiora ver-  
sus spectat, neq[ue] glandulam illud circumplete mente videbit, licet  
à Galeno describatur. Tribus tunicis, illisq[ue] neruis præditus est,  
quarum vna aliquantulum carneæ est: ex his tunicis duas partes v-  
entriculi sunt, alia communis, que à peritoneo proficitur; et h[ab]et  
branum expers. Prima obliquæ fibre contigere, vt cibum, potusq[ue]  
tam diu contineant, quā diu coquatur. Secunda transuerteris fibris  
constat,

confiat, vt postquam confectus sit, extra propellatur. Tertia fi-  
bri caret, vt dixi, & inuoluci duntaxat vice fungitur. Galenus, &  
post illum Vesalius rectas fibras interna vetriculi tunice inesse cre-  
diderunt, vt attrahendi munere fungentur. Verum oesophagus,  
quæcumq[ue] deuorantur, ad illum deducit: propterea rectis fibris nō  
egui. Non est tamen negandum, quin quatuor illæ naturales virtu-  
tes, que reliquis membris adesse cōsueverunt, ventriculo quoq[ue]  
adsinet; attractrix scilicet, retentrix, concoctrix, atq[ue] expultrix.  
Præterea secunda tunica, cum carnofam aliquo paço dicebat, nō  
est tamen in fundo carnea magis, quam in superiori parte: quid  
quid Galenus scriperit. Tegitur ventriculus à icore, lienisq[ue]; &  
eiudem particulari omentum contingit. Viscus eius est cibum, po-  
tumq[ue] in albam substantiam laeti similem, quam chylum vocant,  
immutare. Estq[ue] nostris corporis culina, iccrico miltis, capaxq[ue]  
serum multarum effectus est, præferunt in helionibus, voracibusq[ue]  
hominibus, quorum aliqui consumēdis frugibus natū; quorū Deus  
venter est, tantum cibi vorāt, tantum potus ingurgitat, quantum  
quatuor uris fati, superq[ue] efficit. Præter orificia, tunicasq[ue] haet-  
enus descriptas, nerus habet ventriculus à sexto pari deducōs, ve-  
nas à porta, arterias à magna vt iam dictum est arteria; neq[ue] id inuti-  
litter. Et enim à nervis senum, ab arterijs vitalem calorem fortifi-  
cat; vena vero tum illi nutrimentum deferunt, tum chylus suscepito  
illud ad iecur deferunt. Qui vero exsūtum ventriculum chylus  
nutrir, decipiuntur: Nulla enim corporis pars præterquam à fan-  
guine aliut; propterea venarum copia exuberat. Quandoq[ue] euo-  
mit, led motus illi violentus est, & contra natūrā, tunc autem obli-  
qua, transuerteris fibre vna, magnōq[ue] conatu propelluntur: & recta  
oesophagi oppofito motu agunt, quam natura poftuler. Cum enim  
nature deorū pellere oportet; & in nixo deorsum trahunt.  
atque haec de ventriculo fat sunt.

## De Intestinis.

## Cap. V.

**C**VM Intestina sint ventriculo continua, quemadmodum supra  
dicebamus; confantem est hystericæ, quam de humani cor-  
poris fabrica scribimus: vt nunc de intestinis loquamur. Intestina  
igitur a ventriculo exoruntur; eademq[ue] pene substantia videntur:  
licet aliquantulum tenore. Situs corum est ab inferiori ventriculi  
orificio ad anum vñque; abdominalisq[ue] maiorem partem occupant.  
Veteres Anatomi intefinta in sex partes difinxerunt, distinctisq[ue]

f 2 singulas

*Fibra tunica  
tunica, quales  
est cur  
Galenus, & Ves-  
alius error.*

*Ventriculus pra-  
dictus est qua-  
tus virtutibus  
naturalibus.*

*Galenus error.  
Quod segregat  
ventriculus.  
Ventriculi visus.*

*Cur ventriculus sit  
ampius.*

*Nervi ventriculi.*

*Ventriculus non  
naturarum chylo  
abundat.*

*Cur ventriculus  
abundat vena.*

*Continuatio.*

*Intestinorum or-  
tum.*

*Situs.*

Divisio intestino-  
rum fecum ve-  
tem anatomi-  
cos.  
Divisio propria

Duodenum.

Cur duodenum di-  
ctum.  
Nomina varia duo  
dem.

Progesitio intesti-  
ni duodenali.

Ieiunum intestini o-  
rigo.

Cur ieiunum di-  
ctum.  
Cur ieiunum vacu-  
per feret videatur.

Cur bilis ad iei-  
num transmis-  
tatur.

Ileum sicutus.  
Cur dicitur ileum.

Quonodo difini-  
guntur finis in  
relinxi ieiuni &  
principium ilei.

Quae dicuntur in-  
testina regula &  
qua crassa.

Convenit quibus  
nomibus dona-  
tum.

Appendix coeli-  
petat.

Vestigia opino fu-  
ret.  
Quid vere intesti-  
endum sit moni-  
te incoeli in coeli

Ostensorio pul-  
cherrimo.  
Colon intestinum  
tertiae coli inest.

Mundini error.

singulas nominibus appellare. Ego vero, si post tot feculorum recepta vocabula noui aliquid in medium proferre fas esset, intestina duo esse dicem, quorum alterum tenuerit, crassum alterum. Sed ut aliorum vestigia sequamur: neque enim temere à veterum placitis discedendum est, fex esse dicemus intestina, duodenum inquam, ieiunum, ileum, cecum, colon, rectumq;. Duodenum, vt ab hoc incipiamus; nam ventriculus subfequitur, ita appellatur, quoniam longitudinem eius duodecim digitorum apicibus metiri possumus: Grace dicitur dodecadactylos, dicitur & ianitor, portanarius, pylorus, aphytis: que nomina nonnulli ad inferius orifici ventriculi transferuntur. Duodenum post suum à ventriculo exortum, spissam versus defendit, quo postquam peruenit, assurgit, & gyris initum dat; ibiq; terminum habet, unde est origo ieiunio intestino, quod longum admodum est, sed duodenum tenuius. Ieiunum dicitur, quoniam in cadauerum diffectione vacuum semper reperiatur, hoc autem contingit, propterea quod chylus hac præteriens adhuc fluidus est fatus: deinde ob bilis vesicula meatum, qui in huius principia definit, tranmittitur autem bilis, ad eum locum natura prouidentia, vt vis expultrix ad suum munus extremitorum ejiciendorum exciteatur. hilice itaq; duabus de caufis hoc intestinum ieiunum antiquiores appellaerent, cui ileon succedit ob variis spiris ita nuncupatum: etenim fatus longum exigit. sed illud scias velim ille principium, nec non ieiuni finis non ita cuq; in Anatomie perius est; nam eadem substantia, colore codem conficiuntur. Neq; ego alia via discrimine horum inuestigo, quam quod venae mesentariae in ieiuno ipso tum maiores, tum frequenteres, quam in ileo spectantur: cuius ille finis à coeli principiis excipiuntur. Atq; hec tria intestina, qua hædentes memorauimus, tenuia omnia sunt. Triavero alia, que cœsequuntur, crassa sunt, cæcum inquā, colon, & rectum. Cæcum monoculum quoq; dicitur, & fuscus: 30 vno nang; foramine duntaxat donatum est, quod forame colipius pars esse videtur; cuius sua adest appendix longiuæcula, tenuisq; ob quam Væstibulus coeci nomine huic intestino impositum fuisse arbitrat. Mibi vero fecus videtur, veteres scilicet, coeci intestini nominis in intellectu quicquid à tenuiorum intestinorum insertione ad colon vñq; porrigitur, sed hoc interuallum in bibus, subibus gliris, scirrisq; admotatu dignum est. à cæco igitur in dextro ilio colon exoriens videbis. deinde ad dextrum renem deorsum flectitur, cui adnectitur; deinde cœoluuitur, sursum reuertitur, & ad abdomen subvætricale transuersum fertur, non supra ventriculum, vt Mundino parum

parum Anatomico vñsum fuit, qui callide commentus erat, dum excrementa in hoc intestino detinuntur, ventriculi coctionem adiuuari. Vbi ad finistrum latus colon peruenit, vñsum finistrum renem descendit, cui item colligatur. Deinde rufus inflectitur, & defecdit, & cum ad finistrum ileon accedit, duos gyros efficit, & in rectum tandem intestinum in summo offe facro finem habet. Colon hoc, quod diximus, oblongum est fatus, crassumq; & cellulis hic, atque illi referuntur: quare cum amplius admodum futurum eset, natura illi duo ligamenta parauit, instar durarum zonularum, quarū

10 vñ superius est, inferior altera. At extremum intestinum, quod & longa etiam appellatur, rectum dicitur ob situm ipsius. etenim à summo offe facro ad extrellum vñq; coccygeum defertur: atque in anno terminus habet, à quo constituitur. Sunt autem intestina (si naturam illorum in vñiversa seire cupis, postquam historiam didicisti) corpora oblonga, tereta, & concaua, quarum situs est, quem supra vñciunt; assignauerimus. Eorum substantia nerua est, ventriculi substantia non dissimilis. Tunc illis binæ existunt, ille inquam intestinorum propria, & peculiares, quibus tertia accedit communis, quam à peritoneo mutuo accipiunt; prior interna obliquis fibris prædata est, vt continendi munus obire possint; secunda transuersis, vt propellerent. rectas autem fibras aut nullas, aut paucas quidem certe in intestinis conspicaberis. Chylus nang; fluidus in eorum inanitatibus, spatijsq; discurreat, atque pererrat: at fibrae transversæ manuum instar comprehendunt. Varia illis coniunctiones, spiræ, contigere nature beneficio non vulgari: vt cibus in illis diutius moraretur; neq; nostris negotiis, si recta sita effent, impedimento forent. Propterea obseruare poteritis animata omnia, quorum intestina paucis gyris abundant, subinde famescere, & ad cibum capiendum non modo inuitari, sed etiam cogi-

20 30 Secunda utilitas est ob chyli distributionem. Tertia, vt feces contineantur. Neque neruus destrictior intestina à sexto pari ad ipsa delatis, neq; venulis, quas vena porta subministrat, quas merafasci appellant, arterias itidem habent intestina: quamobrem ipsa quoq; sanguine aluntur, vimq; habent coquendi: si quid à ventriculo incoctum excederit, propterea natura, que nihil frustra condidit, omento intestina ipsa obtextit. Sed priuilegium huc de intestinis fermentom aboliamus; rem admirabilem adnotes volo, lector candide simus, natura crassa intestina vndiq; in abdomen vña instar collocase, tenua vero in medio crassorum, vt ab extensis injuris facilius tuta euaderent.

Coli distributio.

Cur colo duo ob-  
tigerunt ligamen  
ta.

Ligatio & reñū.

Intestina qd fuit.

Sobstantia.

Tunc recta &  
quibus fibrae pra-  
dictæ, & cœ.

Cur in intestinis  
aut paucis aut nul-  
lis sit recta fibra.

Cur intestinorum  
coniunctiones  
variae.  
Causa prima.

Cur animalia quo-  
dam cito fami-  
ficant.

Secunda causa.  
Tertia causa.  
Natura vnde inte-  
nista.

Vena.

Arteria.

Intestina aluntur  
sanguine.  
Intestina sequen-  
tiæ vnde habent.  
Causa metuone  
terguntur.  
Crassa sunt vali-  
intestina resu-  
bus.

Ciceronis error.

Mefenterium quid  
proprie significet.

Exortus.

Substantia.

Vena &amp; arteria

mefaracæ.

Glandularium vén-

in mefenterio.

Car. mulier glan-

dul. sub ventrici

lo.

Gland. sub ventri-

culo nominis va-

ria.

Mefenterij vénus.

Mefenterij diuina-

in partes tres.

De omento.

Nomina.

Situs.

Hipp. errat.

Exortus.

Diuino.

Figura.

Omenti defini-

cio.

Visus.

M ESENTERIVM, sive Mefærion (qua voce vñus est Cicero lib. M secundo de Natura Deorum, licet perperam mefenterij naturam intellexerit, non enim medium intestinum significat mefenterium, sed membrū est, quod inter intestina medium collocatur) exortum ducit à spina: neq; si introspicias, aliud quicquā est, quām peritoneum ipsum duplex. inter hāc igitur peritonei reduplicationem, quam hoc loco mefenterium appellamus, vena adūnt, arteriaq; mefaracæ, adūnt & nerui, & glandula complures hic apponit ob magnū horum vñorum diuisionem, quibus robori sunt, & tutamento, sub ventriculo prefertim harum glandularum non apernanda copia visitur, non modo ob vñorum diuisionem, sed etiam ne ventriculus spina contactu laderetur. Hæ glandule panceos, sive pancreas, & callices, & affusio, & laetæ quoq; appellantur. Vñus mefenterij est, vt intestina contineat, ne vel temere implicata eauderet, vel deorsum delaberentur. Videtur in tres partes diuina hoc, quod dixi, mefenterium, quorum pars colon detinet, quod transversum fertur, atq; hac omenti pena portio existit: alia continet intestina teria, teria vero crassa. Sed si cui libeat mefenterium vñum dicere, vel in duas partes fecare, ego nihil moror.

Omentum Latinis, Græcis Epiploon, Arabibus Zibrus in anteriori parte omnium intestinorum, nec non supra linem quoq; situm est; licet fecus scriperit magnus Hippocrates hoc à ventriculo fundo iuxta eius longitudinem exortum, & à colo insuper intestinum, in duas scindit partes, superiorem nimurum, & inferiorem, que vniuntur, & facili, vel marpupis potius figuram præ se ferunt. vt rem in pauca conferam: omentum nihil aliud est, quām peritoneum, in quod tunc vena, tunc arteria, tum nerui, tum adeps disperguntur; intestinorum tutamenti gratia factum est; estq; non exiguo coctio ni confiende adiumento.

## De Liene.

## Cap. VII.

Situs lienis.

Figura.

Concrenatus.

Linea in liene.

S PLEN, seu mavis lien, membrum est in sinistro hypochondrio sub costis septo adhaerens transtuerio, cuius innata figura, oblonga est, infar plantæ pedis supra: gibba est aliquantulum, at quā in inferiorem partem spectat, concavam speciem refert. idq; non temere, sed vt ventriculo cederet. ibi linea adeit, in quam eius vasa inferre videbis, propterea nonnullis eminentijs ibidem praedita est.

Color

## DE VISCRIBVS LIBER XI. 231

Color lienis subliuidus est; eius substantia poris, & inanitibus referti sponge in morem, vt humori melacholico crafo, terroq; ad illam transmixto sufficiendo est. In lienis substantia, quam dixi, tunc venas, tum arterias, illasq; perficimus nullo negotio dehenderet poteris; licet Galenus opositum fenerit in hoc mire deceptus, ita vt nullus excutitioni locus relinquatur. hæ autem vena, quas in liene conspicaberis, à vena porta deriuantur, cuius sunt rami, arteria item ab ahorti sub fepto transtuerio. Circundatur lien à tenui peritonei membrana, in quam nerulus inseritur à sexta nervosa coniugatione deducit, lienis vilitatis est, vt melancholicus fangus ab illa attraheretur, cum præfertin edem alendus esset. In qua nutritione (est autem hoc obseruat pulcherrimum) acidus quidam humor feingitur, & per vena portæ ramum ad ventriculū delatus famem dormientem excitat, que vilitatis nullo paço spernenda est.

## De Vesicula bilis.

## Cap. VIII.

V ARIIS nominibus, vt pleraq; alia nostri corporis referta est hæc bili vesica: nam aliqui ita appellant: alijs Græca vox

magis arridet, cytis felis, alijs rudiore vocie dicunt, burfam cholera citrinae. hanc naturæ industria sub ictore parte dextera, eaq; concaua collocauit. Figura huius vesiculae, si queris, oblonga est; substantia vero membrana; venas à porta fortita est, arterias vero ab ea mutuantur, que ad iecur tendit, neruos denum à sexto pari. Hæ bilem sufficit, contineat, atq; expellit; & hic est eius vñus, quæ bilis à vesicula expulsa ad intestina propellitur: vt virtutem eorum irritaret, atq; ad feces excernendas excitaret, compelleretq; propteræ natura nunquam fati latitudine meatum vñum duntaxat, (ieu porum, feu duciūm dicas, nihil interest) prudenter efficit, qui billem flauam ad intestina, & ieum sumministerat deferat. Equidem ingenio fatetur, me nunquam meatum vidisse, qui ad ventriculi fundum, vel cauitatem à bilis vesica feratur: licet non semel, sed sepius diligenter intus fuerim, non negauerim tamen cum huiusc bilis flaua magna adept copia, eam ad ventriculum regurgitare cōfueuisse. Sed hoc præter naturam euuenit, non secundum naturam. Si enim hic meatus à cysti felis ad ventriculi capacitatem daretur; in cœla esset, vt is quicquid continebat, dictum, ac factum propelet. itaq; nulla profusio coctio in ventriculo confici posset. Immediate sub ictore sita fuit hæc vesicula; vt bilem sufficeret, que per vnuerum corpus delata plurimum obesse poterat, prodeſſe nihil;

cum

Color.

Substantia.

In liene videtur arteria &amp; vena contra Galenū.

In liene vnde Involucrum lienis vnde.

In liene vnde Vesicula lienis.

Succ. acidi lie- nis vilitatis.

Situs.

Substantia. Nervi. Vesicula bilis vnde.

Arteria. Nervi. Vesicula bilis.

Mæstis vesice bi- lia ad infeccia &amp; sumministerat ie- lumi.

Cum bilis regu- gitur ad ventri- culum &amp; pegrera- tur.

Probatur non de- bare dari hinc meatum cystis felis ad ventri- culum.

Cur vesice bilis sub ictore sita fit

cum praesertim ignea virtute praedita sit. Igitur à ictore ad bilis vesicam meatus perducitur, qui ab eo ad han biliem deruit. *feito* tamen inter venæ caue, portæq; ramos, ramulos complures dari, qui licet per ieciorum substantiam dispersantur, omnes tamen in dictum meatum defuntrunt, qui cum bilium suscepit, illam ad propriam vesiculam deferit. *Est* autem bilis, ut omnes norunt, tenuerunt sanguinis excrementum; vt atra bilis craffum eius recrementum exilit.

## De Renibus. Cap. IX.

10

Renes duo.  
Connexus renū.

Renū dexter  
sit super. in  
fuso.  
Galenū nimis di  
ligens.

Et imbecillitas  
intellectus regu  
nare fessus.  
Galenū ratio  
dexter ren fin  
tis superioris ha  
bere posset.  
Io renū fin  
mister est sup  
er dexterū.  
Cum imber ren  
superior dexter.

Involucrum renū  
Nervulus propri  
tunis renū vñ  
de.

Renū figura.

Substantia.

Color.

Vene & arteria  
envelopentes.  
Vena.

Renū præter fe  
ciorum, bonum  
fatuorum te  
hunc.

Renū alter bo  
no sanguine.

Opinio falsa de  
cribro in renib;

**R**ENES duo numero sunt, dexter scilicet, & sinister: quorum R<sup>terque</sup>, tum dorso, tum notis cotis annectitur. Illud scitu pulcherrimum est, Galenum dicit, multumq; laborasse caulinum anxi querentem, cur renem dextrum natura superiori finistro collocauerit; ita vt dexter ren altius, quam sinister situs. sed profecto nimis accurate, ne dicam inutiliter, hoc inuestigavit Galenus nosfer; cum sensu contrarium proflus faciliter cuius confare poscit. Est autem intellectus imbecillitas reffe Aristotele sensu ita palam repugnare; adeo vt verisimiles Galeni rationes inspecta homini Anatomie falsa apparent, flatimq; corrunt. Tamen si brūta feces, huc non temere Galenum scripsi compreseris: in quibus finitler a dextero ren superior: in homine vero opositum omnino cernitur. Cur autem in hominibus fecus contingat: vt finitler sit dextro superior, potius ob hepatis, quam ob liuenem euenit. Et enim hepatis nobis permagnum est, hinc parvus: at in brutis deorsum vergit. Quare cum renes ictore, licetq; inferiores admodum existant; contentaneum est, vt illis optimo iure de habitatione accommodent. Integrandi renes peritonei, coq; crasto fatis: non debet tamen præter peritonei velamen propria renibus tunica, ad quam parvus nerulus, à sexto neruorum coniugio peruenit. Renum figura faſcoli vulgo dici spicem imitatur. Ipinam verius gibbi, caui qua vñcera spicant, substantia corum dura, densaque est, cordi substantia simili; color subruber. In renes venæ, & arteriæ emulgentes inferuntur, perq; eorum corpus dispersguntur. Creati fuerunt renes, vt ferofum sanguinem attraherent; itaq; iecur expurgarent. Tu vero caue exiftimes ferofum duntaxat sanguinem à renibus trahi; nam cum hoc vna boni quoq; sanguinis portio aduehatur, qua ipsi aluntur. In renibus lotum à sanguine segregatum, quod deinde in aliā cauitatem emititur: que cauitas instar cribri nullo paço efficiat, vt aliqui falso putarunt; & ab hac cauitate, quam dicimus,

## DE VISCERIBVS LIBER XI. 233

dicimus, vrteres, hoc est vrinaria vasa nascuntur. Vasi inquam concava, alba, craffasq; arteriarum instar, nerua admodum, à renibus ad vesicam vñq; progrediuntur, progressus autem huiusmodi est, sub peritoneo eternum lumbis adherentes discurrente: & vrinia ad vesicam deferunt, inferior vretum sub vesica est collum verius, in quorum vñorum finibus natura duas membranas affabre apponit illis similes, quas in follibus quotidie intuemur, earum membranarum struetura vñs est, vt, poltecaquam vrinam ingredientem vesica benigna suscepit, hec membranae claudantur; ne denuo retrocedens elaberetur, magno mortalium incommodo, magno fanatitis detramento: cum lotum post sanguinem distributionem inutile pondus corpori existat. Non defint, qui harum membranarum ignoratione aut finis asseuerare, vrinam per refutationem in vesica colligi, at isti, si vesicas, quibus loco pile ludunt subinde pueri in triujs; diligenter introspiciunt; acrem in illis vesicis recluimus harū quoq; membranarum beneficio contineri, obseruare facile potest; nec mirum illis amplius videbitur, si carundem ope vrina fiscipitur ab vretibus in vesica, & detinetur, ne superius reverteratur. Huiusmodi membranulas in mesentricarum quoque extremitatibus 20 caduca industria conficaberis, ut superius proprio capite explicauimus. Cum emulgentibus dictis venis in corpus renum ingredientium est, noluit natura solers, atq; in humana fabrica sapiens supra quādū dicti posset, membranas in harum ingrefli statim apponere; ne sanguis nimium præceps fluere, atque elaberetur, vt ſape fit, renibus præter naturam affectis: hoc ne fieret curauit renum ſublata tum in collum, seu monticulorum figurā augeri. hac enim sanguini occurrenti obijciuntur, obstante: quo minus sanguis, serumq; ad membranā defterantur; ex qua flum vreteres. Quare cum extre prohibeatur, prius per ramos tum sanguis, tum ſerum per renum ipfarum substantiam distribuitur. At renes, poltecaquam sanguinem ob ſuū alimetum ad ſe attrahere, ipſoq; saturati ſint; ſerum purum iam redditum ad vrinarios meatus transmittunt, qui illum in vesicā postmodum deferunt. hec igitur partes, quas prominentiores dixi: in corpore ipſo renum continentur ea utilitate, quam paulo ante breui, quod eius fieri potuit, exprefſimus.

## De Vesica.

## Cap. X.

**V**ESICA in imo abdomine, quod ſumen appellant, ſub offe pubis ſita eſt, cui diligenter eſt cōnexa: Vesice posteriore par  
te, tum

Vesicarum valori  
Vesicarum valori  
defcriptione.  
Progrœlius vret  
erum.

Inferior vretterū.

Membranae duobus  
in finibus vretterū.Vñs membrana  
rum vretterū.

Vñs non colligi  
tur in vñcis, per  
refidationem.

Membranari qñ  
finis in extre  
matis mesatric  
carum vñs.

Renibus affectis  
figura quadriga  
præceps ruit.

Renum ſublanta  
cur monticulorū  
figura.

Renum opus.

vesicarum & cō  
nexis.  
Tumculatum ve  
ſicæ.

te, tum rectum intestinum, tum facrum os illi maximo est tutamento; itaq; optime custoditur. *Eius figura rotunda quidem est, sed oblonga, intus autem concaua fatis. haec in cervicem, meatumq; vriariorum definit, subtilia vefica neruosa exift, crasla fatis, tribus fibrarum generibus donata, vt Galenus optimus adnotauit: re-ctis inquam, tranfueris, atq; obliquis, idq; vt tum attraheret, tum cötinet, tum expelleret. Tunicam vnam peculiarem adepta est, qua extenditur, cötrahiturq; alteram à peritoneo afcittia mutuo sumit, qua integrut. E vefica fundo in foetibus vas exortur, quod vrachos nominatur; quoniam huius ductu vrina extra fertur, dum in matris alio delitefcimus. exit autem vrachos per vmbilicus, vt in tractatu de foetatu explicabo; & poftquam in lucem proditi fumus, huic muneri amplius non deferuit, sed cum vmbilico con-nexus veficam fultim, que, vt ante dicebamus, in collum, & vri-arium meatum terminatur. Est autem Vefica collum, feu ceruix eius oblonga pars femidigit spatio, vt nunc loquuntur, angustaq; & pene carnica, cui dux aditâ glandula parafatata, hoc est aſſiſtentia propertate dicta, crasla, & alba, qua per vafa chiroide appella ſemen ſufcipiunt, quod deinde in meatum ad extreum penem definentem in cocundi volvutate dimittunt, à qua tandem foras pellitur, atque ciaculator: etenim meatus hic tum lotio, tum femini communis eft. In eodem collo inter binas dietas glandulas par-tem quandam eminentiorem, oblongamq; videre eft, qua ſemen exit nullum eft oramen patens, & perfpicuum, fed foramina plura ſpongiae inſta, neq; ipa primo intuitu confipicua: apparent aut cum primum glandula comprimitur. Tum enim illis exprimit ſe- men emerit, quod deliceſcebat, in eiuſdem ceruicio finibus muſcu-lis ad eft confringens, ne nobis initis, atq; aliud agentibus vrina exeat, atq; abſq; interpellatore elabatur. Vefica, vt reliqua pene omnes partes noſtri corporis, venas, atq; arterias nača eft, à qui- bus alimentum, vitamq; ſufcipiat: neruos autem duorum generum tum à feſto neruorum pari, tum à medulla ſpinali. Vefica utilitas, ne vos multis morer, eft vrinam ab vretteribus aduectam primo fu-ſcipere: deinde aliquandiu detinere: poſtremo expellere. quamob-rem nihil mirum eft, si fontis imaginem præ ſe fert, in feminis ma-trici adhaeret, & paraffatis glandulis caret.*

## De Peritoneo.

## Cap. XI.

**Q**UAMADMODVM vniuerſa Thoracis cauitas vna cum internis membris omnibus, qua thorax cötinet, à ſuccingente mem-brana

brana, qua pleura dicuntur, optime circumdat: ita in abdominis cauitate membra, vafaq; in eo contenta, à tenui, neruosaq; mem-brana, quam Græci peritoneum dicunt, ſiphæ Arabes, magna na-ture prouiditatem oboluuntur. iccirco hanc Græci peritoneum di-xere, quod ſculpet vafa, viſcerisq; omnia ſubiecta praetendat, & cir-cumpleteatur. Peritonei figura ſubſphaerica eft: ſpinæ, quo loco fe-ipla crasla exiftit, belle admodum, validæq; coinxeta eft. eft autē prope ſpinam crasla peritoneum, quoniam inde multas in partes diuidendum erat. itaq; iam ſupra memorauimus quo paſto mefe-terium, atq; omentum partiarit, iecur inueniatur, neq; iecur ſolum, fed ſediemū quoq; tranſuerſum ſepturn, ventriculū, in teſtina, renes, vreters, veficam, atque vterum in feminis, vt ſuo loco explicabi-lus: venas quoq; arterias, neruos, glandulas. Peritoneum, cuius hiſtoriam nunc præ manibus habemus; quamq; breui abſolu-mus abſq; verborum lenocinio, vt cofcivimus; ſub tranſuerſis ab-domini muſculos venir, ibiſq; cum eorum tendinibus valide con-neicitur. Animaduerte autem hoc, quod mox dicam; eft enim ſci-tu pulcherrimum, atq; à nemine hac tenus animaduerferit: perito-neum à dimidio abdomeni furſum versus anatomem cōſpicientibus ſimplicem eſe membranā, diſpiciētibus autem ab vmbilico infra membranam hanc dupliciti: cuius reduplicatiois vifus eft, primū ob arterias vmbilicaleſ ſu necupatas, ob vas, quod viracos dicuntur; ob venas, arteriasq; ſub rectoſ epigastricis muſculoſ ascendentes (que vafa inter hanc peritonei reduplicationem continentur, quam ego primus omnium obſeruerat) neq; non ob veficam, deinde hac eadē peritonei duplicitas, vt ita dicam, in cauſa eft, vt in teſtina validius, tuſiusq; contineantur. Peritoneum interna parte lene eft, extra alperum, neq; id iniuria: fed vt diſtiſ muſculis, atque eorum ten-diñibus fortius adhaerferet. multis quidem in locis perforatum peritoneum cernes: fed tameſ tot locis foramina eius ſpectabis, quo illi bonus Veſſalus aſignauit, vel ſomniauit potius. atque haſtenus de peritoneo. nunc reliqua perſequamur.

## De Abdomine.

## Cap. XII.

**I**N abdome (eft autem abdome regio illa, qua inter coſtas, & os pubis fita eft, quodq; Graci epigaſtrion, Arabes mirach vocant) præter membra illa nutritione defientia, iecur inquam, ſplenem, ventriculū, in teſtina, renes, veficam, omentum, me-fenterium, pancreas, venas, arterias, neq; non peritoneum. adiun-git 2 quoque

Peritoneum quid  
ambas.  
Substantia.  
Nomina.

Figura.  
Admetio.

Cur peritoneum  
et crasla pro-  
pe ſpinam.

Peritonei vilitas  
attingerat.

Nous obferueria-  
de peritonei fin-  
plicite & redi-  
pliacione.  
Cur peritoneum  
reduplicatur.

Cur peritoneum  
intus lene fit, ex-  
tra alperum.

Abdomen qui fit  
& eius nomina.  
Qaz in abdome  
continentur.

Ope membr. ge-  
neris species atex-  
ne philosophiorum.

Ex memb. gene-  
rationis que sint  
componit & que  
propria.

quoque membralia generationi ope fermentia, quorum ope spe-  
cies aternas fieri autumant naturae arcanorum indagatores. Quam  
obrem, posteaquam ea, qua potuimus, breuitate, & perspicuitate  
historiarum de nutritioni deferentibus membris absoluimus : reli-  
quum est, vt de illis, quae plantando homini necessaria sunt, nunc  
verba faciamus. ex quibus nonnulla viriique sexu communia, non  
nilla propria sunt ; communia cum dico, vasa feminaria, & testes  
intelligo, propria vero in mare penem, in femina uterum.

De vasis seminaris, testibus, eorumq; mem-  
branis. Cap. XIII.

10

Vasa feminaria du-  
cunt & vasa co-  
rum.

Nomina.

Preparantia vasa  
fem. quatuor.  
Diferentia vasa fe-  
minaria quatuor.

Preparantia va-  
sa fori deficerio.

Vasa feminales  
vnde oriantur.

Anatomico op-  
timo cur. vasa  
fem. finitima  
eris ad emul-  
gente.

Anatomico op-  
timo conformati.

Causa uera cur ve-  
na fem. finitima  
oriantur ad emul-  
gente.

DIVPLEX igitur genus est eorum vasorum, que feminaria appellatur, quorum alterum materiam ad testiculos deferit, ex qua semen elaboratur : alterum vero, quod iam elaboratum est in testibus semen, ab ipsi suscipitur, & ad penis radicem deferit, propterea haec vasa deferentia, illa preparantia vino anatomicorum ore appellantur. Preparantia quatuor sunt tam in mari, quam in femella, licet in hominibus longiora sunt, in mulieribus breuior. Diferentia vero duo ; neque in hoc intercessit, an de mare, vel feminina loquuntur : totidem namque in vitroq; conspicuntur. Preparantia itaq; generationis materiam vasa cum venae duas feminales dicte, duas item arteria eadem voce nuncupante. Venae, vt in trajectu deveni. fuisse diximus, in exortu suo variz sunt : nam dextra à vena caua sub emulgente pullulat : a finitima ab ipsam emulgente deducitur. Anatomici, posteaquam harum venarum diueritatem conficiati sunt, finitram feminalem ab emulgente originem trahere censuerunt : quod necesse esset talium humorem ad testes deferri, cuius tillatione se in coitu tantopere aiunt commoueri. Ego vero sententiam hanc falsam esse prorius opinor ; nam multos noui, quibus, 30 vt ab hermia intellexi, que enterocles græce dicitur, lani euadere, testis finiter albatu fuerat ; qui tamen dum mulieribus coirent, eadem voluptate, qua antea, se perfrui solere, mili de industria diligenter interrogati, sancte iurabant, alia igitur huic diueritatis causa querenda est ; cu prima nullo pacto fatisfaciat ; & dicta infirmitas allata statim corrut. Ego cauam, quam verisimiliter puto, in medium adducam ; vos eritis iudices. Cum haec feminales vene exiles admodum sint, & parue : aque in sinistro latere magna arteria prope venam cauam sit sita, que arteria magna nunquam nō viuis nobis mouetur ; periculum ingens, atq; adeo eidens immi-  
nebat,

nebat, ne haec tenuis uena in ijs perñibus moribus disrumpetur.

Natura igitur prudens, vt hoc inconmodum evitaret, sinistram fe-  
minalem venam ab emulgente, non à vena caua trunco decidi voluit : ne in descensu supra magnam arteriam iaceret. At duas arte-  
riæ, quae feminales diximus, a magna arteria trunco sub emulgentiis  
faturiunt. Haec vasa dum descendunt, primo aliquantulum diflant ; postmodum ita implicantur, vt vena arteriam, arteria ve-  
nam ingrediatur ; itaq; præclarâ illa, & admirabilis, ac aspectu iucun-  
dissima, à Gracis hominibus vocata anañtomofis quod genus Ana-  
tomofeos, si in corporum dictionibus te accurrit præstans, &

10 in alijs quoq; partibus comperties, in brachis præstans, & cruri-  
bus, propterea quandoq; eueniit, vt vena vna dunctaxat fauiciat nō  
modo naturalis languis vniuerter, sed vna vitalis quoq; effluat, ita  
vt vulneribus intereat. horum vasorum plexus virtutum capreolis cō-  
ferrini non inepite potest. qui plexus summo studio, arteq; mira effe-  
ctus est ; vt scilicet materia illa, atq; alia feminis apparatus, qui pri-  
mo ruber erat, & sensim alterari, parariq; inciperet, & albeficeret, qua  
elaboratione inchoata, non dubium est, quin magna pars laboris  
testibus immittatur, quorum hic vniuerter labor futurus erat, ni  
horum vasorum complexus, haec venarum, atque arteriarum ana-  
tomofis suppetias attulisset. Iccirco haec implicatio deorum vñq;  
ad testes defendit : perforatoq; epididymo ad ipsam testum sub-  
stantian penetrant. Ab hinc duobus vasis aliud vas oritur, quod  
deferens chrysoides, & variciforme nuncupatur, crassum, anfra-  
et ouolumq; : supra testem inuenitur : deinde feminis affluit, eodem  
itineri, quo deorum deleflebatur ; ita vt reuertantur, vnde exie-  
rant præparantia vasa, perq; idem foramen ingrediuntur, quod in ten-  
dimbus muculorum abdominis descendentium, ascendentium, &  
obliquorum supra os pubis fit : quo loco pubis os cauitatem

30 habet superficiariam, vt cederet horum vasorum rotunditat. Vbi  
in abdominis capacitate peruenit, deorum fertur prope os pubis, & sub vefica, vbi magis, ac magis amplificatur, & iuxta fines  
suo multum implicatur, & contorquetur, donec in glandulas pa-  
raftatas candem implanteat, qua ad penis radicem, & vefica fines  
collocauntur. in quibus gyris, & obvolutionibus, plexisq; implicati,  
& glandulis tantum feminis continentur, quo tres, quatuor tue  
fetus ferri facile possent, præferunt in focundioribus, propterea  
nihil mirum nobis videri debet, quod Arifoteles tanquam admirabilis  
proponit ; taurum, cui quanquam testes exceti fuerant, genui-  
fe tamen. Atq; haec sunt in homine generationi dicata vasa ; nam in

Anatomofis vasa  
tum & arteriarum  
in pluribus parti-  
bus corporis.

In vulneribus cur  
quandoque fan-  
tasma vniuerter  
erat.  
plexus vasorum fe-  
mininalium, & cur.

Anatomofis vasa  
non feminalem  
quandoque pro-  
cedunt.  
Diferentia vasa de-  
ficiens.

Foraminis in ten-  
dinibus muculo-  
rum abdominis  
visitalis.

Glandulæ para-  
testis vbi finitae.

Cur tor gyri &  
glandula.

Quod Arifoteles  
non invenit  
non est mirandum.

Atrrium femin-  
inalium ortus.

Via genitrix in  
abdomine ad  
non precepit.  
Mulieres in veri  
cautem feme  
fundunt.

muleribus ipsis neque abdomen pretereunt, neque in parastatas definunt, neque ad vescicam perueniunt, sed ad matris duntaxat cuitatem, in quam semen transfundunt.

## De Testibus.

## Cap. XIV.

*Testes cui didymis  
dicitur.  
Locutum est.*

*Testis figura.*

*Sabianus.  
Testis in formis  
suis.*

*Sabianus in  
figura et forma.*

*Testes in mare ha  
bent places tan  
cas.*

*Anatomici certis  
de membranis  
testium.*

*Administratio te  
stuum.*

*Membrana testis  
Velida error.  
Prima membrana  
testis propria.*

*Otus.*

*Eritrois.  
Secunda membra  
na Dartos.*

*Tertia membra  
na.*

*Epididymos.*

*Error sacerulari.  
Testes seminaria.*

**T**ESTES vocant Latinis, quos Graeci didymos vocant, didymos dicitur. **T**estum est ipsum, quod duos sint, locus testium in homine scrotum est ipsum, quod oculum dicuntur, qui situs ita notus cuique est, ut nulla descriptione indigeat: illi praecipue, quibus cum magnis, & secundis testibus res praeclare, & felicitate agitur, eorum figura orbicularis est, at non exquirere, sed oblonga ouorum infar. Substantia rara, laxa, alba, mollescet in mariibus: sed in foeminae intus in abdomen occulundatur, neque ita crassis sunt, neque adeo rotundi, & molles, quemadmodum in uiris. Testes in utroque sexu feminis generationis gratia conditi sunt; nam absq[ue] his neque semen gigni, neque generati perfici posset; membrana pluribus in homine obducuntur, de quibus magna lis, magna controvergia, ne dicam cōfusio apud Anatomicos repperitur: cuius in causa fuise arbitror dif-  
fiscandi vel imperitiam, uel negligientiam, uel utrumque; dum altera ab altera uel parum perire, uel oscitante se iungebant. nos au-  
tem conabitur dilucide satis hæc distingue. Igitur membranam in testibus alias communes, peculiares alias appellamus. Dum scrotum hominis discandum ob oculos habes pro testium anato-  
me confidencia; primo occurrit tibi cuticula, deinde cutis, que in hac parte est tenuissima, rugosissima, deinde membrana carnea, in-  
ter quam, & cutem nulla adeit pinguedo, ut facilius extendi, &  
contrahiri, elongari, & corrugari posset. Proprie testum membrana  
næ tres numero sunt, quamvis Vesalius duas solum agnoscit: qua-  
rum prima (de tribus externis nunc loquor) oritur à neruca tenui-  
tate muciculorum obliquorum defendantium, quam ego erithroide-  
m appello, fibris carneis intertexta, que testis muciculum confi-  
ciunt. Secunda Dartos dicitur, que nihil aliud est, quam perito-  
nei ipsius substantia, candida, ualidisq[ue] adhærens, & affixa. Ab hi-  
scæ membranis, quarum partem propria membranas, partem com-  
munes dicimus; & ualua seminaria, & testes involvuntur. Tertia,  
& poltemra testis substantiam immediate integr, alba colore, struc-  
tura crassa, quam ego epididyma appello, quicquid alij fentiant:  
nam aliqui epididyma uocant plexum illum ualorum, qui supra te-  
sticulum cernuntur. Testes seminaria una duntaxat membrana  
epididyma

epididyma à nobis dicta circundatur, & à peritoneo: neq[ue] illis plu-  
ribus opus erat, membranis, cum in abdito, tutusq[ue] loco, in natura  
inquam penetrabilibus contineantur. Quo loco ob innatam mulie-  
rem frigiditatem posti sunt; at uiris extra prominere uoluit, ne afsi-  
dua coeundi cupiditate torquerentur, quod & uite breuitatem in-  
ducere, & à negotijs peragendis non abducere non potuerit.

## De Pene.

## Cap. XV.

10 **N**º existimetis deesse nomen peni: penè etenim sunt innumerabili, cum plura sint in uariaque lingua tritissima: & in dies ioci gratia efformantur parasitis, & otiosis hominibus, ac in venerem pronis, ab amatoribus, & moechis, à procis, & alienibus, à metreticulis, à lascivis poetis, & fcūris: nos autem, qui nominibus tam studemus, quantum nos in rerum ipsarum notionem deducit: pauca duxant enumerabitur. Penis itaque dicitur, caulon, membrula, virga, virile membrum. Eius figura non modo vel eunuchis 20 ipsi, & lippis notissima est; situs item notissimus: substantia vero perpaucis admodum cognita est; quamvis cognitione digna, & nō vulgari usitata speculacionis. Nam in homine penis substantia neg-  
offea est, vt in lupo, cane, & vulpe mar: que si offea in nobis fo-  
ret, & instar baculi rigidi semper prouineret; multis negotijs ge-  
rendis impedimento non esse non poterat. Neq[ue] cartilaginea est,  
neque ex ligamentis confit substantia, neque musculosa, neq[ue] ner-  
uosa, neque uena, neque arteria, neque membrana, liceat ex ijs que  
enumerauimus, nonnulla ad penis ipsius structuram cōcurrant. At nulla ex ijs seorum sumpta confidendo peni accommodabatur; neq[ue]  
enim id p̄freate potuisse, cuius gratia illum natura parens generat:  
rat: neque enim lotij vnius emittendi, sed feminis quoque in vteru  
30 sobolis gratia eiaculandi natura penem effinxit. Cum igitur natu-  
ra humani generis sollicita individua quotidie peritura animaduer-  
teret, misera est; & ut per speciem, ac propagationem immortalis homo  
euaderet, sedulo curavit, hominisq[ue] penem ex substantia qua-  
dam efformauit, que & erigi, & flaccescere, & rigida fieri, & victa  
posset. Spoglio itaque merito est, rara, porosissima, penè lenis sub-  
stantia similis, quam tamē crassis induit ligamentis, que vna cum  
rara, & quam diuimus, penis substantia ab inferiore parte osis pubis,  
non à superiore (vt male in hoc Galenus) ortum ducit suum. Hæc  
que diuimus, ligamenta ex inferiore pubis offe exorta sunt, & qui-  
dem in anno origine carne; deinde superiora versus tedit: in medio  
vero

*Cur feminarem  
habet pauciores  
membranas.  
Cur telles in for  
mam retro col  
locantur.*

*Nominibus flu  
ident medici ra  
tione rerum.*

*Penis figura.  
Situs.*

*Sabianus penis  
in homine qua  
ta.*

*Corpus penis non fit  
obtusum in homi  
ne.*

*Corpus fit carri  
cule.*

*Corpus fit carri  
cule substantia lig  
menta musculi,  
nerui, vene, ar  
teria, membrana  
separant.*

*Vias penis.*

*Sustentaria penis  
cur talis.*

*Onus penis.*

*Galei error.*

Ligamentorum pe-

nis implicatio.

Glans penis qua-

lia.

Cor arteria in pe-

ne.

Quomodo fiat ere-

cio penis.

Vellitas ligamen-

tum.

Arteriarum penis

villitas omnibus

alijs ignorata.

Vellialis error.

Musculi penis qua-

tuor.

Mater communis

luteo &amp; feminina

in pene ex qui-

bus confite.

Penis regemur.

In pene nō est pri-

goreto, &amp; cur.

Pezziptum.

Cur Iudicatur dic-  
tur apella.

Vt nominis di-

uersa.

Sicis.

De Vtero, siue de Matrice. Cap. XVI.

SI VTE mitram dicas, siue hyleram, matricem, vterum, aut vul-

intelli-

intestinum, en qui superbis homuncio, terra, &amp; cinis inter excre-

menta natus. Sed ad Anatomen reuertamur; nimis enim profecto

miser fumus, si rem ad viuum consideremus; neque nos phialitum

cocos officia. Vterus anteroire parte ab ofic pubis, posteriore ab

osse sacro, a lateribus ab osibus illius tanquam firmissimi, ac tu-

tissimi vallis circumdat, ex quibus facro ofisi, &amp; pubi concrecti-

tur. Figura vteri tum rotunda, tum oblonga est, supra deprimitur

magis, quam infra. Illud potissimum pro comperto habecas, vteri

muliebris figuram à bouillo, caprino, &amp; ouillo non parum differet.

Galenus in hoc parum Anatomicus in lib. de fo. forma-

tione, nec non de diffectione vteri scriptū reliquerit. Craftam vte-

ri substantiam, carneam, &amp; nerucam quoq; natura mixtam effe vo-

luit: vt, dum foetus continet, facilis extendi, &amp; dilatari posset.

Tribus generibus fibrarum intertextis conflat matrix; vt Galenus

optime docuit; rectis inquam, obliquis, &amp; transversis, vt semen pro

foetu effingendo attraheret, cōtinueret, statimq; tempore expelleret.

Interna utriusかtaus vna duxatela est, praeterea nulla, atq; illa par-

ua satis, in qua tamen, licet vna sit, &amp; exigua: iuxta immutis feminis

quantitatibus non modo foetus vnu formari potest, sed gemini, tres,

vel plures foetus; vt in multis Europe viribus non semel contigit:

qui deinde nō cellulis, sed propriis membranis a lēte mutuo distin-

guuntur, quemadmodum tunc aptius explicabo, cum de foetu ex

professo scribere aggrediar: quam partem nostrorum librorum vo-

bis tam gratia fore certe opinor, quam quod gratissimum. Interim

moneo, ne vnam Mundino fidem adhibeatis, quem parum Anat-

omicum vos quoque iudicabitis, si vel reliqua nuna illius errata mis-  
faciam; quod de vteri Anatome scrispit cum rei natura conferetis.

Inquimus in humano vtero septem cellulas adesse, thalamos etiam,

&amp; atriæ dicere potuistis: tantundem enim effet. Reici veritas haec effet

mulieris vterum unica cauitate prædium esse, qua intus fatis lens

cōcipitur, quanum nonnulla foramina adint, que nihil aliud fuit

quam venarum, &amp; arteriarum capita, que veteres Anatomi ac-

tabula nuncuparunt; quoniam concavae partes sunt, quibus semen

adhaeret, tuncq; arteria arterias, venas venae gignunt. Cauitas vte-

ri in foramen fatis angustum tandem deficit, quod non matricis ap-

pellatur; quod si extra species, tincula pīcis, vel canini oris nuper

in lucem editi imaginis tuis oculis offert. hoc autem foramen in

matricis collum speciat: per quod foramen vteri semen ingreditur:

dum nimia delectatione dilatatur. aperitur autem eo tempore, quo

mulier semen emitit. colli, vel ceruicis nomine in utero non cor-

h  
pus

Apostrophe.

Vteri utramenta.

Vteri coniexio.

Figura.

Vteri mulieris fi-  
gura ab vere  
brutorum differit.  
Galenus.Substantia vteri  
qualis.

Cui nerueta.

Vteri fibra.

Cauitas vteri vni-  
ca.Quomodo pa-  
scit in vte-  
cautate plures  
foetus generati.Plures foetus di-  
stinguuntur mihi  
nam non celu-  
lis.Mundinus parum  
anatomicus.Fabula est huma-  
no vtero adesse  
septem cellulas.Cauitas humani  
uteri vnicia est &  
qualis.Praesentia in cuius-  
tate vteri quid  
fuit.Acetabularum vte-  
ri vna.

Os matricis.

Figura omnia matri-

cis.

Os matricis quan-  
do dilatetur &  
aperitur.

Cervix vteri qd

Longiendo ceru-  
cis vteri.

Rugae in collo ma-  
tricis.

Rugaram cervicis  
vteri vteri.  
Caruncularum in  
fibrosis cervicis  
vteri vteri.

Nympharum fusi  
& vteri.

Hymen in virgini-  
bus nonnullis.

Vnde menses flu-  
ant.

Vteri tunice,  
Vafis feminaris  
mulieribus in quo-  
dista & vteris.  
Telles.

Vellalina latas pa-  
rticularis membra-  
nes veri appel-  
latae mulieribus.  
Valla de ferentia.

Cornua vteri vere  
cornua in homine  
videtur, & focus  
in homine.

Vteri connexio.

Procesus vteri bi-  
ni.

Vfut.

Vellaliferro-  
ker proceſſum  
vteri.

pus illud, quod supra descripsimus; sed partem illam intelligimus,

in quam mentula, tanquam in uaginam immittitur, cuius longitudi-  
do est, quantum undecim digiti apicibus metri polliſsum; rugosa  
est, & membranosa, non cartilaginea, ut Herophilo placuit; funt;

ruga illius circulares, ut in coeundo uirile membrum amplexare-  
tur, atque exugeret: quibus rugis attritio fit, ex qua miram uolun-  
tatem Amantes in coeundo percipiunt. In cervicis uteri finibus

uuluan uerius nonnulla carunculae prominent, a quibus uoluptas,  
ac delectatio in coeundo non parum augetur. sub hinc uulue fabel-  
lis dura adiunt a lateribus late membrane Nympha a uteribus di-  
ctis, quarū utilitas est, ut à puluere, frigore, & acre uterum tuean-  
tur. sub nymphis in nonnullis uirginibus (non omnibus) alia mem-  
brana cernitur hymen a uteribus appellata, quae cum adeat, raro  
autem adeat, oblatu quoam penis in uterū immitatur, nam cra-  
sta est valde; supra uelcum uerius foramine donatur, per quod men-  
ses fluerunt. Vterus humanus, hunc enim describimus, eusq; cer-  
uix, prater tunicam sibi propriam, peculiaremq; à peritoneo in-  
noluitur, ut supra attigimus. Vafis quoque feminaris praedita est  
mixta, quemadmodum in uiris diximus. hoc uno differt, quidō in  
mulieribus breuior uirtus. Tefibis quoq; non definitur; qui fu-  
periori in parte non nihil depreſsi uidentur, apud quos sita sunt duæ

late particule membranæ, nonnullæ carneis fibris donatae, quas  
membranas Vellalus musculum uocauit, in harum summittate a te-  
fibibus, hoc est præparantibus uafis deferentia proficiuntur, quæ in  
femellis non minus anfractuosa sunt, quam in uiris ipsiſ: & in ma-  
tricauum terminantur. Hec supra, hoc est prope coruon corpus,  
partes binas prominentes inſtar uituli cornuum nuper erumpentiū  
profert, que forte illa funt ab Antiquis dicta matricis cornua: verā  
enim cornuum ueruccis speciem in uaccæ, capre, canis, ouis, suis,  
& id genus animalium utero uidebis, nam in his mire incuruantur,  
& concava sunt, & in his fetus grignuntur. At mulieris uterus lon-  
ge ab his difflat; ut tu quoque, nisi conferre pigate, facile experiri  
poteris. sed ad uteri humani historiam reuertamur. Auxilio uaforum  
seminarium, illiusq; membranae, quam Vellalus pro musculo de-  
scribit; facro oſi uterus appenditur; in fine uero una cum ceruice  
oisibus pubis, & excedenti. A matricis lateribus (mirum audies)  
bini procesus conſtituuntur, quæ duo oblonga ligamenta uidetur  
est, neruæ, cauæ; ligamenti etiam munere fungi creduntur; ut ad  
ſumnum os pubis minime perueniunt, ut Vellalus exſtimauit, ſed  
per ea foramina tranſeunt, quæ in ueroſis tenuitatuſi muſculoruſ  
obliquorum

10

30

obliquorum deſcendentium, afcendentium, & tranſuerſorum ſita  
ſunt, quemadmodum in uiris, per quæ uafis feminariſ ſudit patet.  
etenim foemini hi tēdines perforati cernuntur: quamus Vellalus  
id inſificeret. Proceſſus igitur hi ab utero extorti prope id foramen,  
quod os matricis uocatur, extra abdomē exuent, ſupra pubem af-  
cendunt; deſinunt autem in particulam quādā exceilam in uulue apice  
circumvolutam ſupra id foramen, unde lotium exit, & hac le-  
ctor candidiſime illa, illa p̄cipue ſedes eſt delectationis mulierū,  
dum uenerem exuent; quam non modo ſi mentula configatur,  
10 ſed uel minimō digito attraſtabis; ocyus uafenū hac, atque il-  
iac p̄ uoluptate uel illis initius profluat. Hanc eandem uteri par-  
tem dum Venerem appetunt mulieres, & tanquam aſtro pericit  
virum appetunt ab libidinib⁹ concitatæ: ſi attinges, duriſculum &  
oblongam redditā eſſe compertis; adeo ut nelfio quam uirilis men-  
tule ſpeciem praे ferat. Hos igitur proceſſus, atque corundem  
uim cū nemo haſtenus animaduoceret, ſi nomina rebus à me in-  
uentis imponere licet, amor Veneris, uel dulcedo appetelletr. Nō  
dici poſit querere admiror ut preclaros Anatomicos, tam pul-  
chram rem, tanta arte effectam, tantæ utilitas gratia ne officerint  
quidem. Vos autem, qui in has meas lucubrationes Anatomicas  
legendas incidentis, ſcitor abſq; proceſſibus, quos ego uobis pao-  
lo ante fideleri descripsi; neque mulierem aliquam in Veneris am-  
plexibus delectationem percepturam fuifse, nullos fetus cōceptu-  
ram; non enim abſq; mutua maris, & feminei uoluptate cōcipiſ po-  
fe crediderit. ſed de his ſatis. A uenis, arterijsq; ſeminalibus,  
(quemadmodum ſuo loco diximus) tum uena, tum arteria ad ma-  
tricis corporis tendentes deciduntur; non ut per has mentrifuis fan-  
guis expurgeatur, vt communis eſt fententia; ſed ut laudabilis fungui  
tum illa, tum conceptus fetus ali commode poſit. Non enim  
30 haſtunt uena, quaron op̄e menſes fluent mulieribus; ſed ille à ue-  
ne cauæ diuifione exorta, que in uteri ceruice ad ipſus latera in-  
feruntur; ut eo loco latissimabit. Vtero duo neroſorum genera-  
donata ſunt, à ſexto ſciliſt pari, & à pinali medulla. Vulua extra  
membranosa eſt, pinguedine referta, non muſculosa, ut aliqui opi-  
niantur; propter ea motu voluntario deſtituitur. Longitudo, quam  
ſupra ceruice foramen uidetis: à natura partur ergo prudentiſime  
confecta eſt: ut parendi tempore dilatari poſſet, & infans in lucem  
facilius prodiret. Illud historie de utero addendum eſt, ad eius  
ceruicis extremitates uafæ ceruice definire, ubi foraminulum  
adeat immediate ſub pubis oſe. que enim exiftimes, ut idiota, &

obliquorum  
deſcendentium, afcendentium, & tranſuerſorum ſita  
ſunt, quemadmodum in uiris, per quæ uafis feminariſ ſudit patet.  
etenim foemini hi tēdines perforati cernuntur: quamus Vellalus  
id inſificeret. Proceſſus igitur hi ab utero extorti prope id foramen,  
quod os matricis uocatur, extra abdomē exuent, ſupra pubem af-  
cendunt; deſinunt autem in particulam quādā exceilam in uulue apice  
circumvolutam ſupra id foramen, unde lotium exit, & hac le-  
ctor candidiſime illa, illa p̄cipue ſedes eſt delectationis mulierū,  
dum uenerem exuent; quam non modo ſi mentula configatur,  
10 ſed uel minimō digito attraſtabis; ocyus uafenū hac, atque il-  
iac p̄ uoluptate uel illis initius profluat. Hanc eandem uteri par-  
tem dum Venerem appetunt mulieres, & tanquam aſtro pericit  
virum appetunt ab libidinib⁹ concitatæ: ſi attinges, duriſculum &  
oblongam redditā eſſe compertis; adeo ut nelfio quam uirilis men-  
tule ſpeciem praे ferat. Hos igitur proceſſus, atque corundem  
uim cū nemo haſtenus animaduoceret, ſi nomina rebus à me in-  
uentis imponere licet, amor Veneris, uel dulcedo appetelletr. Nō  
dici poſit querere admiror ut preclaros Anatomicos, tam pul-  
chram rem, tanta arte effectam, tantæ utilitas gratia ne officerint  
quidem. Vos autem, qui in has meas lucubrationes Anatomicas  
legendas incidentis, ſcitor abſq; proceſſibus, quos ego uobis pao-  
lo ante fideleri descripsi; neque mulierem aliquam in Veneris am-  
plexibus delectationem percepturam fuifse, nullos fetus cōceptu-  
ram; non enim abſq; mutua maris, & feminei uoluptate cōcipiſ po-  
fe crediderit. ſed de his ſatis. A uenis, arterijsq; ſeminalibus,  
(quemadmodum ſuo loco diximus) tum uena, tum arteria ad ma-  
tricis corporis tendentes deciduntur; non ut per has mentrifuis fan-  
guis expurgeatur, vt communis eſt fententia; ſed ut laudabilis fungui  
tum illa, tum conceptus fetus ali commode poſit. Non enim  
haſtunt uena, quaron op̄e menſes fluent mulieribus; ſed ille à ue-  
ne cauæ diuifione exorta, que in uteri ceruice ad ipſus latera in-  
feruntur; ut eo loco latissimabit. Vtero duo neroſorum genera-  
donata ſunt, à ſexto ſciliſt pari, & à pinali medulla. Vulua extra  
membranosa eſt, pinguedine referta, non muſculosa, ut aliqui opi-  
niantur; propter ea motu voluntario deſtituitur. Longitudo, quam  
ſupra ceruice foramen uidetis: à natura partur ergo prudentiſime  
confecta eſt: ut parendi tempore dilatari poſſet, & infans in lucem  
facilius prodiret. Illud historie de utero addendum eſt, ad eius  
ceruicis extremitates uafæ ceruice definire, ubi foraminulum  
adeat immediate ſub pubis oſe. que enim exiftimes, ut idiota, &

h 2 mulierculæ

Tendines perfo-  
ranti.  
Proceſſum veri  
epilogus.

Seles delectatio-  
nem in mulieri-  
bus.  
Quo pafio cogere  
poteris mulierem  
pene emittere.

Quo pars in mu-  
lieribus ueneri  
perfeſsus durau-  
tus apparet.  
Arteria, & vene  
specie peni.  
Proceſſum veri  
viam nemo ante  
me annaduer-  
te.

Non conſcipi  
ab quo mutua vo-  
luptate.  
Arteria, & vene  
vixi vnde.  
Nebulosa fungus  
non expurgatur  
per venas vteri.  
Menſes per quaes  
venas fluunt.

Nervi vteri.  
Vulua deſcrip-  
tio.  
Vulua non eſt ma-  
ſculola nō moe-  
rit volutante.  
Longitudo.  
Vena vteri.

Vnde ex ea ſotia  
in malicie.

Lotum non exi  
per cervicē vires  
Cur ad veficē col  
lute non adins  
glandula para  
ta.

muliercula ipsæ mingentes opinantur, per vteri ceruicem lotum exire. In feminis ad veficē collum non adsum ille glandula parastata; veluti in maribus; quod d' veficē collum in feminis, tum breuius, tum latius est, quam in hominibus.

De Vmbilico.

Caput &amp;c. XVI.

**V**MBLICVS, qui & verula à quibusdam nominatur ratione rugarum quas p̄ se fert, in medio corpore situs est, ut recte sentit Gal. ipse, & ante ipsum Aristoteles; quamquā Vesalius fruolis quibusdam rationibus delusus contra videatur sentire. Hic iure optimo mediā corporis partem occupat, quod dum in utero matris latitamus, per eundem nutririm, per eundemq; excrementa reddimus. Nihil autem est aliud vmbilicus, nisi receptaculum horum quatuor vaorum, vnius vena scilicet vmbilicalis dicitur (que à matre ortum sumens per vmbilicum sursum partem quandam iecoris diuisam ingreditur, terminaturq; in venam portas) & duæ arteriæ vmbilicales itidem appellantur (que deorsum per fortis abdomen tendentes, in duplicatione peritonei iuxta veficam deferuntur, definitq; in diuisione magna arterie) præter hæc quartum adest vas vrachos dictum, quod à fundo veficæ initium sumens, virnam ex foetu trahit. ea vero inter amneon membranam, & alantoida referuntur. Sed hæc vasa infante postmodum in lucem edito ex quo diximus munere priuatum: sunt tamen in fætū funiculi cuiusdam, ne penitus inutilia corpori existant.

# REALDI COLVMBI CREMONENSIS

DE RE ANATOMICA  
LIBER XII.DE FORMATIONE FOETVS, AC DE  
SITV INFANTIS IN VTERO.

10

20

30

illis



O STQVM de organis generationis tam maiori, quam feminina tractatum ab soliuimus, necessarium videtur ad foetus humani tractationem deuenire. Quia in re illud primum admendus est prudens, piusq; lector, homini generatione, foetus inquam, formatione nihil admirabilius excogitari posse, nihil quod æque naturæ miraculum videatur esse, nihil quod humanum genus diuinæ prouidentiæ, sapientiæq; amore magis inflammet. ea enim arte efficiens est, atque efformatus hominis foetus, ut illam admirari magis, quam laudare, laudare magis, quam exacte introspicere omnia positis. nam licet omnibus in rebus Dei potentia, cuius maiestati nihil obstat, nihil est difficile, elucere posit; in hoc tamen mili illuftrior videtur. Hoc igitur argumentum difficultate fatis nos, quantum in nobis erit, faciliior modo, brevioriè (ni fallor) tractabimus, quam haciem audiueris: idq; rationibus cuiuslibet, & perspicuis, quantum res ipsa ardua patietur, nostrisq; ingenii viries imbecille; & illarum quæstionum, que ad rei cognitionem minime speciale videbuntur, exactam dilputationem prudens omittam. quæstiones vero, quas non disputationis, sed sensus auxilio explicativa sunt, ille sunt. Vtrum feme viri habeat tantum rationem efficientem, an vero etiam materiæ. & vtrum mulier concurrat ad generationem foetus. & vtrum mulier habeat semen; an in secundo feme emitat. & vtrum fiant omnia membra simul. et vtrum omnia reperiatur distincta in ipso femine. et vtrum cor sit primum, quod generetur; cum sit ultimum, quod moriatur. Et vtrum foetus nutriti sanguine mentruio. & an detur superfæatio. & multæ aliae id genus quæstiones, quas breuitatis cauila omitto. De homini generatione verba facturus, cur non de brutis loquor, cum ab illis

Vrbius illorū  
de formatione  
foetus & nobilitatis.

Dificile est scribere  
re de formatione  
foetus.

Quæstiones ali-  
quois audito-  
re prætermittun-  
tur.

De formatione hu-  
mani foetus tra-  
ctandum.

illis dedita opera natura nos diffinxerit. Quamobrem non possum illis fatis admirari, qui cum de homini in utero matri formatione omnia pene ignorantur; & que in brutis imperfete obserabant, ad hominem maximo errore transtulerat, de brutorum generatio-  
ne scribere nō erubuerint, præfertive de generatione pīcūm, quos ego in aquis natore, & quo lubet vagari permitto. Illud profecto adnotatu dignum est, testes in mulieribus genitos esse, vt gignere possent.

Vix testis in mulieribus.  
In testibus mulierum semen abdu-  
catur.  
In coitu mulier fe-  
mea emittit.

Quando sit con-  
ceptio.  
Aristotelis error.  
Quando mares gi-  
gnantur & qua-  
do feminas.  
Cur quandoque  
mas signat quā-  
dum feminas.

Vix natura domi-  
nū volitare res  
illata non immutat-  
ur.  
Cur semen viri  
nō destinat, tem-  
pore utero fa-  
tum.  
Cur meretrices  
non concepiant,  
cum mulier con-  
cepit ex cor us  
teri claudatur.  
Membrana allan-  
talis quoniam ge-  
nerativa, & eius  
venia.  
A venia matricis  
oriuntur vena in  
venia.  
Vene matricis à  
venis feminatis  
oriuntur.

10

20

30

nam

nam producunt, que dicta tunica tenuem, mollemq; adhuc, quip-  
pe que paulo ante genita fuerat, perforat. Itaque ad medium vlt;

scenam allantois obolutum penetrans globum efficit, qui globus ipsum est ictur. Deinde signitur vena porta, que, vt dixi in tra-  
ctato de venis, continua est huic vena umbilicali: (umbilicalis nāq;  
dicunt ea vena, quam ad femen penetrare perforata allantoide, he-  
pari, gignere dicebamus, eo quod per umbilicum ingreditur, atq;  
ad hepaticum ascendit) poſt vena portas ortum oritur causa vena: idque  
vt vniuersum semen nutriri poſit. Item ab arterijs vteri, quas à fe-

minalibus ortum ducere proprio tractu docimus, arteriae gene-  
rantur, qui in duas arterias umbilicales quoq; diſtas quadrantib;  
non ascendunt, ut vena umbilicalis; fed descendunt potius os pubis  
terius: diſiungo illarum est supra illa, deinde fit magna arteria, &  
immediate cor, & arteriae ascendentes: adeo ut arteriae gignantur,  
priusquam cor ipsum generetur. Arteriarum autem generatio nō  
fuit supereruca, sed feminis viuificati gratia. Viuimus enim prius  
vita plantæ, deinde brutorum vita in utero matris. hoc peracto ce-  
rebrum generatur, & nerui ab eo profecti sensum primo, deinde  
motu ad vniuersum fortunum deferre poſint. Interim enim alia flum-  
membra, qui delineata primo, deinde aucta, & robustiora reddi-  
ta mouentur. silent hic obſcero Aristotelici, una cum principe pe-  
ri pateticorum Aristotele, qui (in hoc mire deceptus) cor primo  
gigni voluit, & si Deo placet, fanguine fontem elle, & sensum omnium;  
qui nisi obstinate Aristotelum tueri volent, quieſcent uteritate  
iubente: definiunt, tam falta proferre, & mordicus tueri: fate-  
buntur non cor, fed ictur primo gigni. Cerebrum item corde  
nobilissimū esse, non fateri non poterunt, quippe quod ex ipso femine  
fiat, non ab ictu, ut de corde auditus. Non equidem negauerunt  
in ijs animalibus, que in ovis nascuntur, primū quod oritur esse  
cor ipsum. At in homine ictur, priusquam cor generatur; quem  
admodum mihi nō femel, sed faptus intueri, & animaduertere con-  
tingit. Inter offa si queras quid primo generetur, vertebras repon-  
debo. Spinam scilicet, ut Aristoteles eleganter scriptis, & vere.  
Hanc veritatem corona illistrum virorum, & præaceſſentium ma-  
gnæ cum voluptate uidi in Romano theatro: cum Hieronymus  
Pontanus summus Philosophus embrionem mēstrum mihi publi-  
ce difſecandum tradidisset, ob communem Romanæ Academice  
vitilitatem: reliquorum autem membrorum quod primo fiat, quod  
posterior, nondum mihi licuit obſeruare: cum abortuum non eaſit  
copia, que in tanta re necessaria eſſet. Genita allantoide, vena,

Vena vmb illici-  
perforata allanto-  
ide.

Iectoris generatio-  
nis. Vena porta con-  
tinua est illi vena  
umbilicalis.  
Quae vena umbili-  
calis dicatur.

Orus vena caug-  
& vla.

Arteria vteri vo-  
de oriorum.  
Arteriarum umbili-  
calis orum &  
progenitis.

Arteriae genera-  
torum.  
Causa animalis gene-  
ratorum.  
Fetus vivit prius  
vita plantæ, deinde  
brutorum vita in  
uterino.

Cerebrum qua-  
do generetur, &  
Cor primo gigni  
tunc illi concur-  
sunt.

Item gignit prius  
Cerebrum nobilis-  
us esse corde pro-  
batur.

Cor et prius  
cerebrum tunc  
animalium que na-  
scuntur in ovis.

In homine naſci-  
tum tunc prius  
quam cor.

Spina dorſi inter  
cora primo gene-  
ratur.

Aristoteles lauda-  
tur.

Hieronymus Pon-  
tanus.

Dicitur parvulus  
quod primo fiat  
obſeruare non po-  
tuit.

arterijs; per vmbilicum tendentibus; que suo in exortu plurimae

Afflō orbicularis instar planct.

Vena.

Galeonis nos defecit pli humanam for-

Galeni error.

Dicitur hucus sub-

flantia qualis.

Placentis in-

ter uterini en-

terfum forin-

Cur in partu ma-

gna sequitur fan-

gmina prodiun-

Ratio fuit place-

re redditus in-

leuitate quilibet fit.

Acetabula qua de-

cunor verteribus

anat.

Canis canis

infar fatig.

Vellalium allatum

qui secundum

femor carium

sed. Infantulum

in ea pueris

Amnion membra

hominis hominis

qualis.

Alli frons qualis

Allianum quid fit.

Sudoris deret ab

agno & cingulo.

Cervicis vinci

& sudore non

fuit alia exere-

menta forta.

Primum laudabilis

li non maturuo.

Primum laudabilis

Vena in amnio vbi

feruntur.

Cur vena non at-

ttingat foetus.

arterijs; per vmbilicum tendentibus; que suo in exortu plurimae

funt, vt fulcirentur, natura affusionem quandam genuit, que orbicularis fit placenta in modum, facta autem fuit, vt uala, que diximus, vna detineretur: hec ita Galeno, qui humanam non descripsit, membrana chorion, hoc est secundina appellatur. Sed hac in no-

bis minime est membrana, sed crassa quadam materia excremento-

rum instar, vltus eius est, quem paulo ante dicebamus, haec licet al-

lantio superposita fit, tamen foetus vniuersum minime circuit,

matrici admodum coheret, itaque nihil mirum est, si in partu ma-

gia fit fanguinis effusio; vena etenim, arterijs disrumpuntur.

Anterior in parte sita fit, vt propugnaculi vicem gereret, quod

nos ab externis injuriis tueretur, hec in bruis, ut boue, capra,

equa, & id genus animalibus membrana quidem est, internam

regionem omnem ambiens, in illisq; quibusdam eminentijs pradi-

ta est, que a veteribus acetabula appellatur. In canibus haec, quā

dicitur, secundina est instar fascie, quemadmodum ille Vesalius

pinxit, qui caninam pro humana pinxit; licet in ea non catellum, sed

infantulum pinxit; sed secundina in nomine est, quemadmodum

ego supra explicavi. Allantois vero in nobis membrana insignis, &

magna vniuersum fetum involuens, ante scilicet, retro, infra, su-

praes, sed in animalibus, qua paulo ante dicebamus, facta est in

morem facinimis, quod uox greca sonat allantois; neque in illis

foetum undiq; gambit, sed illi subfertur, neque illud temere, sed

ut urinam fulcipiat. Prater haec, que haecmemorauimus;

tertia est in humano foetu consideranda membrana, qua neque bru-

ta ipsa delittuantur. hoc unum interest, in illis crassa est, quemad-

modum ait Galenus. in nobis autem tenuissima est, dicitur agmios,

ut amnios; ab haec quoq; uniuersus involuitur foetus, & in ea im-

mediate foetus sit est; & sudor a foetu emanans, atq; eius excremen-

tum continetur, in quo sudore innat, atq; ab eo fulcitur: ita enim

minus molestus est puer mati. Ne mireris autem à foetu alia excre-

menta non decidi prater urinam, & sudorem: nam ratio in prom-

ptu est, quod scilicet foetus ex solo sanguine alitur, eosq; laudabili,

non mentruo, & tecterrimo, ut vulgus hominum putat. Sudor, vt

diximus, penes foetum feruntur hac in membra, que amnios dici-

tur; urina uero ipsa, alterum scilicet foetus excrementum feruntur

inter amnion, & allantoida; hoc autem non temere, sed summa cu-

prudentia eccepsit Deus Omnipotens, ne lotum attingeret foetum,

qui cum tenelus sit, supra quam dici posit: a lotio falso, atq; acri

facile exefus fuisset. Natura itaq; Dei ministrata in fundo uice porū,

feu

scu meatus genuit, qui vracos nominatur, qui à vesice fundo ad

vmbilicum sursum fertur; exit vero ea in parte, per quam vena, ar-

teriajs vmbilicais ingreditur, ipsiq; adhuc eccepsit haec amnion

membranam perforat, itaque foetus urinam in allantoideum defert.

Hic querere aliquis posset, nequid in iniuria, quo pacto tanta exere-

mentorum uis tam diu non putreficens detinatur. Cui respondere

facile possum, id caloris naturalis conferuantis uitritu acceptum fe-

rendum. Neque haec tam diuturna excrementorum foetus confer-

atio inutilem profus nature exsiftimes, immo uero & dum in utero

foetus alitus, ita ab utero gerentibus facilis sustinetur. Dum uero

partus instat tempus, has duas membranas amnion, & allantoida

disrumpunt, & excidunt, fecundū; una foetus. propterea obstetrics

duo, & quodix, excrementa quae nomine paksim vocant, cum

quam aquam exuentem uident, partum mox in lucem proditorum atlantis

affabiles predicunt: qui si tunc exit, partus ipsius exitus est facilior,

feliciorq;. Nam parum excrementorum humiditate partes lubri-

ca redduntur. quod si remoratur, magna cum difficultate, agres;

parituri puerperam certo kitu. Scire omnes cupiunt, que fit pa-

riendi dolorum causa potissima: quibus breui fatiscant, dolere

vehementissime parientes ob angustiam oris matricis, quam tunc

adeo dilatari necesse est, vt foetus absq; difficultate exitus pateat. &

quoniam ex mulieribus nonnullas inuenias, quibus os uteri durus

est, & nerucom magis, hinc dolores parturientium nō sunt ijdem;

sed aliquo statim, & pene fine dolore parint; aliae diutius in doloribus,

& cruciabibus, illisq; uehementissimis veriantur, priusquam

pariant: ita ut inueterata sit inter mulierculas, & vetulas opinio, in

ipso partu nullum esse os, quod suo fit loco mulieris parturientis;

sed omnia dimoueri, atque es sua deinde exire, licet rei ueritas hec sit:

os coccygis duntaxat in partu pati. propterea obfuria mulieres,

qua peperer: de regione coccygis sape, multumq; conqueri. sed

iam ad foetum ipsum redamus. Foetus in matris utero alimentum

per vmbilicum suscipit, vena vmbilicais ope: fabulaq; sunt, quas

magnum Hippocrates, qui omnia scire non potuit folus: de pueri

nurturamento in alio matris dixit: quod scilicet per os exugat. & pro-

fecto tanti viri errorem tam crastum nequeo fatis mirat; nam inter

os foetus, matricisq; substantiam multum interest. sed fac nullum

inter haec spatium dari; age, os foetus vteri corpus attingat: quo pa-

troponit exegit. qui vel in matris ventriculo est, aut in intellinis, exuge

re posset optime Hippocrates: Quamobrem haud dubie scias

candide lector, foetus nihil profus per os assumere. quod si afflu-

i meret

Vracos quid, & vbi

& cur.

Cur foetus & vri-

co pueri tot men-

sa parturientia nō

parturient.

Vralias foetus &

vriam in utero

partu.

Si omnia excremen-

ta sit ex foetus

parus & fit facilis

& cur.

Cur tanti fine do-

torum parturien-

tiam.

Olia omnia mulie-

ris in partu e

st molles fal-

sum.

Coccyx in par-

tu paucis.

Quomodo foetus

metitur.

Hippocratis er-

ror maximus re-

pellitur.

meret, suo ipsius fudore hausto obrutus non interire nō posset: sed per venam umbilicalem duntaxat nutriti, nutriti inquam bono fungue, atque adeo perficit, qui per vasa feminaria defertur: quod cicero factum fuit, vt materiam vna cū sanguine continenter deo sum ferrent, tanquam auxiliares copias, si quandoque sanguis deficeret.

Quod si perfecte feminis numeros omnes non explet, nihilo feciis materia est, quā natura eo mittit, vt in semen tandem conuertatur. Vana quidem est, falsaq; eorum sententia, qui foetum sanguine in utero nutriri auunt, nam quod illi pro huic rei probatio-

ne non fluere, nihil est; nam ego complures noui, quibus utero gerentibus singulis membrinis mensis profuscant; quod ob magnam sanguinis copiam in illis mulieribus euenire certum est. Quibus vero tanta sanguinis copia non adest; ijs, dum grauidae sunt, neque aduent menstruus purgationes, quia non gignitur, quod supereruca- neum sit natura inutile, & ab utero excidendum, sed vniuersus ad fo- tum ipsum nature miraculo destribuitur. Nihil enim aliud esse ex- stimato menstruum sanguinem, qui diueris rationibus diversas ha- baret appellationes, quam sanguinem supererucaum, qui herbas, arq; arboreos non cogit aferere: quemadmodum scripsit Aristoteles.

Hippocrates vero sententiam, quod infans ore fugat: hinc ortam puto: quod is materiam illam, que in foetus intestinis consipicitur; faces, cibiq; excrementa crediderit, quemadmodum in adultis. sed deceptus est bonus Hipp., non enim cibi, sed sanguinis excremen- tum illud est, quod in foetus intestinis continetur, propterea non male olet materia illa, quemadmodum feces nostræ. Quod si cibi excrementa forent; emitterentur, veluti lotum emitirunt. Itaque vndiq; confusciati elemos magno nature errore, magno infante detimento, quo absurdum est. Natura igitur sapiens noluit nos, dum in utero matris verfamur; neque oculis vii, neq; auribus, neque instrumento odoratus, neque gustus, neque ore, neque pul- monibus, neque ventriculo, neque intestinis, neque ano, neq; pe- ne, neque manibus, pedibusq;. quo enim tendas in illis materni vteri tenebris? quod atrectes? quis penis vñus? quis ani? quis inte- stinorum, aut ventriculi? quis ore trahens nisi mortem posset? quid gustet? quid olfaciat? quibus harmonijs aures detinet, & millecat? quorū oculos flecat, & recreet? immo vero quod magis mirab- tur; neque cordis vñc tunc eget infans; nam vitalis spiritus, seu ma- ius spiritualis sanguis per arterias matris umbilicales ad foetum fer- tur; quibus arterijs medijs, quarumque auxilio respiramus, si illa re- spiratio

Infans in utero ali- tur per seni vñ bilicale sanguine perficit.

Cur sanguis est quo aliis infans in utero per vasa feminaria defec- tur.

Sanguine mem- brinis non ali- tum probatur.

Aliquibus vero mem- brinis sunt fan- gus.

Quibus pregnan- tibus mentes no- scimus cur non flua- nt.

Membrinis fangus quid sit.

Membrinis non se- gunt arbores, Causa erroris Hippo- cratis quid in fangi ore fugat ei- ham in utero via- de manuauit.

Caro quid in fetti- bus infantiis in utero ei- continetur non male oles.

Quibus mem- brinis in utero fa- mus non fit opus vñ.

Infans in utero non indiget vñ cordis In utero per ar- terias respiramus.

spiratio dici meretur: adeo vt foetus nihil sit elaborandum, neque in fanguinis, neque vitalium spirituum generatione. hec namq; à ma- tre iam elaborata ad omnes foetus partes deferuntur. hec arteria vñ umbilicales, & uena utraque umbilicalis à matrice ad umbilicum vñq; lon- go nimis ductu à peritoneo in uoluunt ibi crasto fatis; que ua- fa contortquentur, & quoq; nodos efficiunt; quibus uulsi nodis (non enim ijdem numero sunt in omnibus que peperere) prædictis obstetricis, que medica ipse quoq; si Deo placet, uideri volunt: tot foetus ab eo utero prodituros, quot ipsi sunt nodi; licet totidem

plus minus in extremo foetu, quot in puerpero conspicantur. Hæc autem uafa creata sunt non temere, sed vt sanguis ad foetum deduc- cundaretur, & celfaret quodammodo in ipso curvo: ut hac cun- statione ad ipsum perueniet. Vafa hæc, qua diximus, à membra- nis tecta ad ceruicem tendit, & circa pñm flecentur deorum ten- dentes, atque in umbilico infinguntur. Qui vaforum nexus per fi- ninstram scapulam ascendens per dextram descendit; idq; vt in ex- tu membranas cum secundina secum vñ traherent, quod superflui- tiose muliercula laqueum esse dicunt, atque in lucem editis male omittantur; quasi illi, si superflites sint: non possint tandem nō su- spendi. Sed si diligentius hæc naturæ arcana scrutarentur in illis praesertim, qui non fuit arippa, sed capite antelignano prodeunt; idem in omnibus obseruantur: cum tamen pauci suspendantur, non omnes. Illud præterea adnotandum est, quoniam unica adit in ute- ro cauitas, tamē plures foetus in illo concipi possit, si apta adit tot conceptibus materia, qua cœceptus mareria, semen inquam est; dum uero foetus delineantur, nisi suis singuli membranis distingui- tur, simul coharent: montrant, hominū lete attingentium sunt.

De foetus formatione sat multa haec dicta sunt: Nunc de situ eius in utero dicamus. quā partem libentius, vt opinor, lector can- didus percurret, quod alij non rem ipsam, sed quod verisimile cuius; uisum est; ita scriptū reliquerunt; omnes tamen à rei ueritate tam aberrarunt, quamq; qui maxime. Ego uero nō semel, sed lapsus nō modo mortuos foetus, sed uiuos etiā ē matrix utero hicet manibus extrai. quod dum efficerem, situm eius in utero diligenter obser- uavi, quem à quibusdā Anatomicorū picturis adeo diuersum esse fa- cile perspice, vt non potuerim corū temeritatem non valde mirari, qui quod salfum est, cuius oppositum sensu deprehendi potest, po- steris scriptū reliquere non erubuerint. Tres igitur foetus in utero situs obseruasse fateor, & profitcor, præterea nullos. quorum prior est caput deorum versum, hicq; est situs omnium frequentissimus.

i 2 Secun-  
dum  
Tremescunt ut ferentes, eus appositum sensu deprehendi pos- sit.  
Tres foetus soli di- gitati infantiis in utero.  
Primum foetus.

Anterior & ven- trumbilicales de- scribuntur.

Ostetricum pre- dictum tot fore parva quod nodi cernuntur in va- is arteria vene que vanillulae.

Vitis uena & arte- ria umbilicalis.

Vaforum nexus in umbilico nexus progressus & va- teris.

Nec eis legantur, sed in predictis fe- derispendens quæ portant oblitera- ces.

Quoniam pos- fut gigani plus- fatus foetus in utero fit eius causa.

Quoniam sunt molti plurim infantum situs fit ex- istens.

De foetus infantis in utero.

Situm infantis in utero quem ima- ginem habet non possum videlicet ana- comici alij.

Tremescunt ut ferentes, eus appositum sensu deprehendi pos- sit.  
Tres foetus soli di- gitati infantiis in utero.  
Primum foetus.

**Secundus fetus.**  
Tertius fetus.  
Qui primo seu  
fuit in utero  
quondam exat-  
tus.  
Qui secundo seu  
in utero contine-  
batur agrippa.  
Qui tertiis fetus  
in utero in matre  
quonodo in la-  
cere ferantur.  
Non poterit ante  
ad caput ad pedes delabit  
vel contra.

Quoniam; seu fit  
infans in utero  
sphaericus in ovo  
longioris vergens  
est.  
Particularia deci-  
piro singularium  
partum infantis  
qua sita fin in  
UTERO, & VERA.

Quoniam; seu fit  
infans in utero  
sphaericus in ovo  
longioris vergens  
est.  
Particularia deci-  
piro singularium  
partum infantis  
qua sita fin in  
UTERO, & VERA.  
  
Iacobus Bonus me-  
dicus Ferrarensis.  
  
Fetus humani ge-  
neratione & status co-  
fervator non ad  
alveum laudandus  
imatur.

Secundus capite sursum clato, quo situ raro videtur infantes in vtero. Tertius transuerteri iacet, atq; hic est secundo rarior. Propterea priore situ infantes capite praecunite in lucem prodeunt. Secundus de pedibus, qui & Agrippa vocatur. Tertii natibus, facie omnes coccigem matris versus respiciunt. Iam enim explosa illorum sententia est, homines prius quam vteru exant, similiari instar seu funambulorum, & mimorū à capite ad pedes, vel è contra dilabi, & pro cumbera, vel è cōseruo. Id enim loci angustia minime patitur, quæ tanta est, vt vix nostri sit capax, cū extremitatis, membranis, fine capite clato, fine deorum labete, vel transuerteri simus. Quo- 10 cung; aut sit ex hoc triplici toties enumerato nos vetus exceperit: in globi acutis orbem excipimus, sphaericusq; est omnis situs infantis in utero: sphaericus inqua in oblongum vergens, & vt priuatum res magis innotescat, dexterum brachium nobis tunc flectitur; manus autem extrema vna cū digitis extenditur; qui digitii sub aure dextera, superq; ceruice politi sunt; sinistrū vero brachium tantu non extenditur, supraq; sinistrā mammā, nec non supra faciem (caput nang; in utero ita flectitur; vt mentum ad thoracem perueniat) sinistrum itaq; brachium medio cubito dextero fulcitur dextris femientibusq; police deorum: crura tanta arte sursum feruntur, & incurvantur, 20 quasi in arcu; vt diecta res pulcherrima, & admirabilis existat. femur, tibia, pesq; extremus dexter nobis eo tē pore flectitur, adeo vt a femore abdomē attingatur, à genu vmbilicu, deinde tibia deorsum flectitur, calceq; simillimas nates attingit, extremū elevans pedem, pudendaq; occultas, adeo vt police dimidium, tibā ipsomet tangat, sinistrū crus ipsum quoq; semiflexit, femur vētem imū tangit, tibia supra abdomen, thoracemq; veritudo, & sub extremum brachii. pes autem extremus sursum voluitur dextru olecranon attingē, sinistrq; brachij metacarpium, dorsum deinde in anteriora feratur, adeo ut ex his omnibus globus sphaericus oblongus evadat. atq; 30 hic est verus, & legitimus situs humani foetus in utero, quem ego Iacobus Antonio Bono Ferrarensi Medico praecellent, qui simplicia medicamenta in Romana Academia publice p̄fitteret, etq; rei Anatomica, reliquarumq; bonaria atrium, & scientiarum tā studiosus, quām qui maxime: cum eum vnicē diligā primū lubens ostendit: Qui rei pulchritudine allecūs, & detentus oblitus, summiq; opificis sapientiam inenarrabilem summis laudibus extollebat. Quis enim foetus humani generationē, nutritionē, situmq; cōtemplatus non oblitusq; est? Quis Dei infinitā bonitatem fatis laudet? Equidem de his filere fatius est, quām pauca dicere.

REALDI

# REALDI COLVMBI CREMONENSIS

DE RE ANATOMICA  
LIBER XIII.

DE TEGETIBVS FABRICAM  
HVMANI CORPORIS.

De Cuticula, Cute, Pinguedine, Membrana car-  
nosa, Pilis, & Periostio. Cap. I.



**O R P V S** nostrum, in quo tantum industrie natura merito collocavit, vndiq; rectum esse decuit, ne ab aere ambiente alterari, ab exteris nisq; rebus kēd tam facile posset. propertea natura prudens hęc tegumēta genuit, extrinsecusq; in viuēris superficie obduxit, primo cuticulam, quam epidermida vocant Græci, quæ cutem superemet, & ambit. hęc nobis communis est cum ceteris animalibus; tenuissima est earum pellicularum inflat, quas inter caparum septa videamus, facile aboletur, facile etiam restituitur, etq; omnis proflus fenus expers. Huc epidermidī vera cutis subbet, derma à Græcis dicta, quæ & ipsa viuēris corpus inue-  
stit; quedam tamen loca excipit, vbi perforatur, vt in auribus, oculis, naribus, ore, pene, ano, vulva, extremis digitis, vt in vngues affixi sunt: his addere poteris vmbilicum in fetu. Prater hac cutis foramina, vel lipiss nota, & perpicuavblicq; poris refertissima est, & instar cribri foraminulenta, per quæ fensū occulta foramina fu-  
dor exit. Sed haec in nonnullis latiora sunt, in alijs anguliora: hinc alijs sudor nullo negotio profluit: alijs agre excitatur. Cutis sub-  
statia nō est vbiq; cadem: nam hic crafsior exigit, ibi minus crafsa,  
illuc tenuior. Crafsior cutis in capite conspicua est: licet Arifot, opifitum scripferit, cutem, in quaum, capitū omnium tenuissimā est. Subtilis admodum est cutis in facie, pene, scrotō, vola, atq;  
internis digitis, seu digitorum internalis; quamvis illa ob exercitia  
frequenta crafcere confueuerit. reliquias corporis partes si accu-  
rate contemplaberis, parum intersele iudicabis: cuius substantia  
neruea est: nerueum autem, seu neruosum cum dico, rem ex neruis  
confla-

Epidermis & cuti-  
cula.

Dependit & ex-  
tinetur facile.  
Substans expers.  
Derma vera cutis.

Substantia varia.

Arifotulus error.

vbi tenuior sit ca-  
sus.

Substantia ner-  
uosa.

Quid per neu-  
rum sit intelligi-  
dum.

Cutis sentit con-  
tra Arctoforem.  
Vbi sit pertinax.

Adeps sub cuta.

Villarites pingue-  
dinus.

Galen error.

Generatio pingue-  
dinus . In scroto & pene.

Vbi dura reperi-  
tur adeps.

Brun Anticenna.  
Quoniam immu-  
tus.

Quare dicatur car-  
noia.

Galen error.

Colliguntur Gale-  
num non facilius  
homines.

conflatam minime intelligi, sed ex substantia alba, sensu praedita, ex neruorum filamentis, venis, & arterijs confiata. quare cū neruū non caret; optimo sensu præditam esse quid vetuit? quanquam contrarium sentier philosophus, qui sensum in carne falso posuit. Cutis alicubi pertinax est, alibi laxa, in facie namq; in auribus, in volta, in planta pedi pertinacem esse excoriorando experieris. Quoniam in hunc locum cutim mobilem esse oportuit. Sub cuta pinguedine, seu adipem cernes; nihil enim nunc refert; quae colore alba est, ita- que non vnicuique, ut neque descriptione, neque alia egeat expli- catione. Vñus pinguedinis est, vt calorem natuum non fecus ac 10 vestis detineat; neq; hoc solum præstat, sed propugnaculi vice fungit; cibi etiam vice in extremitate inedijs fungitur; & in maribus, quemadmodum in feminis reperitur, quicquid Gal.lib.de Tempe- ram.scriperit in maribus scilicet nullam , aut exiguum quidem cer- tæ adesse pinguedinem. Gignitur autem ex sanguine crasto è venis exudante, eiusq; copia ingens in frigidis temperaturis cernitur, cōtra exiguā in calidis, cum à pene, scrotōq; difcesseris , in reliquis nostris corporis partibus inueniri pinguedo potest. Quid si motu 20 vñsum; erum, quae pinguedine carent, confideraueris, facile rationem diueritatis inuenies. Substantia pinguedinis nō est homo- genea vñb;: nam in sola, & sub pedi planta, pene carnea est, ac dura, huiusmodi vero ob motum ipsum effecta est, nō est tamē sen- fus organum, vt Auicennæ scriptū reliquit. Pinguedini subest mem- brana carneæ dicta, que ipsa quoque vniuersum corpus ambit : & quartum illius inuolucrum exigit, à summo capite ad extremum vñque pedem velaminis instar. Carnea vero, seu carnosa dicitur cō quid in collo carnosa evoluta, atque adeo carnosa, musculofa. Adeo veteres Anatomicos huic membrane carnosa nomen impoñisse; quoniam infantibus carneia est, multisq; fibris referata; quæ de- inde euancescere tractu temporis. Illud velim non officitare animad- uerteris, carneam membranam sub ala minime musculofam dari: li- 30 cet Galeno primo de Anat. administ. musculofam ibi esse hanc mem- branam existimatuerit. Ex quo loco, vt reliquos nunc misflos faciā, aperte colligunt poterit Galenum simias, brutaq; , nō homines secuuisse. Adhæret carneia membrana musculis ipsijs, & inter ipsam, cutemq; venarum ambulant superfcieriae, è quibus fangus mittitur; & arterijs carent. Tempora excipio, frontem, caput, penem, scrotum, & digitos, quibus locis exiguū numero inueniuntur arteriæ inter cu- tim, & membranam carneam .

De

De Pilis.

Cap. II.

Pili quanquam superuacuæ partes necio quo pācto videntur esse: tamen quoniam corporis nostri veluti tegumentum existit: De his quoque fermo à nobis habēdus est. Nam præterquā quod corpus tegunt, vt diximus; eidem propugnaculi vice defuerunt. Addunt aliqui tertiu ysum pilorum, vt vapores illi fuliginosi, qui in ter- 10 ia alimenti coctione eleuantur, dum in substantia membrori trā- fit, in pilorum nutrimentum consumerentur: quam sentientia neq; laudo, neq; vitupero. facti etiam sunt pili ad ornatum. ortus eorum hic est, è cetera emergunt, cum tamē perforantes . in radice crasio- rem pilum, quām in reliquis partibus deprehendes; pinguedinj; illi affiguntur, quam inter cutem, membranamq; carneā itam esse diximus, præterquam in scroto. propterea pili alimētum à pingue- dine trahunt: itaq; augeantur, eorum substantia secca est, vt videtur in varijs nostri corporis partibus: vix euim agrestem hominem inue- nias, qui pilosus vndiq; conspicuatur, vt in brutis cernimus. Ego tamen hi panum quandam vidi pilis refertissimum in omni corporis parte, præterquā in facie, & manum parte. Vidi etiam vesta- 20 le adeo pilosam, sūmū qui scribant neq; in planta pedis, neque in manus vila, pilos oriri posse. Caufam in latum tendinem reiciunt cum nullo pācto sit caula; sed depiles hārēs facta sunt tum ob vñsum, tum ob motum. Quid autem hæc pilorum carentia (vt ita dicamus) in latum tendinem reici nequaquam debeat, & infantiam in promptu habeo plantæ, volvēs, leporis, quæ depilis non est, sed pilis referta; licet lati tendens expers non sit. quas partes in lepore natura fax pilis minuit leuitatis gratia, quæ res in animali adeo timido ob fugam necessaria era. Sed iam de pilis satis.

Pili pro secundo tegumento.

Vnde oriantur.

Ex qua trahant ali-  
mentum.

Hippanū pilosum.  
Velatē pilosum.

Quare vela & plā-  
ta carneæ pilis  
ta carentia pīla-  
tia reprobatur.

20 De Perioſio. cap. III.

PERIOSTION membrana est nerua, tenuisq; , quæ ossa am-  
bit, illisq; valde, atque adeo valde adhærefit, multo sensu pre-  
edita. propterea multi decepti sunt huius membranæ ignoratione  
ossa sentire existimantes. hanc in interna calvaria ne querito; nam  
ibi nulla est, quanquam sub periostio inueniatur; neque dentes pe-  
rioſio inueniuntur. Quid enim dētibus opus erat perioſio? neq;  
illud in articulationibus osium spectabis; quod si adflet, mīros  
dolores excitaret in illorum motu.

Substantia.

Perioſium in in-  
teriora calvaria  
sit. Dentes vacant pe-  
riostio.

Car in articulis  
non inueniatur.

REALDI

REALDI COLUMBI  
CREMONENSIS  
DE RE ANATOMICA  
LIBER XIII.

DE VIVA SECTIONE.

Viva Sectione.



V. Anatomes cognitioni studiose incumbimus velis (vt aiunt) & equis: nonnulla quandoque occurunt, quae nos in ipso curfu remorantur, quorum actionem facie nullo pacto possumus, nisi viva sectione vtatur, non hominis quidem, vt veteres usi sunt, quod nefas, atque impium Christiano medico non videri non posset: sed brutorum, cum praestimant animaduertere liceat, ob viuum humani corporis anatomam, qua prisci medici vtebantur; Sed male audisse, vt non modo uiuos homines secare, sed ne hominis quidem cadaver licet. Atque hanc vnam ob cauam Galenum adductum puto, ut ab humani corporis Anatomie abfineretur. Sed bone Galene si tibi crudele nimis videbatur viuum hominem secare, si animus horreſcebat, si reformidabas, vel si tibi neque vel mortuum hominem secare per Principium edicita, aut inuerteratam confutetudinem nō liebat; quo pacto licebat tibi simias secari ueſeribus contradicere, quos humana corpora secuſſe, tu ipſe teſtis es locupletissimus? Proſecto hodie cum ob communem viuorum utilitatem concedant Pontifices, Reges, atque Imperatores, ut in publicis Academijs quotannis Anatomiū reorum cadaveribus fandis Anatomen profitentur, facile est controverſias illas diuidi-  
care. Multis in locis veteres reprehendis; cum tute maiore his di-  
gnus sis reprehēſione. Nam & si simia simile quid habeat homini;  
simia tamē eft, non homo; neque eius compago hominis fabrica omni ex parte reſpondet; partesq; nonnullas in homine conficipies, de quibus ueteres Anatomiū loquuntur, quibus simia caret. sed ad rē redēamus. Cum uiuos homines fecare Christiana Religionē prohibeātur, si neque simia, neque vſi, aut leonis copia ſuppetat, cuius fabrica humana proxime accedit, quorum etiam viuorū ſectio, quōd ferat, licet manuſeſtā, cum irritantur difficulti-  
ma eſſet, de viua canis ſectione loquamur. Canem igitur deligit, ſeu

Galenus cur non  
fecit homines.

Non debet Galenū atque co-  
tradiceret.

Eſt ſecunda fectione  
corporis anato-  
miae acquiri non  
poterit contra Ga-  
leni ordinem.

Non licet homi-  
nes viuos fecire.

Cum inuenire ca-

DE VIVA SECTIONE LIB. XIII. 257

ſeu marem illum, ſeu ſemina mavis, iuuenem: catelli namq; dū ſecantur, vociferantur magis, quam fenes, oblonga etiam fit ceruice. Canem propono viuum fecundam potius, quam ſuem, quid pro reuerſiōnū neruorum uſi dignofcendo fuerit minus accommodi fuit, tum ob pinguedinem exuberantem, tum ob corum ingratiū nimis auribus clamorem, & grunitum, quod ego Cremonę expertus sum, ut praecellenti medicorum collegio in hoc quoq; faſtiſacerem prefertim Bonhomini Offedo, Hieronymo Macagno, Petro Manae, Ioanni Baptite Picenardo, Ioanni Franciō Bor-  
gio, Ioanni Baptite Bonetto: cum enim totius Anatomie historiā ex humanis cadaveribus accurate me difſecante conſpexiſt: ef-  
fligaturunt, & uiui canis Anatomam pro vocis organo precipuo illis in iuuenie ſue offendere ne graueret. Quod lubens feci, neque fine fruſtrati ſumus, ſed nimis obſtrebat. Dimiſo itaq; ſue, canis iuueniem in promptuſit longo (vt diximus) collo. (eft enim canis animal, quod latruu vocem effingit, atq; efformat) Tabellæ adiit necelle eft ſupra, infraq; foraminibus eo ordine diſtingta, vt ijs uinculis ſufciptis ſit ſint; quibus quatuor canis crura unicus: iuia tamē, vt explicata ſint, & diſtingta. Caput item eo modo de-  
ligandum eft: vt canis quidem uociferari poſit: at non mordeat:

In cuius viua ſectione, priuſquam ad eam accedas, illud primo ani-  
maduertendum eft, in quo vox confitit, quod admirabile eft; de-  
inde pulmonis motum contemplaberis. Deinde quo pacto pulmo cor amplexetur; deinde cur flat, ut altera thoraci partē laſa illaſa altera perfer. Vnde mediastinī uilitas eluet. Praterea dia-  
phragmatis motum contemplari potes, quod inspirando dilatatur, &  
expirando conſtringitur: quod cum ſit, ſurfum agitur, cu verò di-  
latatur, deoſum fertur. Ad hac pulcherrima viu illud quoq; ac-  
cedit, motus ſcilicet cordis quemadmodum amplificetur, atq; ar-  
rēetur: item qualis ſit motus arteriarum in viua Anatomie, ſi lubue-  
rit, conſpicaberis: nunquid idem ſit, uel oppofitus motui cordis.  
Comperies enim dum cor dilatatur, conſtrigi arterias; & rufus  
in cordis coſtrictiōne dilatari. Verum animaduertas, dum cor fur-  
sum trahitur, & tunefieri uidetur; uunc conſtrigatur, cum vero fe-  
erixit, quali relaxatus deoſum vergit: atque eo tempore dicatur  
cor quietere, eftq; tunc cordis ſytole, propterea quid facilius ſu-  
ſcipit, minoreq; labore, at cum tranſmitit, maiori opus eft robore.  
Neque hoc floccificias: etenim non paucos reperiās, qui eo tem-  
pore cor dilatari certo opinantur, quo uere conſtriguntur. Illud in-  
ſuper adnotare debes omnem puluis differentiam deteſto corde

k conſipi-

ne traſſanda vi-  
ua fectione.

Quae non in fu-  
tracanda viua ie-  
ditio.

Canis porosus quā  
aliqua animal in  
viva ſectione ca-  
pi debet.

Quonodo conſi-  
uat debet cau-  
ſa ſectione vi-  
ua.

Quae conſidera-  
ria in viva ſectione.

Diaſphragmatis  
motus conſume-  
platio.

Viva ſectionis  
ſumma uilitas.  
Motus arteriarum  
ex viua anatome.

Cordis conſtri-  
ctio, & dilatatio  
qui facit.

Cordis ſytole.

In deteſto corde,  
puluis differen-  
tia dignocet.

confici posse: ita vt ex hac viui canis sezione plus vna diecula difficcas, quam multis mensibus ex pulsu arteriarum: neque tantum tribus integris mensibus uoluptatis, atq; pulsum cognitionis capies ex lib. Gal. de Puls quantum vna horula ex inflectione cordis motuents canis. Præterea videre licet, quo paço cor, non modo vt omnes horunt, dilatatur, atque costringitur; sed cerebrum quoq; omnes pauci notum est. In cordis sectione quum primum pericardium aperis: humorem aqueum in pericardio detentum diligenter inspicere ne alpernaris, si canem formellam pregnantem fecabis, abdomen referato, vteroq; accurate, quoad eius fieri poterit, fetueto, fetum involutum exmitto; & quo paço chorion membrana vtero annexa sit, non oscitantur confidato; & quo paço venæ arteriæ disfumpantr. Item secundinam in canibus instar fascie fetum circundare, ut Vesalius pinxit, dum ipsum humanum foetus pingente expectabamus, non canis, ut in nostro tractatu de foetu apertius explicauimus. Allantoide postmodum abrupta, lotium disfluit, disrupta amnio, sudorem manantem cernes, sitemus; canis in vtero pulcherum obseruabis, anterioribus enim pedibus ceu manibus crucem referentibus iacent catelli. ac si omnipotenti Deo supplices pro eorum creatione, atque in lucem exita preces effundenter. Illud insipue nunquam credidisse, quod videns obstupefeces: morientem matrem catalorū, quos Anatomicus ab eius vtero abstraxit: maiorem curam gerere, quam suimer. Nam si coram ipsa filium ledis, latrat, vociferatur; si illum ori illius admoines, filet, atque magna pietate lambit. Quod si aliud, non catelli ori eius, quam fecas, matris accedat, rabi perita mordet, quem natura amorem, atque adeo parentum in liberos incredibilem charitatem in publicis theatris maxima spectatorum admiratione sepius ostendi, Pataui presertim, cum adflet illuftrissimus ac Reuerendissimus Rainutius Farnesius, tunc Venetiarum prior, nunc Cardinalis S. Angeli nuncupatus, quem honoris, & obseruantie gratia nomino. Aderat item Bernardus Salutatus Roma prior, nunc Episcopus \* & Aluifus Ardinghellus Episcopus Forosemprenensis, aderat Felix Acrambonus, Ioannes Baptista Vrbinus nunc Archiepiscopus, Eques Vgolinius Fanensis, Bernardinus Thilefius omnes tum iuuenes magne eruditios, & expectationis, qui expectationem, quam de se Patauina Academia conceperat, longo interullo superarunt. Hi omnes, item alii multi summa cum voluptate huic viuæ canis sectioni interfuerunt. & illud insigne exēplum de ingenti amore vel brutorum in filios se nunquam oblitorum affue-

Cerebri morus ē  
cordis motu co-  
incident.

Veteri viventis ca-  
nis seccio.

Allantois membra  
na locum conti-  
nentur.  
Annos membra  
na adorbum co-  
tineat.

Mira fecisse canis  
moriorum in fatu-  
tibus benevolens  
tia.

20  
30  
30

asseuerabant. neque has duntaxat discendi voluptates, quas haecenus memorauit: ex uiua canis seccione pcipes, sed cognoscere, quam in hoc longa errauerit uta Peripateticorum princeps Arist. cum au-  
sus est dicere tres ventres inesse cordi, in quorum dextro sanguis adit calidissimus in finitro frigidissimus, in medio mediocris. Tu vero dextro cordis ventriculo incisio, si digitum immiseris, calor te-  
pidus tibi occurrat, at in finitro tantus, vt ferre uix possis. Illud in  
super, quod saepe in disputationem venit, quo paço vere se habeat  
experiens, an in arteria venali aer, & vapor ille, quem capitulo

10  
10

quasi fumidum dicit, vel fangus continetur. Cae autem pu-  
tes Anatomiū fit, tantaq; spectatoribus ex vnius uiua canis seccio-  
ne ostendere posse, sed plures adhinc necesse est: nam animā prius efflatum canis, quam hox vel illud obseruare potuisse. Polquam  
igitur canem, vt diximus, tabella affixeris: nouacula, cuius aies  
pulchre abradat, colli cutem recta aperi, à larynge initio sumpto,  
& pene ad summum vñque thoracem penentio. deinde profundiori  
sektione musculos, qui apera arterie imminent, parumper fecato,  
deinde dimisso rafiorio culto, vel digitis potius ab apera arteria  
musculos feinguit, idq; ita dexter, ne reuerfuos nerios, qui ibi  
in congettū venturi sunt, vlo paço lades. hi reuerfiu, seu re-  
currentes, seu vocales nerii sursum reuertuntur apera arterie ad-  
harentes: atque in laryngem immittuntur, recurrentem neruum  
ita facile agnosces, tum quia albata, tum quia infaſili videatur el-  
se. hunc eleuator, nam si illum digitis comprefferis, dictum, ac factū  
misero cano vox innimitur, si manu detrahas, ita vt animalibus  
spiritibus aditus pateat, vox denio reuertetur. fin dextrum neruum  
abscindas, proris amittitur. Nunc de sinistro reuertetur neruo  
dicamus. Administratio eodem modo fiat, quo in dextero dictum  
est, si nerum uncu excipias & coarctes, statim mutus efficietur:  
si disfolias, femalabit, ob dexteri nerui absconditione, fin transfluer-  
sum diffecaueris, mutus in aternum fit. superuiriare tamē posset, si  
dimitteretur cum tanto vulnere, nisi alia afflictio afflito adderetur.  
Profecto pulchrum est spectatu, consideratuq; pulcherrimum, quo  
paço duo neruoli adeo parvuli tam bellam edam actionem, qualis  
est vocis ipsius efformatio. nemoq; est, qui non obstupecat, hanc  
rem non poterat non fati mirari doctus, atque insignis philosophus  
Hieronymus Pontanus, & Excellentissimus pontificis medicus  
Paulus Manilius, nec nō Excellens Ioannes Valuerdus Anatomicus  
Artis admodum studiosus, meiq; amantisissimus: Cum præsentem  
Aristotelem scirent sentire vocem à corde profici. Quod si quis

Aristotelis error  
de cordis ventri-  
culis.

Improbata redicula  
de capitulo va-  
pore fermea.

Planus canis capa-  
trum in via lo-  
catione oportet.

Quomodo thorax  
apertus debet in  
via seccione.

Recurreentes ner-  
vi quo paço in  
veniantur, & tra-  
ctentur.

Quomodo vox au-  
feratur & muta-  
tur.

Vocem non à carotis, & Arifotelis vena est profunda.

obstinate Arifotelis sententiam tueri velit, inquiens arterijs carotidibus delegatis vocem amitti : is sciat, nisi vna neruum recurrentem unicus, quod sepe uita uenit, id nullo pacto factum iri. Verisimileq; est eos, qui Arifotelis impoauerunt de vocis origine, quod à corde oriebatur ea coniectura, neruum reuerfuum vna cum carotide arteria vinculis excipiente : & hanc præcipue suisse erroris causa. cum veritas hac sit, neruis, quam diximus, sc̄tis vocem omnino tolli, comprefcis non tolli quidem, sed animal ſemiucole redit. 10 Poſquam iam mutus canis proſtat; ſepti tranſuersi motu tibi libet contemplari, ſi abdomen à ſummo ad imum ſecto, contractisq; tum intefinis, tum ventriculo, & deorsum detraui, & ſi opus fuerit ſectione facta, iuxta coſtarum inferiorum deductum. Deinde pulmonis motum contemplaberis thorace anterioruſ referato, & ex altero latere coſtarum cartilaginibus cultro exciſis: nam hic non eft nouacula locus tutus. Causa autem, dum id ages, ne pulmones, aut cor vñquoffendat: nam tanta fanguinis copia exiſret, ut uidere amplius, quod cupiebas, nullo pacto posſes abſcifis, que diximus, thoracem manu dilatato, & binas ipongias frigidula aqua prius madidas, deinde exprefſas in illum immittit, tu alteram, alterā vero minifter, qui tibi oportulatur: cartilaginibusq; quas abſcidiſti, admoueto, vt fanguinem à venis, & arterijs intercoſtalibus manantem, neque cunctantem defiant, & remorentrur, comprimantie; itaq; comprefſas tandiu detinito, vt pulmonū motu ſpectare, ac ſpeculari poſis: quo factō pericardium aperi, & aquam in viuentē adhuc animante intueberis; licet non definet qui affirmare audeant in cadaveribus duntaxat animalium aquam in pericardio contineri. Si poſt tot infeliciſ canis cruciatu, vel felicis potius, qui ob rerum pulcherrimarum agitacionem ſpectaculum deſe prabuit, ſuperuixerit; omnes vel plurimas faltem pulsum diſferentias obſerueri poteris: cor illius confipicatur reliqua diſferentias in alio cane confipicatur, qui an catellus fit, vel plurimum mensum, tunc nihil intereft. Nam iam vocis originem in alio cane tuis oculis intuitus fueras, & latrante primo magno euilatu, deinde voce immunita, poſtrem amifa ob eam, quam diximus, cauſam confideraueras. Thorace igitur huius ſecundi canis primum aperito per rectam lineam in cartilaginem: fed illum cōfertim aperi, atq; vna pericardio: deinde abdome quoque aperito magna arteria manu admoueto: diligenterq; quoad eius fieri poterit, confidera an illa dilatetur, dum coſtrigunt cor: vel oppofito modo ſe res habeat; ibiq; diſferentias omnes pulſum ſub oculos intueberis in rem

rem præſentem deductus magnos, longos, latos, veloces, latos celeres, frequentes, paruos, neq; hos modo, fed velociſ quidem tardosue, aut frequentes, fed interpollatos, item frequentissimos, nimnos, tardisimos, vndoflos, & formiculares. aliud præterea ſpectaculum incundum, quod ad cognitionem attinet, de ſe præbere mifer canis poterit, nam si arteriam aſperam inter anulum, & anulum ſecueris, & arundinem immiferis, ſi eam ori admoueris, & buccis inflas, pulmones illico attolluntur, & cor ipsum amplexabuntur, & paulo poſt pulſus immutabitur ſe ipſo maior factus; quo uifo fatſcio obſtrupſes. Quod si tertium canem uiuum fecare in animalm induxeris: thoracem co quidam pacto aperire poteris, motuq; pulmonum denuo diligenter cōſiderare: deinde dextro cordis vetriculo adaperto in illum digitū immittit, vt certior fias, nunquid fanguis ille calidissimus exiſtat; flattimq; ſinistro cordis vetriculo ſe, animaduertere tuo periculo poteris, tantuſ caloris ibi adſeffe, ut manus illum ferre nullo pacto poſſat; tantum abſt, ut iuxta Arifotelis ſententia, frigidissimus exiſtat. Rurſus in quanto alio cane arteriam venalem referabis, fed procul à corde, vt certo diſcas fanguine, aer in illa continuat. Quod si es indeſeffis lector optime, & ſc̄di cupiditate flagras: quintus adhuc adit in promptu canis; vt rem admirabilem, neq; omnibus obutum contempleri: thoracem cultro, vt diſimus ocyus aperi, corq; apprehendito: minister vero tuus diligens, atq; expertus mira celeritate acu craſha, & contorta, quā manibus gerebat, in qua contortum filum immittit eft, quatuor cordis vala arcte colliget; deinde cor abſcindat, eodemq; tempore vincula abſcindantur, quibus crura quatuor iuncta erat, & in pedes projiciatur. Canem abſq; corde uociferari audies, progreſſi videbis; qua re nihil magis admirabile cōſpicari poteris. & haec re via definis adeo obſtinate in omnia Arifotelis verba iurare; qui licet magnus Philoſophus fuerit; ſcire tamen omnia folius nullo pacto potuit. In ſexto præterea cane aliud, ne pīget, cernito: cranio namq; excoriato eius partem frāgere celeriter poteris, membranisq; duris incis cerebi motu contemplari: quod cerebrum it mouetur, ut ifpum cor moueri omnes fatentur, motu ſc̄licet dilatationis, & conſtrictionis. neque aliter fieri poterat ob animalium ſpirituū generationem, quam cerebro acceptam ferunt omnes, pene tum philoſophi, tum medici.

Quoniam cor à  
piceat, &  
pulmonibus pul-  
monibus augetur.

Venitque ventri-  
cum, & exponen-  
tia aduersis Arif-  
otelis ſenten-  
tiam.

Probationum fan-  
guinis, a aer in  
arteria venali co-  
tinetur.

Quoniam abſci-  
di poſſit cor à  
cane & adhuc illi ut  
ea parampari poterit.

Mirum non esse  
Arifotelis eun-  
ca non nouisse.

Cerebri morus &  
temploſ.

REALDI COLUMBI  
CREMONENSIS  
DE RE ANATOMICA  
LIBER XV.

DE IHS QVAE RARO IN ANATOME  
REPERIVNTVR.

10



Medici superioris  
autatis qualies.

Satius est ignorare quam scire per personam. Cognitionem sum p[ro]p[ri]e medici non debet medici in pharmacopolas retinere. Autome quoniam do oīm tradatur.

Ridiculum, mons-  
trosus est quod ei Mundini h[ab]ent non censem-  
nit.

Anatomie publi-  
cae xx. annos pro-  
fessus.

Iacobus Bonus.  
Difficiliter, omne  
genus hominum  
pigerumnum ab  
eis.

In capitulis futuris

**R**O F F C T O miseret me vicem superioris aetatis medicorum qui in fruolis, & dialeticis questionibus die nocte; tempus conterentes, de his rebus abf[er]q[ue] quarum exequita cognitione ne nosce quidem morbos ipsos vlo pacto possumus, nihil docebant, dicebant, vel adeo confuse, & indistincte, & infide, vt ignorare fatius fuisset, quam perpera scire. & vt de materia medicinali nunc nihil dicam, quam omnem ad pharmacopolas reciebant, Anatomice rei vel profus ignari erant, vel quod tonforibus quoque notissimum erat, id tantum sciebant. Itaque cum Anatomicam distinctionem publice proficiebant, situm querebat intestinorum, ventriculi, icorū, lienis, vesicae, renū, cordis, pulmonisq[ue], deinde calvaria disrupta, cerebrum ibi continer videbant, reliqua oscitante fane, & suis cum arabis cæcuentibus, quid si quicquam illis occurrebat præter haec, aut quod cum Mundini, aut Auctore feritis non conueniret, id omne tanquam monstrum nature in illius individui fabrica ostentabant, adeo vt complura monstrorum in singulis cadaveribus esse existimat. Ego uero licet ab ineunte atate innumerā corpora dissecuerim, & ab hinc quindecim annos, & amplius complura cadavera Patauij, Pilis, Romæq[ue] in corona frequentis Academiae, tamen haec duntaxat rara uisu, & à ceteris discrepantia obseruare potui, que reticere nullo pacto possum, vt hoc expro obseruare alia quoq[ue] posse potissimum diligenteres Anatomici, prius vero quam de rebus raris historiam exordiar: hoc vnu te excellens Iacobus Bone admontum volo, nullum genus hominū mihi dissecandum defuisse, nisi mutum hominem ab ortu, quamvis quandoq[ue] anno uno quatuordecim cadavera mihi dissecare cotigere. Hinc igitur de rebus in Anatome hominis raris, & animanuer tēdis à capite incipiā. Capitis futuras uario modo se habere comp̄peri

DE IHS QVAE RARO IN ANAT. CONT. LIB.XV. 263

peri; nam in quibusdam nullo pacto erant cōspicua. alijs futura recta deerat, huic erant ossa triangula, illi quadrangula, alijs sagittæ specie, alijsq[ue] id genus figuræ futura circundatis, eam tamen figuram, quæ X Græcam litteram immitetur, de qua Hippocrates, & Galenus meminerunt: fateor me nunquam vidisse: licet lynceis penae oculis se penumero inquisierim. Magnam quoq[ue] in dentibus diueritatem obseruavi, tum quo ad numerum dentium, tum quo ad dentium radicum numerum, in nonnullis præterea dentes maxilis ad nixos obseruavi, ut diuellu[m] nullo modo possint, nisi maxilla ossis fructu[m] insigne unā abfraberetur. De maxilla inferiore hoc in summi Ponti-penu uidere est, caput Gigantis (maximū enim est omnium capitū quia haec tuus viderim) in quo maxilla inferior capiti adeo connata, & coniuncta est; vt omni motu proflus careat

atque in viuente non carere non potuerit. Primam quin etiam vertebra occipitali ut adhaerentem hifce osculis vidi, vt moueri neutruam posset. Vertebrarum numerus in quibusdam immaturus cer nebatur. Nam quod attinet ad vertebrae colli, hec in omnibus per se septem sunt, ego vero nunc sex, num octo certius vertebras comperi; vertebræ thoracis tum undecim, tum tredecim. Vertebræ lumborum interdum sex, interdum quatuor. os sacrum nonnunquam ex quinque, alias ex sex ossibus constare vidi. Costas item viginti duas, viginti quinq[ue], & viginti sex. Quandoque duas ex his, tresq[ue] admodum connexas; at in alijs in notatu dignum tumorem excurrevit. sternum ex duobus ossibus, & extribus, & ex quatuor, os ileon vnuum factu osse deprehendi. Femur processus quosdam ad palmi longitudinem, acutosq[ue], itidem in tibia, sed non tam processos, uidi femur cum tibia, molaq[ue], tibi; femur tibia in incredibili tumore excrevit, sex in manu digitos: extremus 30 etenim pollicis articulus in duis diuidebatur. sed quamvis haec, que haec tuus memorau, memoranda videantur esse, & admiranda; admirabilis tamen erit, quod mox audies. Excellens medicus Ioannes Bertonius ab auricula mihi amicissimus skeleton mihi dedit, quicq[ue] ergo domi ad studiorum utilitatem diligenter adseruo, in quo ossa omnia, ideft omnes totius corporis articuli à capite ad extre mos vñq[ue] pedis digitos uniti cōspicuntur. huius quatuor dentes defunt, bini supra, totidem infra ex illorum regione, qua uia cibis, & potus intromittentur. Roma in Xenodochio diu Iacobi incurabilium diu vitam traxit; uiuens autem, quem senem uidit, & inuitus sepe Iohannes Auricula, nihil aliud mouebat, quam oculos, linguā, penem, abdomen, thoracem; nam cartilagines quidem costis articulatae

quid raram videbitur.

Galen & Hipp. error.

In dentibus quid raram.

In maxilla inferiore  
quid raram.  
Caput gigantis.  
Maxilla inferior  
capiti connata.

De vertebra prima occipito ad-  
herente.  
De vertebra lumborum  
numero.  
Vertebra colli .

Vertebræ thora-  
ciae.  
Vertebræ lumbo-  
rum.  
Colli.

Sternon.  
Ileum.  
Femur processus.  
Tibia processus.  
Femur, tibia &  
mola vnta.  
digiti in ma-  
nis.  
Pollicis extre-  
mus articulus bimini.

Iannus Beronij  
skeleton admir-  
abilis vñl descri-  
bitur.

Monifera.

Lazarus vixit uo-  
rat gulta carente.Quarta neruorum  
conjugatio in La-  
zaro vixit vorace  
ad palatum & in  
guam non tende-  
bat.In musculis quam  
differentiam in-  
uenirent.In fibribus illuftri-  
bus quid rarae  
obliterauerent.Crura.  
Pedes.

Vener.

Vestes.

ticulatae erant, sed nondum coaluerant, reliqua corporis partes o-  
minus motus expertes relinquebantur. Alios feci, quibus brachia  
ab ortu deerant; alios quibus debeat crura. Præterea corpus in-  
tegrum intutus sum, cui dimidium alterius cohererat. Auriculas  
infar brutorum in hominibus, cœcos iam inde ab incububili, &  
similia, sed quod maiore admiratione me affectit, fuit inspectio La-  
zari utri voracie vulgo dicti, quem patritio omnes Veneti, imo Ve-  
neti omnes, omnes Ferrarienses de facie nouerant. hic nullo pro-  
fus gustu, dum uiueret, prædictus erat; nullam in edendo voluptu-  
tem, nihil inuicendum perficiebat, infipida, amara, dulcia, pin-  
guia, falfa, acria, non distinguebat; vitrum, faxa, lapides, ligna,  
uina animalia, carbones, pices è viuario extractos adhuc fauientes  
vorabat. Vorabat lutum, linoes, laneos; pannos, foenum, stipu-  
lam, & vt breui omnia complebat, quidquid homines, quidquid  
animantia vorant, quidquid illi edendum seu deglutiendum potius  
offerebatur, mercede propofita, dicitum, ac factum ingurgitabat.  
Tetris est inter reliquos Martinus Aromarius Patauij ad Angeli  
insigne, cui fasculum carbone refertum, & fascum insiper deuora-  
uit. quo usq[ue] perfoluit, quod pollicitus fuerat communatus ne ad  
pharmacopoliū amplius accederet: ueritus ne se cum taberna, &  
uasis effaret. Cum igitur hoc natura monstrum mihi difendandū  
efset Patauij, copi huicrei rei diligenter, quoad eius fieri potuit,  
cauam venari, quā me tandem Deo due ex particulari illius fru-  
ctu affectum esse confido. Nam quartu[n]eruorum conjugatio,  
quo guttis gratia in alijs hominibus à natura produc[t]a est, in hoc  
Lazaro utri vorace neg[ra] ad palatum, neque ad linguam reptabat,  
sed ad occiputum refle[ct]ebatur. sed de hoc Lazaro fatis, super[er]g[er]it.  
In musculis vero equidem varietatem concepi, at non multam.  
Erant aliqui, quibus in facie musculus abundabat, alijs in thorace,  
alijs in extrema manu. Vidi & nonnullos, quibus aliqui musculi  
deficiebant, vt in nonnullis furibus illustribus, in quibus disfec-  
cans oculatissimus fui. obferuanii in his deesse musculum illum, à quo  
latus tendo in vola proficisciatur, quo late tendine nō carebant, sed  
non à dico, verum à brachialis ligamento exorierebatur. In cruri-  
bus item, pedibusq[ue] aliquan diversitatem inueni, sed hæc mea sen-  
tentia non multi facienda erant. In venis autem miram nauctus sum  
sepenumeru varietatem, in internis inquam, arque externis. Nam in  
codem latere duas internas jugulares venas deprehendi, duas,  
tres, quatuorq[ue], & plures codem latere, emulgetes binas tem e-  
dem latere seminarias venas, Vreteres quatuor, venas in abdomen,  
& cru-

## IN ANATOME CONTINGVNT LXV. 265

& cruribus varicosas maxima[m] molis. Vidi etiam renem vnum dun-  
taxat, eumq[ue] maximum. Animaduerti intel[lig]itorum tenuium mu-  
tuum ingrefi, spatio ampleiore, quam fit digitu longitudo, pre-  
fert in nonnullis, quos dolor iliacus eneacuerat. Iecur quando-  
que mihi fe obtulit infiçendum peritonæo adnexum, adnexam  
item vidi peritonæo lienem. Adde lienes adeo grandes, vt viginti  
librarum pondus virusquique ex his longe excederet, quos cartil-  
ago exterius oboluerebat. Quæ res cum ab Antonio Mirandulano,  
quem noſtri temporis philologophorum principem appellare meri-  
to poſsumus, & ab excellētissimo Iustiniiano Finetto, & Franciso  
Sanfonio diligenter spectaretur non poterant fatis mirari nouita-  
tem tante[m] molis primum, deinde illius partis extrinſice carilag-  
ne. Conſpicatus sum omnitem peritonæo, nec non abdominis  
muſculis adnexum. Præterea omenti ſelibrati extra umbilicum &  
in ſcrotu omenti libram, & amplius. Pulmonem in pluribus pleuris  
connexum, nunc in altero latere, nunc in utroque, atque hæc pul-  
monis in nonnullis cum pleura connexio in cauâ pleniora eſt,  
vt medici decipiantur penetrantia Thoraci vulnera ne aqua-  
agnoscentes, quippe qui hoc Chirurgorum axioma putent, omne  
20 Thoracis vulnus penetrans extra ſpirareat in illis, quibus hac pul-  
monis connexio cum membrana ſuccingente cōtingit: poſunt  
vulnera Thoracem perforare labore, neque tamen respirare  
vulnus cernitur. Quidquid tuum in pulmonibus, tun in iecore ip-  
ſo ſteatotam comperi, nec non atheromata. Vidi & in pulmoni-  
bus offa non parua, vt ſuperiore anno in Francisco Capello, quem  
Paulus III. Pont. Max. è Verona Romam accerſuit, vt Sancti spi-  
ritus hospitalis commenderat, ſeu præceptor eſt. cuius ſectioni  
tu Iacobæ bone interfuit. In Thorace magna aque copia vidi.  
Vidi in corde vlerca, & Tumores duros præter natura, præfertim  
30 in ſinistro cordis ventriculo. Vidi in nonnullis ſeptum, quo cordis  
ventriculi diſtinguuntur, carilagineum. Alios in quibus ſinister  
ventriculus cordis deſſe videbatur, tam exiguae molis erat. Diſci-  
pulum item in Romana Academia mortuum feci (aderat excellē-  
tissimus medicus Alexander Trajanus Petronius à ciuitate castellana  
acris iudicij vir) huic mifero iuueni pericardium deſerat, itaque fu-  
binde in ſynecopim incidebat, ſubinde mortuo ſimilis conſpicieba-  
tur, quo genere morbi examinatus eſt. Inueni quoque parte[m] Tho-  
racis pulmone defituit, hoc eft minimam pulmonis portionem ad  
eſſe: quod vero reliquum erat cauitatis, ab aquo humore occupa-  
batur. Diſcui non ſemeſ, qui ob forte[m] Apoplexiā obierant, in  
ſequentiis

1 quorum

Renæ.

partem ſeptum  
in ſinistro cordis  
ventriculi, quae  
ſeptum, admodum  
ſubtile.

Lienæ.

Cartilago circula-  
nem.  
Antonus Mirida  
Janus.Iustiniiano Finet-  
to.  
Francisco Sanfo-  
nius.  
Onomastus.

Palmo.

Onome vulnus tho-  
racis penetrans  
extra ſpirare  
fam. eſt.In pulmonibus  
ſtratiformis &  
atheromata.  
In Francisco Ca-  
pello os in pul-  
moni.  
Paulus III. pon.  
max.  
Iacobus Bonas.  
Thorax.Cor.  
Septum cordis.  
Ventriculus ſin-  
ister.Alexander Trajanus  
Petronius à ciuitate  
castellana.  
Rarus admodum ca-  
ſus.  
Pericardium.In thorace pulm.  
nis portio mini-  
ma.

Sedio apoplecti-

quorum cerebro magnam aqua copiam reperi: perspicuum quidem, sed glutinosam. Monstrum mibi oblatum est Patauii diffecan dum, erat infans femelris mas, vt alii mares sunt, cui aliis imperficiis infantilis anterior parte incumbebat, curibus, brachis, dorso, abdominis parte, pene, medioq[ue] collo, videbatur autem caput huius imperfecti pueri in Thoracem perfectiori intrusum. Hoc monstrum vixit aliquandiu. Quamobrem inter studiosos viros lis orta est, & queficio, vtrū cor vinicum illi adeset, vel duplex. Idem de lecore, cerebroq[ue] queficitum est, & de alijs internis membris. Marcus Antonius Ianua illuistris philosophus vnicam in illo 10 subiecto animam esse opinabatur. Nam si quis imperfectam illam appendicem, & pondus inutile attigisset, ille, quem integrum membrorum omnium dinximus, statim perfectificare animaduertebatur. Non deerant tamen, quibus oppositum videretur. hoc itaque mortuorum, ubi diem suum obiit, ego rei nouitatem allectus libenter secui. que autem obseruauit, haec fermè sunt. In imperfecto, quem dixi, nonnulla intefrina aderant, ex quorum vniuersitate tum vefica, tum anus construebantur. nullum ibi aderat iecur, neque cor, neque cerebrum, sed ren permagnum, quem ego hepatis penè munere fungi sum opinatus. nam ab extremo iecore perfecti, infantis 20 crassa vena, durq[ue] instar arterie deducebatur ad renem illum insigmem; atque inde vena aliae cöplices parsim distribuebatur, at ab arteria dextra axillari perfecti pueri arteria ortu[us] duebat, que post modum per vniuersam partem monstri imperfectioris deducebatur. Item à nervis dextris brachij exhibant, qui per reliquam corpus imperfecti homunculi disseminabantur, atque haec tenus de monstro Patauiino. Nunc de membrana hymenea quid obseruauerim, dicant tibi: licet vulgus hominū putet nullam esse virginem, que hymena non habeat. Ter duntaxat illam iuueni, bis in duabus parvulis pueris, semel in natu maiore, quam cum dissecarem: interrete.

Anc. Fracanzanus  
Pater Crastinus  
Ioannes Caius.  
Quid fistulam.  
Membrana hymen.  
Ant. Fracanzanus  
Pater Crastinus  
Ioannes Caius.  
Lapides in resili.  
Lapides in pulmo.  
Lapides in ictore.  
Egnatius generalis  
cöggregationalis le-

30

Lapides autem innumerabiles penè hisce manibus extraxi inuentos in renibus colore vario, in pulmonibus, in iecore, in vena porta, vt tuis oculis vidisti Iacobem Bone in Venerabilis Egnatio Generali congregationali I & s. v. vidi etiam lapillos in vreteris, in vefica,

## ANATOME CONTINGVNT LIB. XV. 27

Vefica, in intelino colo, in venis hemorrhoidalibus, atque in umbilico. In bilis quoque veficula, quod tamen exciderat, varior coloris, variaeq[ue] figura lapillois; & in nonnullis complures innent, vidi abcessum. De abcessibus autem quid attinet dicere? Inter reliquos

sepius immilla materia refectissimum abcessum in omento, & peritoneo cuiusdam mulieris extrafixa ob harum partium abcessum in hydroperam inciderat, & mirum mihi vifum fuit, cum eiusdē iecur, & lien, neque in colore, neque in substantia præter naturam affecta esse viderentur, in illius tamen abdomine aque incredibilem copiam adfluisse. hanc hydroperam, dum ego Romæ dissecarem: intererat excellens Coenobius Iacomettus, nunc Rome Architato. Innotuit mihi ex Anatome abcessum cor vndique circumplectens & cor illius iam ferme putrefactum, quam rem excellens medicus Marcus Appogius ab Oximo magna admiratione intuebatur. Præterea iecur, quod toties scirrholum comprehendendi, liuen quoque non modo scirrho laborarem, sed extra cartilagine obductum, quod summa cum volupate vidit excellentissimus Stephanus Cerasius. Multa alia minoris momenti, rara tamen obseruauerunt, que, ne tractatus hic nimis excrebat, misera faciam. Non possum tamen abstire, quin tibi explicem breui quoad eius fieri potest, quid in tribus Cardinalibus Romæ, quid Patauii in Hermaproditio deprehenderim, quam historiam postquam absoluero finem faciam.

In Cardinali Gambara Brixiano tumorem prædurm, & ad ou[m] magnitudinem in sinistro cordis ventriculo Romæ vidi, ubi illum in affinitum gratiam dissecarem. In Cardinali Cibo vena, qua à lie ne ad os ventriculus tendit, insignis erat magnitudinem, que quimp[er]um ob anastomosim, vel fracturam referata est: illico ventriculus fanguine repletus fuit, & nō modo ventriculus, sed intefrina omnia, licet, dum adhuc viveret, in morbo ipso libras aliquot tum

30 pro vomitus reiecerit, tum per secessum deiecerit. Quam secessum dum ego summa diligentia peragerem ob subiecti dignitatem, & ob morbi raritatem: aderat excellensissimus Antonius Mufa Brasuolus Ferrarensis, quem honoris gratia nomino. In Cardinali Campiego intefrina omnia ad hypochondria redacta erant, propterea cauitas inferior abdominis intefrina destituta erat, & spina detecta. Quamobrem medico licebat abdomen Cardinalis atrectantem magnæ arterie motum perfentire; & vnā cum illa durities perfentiebatur. Illa vero durities nihil aliud erat, quam vertebrarū corpora, cuius rei nouitatem non poterat fatis mirari ecclésie Au gustinius Riccus Lucensis, sed profecto mi Bone, vel optime potius

ab latib. Ipsi 2  
de mortuorum port  
Lapides in uretri  
Vefica.  
Vimbo.  
Venus hanorum.

Vefica bilis.  
De abcessibus.

Hypodermis in te  
car. & lira in co  
lore & subtilita  
non erant peccar  
naturam.

Coenobius Iacome  
lius, apogius.  
Iecur scirrhou  
Lien scirrho car  
tilaginis obducta.

Stephanus' cerasia  
us.

In Cardinali Gâ  
sani tumores  
ossi amorphos  
in sinistro ventri  
culo cordis.

In Cardinali Cibo  
car. ventriculus &  
fistulae fungit  
ne referentia.

Antonius mufa  
Brasuolus.  
In Cardinali Cam  
pos intefrina  
hypochondria  
redacta.

Augustinius. Riccus.

Iacobæ, inter tot admirabilia, & rara, quæ in humani corporis fabrica diuersis temporibus obseruauit; nihil admirabilius, nihil rarius censeo, quam quod de neutra natura diligenter ineftigauit. Propofito enim mihi Androgyno, seu hermaphrodito, subiecto in quam eodem mare, & foemina. superioribus & enim annis foemina nam mihi videre contigit, quæ præter vulvam, membro quoque virili praedita erat, quod canem non erat admodum crasfum. Quæ  
Femina androgyna fecta quid tam.

obrem in cius anatome generationis vafa accurate admodum per ueltigauit. vafa foemina, testesq; confiderans, nunquid vla inter haec communio, & confensus adfert: Tandem hoc comperi, vafa quidem præparantia, ab aliarum foeminarum preparantibus vafis non differet; sed defertur differre nam bipartita erant, & ex binis quaterna natura generata, ex quibus duo, quæ etiam maiora erant, ad matrici concavam destinabantur, reliqua duo ad penis radicem, qui glandularum paraflatum expers erat. Hoc tam admirabile uifu, & speculator erat quād quod maxime: quo paſto natu ra prudens, faxaq; locum fatis tutum selegerat, per quod uafa haec ad penem decerri poſſent: & quemadmodum meatum, qui in ipso est pene, perforarentur; quia meatus in alijs tum femini, tum lotio comuniſt. hic vero urinæ nihil quicquam opis afterbat, nam 20

instar aliarum mulierum urina exibat. vterus autem, nec non vteri ceruit à ceteris foeminarum matrice, colloq; nihil distabat: fed in teſtibus diſcriminet erat; nā teſtes si hac crasfiores erant, quād in reliquis mulieribus: fed quoad ſitum ipſorum nullum diſcrimen deprehendi. Peniſcrotum contiguum non erat, immo vero ſcrotu proſrus carebat: & duobus muſculis praeditus era huius foemina penis, non quatuor, vt in maribus perfectis. Præterea penis huius hermaphroditæ cenui pelle integrebat, nullum aderat præputium, ſed duo ſpongiosa corpora, per quæ duæ arteriae cerebantur, ab illis ortæ, quæ ad vesicā tendebant. Atq; hac ſint fatis de Hermaphroditæ, quæ mortuum fecui. Duos deinde Hermaphroditos viuentes confiderauit, in quibus alter mas, foemina altera erat ( dicuntur autem à ſuperabundanti vel mares, vel foemine, vt vel plantan di hominibus, vel homini ſufcipiendo ſunt aptiores, vel aptiores ceduntur) Foemina erat æthiopica mulier earum, quas cingaras appellant Longobardi. hec neque agere, neque pati cōmode poterat, nam vterque fexus imperfetus illi cōtigerat, tuo magno mallo; penis namque minimi dīgi longitudinem, crasfitemq; non excedebat; vulvæ autem foramen adeo angustum erat, vt minimi dīgi apicē vix intromitteret. optabat miſera, vt hunc illi penem ferro

Hermaphroditus  
quomodo dicatur  
mas aut foemina.

Cingara herma phroditæ uicente  
quid sicut.

ferro euellerem, quippe qui ſibi impedimento effe diceret, dum cum viro coire exoptabat, optabat etiam, ut vulvæ foramen illi amplificaret, vt viro ferendo idonea effet. Ego vero, qui horum vaſorum diſcrimini inuertere ſapientia cupiebam, verbi detinui. Non. n. ſum aufus aggredi illius cupiditatii ſatisfacere, quoniam id abſque vice diſcrimine fieri non poſſe exiftimabam. Hermaphroditus vir, quem viuunt ſumma diligētia infexi, hoc modo habebat, peniſ aderat cum ſcrototo, teſtibusq; ſub quibus in petineo fei tauro, quo loco (inter anum ſcilicet, & teſtes) fit ſectio pro extrahendo veſtice lapide: foramen quidem perſtabat in vulvæ morem, fed non penetrabat, atque hi fuit quos vidi, hermaphrodi. Sed priuusq; finem huic tracētiu imponam libet recenire, quid monſtroum in muliere animaduertirerim. Foemina erat, cuius vulva ab aliarum foeminarum vulvis nihil peculiare, & diuerſum habebat; & matris colli portio prominebat, vel matris collo ſimile. matrix autem nulla aderat in abdomen, neque vafa foemina, neque teſtes. & quoties cum viro coibat (coibat autem ſapere) mirandum in modum conquerebatur.

Vir hermaphrodi tu quomodo ha bescit.

Vulvarum.

Venetiis in vico Sanctæ Marini,  
ex Typographia Nicolai Beulacque Tridentini,  
Anno Christi. M D LIX.



Errata in textu sic corgitto.

Pagina. 14. linea. 4. <i>ab illo. ferre. lib. 4. statua.</i>	<i>ferre. corde. &amp; arterij. lib. 7.</i>
22 lin. 12. <i>et. sacerdotis. fer. e. statua.</i>	<i>statua. invenienter. crassius. &amp; bicunque ferri.</i>
30 lin. 14. <i>quintum. fer. quarum.</i>	<i>statua. invenienter. crassius. &amp; bicunque ferri.</i>
37 lin. 17. <i>opris. fer. operis.</i>	<i>183 lin. 19. conformis. fer. rectiformi.</i>
39 lin. 18. <i>causam. fer. causalem.</i>	<i>184 lin. 11. sile. fer. lesique.</i>
42. ed. lin. 21. <i>causam. fer. causalem.</i>	<i>185 lin. 2. hic. dictio hic superest.</i>
44 lin. 21. <i>feultalem. fer. feultalem.</i>	<i>186 lin. 2. hinc. dictio fer. cucullarem.</i>
57 lin. 18. <i>verreibat. fer. coningatio.</i>	<i>187 lin. 19. preflar. fer. preflare.</i>
58 lin. 19. <i>de. a. pro. fer. depro.</i>	<i>188 lin. 19. imparti. fer. imperti.</i>
64 lin. 23. <i>de. a. pro. fer. depro.</i>	<i>189 lin. 19. decimorum. fer. decimomque.</i>
81 lin. 12. <i>eratissima. fer. eratissima.</i>	<i>190 lin. 19. decimorum. fer. decimomque.</i>
82 lin. 16. <i>ipsum. fer. ipsum.</i>	<i>191 lin. 6. et. rochamare.</i>
85 lin. 1. <i>prima non parvus. diuina prima ab aliis.</i>	<i>192 lin. 6. et. rochamare.</i>
ed. ad. lin. 6. <i>nam exterus crassius est. latius ac depresso. magis. fer. nam interius crassius est. exterus autem latius. ac depresso ma-</i>	<i>193 lin. 2. paulo viterius progradientur. oculi di collinatis fer. &amp; paulo viterius progradientur. ad oculum dimidium. Penes vitem humo-</i>
91 lin. 13. <i>quintus. fer. octauus.</i>	<i>rem natura ueracum collocatur.</i>
204 lin. 11. <i>euod. fer. euod. euos.</i>	<i>194 lin. 2. Granata. latine. fer. Grata latine.</i>
210 lin. 7. <i>reiciens. fer. reiciens &amp; vbiq[ue] fer. feriuntur inuenientia recio per complexi. i. fer.</i>	<i>195 lin. 2. Granata. Dilia &amp; lugere.</i>
213 lin. 4. <i>manu. fer. manus.</i>	<i>196 lin. 11. fuit. fer. fuit.</i>
ed. ad. lin. 14. <i>preferat. fer. preferat.</i>	<i>197 lin. 3. fiphas. fer. fiphas.</i>
226 lin. 1. <i>quemadmodum. volutus. fer. quemad-</i>	<i>198 lin. 7. validaque. fer. validip.</i>
<i>modum. fer. Gal.</i>	<i>199 lin. 1. laudamus. fer. laudamus.</i>
238 lin. 19. <i>et. quod extremum dictio extre-</i>	<i>200 lin. 34. cander. fer. canderem.</i>
<i>marum. lugere.</i>	<i>201 lin. 1. circumdatu. fer. circumdantur.</i>
140 lin. 8. <i>vitalis. fer. natalis.</i>	<i>202 lin. 3. minus. fer. magis.</i>
154 lin. 8. <i>pedalis. fer. pedalis.</i>	<i>203 lin. 4. caput. fer. illud. &amp; fer. supercell.</i>
155 lin. 13. <i>membris. fer. summam manu.</i>	<i>204 lin. 40. medij. fer. medij.</i>
167 lin. 12. <i>axilla. fer. axillar.</i>	<i>205 lin. 21. maretia. fer. maretaria.</i>
170 lin. 20. <i>lition. fer. lition.</i>	<i>206 lin. 1. maretaria. fer. maretaria.</i>
173 lin. 14. <i>ad. veri dictio ad supererit.</i>	<i>207 lin. 19. animaduertenda. fer. animadver-</i>
179 inscriptions de lector. & venis lib. 4.	<i>tendit.</i>

Errata in postillis sic corgitto.

Pagina. 11. postilla. 7. Hippocratis. fer. Hippo-	<i>248 post. 1. iecoraria. fer. iecoraria.</i>
crates.	<i>249 post. 1. lironis. fer. lironis.</i>
14 post. 1. <i>ab illo. fer. lib. 1. statua.</i>	<i>250 post. 4. conetur. fer. conetur.</i>
15 post. 8. <i>fungola. fer. fungola.</i>	<i>251 post. 12. vius. sanguis. iner. fer. vius. ligame-</i>
31 post. 14. <i>tertius. fer. tertij.</i>	<i>ta. inter.</i>
ed. post. 1. <i>quartus. fer. quartus.</i>	<i>252 post. 8. pariphthimiz. fer. pariphthimiz.</i>
31 post. 1. <i>capitale. fer. capitale.</i>	<i>ed. post. 5. glandulae in fella sphenoidei faci-</i>
49 post. 6. <i>fer. fer.</i>	<i>piles. fer. glandulae in fella sphenoidei faci-</i>
50 post. 1. <i>vitium. committitur. fer. committitur.</i>	<i>pius.</i>
53 post. 1. <i>articulatus. fer. articulatum.</i>	<i>253 post. 7. fulpedat. fer. fulpedat.</i>
42 post. 1. <i>prosternit. fer. prosternit.</i>	<i>254 post. 4. lienz. fer. liene.</i>
ed. post. 1. <i>comparantes. fer. comparantes.</i>	<i>255 post. 12. faulatibus. fer. faulatibus.</i>
74 post. 6. <i>Kasaria. fer. Kasaria.</i>	<i>256 post. 1. vit. collum. fer. collum.</i>
ed. post. 8. <i>quatuor. fer. quatuor.</i>	<i>257 post. 1. vmbilicus. fer. vmbilicus.</i>
81 post. 9. <i>primus. fer. primus.</i>	<i>258 post. 10. oppifex. fer. oppofitum.</i>
ed. post. 9. <i>et. n. d. dous.</i>	<i>259 post. 12. mordetibus. fer. mordetibus.</i>
97 post. 1. <i>lefaminis. fer. lefaminor.</i>	<i>ed. post. 9. decripicio singularum partium in-</i>
ed. post. 1. <i>repoftis. fer. repofitus.</i>	<i>fanti. fer. decripicio singularum partium in-</i>
201 post. 12. <i>le. fer. le.</i>	<i>fanti.</i>
224 post. 1. <i>anatomis. fer. anatomis.</i>	<i>257 post. 4. confitui. fer. confitui.</i>
241 post. 16. <i>in lapide. fer. epideme.</i>	<i>258 post. 1. vitti. fer. vitti.</i>
267 post. 18. <i>vit. hemorrhoidales. fer. hemorrhoidales.</i>	

Cetera, si qua sunt, lector non omnino elicitas per se ipse facile animaduertet,  
quia sunt communes, & colla nonnulla, vel literarum invenientes.

Nos Frater Felix Perettius de Montedatio, Do[minus] Thol. ex Ord. Min. Convent. in  
Conventu magna domu Veneti. Regens, & Heretici proutatis Inquisitor. Quia vi-  
dimus, & legimus, quod ipsius Latini compilatum Fernone, de medica disciplina  
traliam, cui titulus, "Anathomia Do[minus] Realdi Coloniensis Cremoneffis; & errorum in ea nec  
ritulim dependimus contra Fidem Catholican, bonos mores, aut principes; Ideo admitti-  
mus, &c. In quorum fidem, &c. Venet. Ex magna Domu Fratr. Min. Die xxiiij.  
January. M D LIX.

Idem Frater Felix, qui supra, Regens, & Inquisitor, mens propria.



VIN CENT

